

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
ANABİLİM DALI

74054

Niğdeli Muhibbî
GÜL Ü NEVRÜZ
(İnceleme - Metin - Dizin)

Doktora Tezi

I. CİLT
(İnceleme - Metin)

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ahmet BURAN

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Hazırlayan
H.İbrahim DELİCE

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Elazığ - 1995

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	X
TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ.....	XII
BİBLİYOGRAFYA.....	XIII
KISALTMALAR.....	XIX

I. BÖLÜM — GİRİŞ

I-TÜRK EDEBİYATINDA GÜL Ü NEVRÜZ GELENEĞİ.....	21
II - NİĞDELİ MUHİBBİ.....	23
A- Hayatı, Eserleri Ve Edebî Kişiliği.....	23
B- Muhibbî Mahlasını Kullanan Şâirler.....	26
II-GÜL Ü NEVRÜZ MESNEVİSİ.....	26
A-Eser Hakkında Bilgiler.....	26
B-Eserin Tavsifi.....	27
C-Eserin Muhtevası.....	27
D-Eserin Dili ve Kelime Hazinesi.....	30
E-Vezin, Kafiye ve Redif.....	33
III-METNİ KURARKEN TUTULAN YOL.....	34
IV-İMLÂ ÖZELLİKLERİ.....	35
A-İmlâ Özellikleri.....	35
1- Arapça - Farsça Kelimelerin İmlâsı.....	35
2- Türkçe Kelimelerin İmlâsı.....	36
B-Ünlülerin Yazılışı.....	38
C-Ünsüzlerin Yazılışı.....	46
D-Tamlamaların Yazılışı.....	51

II. BÖLÜM — İNCELEME SES BİLGİSİ (PHONETİCS)

I-ÜNLÜLER

A- Ünlü Değişmeleri.....	54
1- Daralma.....	54
2- Düzleşme.....	55
3- Yuvarlaklaşma.....	55

4- İncelme	56
5- Kalınlaşma	57
B- Ünlü Düşmesi	57
C- Ünlü Türemesi	58
D- Ünlü Birleşmesi	58
E- Ünlü Uyumu	58
1-Kalınlık-İncelik Uyumu	58
2- Düzlük- Yuvarlaklık Uyumu	59
a- Düz Ünlülü Ekler	59
b- Yuvarlak Ünlülü Ekler	63
c- Hem Düz Hem Yuvarlak Ünlülü Ekler	65

II- ÜNSÜZLER

A- Ünsüz Değişmeleri	66
1. Tonlulaşma	66
2. Tonsuzlaşma	69
3. Sızıcılaşma	69
4. Artdamaksılaşma	69
B- Hece Düşmesi	69
C- Ünsüz Düşmesi	69
D- Ünsüz Türemesi	70
F- Tonlu-Tonsuz Uyumu	70
G- Ünsüz Yer Değiştirmesi	71

ŞEKİL BİLGİSİ (MORPHOLGY)

I- İSİM ÇEKİMİ

A- Çokluk	72
B- İyelik Ekleri	72
C- Hâl Ekleri	73
1- İlgi Hâli	73
a- Ekli İlgi Hâli	73
b- Eksiz İlgi Hâli	73
2- Yönelme Hâli	73
3- Yükleme Hâli	74
a- Ekli Yükleme Hâli	74
b- Eksiz Yükleme Hâli	74

4- Bulunma Hâli.....	75
5- Çıkma Hâli.....	75
6- Eşitlik Hâli.....	75
7- Yön Gösterme Hâli	75
8- Araç Hâli	76

II- YAPIM EKLERİ

A- İsimden İsim Yapım Ekleri.....	76
B- İsimden Fiil Yapım Ekleri.....	78
C- Fiilden İsim Yapım Ekleri.....	79
D- Fiilden Fiil Yapım Ekleri	80

III- FİİLİMSİLER

A- İsim- Fiiller.....	81
B- Sıfat- Fiiller.....	81
C- Zarf- Fiiller.....	82

IV- ZAMİRLER

A- Şahıs Zamiri.....	84
B- İşaret Zamirleri.....	85
C- Dönüşlülük Zamirleri.....	86
D- Belirsizlik Zamirleri	86
E- Soru Zamirleri.....	87
F- Bağlama Zamirleri.....	87

VI- SIFATLAR

A- Niteleme Sıfatları.....	88
B- Belirtme Sıfatları.....	88
1. Belirsizlik Sıfatları	88
2. İşaret Sıfatları	89
3. Sayı Sıfatları.....	89
a- Asıl Sayı Sıfatları.....	90
b- Sıra Sayı Sıfatları.....	91
c- Üleştirme Sayı Sıfatları.....	91
4. Soru Sıfatları	91

VII- ZARFLAR

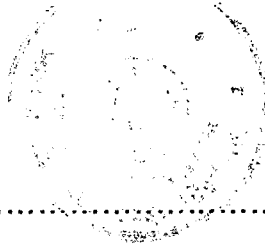
A- Yer Yön Zarfları.....	91
B- Zaman Zarfları.....	92
C- Hal Zarfları.....	93
D- Azlık- Çokluk Zarfları.....	93

VIII- EDATLAR

A- Bağlama Edatları.....	95
B- Cevap Edatları.....	97
C- Çekim Edatları.....	97
Ç- Karşılaştırma-Denkleştirme Edatları.....	99
D- Kuvvetlendirme Edatları.....	99
E- Çağırma-Hitap Edatları.....	99
F- Soru Edatları.....	99
G- Gösterme Edatları.....	100
Ğ- Ünlem Edatları.....	100

IX- FİİL

A- Şahıs Ekleri.....	101
1- Zamir Kökenli Şahıs Ekleri.....	101
2- İyelik Kökenli Şahıs Ekleri.....	101
3- Emir Kipi Şahıs Ekleri.....	102
B- Fiillerde Olumsuzluk ve Soru.....	102
1- olumsuzluk.....	102
2- soru.....	103
C- Fiil Çekimleri.....	103
1- Bildirme Kipleri.....	103
a- Anlatılan Geçmiş Zaman.....	103
b- Gelecek Zaman.....	104
c- Geniş Zaman.....	105
ç- Görülen Geçmiş Zaman.....	106
d- Şimdiki Zaman.....	106
2- Dilek Kipleri.....	107

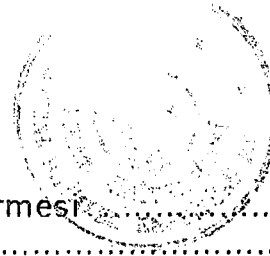

a- Dilek- Şart.....	107
b- Emir.....	107
c- İstek.....	108
ç- Gereklilik.....	110
C- Birleşik Fiil Çekimi.....	110
1- Hikaye.....	110
a- Anlatılan Geçmiş Zaman.....	111
b- Geniş Zaman.....	111
c- İstek.....	111
d- Şart.....	111
2- Rivayet.....	111
a- Geniş Zaman.....	112
3- Şart.....	112
a- Geniş Zaman.....	112
b- Görülen Geçmiş Zaman.....	112
X- EK-FİİL.....	
1- Şimdiki Zaman.....	112
2- Görülen Geçmiş Zaman.....	113
3- Anlatılan geçmiş zaman.....	113
XI- BİRLEŞİK FİİL.....	
A- İsim+Fiil.....	114
1- Yalın Halde.....	117
2- Yönelme Hâl Eki ile.....	117
3- Bulunma Durumunda.....	118
4- Çıkma hal eki ile.....	118
B- Fiil+Fiil.....	118
SONUÇ.....	120

III. BÖLÜM

METİN

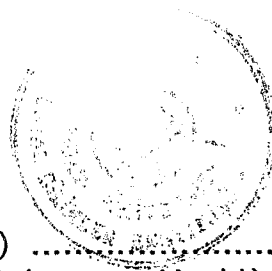
1	Besmele	127
2	Tevhid (mesnevî şekliyle 65 beyit)	127
3	Kasîde-ender Tevhid-i Bârî (mesnevî şekliyle 31 b.)	131
4	Na't (mesnevî şekliyle 47 b.)	133
5	Kasîde-ender Na't (gazel şekliyle 33 b.)	136
6	Mi'râc (mesnevî şekliyle 51 b.)	138
7	Süleyman Han bin Selim Han Methiyesi (mesnevî şekliyle 47 b.)	141
8	Du'â	143
9	Sebeb-i Telif	147
10	Gül ü Nevruz Kitabının İbtidâsı	149
11	Sultan Ferruh'un Cârîyesiyle Cinsî İlişkide Bulunması	152
12	Sultan Ferruh'un Oğlu Nevruz'un Doğumu	154
13	Nevruz'un Doğumu ve Şenlik Düzenlenmesi	158
14	Nevruz'un Eğitim için Ta'lîme Verilmesi	161
15	Nevruz'un Şarap Kadehinde Gördüğü Cemaline Aşık Olması	164
16	Gazel (7 beyit)	166
17	Gazel (7 beyit)	166
18	Gazel (7 beyit)	167
19	Gazel (5 beyit)	168
20	Gazel (5 beyit)	168
21	Gazel (5 beyit)	169
22	Nevruz'un Rüyada Gül'ü Görüp Aşık Olması	170
23	Gazel (5 beyit)	173
24	Nevruz'un Sevgilisinin Hayaline Hitabı	174
25	Gazel (7 beyit)	178
26	Gazel (5 beyit)	181
27	Nevruz'un Karanlık Gökyüzüne Hitabı	182
28	Nevruz'un Muma Hitabı	183
29	Lûgaz-ı Şem' (5 beyit)	183
30	Nevruz'un Pervâneye Hitabı	184
31	Lûgaz-ı Mikraz (7 beyit)	185
32	Nevruz'un Makasa Hitabı	186
33	Nevruz'un Kûs-ı Şâh'a Hitabı	187
34	Nevruz'un Geceye Hitabı	188
35	Nevruz'un Ferhar ilinden Bülbül'le Konuşması	192
36	Nevruz'un Durumunu Bülbül'e Anlatması	200
37	Bülbül'ün Gül'ü Nevruz'a Övmesi	202
38	Gazel (7 beyit)	204

39	Nevrüz'un Bülbül'ü Gül'e Göndermesi	205
40	Bülbül'ün Gül'le Konuşması	206
41	Müstezat (Bülbül Dilinden 26 beyit)	212
42	Gül'ün Nevruz'a Aşık Olması	213
43	Gül'ün Dayısı Susen'in Gül'e Nasihati	216
44	Gazel (5 beyit)	220
45	Susen'in Gül'le Konuşması	222
46	Gül'ün Nevruz'un Hayaline Hitabı	225
47	Gazel (7 beyit)	229
48	Nevruz'un Ferhar'a Gitmek için Babasından İzin İstemesi	230
49	Babasının Gitmemesi için İknaya Uğraşması	237
50	Ferruh'un Nevruz'un Kararlı Tutumu Sonucu Yanına Asker Katarak Ferhar'a Göndermesi	243
51	Yolda Sünbül'ün Nevruz'u Basarak Esir Etmesi	247
52	Susen'in Nevruz'u Serbest Bırakması	250
53	Gazel (5 beyit)	255
54	Nevruz'un Bir Kiliseye Uğraması ve Rahiple Konuşmasıyla Rahibin Müslüman Olması	255
55	Lûgaz-ı Minâre (7 beyit)	260
56	Lûgaz-ı Kandîl (13 beyit)	260
57	Gazel (7 beyit)	264
58	Bir Cadının Yolda Nevruz'u Görerek Aşık Olması; Nevruz'un Aşk Teklifini Reddetmesi Sonucunda da Nevruz'u Hapsetmesi	268
59	Nevruz'un Gül'ün Hayaline Hitabı	273
60	Gazel (7 beyit)	279
61	Nevruz'un Cadının Elinden Kurtulması ve Gül'le Buluşması	281
62	Gazel (5 beyit)	291
63	Gülşâh'ın Gül'ü Hapsetmesi	294
64	Gazel (7 beyit)	298
65	Gül'ün Hapsinden Dolayı Nevruz'un Efkârı	299
66	Gazel (7 beyit)	300
67	Gül'ün Nevruz'a Mektup Göndermesi	300
68	Gazel (5 beyit)	302
69	Nevruz'un Gül'e Cevabî Mektubu	303
70	Gazel (5 beyit)	306
71	Gülşâh'ın Gül'ü Serbest Bırakması Nevruz'un Gül'le buluşması	307
72	Dayısı Susen'in Gül'e Nasihati	309
73	Gıbtâ Adlı Devî'nin Nevruz'u Kaf Dağının Ardında Hapsetmesi	313
74	Sümbül'ün Nevruz'u Gıbtâ'nın Elinden Kurtarması	315
75	Gül'ün Mey ve Neyle Konuşması	320

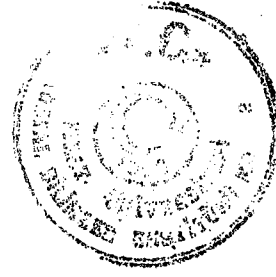
76	Nevrüz'un Sümbül'den İzin Alıp Gül'le Buluşması	327
77	Çin Şahının Gül'ü İstemesi	329
78	Lûgaz-nâme (9 beyit)	331
79	Süsen'in Gül'e Çin Şahına Verildiğini Bildirmesi	337
80	Gül'ün Nevruz'u Çağırması İçin Bülbül'ü Göndermesi	338
81	Gazel (7 beyit)	342
82	Gül'le Nevruz'un Konuşmaları	343
83	Gazel (5 beyit)	345
84	Müşgin Şahın Gül'ü Çin'e Göndermesi	348
85	Yolda Gül'le Nevruz'un Firar Etmeleri	352
86	Kaçış Esnasında Yelda Adlı Bir Zencî Tarafından Yakalanmaları	354
87	Sümbül'ün Gül'le Nevruz'u Yelda'nın Elinden Kurtarması, Gül'le Nevruz'un Bir Gemiye Binmeleri, Geminin Batması Sonucu Ayı Düştürmeleri	359
88	Lûgaz-ı Keştî (7 beyit)	360
89	Cevher Adlı Bir Kölenin Gül'ü Bularak Aden Şahı Bedî'â'ya Götürmesi	362
90	Kendini Erkek Olarak Tanıtan Gül'ün Kız Olduğunun Anlaşılması, Bedî'â'nın Güle Sarkıntılık Etmesi	368
91	Gül'ün Bedî'â'ya Hâlini Anlatması	369
92	Bedî'â'nın Gül'ü Kardeş Kabul Etmesi	373
93	Nevruz'un Sahile Çıkması, Bir İhtiyarla Karşılaşması	375
94	İhtiyarın Fakirliğine Acıyarak Kendini Yemen Hanına Köle Diye Sattırması	385
95	Gazel (5 beyit)	391
96	Yemen Şahının Nevruz'a Nasihati	391
97	Aden şahının Yemen Üzerine Savaş İlanı ve Gül Komutasında Askerini Yemen'e Göndermesi	395
98	Yemen şahının Nevruz'u Askerine Komutan Yapması, Behram Adlı Pehlivanın Konuşmaları Üzerine Komutanlığı Behram'a Bırakması	399
99	Gül'ün Gece Baskını ile Yemen Ordusunu Bozguna Uğratması	402
100	Yemen Şahının Tekrar Ordu Toplayarak Nevruz Komutasında Gül'e Karşı Göndermesi ve Gül'le Nevruz'un Savaş Esnasında Buluşmaları	413
101	Mu'âşşer (5 bend)	423
102	Lûgaz (5 beyit)	426
103	Kış Kasidesi (30 beyit)	427
104	Kaf Şahı La'lan'ın Oğlu Reyhan'ın Sümbül'e Aşık Olması ve Reyhan'ın Nevruz'a Aşkını Anlatması	429
105	Gazel (7 beyit)	433
106	Nevruz'un Sümbül'ü Reyhan'la Barışdırması	433
107	Bahariyye	438

109	Murabba' (7 bentlik şarap methi)	442
110	Gül Kasidesi (53 eyitlik Sultan Süleyman Methi)	443
111	Gül, Nevruz, Rebî' ve Bedî''in Kabe'yi Ziyarete Gitmeleri	446
112	Çin'e Giderken Gül'ün Nevruz'la Kaçtığı'nın Müşgîn Şâh'a Haber Verilmesi	448
113	Ferruh Şâh'ın Müşgîne Elçi Göndererek Nevruz'un Hâlini Sorması, Müşgîn Şâh'ın Kabe'ye Gitmesi	453
114	Sünbül'ün Nevruz'un Askerini Dağıtması, Ferruh'a Haber Göndermesi ve Ferruh'un Kâbe'ye Gitmesi	457
115	Nevruz'la Gül'ün Kabe'de Ana ve Babaları ile Konuşmaları	461
116	Dört Padişâh Kabe'de iken Ferruh'un Nevruz'la Gül'ün Düşününe Karar Vermesi	466
117	Sultan Süleyman Kasidesi (33 beyit)	468
118	Gül'le Nevruz'un Düşüğünü	474
119	Sultan Süleyman Kasidesi (33 beyit)	474
120	Gül'le Nevruz'un, Reyhân'la Sünbül'ün, Bülbül'le Süsen'in ve Lâle ile Bir Sîmîn-tenin Nikâhı	487
121	Gül'le Nevruz'un Gerdeğe Girmeleri	490
122	Gazel (7 beyit)	492
123	Ferruh, Nevruz ve Gül'ün Nevşâd'a Gitmeleri, Ferruh'un Nevruz'u Şah Yapması ve Nasihatı	493
124	Du'â	516
125	Hâtime-i Kitâb ve Padişahın Methi	518

IV. BÖLÜM

DİZİN	501
ÖZET	981
SUMMARY	981
METİNDEN ÖRNEKLER	982

X

ÖN SÖZ

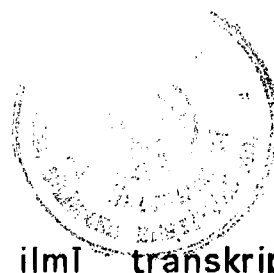
Zengin kültür geçmişine sahip bir milletiz. Bu kültür geçmişinin önemli bir bölümünü Arap harfli eski yazılı eserler oluşturmaktadır. Söz konusu eserlerden yeterince yararlanılabilmesi, metinlerin öncelikle Latin harflerine çevrilmesine bağlıdır. Bu gün dünyada konuşan kişi sayısı bakımından, dünya dilleri arasında beşinci sırada yer alan Türkçemizin daha saygın bir yere oturtulabilmesi için, dile dayalı kültürümüzün iyi değerlendirilmesi, gerekmektedir.

Çalışma konumuz olan *Gül ü Nevrûz* mesnevisi, tek nüsha olup müellif hattıdır. Eser, Milli Kütüphane F.B. 404 numarada kayıtlıdır. Başlıkları Türkçe olan eserin tamamı 14709 mısradır. *Gül ü Nevrûz* mesnevisi gazel, kaside, lûgaz, tevhit, na't, mi'raciye, müstezat ve methiyelerden, yedi kıtalık bir murabba', beş kıtalık bir muaşşer ve on bir kıtalık bir de muhammes'ten oluşmaktadır.

Biz, bu eser üzerinde çalışmamızı dört ana başlık altında yaptık: Giriş, İnceleme, Metin ve Dizin.

Giriş bölümünde yazar, eser, *Gül ü Nevrûz* yazma geleneği, 'Muhibbî' mahlası, metnin kuruluşu ve metnin imlâ özellikleri hakkında bilgiler verdik.

İnceleme bölümünde eseri, fonetik ve morfolojik açılarından incelemeye çalıştık.

III. Bölümde metni, Türk ilmi transkripsiyon sistemine göre Latin harflerine çevirdik. Arapça ve Farsça yazılan beyit veya mısraları Arap harfleriyle yazdık. Türkçe olan başlıkları da, araştırmacılara kolaylık olsun düşüncesiyle, kısmen kısaltarak kısmen de sadeleştirerek, içindekiler bahsinde sayfa numaralarıyla verdik.

Dizin bölümünde ise, madde başı yaptığımız kelimelere gelen yan unsurları ekler, Arapça ve Farsça izafet grupları, sıfat tamlamaları ve Türkçe birleşikler düzeninde alfabetik olarak sıraladık.

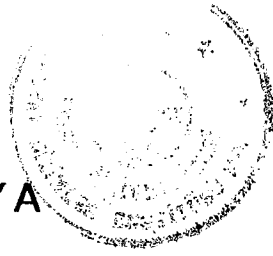
Tezimi yönetme lütfunda bulunan ve değerli yardımlarını gördüğüm hocam Doç. Dr. Ahmet BURAN'a, Milli Kütüphane'de orjinal nüshası ve mikrofilmi bulunan fakat edebiyat tarihi kaynaklarımızda tatmin edici bir bilgiye rastlayamadığımız bu eseri, bana tez konusu olarak tavsiye edip gün ışığına çıkmasını sağlayan ve çalışma aşamasında bilgilerinden istifade ettiğim Doç. Dr. Mehmet ARSLAN'a, çalışma esnasında yardımlarını gördüğüm Yrd. Doç. Dr. Bilal YÜCEL, Yrd. Doç. Dr. Burhan PACACIOĞLU ve Arş. Gör. İsmail AKSOYAK'a teşekkürlerimi sunarım.

TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

آ
 ا
 ؤ
 ب
 پ
 ت
 ث
 ج
 چ
 ح
 خ
 د
 ذ
 ر
 ز
 س
 ش
 ص
 ض
 ط
 ظ
 ع
 غ
 ف
 ق
 ك
 گ
 ل
 م
 ن
 و
 ه
 ي

a, ä
 e, a
 '
 b
 p
 t
 s
 c
 ç
 h
 b
 d
 z
 r
 z
 s
 ş
 ş
 z
 t
 z
 '
 g
 f
 k
 k
 ñ
 l
 m
 n
 v
 h
 y

BİBLİYOGRAFYA

- AKALIN, Mehmet, Tarihî Türk Şiveleri, 2. b., Ankara 1988.
- AKKUŞ, Muzaffer, Kitab-ı Gunya, TDK Yayınları, Ankara 1995.
- AKSAN, Doğan, Gelişmeli Sesbilimi, Ankara 1978.
- _____, Sözcük Türleri, TDK Yayınları, Ankara 1983.
- ALPAY-TEKİN, Gönül, Ali-Şir Nevâyî, Ferhad ü Şîrin, TDK Yayınları, Ankara 1994.
- ATAÖV, Türkkaya, Bilimsel Araştırma El Kitabı, Savaş Yayınları, Ankara 1982.
- BANGUOĞLU, Tahsin, Türkçenin Grameri, Baha Matbaası, İstanbul 1974.
- BULUÇ, Saadettin, "Eski Anadolu Türkçesiyle Bir Kabusname Çevirisi", TDAY-Belleten 1969, s. 195-200.
- Bursalı Mehmed Tahir, "Muîdî", Osmanlı Müellifleri, c. 2, s. 410.
- _____, "Pârsâ", Osmanlı Müellifleri, c. I, s. 48.
- CAFEROĞLU, Ahmet , "Türkçemizdeki -gıl ve -gil Emir Eki", TDAY-Belleten, 1971, s.1-10.
- _____, "Anadolu Ve Rumeli Ağızları Ünlü Değişmeleri", TDAY- Belleten 1964, s. 1-33.
- _____, Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü, TDK Yayınları, İstanbul 1968.
- CANPOLAT, Mustafa, Mecmu'atü'n-Nezâir, TDK Yayınları, Ankara 1982.
- CLAUSON, Sir Gerard, An Etymological Dictionary of pre-Thirteenth Centry Turkish, Oxford, At the Clarendon Press, 1972.
- ÇAĞATAY, Saadet, "Türkçede ñ-ğ Sesine Dair", TDAY-Belleten 1954, s. 15.

- ÇELEBİOĞLU, Âmil, Kanûnî Sultân Süleymân Devri Türk Edebiyatı, MEB Yayınları, İstanbul 1994.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi, 5. ofset b., Ankara
- DİLAÇAR, Agop, Kutadgu Bilig İncelemesi, TDK Yayınları, Ankara 1972.
- DİLÇİN, Dehri, Süheyl ü Nev-Bahâr, İnceleme- Metin- Sözlük, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara 1991.
- DİNÇER, Leman, "Lutfî, Kitâb-ı Gül Nevrûz", (basılmamış mezuniyet tezi, İstanbul 1970, Türkiyat Enstitüsü tez nr: 942).
- DURAN, Suzan , "Türkçede Cihet Ve Mekan Gösteren Ek ve Sözler", TDAY-Belleten, 1956,s. 1-110.
- EDİSKUN, Haydar, Türk Dilbilgisi, Remzi Kitabevi, 4. b., İstanbul 1992.
- ERASLAN, Kemal, "Çağatay Şiiri" Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı, S. 415-416-417, Temmuz-Ağustos-Eylül 1986. s. 564-564-598.
- , Eski Türkçede İsim-Fiiller, İst. Üniv. Ed. Fak. Yayınları, İstanbul 1980.
- ERASLAN, Kemal, Mizanü'l-Evzan, TDK Yayınları, Ankara 1993.
- ERCİLASUN, Ahmet Bican, Kutadgu Bilig Grameri -Fiil-, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara 1984.
- ERGİN, Muharrem, Azeri Türkçesi, İst. Üniv. Ed. Fak. Yayınları, İstanbul 1971.
- , Dede Korkut Kitabı II, İndeks-Gramer, TDK Yayınları, 2. b., Ankara 1991.
- , Türk Dili, Bayrak Yayınları, İstanbul 1994.
- GABAIN, A. Von, Eski Türkçenin Grameri, çeviren: Mehmet Akalın, TDK Yayınları Ankara 1988.
- GÖĞÜŞ, Beşir , "Türkçe'de Bileşik Kelime Oluşumu ve Bileşik Kelimelerin Nasıl Yazılması Gerekliği", TDAY-Belleten 1962, s. 245-264.

GÜLENSOY, Tuncer, **Türkçe El Kitabı**, Bizim Gençlik Yayınları, Kayseri 1994.

_____, "Yaşayan Farsça ve Arapçadaki Türkçe Kelimeler Üzerine Notlar", TDED, C. XXI, Aralık 1973, İstanbul 1975, s. 127-157.

HACIEMİNOĞLU, "Necmettin Sa'lebî'nin Kısasü'l-Enbiya'sının Tercümesi Üzerinde Gramer Denemesi", TDED, C. XII, Aralık 1962, İstanbul 1963, s. 185-204.

_____, **Türk Dilinde Edatlar**, MEB Yayınları, İstanbul 1992.

_____, **Yapı Bakımından Türk Dilinde Fiiller**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1991.

HAMMER, J. V. , **Osmanlı Devleti Tarihi**, Üçdal Neşriyat, C. II, s. 298.

HATİBOĞLU, Veciha , "Kelime Grupları ve Kuralları", TDAY-Belleten, 1963, s. 203-244.

_____, **Türkçenin Sözdizimi**, Ankara 1972.

KARAHAN, Leyla, **Kıssa-i Yusuf**, TDK Yayınları, 1. b., Ankara 1994.

KARAMANLIOĞLU, Ali Fehmi, **Gülistan Tercümesi**, TDK Yayınları, Ankara 1989.

Kınalızâde Hasan Çelebi, **Tezkiretü's-Şuara**, eleştirmeli baskıya hazırlayan İbrahim Kutluk, 2. b., TTK Yayınları, Ankara 1989, s. 789.

KOCATÜRK, Vasfi Mahir, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Ankara 1970, 2. b. , s. 362.

KORKMAZ, Zeyneb, "uçun/üçün/için v.b. Çekim Edatlarının Yapısı Üzerine", TDAY-Belleten 1961, s. 31-35.

_____, "Eski Anadolu Türkçesindeki -van/-ven, -vuz/-vüz Kişi ve Bildirme Eklerinin Anadolu Ağızlarındaki Kalıntıları", TDAY-Belleten 1964, s. 43-65.

- _____, "Türkçe'de -n zarf-fiil eki ile -pan/-pen eki ve Türemeleri", **TDAY-Belleten 1984**, s. 155-165.
- _____, **Gramer Terimleri Sözlüğü**, TDK Yayınları, Ankara 1992.
- _____, **Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları**, TDK Yayınları, Ankara 1994.
- _____, "Türkçede ok/ök Kuvvetlendirme (intensivum) Edatı Üzerine", **TDAY-Belleten 1961**, s. 13-29.
- _____, "Türkiye Türkçesinde İktidar ve İmkan Gösteren Yarımca Fiiller ve Gelişmeleri", **TDAY-Belleten 1959**, s. 107-124.
- KÖPRÜLÜ, M. Fuad, **Edebiyat Araştırmaları 1**, Ötüken Yayınları, İstanbul 1989.
- _____, **Edebiyat Araştırmaları 2**, Ötüken Yayınları, İstanbul 1989.
- _____, "Çağatay Edebiyatı", **İA, C. III**, s. 292.
- _____, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Ötüken Yayınları, 3. b., s. 387, İstanbul 1981.
- _____, "Çağatay Edebiyatı", **İA**, s. 270-323.
- _____, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Ötüken Yayınları, 3. b., İstanbul 1981.
- KUT, Turgut, "Türkçe Yazma Eserler Katalogları Repertuarı", **TDAY-Belleten 1972**, s. 183-240.
- KUTLU, Mustafa, "Leylâ vü Mecnun", **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, Dergah yayınları, C. VI, s. 87.
- LEVEND, Agâh Sırrı, **Türk Edebiyatı Tarihi, I. Cilt, Giriş**, TTK Yayınları, 3. b., Ankara 1988.
- _____, **Türk Edebiyatı Tarihi, I. cilt, Giriş**, TTK, 3. baskı, Ankara 1988, s. 140.
- _____, "Divan Edebiyatında Hikaye", **TDAY-Belleten 1967**, s. 71-117.

- _____, **Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri**, 3. b., Ankara 1972.
- _____, "Tutmacı'nın Gül ü Hüsrev Mesnevisinde Dil Özellikleri", **TDAY-Belleten** 1960, s. 49-77.
- _____, "Türk Edebiyatında Manzum Atasözleri ve Deyimler", **TDAY-Belleten** 1961, s. 137-146.
- MANSUROĞLU, Mecdut, "Türkiye Türkçesinde Ses Uyumu", **TDAY-Belleten** 1959, s. 81-93.
- _____, "Türkçede Cümle Çeşitleri ve Bağlayıcıları", **TDAY-Belleten** 1955, s. 59-71.
- Mehmet Süreyya, **Sicill-i Osmânî**, c. IV, s. 183-184.
- "Muhibbî", **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, Dergah yayınları, C. VI. s. 428.
- OLGUN, İbrahim - DRAHŞAN, Çemşit, **Farsça-Türkçe Sözlük**, Elhan Kitabevi, Ankara 1984.
- ÖZDEMİR, Emin, "Türkçede Fiillerin Çekimlenişine Toplu Bir Bakış", **TDAY-Belleten** 1967, s. 177-204.
- ÖZKAN, Mustafa, **Gülistan Tercümesi**, TDK Yayınları, Ankara 1993.
- PAÇACIOĞLU, Burhan, "Battal-Nâme" (basılmamış doktora tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Kayseri 1993.
- PALA, İskender, **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**, C. I-II, Akçağ Yayınları, Ankara 1989.
- PARMAKSIZOĞLU, İsmet, **Türkiye Yazmalar Toplu Katalogu**, 1979-1980.
- REDHOUSE, Sir James W., **A Turkish and English Lexicon**, Beirut 1987.
- STEINGASS, F., **Persian-English Dictionary**, Beirut 1975.
- ŞİMŞEK, Said, -UZUN, Taceddin, **Arapça-Türkçe (Deyimler, Kalıp İfadeler, Atasözleri) Sözlük**, Beyan Yayınları, İstanbul 1991.
- TARLAN, Ali Nihat, **İran Edebiyatı Tarihi**, İstanbul 1944.

TDK, Divanü Lûgt-it-Türk Dizin, Ankara 1972.

TDK, Yeni Tarama Sözlüğü, Düzenleyen Cem Dilçin, Ankara 1983.

TEKİN, Talat, Ana Türkçede Aslı Uzun Ünlüler, Hacettepe Üniv. yayınları, Ankara 1975.

_____, Orhon Yazıtları, TDK Yayınları, Ankara 1988.

TİMURTAŞ, F.K., "Şeyhî ve Çağdaşlarının Eserleri Üzerinde Gramer Araştırmaları", TDAY-Belleten 1960, s. 95-144.

_____, Eski Türkiye Türkçesi, İst. Üniv. Ed. Fak. yayınları, İstanbul 1981.

_____, Osmanlıca Grameri, İstanbul 1964.

_____, Osmanlıca I, İstanbul 1962.

_____, "Bakî'nin Kanûnî Mersiyesinin Dil Bakımından İzahı", TDED, C. XII, Aralık 1962, İstanbul 1963, s. 219-232.

TOPALOĞLU, Ahmet, Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü, Öküken Yayınları, 1. b., İstanbul 1989.

TOPARLI, Recep, İrşâdü'l-Mülûk ve's-Selâtîn, TDK Yayınları, Ankara 1992.

TURAN, Zikri, Teshîl'in İmlâ Tezahürleri Işığında Eski Anadolu Türkçesinde Ünlü Uzunlukları, Açıksöz Yayınları, Malatya 1993.

ÜNVER, İsmail, "Mesnevi" Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı, S. 415-416-417, Temmuz-Ağustos-Eylül 1986. s. 430-563.

YAVUZ, Kemal, Şeyhoğlu Kenzû'l Kübera ve Mehekkü'l-Ulema, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara 1991.

YÜCE, Nuri, Mukaddimetü'l-Edeb, TDK Yayınları, Ankara 1988.

KISALTMALAR

A.	: Arapça
a.g.m.	: Adı geçen makale
b.	: Baskı
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
DKK	: Dede Korkut Kitabı
DLT	: Divanü Lûgat-it-Türk
EAT	: Eski Anadolu Türkçesi
Ed.	: Edebiyat
ET	: Eski Türkçe
ETG	: Eski Türkçenin Grameri
F.	: Farsça
Fak.	: Fakülte
h.	: Hicrî
İA	: İslam Ansiklopedisi
İst.	: İstanbul
Ktb.	: Kütüphane
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
nr.	: Numara
OSM	: Osmanlı Müellifleri
OY	: Orhon Yazıtları
S.	: Sayı
SO	: Sicill-i Osmanî
s.	: Sahife
T.	: Türkçe
TDEA	: Türk Dili Ve Edb. Ans.
TDK	: Türk Dil Kurumu
TT	: Türkiye Türkçesi
TTK	: Türk Tarih Kurumu
Üniv.	: Üniversite
yy	: Yüzyıl
Y.	: Yunanca
YTS	: Yeni Tarama Sözlüğü

I. BÖLÜM

GİRİŞ

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

I-TÜRK EDEBİYATINDA GÜL Ü NEVRÜZ GELENEĞİ

Gül ü Nevrüz mesnevîsi ilk defa, İran'da hüküm süren Muzafferîler zamanının şâir ve tabibi *Celâleddin Tabib* tarafından 1333 (h. 734) yılında Farsça olarak nazmedilmiştir¹.

Bunu, *Haco-yi Kirmânî* (1290-1362)'nin 1341 (h. 742) senesinde tamamladığı *Gül ü Nevrüz* mesnevîsi izler. Bu mesnevî hakkında *Fuad Köprülü* şu bilgileri kaydetmektedir: "*Nizâmî*'nin *Hüsrev ü Şîrîn*'i ile aynı vezinde yazılmış bir aşk hikâyesidir. Horasan şâhi *Fîrûz*'un oğlu *Nevrüz* ile Rûm kayserinin kızı *Gül*'ün aşk maceralarını tasvir eder. *Von Erdmann* bunun 2615 beyit olduğunu söyler ise de, bizzat şâir, eserinin 5302 beyit olduğunu tasrih etmektedir. Eserin *Tahran*'daki bir yazmasında 5117 beyit olduğunu *Sâid Nefîsî* bildirmektedir."² Bu bilgiler ışığı altında baktığımızda bu mesnevînin *Celâleddin Tabib*, *Lutfî* ve *Muhibbî*'nin mesnevîlerinden farklı olduğu ortaya çıkmaktadır. Çünkü *Gül* ve *Nevrüz* isim benzerliğinin dışında olayın geçtiği mekân ve diğer kahraman isimleri de farklı görülmektedir. Meselâ *Kirmânî*'nin eserinde mekân, *Horasan* ve *Rum* illeri iken diğer mesnevîlerde *Nevşâd*, *Yemen*, *Aden*, *Çin* ve *Hind* gibi geniş bir coğrafyayı kapsamaktadır. *Tacüddin Irakî*'ye ithâf edilen eser, bu geleneğin ikinci bir varyantı olarak değerlendirilebilir³.

Türkçe olarak tesbit ettiğimiz ilk *Gül ü Nevrüz* mesnevîsi *Lütfî*'ye ait olup, yukarıda sözünü ettiğimiz *Celâleddin*

¹Kemal Eraslan, "Çağatay Şiiri", *Türk Dili Dergisi*, Türk Şiiri Özel Sayısı, Temmuz-Agustos-Eylül 1986, S. 415-416-417, s. 586.

²M. Fuad Köprülü, *Edebiyat Araştırmaları II*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1989, s. 637.

³Ali Nihat Tarlan, *İran Edebiyatı Tarihi*, İstanbul 1944.

Tabib'in Farsça *Gül ü Nevruz* mesnevîsinin Çağatayca olarak çevirisinden ibarettir. Eser, 1228 beyit olup aruzun hezec (*mefâ'ilün / mefâ'ilün / fe'ülün*) bahriyle yazılmıştır⁴.

Lutfî, *Gül ü Nevruz* adlı mesnevîsini 1411 (h. 814)'de Fars hükümdarı *Celâlü'd-dîn ve'd-dünyâ Ebu'l-Muzaffer İskender Sultan b. Ömer Şeyh Mirzâ* adına kaleme almıştır⁵. *Lutfî*, bu mesnevîsinde Çağatay edebî dilini ustalıkla kullanmış, eserine adetâ telif hüviyeti vermiştir⁶.

Lutfî'ye âit *Gül ü Nevruz* mesnevîsinin çeşitli kütüphanelerde pek çok nüshası bulunmaktadır⁷. Türkiye Enstitüsünde bu eser üzerinde, bir de mezuniyet tezi yapılmıştır⁸.

Muhibbî'nin yazmış olduğu ve çalışma konumuz olan *Gül ü Nevruz* mesnevîsi de, *Lutfî*'nin *Celâleddin Tabib*'den Çağataycaya telif hüviyeti vererek çevirdiği *Gül ü Nevruz* mesnevîsinin Osmanlı Türkçesine çevirisinden başka bir şey değildir; nitekim şâirin kendisi buna şu beyitlerle işaret etmektedir:

- 373 *Evvel itmiş bunu bir fâzıl-pesend*
Eylemiş Tatarî pes ol ercümend
- 374 *Bolğay algay diyü te'lîf eylemiş*
Muğlak olan dilce taşnîf eylemiş
- 375 *Çün bu beytüñ eylemiş bünyâdını*
Pes Gül ü Nevruz urmuş adını
- 376 *Eyledüm ben dağı bir yüzden beyân*
İşidicek tâ ki sultân-ı cihân

⁴Kemal Eraslan, a.g.m., s. 586.

⁵Fuâd Köprülü, "Çağatay Edebiyatı", IA, C. III, s. 292.

⁶Kemal Eraslan, a.g.m., s. 586.

⁷Bizim tesbit edebildiğimiz kadarıyla:

1- Londra, British Museum, Add. 7914, y. 50a-114a.

2- Paris, Bibliotheque Nationale, Suppl. Turc. 998.

3- Süleymâniye Genel Kitablığı, Lâleli Ktb. nr. 1911.

⁸Leman Dinçer, "Lutfî, Kitâb-ı Gül ü Nevruz", (basılmamış mezuniyet tezi, İstanbul 1970, Türkiye Enstitüsü tez nr: 942).

- 377 *Ben fakîrûñ eyleye kâdrin bülend
Sāye-i luṭfında olam ercümend*
- 378 *İy Muḥibbî sözüñi eyle tamām
Kim verür zaḥmet bil ikşar-ı kelām*
- 6147 *Söyleyen bu dāsîtānuñ aşlını
Böyle yazmış bunda bâb ü faşlını*

Osmanlı şâirlerinden bu geleneğe uyarak pek çok şâir *Gül ü Nevruz* mesnevîsi yazmışlardır⁹. Bunlar, tesbit edebildiğimiz kadarıyla, şunlardır:

*Abdî*¹⁰, *Mehmed Pârsâ*¹¹ ve *Mu'idi*¹²

II - NİĞDELİ MUHİBBİ

A- Hayatı, Eserleri Ve Edebî Kişiliği

Gül ü Nevruz mesnevîsinde *Muhibbî* mahlasını kullanan şâirimiz hakkında edebiyat tarihi kaynaklarında teferruatlı bir bilgiye rastlayamadık. *Muhibbî* hakkında, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, *Sicill-i Osmani*'yi kaynak göstererek "*Muhibbî Mehmed Çelebi*. Divan şâiri (XVI.a.). Hayatı hakkında bilgi yoktur. *Sicill-i Osmânî*'ye (IV) göre *Niğde*'li olup Kanûnî devri (1520-1566) sonlarında vefat etti."¹³ denilmektedir. *Fuad Köprülü* de, *Türk Edebiyatı Tarihi* adlı eserinde "*Leylâ* ve

⁹A. Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, C. I, Giriş, TTK, 3. baskı, Ankara 1988, s. 140.

¹⁰Vasfi Mahir Kocatürk, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara 1970, 2. b., s. 362.

¹¹Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, C. I, s. 48.

Mehmed Pârsâ için *Sicill-i Osmânî* (c. IV, s. 183-184.): "İranlı *Molla Camî*'nin *Gül ü Nevruz*'unu Farsî'den tercüme eyledi." demektedir. Ayrıca yine bu konu ile ilgili olarak *Hammer* de, (Baron J. V. Hammer, *Osmanlı Devleti Tarihi*, Üçdal Neşriyat, C. II, s. 298.) *Safâî Tezkiresi*'ne dayanarak şu bilgiyi vermektedir: "Acem şâiri *Celâf*'in *Gül ü Bahar*'ını, *Köprülü Ahmed*'e ithaf etmiş olan *Sâbir* tarafından tercüme olunmuştur." Bu iki kaynağın verdiği bilgileri birleştirdiğimizde *Molla Camî*'nin de *Gül ü Nevruz* mesnevîsi yazdığı ayrıca *Mehmed Pârsâ Efendi*'nin Farsça'dan hem *Gül ü Nevruz* hem de *Gül ü Bahar* mesnevîlerini çevirdiği sonucu ortaya çıkmaktadır. *Gül ü Nevruz* ve *Gül ü Bahar* isimleri karıştırılıyor ya da birbirinin yerine kullanılıyor da olabilir.

¹²Mehmed Tahir, a.g.e., C. 2, s. 410.

¹³"*Muhibbî*", *TDE Ansiklopedisi*, Dergah Yayınları, C. VI, s. 428.

Mecnûn hikâyesinin de bu asırda *Bursalı Celîlî*, *Kara Amidli Halîfe*, *Gubârî*, *Sâlih*, *Zamirî*, *Fethullah Arif Çelebi*, *Niğdeli Muhibbî* gibi, şâirler tarafından yazıldığını biliyorsak da, *Fuzûlî*'nin ölmez eseri bunları gölgede bırakmıştır.¹⁴ bilgilerini vermektedir. *Fuad Köprülü*'nün bu ifadesinden *Niğdeli Muhibbî*'nin *Leylâ vü Mecnûn* da yazdığı sonucu çıkmaktadır. Fakat, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, *Leylâ vü Mecnûn* maddesine baktığımızda karşımıza bu isim *Niğdeli Muhyî* olarak çıkmaktadır¹⁵. Burada geçen 'Muhyî ile *Muhibbî* ismi karıştırılıyor olsa gerek. Nitekim *Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiresi*'nde de, *Muhyî Çelebi* olarak geçmekte ve şu bilgi kaydedilmektedir: "Hilâl-i vücûd-ı pür-kemâli kasabât-ı diyâr-ı *Karaman*'dan *Nigde* demekle ünvân bulan kasabadan zâhir ü iyyân olmuştur"¹⁶. Bu nedenle *Muhibbî*'nin *Nigde*'li olduğu ve *Leylâ vü Mecnûn* mesnevîsi de yazdığı görüşlerini ihtiyatla karşılamak gerekmektedir.

Hâl böyle olunca, hayatı hakkında, *Gül ü Nevrûz* mesnevîsinden çıkarabildiğimiz bilgilerle yetinmek zorunda kalmaktayız

Yazar, isim ve mahlas olarak, eserin giriş cümlesinde *Derviş Muhibbî*, mesnevînin içinde ise 22 yerde *Muhibbî* bir yerde de *Yazıcıoğlu Muhammed* ismini kullanmaktadır:

172 *Yazıcıoğlu Muhammed luţfuñ'eyler irticâ*
 Yüz süriyü kapuña geldi olup zeyyâr-ı Hakk

Bu beyitten hareketle yaptığımız araştırmalar bizi bir neticeye ulaştırmaya ne yazık ki yetmedi. Kaynaklarda meşhur *Yazıcıoğlu Muhammed*'ten başka bir *Yazıcıoğlu*

¹⁴Fuad Köprülü, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ötüken Yayınları, 3. b., İstanbul 1981, s. 387.

¹⁵Mustafa Kutlu, "Leylâ vü Mecnûn", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Dergah Yayınları, C. VI, s. 90.

¹⁶Kınalızâde Hasan Çelebi, *Tezkiretû'sh-Şuarâ*, eleştirmeli baskıya hazırlayan İbrahim Kutluk, 2. b., Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1989, s. 789.

isminerastlayamadık. Mesnevî içerisinde na't bölümünde geçen bu beyit *Yazıcıoğlu Muhammed*'den aynen alıntı da olabilir(?).

Eserin *Sultan Süleyman*'a sunulduğuna dair bir bilgi verilmiyor olsa da, sebep-i telif bölümünde söylenilen

- 340 *Nâr-ı fâka cânımı eylerdi hark*
Fülk-i ten baħr-i gama olmışdı ğark
- 341 *Nîstî deştinde olup pür-zelel*
Ƒalmış-idüm zillet-ile mübtezel
- ...
- 351 *Diler-iseñ kim bulasın Ƒadr-i hâş*
Olasın bu fâka nârından ħalâş
- ...
- 356 *Pâd-şâhuñ keffi durur ħod seħâb*
'Âleme yağdurdı la'l ü dürr-i nâb
- ...
- 369 *Çün kelâmuñ istimâ' eyleye şâh*
Başuña ura çü meh sîmîn külâh

beyitlerden ve mesnevî içerisinde *Sultan Süleyman* için yazılmış 5 methiye bulunmasından, eserin *Sultan Süleyman*'a sunulmuş olabileceği ihtimali ağırlık kazanmaktadır. Üç beyitte de Hz. *Süleyman* ve veziri *Asaf* ile *Kanuni Sultan Süleyman* ve ikinci veziri *Ayas Paşa* arasında ilgi kurarak *Ayas Paşa*'dan *Âşaf-ı şânî* (*Didi kim iy Âşaf-ı şânî bugün* 4803; *Âşaf-ı şânî ki Âyâs-ı ħaşş* 6706; *Âşaf-ı sultân-ı Süleymân-zemân* 6721) diye söz etmekte ve cömertliğini anlatmaktadır. Dolaylı olarak yardım talep etmektedir.

Yukarıya aldığımız beyitlerde dile getirdiği fakirliğinin beyanı ve padişahı ve *Ayas Paşa*'dan yardım talepleri, giriş bölümünde kullandığı *Derviş Muhibbî* mahlası ile uyumaktadır. Buradan hareketle müellifin, hayatını fakirlik ve zorluklar içerisinde devam ettiren, mutasavvıf bir kişi olduğunu söyleyebiliriz.

Mesnevî içerisinde, Divan edebiyatı nazım şekillerinden gazel, kaside, murabba', muhammes, muaşşer, müstezat ve

lûgaz denemeleri mevcuttur. Bu nedenle müellifin divan sahibi olması ve başka eserlerinin de bulunması ihtimal dahilindedir.

B- Muhibbî Mahlasını Kullanan Şâirler

1-Muhibbî (Fatih Sultan Mehmed),

2-Muhibbî (Muhibbî Mehmed Efendi b. Ahmed Niğdevî, XVI. a.),

3-Muhibbî (Celal, Mutasavvıf şâir XV. a.),

4-Muhibbî (Mutasavvıf şâir, XVI. a.),

5-Muhibbî Abdal (Bektâşî şâiri, XVI. a.),

6-Muhibbî (Âşık, Demirkenç [Erkinis] / Yusufeli 1823-1868),

7-Muhibbî (Mevlâ Muhyiddin Çelebi, Şemseddin el-Fenârî'nin neslindendir. Sahn müderrisliği ve şeyhü'l-İslamlık görevlerinde bulunmuştur. ö. zilkâde 954)¹⁷.

II-GÜL Ü NEVRÜZ MESNEVİSİ

A-Eser Hakkında Bilgiler

Gül ü Nevruz mesnevisi, Millî Kütüphâne katalog kayıtlarında *Niğdeli Muhibbî (Mehmed Efendi bin Ahmed Niğdevî, 944 H / 1537 M)* adına kaydedilmiştir.

Harekesiz olan eser 206 varak olup bir sayfaya 17 beyit sığacak şekilde yazılmıştır. Ancak daha sonradan yine aynı kalemden çıktığını sandığımız derkenarlar yazılmıştır. Bu derkenarlar için özel işaretler kullanılarak hangi beyitler arasına ilâve edileceği 'v...' işareti veya anlaşılır çizgilerle gösterilmiştir. Bazen bu ilâveler, sayfadaki beyit sayısından bile fazla sayıda olabilmektedir.

¹⁷ Abdulkadir Özcan, *Şakaik-ı Numaniyye ve Zeyilleri*, Çağrı Yayınları, C.1, s. 26. ve 387-389.

Eser daha sonradan ciltlenmiştir. Bu ciltleme esnasında, derkenarda, bilhassa sayıca fazla ilâve yapılmış olan sayfalarda, zaman zaman beyitlerin sonlarındaki kelimeler kesilmiş bulunmaktadır. Eserin sonlarına doğru, üst kenarlarda nemlenmeden dolayı birinci ve ikinci, zaman zaman da üçüncü satırlarda silinmeler meydana gelmiştir.

Gerek kesilme, gerekse silikleşmeden dolayı bazı kelimeleri okuyamadık. Bunları metin içerisinde "..." ile gösterdik.

Eser kusursuz bir şekilde yazılmıştır. Eserde değişik şekillerde düzeltmeler yapılmış, bu düzeltmelere yer yer 'sah' kayıtları düşülmüştür. O dönem için okuyucuların anlayamayacağını veya değişik şekilde okunabileceği düşünülen kelimeler harekelenmiştir. Çağataycadan alıntı yapılan bir beyit tamamen harekeli yazılmıştır. Vezin için bazı işaretler düzenli olarak kullanılmıştır: Ulama için ($\sim$), medd için ($\approx$)

Eser, bir kuyumcu titizliğiyle işlenmiş, maksadın doğru anlaşılabilmesi için elden gelen gayret gösterilmiştir. Eser üzerinde çeşitli şekillerde gördüğümüz düzeltme işaretleri ve 'sah' kayıtları eserin yazar tarafından sıkı bir şekilde incelendiğini göstermektedir.

B-Eserin Tavsifi

Muhibbî Mehmed Efendi b. Ahmed Niğdevî (944 H. /1537)
Gül ü Nevruz 944 H., 207 y.k., 215x155—150x100mm, 17 st., nesih, müellif hattı, İstanbul 944 Ramazan (1537), el fligranlı, aharlı ve saykallı, Avrupa kağıt, szb. kırmızı, sırtı koyu kahverengi meşin, kendinden desenli kağıt kaplı cilt.

C-Eserin Muhtevası

Eser allegorik ikili bir aşk hikâyesidir. Bu ikili aşk hikâyesinin baş kahramanları, Gül ile Nevruz'dur. Mesnevî, aruzun remel bahri, *fâ'ilâtün / fâ'ilâtan / fâ'ilün* kalıbıyla yazılmıştır.

Araya yer yer, Divan şirinin değişik nazım şekilleriyle yazılmış gazel, kaside, müstezat, murabba', mu'âşşer, müseddes, ve lûgaz gibi manzumeler yerleştirilmiştir. Başlıkları Türkçe olan bu mesnevîyi şöyle özetleyebiliriz:

Nevşâd ülkesinin padişahı Ferruh, âdil ve iktidar sahibi cengâver bir pâdişaktır. Fakat çocuğu olmamasından dolayı da hayli üzgündür. Allah'tan bir çocuk istemektedir. Bu amacına ulaşmak için fakirleri yedirip içirir, çokca ihsanlarda bulunur. Müneccimlerin uğurlu diye tespit ettikleri bir saatte, eşiyle cinsî münasebette bulunur. Bu birleşmeden, Nevruz adını koydukları oğlu dünyaya gelir. Doğum için coşkulu şenlikler düzenlenir.

Nevruz büyür ve özel hocalar gözetiminde iyi bir eğitim alır. Hikmet ilmi ve spor oyunları öğrenir.

Bir eğlence esnasında şarap kadehinde aksini gören Nevruz, kendi kendine âşık olur ve eğlenceyi dağıtır. Uykuya vardığında rüyasında bir dünya güzeli görür ve ona âşık olur. Güzeli, rüyada isimini ve memleketini Nevruz'a söyler. Bu güzeli adı Gül, memleketi Ferhâr'dır.

Nevruz bu hâl ile uyanır. Rüyasında görüp âşık olduğu Gül'ün hayali hep gözünün önündedir. Sevgilisinin hayaliyle, karanlık gökyüzüyle, mumla, pervaneyle, makasla, kûs-ı şahla ve gece ile söyleşerek aşkını anlatmaya çalışır.

Nevruz, Ferhâr ilinden Bülbül ile karşılaşır. Bülbül'ün Ferhâr ilinden olduğunu öğrenen Nevruz, aşkını ona anlatır ve Bülbül'den Gül'ü anlatmasını ister. Bülbül Gül'ü Nevruz'a överek

anlatır. B lb l'den de, G l'e olan a kını ve bu a ktan dolayı içine d  t    durumu, G l'e anlatmasını ister.

B lb l, G l'e Nevr z'un a kından haber verir. G l de Nevr z'a açık olur. G l' n a kından dolayı mahzun h lini gören dayısı S sen, durumu öğrenir ve G l'e nasihatlerde bulunur. G l de çeşitli varlıklara hitap ederek a kından bahseder.

Bu arada Nevr z, babasından izin alarak bir miktar askerle Ferhar'a doğru yola çıkar. Yolda, Sünbül adlı bir peri kızı Nevr z'u basıp esir alır. Daha sonra serbest bırakır. Nevr z, tekrar yola koyulur. Yolu üzerinde bulunan kilisede bir rahiple tartışmaya girer. Tartışma sonucu rahip, Müslüman olur. Yolda kar ıla tıkları bir cadı, Nevr z'a açık olur. Sevi me teklifinde bulunur. Bu teklifi reddeden Nevr z'u hapseder. Daha sonra bu teklife razı olur. Cadı ile birlikte ay    işret ederken fazla i kiden dolayı sarhoş olan cadının boynunu keserek elinden kurtulur. Ferh r'a ulaşır, G l'le bulu ur.

Bu bulu madan haberd r olan G l' n annesi G l  h, G l'  hapseder. G l'le Nevr z yazı arak haberle mektedirler. G l  h G l'  serbest bırakır. G l'le Nevr z yine bulu maya ba ırlar. G l'e Gıbt  adında bir dev de açıktır ve gizli gizli G l'  gözetlemektedir. B lb l'le G l' n bulu tukları bir saatte bunları birlikte gören Gıbt , Nevr z'u alarak Kaf da ının ardında hapseder. Sünbül, Nevr z'u buradan kurtarır. Nevr z, G l ile yine bulu maya ba lar. Ancak Çin   h  G l'  evlenmek maksadıyla G l' n babası M    n'den ister. G l Çin   h na verilir.

G l Çin'e giderken karanlık ve yağmurlu bir gecede G l'le Nevr z kaçarlar. Yolda çeşitli güçlüklerle kar ıla ırlar. Yeld  adlı zenci bunları esir alır. Sünbül, Yeld 'nın elinden bunları kurtarır. Bir gemiye binerler. Gemi batar. Birbirlerinden ayrılırlar. G l Aden'e, Nevr z da Yemen'e çıkarlar. G l kendini erkek olarak tanıtır. Daha sonra kız olduğu anlaşılınca Bedi'

ona âşık olur. Edepsizce sarkıntılık eder. Gül durumunu anlatınca şah anlayışla karşılar, onu kardeşi olarak kabul eder.

Diğer taraftan Nevruz ise, Yemen'e çıkar. Orada bir ihtiyarla karşılaşır. İhtiyar çok fakirdir. İhtiyarın durumuna acıyarak kenidini köle olarak Yemen şahına satmasını önerir. Bu öneriyi kabul eden ihtiyar, Nevruz'u Yemen sultanının vezirine köle olarak satar.

Aden şahı, Yemen'e savaş ilân eder. Gül, Aden ordusunun komutanıdır. Yemen şahı Rebî' de Nevruz'u komutan tayin eder. Ancak, Behram adlı pehlivanın fitnekâr sözleri sonucu komutanlığı ona bırakır. İki ordu karşılaşır. Gül gece baskınıyla Behram'ı bozguna uğratar. Yemen şahı tekrar ordu toplayıp Nevruz'u komutan tayin eder. İki ordu karşılaşır. Cenk esnasında Gül'le Nevruz tekrar buluşurlar. Savaşı durdurup barış yaparlar.

Şahlar ve âşıklar hac maksadıyla Kabe'ye giderler.

Öbür taraftan Süsen Müşgîn'e Gül'ün Nevruz ile kaçtığı haberini verir. Müşgîn, Süsen'i Ferruh'a gönderir. Kendisi de Kabe'ye gider. Ferruh da haberi alınca Kabe'ye gitmek için yola çıkar.

Müşgîn ile Ferruh Kabe'de buluşurlar. Ferruh, düğünü Kabe'de yapmaya karar verir. Her taraftan şahların çağrıldığı şatafatlı bir düğün yapılır. Bu düğünde Gül'le Nevruz'a, Reyhan'la Sünbül'e, Bülbül ile Susen'e ve Lale'yle bir simin-tene nikah kıyılır.

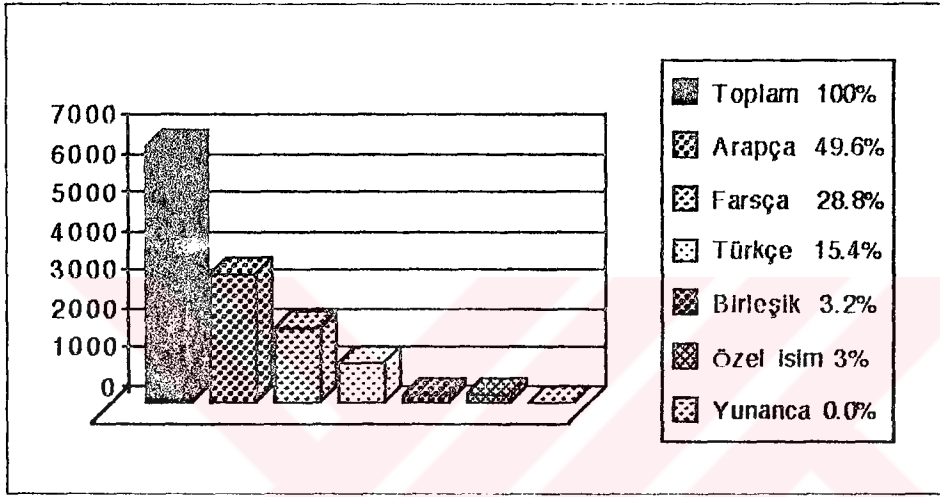
Ferruh, Gül ve Nevruz Nevşad'a gelirler. Ferruh Nevruz'u padişah ilân eder. Ferruh ölür yerine tahta Nevruz geçer.

D-Eserin Dili ve Kelime Hazinesi

Dizinde madde başı olarak aldığımız kelime sayısı 6559 adettir. Bunun 3252'si Arapça, 1891'i Farsça, 1010'u Türkçedir. Arapça+Farsça, Farsça+Türkçe gibi birleşik kuruluşu

olan kelime sayısı da 207'dir. Bir adet de Yunançadan geçme kelime bulunmaktadır.

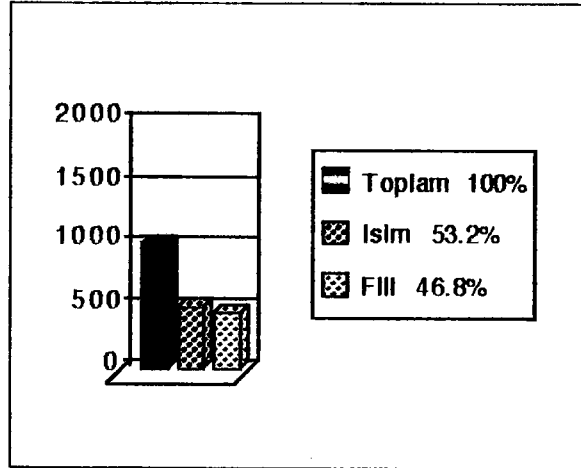
Toplam	100%	6559
Arapça	49.6%	3252
Farsça	28.8%	1891
Türkçe	15.4%	1010
Birleşik	3.2%	209
Özel İsim	3%	196
Yunanca	0.0%	1

Mesnevîde geçen bu kelimeleri, tekrarları ve çekimi değişik kullanımlarıyla yetmiş bini geçmesinden dolayı, kullanım sıklığı açısından değerlendirmemiz mümkün olamadı. Bu açıdan değerlendirmiş olsaydık % 16 olarak tesbit ettiğimiz Türkçe kelime oranı elbetteki daha yüksek olacaktı. Çünkü, 'ol' kelimesi değişik fonksiyon ve şekillerde 3000'in üzerinde bir kullanıma sahiptir. 'Eylemek', 'kılmak' fiilleri de bundan aşağı kalmaz.

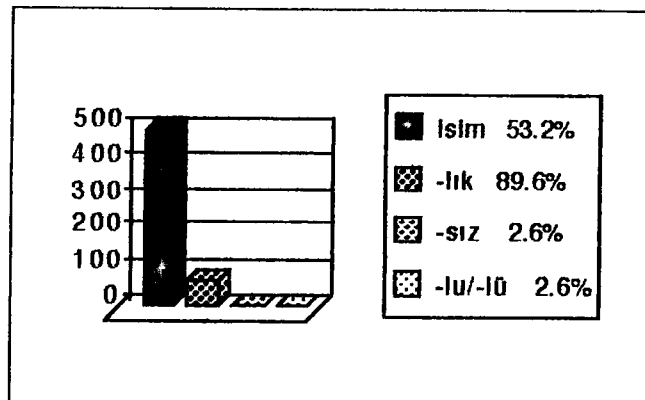
Türkçe olarak tesbit ettiğimiz 1010 kelimenin 475'i fiil, 573'ü de isimdir.

Toplam 100%	1010
İsim 53.2%	496
Fil 46.8%	437

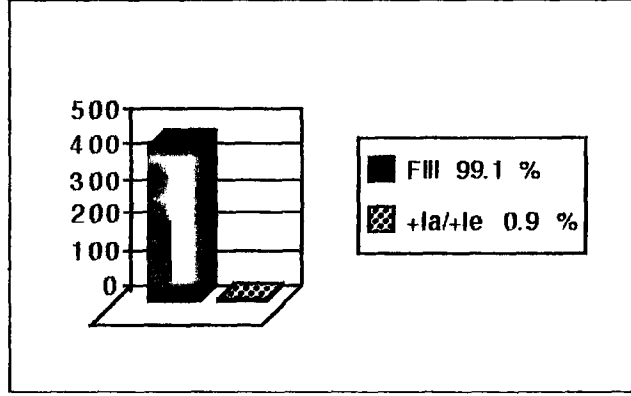
Türkçe olarak saydığımız isimlerden 73'ü de yabancı kökenli olup Türkçe -lık/-lik, -sız/-siz ve -lu/-lü ve +la/+le ekleriyle türetilmiş kelimelerdir. Burada dikkati çeken -lık/-lik ekidir. Bu ekın yabancı kelimelere gelme oranı % 89'dur. Bunun yanında yabancı olan isimlerin eklerle Türkçeleştirme oranının çok düşük kaldığı görülmektedir.

İsim 53.2%	496
-lık 89.6%	69
-sız 2.6%	2
-lu/-lü 2.6%	2

Yüzde olarak sayıca çok fazla kullanılan Arapça ve Farsça kelimeler, metinde genellikle, isim ve edat olan kelimelerdir.

Fiil 99.1 %	437
+la/+le 0.9 %	4

Arapça ve Farsça yazılmış beyitleri saymazsak, bu dillerden alınma fiil kullanılmadığını görmekteyiz. Hareket isimleri Türkçe kökenli kelimelerle karşılanmıştır. Fiil tabanında yabancı kelime kullanılacağı zaman da, '+la/+le' isimden fiil yapım eki ile Türkçeleştirilmiş yabancı kökenli kelimeler kullanılmaktadır. Ayrıca yabancı kökenli kelimeler +la/+le isimden fiil yapım ekinden ziyade, Türkçe yardımcı fiillerle, isim+fiil tabanında birleşik fiil formuyla yapılmaktadır.

E-Vezin, Kafiye ve Redif

Eserin vezninde büyük bir tutarlılık mevcuttur. Eserde medd ve ulama için özel işaretlemeler de yapılmıştır. Meddli okunması gereken hecelerin üzerinde çoğu zaman (≈), ulama için de sürekli harf üzerinde (≈) işaretleri konulmuştur. Vezin bozukluğuna da birkaç beyit dışında rastlanmamaktadır.

Kafiye ise, eski şiirimizde olduğu gibi göz kafiyesi esasına dayanmaktadır. Genellikle son ses esas alınmakta; son sesteki önceki ünlü harflerin uyuşmasına pek dikkat edilmemektedir. Bu nedenle Arapça, Farsça uzun ünlülü

kelimeler, Türkçedeki kısa ünlü kelimelerle kafiye teşkilinde kullanılmıştır:

354	-var/-nisār	426	-reh-neverd/-sāl-ḥūrd
430	-ol/-kabūl	448	-piste-leb/-ter-ruṭab
464	-seyr/-ḥayr	482	-bedr/-ṣadr
495	-hacibeyn/-'ayn	512	-sīr/-ḥār
566	-rūz ü ṣeb/-ṭarab		

Kafiye teşkil eden bazı kelimeler, Azerbaycan Türkçesinde görülen Arapça kelimelerdeki a>e değişimini¹⁸ düşündürmektedir:

-seren/-vaṭan 4310	-ṭayr/-seyr
-ger/ -nazar 6028	-gūzer / -ḥaṭar vb.

Metinde redif teşkili, genellikle, Türkçe ekler, edatlar, 'et-, eyle-, dur-' gibi yardımcı fiillerle yapılmaktadır. Bunun yanında, Farsça edatlar ve her üç dilden isimler de, nâdiren, redif teşkili için kullanılmıştır:

1484	-germken/-nermken	1459	-lâleler/-jâleler
1498	-gül-tenūñ/-gül-ṣenūñ	1556	-başına/-yaşına
1221	-iderem/-iderem	1265	-eyleseñ/-eyleseñ
1281	-gibi/-gibi	1286	-yı 'aşk/-yı 'aşk

III-METNİ KURARKEN TUTULAN YOL

Metnin transkripsiyonlu çevirisini, her beyti tek tek numaralandırmak suretiyle yaptık. Metnin içerisinde 7 kıtalık bir murabba', 11 kıtalık bir muhammes ve 5 kıtalık bir de muaşşer bulunmaktadır. Biz, dizinde karışıklığa meydan verilmemesi için murabba' ve muaşşerde 4 ve 10 dizeye bir numara vermek yerine, ikiye bölünebildiği için, şekil olarak beyit gibi düşünerek ikişer mısra hâlinde numaralandırdık. Muhammeste ise, beyit gibi ikişer numaralandırmamız nazım şeklini bozacağı için bu yola gitmedik. Muhammeste her kıt'aya bir numara vermeyi tercih ettik.

¹⁸ a>e değişmesi. Bazı Arapça kelimelerde; tarz>terz; lafz>lefs; sabr>sebr; Arab>Ereb. bkz. TDEA, "Äzeri", C. 1, s. 255.

Metinde derkenar olarak yazılan epeyce beyit mevcuttur. Bunlar asıl metinle aynı kalemden çıkmış göründükleri için, metne dahil edip müellifin özel işaretlerle gösterdiği beyitlerin arasına aldık. Ona göre de numaralandırdık.

Başlıkları metinde numaralandırmadık. Ancak başlıklar Türkçe olduğu için başlıkta geçen kelimeleri de dizinde gösterdik. Bu kelimeleri dizinde, metinde vermiş olduğumuz varak numaraları ile gösterdik. Meselâ, yazma nüshada 14b nolu varakta bir başlık varsa, bu başlıkta geçen kelimeyi 'bşl.14b' diye verdik. Ayrıca başlıkların bitiminde *1, *2, *3 ... şeklinde sıra numarası vererek içindekiler kısmına aldık.

Metinde geçen Arapça ve Farsça beyit ve mısraları Arap harfleriyle aynen yazmayı yeğledik.

Metinde geçen Türkçe kelimelerin imlâsına bağlı kaldık. Arapça ve Farsça kelimelerin yazımında Ferit Devellioğlu'nun "Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat" adlı eserindeki imlâya uymaya çalıştık.

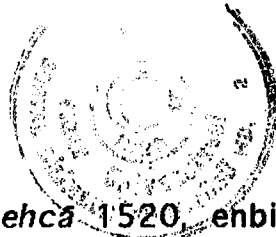
IV-İMLÂ ÖZELLİKLERİ

A-İmlâ Özellikleri

Metin harekesizdir. Yer yer beyit, dize, kelime ve harflerin harekelendiği görülmektedir.

1-Arapça - Farsça Kelimelerin İmlâsı

Arapça ve Farsça kelimelerin imlâsı, bu dillerin sözlüklerine uygun olarak yapılmıştır. Sözlükteki şekle uymaya da özel bir gayret gösterilmiştir. Ancak, bazı Arapça kelimelerin Farsçadaki şekliyle kullanılmasından dolayı Arapça sözlükteki şekillerinden farklılık görülmektedir. Bunlar kelime sonunda ve içerisinde hemze (ـ) yazımında görülmektedir. Sonda bulunan hemze genelde yazılmazken, iki ünlü arasında kalan iç ses hemze -> (ي) olmaktadır. Farsça söyleyişle uyuşan bu kullanım Türkçedeki iki ünlünün yan yana gelmemesi kuralına göre de araya kaynaştırma harfi (ي)'yi almış olabilir:

-' > Ø : cilā' > *cilā* 101, ehcā' > *ehcā* 1520, enbiyā' > *enbiyā* 76, eşyā' > *eşyā* 23, fenā' > *fenā* 71

-y- > -y-: Arapça çok heceli kelimelerde 'hemze' ile başlayan hecelerdeki 'hemze' iki ünlü arasında kalınca '-y-'ye dönüşmektedir: cā'iz > *cāyiz* 653; dā'im > *dāyim* 174; dā'ir > *dāyir* 4286; defā'in > *defāyin* 4993; fā'ik > *fāyik* 2120; ğanā'im > *ġanāyim* 5150; melā'ik > *melāyik* 1380

Bir örnekte de tek heceli bir kelimede kelime içi 'hemze' 'y' olmuştur: zī'b > *zīb* 417 (ذيب). Bu örnekte değişim sonucu oluşan ve yazıldığı halde söylenmeyen 'y', hecenin ünlüsünü uzun okutmaktadır. Bu örnekte tam anlamıyla bir 'z' > 'y' değişimi görülmektedir.

2- Türkçe Kelimelerin İmlası

Türkçe kelimelerin yazımında değişiklikler görülmektedir. Bu değişikliklerde Uygur yazı geleneğinin devamı olan unsurların payı da vardır. Metnimizde Uygur yazı geleniğinin devamı olarak:

a. Ünlülerin yazılması (bkz. 'e' yazımı):

bencileyin 972 بىنچىلەين bitmesi 6665 بىتمەسى
içerü 6897 اچارو
degürmemege 1039 دىگورمەگە

b. Kalın sıradan kelimelerde 'س' kullanılması (bkz. 'S'nin Yazımı):

sakin 938 ساقىن , sıkam 3040 سىقام ,
sırçadur 3418 سىرچە دۇر , yohsul 518 يىھسۇل , posu 2744 پوسۇ .

c. 'ç' ve 'p'nin 'ج' ve 'ب' ile yazılması (bkz. 'c ve ç'nin yazımı):

aç 4631 آچ ; giç 908 گىچ ; ilenç 4685 الەنچ ; kılıç 2229 كىلىچ
omaç 3031 اوماچ ;
çağırışup 5826 چاڭرىشۇپ ; dirgürüp 5822 دىرگۈرۈپ ;
diyüp 1418 دىيۈپ .

ç. Bazı eklerin tabandan ayrı yazılması:

bulmaklık 1553 بولماقلىق , işde 6870 ايشده ,
kalılar 1469 قاليلار , uzatmaklık 4583 اوزاتماقلىق .

'idi, imiş, ile iken' ek-fiil ve edatlar, değişik şekillerde yazılmıştır:

a. Kelimeden ayrı yazılmaktadır. Bu tür yazımları biz de metnimizde ayrı yazdık: *mestür imiş* 3846, *nağş imiş* 3906; *hüzn ile* 3941, *senüñ ile* 4061, *devlet ile* 4267; *bîm idi* 4330, *komiş idi* 4355, *şîr idi* 4397; *mürde iken* 4535, *mevzu'da iken* 5174.

b. Araya bir kaynaştırıcı 'ي' sesi alarak kelimeye birleşik yazılmaktadır. Bu tür yazımları ünsüzle biten kelimeden sonra gelmişse araya '-' işareti koyarak 'ي'yi 'i' olarak okuduk ve birleşik yazdık: *tutmuş-iken* 5463, *olmuş-iken* 5526; *serd-ile* 5590, *berd-ile* 5590, *kahr-ile* 5608; *var-imiş* 5757, *yoğ-imiş* 5788; *eyler-idi* 3968, *iñler-idi* 3970, *yanar-idi* 3971.

Ünlü ile biten kelimeden sonra gelmişse 'ي'yi 'y' olarak okuyup birleşik şekilde yazdık: *cihân-ārāydı* 765, *meydi* 3905; *şuyıyla* 4070, *şâhıyla* 4456; *eldeyken* 5876, *bendesiyken* 6166.

Araya kaynaştırıcı 'ي' sesi almadan doğrudan doğruya kelimeye birleşik yazılmaktadır. Bu tür yazımları biz de birleşik yazdık: *eylerlerdi* 3979; *degülmüş* 5126; *hışmla* 1033, *lûgazla* 1034; *heybetle* 1068, *yüzüñle* 1100, *benümle* 1115; *giryânken* 1163, *söyleşürken* 1185, *ederken* 1321.

Türkçe kelimelerde, ünlü ve ünsüzlerle, hece kuruluşunu aşağıda göstermeye çalışacağız.

B-Ünlülerin Yazılışı

Türkçemizde bulunan 'a, e, ı, i, o, ö, u, ü' ünlüleri yanında metnimizde bir de kapalı 'e' ünlüsüne işaret edecek bir yazımla karşılaşmaktayız:

A

İlk hecede normal 'a' ünlüsü, genellikle, medli elif (Ā) ile gösterilmektedir. 8 örnekte medsiz elif ile gösterilmiştir. EAT'de uzun ünlüler üzerine bir araştırma yapan Zikri Turan'ın *Eski Anadolu Türkçesinde Ünlü Uzunlukları* adlı eserinde sürekli medli elif ile yazılan kelimeler (ac, ad, adım, ak, arı-, aş-, av, azırak, azlık) metnimiz de de sürekli medli elif ile yazılmaktadır¹⁹. Bu durum, aslî uzun ünlü yazımını düşündürmektedir²⁰.

Bu kelimelerin dışında Türkçe kelimelerde ön ses 'a' hep medli 'elif' (Ā) ile yazılmaktadır:

acır 863	آجر	ağacı 120	آغجي
aç 4631	آچ	ağartdı 530	آغرتدي
açdı 513	آچدي	ağdı 5367	آغدي
açıl- 733	آچل	ağdurdılar 6680	آغدوردیلر
al 3199	آل	alınadı 1874	آلینادی
aldı 191	آلدی	alı 105	آلنی
añdı 6204	آکھی	alındı mı 6288	آلیندی می
ağan 2465	آقان	alma 2134	آلمه
akduñ 4679	آق دوک	alp 5132	آلپ
akıtdı 115	آقتدی	altı 2290	آلتی

¹⁹Zikri Turan, *Teshil'in İmlâ Tezahürleri Işığında Eski Anadolu Türkçesinde Ünlü Uzunlukları*, Açksöz Yayınları, Malatya 1993, s. 11-13.

²⁰bkz. Zeynep Korkmaz, "Batı Anadolu Ağızlarında Aslî Ünlü Uzunlukları Hakkında", *TDAY-Belleten* 1953, TDK Yayınları, Ankara, 1988, s. 197-204; Korkmaz, "Eski Anadolu Türkçesinde Aslî Ünlü (Vokal) Uzunlukları", *TDCF. Der.* 1968, Ankara 1971, s. 50-66; Talat Tekin, *Ana Türkçede Aslî Uzun Ünlüler*, Hacettepe Üniv. Yayınları, Ankara 1975; Osman Nedim Tuna, "Köktürk Yazılı Belgelerde ve Uygurca'da Uzun Vokaller" *TDAY-Belleten* 1960, Ankara 1988, s. 213-282.

Medsiz 'elif' (l) ile yazılan kelimeler:

abşam 4068	اخشام	altun 2257	التون
altunlu 6546	التونلو	akça 6507	اقچ
aşşı 5245	اصي	ata 7237	انا
ayağ 1215	اياغ	ayva 6586	ايوا

İç ses 'a' ünlüsü için, bazen 'elif' (l) kullanılırken, bazen de kullanılmamaktadır. İç seste elif kullanılan kelimelerin hepsinin de, uzun ünlü taşıdığı kabul edilen kelimelerden olması dikkat çekicidir.

İç seste 'elif' (l) ile 'a' yazımı:

ayağ 1215	اياغ	barmağ 3481	برماغ
bırakdı 477	براقدي	birkaç 4925	يرقاچ
ırağ 4557	اراغ	kablanla 2294	قبلا نله
kalkanı 5264	قلقاني	kolay 1966	قلاي

İç seste elifsiz kullanım:

ancak 6874	آغق	kabak 556	قبق
sakın 938	سقين	şanma 813	صنمه
kaç 6858	قچ	kadar 516	قدر
kancaru 6268	قنجر و	karga 2677	قرغا
kaynadı 1547	قايندي	ocağ 5623	اوجغ

Son seste daha çok (e) ile yazılmaktadır:

aşma 2903	آصمه	aya 4610	آيه
balta 6373	بالته	sırçadur 3418	سرچه در
şofra 2187	صكره	tabanca 3454	طبنجه
tabladan 1464	طبله دن	taşrası 3297	طشره سي
tolada 5404	توله ده	uşda 2249	اوشده

Son ses 'a' için, genellikle, (e) kullanılırken aşağıdaki kelimelerde (l) kullanılmıştır:

ata 7237	اتا	ayva 6586	ايوا
barça 3034	بارچا	ķaba 773	قبا
ķara 293	قرا	saña 118	سكا
yaña 1909	يكا	yigma 6960	يغما

Bir kelimedede de son ses 'a' ünlüsü için, hiçbir işaret kullanılmamıştır: akça 6507 اقچ. Bu durum EAT imlâ özelliklerinden biridir. Ayrıca bu kelime, daha önceki metinlerde kısa ünlülü, (sadece 'üstün'le yazıldığı kabul edilen) kelimelerdendir²¹.

E

Ön seste 'e' sürekli medsiz elif (l) ile yazılmaktadır:

ebirmezse 5786	ابرمرسه	eski 3369	اسكي
edildi 6629	ادلدي	eşigüñe 2781	اشيگوڭه
edindi 665	ادندي	eşitdi 2981	اشتدي
efendüm 1786	افندم	eşmesi 449	اشمه سي
egdi 1732	اگدي	etdi 6	اتدي
egler 1086	اگلر	etmek 1679	اتمك
egnine 2843	اگنه	etdürdi 1713	اتدردي
egri 1374	اگري	eyidür 1813	ايدور
egrilik 6366	اگريلك	eyledi 7	ايلدي
ekmişken 7219	اگمشكن	eylük 5605	ايلك

İç seste genellikle 'e' ünlüsü için hiçbir işaret kullanılmamaktadır:

begler 6194	بگلر	ben 90	بن
benzer 1001	بگلر	beş 163	بش
bezenmiş 2353	بزغمش	bişen 6602	بيشن
çekdi 12	چكدي	dek 727	دك
getürdi 3467	گتوردي	köstegi 2219	كوستكي

İç seste bazen, Uygur yazı geleneğinin tesiriyle 'e', elif (l) ile yazılmaktadır:

bencileyin 972	بنجلاين	bitmesi 6665	بتماسي
içerü 6897	اچارو		

²¹bkz. Z.Turan, a.g.e., s. 12.

Son seste 'e' genellikle güzel he (ه) ile gösterilmektedir:

dede 5404	ده ده	igne 6409	اگنه
ile 1001	ايله	işde 6870	اش ده
kimesne 34a	کیمسنه	ne 127	نه
külçe 4621	کلچه	nite 1536	نیتہ
öte 6063	اوتہ	serpe 6572	سریہ

Kapalı 'e':

Harekesiz olmasına rağmen metnimizde zaman zaman telâffuza dair ip uçları verebilecek işaretlemeler kullanılmaktadır. Bunlardan birisi de kapalı 'e' dediğimiz sesin işaretlenmesinde görülmektedir. Bu işaretleme, genellikle Arapça ve Farsça kelimelerde, 'hemzeli elif' ve harf üzerinde 'üstün' ile beraber harfin altında bir de 'esre' işareti kullanılması şeklinde iki değişik yolla yapılmaktadır.

Türkçede kapalı 'e' konusunda birkaç görüş mevcuttur. R.Rahmetî Arat, *Atabetü'l-Hakâyık*'da geçen 'i/e' kullanımını müstensihlerin dikkatsizlik ve ihmâllerine bağlamaktadır²². A. Dilaçar ise bu durumu, yapısal "karşınlık", anlam farkı yapma, olarak izah etmektedir²³.

Metnimizde geçen 'e'li ve 'i'li kullanılan kelimelerde anlam farkı görülmemektedir. ET'den beri devam eden 'e' ve 'i'li ikili farklı kullanım, anlamdan ziyade telâffuzla ilgili olmalı.

Kapalı 'e' sesi, bugün ağızlarda kullanılıyor olmasından dolayı, kesindir²⁴. Ancak, metnimizde kurallı olarak değil de, sadece 6 kelimedede kapalı telâffuza delalet edecek şekilde işaretleme kullanılmıştır:

²²R.Rahmetî Arat, *Atabetü'l-Hakâyık*, Ateş Basımevi, İstanbul 1951, s. 119-120

²³A. Dilaçar, *Kutadgu Bilig İncelemesi*, TDK Yayınları, Ankara 1972, s. 52-53.

²⁴bkz. A.Bican Ercilasun, *Kars İli Ağızları*, Ankara 1983, s. 51; Zeynep Korkmaz, *Güney-Batı Anadolu Ağızları*, Ankara 1956, s.5; Tuncer Gülensoy, *Kütahya ve Yöresi Ağızları*, Ankara 1988, s. 21; Turgut Günay, *Rize İli Ağızları*, Ankara 1978, s. 41.

êhsân 396
vêricek bşl.39b
êrtêhan 1849

أحسن
وَوَرَجَكْ
أَرْتَهَان

ède 396
êmâlet 1665
mihêmân 4743

أده
أَمَّالَت
مِهْمَان

I

Ön seste 'î', 'elif' ile yazılmaktadır:

irağ 4557
irah 6241
irak 1049

اراغ
اراخ
اراق

işlardı 4450
işşı 3474
işuz 4711

اصلاردي
اسي
اصور

İç seste 'î', bazen hiçbir işaret kullanılmadan, bazen de 'ye' (ي) ile yazılmaktadır:

Şu örneklerde de iç seste 'î' (ي) ile yazılmıştır. Bu tür yazım ünlü uzunluğu ile ilgili olabilir. Zira bazı araştırmalarda bu tür yazım ünlü uzunluğuna işaret olarak kabul edilmiştir²⁵:

kalılar 1469
kuzıcağum 5998
sıdı 1109

قالی لر
قوزیجاغوم
صیدی

kazılı 6607
okıdı 620
yarın 885

قازیلو
او قیدی
یارین

Şu örneklerde 'î' kullanılmamıştır:

ağır 2057
bağırlusun 2703
olındı 218

آغر
با غرلوسن
اولندی

akıtdı 115
fır 4622
sıkam 3040

آقتدی
فر
سقام

Son seste hep 'ye' (ي) ile yazılmaktadır:

acı 819
aşşı 5245
kağdı 6382

آجی
اصی
قاقدی

altı 4930
dahı 25
kankı 1722

آلتی
داخی
قنقی

²⁵bkz. Z.Turan, a.g.e., s. 27. Burada çekerli esre ile yazılmış "sık, yılamak" ve hem esre hem de çekerli esre ile yazılmış "kış, kışın" kelimelerini örnek olarak vermektedir.

İ

Ön seste 'i' ünlüsü, bazen 'elif' (ل) ve 'ye' (اي); bazen de sadece 'elif' (ل) ile gösterilmektedir.

Şu örneklerde (اي) kullanılmıştır:

idindi 3019	ایدندی	il 5979	ایل
ile 1001	ایله	ilerü 2111	ایلرو
inanmağıl 6917	اینانه غل	irdi 59	ایردی
irişdürürdi 4215	ایرشدردی	irtesi 141b	ایرته سی
işitdi 1971	ایشیدی	iz 4656	ایز

Ön seste şu örneklerde de 'elif' (ل) ile yazılmıştır:

içinde 162	اچنده	içildi 6629	اچلیدی
içre 150	اچره	igne 6409	اگنه
inceldi 3648	اغلیدی	ikilik 2171	اگی لك
işbu 311	اشبو	iñledi 6151	اگلدی
itdi 137	اتدی	işledük 2824	اشلدك

İç seste 'i', bazen 'ye' (ي) ile, bazen de hiçbir işaret kullanılmadan yazılmaktadır. Metnimizde görülen bu durum, ET'den beri görülen kök kelimelerde 'e' ve 'i'li ikili yazımın devamından ibarettir. Metnimizde ikili kullanılan kelimeler şunlardır:

bel / bil ; de- / di- ; den- / din-; der- / dir-; gece / gice; get- / git-; gerü / girü; gey- / giy-; ver- / vir-; ye- / yi-; yeg / yig; yel / yil; yeñ- / yiñ-; yer / yir; yet- / yit-.

İç seste, şu örneklerde 'i', 'ye' (ي) ile yazılmıştır:

bilümde 1659	بیلده	bilen 2449	بیلن
didiler 1483	دیدیلر	dirgürüp 5822	دیرگوروب
girü 722	گیرو	gitdi 294	گیتدی

Şu örneklerde de 'i' için hiçbir işaret kullanılmamıştır:

bil 378	بل	bilmekde 1116	بلمکده
biri 74	بری	dillü 128	دیللو
dişi 4399	دشی	esirge 2719	اسرکه

Son seste 'i', hep 'ye' (ي) ile gösterilmektedir.

biri 74	بري	çeri 2108	چري
dibi 2661	ديبي	elçi 6072	الچي
eski 3369	اسكي	gemi 6278	كمي

O

Ön seste 'o', 'elif' ve 'vav' (ا) ile yazılmaktadır:

o 88	او	ol 95	اول
ocağ 5623	اوچاغ	olar 4091	اولار
ocak 5623	اوجاق	oldı 95	اولدي
od 240	اود	olındı 218	اولندي
odlu 4026	اودلو	olmaklık 2329	اولمقلق

İç seste 'o', bazen 'vav' (و) ile, bazen de hiçbir işaret kullanılmadan yazılmaktadır:

kodı 28	قودي	kokam 1144	قوكم
kolı 6176	قولي	kondi 5111	قوندي
kopdı 2235	قوپدي	şovuk 2325	صوق
koşam 3288	قشم	kolay 1966	قلاي
soñra 2187	سكره	ţoldı 515	طلدي
ţogdı 493	طفدي	toprak 1950	طپراغ

Ö

Ön seste 'ö', bazen 'elif' (ا) ve 'vav' (و) ile, bazen de hiçbir işaret kullanılmadan yazılmaktadır.

öğretti 1177	اوكرتدي	ögütdi 1442	اوكتدي
ölçerür 3028	اولچرور	öñ 1822	اوڭ
öpdi 3730	اوپدي	örk 2638	اورك
öte 6063	اوته	öz 748	اوز
öger 1499	اكر	öğrendi 633	اكرندي
ölmiş 4540	المش	öldürür 3222	الدرر
ölmeklik 5249	المكلك	örtmiş 6676	ارتمش

İç seste bazen 'vav' (و) ile, bazen de hiçbir işaret kullanılmadan yazılmaktadır:

böyle 408	بويله	dögün 1642	دوكن
çöpçe 4338	چوپچه	gök 133	گوك
göz 1173	گوز	köstegi 2219	كوستكي
söz 382	سوز		
bölük 175	بلوك	börkin 4620	بركن
söğdi 2320	سگدي	söndürür 1712	سندرر
söyledi 116	سيلدي	söyleşürken 1016	سيلشوركن
şöyle 170	شيله		

U

Ön seste bazen 'elif' ve 'vav' او ile, bazen de hiçbir işaret kullanılmadan yazılmaktadır.

ucı 1756	اوجي	uçdı 839	اوچدي
uçurdi 5583	اوچوردي	uğuddur 5899	اوغوددر
ulı 3024	اولي	umdı 1421	اومدي
urılmış 6831	اورلمش	uşanam 4001	اوصنم
uşbunı 69	اشبونى	uyhudan	ايخودن

İç seste bazen 'vav' (و) ile, bazen de hiçbir işaretleme kullanılmadan yazılmaktadır:

altun 2257	التون	artuğı 1902	آرتوغي
buyurdi 1566	بويوردي	ışuz 4711	اصوز
koşun 6780	قوشون	oğul 2052	اوغول
bugün 236	بگون	şavurduñ 3115	صاوردك
tunuk 1082	طنوق	turasın 1161	تراسن
tutuk 490	تتق		

Son seste 'u', düzenli bir şekilde 'vav' (و) ile gösterilmektedir:

adlu 4355	آدلو	aru 2120	آرو
kanıcaru 6268	قنكارو	karşu 2245	قارشو
sağıu 3542	صاغو	tapu 1270	طپو

Ü

Ön seste 'ü' hep 'elif' ve 'vav' (او) ile yazılmıştır. Ön seste işaretsiz yazım yoktur:

üç 2228	اوچ	üşürüp 4468	اوشوشروب
ün 2213	اون	üzdi 2219	اوزدي
ürker-idi 4222	اوركريدي	üzerinde 1186	اوزرنده
üstin 2202	اوستن	üzre 107	اوزره
üşdi 4718	اوشدي	üzülmüş 3169	اوزلمش

İç seste bazen 'vav' (و) ile, bazen de hiçbir işaret kullanılmadan yazılmaktadır:

bölük 175	بلوك	bugün 236	بگون
delük 3579	دلوك	dürdi 1167	دوردي
gün 235	گون	küçi 3784	كچي
degül 1710	دگل	dürlü 1206	درلو
gümüüş 2445	گمش	gündüz 109	گنذر
güzgöl 4255	گوزگل	sürdi 844	سردی

Son seste 'vav', sürekli (و) ile gösterilmektedir:

deñlü 1609	دگلو	dilkü 249	دلکو
diyü 83	دیو	dürlü 1206	درلو
süriyü 172	سوریو	şimden-gerü 2970	شمدنگرو

C-Ünsüzlerin Yazılışı

Metnimizde günümüz Türk alfabesinde bulunan 'b(ب), c(ج), ç(چ), d(د), f(ف), g(گ), h(ه), j(ژ), k(ك), l(ل), m(م), n(ن), p(پ), r(ر), s(س), ş(ش), t(ت), v(و), y(ي), z(ز)' ünsüzlerinin yanında, Türkçe 'ñ(ك); Arap ve Fars alfabelerinde bulunan 'ğ(غ), 'ة), 'ع), h(ح), b(خ), k(ق), s(ث), ş(ص), t(ط), ž(ض), z(ذ), z(ظ)' ünsüzleri de kullanılmıştır.

Metnimizde 'ñ' ünsüzü için üzeri üç noktalı 'kef' (ك) kullanılmaktadır. añ 2743; añardı 2539; karañu 2671; olduñ 2967 gibi.

'B ve P'nin yazımı:

Metnimizde ön ses 'b', bazı kelimelerde tonsuzlaşmamış olarak görülmektedir: *barmağ* 3481 برماغ ; *bişen* 6602 بیشن ; *bişürdi* 6605 بشوردي

İki örnekte de tonsuzlaşmış olarak 'p'li şekliyle yazılmıştır: *pişüp* 180b پشوپ ; *posu* 2744 پسو .

İç seste 'p', hece başı, hece sonu ve ünlüler arasında 'پ' ile yazılmaktadır: *çöpçe* 4338 چوپچه ; *depdi* 517 دپدي ; *epsem* 3371 اپسم ; *ipler* 6564 اپلر ; *kapdı* 3446 قاپدي ; *kapladılar* 1779 قاپلادیلر ; *kapuda* 1672 قپوده ; *kopdı* 2235 قوپدي ; *seperler* 5597 سپرلر

Son seste Zarf-fiil eki 'p', hep 'ب' ile yazılmaktadır²⁶: *çağrışup* 5826 چاغريشوب ; *dirgürüp* 5822 ديرگوروب ; *diyüp* 1418 ديبوب .

Son seste kök ve gövde kelimelerde 'p', 'پ' ile gösterilmektedir: *alp* 5132 آلپ ; *yapyap* 2447 ياپ ياپ .

Muhtelif durumlarda 'b' ve 'p'nin yazımına şu örnekleri verebiliriz:

baña 118	بكا	barça 3034	بارچا
baş 726	باش	begler 6194	بگلر
ebirmezse 5786	ابر مزسه	tabladan 1464	طبله دن
pişüp 180b	پشوپ	posu 2744	پسو
perde 3846	پرده	serpe 6572	سریه
yapyap 2447	ياپ ياپ	yığılup 4058	يغولوب

²⁶Mecdut Mansuroğlu, چ>پ yazımını Uygur yazı geleniğinin devamı olarak değerlendirmektedir. Bkz. "Eski Osmanlıca", Tarihî Türk Şiveleri, Hazırlayan Mehmet Akalın, Ankara 1988, s. 249.

'C ve Ç'nin yazımı:

Türkçe kelimelerde 'ç', hece başı, hece sonu ve ünlüler arasında (چ) ile gösterilmektedir.

Son ses 'ç'ler ise, 'c' (ج) ile gösterilmektedir: aç 4631 آچ ; giç 908 كيج ; ilenç 4685 النج ; kılıç 2229 قیلج ; omaç 3031 اوماچ

Muhtelif durumlarda 'c' ve 'ç' yazımına şu örnekleri verebiliriz:

cümle 4	جمله	cünd 5377	جند
dördünci 7354	دردنجي	gece 155	كجه
çağıdur 3687	چاغي در	çekdürem 1223	چكدورم
çıkardı 114	چقاردي	çok 324	چوق
elçi 6072	الچي	uçdı 839	اوچدي

'D ve T'nin yazımı:

'd' sesi, (د) ile yazılmaktadır:

dedi 1325	ددي	dede 5404	ده ده
egdi 1732	اگدي	idindi 3019	ايدندي
ilduz 1878	ايلدز	işde 6870	اش ده

'T' sesi ise, kalın sıradan kelimelerin ön sesinde bulunan ve tonlulaşmamış kelimelerde 't' sesi için, düzenli olarak, 'ط' kullanılmaktadır (bkz. Tonlulaşma) ve ince sıradan ünlülü kelimelerde 't', (ت) ile, kalın sıradan ünlülü kelimelerde 't', (ط) ile yazılmaktadır.

tağ 26	طاغ	tağıldı 2301	طغلدي
tağdan 18	طالغن	taşıma 6906	طانشمه
taş 3453	طاش	tırnağı 1382	طرنغي

Muhtelif durumlarda 'd' ve 't' sesi için şu örnekleri verebiliriz:

dedi 1325	ددي	dede 5404	ده ده
egdi 1732	اگدي	idindi 3019	ايدندي
ilduz 1878	ايلدز	işde 6870	اش ده
tag 26	طاغ	tamu 4061	تامو
tek 1517	تك	tepside 6614	تپسي ده
şutagından 2135	طوطغندن	tutuk 490	تتق

Farsça kökenli bazı kelimelerde hem 'd' hem de 'z' kullanılmıştır: *māder* 3101 مادر - *māzer* 1754 ماذر gibi.

'G, K' yazımı:

Metnimizde 'g' ve 'k' için ayırım yapılmamaktadır. Her ikisi de (ك) ile yazılmaktadır. Yalnız kalın ünlü kelimelerde 'g' (غ=g), 'k' de (ق=k) ile yazılmaktadır. İki ünlü arasında 'k' genellikle tonlulaşarak 'g' olur (bkz. Tonlulaşma):

güneş 671	گنیش	güzgöl 4255	گوزگل
köstegi 2219	کوستگی	küçi 3784	کچی
öger 1499	اگر	örk 2638	اورک
ķaba 773	قبا	ķalılar 1469	قالی لر
ķankı 1722	قنقی	ķılmak 1679	قلمق
ķorkudur 1043	قورقودر	ķoğruluk 6368	طغورلوق

'H'nin yazımı:

Bu ses üç değişik harf ile karşılanmaktadır: (ه = h), (ح = h), (خ = h). Genelde Arapça ve Farsça kelimelerde kullanılan bu seslerden (خ), 'k' sesinin sızıcılışması durumunda Türkçe kelimelerde de kullanılmaktadır: *aķşam* 4068 اخشام; *daķı* 25 داخی; *ķanlığum* 2999 خانلغم; *ıraķ* 6241 اراخ; *koķam* 3288 کوخام; *ķorķusından* 5058 قورقوسندن; *uyķudan* 1071 ايوخودن; *yabşı* 958 يبخشي; *yobsa* 978 يبخسه; *yobsul* 518 يبخسول gibi.

D-Tamlamaların Yazılışı

Farsça izafet tamlamaları, tamlamaya işaret edici esre harekesi kullanılmadan yazılmaktadır:

صحن عرز şahn-ı 'arż 9

ابر نیشان ebr-i nîsân 27

اسم ذاتی ism-i zâtı 46

Kelime sonu (ي) ve (ء) ile biten kelimelerden sonra kelimeye bitiştiğinde hemzeli, kelimedен ayrı yazıldığında esreli hemze ile işaret edilmektedir:

قائمى عرض kâimî-i 'arż 4

ماهى جرم ختر mähî-i cürm-i batar 17

مقتدىء انس و جان muḳtedî-i ins ü cân 100

سرمهء عینالیقین sürme-i 'ayne'l-yakîn 131

قطرهء بحر kaṭre-i baḥr 139

شعلهء انوار şu'le-i envâr 169

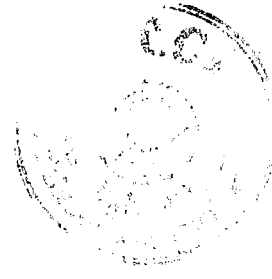
Arapça tamlamaların yazılışında, genel Arapça yazım dışında, bir farklılık görülmemektedir:

فحر العالمیت faḥrû'l-'âlemîn 204

صاحب الايات şāhibü'l-âyât 104

حاتم الانبیا ḥātemü'l-enbiyâ 103

عین الیقین 'ayne'l-yakîn 308

II. BÖLÜM

İNCELEME

SES BİLGİSİ (PHONETİCS)

ÜNLÜLER

A- Ünlü Değişmeleri

1- Daralma

e>i

e>i i>e ses değişimi Eski Türkçeden beri görülmektedir. Değişmeye temel teşkil eden sesin hangisi olduğu konusunda bir sonuca varılmış değildir. Bir sonuca varılabilmesi de güç görünmektedir. Çünkü en eski yazılı metnimiz Orhon Yazıtlarında bile ikili kullanım görülmektedir. Mesela: *ber-* / *bir-*; *beş* / *biş*; *ellig* / *illig*; *er-* / *ir-*; *eşgiti* / *işgiti*; *et-* / *it*¹.

Metnimizde ET'de görülen bu ikili kullanım aynen devam etmektedir. Hatta, bir beyit içerisinde bile ikili kullanımı bulmak mümkündür: "Geh *verür* eşçāra sebzīn hulleler / Gāh *virür* la'ile zerrīn siper 15".

Bugün ağızlarımızda kapalı 'e' sesinin kullanılıyor olması ve metnimizde bazı kelimelerde buna işaret edici imlânın varlığı düşündürücüdür:

êhsân 396	أحسن	ède 396	أده
vericek bşl.39b	ورجك	ëmâlet 1665	امالت
êrtehan 1849	ارتهان	mihēmân 4743	مهمان

Metnimizde geçen ve hem 'e'li hem de 'i'li kullanılan kelimeler şunlardır: *bel* / *bil*; *de-* / *di-*; *den-* / *din-*; *der-* / *dir-*; *gece* / *gice*; *get-* / *git-*; *gerü* / *girü*; *gey-* / *giy-*; *er-* / *ir-*; *eriş-* / *iriş-*; *erişdür-* / *irişdür-*; *eşik* / *işik*; *eşit-* / *işit-*; *et-* / *it-*; *ver-* / *vir-*; *ye-* / *yi-*; *yeg* / *yig*; *yel* / *yil*; *yeñ-* / *yiñ-*; *yer* / *yir*; *yet-* / *yit-*

¹Talat Tekin, *Orhon Yazıtları*, TDK Yayınları, Ankara 1988, s. 126-137.

Kullanım olarak metnimizde ağırlık *i*'den yanadır. Fiil tabanlarına baktığımızda daha çok *'i*'li şekillerin sayıca çok fazla kullanıldığını görmekteyiz. Bu da, kök kelimelerde bir darlaşma ihtimalini ortaya çıkarmaktadır.

2- Düzleşme

Kalıplaşmış eklerdeki düz kullanımların dışında bazı kelime köklerinde de düzleşme görmekteyiz:

-u- > -i- : *kırı* 18; *fırsat* 1428; *galbır* 2329; *görindi* 762; *göyniklerinden* 999; *işbu* 311; *işde* 5044; *kaşık* 6624.

3- Yuvarlaklaşma

EAT'de görülen yuvarlaklaşma temayülü metnimizde de devam etmektedir. Ancak yuvarlak şekilli kullanımlar yanında, düz şekilli yazımlar da görülmektedir. Bu, *Gül ü Nevruz*'un geçiş dönemi özelliklerini taşıdığını göstermektedir: *toğrı* 1112 — *toğru* 1732; -suz / -süz; -sız / -siz : *'addsiz* 3711, *anasız* 6012, *anuñsuzın* 6258; -lu/-lü > -lı/-li : *eksüklü* 4232, *bildüklü* 5857

Metnimizde kelime kök ve gövdelerinde tespit ettiğimiz yuvarlaklıkların bir kısmı daha önceden (ET ve OT dönemlerinde) yuvarlaklaşmış kelimelerdir: *alaçuk* 4733 < (DLT *alaçuk*) ; *altun* 2257 < (DLT *altun*); *deñlü* 1609 < (DKK *deñlü*) ; *dilkü* 249 < (DLT *tilkü-tilki*) ; *gerü* 2111 < (OY *kirü*) ; (DLT *kirü*) ; *karşu* 2245 < (DKK *karşu*) gibi.

Bir kısmı da EAT döneminde 'b', 'm', 'p' gibi dudak, 'v', 'f' gibi diş dudak ünsüzlerinin tesirinden dolayı benzeşme yoluyla yuvarlaklaşmış ve metnimizde aynen kullanılan kelimelerde görülmektedir: *demürler* 1005 < (ETG *temir*, DLT *temür*), *kirpük* (DLT *kirpik*), gibi.

Bir kısmı da 'g', 'ğ' son ses ünsüzünün düşmesi sonucu yavarlaklaşmıştır: *aru* 2120 < (arığ-arrığ) ; *ayru* 892 < (ETG

adruk < artuk), (DLT *ayruk*) ; *kapuda* 1672 < (OY *kapıg*) ; (DLT *kapug*) gibi.

Gül ü Nevruz her ne kadar 16. yy. eseri olsa da, düzlük-yuvarlaklık açısından, birkaç aykırı örnek dışında, EAT özelliklerini koruduğunu görmekteyiz. *Gül ü Nevruz*'da da EAT'de olduğu gibi bazı yapım ekleri (-dur/-dür: fiilden fiil yapım eki, -uk/-ük: fiilden isim yapım eki, -lu/-lü: isimden isim yapım eki, -ur/-ür: fiilden fiil yapım eki, -up/-üp zarf-fiil eki vb.) sürekli yuvarlak ünlülü görülmektedir. Bu yuvarlaklık, EAT döneminde gerçekleşmiş olan yuvarlaklaşmanın devamından başka bir şey değildir. Yoksa *Gül ü Nevruz* metnine has bir yuvarlaklık görülmemektedir. İşte bu nedenle bir kısım kelime gövdelerinde de aldıkları eklerden dolayı yuvarlaklık görülmektedir:

agdurdılar 6680, *açuk* 917, *adlu* 4355, *altunlu* 6546, *andurur* 4902, *anuñdı* 6399, *artuğı* 1902, *artur* 274, *ayruk* 1763, *azdurup* 1957, *bağırlusın* 2703, *bağludur* 2371, *başışlu* 6006, *belürmez* 4317, *berkidüp* 4183, *buluşdı* 5557, *delük* 3579, *diyü* 83, *diyüp* 1418, *eksüklüsi* 4232, *yazuğ* 3473, *kaçurma* 7146, *kağılı* 1691, *kınadup* 4990, *kaşurma* 1965, *kazılı* 6607

4- İncelme

İki kelimede, ünlü uyumunu bozacak şekilde bir incelme görülmektedir. '*kardeş*' kelimesinde incelme, inceltici 'ş' ünsüzünün etkisiyle olmaktadır. '*armut*' kelimesinde incelme ile bir göçüşme görülmektedir. Bu kelimedeki incelmenin sebebi anlaşılamamaktadır.

-a- > -e- : *emrūd* 2134 < (DLT *armut*), *kardeş* 4168 < (YTS *kardaş* - *karındaş* - *karıntaş* - *kartaş*)

Bazı Arapça ve Farsça kelimelerde -lık/-lik ve -cık/-cik eklerini Türkçe kalınlık-incelik uyumuna aykırı olarak görmekteyiz. Bu ek, kalın ünlülü Arapça ve Farsça kökenli

birkaç kelimedede 'lik' şekliyle ince ünlülerle kullanılmıştır (bkz. Kalınlık-İncelik Uyumu):

-i- > -i- : 'ar'arcigüm 5995, şeydâlik 2382, pehlevânlikde 5023, Feridûnlik 4835, pehlevânlik 5023, tersâlik 2382

5- Kalınlaşma

Yabancı bir kelimedede, ilerleyici benzeşme nedeniyle bu ses değişimi görülmektedir: aştar 876 < (ăster)

Bu ses değişimi, '-lık' ekinin kullanımında görülmektedir: âvârelikla 934, mutavvellik 1090, şûridelik 6331

'-lık' ekinin böyle kullanılışı, *Gül ü Nevruz Lutfi*'den çeviri olduğu için Çağataycanın etkisi olarak düşünebiliriz²:

B- Ünlü Düşmesi

Ünlü düşmesi genelde ortada kalan vurgusuz orta hece ünlüsünün, ekleşme sırasında, düşmesi şeklinde görülmektedir:

-e- > Ø : üzre 107 < üzere

-i- > Ø : ağızın 555 < ağız, alnı 105 < alın, ayruk 1763 < ayır-, bağrum 281 < bağır

-i- > Ø : âsyâ < âsiyâb 2730, beñziñe 5838
egnine 2843, eyde 80, eylük 5605

-u- > Ø : avcı içi 6757, boynına 646
oğlın 2111, oynadı 4329, koyunına 4474

-ü- > Ø : gögsini 4450, göñli 434

'Uş' gösterme edatının kendinden sonra gelen kelimeye birleşmesi sonucu ön ünlüsünün düşmesi şeklinde görülür: uş+imdi > şimdi 815; uş+ol > : şol 21

İki kelimedede '-dan' çıkma hâl ekinden sonra ortada kalan '-ı' ekinin düşerek '-al/el' şeklinde kullanıldığını görmekteyiz: edelden 1976; şalaldan 258; olaldan 913; işidelden 234; irmeyelden 3179

²J. Eckmann: "Arapça ve Farsçadan alınma kelimeler -daha önceki devirlerde olduğu gibi- çoğunlukla art damak ünsüzlü ekler alırlar. 'âlam-ğa 'aleme', mast-lık 'mestlik' bkz. Mehmet Akalın, Tarihî Türk Şiveleri, "Çağatayca", Ankara 1988, s. 222.

Arapça kelimelerin sonunda bulunan hemze (ـ) nin düştüğü görülmektedir. Metnimizde bu şekilde kullanılan kelimelerin Farsçadaki kullanımıyla aynı olduğu görülmektedir:

- ' > Ø : *cilā'* > *cilā* 101, *ehcā* 1520, *enbiyā* 76, *eşyā* 23, *fenā* 71

C- Ünlü Türemesi

Ünlü türemesi ön türeme olarak *işkeste* 1751 < *şikeste*; *istem* 7176 < *sitem*; *işkār* 2731 < *şikār* kelimelerinde görülmektedir.

Bir kelimedede de son türeme olarak '*acel*' > '*acele*' 440 kelimesinde görülmektedir.

D- Ünlü Birleşmesi

Ünlü ile biten bir kelimededen sonra, ünlü ile başlayan bir kelime geldiği zaman konuşma dilinde 'dilde ekonomi' prensibinden olsa gerek kelimelerin birleşimi ortaya çıkmaktadır. Bir birleşme esnasında birinci kelimenin son ünlüsü ile ikinci kelimenin ilk ünlüsü birleşenlerdeki ünlü ağırlığına göre bir ünlüye dönüşür. Bazı kelimeler bu şekilde kalıplaşmış durumdadır:

ne+ara > *n'ire* 5660; *ne+et-* > *n'edesin* 5104;
ne+eyledüğün > *n'eyledüğün* 981; *ne+idüğün* > *n'idüğün* 624;
ne+ola > *n'ola* 84; *şu+öyle* : *şöyle* 170.

'u-' iktidar fiilinin ekleşmiş kullanımında da aynı durum görülmektedir: *alı umadı* > *alımadı* 1874

E- Ünlü Uyumu

1-Kalınlık-İncelik Uyumu

Türkçenin en belirgin özelliklerinden biri, bir kelimedede bulunan ünlülerin kalınlık incelik bakımından uyuşmasıdır. Bu uyum metnimizde de tamdır. Yalnız, -cigüm; -lu / -lü; -lık /

-lik ekleri almış bazı yabancı kelimelerde uyum bozulmaktadır: *'ar'arcigüm* 5995; *pehlevānlikde* 5023; *āvārelıkla* 934; *mutavvellık* 1090; *bālālıguñ* 5775; *āvārelıkla* 934; *fevrlüğinden* 5094; *dü-rulik* 4052; *Feridünlik* 4835

2- Düzlük- Yuvarlaklık Uyumu

Metnimizde tutarlı ve kurallı bir düzlük-yuvarlaklık uyumundan söz etmek mümkün değildir. Bazı eklerin yuvarlak, bazı eklerin de düz şekilli kalıplaşmış kullanımından dolayı dudak uyumu da denilen bu uyum kesinlik kazanmamıştır.

Düzlük-yuvarlaklık uyumunu bozan ekleri, 'yuvarlak ünlülü ekler', 'düz ünlülü ekler' ve 'hem düz hem de yuvarlak ünlülü ekler' olmak üzere üçe ayırmak ve o şekilde değerlendirmek mümkündür.

a- Düz Ünlülü Ekler

Görülen geçmiş 3. teklik ve çokluk çekim ekleri sürekli düzdür: *agardı* 3004; *aldı* 191; *bağdı* 2155; *çalkandı* 3785; *bildi* 468; *geçdi* 219; *iñledi* 585; *yürüdi* 2112; *agdılar* 4443; *başdılar* 6575; *çatdılar* 6572; *oturdılar* 1279 *yürüdiler* 1171

Emir 2. teklik şahıs -ğıl/-gil eki sürekli düz olarak kullanılmaktadır: *algıl* 188; *başlağıl* 389; *olğıl* 176; *eylegil* 92; *söylegil* 358

Anlatılan geçmiş zaman eki -mış/-miş, her şahıs için düzdür: *almışamdur* 1226; *olmuşvan* 1334; *kılmışsın* 2387; *urmuş* 616; *dimiş* 1684; *edinmişdür* 3652; *eylemiş* 345; *eylemişdür* 5608; *itmiş* 373; *getmişüz* 2399; *mıhlamışlar* 1039; *urmuşlar durur* 2448

Gelecek zaman eki -isar/-iser metnimizde düz ünlülüdür: *göriserven* 1921 *olısarsın* 2969; *çutısarsın* 2009 *bulısar* 366; *kalısardur eyleyiserler* 6855

Ek-fiilin anlatılan ve görülen geçmiş zaman çekimlerinde kullanılan 'i-' fiili, fiilin kökünden dolayı sürekli düzdür: *almaduñ mı idi* 3449; *bed-fi'l idi* 3431; *bî-ḥadd idi* 3742; *idüm; bende idük* 4269; *bed imişsin* 5097; *naķş imiş* 3906

Yükleme hâli -ı/-i; -(y)ı/-(y)i; -nı/-ni ekleriyle yapılır ve sürekli düz ünlülü bulunur:

a- -ı/-i: ET döneminde düz şekilleri yanında yuvarlak şekilleriyle de kullanılan bu ek, -ığ/-iğ, uğ/-üğ eklerinden '-ğ'nin düşmesi ile yükleme fonksiyonunun bağlayıcı ünlüsüne yüklenmesi sonucu oluşmuştur. *bâdı* 9; *cānumı* 340; *cûdı* 19; *māhı* 5; *beni* 313; *özi* 455

b- -nı/-ni: Zamirlerden ve 3. teklik iyelik eklerinden sonra kullanılmaktadır ve hep düzdür: *anı* 43; *bunı* 373; *fehvasını* 3298; *gîsûsını* 2907; *çehresini* 444; *nâlesini* 2254

İyelik 3. teklik: -ı/-i; -sı/-si ekleriyle yapılmaktadır ve sürekli düzdür: *alnı* 105; *bağrı* 534; *barmagınuñ* 105; *cânı* 825; *çeşmi* 105; *oğlı* 2111; *cezbesi* 85; *kâmeti* 263; *deryâsı* 1593; *deryâsıdur* 39; *dîdesi* 454; *ednâsıdur* 251; *hevâsı* 68; *kamûsı* 415; *râ'isidür* 249

Soru eki *mı/-mi* düz ünlülüdür: *bulmuş mı* 6274; *almış mı* 6275; *alındı mı* 6288; *bilmeduñ mı* 3449; *dîñe mi* 2505; *eyledün mi* 2874; *irdi mi* 1727

Ek-fiil 2. çokluk şahıs '-sız/-siz' ekleriyle yapılmaktadır ve sürekli düzdür: *degülsiz* 4259; *kimsiz* 4385; *mâhlarsız* 4258

2. teklik/çokluk şahıs ekleri -sın/-sin; -sız/-siz düz ünlülüdür: *olmuşsın* 1257; *kılmışsın* 2387; *tutarsın* 1047; *eylemişsin* 2368; *sürersin* 873; *edersiz* 6285

Ek-fiil şimdiki zaman 2. teklik şahıs şahıs *-sın/-sin'* düz ünlülüdür: *bahtumsın* 2086; *cānumsın* 2065; *nūrumsın* 2085; *zātumsın* 2095

Fiilden fiil yapan *-(ı)t/-(i)t* ettirgenlik ekleri, düz ünlü ile kullanılmaktadır: *akıtdı* 115; *akıتما* 927; *akıtsun* 3921; *eşitdi* 204

Fiilden isim yapan *-ı/-i* eki, E.T. *-ığ/-ig* sıfat-fiil ekinden *-g*-'nin düşmesiyle oluşmuştur. İki örnekte isim yapan bu ek, düz şekliyle yazılmıştır: *katı* 921; *egri* 1374

Fiilden isim yapan *-ım/-im* eki düz ünlülü kullanılmıştır: *bakımda* 4359; *kıykimından* 5373; *dilim* 6751

Fiilimsi eki *-ış/-iş* düz ünlülü kullanılmaktadır: *bakışları* 773; *gelişde* 1822

İsimden isim yapan *-çı/-çi* eki metnimizde sürekli düzdür: *aşçılar* 6590; *elçi* 6072

Sıfat-fiil eki *-mış/-miş* sürekli düz ünlülü olarak kullanılmaktadır: *kalmış çâker* 1981; *kalmış müstemend* bşl.34a

Şimdiki zaman sıfat-fiili olan *-ıcı/-ici* eki, sürekli düz ünlülüdür: *edici* 1623

Zarf-fiil *'-madın/-medin'*: İsim-fiil eki *-ma/-me* ekine, çıkma durumu *-dın/-din* (bkz. Çıkma Hâli) ekinin ilâvesiyle öncelik zarf-fiilleri yapmaktadır: *almanın* 937; *kalmadın* 5026; *şunmadın* 942; *talmadın* 1157; *yanmadın* 1157; *etmedin* 1431; *virmedin* 1156

Zarf-fiil *-ıcağ/-icek* eki, düz ünlülü kullanılmaktadır: *bulıcağ* bşl.121b; *olıcağ* 1922; *olmayıcağ* 5244; *yağıcağ* bşl.117a; *varıcağ* bşl.118a; *edicek* 5004; *eşitmeyicek* bşl.28a; *etmeyicek* bşl.30b; *eyleyicek* bşl.38b; *iricek* 467; *irmeyicek* 5244; *işidicek* 376; *söyleyicek* bşl.140a

Zarf-fiil eki -ınca/-ince metnimizde sürekli düz olarak kullanılmıştır: *bilmeyince* 7020; *bulınca* 2088; *girmeyince* 5036; *koparınca* 1517; *olmayınca* 1997; *erişince* 618; *gedince* 437

b- Yuvarlak Ünlülü Ekler

Ek-fiil şimdiki zaman 3. teklik şahıs yuvarlak ünlülüdür: *anuñdur* 34; *perişāndur* 281; *devridür* 5859; *hidmetdedür* 997; *nedür* 69

Ek-fiil şimdik zaman 1. çokluk şahıs '-uz/-üz' ekleriyle yapılmaktadır ve metnimizde yuvarlak ünlülü şekilleri kullanılmıştır: *mihemānuz* 4743; *bendesiyüz* 4276; *bülbülüz* 1941

Emir 1. çokluk şahıs eki -alum/-elüm yuvarlak ünlülü kullanılmaktadır: *olalum* 1868; *yanalum* 709; *gülelüm* 5877; *idelüm* 1867

Emir 2. çokluk şahıs eki -ñ, -ñuz/-ñüz, yuvarlak ünlülü görülmektedir: *eylemeñüz* 729

Emir 3. çokluk şahıs eki -sunlar/-sünler, yuvarlak ünlülüdür: *eylesünler* 386

Emir 3. teklik şahıs eki -sun/-sün yuvarlaktır: *kansun* 2474; *ıursun* 1449; *erişsün* 142; *eylesün* 165

Geniş zaman -ur/-ür eki yuvarlak ünlülü kullanılmaktadır: *akıdurvan* 4527; *kıluram* 6506; *ururam* 2690; *yürürsın* 866; *gösterür* 49; *irişür* 460; *verür*; 15 *buldururlar* 5404; *oynadurlar* 6578; *şalınurlar* 2124; *ururlar* 991

Görülen geçmiş zaman eki, -dı/-di; -du/,dü dür. 3. teklik şahıs hariç diğer şahıslar için yuvarlak ünlülü şekiller kullanılır: *buldum* 1231; *kalıdum* 276; *oldum* 276; *bıldüm* 1231; *eyledüm*

301; *gördüm* 343; *kılduñ* 95; *olduñ* 65; *bilduñ* 2410; *etdüñ* 70; *geydüñ* 972; *alduğ* 4989; *bağışladuğ* 2824; *kılduğ* 1320; *olduğ* 3906; *eyledüğ* 1317; *kılduñuz* 3711; *toğduñuz* 4252; *yanduñuz* 4251; *etdüñüz* 3711; *eyledüñüz* 4252

Sıfat-fiil eki -duğ/-dük, yuvarlak şekillidir: *çalduğumca* 2484; *çekdügi* 6955; *döndüğince* 4806; *düşdügi* 2763; *düşdügi* 2763; *esdügince* 3616; *etdügi* 4454; *eyledügi* 1362; *getdügi* 4317; *geydügi* 4905; *girdüklerin* 4777; *gıtdüğün* 6136; *gördüğince* 257; *olduğı yer* 1342; *olduğça* 1345; *tutduğın* 6129; *kılduğın* 3347

Zarf-fiil -up/-üp eki, yuvarlak kullanıma sahiptir: *çağlayup* 939; *çıkup* 137; *döymeyüp* 2923; *düşüp* 90; *düşüpdür* 1383; *düşürüp* 6947; *edüpdük* 1316; *etmeyüp* 1486; *eyleyüp* 197; *görmeyüp* 4377; *görüpdü* 431; *idüp* 70; *irişüp* 245; *olubdur* 7284; *olup* 10; *okıyup* 618; *ulama: tutup* 6348; *virmeyüp* 5476; *yummayup* 1878; *yüriyüp* 1923; *türmayup* 295; *tutupdı* 539; *şalupdı* 430; *şulayup* 10; *şunup* 79; *kılmayup* 238

Zarf-fiil eki -u/-ü yuvarlak ünlülü kullanılmaktadır: *Geldi şeh Ferruñ öñine ağlayu* 6216; *Sünbüli karşılayu* getdi revân 3486; *Çörek üzre sikke-i nev kazılı* 6607; *Nâr-ı hasret birle bağrın tağlayu* 6216; *Yok durur mişlüm deyü* 786; *ditreyü düşdi yire* 2926; *ene'l-Hak̄k diyü* 83; *Döğünü döğünü helāk oldum* 1670; *şalını ħar-gāhına* getdi 2195; *Yüz süriyü* 172; *söyleyü* 1219; *yazılı* 6607

Zarf-fiil eki -uban/-üben, yuvarlak ünlülü olarak kullanılmaktadır: *buluban* 7302; *çıkuban* 147; *oynayuban* 6567; *varuban* 2564; *deyüben* 1473; *edüben* 427; *eyleyüben* 1274; *gırüben* 519; *gözleyüben* 2758; *öpüben* 1486

Zarf-fiil eki -urak/-ürek, yuvarlak ünlülü kullanılmaktadır: *ağlayurak* 1771; *virürek* 4718

İlgi hâli, -uñ/-üñ; -nuñ/-nüñ ekleriyle yapılmaktadır ve sürekli yuvarlaktır: *'aqlumuñ şem'in* 319; *'aşkuñ hevâsı* 92;

bahtumuñ necmin 5527; cānumuñ ārāmı 3215; dīdesinüñ girdi 2846; ğabğabumuñ sībıne 5805 sīnesinüñ şavtı 4402

1. ve 2. şahıs iyelik ekleri -(u)m/(ü)m; -(u)ñ/-(ü)ñ; -muz/-müz, -(u)muz/-(ü)müz; -ñuz/-ñüz, -(u)ñuz/-(ü)ñüz sürekli yuvarlakdır: *devletlüm 6025; bağrum 281; cismüm 275; göñlüm 279; naşibümdür 1925; aşkuñı 83; cānuña 1436; kâruñdur 1629; luţfuñla 173; tal'atuñdan 1503; cemālün 145; senün 90; ğuşşamuz 2336; cānumuz 2826; kavsumuzdan 4985; şāhumuza 5180; rāzuñuz 4261; ğamzeñüz 4256; hıdmetüñüz 4797; kaddüñüz 4256; üstüñüze 3708*

1. teklik ve çokluk şahıs ekleri -(u)m/-(ü)m; -uz/üz, -vuz/-vüz yuvarlak ünlölüdür: *buldum 1231, kaldum 276, oldum 276, bildüm 1231, eyledüm 301, gördüm 343; kılmışuz 2270; korkaruz 6300; getmişüz 2399; iderüz 4744*

2. çokluk şahıs ekleri -ñuz/-ñüz: *olsañuz 6294; itseñüz 6295*

Fiilden fiil yapan -ğur/-gür eki, yuvarlak ünlülerle yazılmaktadır: *dırgürüp 5822; irgürdi 3455*

Fiilden fiil yapan -dur/-dür ettirgenlik ekleri yuvarlak şekliyle kullanılmıştır: *aldurdi 844; añdurur 4902; azdurup 1957; barışdurdi 5814; kaldurdi 543; kıldurdi 5400; kızdurup 6605; kondurdılar 6456; kurdura 4933; çekdürem 1223; erişdürür 1588; geydürdi 6467; öldürür 3222*

Fiilden fiil yapan -ur/-ür ekini yuvarlak vokalli olarak görmekteyiz: *buyurdi 463; şavurduñ 3115; bişürdi 6605; düşürdüm 1330; erürmiş 4313; getürdi 3467; giyürdi 2860*

Fiilden isim yapan -u/-ü ekleri, metnimizde yuvarlak şekillidir: *korkusından 243; posu 2744; şagular 3542; tapu 1270; ölüye 3164*

Fiilden isim yapan -un/-ün eki yuvarlak şekilli yazılmıştır: *koşun 6780; döğün 1642*

Fiilden isim yapan -uğ/-ük ekleri, metnimizde yuvarlak şekilli görülmektedir: *açuk* 917; *ayruk* 1763; *şınukdur* 7057; *yügrük* 4137

İsimden isim yapan -ğu/-gü eki metnimizde yuvarlak ünlülü bulunmaktadır: *gözgüsine* 331; *kösegü* 5812

c- Hem Düz Hem Yuvarlak Ünlülü Ekler

Fiilden fiil yapan -(ı)n/-(i)n dönüşlülük eki, genellikle, düz ünlü ile yazılmaktadır: *alındı* mı 5250; *bulınmadı* 2510; *çalınur* 2641; *olındı* 218; *sakın* 938; *şalındı* 1335; *kılınup* bşl.180b; *çekindi* 6334; *edînmiş* 3434; *geyindüñ* 1061; *görindi* 762; *idindi* 3019

Fiilden fiil yapan -(ı)n/-(i)n dönüşlülük ekini iki kelime, yuvarlak ünlülü görmekteyiz: *bulundı* 4433; *okundı* 5362

Fiilden fiil yapan -(ı)ş/-(i)ş işteşliş ekleri düz ünlülü görülmektedir: *görüşdiler* 6319; *çağrışup* 5826; *erişdi* 226; *irişdi* 193

Bu eki, şu kelime, yuvarlak şekilli görmekteyiz: *buluşdı* 5557

Fiilden fiil yapan edilgen çatı eki -(ı)l/-(i)l, metnimizde, genellikle, düz olarak görmekteyiz: *açıldı* 503; *açıldıñ* 4843; *açılma* 3121; *bozılır* 2026; *oñıldı* 3524; *şançılan* 6602; *şarıldılar* 6828; *şoğıldısa* 6040; *kazılı* 6607; *kırıldı* 4382; *konıldı* 6759; *kuçılardı* 4908; *kurıla* 6327; *çekildi* 3796; *denilse* 78; *dirilüben* 7255; *dürildi* 1773; *edildi* 6629; *içilmek* 6630

Bu ek, şu örneklerde yuvarlak ünlülüdür: *şoğulısar* 7242; *kuruldı* 5561; *döküldi* 3793

İsimden isim yapan -lık/-lik eki, düz şekliyle kullanılmaktadır: *bālālıguñ* 5775; *bulmaklıg* 1553; *küstahlık* 4365; *olmaklık* 2329; *pehlevānlık* 5200 *perdāzlık* 1283; *aşüftelik* 3364; *benlik* 3384; *bī-mihrlık* 976; *būselikden* 6655; *cāre-gerlik* 1401; *cebinlik* 6774; *dikmeklik* 3125; *düşmenlik* 5180; *dīvānelik* 3591; *edeblik* 3770; *perverdelik* 3120

Bu ekin, EAT'den kalma yuvarlaklığın etkisiyle, birkaç örnekte yuvarlak şekilli kullanıldığı görülmektedir: *fevrlüğinden* 5094; *günlük* 6436; *şakluk* 6657; *kullukdur* 4025

İsimden isim yapan -lu/-lü ekleri, Metnimizde, genellikle, yuvarlak ünlülü olarak kullanılmaktadır: *adlu* 4355; *bağırlu* 2703; *bağludur* 6831; *başılu* 6006; *kanlu* 1556; *kaygulu* 1691; *bildüklü* 5857; *dertlü* 983; *devletlü* 721; *dillü* 128; *dişlü* 6006; *eksüklü* 4232; *ellü* 128; *göynüklü* 5639; *ölmelü* 1399; *ölmelü* 1399

Bir örnekte de, birlikte kafiye teşkil ettiği *laübâlî* kelimesinin etkisiyle oluşmuş düz şekilli görülmektedir: *sevdâlî* 2701

İsimden isim yapım eki, -sız/-siz: -lu/-lü ekinin zıt anlamlısı olup olumsuz sıfatlar yapan bu ek, düz ünlülüdür: *'addsiz* 3711; *anasiz* 6012; *cânsiz* 2080; *cengsiz* 4644; *dânesiz* 2361; *dil-dârsiz* 2316; *haddsiz* 3700; *leblerüñsiz* 6047; *meşveretsiz* 6887; *mîvesiz* 3752; *sensizin* 6046; *yârsiz* 2316; *yüzüñsiz* 3602

Şu örneklerde de yuvarlak ünlülü yazılmışlardır: *ansuz* 4003; *ansuzın* 6258; *günsüz olmakdur* 1895; *issüz* 3412

II- ÜNSÜZLER

A- Ünsüz Değişmeleri

1. Tonlulaşma

Metnimizde, son sesleri 'ç', 'k', 'p' ve 't' ünsüzleri ile biten Türkçe kelimeler, ünlü ile başlayan bir çekim veya yapım eki aldıklarında, iki ünlü arasında kalan bu ünsüzlerin tonlulaştığı görülmektedir:

-ç- > -c- : *şancağın* 4653 < (DLT sanç-)

-k/ķ- > -g/ğ- : *artuğı* 1902 < (DLT artuk, DKK artuk); *ayağı* 1392 < (DLT adak, azak, DKK ayağ, ayak); *bâlâlıguñ* 5775 < (bâlâlık); *barmağınuñ* 105 < (YTS barmak -

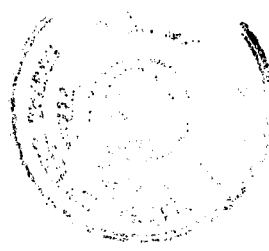
barmak); *bilmege* 1310 < (DLT bilmek); *çıkmağa* 825 < (DLT çıkmak); *çoğ-idi* 425 < (DKK çok); *gerdegine* 473 < (YTS gerdek); *gögi* 2473 < (DLT kök, DKK gök); *kapagı* 3575 < (DLT kapak); *kılmaklıgda* 5370 < (kılmaklık); *kulağa* 6876 < (

-t- > -d- : *ardınca* 5556 < (DLT art, DKK art-ard); *azıda* 256 < (DLT azıt-); *akıdam* 1140 < (DLT akıt-); *beñzedeler* 69 < (beñzet-); *berkidüp* 4183 < (DKK berkit); *dirilde* 6296 < (dirilt-); *edenler* 7268 < (DKK it-); *iderem* 1221 < (DKK it-); *kurda* 5998 < (DLT kurt); *oynadurlar* 6578 < (DLT oynat-)

ET'de ön sesde 'd' sesi yoktur. EAT döneminde ön ses 't', genellikle 'd'leşirken bazı kelimelerde de 't' muhafaza edilmiştir. Metnimiz, EAT'nde olduğu gibi genelde ince ünlülü kelimelerde ön ses 't'yi 'd' yaparken, kalın ünlülü kelimelerde çoğunlukla korunmuştur.

Şu kelimelerde 't' ünsüzünün korunduğu görülmektedir:

tabanca 3454; *tabladan* 1464; *tabur* 842; *tag* 26; *tagıldı* 2301; *tagıtdı* 2859; *tagladı* 832; *tağdı* 556; *tağındı* 6741; *talıdan* 18; *talıdı* 1593; *tamu* 4061; *tañ* 716; *tanışma* 6906; *tap* 2976; *tapu* 1270; *tar* 5038; *taragı* 1528; *taş* 3453; *taşmış* 5133; *taşrası* 3297; *tatdılar* 4465; *tatlu* 1156; *tek* 1517; *tekin* 5461; *tepsemiş* 2847; *tepside* 6614; *tırnağı* 1382; *tırnağlayup* 3540; *tilce* 783; *tiz* 3095; *toğdı* 493; *toğrı* 1374; *toğru* 1732; *toğrulıg* 1563; *toğruluk* 6368; *toğurdı* 6474; *tokandı* 2453; *tokuz* 6; *toldı* 515; *tolada* 5404; *toladı* 6574; *tolaşıdı* 2323; *toldurdu* 3541; *tolu* 9; *tonın* 2674; *tonandı* 6765; *tonatdılar* 4133; *top* 5452; *toprag* 1950; *toptolu* 2121; *toğdı* 493; *tagladı* 832; *tozdan* 6417; *tozlu* 6817; *tudağı* 2847; *tuğrası* 3192; *tunuk* 1082; *turdu* 569; *turasın* 1161; *turag* 2357; *turı* 5936; *turışdı* 2518; *turur* 836; *tuş* 3487; *tutdı* 266; *tutağından* 2135; *tutıldı* 5615; *tutışmış* 4082; *tutuk* 490; *tuvağ* 6765; *tuydı* 856; *tuyulmaya* 3359; *tuz* 3369; *tüğmesin* 6825; *tülüngi* 2585; *tün* 3100; *Türk* 1230; *tütüzme* 3413

Şu kelimelerde de 't' 'd' olmuştur:

da 809; *dahı* 25; *de* 381; *dedi* 1325; *dede* 5404; *degdi* 5267; *degdördiler* 6657; *degin* 709; *degül* 1710; *degürmemek* 1039; *dek* 727; *deldi* 3647; *delük* 3579; *demürler* 1005; *dendi* 6628; *denilse* 78; *deñiz* 2709; *deñlü* 1609; *depdi* 5177; *derin* 129; *derem* 3289; *derildi* 6404; *dernegi* 2677; *dertlü* 983; *didiler* 1483; *dibi* 2661; *dikdiler* 2427; *dikmeklik* 3125; *dil* 349; *dilce* 374; *diledi* 3094; *dilegince* 411; *dilim* 6751; *dilkü* 249; *dilleşen* 5482; *dillü* 128; *dine mi* 2505; *diñer* 3694; *diñledi* 2254; *diñletdiler* 4469; *dirdiler* 5047; *direk* 6443; *dirgürüp* 5822; *diri* 814; *dirilmeden* 7075; *dirilde* 6296; *dişi* 4399; *dişlü* 6006; *ditredi* 26; *diyü* 83; *diyüp* 1418; *diz* 3737; *dögdi* 3543; *döginü* 1670; *dögün* 1642; *dökdi* 516; *döküldi* 3793; *döndi* 225; *dönderdi* 1563; *döndüre* 4972; *dördünci* 7354; *döşedi* 1167; *döşendi* 5834; *döymez* 4708; *durur* 33; *dutdı* 4872; *dükel* 4127; *dükendi* 2497; *dün* 1937; *dürildi* 1773; *düriş* 5252; *dürlü* 1206; *düşümde* 1534; *düşdi* 480; *düşürüp* 6947; *dütüzdi* 6347; *düzdi* 11; *düzetdi* 704

Şu kelimelerde de hem 'd'li, hem de 't'li ikili şekiller kullanılmıştır:

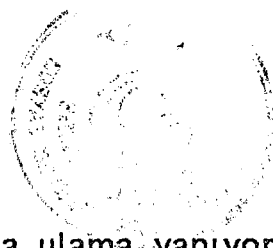
tek 1517 - *dek* 727; *tılce* 783 - *dilce* 374; *tırur* 836 - *durur* 33; *ıtutdı* 266 - *dutdı* 4872; *tütüzme* 3413 - *dütüzdi* 6347

İki ünlü arasında kalan son '-p-' sesi, tonlulaşarak '-b-' olmaktadır: *dibi* 2661 < (DKK dip)

'Piş-' kelimesinde ön seste 'p-' ünsüzü, tonlulaşarak 'b-' olmaktadır(bkz. İmlâ Özellikleri): *bişen* 6602 < (DLT piş-, DKK piş-)

Bazen de bu olay, iki ünlü arasında bulunan kelime kök ve gövdelerinde, iki ünlü arasındaki tonsuz ünsüzlerin tonlulaşması şeklinde görülür: *agaç* 6341 < (DLT akaç)

Son seste de iki kelimede bu ses değişimini görmekteyiz. Bu kelimelerde tonlulaşmanın sebebi, kendisinden sonra gelen

kelimenin ünlü ile başlaması ve burada ulama yapıyormuş gibi bir telâffuzun ortaya çıkmasıdır. Aynı beyitte kullanılan 'ocak' kelimesi tekrar grubu olarak kullanılmıştır ve birinci kelimedede '-k>-g' değişimi olurken ikinci kelimedede '-k' korunmuştur:

-k > -g ağ 2357 < (DLT ak); ocağ 5623 < (DLT oçak)

2. Tonsuzlaşma

Bir kelimedede görülmektedir: -d- > -t- : uşta (< uşda)
439

3. Sızıcılışma

-k- > -ğ- değişimi şeklinde görülmektedir: ahşam 2558;
korbusından 5058; koşam 3288; yoħsa 978; yoħsul 6622

4. Artdamaksılaşma

-t- > -ţ- değişimi olarak bir kelimedede görülmektedir: âster
> aştar 876

B- Hece Düşmesi

Hece düşmesi olayını, bildirme fonksiyonundaki (durur/turur) yardımcı fiilinin bünyesindeki benzer iki heceden birinin düşmesi sonucu oluşmuş -dur/-dür bildirme ekinde görmekteyiz. Ekleşmiş şekliyle sıkça gördüğümüz bu ek, durur/turur şekliyle de metnimizde kullanılmıştır. bulmuş durur 35; olmuş durur > olmuşdur 1218; yok durur > yokdur 1117; açmış turur 6462; dāyim turur 7088

Hece düşmesi olayını şu kelimelerde de görmekteyiz: el 1270 < elig; kardaş 2280 < karında eş; şimden-gerü 2970 < şimdiden-gerü.

C- Ünsüz Düşmesi

Ünsüz düşmesi hadisesi metnimizde kelime içi -ğ-, -r-; kelime sonu -b-, -t ve -z düşmesi şeklinde görülmektedir:

-ğ- > Ø : *yalan* 1955 < ETG yalğan; *kazānuñ* 6594 < *kazğan* (bu şekliyle metnimizde de geçmektedir *kazğan* 6598).

-b > Ø : *āsyā* < *āsiyāb* 2730

-t > Ø : *gāre* 6592 < *gāret*

-z > Ø : *görme misin?* 2048 < *görmez misin?*

D- Ünsüz Türemesi

1. Arapça orta hece hemzeli kelimelerde, hemze'nin 'i' ünlüsü gibi düşünülmesinden dolayı araya bir -y- sesi girmesi şeklinde:

-i- > -y- : *'acāyib* 1550; *cāyiz* 653; *dāyim* 174; *dāyir* 4268; *defāyin* 4993; *fāyık* 2120; *ganāyim* 5150; *melāyik* 1380

2. Üçüncü şahıs iyelik ekleri ve isim çekim ekleri arasında 'n' türemesi şeklinde:

> -n- : *ābından* 156; *dilinde* 1565; *dil-ḥānesine* 789

3. Ünlü ile biten bir kelimeden sonra, ünlü ile başlayan bir ek geldiğinde araya bir 'y' sesi girmesi şeklinde:

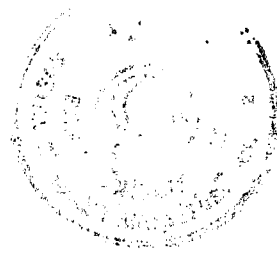
> -y- : *ābıyla* 1508; > -y- : *āhūyla* 247

4. Analoji yoluyla '-k' son türemesi şeklinde:

> -k : *edincek* bşl. 124b; *gedincek* 2038

F- Tonlu-Tonsuz Uyumu

TT'de tonluyla biten bir kelimeye, tonluyla başlayan bir ek; tonsuzla biten bir kelimeye de tonsuzla başlayan bir ek gelmesi şeklinde gördüğümüz ünsüz uyumu, metnimizde kullanılan eklerin tek şekilli olmasından dolayı görülmemektedir.

G- Ünsüz Yer Değiştirmesi

Ünsüz yer değiştirmesi bir kelimede görölmektedir. :

-rm- > -mr- : *emrūd* 2134 (*alma vü emrūd* 2134)

ŞEKİL BİLGİSİ (MORPHOLGY)

I- İSİM ÇEKİMİ

A- Çokluk

İsimlerde çokluk, *-lar/-ler* ekleri ile yapılmaktadır: *âğaçlar* 531; *rüsvâyîlikler* 301; *yağalar* 5874; *bülbüller* 525; *güller* 234; *hülleler* 15; *lâleler* 525

Eserde Arapça ve Farsça çokluk şekilleri de kullanılmıştır:

Arapça çokluk: *âfât*dan 'âfetlerden' 268; *âlât* 'âletler' 5259; *beliyyât* 'felâketlere' 1797; *âğniyâ* 'zenginler' 518; *agşânı* 'dalları, budakları' 2140; *ahkâm* 'emirler, hükümler' 464

Farsça çokluk: *ahterân* 'yıldızlar' 6421; 'akılân' 'akıllılar' 1116; *bedân* 'kötüler' 6915; *bendegân* 'köleler' 2922; *büzürgân* 'büyükler, ulular' 6950

B- İyelik Ekleri

İyelik 1. ve 2. şahıs ekleri *-(u)m/-(ü)m*; *-(u)ñ/- (ü)ñ*; *-muz/-müz*, *-(u)muz/- (ü)müz*; *-ñuz/-ñüz*, *-(u)ñuz/- (ü)ñüz* sürekli yuvarlak, 3. şahıs ekleri *(-ı/-i, -sı/-si; -ları/-leri)* ise sürekli düz ünlülü kullanılmaktadır.

1. teklik şahıs: *-m*; *-(u)m/-(ü)m* ekleriyle yapılmaktadır. *da'vâm* 5030; *devletlüm* 6025; *çehrem* 441; *nâlem* 952; *sînem* 1798; *bağrum* 281; *şâhum* 511; *yaşum* 744; *benümle* 1115; *cismüm* 275; *göñlüm* 279; *göñlümde* 1263; *defterümden* 306; *derdüme* 925; *göñlümi* 933; *hem-nişînümsin* 1900; *naşibümdür* 1925

2. teklik şahıs: *-ñ*; *-(u)ñ/- (ü)ñ* ekleriyle yapılmaktadır. *'avfuññ deryâsı* 313; *'aşkuñı* 83; *cânuña* 1436; *kâruñdur* 1629; *luţfuñla* 173; *tal'atuñdan* 1503; *cemâlüñ* 145; *senüñ* 90

3. teklik şahıs: -ı/-i; -sı/-si ekleriyle yapılmaktadır. *alnı* 105; *bağrı* 534; *barmağınun* 105; *cânı* 825; *çeşmi* 105; *oğlu* 2111; *cezbesi* 85; *kâmeti* 263; *deryâsı* 1593; *deryâsıdur* 39; *dîdesi* 454; *ednâsıdur* 251; *hevâsı* 68; *kamûsı* 415; *râ'isidür* 249

1. çokluk şahıs: -muz/-müz; -(u)muz/-(ü)müz ekleriyle yapılmaktadır. *guşşamuz* 2336; *cânumuz* 2826; *kavsumuzdan* 4985; *külbe-i ahzânumuzı* 5883; *peymânemüz* 3269; *şâhumuza* 5180; *birbirimüzden* 4492; *birbirimüzle* 1868; *cebînümüzden* 3211; *çeşmümüz* 1318; *hâlümüz* 3267

2. çokluk şahıs: -ñuz/-ñüz; -(u)ñuz/-(ü)ñüz ekleriyle yapılmaktadır. *râzuñuz* 4261; *gamzeñüz* 4256; *hıdmetüñüz* 4797; *kaddüñüz* 4256; *üstüñüze* 3708

3. çokluk şahıs: -ları/-leri ekleriyle yapılmaktadır. *barmağları* 458; *ruhları* 106; *saçları* 453; *dişleri* 773; *gözleri* 830; *lebleri* 1151

C- Hâl Ekleri

1- İlgi Hâli

a- Ekli İlgi Hâli

İlgi hâli, -uñ/-üñ; -nuñ/-nüñ ekleriyle yapılmaktadır: *'aqlumuñ şem'in* 319; *bahtumuñ necmin* 5527; *cânumuñ ârâmı* 3215; *dîdesinüñ girdi* 2846; *gabgabumuñ sîbine* 5805 *sînesinüñ şavtı* 4402

b- Eksiz İlgi Hâli

Eksiz yapılan ilgi hâline de metnimizde sıkça rastlanmaktadır: *ağzum esrârın* 5805; *'aşkuñ hevâsı* 92; *leblerüm hamrın* 5803; *luţfı deri* 57; *luţfuñ nesîmi* 68; *nahl nişinde* 28; *ruhlarum verdin* 5802

2- Yönelme Hâli

yönelme -a/-e; -(y)a/-(y)e: *'âleme* 36; *bahre* 41; *âdeme* 58; *bağa* 540; *aşka* 1004; *dünyâya* 20; *eşyâya* 70; *'İsâ'ya* 59;

semāya 87; *şāhumuza* 5180; *yanuma* 280; *kendüye* 498; *niçeye* 984; *kimseye* 1433; *kişiye* 1124

3. teklik iyelik ekinden sonra yönelme hâli geldiği zaman araya zamir 'n'si alarak kullanılmaktadır: *arasına* 2209; *hizebrüñ pençesine* 2517; *zamîrüm gözgüsine* 331

3- Yükleme Hâli

a- Ekli Yükleme Hâli

Yükleme hâli *-ı/-i*; *-(y)ı/-(y)i*; *-n*; *-(n)ı/-(n)i* ekleriyle yapılmaktadır:

a- *-ı/-i*: *bâdı* 9; *cânumı* 340; *cûdı* 19; *mâhı* 5; *beni* 313; *özi* 455

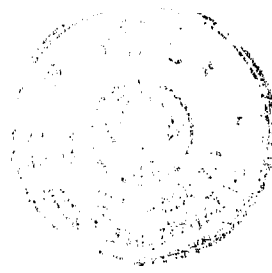
Bu ek, ünlü ile biten kelimelere geldiği zaman araya 'y' kaynaştırıcı ünsüzü girmektedir: *deryâyı* 2762; *dünyâyı* 1104; *ravzayı* 2905; *fâreyi* 417; *gıceyi* 707; *nuţfeyi* 32

b- *-n*: Bu ek 3. teklik iyelik eklerinden sonra kullanılmaktadır: *aḥvâlin* 358; *âvâzın* 121; *bâbın* 158; *cümlesin* 40; *çehresin* 150; *dehânın* 30; *efsânesin* 3739; *guşşasın* 1449; *kışşasın* 1449; *luţfin* 113; *'ömrin* 427; *şadâsın* 686; *sînesin* 834; *şuyın* 6342; *şarâbın* 94; *zülfin* 485

c- *-(n)ı/-(n)i*: Zamirlerden ve 3. teklik iyelik eklerinden sonra kullanılmaktadır: *anı* 43; *bunı* 373; *fehvasını* 3298; *gîsûsını* 2907; *çehresini* 444; *nâlesini* 2254

b- Eksiz Yükleme Hâli

Metnimizde yükleme hâli eksiz olarak da sıkça kullanılmaktadır: *'aḳlum* 5675 < ('aḳlumu); *faḫluñ* 91 < (faḫluñı); *göñlüm* 925 < (göñlümi); *kendüm* 1207 < (kendümi); *luţfuñ* 91 < (luţfuñı); *sözüm* 6705 < (sözümü); *yerüm* 5675 < (yerümi); *zer* 31 < (zeri)

4- Bulunma Hâli

Bulunma hâli, *-da/-de* ekleri ile yapılmaktadır:

belâda 96; *çarhda* 486; *râh-ı gamda* 855; *verde* 238; *dilde* 312; *elde* 254; *sindedür* 960

Bulunma hâl eki 3. teklik iyelik eki *'-sı/-si'*den sonra geldiği zaman zamir *'n'si* ile kullanılmaktadır: *kapusunda* 2941; *sâyesinde* 250

5- Çıkma Hâli

Çıkma durumu, *-dan/-den* eki ile yapılmaktadır: *'aşkımdan* 856; *cândan* 264; *gamdan* 409; *korğusından* 243; *benden* 316; *dilden* 339; *gözden* 819; *la'lden* 5913; *püyesinden* 192

Bu ek, isim-fiil eki *-ma/-me* ekine ET'deki kalıplaşmış olarak *-dın/-din* şekliyle gelerek öncelik zarf-fiilleri yapmaktadır:

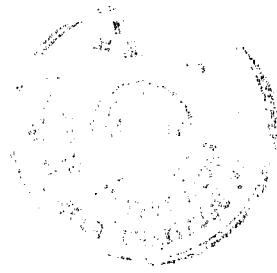
almanın 937; *kalmadın* 5026; *şunmadın* 942; *talmanın* 1157; *yanmadın* 1157; *etmedin* 1431; *virmedin* 1156

6- Eşitlik Hâli

-ca/-ce; *-ça/-çe* ekleriyle yapılan eşitlik hâli, benzerlik ve miktar bildirme fonksiyonlarında kullanılmaktadır: *ardumca* 1929; *bilesince* 3436; *çaldüğümca* ; *çöpçe* 4338; *dilegince* 411; *göyniklüce* 744; *kemâlince* 89; *kılca* 3625; *kuşca* 4511; *şebheçe* 3423; *yanınınca* 212; *yanumca* 1230; *yolumca* 282; *zerrece* 4197.

7- Yön Gösterme Hâli

Yön bildirme *-ra/-re*; *-aru/-erü*; *-ru/-ru* ekleri ile yapılmaktadır: *taşra* 3408; *üzre* 6349; *berü* 1073; *gerü* 2111; *kancaru* 6268; *içerü* 6797; *ilerü* 2111; *yukaru* 1068.

8- Araç Hâli

Araç hâli -n; -ıla/-ile; -la/-le ekleriyle yapılmaktadır:
Cibrîl-ile 226; *nefs-ile* 289; *mevc-ile* 41; *ķadr-ile* 239;
'izzet-ile 202; *ķevķ-ile* 234; *bāzū-yile* 6585; *du'a-yile* 5355;
fenā-yile 3288; *māl-ı dünyā-yile* 310; *anuñla* 270; *ķamla* 350;
lūgazla 990; *vaşlumla* 5802; *ķevķle* 115

II- YAPIM EKLERİ

A- İsimden İsim Yapım Ekleri

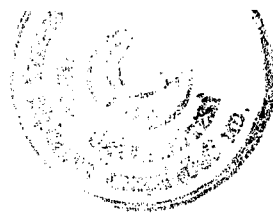
-caķ(ķ); -cık(g): Kūçültme eki olan -cık/-cık eki metnimizde birinci teklik iyelik ekiyle birlikte kullanılmıştır. Bu ek, kalınlık-incelik uyumuna uymamaktadır: *'abhercīgūm* 5995; *'ar'arcīgūm* 5995. Bir örnekte '-cağum' şeklinde yazılmıştır: *ķuzıcağum* 5998;

Bu ek, aslında kūçültme eki olmasına rağmen bugün isim yapmaktadır. *tosuncuk*, *tomurcuk*, *tatarcık*, *kızıl cık* gibi. Metnimizde bir kelimede bu eki, isim yapım eki olarak görmekteyiz: *gelincik* 6356

-layın/-leyin: Bu eki Osmanlıcada yoğun bir şekilde 'gibi' edatı fonksiyonunda görmekteyiz. Ancak, günümüz Türkçesinde fonksiyon daralmasına uğrayarak, zaman bildiren kelimelerde zarf yapmaktadır: *geceleyin*, *sabahleyin* gibi. Bu ek, metnimizde řu örneklerde de benzetme fonksiyonunda kullanılmıştır: *ancılayın* 3393; *kulle-i gerdūnlayın* 6524; *dūrrleyin* 368; *encūmleyin* 5929; *ķevşerleyin* 546; *Mūsīleyin* 6486; *tūtīleyin* 6660

Bu ekin -cılayın şeklinde uyuma da bağlanarak genişlediğini görmekteyiz: *ancılayın* 3393

-sız/-siz; -suz/-süz: -lu/-lū ekinin zıt anlamlısı olup olumsuz sıfatlar yapan bu ek, döneminin yuvarlaklık temayülüne uyarak bazı kelimelerde yuvarlak şekliyle yazılmıştır (bkz. Yuvarlaklaşma): *'addsız* 3711; *anasız* 6012; *cānsız* 2080; *cengsiz* 4644; *dānesiz* 2361; *dil-dārsız* 2316;

haddsiz 3700; *leblerüfısiz* 6047; *meşveretsiz* 6887; *mıvesiz* 3752; *sensizin* 6046; *yârsız* 2316; *yüzüfısiz* 3602

Düz ünlü taşıyan bu ek, şu örneklerde de yuvarlak olarak görülmektedir: *ansuz* 4003; *ansuzın* 6258; *günsüz olmakdur* 1895; *issüz* 3412

-ce/çe: 'gibi' edatı fonksiyonunda isimler yapan bu ek, ünsüz uyumuna bağlı olarak 'c' ve 'ç' li şekilleriyle kullanılmaktadır: *ağça* 6507; *dilce* 374; *çöpçe* 2099; *şırçadur* 3418

-cı/-çi: *aşçılar* 6590; *elçi* 6072

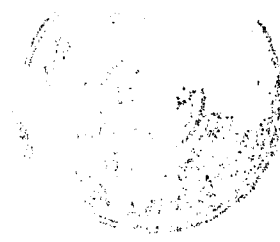
-daş/-deş: Kişiler arasında ortaklık, beraberlik bildiren bu ek, metnimizde şu örneklerde kullanılmıştır: *kardaş* 2280; *kardeş* 4168; *şırdaş* 3768; *yoldaş* 4020

-gü: *gözgüsine* 331; *kösegü* 5812

-il: *yeşil* < *yaşıl* 6369

-lek: '-le-' isimden fiil yapım ekinene gelen '-ik' ile kalıplaşmıştır. Bu hâliyle isimden isim yapmaktadır. Metnimizde bir örneğini görmekteyiz: *göñlek* 6732

-lık/-lik: Çok işlek eklerimizden olan bu isimden sıfat yapım ek, kalınlık-incelik uyumuna uymaktadır: *gammazlık* 3979; *âşinalık* 1189; *âteş-bâzlık* 6669; *bâlâlıguñ* 5775; *beglik* 6194; *bulmaklık* 1553; *dest-dırâzlık* bşl.124b. *efsün-sâzlık* 1283; *istignâlık* 5775; *küstahlık* 4365; *olmaklık* 2329; *pehlevânlık* 5200 *perdâzlık* 1283; *peşimânlık* 5564 *ra'nâlık* 7302 *kâm-rânlık* 420; *hanlık* 2999; *hüblük* 5758; *gam-keşlik* 2454; *âşüftelik* 3364; *benlik* 3384; *büselikden* 6655; *câre-gerlik* 1401; *cebinlik* 6774; *düşmenlik* 5180; *dīvânelik* 3591; *edeblik* 3770; *egrilik* 6366; *erlik* 2219; *etmeklik* 5778; *ikilik* 2171; *kecligi* 1694; *mestânelik* 3591; *nâzgerlikde* 800; *pehlevânlikde* 5023; *pejmürdelik*

5895; *perdâzlık* 1283; *perdederlikdür* 1314; *hod-bînlik* 790; *hünîlik* 5549

Dönemin yuvarlak telâffuzu tercih etmesinden dolayı olsa gerek, dört örnekte yuvarlak şekliyle kullanılmıştır: *fevrlüğinden* 5094; *günlük* 6436; *şakluk* 6657; *kullukdur* 4025

Bu ek, genelde sıfat yapmasına rağmen şu örneklerde doğrudan doğruya isim yapmıştır: *cebinlik* 6774; *günlük* 6436

-lu/-lü: İsimden sıfat yapan bu ek Türkçede çok yaygın bir kullanıma sahiptir. Hemen bütün isim kök ve gövdelerine gelerek kelime türetir. Metnimizde yuvarlak ünlülü olarak kullanılır: *adlu* 4355; *bağırly* 2703; *bağludur* 6831; *bakışly* 6006; *kanly* 1556; *kayguly* 1691; *bildüklü* 5857; *dertlü* 983; *devletlü* 721; *dillü* 128; *dişlü* 6006; *eksüklü* 4232; *ellü* 128; *göyniklü* 5639; *ölmelü* 1399; *ölmelü* 1399

Bu ek, bir örnekte düz ünlülü kullanılmıştır: *sevdâly* 2701

B- İsimden Fiil Yapım Ekleri

-ar : Bu ek, genelde isimlere gelerek, geçişli fiiller yapmaktadır. Başarmak, becermek, evermek gibi. Metnimizde ise, renk isimlerinde kullanılmaktadır: *agardı* 3004; *kızardı* 534

-et-: isimlerden geçişli fiiller yapan bu ek, metnimizde bir örnekte görülmektedir: *gözetdiler* 6724

-la/-le: Türkçe fiil oluşumunda önemli bir yere sahip olan eklerimizdendir. Nesneyle ilgili yapış ve oluşun adı olan fiiller türetir: *añladı* 634; *bağışladı* 2824; *bağladı* 543; *çağladı* 4731; *ışladı* 4450; *mıhladı* 1086; *okladı* 1583; *karşuladı* 3489; *kovlayup* 3325; *kullan* 3281; *birlemek-içün* 3836; *diñledi* 2254; *diñletdiler* 4469; *egler* 1086; *elleşen* 5482; *gözledi* 1021; *gümledi* 6663; *gürledi* 2222; *irledi* 2220; *işlegil* 5261; *pâreler* 1171

C- Fiilden İsim Yapım Ekleri

-an: Sıfat-fiil eki olan '-an/-en' ET '-ğan/-gen' ekinden -g-'nin düşmesiyle meydana gelmiştir. Bir örnekte de her iki şekliyle görülmektedir: *kazan* 6592; *kazgan* 6598. Metnimizde bu ek ile isimler yapılmaktadır: *kalkın* 5264; *yalan* < (DLT yalğan) 1955

-e: Zarf-fiil eki olan 'e' şu kelimelerde isim yapmaktadır: *çevre* 6460; *serpe geç-* 6572

-ı/-i: E.T. -ig sıfat-fiil ekinden -g-'nin düşmesiyle oluşmuştur. İki örnekte isim yapmıştır: *katı* 921; *egri* 1374

-ak: Metnimizde fiilden âlet ve eşya ismi yapma fonksiyonunda kullanılmıştır. *tarak* 1528; *tutak* 2135; *orak* 5917; *şancağın* 4653

-ım/-im: *bakımda* 4359; *kıyımından* 5373; *dilim* 6751

-k; -ık/-ik, -uk/-ük: fiilden isim yapım eki olan bu ek metnimizde şu örneklerde kullanılmıştır: *açuk* 917; *ayruk* 1763; *elek* 6109; *gamak* 6743; *kuşağın* 1914; *uyanık* 5120; *göyniklerinden* 999; *şınukdur* 7057; *yügrük* 4137

-un/-ün: *koşun* 6780; *dögün* 1642

-nak: *tırnak* 1382

-ç: *ilenç* 4685; *kakınç-ile* 5487

-u: *korkusından* 243; *posu* 2744; *şagular* 3542; *tapu* 1270

-ü: *ölüye* 3164

D- Fiilden Fiil Yapım Ekleri

-ar: *koparam* 1946; *şararmış* 3953

-t(d); (ı)t/-(i)t: ettirgen filler yapan ek tonlu ve tonsuz şekilli olarak kullanılmaktadır: *ağartdı* 530; *benzedeler* 69; *diñletdiler* 4469; *dirilde* 6296; *gümletdiler* 6518; *inceldür* 4938; *incitme* 6060; *iñletdiler* 3562; *öğretti* 1177; *şarardur* 6383; *kaynadup* 4990; *kızartdı* 534; *akıtdı* 115; *akıtma* 927; *akıtsun* 3921; *eşitdi* 204

-dur/-dür: (Ettirgenlik) *aldurdu* 844; *añdurur* 4902; *azdurup* 1957; *barışdurdı* 5814; *kaldurdı* 543; *kıldurdı* 5400; *kızdurup* 6605; *kondurdılar* 6456; *kurdura* 4933; *çekdürem* 1223; *erişdürür* 1588; *geydürdi* 6467; *öldürür* 3222

-gür: *dirgürüp* 5822; *irgürdi* 3455

-(ı)ı/-(i)ı (edilgenlik): *açıldı* 503; *açıldıñ* 4843; *açılma* 3121; *bozılır* 2026; *oñıldı* 3524; *şançılan* 6602; *şarıldılar* 6828; *şoğıldısa* 6040; *kazılı* 6607; *kırıldı* 4382; *konıldı* 6759; *kuçılardı* 4908; *kurıla* 6327; *çekildi* 3796; *denilse* 78; *dirilüben* 7255; *dürildi* 1773; *edildi* 6629; *içilmek* 6630

Bu eki şu örneklerde yuvarlak vokalli olarak görmekteyiz: *şoğulısar* 7242; *kuruldı* 5561; *döküldi* 3793

-n; -ın/-in (dönüşlülük): *bağlandı* 2631; *bezenmiş* 2353; *bezenmiş* 2353; *boyandı* 1556; *çalkandı* 3786; *dendi* 6628; *dine mi?* 2505; *döşendi* 5834; *güzellenmiş* 4083; *ornanmış* 3800; *öğrendi* 633; *pārelendi* 2700; *pārelendi* 2700; *şanasın* 565; *şaklanup* 2679; *şındı* 4382; *kondı* 5111; *alındı mı* 5250; *bulunmadı* 2510; *çalınur* 2641; *olındı* 218; *sakın* 938; *şalındı* 1335; *kılınup* bşl.180b; *çekindi* 6334; *edinmiş* 3434; *geyindüñ* 1061; *görindi* 762; *idindi* 3019

Bu eki iki kelimede yuvarlak vokalli olarak görmekteyiz: *bulundı* 4433; *oğundı* 5362

-ş; -ış/-iş: *ağlaşurlardı* 6261; *görüştüler* 6319; *çağırışup* 5826; *erişdi* 226; *irişdi* 193

Bu eki şu kelimede yuvarlak şekilli görmekteyiz: *buluşdı* 5557

-ur/-ür: *buyurdi* 463; *şavurduñ* 3115; *bişürdi* 6605; *düşürdüm* 1330; *erürmiş* 4313; *getürdi* 3467; *giyürdi* 2860

III- FİİLİMSİLER

A- İsim - Fiiller

-ış/-iş: *bakışları* 773; *düriş* 5252; *gelişde* 1822

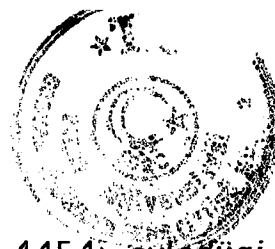
-ma/-me: *asma ol-* 2903; *barışdurmasınınuñ* bşl.158a; *bitmesi* 6665; *kılmasınınuñ* bşl.49b; *kırma* 646; *bilmede* 2381; *düşmesinuñ* bşl.13b.; *eşmesi* 449; *etmede* 75; *gelmesindedür* bşl.109b; *ölmelü* 1399

-mak/-mek : Bu ek, yapım veya çekim eki alıp iki ünlü arasında kaldığında tonlulaşmaktadır: *açmağa* 6831; *almağ* iste- 6930; *anmağa* 2369; *bakmağa* 1107; *bulmaklık* 1553; *olmaklık* 2325; *kılmağa* 81; *kılmaqlıgda* 5370; *kuçmağa* 6735; *bilmege* 1310; *birlemek-içün* 3836; *degürmemege* 1039; *dikmeklik* 3125; *dirilmek* 3127; *etmekde* 4787; *getmege* 5945; *girmege* 2825; *gitmege* 4022; *görmemek* 6775; *içilmek* 6630; *ivmekle* 3943; *ölmeklik* 4710

B- Sıfat- Fiiller (Partisip)

-an/-en: *olan* 374; *bulunan* 5030; *şançılan* 6602; *bişen* 6602; *olanda* 837; *idenüñ* 5268; *edenler* 791; *görinenler* 6817; *edenden* 4934; *dileyen* 7105; *eyleyen* 990; *söyleyen* 3428; *yiye* 5022; *eyleyenler* 1680

-duğ/-dük: Bu ek, sürekli yuvarlak ünlülüdür ve çekim eki alıp iki ünlü arasında kaldığı zaman tonlulaşır: *çalduğumca* 2484; *çekdügi* 6955; *döndüğince* 4806; *düşdügi* 2763;

düşdüğü 2763; *esdüğince* 3616; *etdüğü* 4454; *eyledüğü* 1362; *getdüğü* 4317; *geydüğü* 4905; *girdüklerin* 4777; *girdüğün* 6136; *gördüğince* 257; *olduğu yer* 1342; *tutduğun* 6129; *kılduğun* 3347

-mış/-miş: Bu ek, sürekli düz ünlülü olarak kullanılmaktadır: *kalmış çâker* 1981; *kalmış müstemend* bşl.34a

-ıcı/-ici: Şimdiki zaman sıfat-fiilidir ve sürekli düz ünlülüdür: *edici* 1623

C- Zarf- Fiiller (Gerundium)

-alı/-eli: *olalı* 261; *kılalı* 5912; *olalıdan* 3146; *ideli* 1808, 2699, 3006, 3625; *içeli* 2701; *görmeyeli* 3221; *görelî* 4034; *vireli* 2696

iki kelimede '-dan' çıkma hâl ekinden sonra ortada kalan '-ı' ekinin düşerek '-al/el' şeklinde kullanıldığını görmekteyiz: *edelden* 1976; *şalaldan* 258; *olaldan* 913; *işidelden* 234; *irmeyelden* 3179;

-anda/-ende: Bu ek, '-an+da' birleşmesiyle oluşmuştur. Metnimizde bir örnekte geçmektedir: *içende* 2445

-arak/-erek: Bağlama zarf-fiilidir: *yanarak* 903; *dönerek* 2812; *dökerek* 3159; *ederek* 695; *giderek* 259

-düğün: Sebep zarf-fiilidir: *n'eydüğün* 639 < (ne idüğün)

-dükçe: Bu ek, '-dük+çe' birleşmesiyle oluşmuştur. Metnimizde bir örnekte geçmektedir: *görmedükçe* 4153

-ıcağ/-icek: Zaman zarf-fiilidir: *bulıcağ* bşl.121b; *olıcağ* 1922; *olmayıcağ* 5244; *yağıcağ* bşl.117a; *varıcağ* bşl.118a; *edicek* 5004; *eşitmeyicek* bşl.28a; *etmeyicek* bşl.30b; *eyleyicek* bşl.38b; *iricek* 467; *irmeyicek* 5244; *işidicek* 376; *söyleyicek* bşl.140a

-ınca/-ince: metnimizde '-a kadar' anlamlarında zarf-fiil olarak kullanılmaktadır: *bilmeyince* 7020; *bulınca* 2088;

girmeyince 5036; *koparınca* 1517; *olmayınca* 1997; *erişince* 618; *gedince* 437

Bu ek, sonuna bir de '-k' son türemesiyle iki kelimede kullanılmaktadır: *edincek* bşl. 124b; *gedincek* 2038

-ken: Ek-fiilden meydana gelmiş zaman ifadesi de bulunan hâl zarf-fiili: *ederken* 762; *giderken* 843; *giyürken* 2860; *ederlerken* 4435; *eylerken* 1563; *söyledürken* 1286; *tururken* 2442; *verürken* 6735; *yatur-iken* 1293

-madın/-medin: Öncelik zarf-fiilidir: *almadın* 937; *kalmadın* 5026; *şunmadın* 942; *talmadın* 1157; *yanmadın* 1157; *etmedin* 1431; *virmedin* 1156

Bu eki bir örnekte -madan şeklinde görmekteyiz: *kılmadan* 6938

-u: Geldi şeh Ferruh öfine *ağlayu* 6216; Sünbülü *karşulayu* getdi revân 3486; Çörek üzre sikke-i nev *kazılı* 6607; Nâr-ı hasret birle bağrın *tağlayu* 6216; Yok durur mişlüm *deyü* 786; *ditreyü* düşdi yire 2926; ene'l-Hakk *diyü* 83; *Döginü döginü* helâk oldum 1670; *şalını* har-gâhına getdi 2195; Yüz *süriyü* 172; *söyleyü* 1219; *yazılı* 6607

-uban/-üben: *buluban* 7302; *çıkuban* 147; *oynayuban* 6567; *varuban* 2564; *deyüben* 1473; *edüben* 427; *eyleyüben* 1274; *girüben* 519; *gözleyüben* 2758; *öpüben* 1486

-up/-üp : *çağlayup* 939; *çıkup* 137; *döymeyüp* 2923; *düşüp* 90; *düşüpdür* 1383; *düşürüp* 6947; *edüpdük* 1316; *etmeyüp* 1486; *eyleyüp* 197; *görmeyüp* 4377; *görüpdü* 431; *idüp* 70; *irişüp* 245; *olubdur* 7284; *olup* 10; *okıyup* 618; *ulama:* *tutup* 6348; *virmeyp* 5476; *yummayup* 1878; *yüriyüp* 1923; *turmayup* 295; *tutupdı* 539; *şalupdı* 430; *şulayup* 10; *şunup* 79; *kılmayup* 238;

-up/-üp eki, sonuna '-dur/-dür bildirme eki ile birleşerek '-miş/-miş' anlatılan geçmiş zaman eki yerine de kullanılmaktadır(bkz. Anlatılan Geçmiş Zaman): *bulupdur* 2880; *olupdur* 1302; *tutupdur* 1548 vb.

-urak/-ürek: *ağlayurak* 1771; *virürek* 4718

IV- ZAMİRLER

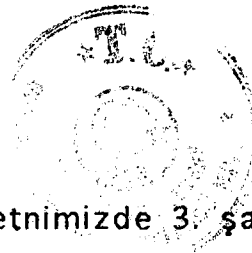
A- Şahıs Zamiri

1. Şahıs: *ben*; *biz*: Birinci teklik şahıs zamiri, yönelme durumunda, kalıplaşmış olarak hep 'baña' şeklinde kullanılmaktadır. Bu zamirlerin hâl ekleriyle metnimizde bulunan durumları şöyledir:

<i>ben</i> 90, 252, 280	<i>beni</i> 313, 4022, 5003
<i>bende</i> 1011, 1241, 1808	<i>benden</i> 316, 894, 1305
<i>benüm</i> 281, 813, 2469	<i>baña</i> 118, 176,290
<i>benven</i> 275, 317, 750	
<i>biz</i> 1072, 2824, 4269	<i>bizüm</i> 4745
<i>bize</i> 385, 387, 1422	<i>bizi</i> 1264, 2400, 4743

2. Şahıs: *sen*; *siz*: Bu şahıs zamiri Eski Türkçede olduğu gibidir. 2. teklik zamirinin yönelme durumu da, 1. teklikte olduğu gibi, kalın geniş ünlülü 'saña' şeklinde kalıplaşmış olarak kullanılmaktadır. Bu eklerin metnimizdeki çekimleri şöyledir:

<i>sen</i> 65, 77, 313	<i>sende</i> 1058, 1083, 7077
<i>senden</i> 156, 314, 892	<i>seni</i> 975, 978, 1499
<i>sensin</i> 171, 1111, 2790	<i>senüñ</i> 90, 166, 175
<i>saña</i> 118, 157, 1003	
<i>siz</i> 4258, 4259, 4385	<i>size</i> 2366, 4808

3. Şahıs: o, ol; anlar, olar: Metnimizde 3. şahıs ekleri kullanımında 'o'lu şekillere göre 'a'lı şekiller daha yaygın olarak kullanılmaktadır. 'o'lu şekiller daha çok yalın hâl kullanımında bulunurken, hâl çekim ekleri 'a'lı şekillere gelmektedir. 'olar'a göre 'o' şeklinin de hayli yaygınlık kazandığı gözlenmektedir. Metnimizde şu şekillerde kullanılmaktadır:

<i>o</i> 88, 91, 96, 164	<i>ol</i> 16, 18, 22, 28
<i>aña</i> 4, 32, 37	<i>anda</i> 72,78, 161
<i>andan</i> 22, 38, 159	<i>anuñ</i> 34, 36, 47
<i>anlar</i> 518, 2474, 3043	<i>anlara</i> 1180, 1184
<i>anlarda</i> 3235	<i>anlardan</i> 1909, 3374
<i>anları</i> 354, 1753, 3063	<i>anlarla</i> 6156, 6914
<i>anlaruñ</i> 2233, 4249	<i>olar</i> 4091, 5520, 6255
<i>olara</i> 80, 4284, 5106	<i>olarda</i> 3236
<i>olardan</i> 3087	<i>oları</i> 148, 4292, 5113
<i>olarla</i> 4188	

B- İşaret Zamirleri

Nesneleri yer, zaman ve düşüncedeki yerlerinde adlarını anmadan gösterme yoluyla karşılayan kelimelerdir. Metnimizde görülen işaret zamirleri 'bu, bular, bunlar, şu, şol, o, ve ol'dur.

bu: Cevher eyler hâk olursa *bu* eger 401; Uşta *bu* cennet bular hūrā durur 2944

bular: Uşta bu cennet *bular* hūrā durur 2944

bunlar: Bu söze *bunlar* bürāhîn olmaya 2413; *Bunlar* ol mevzūda iken nāgehān 5174

şu: Şevb-i 'aşkuñdan *şu* kim 'uryān ola 4004

şol: Mekk-i Hakkdan şol ki gaflet eyleye 794

o: Şahid oldur 'aleme meşhūd *odur* 36; Yār *odur* kim Bārī
yāra yarada 1404

ol: Hāmid *oldur* hamd anuñ ervāh anuñ 36; Līk aña
k'*oldur* şeh-i şahib-kırān 402

C- Dönüşlülük Zamirleri

Yapılan işin yine yapan kişiye etki ettiğini, ona döndüğünü gösteren zamirleridir. Metnimizde 'kendi, kendü, kendözi, öz ve Farsça hod' kelimeleri kullanılmıştır:

kendi: Çünkü mağrūr oldu *kendin* gördi şah 758

kendü: Olmuş-idi *kendü* fi'linden ba'îd 416

kendözi: Adı Sūsen *kendözi* rüşen-beyān 1602

öz: Öz özi 'aşkına gönlin kıldı pest 748

hod: Zātı ne cevher durur ne *hod* 'araz 50

D- Belirsizlik Zamirleri

Karşıladığı kimse veya nesneyi belirsiz bir şekilde ifade eden zamirlerdi. Metnimizde kullanılan belirsiz zamirler şunlardır:

biri: Dūzah abārı içre *biri* görmeye şafā 74

cümle: Mürtecîyüz *cümle* sensin mürtecā 329

her biri: Her *biri* yakmış-idi kandil ü mūm 487

her birisi: Cūşa geldi *her birisi* mül gibi 676

herkes: Fazl ü kadri birle *herkes* ercümend 6719

her kim: Her *kime* olursa sırrın fâş eder 3768

her kişi: Her *kişi* ol şahşa istiğrāb ede 379

kamu: Çıkdı istikbāl-içün ol gün *kamu* 3784

kes: Anda geh kılmış meger bir kes sū'al 5419

kimesne: Bir *kimesneyi* anuñla mülākāt etdürmesindedür.
bşl.34a

kimse: Yimedi nablümden ammā *kimse* bār 808

kişi: Şol *kişi* kim dāyimā itnāb ede 379

şahş: Şol kişi kim dāyimā itnāb ede / Her kişi ol *şahş*
istiğrāb ede 379

topu: Hakk 'avaż vire bulardan *topuñ*a 7208

E- Soru Zamirleri

Yerini tuttukları kimse ya da nesneyi soru yoluyla karşılayan zamirlerdir. Metnimizde 'kim ve ne' soru zamirleri kullanılmıştır:

kim: Sen kim olduñ ki aydasın vaşf-ı Hudā 65; Kimdür kim aydabile kemālince vaşfuñı 89; İy 'aceb ol māha kimler etdi rīv 6003

ne: Ne durur ol şanevber-kadd semen-ten 991; Ne durur ol neheng-i ejder-i kām 1035

F- Bağlama Zamirleri

Bunlar zamirle ilgi kurarak iki unsuru birbirine bağlayan kelimelerdir. Metnimizde Türkçe 'kim' ve Farsça 'ki' bu fonksiyon için kullanılmışlardır:

kim: Hamd aña *kim* cümle 'ālem mācidi 4; Nuţfeyi bir hūb-ter insān eder / *Kim* cihān halkın aña hayrān eder 32; Şalduñ diyār-ı 'āleme bir şāhı *kim* anuñ / Virdi cihāna tal'atı envārı rūşenā 93

ki: Şol *ki* hizmetde tura terk-i ma'āşī eyleye 164; Var mı bir fi'lüm *ki* olmaya saķat 288; Toğdı bir oğluñ *ki* mäh-i ber-kemāl 504

VI- SIFATLAR

Bir varlığı vasıflandıran veya belirten kelimelere *sıfat* denir ki Gül ü Nevruz mesnevîsi edebî bir metin olması hasebiyle pek çok sıfat kullanılmıştır. Metnimizde kullanılan sıfatları örneklendirmemiz gerekirse:

A- Niteleme Sıfatları

Metnimizde niteleme sıfatlarının kullanılışı bakımından günümüz Türkçesinden farklı bir yanı yoktur. Ancak bu tür kuruluştta daha çok Farsça kelimeler ağırlık kazanmış durumdadır:

Geydi andan gün gibi *zerrîn kabâ* 6738

Güş kıldı çün bu *acı sözleri* 3480

Zer kuşak kuşandı ol 'anber-şemim 6746

Ak harîr ile ser-â-ser yer yüzün zeyn eyledi 5604

Al gönlek geydi ol sîmîn-beden 6732

Geydi nâzûk cismine *kat kat libâs* 6739

B- Belirtme Sıfatları

1. Belirsizlik Sıfatları

İsimleri tam olarak değil de, yetersiz bir şekilde belirten sıfatlardır. Metnimizde kullanılan belirsizlik sıfatları şunlardır:

az: *Az zamanda* kızble ma'lem olur 6873

bazı: Lîk aldum *ba'zı yerlerden* peyâm 5703

bir: Düzdi *bir cism-i mutahhar* hâkdan 31; Şalduñ diyâr-ı 'âleme *bir şâhı* kim anuñ 93; Gül-şen-i 'aşkuñda ol *bir bûlbûl-i güyendedür* 174

birkaç: Gün gibi devr etdi *birkaç* la'li cām 578; Çünkü *birkaç* rüz Nevruz ile Gül 3085; Bu mekânı eyle *birkaç* gün vatan 4925

bir neçe: *Bir neçe* gün şabr kıldı gerçi Gül 1713; *Bir neçe* gün yer yüzün seyrân kılam 1986

bir niçe: *Bir niçe* gün gurbet idem ihtiyâr 1918

bunca: *Bunca* yire vardı geldi ol sahî 227; Cemî' māl ü mülke çekdün *bunca* renc 438

çok: Kudretinde *çok bedâyi'* var durur 33; Niçe bunuñ mişli *çok dürlü kelâm* 969

dürlü: Niçe biñ *dürlü hikâyet* bilürem 1206; Düşdi gamdan cānına *biñ dürlü derd* 1582

her: *Her mekân* andan velî ol lâ-mekân 22

2. İşaret Sıfatları

Kimse veya nesneleri gösterek belirten kelimelerdir:

bu: Virdün *bu cām-ı* mevti 79; Kim ola *bu* mihr ol mehle karîn 462

işbu: *İşbu nefs-i şüm* elinden vir balâş 311; *İşbu* tâcirde bizâ'at az durur 404

şol: *Şol kişi* dāyimā itnāb ede 379; *Şol veled* kim ola şāhum tā halef 511

şu: Sen *şu mehsin* kim kapuñ iy yüzi mäh 1845

o: Olmış-idi bād *o şeb* 'anber-sirişt 179; Cānına irdi *o sözlêrden* pesod 1548

ol: Kim ola *bu* mihr *ol* mehle karîn 462

3. Sayı Sıfatları

Varlıkları sayı, sıra, topluluk yönleriyle belirten sıfatlardır. Metnimizde geçen bu tür sıfatlar:

a- Asıl Sayı Sıfatları

- altı: *Altı ferzendüm* var uşta cümleten 4930
- biñ: Bir temâşası anuñ *biñ kut-ı cân* 546
- bir: *Bir kılı kırk pâre* iden ehl-i 'irfân bundadur 737; *Bir iki gün* hıdmet'etdi irtikâb 260
- beş: Sakfın ihlâş itdüñ anuñ *beş 'imâdd* etdüñ aña 163
- dokuz: Kırkı luğfindan *toğuz çetr-i 'azîm* 6
- dü: İki gül üzre *dü sünbül* münteşir 3957
- heft: *Âftâb-ı heft-kışver* Şeh Süleymân devridür 5859; *Heft necmüñ* gördiler ahvâlini 465
- iki: Birbiriyle *iki ceyş* edüp hışâm 5443
- kırk: Tutdılar yasın anuñ *kırk gün* tamâm 7259
- nüh: Tutsa elde *nüh-felek* yidi siper 254
- on biñ: Dağı *on biñ tâzî at* çür rahş-ı Sâm 4112
- on iki: *On iki burcuñ* kamu ef'âlini 637
- sekiz: Kim *sekiz cennet* aña eyler selâm 4445
- toğuz yüz kırk üç: Hem *toğuz yüz kırk üç* idi hicrete 7355
- üç: *Üç yelek* takmışdı başına tamâm 2228
- yedi: İftirâş etdi *yedi ferş-i vahîm* 6
- yek: Oldı *yek emriyle* zâhir kün fe-kân 22
- yidi: Tutsa elde *nüh-felek* yidi siper 254
- yüz: Eyleyem *yüz Bâbil efzûnın* şiken 1697
- yüz biñ: Niçe *yüz biñ fazl ü kadre* irdi pes 223

b- Sıra Sayı Sıfatları

dördüncü: Buldı pes *dördüncü ayda* intihâ 7354

c- Üleştirme Sayı Sıfatları

birer: Mihr-veş olup *birer şîre* süvâr 4176

4. Soru Sıfatları

kanğı: *Kanğı gül* bār'irdi bu dāmānuña 1608

kanķı: Didi Gül kanķı birin idem 'iyān 1722; *Kanķı dil* birle olına şerh-i takrîr-i firāk 3182

ne: Di *ne üslûb* üzredür ef'âl-i 'aşķ 387; Hāliyā gelmeñ *ne yirdendür* bu dem 1192

VII- ZARFLAR

Fiil veya sıfatların anlamlarını değiştiren, daha belirgin hāle getiren kelimelerdir. Metnimizde pek çok zarf kullanılmıştır. Bu zarflar:

A- Yer Yön Zarfları

Bir oluş, yapış veya kılışın yerini ve yönünü belirten zarflardır:

ara yer: *Ara yerden* gitdi ol kîn ü cefâ 5559

art: Anuñ *ardınca* 'âden Şâhı Bedî' 5556

iç: Bezm *içine* geldi sâzendeler 580

içerü: Çün *içerü* girdi Nevruz-ı cihân 6797

ilerü: Başmadı andan *ilerü* bir kadem 214

karşu: Halkı *karşu* çıkdı Nevşâd'uñ tamām 6844

öte: Gel bu ehvânı başuñdan *öte* ķo 6063

taşra: *Taşra* çıkdı şubhdan Nevruz Şâh 6837

üst: Çekdi *üstine* elifler zağmeler 6515

üzre: Şemseler *üzre* konılmış zerdeler 6616

yan: Geldi ked-bânûlar anuñ *yanına* 6731

yaña: Her biri getdi mekânından *yaña* 6796

B- Zaman Zarfları

bî-vakt: Olsa bî-vakt âdeme virür melâl 2078

bugün: Ol sebebden böyle mahzûnsın *bugün* 1303; 'Âlem içinde vecîhüm ben *bugün* 1847

çin-seher: *Çin-seherden* tırdı pes Müşgîn Şâh 3807

dün: bu kelime '*dün gün*' tekrarıyla kullanılmaktadır: 'Aşk ser-gerdâni *dün* gün nüh felek 551; Sen hümâyı eylerem *dün* gün taleb 934

evvel: Yazmış *evvel* nâmede 'ünvân-ı hû 3823; Birdür evvelde bu iki memleket 5083

evvelâ: *Evvelâ* açup lisân kaldırdı kef 3811; *Evvelâ* virdi şütürden biñ kaţâr 4108

gice: Dîv gibi *gice* fitne kılduñuz 5182; Başladılar *gice* gündüz 'işrete 5569

gündüz: Başladılar *gice gündüz* 'işrete 5569; *Gice gündüz* kul olayın tapuña 5704

ir ü giç: Olıcağ oldu ne ise *ir ü giç* 6152; Söyleseñ buni biñ yıl ger *ir ü giç* 7231

seher-geh: Tırdı yerinden *seher-geh* şâd ü mân

soñra: Tâ görem kim *soñra* neyler rûzgâr 4551; Yığma malı *soñra* ol mâr olısar 6559

şimdi: Nâr-ı miñnet şimdi ma't'umum durur 2490; Pes nedür şimdi basî't-i hâk ola 2621

yarın: Şanmağıl *yarın* mu'azzez olasın 2390; Ne gellişer başa *yarın* kim bile 4918

C- Hâl Zarfları

Bir oluş veya yapışın biçimini belirtmeye yarayan zarflardır:

ancak: Ol durur *ancak* kamu şehrinde seyrân-ı şitâ 5622; Hâşıl olur andan *ancak* bir şudâ' 6874

ancılayın: Kanı bir *ancılayın* şeh kâdadur 3393; Devr edelden *ancılayın* rütbeti 6558

ayruk: Sakin oldu kalmadı *ayruk* kelâm 1763; Gözleri *ayruk* ne nân gördi ne âb 2527

bencileyin: Beñzer olduñ *bencileyin* gam-zede 972; Olur-idüñ *bencileyin* nâle-ger 1058

bir bir: Ceyş-i encüm oldu kim *bir bir* o gün 5106; Nakl kıldı cümlesin *bir bir* aña 2626

böyle: Böyle niçün iy gece bünyâdesin 1088; Böyle seyr idüp yine döndi melûl 1178

şöyle: Çâr-gâhum *şöyle* hoş-ter eyleyem 1211; Şöyle olmuş kâmeti serv-bülend 1379

öyle: Anuñ-içün *öyle* didi ol Kerîm 2415; Cānum oldu *öyle* saht ü âhenîn 3001

D- Azlık- Çokluk Zarfları

Bir kılışın, oluşun veya bir vasfın mikdarını, derecesini belirtmeye yarayan zarflardır:

artuğ: Yer yüzinde rîğden *artuğ* çeri 2108

az: Az zemânda kizble ma'lem olur 6873; İşbu tâcirde
bizâ'at az durur 404

barça: *Barça* çekdüm bu yolda bār-ı cevır 3034

bî-hadd: Eyleyüp *bî-hadd* 'atâ-yı sîm ü zer 432

çoğ: Bir olur nuşretde *çoğ* u kılleti 5245

çok: 'İlm ü hikmet içre bulmuş *çok* menâl 606;
Kışsa-hâ^vnum *çok* leţâyif bilürem 1224

dükel: Her birinüñ na'li zer sîmîn *dükel* 4127

hezārân: Müşğîn Şâh Zâr, Hazîn, Hezārân-ı Enîn Birle
Câlis ... bşl.168b

hiç: *Hiç* bulardan ummağıl şâhum vefâ 5407

igen: Tîğ gibi olma *igen* tîz-nây 5089; Vakt-i vuşlatdur
igen kalma gerü 6230

katı: Âh-ı 'aşık şubh-gâh olur *katı* 921; Şöyle beñzersin
katı dîvânesin 1004

key: *Key* *katı* hûn-rîz-idi şimşîr-veş 4210

killet: Bir olur nuşretde *çoğ* u *killeti* 5245

ol kadar: *Ol kadar* baş oldu envâ'-ı ni'am 6626; *Ol*
kadar zer dökdi şâh-ı sâl-hûrd 516

telim: Kûyuñdan ırâğ eyledi dil cânını *telim* 3223

toptolu: Gözlerümi *toptolu* kan eyleyem 6068

yok: *Ol* berâber bunlara *yok* hiç fark 6908

VIII- EDATLAR

A- Bağlama Edatları

âhir: Toladı *âhir* ayak birbirine 6574

'akıbet: 'Akıbet endiş şâfi-dil gerek 6881

ammâ: Gül gibi *ammâ* ki kılma keşf-i rāz 1646

ancağ: Nār-ı 'aşkımdur baña *ancağ* celīs 867

artuğ: Bundan *artuğ* kıl ü kâli bilmezüz 4279

ba'd: *Ba'de* ikisin de bîzâr etdiler 4244

ba'dehu: *Ba'dehu* keşf etdi yine gözlerin 2945

bâri: Eyleme kim *bâri* kâdr ü kıymetin 3409

belki: *Belki* görelî bu işi ben benden uşandum 4034

bes: *Bes* durur anlara bir pervâz-ı bāz 5013

çü: İdem Elbürzi *çü* kuhl-i İsfahân 5019

çün: *Çün* benem ol ejdehâ-yı şîr-i ceng 5016

çünkü: Şeh makâmın *çünkü* teklîf eyledi 5107

çünkü: Şuyı görmüş bād *çün kim* bî-karâr 4615

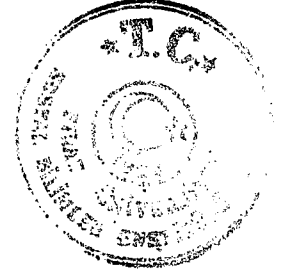
dağı: *Dağı* kılmaz kimse yârî kendüye 5137

eger: Görmeseñ sen rüy-ı dil-dârı *eger* 4673

egerçi: Nām-ı bih koyan *egerçi* sindedür 960

ger: Sen şafâ çarhında *ger* olsañ sa'id

gerçi: *Gerçi* 'aşık eylemez şabrı kabûl 4592

gerçi kim: *Gerçi kim* bulmağa yâri hevñ var 4700

hele: Ben alurdum cümleden evvel *hele* 2459

hergiz: Yoğ-idi ol leşkere *hergiz* şümâr 5369

ile: Derdüñe eyler fetil *ile* 'ilâc 1001

illâ: Ğayrıya iletmez *illâ* bu bizi 2400

imdi: Ben za'ife *imdi* şefkat eylegil 2776

ise: Kişide var *ise* gevherdür hüner 4420

lîk: *Lîk* şâbir vaşl-ı yâre buldı yol 4700

lîkin: *Lîkin* etdi 'aşk mânend-i kemân 4533

meger: Hasret-i rûyuñla olmışdur meger bîmâr serv 6383

kaçan-kim: Dîk-i seher her *kaçan-kim* kılsa cûş 2587

ki: Ruğlaruñdan bih *ki* ire aña al 2733

kim: Gösterür gül gerçi *kim* vaktinde rû 2744

pes: Cümlesin müstağrık eyler *pes* revân 40

sanki: *Şan-ki* arza encüm etdi intişâr 1182

sankim: Ğabğabı *şan-kim* kemân-ı sîm idi 780

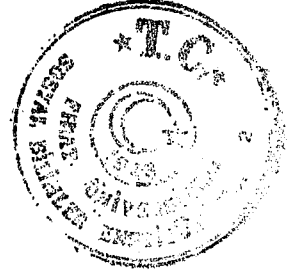
siyyemâ<siyemmâ: Olmış-iken jeng erişdi *siyyemâ* 1641

u: Toldı bîrûn *u* derûnum cümle tâb 6050

û: Gözüme görünmez oldu bâğ *û* râğ 6051

ve: Ben ve gerçi olurum şâhum helâk 5706

ve ger: *Ve ger* yoğ-ise terk eyle beni ğamla çekem
esefâ 1543

- velî:** Her mekân andan *velî* ol lâ-mekân 22
- velîkin:** Kimse Behrâma *velîkin* gelmedi 5191
- veyâ:** Âb-ı Kevşerdür *veyâ* şîrîn-ruţab 5740
- vü:** Âbdur şûretde *vü* ma'nâda nâr 5739
- yâ:** Zerreder *yâ* goncedür işbu dehân 5745
- yahtemil:** *Yahtemil* 'aks ola bu iş nâ-gehân 3935
- yâhu:** *Yâhu* tâlib olmaya andan yaña 5746
- yâhud:** Şehd-idi şîrîn lebi *yâhud* ruţab 6104
- ya'ni:** *Ya'ni* cenge i'tinâdan vâz gel 5084
- yine:** Pes gelüp Nevrûz *yine* halvete 4072
- yohsa:** La'l midür şol görinen *yohsa* iy İsâ-nefes 6815
- zîrâ:** Vardı *zîrâ* hîrz ü ta'vîzi anuñ 3436
- zîrâ ki:** Bunlaruñ *zîrâ ki* budur pîşesi 6900

B- Cevap Edatları

- yok:** Didiler *yok* bulmamış iy dil-güşâd 6272

C- Çekim Edatları

- asâ:** Misk-fâm ü 'anber-*asâ* eylemiş 485
- ayru:** Senden *ayru* iy nigâr-ı şâd ü kâm 892
- ayruk:** Sâkin oldu kalmadı *ayruk* kelâm 1763
- bile:** Pes gelüp şâd-ile ikisi *bile* 3731
- birle:** 'Adli *birle* mülk âbâdan olur 3745

degin: Yanalum yakılalum şem' gibi şubha *degin* 709

dek: Turdı andan getdi Gül katına *dek* 3898

deñlü: Kalmadı cânuñda zerre *deñlü* şabr 1609

gayrı: Hep senüñ-çündür dağı *gayrı* degül 2890

gerü: Öz özüm *gerü* baña mahrem olur 3420

gibi: Sāye *gibi* hāk-i gamla kadri pest 3916

göre: Devlete *göre* olurmuş büstān 4703

için: Yaz bu şüret içre gel bir nakş *için* 359

içre: Yaz bu şüret *içre* gel bir nakş için 359

kadar: Hasret-ile şol *kadar* yaş dökdi iki gözlerüm 2513

mānend: Tîg *mānend* iki yüzlü olmağıl 6972

mişāl: Muţtaribven dem-be-dem zerre-*mişāl* 277

mişli: Dağı bunuñ *mişli* çok dürlü kelām 1673

sā: Hikmet içre Bū 'Ali-sā oldı ol 649

şifat: Lā-cerem Mecnūn-*şifat* kalurdi deng 4131

tek: Şubh-ı şadık oldı gül-tek ceyb-çāk 4814

vār: Tağlar içre düşdiler dīvāne-*vār* 4185

veş: Bindi Ahmed getdi refref tîr-*veş* 216

Ç- Karşılaştırma-Denkleştirme Edatları

geh ... geh ... : *Geh* Mekānı oldı vādī *geh* fezā 2522

geh ... gāh ... : *Geh* hāzîz olur mekānum *gāh* evc 2707

gāh ... gāh ... : Gāh tırdı gāh oturdı bışmla 3481

ne ... ne ... : Zātı ne cevher durur ne ħor 'araz 50

yā ... yā ... : Yā belādur yā kazā-yı nā-gehān 4403

D- Kuvvetlendirme Edatları

aslā: Olmaz *aşlā* çünkü Hakk takdīri redd 3938

da: Bir yañadan *da* Gül-i rüşen-cemāl 3794

de: Şevkle ikisi *de* vecde geldiler 4079

dahı: Tā Güli alup dahı Çine gele 4106

hāşā: Tıynetüñ *hāşā* ki ola āb ü gil 1500

hele: Ben alurdum cümleden evvel *hele* 2459

hem: Şaçdı hem sünbül gibi başına ħāk 1561

lā-cerem: Hāk katında *lā-cerem* oldu 'aziz 7124

māhaşal: Hem çerā-zār olmuş ol yer *mā-ħaşal* 2136

E- Çağırma-Hitap Edatları

eyā: Pes dedi şeh kim *eyā* pīr-i kühen 4765

hey: Hey esirge ben ħaribi yā ħabīb 2719

iy: Bunları terk eyleme *iy* şehir-yār 2080

yā: Hey esirge ben ħaribi yā ħabīb 2719

F- Soru Edatları

iy 'aceb: Kim ta'ayyüş ide andan *iy 'aceb* 5221

kanı: Kanı aţalum senüñ mihrüñ *kanı* 982

G- Gösterme Edatları

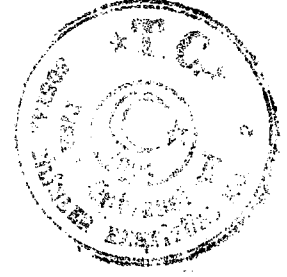
iş-bu: İş-bu işde niçe tedbîr ideyüm 5702

tâ: Uş saña bir iş kılam tâ rûzgâr 3450

uş: Uş saña bir iş kılam tâ rûzgâr 3450

uşda: Eyledi uşda yerüm me'vâ-yı bûm 2249

uşta: Uşta birin kıldı bu resme 'iyân 2232

Ğ- Ünlem Edatları

âh: İderek bülbül gibi âh ü figân 5982

esefâ: Ve ger yog-ise terk eyle beni gamla çekem esefâ
1543

hây: Hây ü hûy ile pür oldı bağ-ı dehr 5827

hayf: Âh vâ-hayfâ vü hayfâ ah hayf 3922

hayfa: Âh vâ-hayfâ vü hayfâ ah hayf 3922

hey meded: Hey meded lutfuñla tut pes'ağdı bes 3017

hûy: Hây ü hûy ile pür oldı bağ-ı dehr 5827

iy dirîğâ: İy dirîğâ n'olısar hâlüm benüm 2469

vâ: Kıldılar 'uşşâk kalbin tolu vâ 886

vâ hayfâ: Âh vâ-hayfâ vü hayfâ ah hayf 3922

veh: Veh ki ne bî-mihrdür Zâl-i cihân 7247

vey: Vey garîb ü bî-kes ü hâ'v'r ü nizâr 3448

IX- FİİL

A- Şahıs Ekleri

1- Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

Geniş zaman, anlatılan geçmiş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman, istek ve gereklilik kip şahıs ekleridir:

1. teklik -m, -am/-em, -van/-ven: *okuram* 3586; *bilürem* 1206; *bilürven* 4539; *olmışvan* 1334; *olurvan* 327.

2. teklik -sın/-sin: *olmuşsın* 1257; *kılmışsın* 2387; *tutarsın* 1047; *eylemişsin* 2368; *sürersin* 873.

1. çokluk -uz/üz, -vuz/-vüz: *kılmışuz* 2270; *korğaruz* 6300; *getmişüz* 2399; *iderüz* 4744; *bulavuz* 1869; *olavuz* 1948; *idevüz* 2551; *virevüz* 3870.

2. çokluk -sız/-siz: *edersiz* 6285.

3. çokluk -lar/-ler: *tutmuşlar* 2579; *urmuşlar* 2442; *binmişler* 6279; *eylemişler* 1466.

2- İyelik Kökenli Şahıs Ekleri

Görülen geçmiş zaman ve şart çekimlerinde kullanılan şahıs ekleridir:

1. teklik -m: *kılsam* 2695; *eylesem* 1202; *oldum* 276; *bildüm* 1231

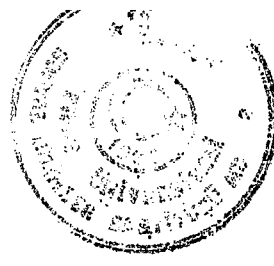
2. teklik -ñ: *tursañ* 1624; *dileseñ* 2076

1. çokluk -k, -k: *yansak* 1267; *çeksek* 1267

2. çokluk -ñuz/-ñüz: *olsañuz* 6294; *itseñüz* 6295

3. çokluk -lar/-ler: *okıdılar* 6725; *düzdiler* 470

3- Emir Kipi Şahıs Ekleri

1. teklik -ayın/-eyin, -ayım/-eyim; -ayum/eyüm: *varayın* 2781; *yanayın* 2785; *bileyin* 4546; *dökeyin* 902; *olayum* 5029; *gideyüm* 3882; *ideyüm* 3606; *kılayım* 5027; *olayım* 5029;

2. teklik Ø : Emir kipi 2. teklik şahıs daha çok eksiz yapılmaktadır. Fillerin kökleri doğrudan doğruya bu fiil çekimini vermektedir: *dî* 387; *dîñle* 1313; *eyle* 91; *gör* 127; *götür* 1100; *ilet* 189; *okı* 553

2. teklik şahıs '-ğıl/-gil' ekleri ile de yapılmaktadır: *başlağıl* 389; *olğıl* 176; *eylegil* 92; *söylegil* 358

3. teklik -sun/-sün: *kanısun* 2474; *tırsun* 1449; *erişsün* 142; *eylesün* 165

1. çokluk -alum/-elüm: *olalum* 1868; *yanalum* 709; *gülelüm* 5877; *idelüm* 1867

2. çokluk -ñ, -ñuz/-ñüz: *olmañ* 5204; *şanmañ* 715; *eylemeñ* 4367; *eylemeñüz* 729

3. çokluk -sunlar/-sünler: *eylesünler* 386

B- Fiillerde Olumsuzluk ve Soru

1- olumsuzluk

Genel olarak olumsuzluk eki '-ma/-me'dir. Geniş zaman olumsuz fiil çekimi için '-maz/-mez' kullanılmaktadır: *añma* 700; *kılma* 737; *şanma* 813; *tırma* 1671; *eyleme* 173; *etme* 721; *sürme* 905;

bilmez 43; *çekmez* 20; *gelmez* 45; *olmaz* 21; *oñılmaz* 925; *tırmaz* 440

2- Soru

mı/-mi ekleriyle yapılmaktadır: *bulmuş mı* 6274; *almış mı* 6275; *alındı mı* 6288; *bilmedün mi* 3449; *diñe mi* 2505; *eyledün mi* 2874; *irdi mi* 1727

C- Fiil Çekimleri

1- Bildirme Kipleri

a- Anlatılan Geçmiş Zaman

Bu kip, (-miş/miş; -updur/-üpdür) ekleriyle kurulur ve ek her şahıs için düzdür.

-miş/-miş

1. teklik şahıs: *almışamdur* 1226; *bilmişem* 1227; *düşmüşem* 1112; *eylemişem* 2726; *olmuşam* 252; *kalmışam* 1127; *kılmışam* 1535; *olmuşvan* 1334

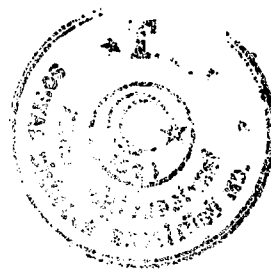
2. teklik şahıs: *olmuşsin* 1257; *kılmışsin* 2387; *eylemişsin* 2368; *görmüşsin* 2372; *söylemişsin* 2378

3. teklik zaman: *açılmış* 565; *kılmışdur* 2433; *olmuşdur* 256; *olmuş durur* 5664; *şalmış* 574; *tağılmışdur* 3614; *urmuş* 616; *dimiş* 1684; *edinmişdür* 3652; *eylemiş* 345; *eylemişdür* 5608; *itmiş* 373

1. çokluk şahıs: *kılmışuz* 2270; *olmuşuz* 2590; *etmişüz* 5092; *eylemişüz* 5090; *getmişüz* 2399

2. çokluk şahıs: Metnimizde kullanılmamıştır.

3. çokluk şahıs: *binmişler* 6279; *eylemişler* 1466; *getmişler* 4199; *mıhlamışlar* 1039; *tutmuşlar* 2579; *urmuşlar* 2442; *urmuşlar durur* 2448

-updur/-üpdür

Zarf-fiil eki '-up/-üp', bildirme eki eki ile birleşik bir şekilde anlatılan geçmiş zaman 3. teklik şahıs ifadesi için de kullanılmıştır. Bu durum EAT'nin bir özelliğidir³.

bulupdur 2880; *olupdur* 1302; *tutupdur* 1548; *urupdur* 1616; *düşüpdür* 1383; *edüpdür* 3982; *idüpdür* 2070; *verüpdür* 2761

Anlatılan geçmiş zamanın olumsuz çekimi
(-ma/-me): *añmamışsın* 2387; *kılmamış* 2363; *olmamış* 3843; *bilmemişsin* 2388; *geymemişler* 316

b- Gelecek Zaman

Gelecek zaman ekleri '-ısar/-iser'dir. Geldikleri fiillere daha çok gelecekte bir olayın nasıl sonuçlanacağı, geleceğe dönük dilek, temenni ve soru ifadeleri için kullanılmıştır. Tüm şahıslara göre hareket ve zaman ifadesini kapsayan bir kullanımını görememekteyiz. Bu zaman ifadesi, istek çekimi eki olan '-a/-e' ile de yapılmaktadır (bkz. İstek Çekimi).

1. teklik şahıs: *göriserven* 1921

2. teklik şahıs: *olısarsın* 2969; *tutısarsın* 2009

3. teklik şahıs: Müellif Çağataycaya telmih olarak 'algay, bolğay' kelimelerini kullanıyor ki, gelecek zaman eki '-ğay' o dönemde Çağataycanın ayırıcı özelliği olarak kullanılmış olmalı:

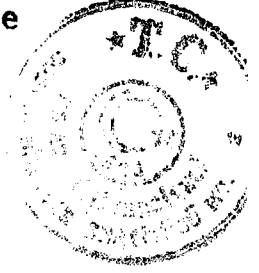
Bolğay algay diyü te'lif eylemiş
Muğlak olan dilce taşnif eylemiş (374)

3. teklik şahıs: *bulısar* 366; *kalıсарdur* 2008; *olıсар* 442; *tolıсар* 442; *ediser* 3549; *geliser* 4918; *viriserdür* 3884; *girmeyiser* 278; *n'eyleyiser* 2380

³Leylâ Karahan, *Kıssa-i Yûsuf*, TDK Yayınları, Ankara 1994, s. 98.

3. çokluk şahıs: *eyleyiserler* 6855

Gelecek zamanın olumsuz çekimi: -ma/-me ekleriyle yapılmaktadır ekleri ile yapılmaktadır: *bulmayısarvan* 2250; *girmeyiserven* 2250; *görmeyiserven* 2250

c- Geniş Zaman

Geniş zaman çekim ekleri '-r, -ar/-er, -ur/-ür'dür. Bu zaman ifadesi, istek eki '-a/-e' ile de yapılmaktadır (bkz. İstek Çekimi).

1. teklik şahıs: *akıdurven* 4527; *çalarven* 1213; *dilerven* 3985; *eylerven* 1204; *yürürven* 3589; *çekerven* 873; *ederven* 314; *giyerven* 1821; *dönerven* 2758; *kıluram* 6506; *okuram* 3586; *ururam* 2690; *dilerem* 1118; *eylerem* 934; *iñlerem* 3579; *n'eylerem* 3602; *yürürem* 3257

2. teklik şahıs: *bağışlarsın* 2792; *beñzersin* 1002; *eylersin* 1010; *yürürsin* 866; *ķorsın* 1007; *ıtarsın* 1047; *yanarsın* 4916; *sürersin* 873; *edersin* 727; *ekersin* 1007; *gerersin* 1060; *gidersin* 5419; *giyersin* 1821; *idersin* 2557

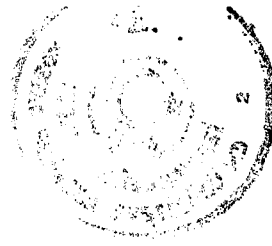
3. teklik şahıs: *demürler* ayağın her gece 1005; *dir* 175; *açar* 49; *çağlar* 4300; *şalar* 3629; *şolar* 7042; *biter* 1953; *eder* 32; *eyler* 40; *ister* 1033; *kılur* 16; *olur* 42; *gösterür* 49; *irişür* 460; *verür* 15

1. çokluk şahıs: *ķorkaruz* 6300; *umaruz* 4278; *ederüz* 6258; *iderüz* 4744

2. çokluk şahıs: *edersiz* 6285; *ķılarsız* 6286

3. çokluk şahıs: *delerler* 2045; *ederler* 3770; *seperler* 5597; *buldururlar* 5404; *oynadurlar* 6578; *şalınurlar* 2124; *ururlar* 991

Geniş zamanın olumsuzluğu 'ma/-me; -maz/-mez' ekleri ile yapılmaktadır: *olmam* 3585; *bilmem* 3606; *açmazdı* 85;

bulmaz-idi 129; *olmaz* 21; *ıutmaz* 440; *bilmez* 1996; *görmez* 2031; *etmezem* 2404; *virmezdi* 2226

ç- Görülen Geçmiş Zaman

Bu kip eki *'-dı/-dî; -du/-dü'*dür. 3. teklik şahıs hariç diğer şahıslar için yuvarlak ünlülü şekiller kullanılır.

1. teklik şahıs: *buldum* 1231; *kaldum* 276; *oldum* 276; *bildüm* 1231; *eyledüm* 301; *gördüm* 343

2. teklik şahıs: *bulduñ* 720; *kılduñ* 95; *olduñ* 65; *bildüñ* 2410; *etdüñ* 70; *geydüñ* 972

3. teklik şahıs: *ağardı* 3004; *aldı* 191; *bağdı* 2155; *çalkandı* 3785; *bildi* 468; *geçdi* 219; *iñledi* 585; *yürüdi* 2112

1. çokluk şahıs: *alduğ* 4989; *bağışladuğ* 2824; *kılduğ* 1320; *olduğ* 3906; *eyledüğ* 1317; *gördüğ* 4379 (bir örnekte) *-k>-ğ yuduğ* 4379

2. çokluk şahıs: *kılduñuz* 3711; *toğduñuz* 4252; *yanduñuz* 4251; *etdüñüz* 3711; *eyledüñüz* 4252

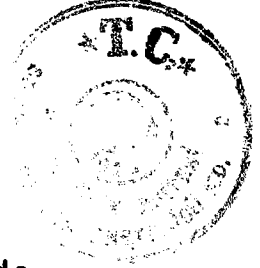
3. çokluk şahıs: *ağdılar* 4443; *başdılar* 6575; *çatdılar* 6572; *oturdılar* 1279; *okıdılar* 6725; *düzdiler* 470; *geldiler* 580; *yüğüşdiler* 4197; *yürüdiler* 1171

Görülen geçmiş zaman olumsuz çekimi: *'-ma/-me'* ekleri ile yapılmaktadır: *açılmaduğ* 4086; *bulmadı* 48; *bulmadılar* 4197; *etmedi* 160; *görmedi* 59; *görmediler* 4818; *görmedüm* 1538; *kılmadı* 119; *kılmaduñ* 787; *olmadum* 1809

d- Şimdiki Zaman

Gül ü Nevrüz'da şimdiki zaman çekimi yapan, özel bir ek bulunmamaktadır. Ancak, şimdiki zaman fonksiyonunu, istek çekim ekine yüklenmiş olarak görmekteyiz (bkz. İstek Çekimi): *Bu sebebden hışm edesin sen baña / Kılasın bed-kaşd olup*

düşmen baña "Bu sebepten sen bana kıızıyorsun. Hakkımda kötü dünüp bana düşmanlık yapıyorsun." 5734; *Hile birle ya'nî geldüñ iy fuzül / Kim kılasın taht-ı sultânı kabûl* " Ey zorbal Hile ile geldin. (Buna rağmen) komutanlığı kabul ediyorsun." 5085.

2- Dilek Kipleri

a- Dilek- Şart

Dilek-şart eki, '-sa/-se'dir. İstek eki olan '-a/-e' ile de, bu kip fonksiyonu yapılmaktadır (bkz. İstek Çekimi).

1. teklik şahıs: *alsam* 5019; *bulsam* 1734; *kılsam* 2695; *eylesem* 1202; *istesem* 2782; *itsem* 291

2. teklik şahıs: *açsañ* 1027; *kılsañ* 1307; *tırsañ* 1624; *dileseñ* 2076; *eyleseñ* 1028; *söyleseñ* 1502

3. teklik şahıs: *añılsa* 108; *olsa* 88; *tıtsa* 254; *eylese* 55; *görse* 192; *irse* 299

1. çokluk şahıs: *atsak* 719; *olsak* 1074; *yansak* 1267; *çeksek* 1267; *eylesek* 4175

2. çokluk şahıs: *koksañuz* 6296; *olsak* 1074; *olsañuz* 6294; *görseñüz* 6287; *itseñüz* 6295

3. çokluk şahıs: *etseler* 3052

Şart kipi olumsuz çekimi: '-ma/-me' ekleriyle yapılmaktadır: *etmesem* 1844; *etmeseñ* 1264; *itmese* 71; *olmasañ* 3101; *olmasa* 47; *olmasalar* 1995; *irmeseydi* 6374

b- Emir

Emir kip ekleri şahıslara göre değişmektedir (bkz. Emir Kipi Şahıs Ekleri). Ayrıca bu kip fonksiyonu istek eki '-a/-e' ile de yapılmaktadır (bkz. İstek Çekimi).

1. teklik şahıs: *ağlayayın* 4526; *olayın* 1417; *varayın* 2781; *yanayın* 2785; *bileyin* 4546; *dökeyin* 902; *göreyin* 897; *ideyin* 5227; *süreyin* 278; *ıtutayum* 1408; *kılayum* 1416; *urayum* 1942; *olayum* 5029; *gideyüm* 3882; *ideyüm* 3606; *ni'deyüm* 3606; *vireyüm* 3762

2. teklik şahıs: -ğıl/-gil eki ve eksiz fiil kök ve gövdeleriyle yapılmaktadır: *algıl* 188; *başlağıl* 389; *olğıl* 176; *eylegil* 92; *söylegil* 358; *virgil* 327; *açıl* 358; *al* 354; *bil* 378; *ol* 6947; *söyle* 368

3. teklik şahıs: *unutsun* 1754; *ķansun* 2474; *ıtursun* 1449; *erişsün* 142; *eylesün* 165; *gelsün* 189; *virşün* 269

1. çokluk şahıs:

açılalum 5867; *alalum* 1969; *boyanalum* 1013; *olalum* 1868; *yanalum* 709; *gülelüm* 5877; *idelüm* 1867; *iltelüm* 4392; *irelüm* 2624; *virelüm* 2624, 5865

3. çokluk şahıs: *eylesünler* 386

Emir olumsuz çekimi: *ma/-me* ekleri ile yapılmaktadır:

almağıl 938; *kılmağıl* 1687; *olmağıl* 792; *etmegil* 6923; *incitmegil* 6923; *virtmegil* 6893; *yimegil* 117; *olmasun* 293; *şormasun* 1755; *urmasun* 1678; *girmesün* 2989; *etmesün* 3070; *irmesün* 1195; *virtmesün* 7129; *olmañ* 5204; *şanmañ* 715; *eylemeñ* 4367; *eylemeñüz* 729

c- İstek

İstek çekim ekleri 'a/-e'dir.

1. teklik şahıs: *açam* 1697; *sıkam* 3040; *yanam* 909; *dökem* 6064; *gösterem* 1207; *iltem* 402; *n'eyleyem* 280; *verem* 3858; *bağlayam* 1246; *oynayam* 5035

2. teklik şahıs: *aydasın* 65; *olasın* 351; *urasın* 5334; *ütasın* 3100; *edesin* 958; *eyleyesin* 1030; *diyesin* 5335; *gidesin* 1054, 2076; *idesin* 1052; *viresin* 2555

3. teklik şahıs: *bula* 75; *azıda* 256; *ala* 3315; *duta* 181; *eyleye* 91; *şakına* 321

1. çokluk şahıs: *bulavuz* 1869; *kılavuz* 5350; *olavuz* 1948; *edevüz* 2826; *idevüz* 1014; *irgürevüz* 3870; *irişevüz* 6250; *virevüz* 1948

2. çokluk şahıs: *bilesiz* 3840; *eyleyesiz* 4389; *göresiz* 5186; *idesiz* 208; *iltesiz* 3712; *olasız* 2401

3. çokluk şahıs: *eyleyeler* 1230; *diyeler* 4432; *gözleyeler* 5051; *kılalar* 557; *olalar* 3283; *varalar* 4503; *yatalar* 472; *ütalar* 5050; *bileler* 4970; *edeler* 3873; *eydeler* 4891; *gideler* 5950; *ideler* 69; *vireler* 4503

istek olumsuz çekimi: '-ma/-me' ekleriyle yapılmaktadır: *açmaya* 1405; *bulmaya* 2336; *olmaya* 77; *toğmaya* 984; *kılmayalar* 3082; *bakmayam* 3983; *döndürmeyem* 1905; *etmeyem* 3047; *görmeyem* 96; *etmeyesin* 5761; *etmeyesiz* 5193; *gelmeye* 2413; *görmeye* 74; *etmeye* 1709

Metnimizde de EAT'inde olduğu gibi bu ek, değişik zaman fonksiyonlarında da kullanılmıştır:

a. Gelecek zaman fonksiyonunda: *Çünkü tahvîl eyleye mihr-i cihân* 2073; *Şevk-i mihrüñ getmeye bu sîneden* 2691; *Olasın yanında anuñ kâm-kâr* 4392; *Kim cüyüş-ı şâha hâkim olasın* 5077.

b. Geniş zaman fonksiyonunda: *Pes vişâl-i yâra kurbet idesin* 1695; *Kim kılavuz kâr-zâr emrin hemîn* 5350; *Yâ ola kim bulavuz yâra vişâl* 1869; *Tâ bulavuz bir gün ol sîmîn-beri* 1937; *Yâ olavuz devlit-ile kâm-rân* 1948.

c. Şart fonksiyonunda: *Lâyık oldur kim vefâ-dâr olasin* 928; *Çün bu yolda istikâmet idesin* 1695; *Kim bu resme idesin efkâr-ı kâr* 2013; *'Âkıl olandan bu sözler gelmeye* 2413; *Her ne kim işlerse hoş-ter gelmeye* 2461.

d. Emir fonksiyonunda: *Urmayasın harb âlâtına el* 5259; *Kılmayalar 'âlem içre iftihâr* 3082; *Ol periği kılalar tâ kim nihân* 3136; *Rıfkile tâ kanda ise varalar* 4503.

e. Şimdiki zamah fonksiyonunda: *Bu sebebden hışm edesin sen baña / Kılasın bed-kaşd olup düşmen baña* 5734.

ç- Gereklilik

Gereklilik kipi için EAT'de olduğu gibi özel bir ek kullanılmamaktadır. Bu kip fonksiyonu '*gerek, -mak gerek/-mek gerek, -sa gerek, -lık gerek*' şeklinde kurulmaktadır:

gerek: *Ol ki şehdûr şâdık u 'âdil gerek* 6881; *Pes gerek ihrâc edesin yahşı ad* 958, *bir gerek dil-ber dahı âdeme* 2171; *kendözin tutmak gerek lâ-büdd kihîn* 7105.

-mak gerek/-mek gerek: *tutmak gerek* 7105, *yanmak gerek* 1769; *irmek gerek* 5375, *etmek gerek* 5412

-sa gerek: *olsa gerek* 5413

-lık gerek: *'Adlle olmaklık gerek inzâr-ı şâh* 6879

C- Birleşik Fiil Çekimi

1- Hikâye

Birleşik fiil hikâye çekimi, 'imek' fiilinin görülen görülen geçmiş zaman çekimiyle yapılmaktadır. 'i-' fiili, çekimli hâliyle metnimizde, hem ekleşmiş hem de ekleşmemiş olarak görülmektedir. Kiplere göre çekimleri şöyledir:

a- Anlatılan Geçmiş Zamanın Hikâyesi

edinmişti 417; eylemişti 413; idinmişti 3469; kılmışdı 178; olmuşdı 198; oturmuşdı 1770; тұrmışlardı 6559; tutmuşdum 339; yummuşdum 1534 kılmamışdı 430; olmamışdı 428; urmamışdı 433; etmemişdi 4428; görmemişdi 412

b- Geniş Zamanın Hikâyesi

añardı 2539; çıkarlardı 4193; şaçardı 827; dögerdi 3457; düşerler-idi 4192; ederdük 1316; ederdüm 3277; geçerlerdi 415; alurdum 2459; alurlardı 2609; olur-idi 192; olur-idüñ 1058; olurdı 239; olurduk 6293; dökülürdi 2160; gelürdi 3044; içürdüñ 4707; idinürdi 4153; ögredürdi 766

c- İstek Kipinin Hikâyesi

kalaydı 767; olaydı 1962; bulaydum 3038; olayduk 3277; vireydi 2762; bileydüm 3609

d- Şart Kipinin Hikâyesi

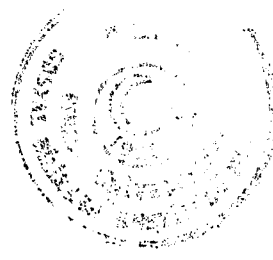
alsaydı 2608; olsaydı 2416; şalsaydı 2607; gelsedi 4192; görsedi 264

2- Rivāyet

Rivāyet birleşik fiil çekimi 'i-' fiilinin anlatılan geçmiş zaman çekimiyle yapılmaktadır. Metnimizde hikāye çekimi gibi yaygın değildir. Sadece geniş zamanın bu tür birleşliğini görmekteyiz:

a- Geniş Zaman

gelürmiş 5703; olurmuş 1342

3- Şart

Şart birleşik çekimi, 'i-' fiilinin şart çekimiyle yapılmaktadır:

a- Geniş Zaman

ağlarsam 3984; *tutarsañ* 2326; *dilerseñ* 958; *isterseñ* 2595; *ölürsem* 2780; *olursam* 3416; *olursañ* 168; *verürsem* 3417; *erişürse* 1857; *bilürse* 2451; *gösterürse* 3282

b- Görülen Geçmiş Zaman

olduñsa 720; *etdüñse* 4691; *eyledüñse* 2546; *söyledüñse* 5793; *çekdiyse* 741; *didiyse* 1762; *eylediyse* 6180; *ne'ylediyse* 6313; *etdiyse* 6853; *oldısa* 4888, 6022; *yazdısa* 1921; *şoldısa* 6040; *şoğuldısa* 6040; *vardısa* 6123; *etdilerse* 4818

X- EK-FİİL

Türkçenin asıl yardımcı fiili olan 'i-' fiilinin metnimizde hem ekleşmiş hem de ekleşmemiş şekilleri bir arada kullanılmaktadır. 'Cevher-fiil' ve 'bildirme' diye de tanımlanan bu yardımcı fiil, birleşik fiil çekimleri oluşturur. Cümle içinde isimlerin fiilleşerek yüklem olmalarını sağlar.

1- Şimdiki Zaman

Bu fiilin şimdiki zamanda çekimlenmesini sağlayan şahıs ekleri şunlardır:

1. teklik: '-am/-em, -van/-ven' ekleriyle yapılmaktadır: *şāhiyam* 753; *oğliyam* 5650; *yoldaşıyam* 4020; *bendesiyem* 3819; *süstem* 282; *şāirem* 1225; *tāyibem* 7345; *benven* 275; *muẓtaribven* 277.

2. teklik: '-sın/-sin' ekleriyle yapılmaktadır: *bahtumsın* 2086; *cānumsın* 2065; *nūrumsın* 2085; *zātumsın* 2095.

3. teklik: '-dur/-dür' ekleriyle yapılmaktadır: *anuñdur* 34; *perişāndur* 281; *devridür* 5859; *hıdmetdedür* 997; *nedür* 69

1. çokluk: '-uz/-üz' ekleriyle yapılmaktadır: *mihemānuz* 4743; *bendesiyüz* 4276; *bülbülüz* 1941

2. çokluk: '-sız/-siz' ekleriyle yapılmaktadır: *degülsiz* 4259; *kimsiz* 4385; *māhlarsız* 4258

3. çokluk: '-lardur/-lerdür' ekleri kullanılmaktadır. Metnimizde çokluk eki öne geçmiş şekilde iki yerde geçmektedir: *kāknūslardur* 4609; *şemselerdür* 6619

Şimdiki zaman olumsuzu 'degül' edatı ile yapılmaktadır.

2- Görülen Geçmiş Zaman

1. teklik *idüm*: 'āşık *idüm* 4565; kaṭre *idüm* 3386

2. teklik *idüñ*: olur-*idüñ* 3377

3. teklik *idi*: almaduñ mı *idi* 3449; bed-fi'l *idi* 3431; bî-ḥadd *idi* 3742

1. çokluk *idüm*: 'āşık *idüm* 4565; kaṭre *idüm* 3386

2. çokluk *idük*: bende *idük* 4269

3- Anlatılan geçmiş zaman

2. teklik *imişsin*: bed *imişsin* 5097

3. teklik *imiş*: mestūr *imiş* 3846; naḫş *imiş* 3906

4- Şart çekimi

2. teklik *iseñ*: merd *iseñ* 5257; zen *iseñ* 5226

3. teklik *ise*: bîn *ise* 6013; ne *ise* 6152

XI- BİRLEŞİK FİİL

Birleşik fiiller, bir fiil ile ondan önce gelen isim veya fiilin birlikte bulunmasından meydana gelir. Bu unsurlarla birlikte sonda bulunan fiile 'yardımcı fiiller' denir. Yardımcı fiilin fiil veya isim alışlarına göre birleşik fiilleri iki grupta toplayabiliriz: A-İsim+fiil B-Fiil+fiil.

A- İsim+Fiil

Türkçenin en işlek kelime yapım yollarından biri olan birleşik fiillerin kullanımı metnimizde de çok yaygındır. İsim+fiil şeklinde oluşan birleşik fiiller daha çok Arapça ve Farsça kökenli kelimelerle yapılmaktadır. Türkçe kelimelerle kurulduğu zaman bu tür birleşik fiiller genellikle deyim oluşturmaktadır: *bal akar* — bal ak- "güzel söyle-" 2135; *gönli akdı* — gönli ak- "aşık olmak" 2142; *yüz döndürmeyem* — yüz döndür- "vazgeçmemek" 4537; *baş egme* — baş eg- "rıza gösterme" 726; *baş komışdı* — baş koy- "itaat etmek" 414; *hoş geçerlerdi* — hoş geç- "mutlu yaşamak" 415; *yüz ağartdı* — yüz ağart- "utandırmamak" 530 gibi.

'*Gül ü Nevruz*' manzum bir metin olması nedeniyle 'isim+fiil' şekliyle kurulan birleşiklerde, birleşen unsurların sıkça yer değiştirdiği göze çarpmaktadır: *kaldurdı ser* 1107; *kodılar yüz yerde baş* 3790; *kaldurdı baş* 2816 gibi. Metnimizde 'isim+fiil' şekliyle birleşik fiil yapan yardımcı fiiller şunlardır:

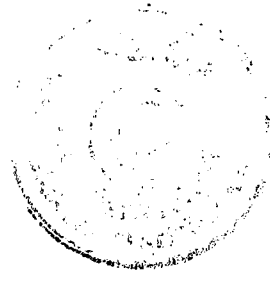
aç-: *elini aç*- 7260; *lisân aç*- 714; *râz aç*- 999

ağ- : *göklere ağ*- 5367

ağart- : *yüz ağartdı* 530

ağdur- : *göğe ağdurdılar* 6452; *kandiller ağdurdılar* 6680

ak-: *bal ak*- 2135; *gönli ak*- 2142;

akıt- : *yaş akıtdı* 2672

al-: *yanına al-* 671; *cânlar al-* 812

añıl-: *dillerde añıl-* 108

bil-: *'adū bil-* 5097; *qadrini bil-* 7018

çal-: *taşlara çal-* 3370

çat-: *baş a çat-* 6572

çek-: *zağmlar çek-* 2582; *kendüye çek-* 2651

çık-: *evce çık-* 5468

çıkār-: *baş çıkār-* 6733; *el çıkār-* 6734

dir-: *'aqlını başına dir-* 4413

dön-: *'aqsine dön-* 3993

döndür-: *bîşeye döndür-* 5364

eg-: *baş eg-* 2033; *belini eg-* 3647

eriş-: *bisâtına eriş-* 226

et-: *ag et-* 979; *agil et-* 1364

eyle-: *'adl eyle-* 6878; *'afv eyle-* 96; *agaz eyle-* 923

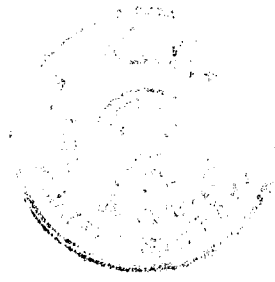
geç-: *cânına geç-* 829

gel-: *hâtırına gel-* 5138; *karşu gel-* 5139

geydür-: *egnine geydür-* 363

görin-: *gözine görin-* 989

ir-: *menziline ir-* 1478

idin-: 'âdet idin- 7024

iriş-: "âhire iriş- 6840; cāna iriş- 1143

it-: 'afv it- 3331; terkin it 5300; aḡsin it 7090

kaldur-: kaldurđ ser 1107; 'alem kaldur- 2675

ḡars-: aya ḡarş- 4610

ḡıl-: 'adem ḡıl- 2919; 'adl ḡıl- 941; āḡāh ḡıl- 309

ḡo-: başa ḡo- 3807; ḡamda ḡo- 4056

ol-: 'âdet ol- 7024; aḡ ol- 980; āḡāh ol- 1345

olın-: emr olın- 4897; naşb olın- 5362

oyna-: yüregi oyna- 6615; ḡimār oyna- 5160

şāḡ-: şāḡular şāḡ- 3542

şaç-: başına şaç- 2844

şal-: şuya şal- 2158

taḡla-: baḡrın taḡla- 832

ṡog-: başa ṡoḡ- 4383

ṡokın-: başa ṡokın- 1753

ṡur-: öninde ṡur- 995

ṡut-: ser ṡut- 2242; ḡarşu ṡut- 2245; el ṡut- 2277

ur-: başına ur- 363; na'reler ur- 1065

uy-: 'aḡla uy- 2375; bâṡıla uy- 2277; ehl-i fışḡa uy- 7015

uzat-: destin uzat- 2125

üşür-: *el üşür*- 4468

var-: *vardı yele* 4495

vir-: *yağmaya vir*- 2714; *gavğāya vir*- 2714

yum-: *çeşmin yum*- 2941; *göz yum*- 195

'isim+fiil' kalıbıyla yapılan birleşiklerde birleşeni oluşturan isim tabanları isim çekim ekleri alarak çekimlenebilmektedirler. Aldıkları çekim eklerine göre örneklendirmemiz gerekirse:

1- Yalın Hâlde

'*adem kıl*- 2919; '*âdet idin*- 7024; '*âdet ol*- 1345; '*adl eyle*- 6878; '*adl kıl*- 941; '*adū bil*- 5097; '*afv it*- 3331; *âgāh kıl*- 309; *âgāh ol*- 1345; *ag et*- 979; *âgīl et*- 1364; '*alem kaldur*-2675; *bal ak*- 2135; *baş çıkar*- 6733; *baş eg*- 2033; *bezme bünyād et*- 1784; *emr olın*- 4897; *el tut*- 2277; *el üşür*- 4468; *göz yum*- 195; *kīmār oyna*- 5160; *lisān aç*- 714; *naşb olın*- 5362; *ser kaldur*- 1107; *ser tut*- 2242; *yüz ağartdı* 530

2- Yönelme Hâl Ekiyle

'*āleme çık*- 388; '*akla uy*- 4568; *āhire eriş*- 1317; *āhire iriş*- 6840; *başā dir*- 1750; *başā tokın*- 1753; *başā var*- 2462; *başā toğ*- 4383; *başā ko*- 3442; *bende düş*- 1440; *cāna iriş*- 1143; *cūşa gel*- 1432; *çarḥa degdür*- 4064; *çarḥa ir*- 664; *çenge dön*- 834; *dile gel*-6079; *evce çık*- 5468; *fikre var*- 2627; *gül-i nesrine dön*- 835; *ḥāṽba var*- 842; *ḥāke sür*- 150; *Hakka git*- 5950; *hışma gel*- 5262; *hūşa gel*- 2936; *ittişāfa ir*- 342; *mūya dön*- 5767; *oda ur*- 4724; *oda yan*- 897; *oda yak*- 5784; *örke düş*- 2638; *rāha düş*- 4431; *rakşa gir*- 1465; *rīge dön*- 4729; *seyre çık*- 6412; *söze gel*- 714; *sürūra gel*- 2068; *şevke gel*- 5844; *ta'līme vir*- bşl.17b; *tağlara düş*- 4234; *taña kal*- 754; *taşa çal*- 4337; *vaşfa gel*- 946; *vecde gel*- 2953; *yabana at*- 476; *yāda gel*- 6497; *yele vir*- 3117;

yile bin- 5118; *yile var-* 2716; *yile ver-* 4643; *yire geç-* 7243; *yire sür-* 2150; *yola gir-* 2150; *zebâna çek-* 1824

3- Bulunma Hâl Ekiyle

başda tut- 622, 4098; *düşde gör-* 2881; *elde tut-* 561; *hıdmetde tur-* 164; *yerde kal-* 987

4- Çıkma Hâl Ekiyle

'avâtıkdan kesil- 5328; *'avratdan ebter ol-* 5260; *gamdan kurtul-* 5307; *halâyıkdan kesil-* 5328; *çama'dan geç-* 5321

B- Fiil+Fiil

'Fiil+fiil' kalıbıyla kurulan birleşikler metnimizde 'isim+fiil' kalıbıyla kurulanlara göre çok az kullanılmaktadır. Bu tip birleşik kuruluşunda asıl fiil yardımcı fiile zarf-fiil ekleriyle bağlanır ve yeterlik (-abil/-ebil,-ama-), süreklilik (-adur-), tezlik (-ıver-), ve yaklaşma (-ayaz-) fonksiyonlarında kullanılır. Metnimizde görebildiğimiz örnekleri şunlardır:

Yeterlik (-abil-) : Yeterlik birleşik şeklini yapan bu kuruluş, olumlu kuruluşu ile 1 örnekte 2 yerde geçmektedir: *aydabil-* 89, 90

İktidar birleşik kuruluşunun olumsuzluğu, 'u-' fiiliyle yapılmaktadır. Günümüzde 'a,e' şeklinde gördüğümüz bu eki metnimizde, düzleşmiş olarak 'ı' şeklinde de görebilmekteyiz:

bulamaz 2796; *edemeyüp* 76; *göremedi* 2161; *göremez* 4167; *idemedi* 2317; *idemez* 1437; *kurtılımazdı* 6213 *olamaz* 2796; *olımaz* 6385; *olımaz* 6385; *olımazdı* 6375; *olımazsın* 5080; *çuramaz* 1035; *yiñemedi* 1573

Süreklilik (-egör-) : '-e' zarf-fiil ekinin üzerine getirilen *gör-* yardımcı fiileriyle süreklilik birleşik şekli yapılmaktadır. Metnimizde (2) örnekte bu şekli görmekteyiz: *idegör-* 6866; *viregör-* 7076

Süreklilik, devamlılık fonksiyonu, -e gör-, -u gel- ve -u get- fiilleri ile yapılmaktadır: *ide gör-* 6866, *viregör-* 7076; *ağlayu gel-* 6216; *tağlayu get-* 3486

SONUÇ

Gül ü Nevruz, XVI. yüzyılın ilk çeyreğinde meydana getirilen (H 944 / M 1537) edebî ürünlerdendir.

XV. yüzyıldan TT'nin oluşumuna kadar olan dönemin edebî ürünlerinin incelenmesi, Türk dili tarihi açısından önemlidir. Çünkü Türklerin İslâmiyeti kabulünden sonra Arap ve Fars dillerinin çekim alanına giren, yabancı unsurlarla yoğunlaşan Türk dili, XVI. yüzyıldan sonra, muhtelif lehçelere bölünmüştür. Bu lehçeler arasında b̄ariz farklılıklar oluşmuştur. Bu farklılıklar, lehçeler arasında edebî eserlerin çevirime gerek duyulacak oranda büyümüştür. Müellifimiz de bu farklılıklara şu beyitlerle işâret etmektedir:

- 374 *Bolğay alğay diyü te'lîf eylemiş*
Muğlak olan dilce taşnîf eylemiş
- 375 *Çün bu beytün eylemiş bünyâdını*
Pes Gül ü Nevruz urmuş adını
- 376 *Eyledüm ben dağı bir yüzden beyân*
İşidicek tâ ki sultân-ı cihân

Muhibbî, Çağataycayı muğlak dil diye tanımlayıp, Çağatayca ile Osmanlı Türkçesi arasındaki farklılığa Çağataycada kullanılan 'bolğay, alğay' kelimeleriyle dikkat çekmektedir.

Türk dili içerisinde farklılıklar derinleşirken Osmanlı Türkçesi de, tarihî süreç içerisinde, kendi içerisinde farklılıklar göstermektedir. Araştırmacılar genellikle XIII. yüzyıl XV. yüzyıl arası Anadolu Türkçesini "Eski Osmanlıca"(bu dönem için, Eski Anadolu Türkçesi tabiri daha fazla yaygınlık kazanmıştır)⁴, Lâtin harflerinin kabulüne kadar olan döneme "Osmanlıca veya

⁴bkz. Mecdut Mansuroğlu, "Eski Osmanlıca", *Tarihî Türk Şiveleri*, Çev. Mehmet Akalın, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, 2. baskı, Ankara 1988, s. 247.

Yeni Osmanlıca" ve sonrası için "Türkiye Türkçesi" tabirlerini kullanmaktadırlar⁵.

Kısa bir profilini çizdiğimiz Türkiye Türkçesinin gelişim seyri içerisinde *Gül ü Nevruz* mesnevîsinin yeri, Yeni Osmanlıca döneminin başlangıcıdır. Bu dönemde Osmanlıca, Arapça ve Farsça kelime, terkip ve gramer şekilleriyle dolmuş; XVII yüzyıl metinlerinde ise Türkçe, cümle içindeki bir fiile ve bir gerundium şeklinde münhasır kalarak adeta kaybolmuştur⁶.

Gül ü Nevruz mesnevîsi de içinde bulunduğu döneme uygun olarak bütün bu özellikleri bünyesinde toplamıştır. Kısaca metinden hareketle şu sonuçlara ulaştık:

1. Eser, 'Yeni Osmanlıca'nın başlangıç dönemi eserlerinde olduğu için Arapça ve Farsça kelime, terkip ve gramer şekillerini ihtiva etmektedir. Eserde Türkçe kelime oranı ('Giriş' bölümünde tablo hâlinde verdik.), %15'lerde kalmıştır. Arapça oran % 50, Farsça oran ise % 28 gibi yüksek rakamlara çıkmaktadır. Mesnevîler, klâsik edebiyatımızın ürünlerinden olan 'dîvân'lara nazaran daha sade bir dille yazılmaktadır. 'Sade' diye tanımladığımız bir eserde, Türkçe kelime oranının bu kadar düşük olması dönemin temayülünü göstermektedir.

2. 'Yeni Osmanlıca' döneminin ilk eserlerinden olmasından dolayı, eserde EAT özelliklerini aynen görmekteyiz. Ancak, EAT'den farklılaşmanın da yavaş yavaş ortaya çıktığı da şu istisnâlardan anlaşılmaktadır:

a. EAT'de düz olan -sız/-siz yokluk eki birkaç örnekte (*ansuz* 4003, *günsüz* 1895, *issüz* 3412) -suz/-süz şeklinde,

⁵A.V. Gabain, "Türkçede Fiil Birleşmeleri", TDAY-Belleten 1953, TDK Yayınları, Ankara 1988, s. 16.

⁶Faruk K. Timurtaş, "Şeyhî ve Çağdaşlarının Eserleri Üzerinde Gramer Araştırmaları I, Ses Bilgisi", TDAY-Belleten 1960, TDK Yayınları, Ankara 1988, s. 95-97.

b. EAT'de düz olan isimden sıfat yapan -lık/-lik eki birkaç örnekte (*fevrlüğinden* 5094, *günlük* 6436, *şakluk* 6657, *kullukdur* 4025) -luk/-lük şeklinde,

c. EAT'de yuvarlak olan isimden sıfat yapan -lu/-lü eki bir örnekte (*sevdalı* 2701) -lı şeklinde,

d. EAT'de düz ünlülü olan edilgen çatı eki -ıl/-il birkaç örnekte (*kuruldi* 5561, *döküldi* 3793) -ul/-ül şeklinde,

e. EAT'de düz ünlülü olan ettirgen çatı eki -ıt/-it bir örnekte (*kurutdı* 5577) -ut şeklinde,

f. EAT'de düz ünlülü olan dönüşlü çatı eki -ın/-in iki örnekte (*bulundı* 4433, *okundu* 5362) -un şeklinde düzlük yuvarlaklık uyumuna bağlanma yolunda, örnek az da olsa, gelişmenin başladığı görülmektedir.

3. Her ne kadar yazarın hayatı ve kişiliği hakkında tatmin edici bir sonuca ulaşmamız mümkün olmasa da, edebiyat tarihlerimizde yazarın adı ve mahlası bulunduğu hâlde, onun eseri olan *Gül ü Nevruz* hakkında hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Bu eserde *Derviş Muhibbî*, *Muhibbî* ve *Yazıcıoğlu Muhammed* isim ve mahlasını kullanan *Mehmed Efendi bin Ahmed Nigdevî*'nin bir *Gül ü Nevruz* mesnevîsi olduğu kesinlik kazanmıştır.

4. Çağataycadan Osmanlı Türkçesine çeviri olan *Muhibbî*'nin *Gül ü Nevruz* adlı eseri, *Lutfî*'nin 1228 beyitlik eserinden, kıta birimiyle yazılan murabba', muaşşer ve muhammes'i saymazsak, diğer nazım türleri dahil olmak üzere 7316 beyit (toplam 14632 mısra) olarak çevrilmiştir. Yani *Muhibbî*'ye çevirmen yerine müellif diyebiliriz. Çünkü eseri aynen değil de, hayal dünyasından çok şey katıp genişleterek çevirmiş, adeta telif hüviyeti vermiştir.

5. Eserde ağız özelliklerini verebilecek fonetik değişikliklerle karşılaşmadık. Bu durum, eserde tam anlamıyla bir yazı dilinin, bir entellektüel bakış açısının hâkim olduğunu göstermektedir.

6. Eser çok yerde 'sah' kayıtlarıyla veya kayıt düşülmeden, muhtelif şekillerde sonradan düzeltilmiştir. Daha önceki dönem eserlerinde görülen çok şekillilik ve çoğu zaman tutarsızlıklar görülmemektedir. Bu da, eserlerde, yazım konusunun az çok bir düzene girdiğini göstermektedir.

7. Eserde toplamı 151 beyit olan 25 gazel; toplamı 53 beyit olan 7 lûgaz; toplamı 88 beyit olan 4 kaside; toplamı 26 beyit olan bir müstezat; 7 bentlik bir murabba', 5 bendlik bir muaşşer ve 11 bendlik bir muhammes bulunmaktadır. Mesnevî içerisinde lûgaz, müstezat, murabba', muhammes ve mu'aşşer bulunması, bilhassa lûgaz yazılmış olması, mesnevî tarihi açısından dikkate değer hususlardır.

Velhasıl üç tarafı denizle çevrili büyük bir mânâ coğrafyasında at koşturduk. Her kenarına ulaşmamız elbette mümkün olamazdı. Eserin yazıldığı dönemin kültürünü, asırlar sonra yetişmiş biri olarak lâyıkıyla alamamış olmamızdan dolayı, yapmış olduğumuz hataların ehline düzeltilmesini arzu ediyor; müellifimizin birkaç beytini buraya alarak Muhibbî'yi rahmetle yâd ediyorum.

- 7313 *Bu meşeldür kim mey olmaz bî-ḥumâr
Var mı bir gül k'olmaya yanında ḥâr*
- 7314 *'Aybını gördükde her şâhib-naẓar
Setr ede luṭf-ile kim oldur hüner*
- 7315 *Var-ise sözümde ger 'ayb ü ḥaṭâ
Umaram ıslah ede kılup 'aṭâ*
- 7316 *Var mıdur bir mihr kim bulmaz ḥusûf
Yâ ola bir meh ki ola bî-küsûf*
- 7322 *Daḥı budur mukriyândan ilticâ
Kim kılalar ben fakîre bir du'â*
- 7323 *Ḥayr-ile ben ahkârı yâd ideler
Maḳberümde rûḥumı şâd ideler*
- 7324 *Okuyanlar diye rahmet yâd pes
Ol sebebdan ola cân âbâd pes*

III. BÖLÜM

METİN

1b

*1 بسم الله الرحمن الرحيم

هذا كتاب كل و نوروز من تأليفات افقر الانام
دروش محبي اصلح الله

*2

Fa'ilatün Fa'ilatün Fa'ilün

- 1 نحمد الله الذي منه الكرم
واحد في الجود فرد وفي الهمم
- 2 بعد صليت علي النور الكريم
وهو مهبوب الي الحي العليم
- 3 اثر ما قررته منا السلام
في احبائه الي يوم القيام
- 4 Hamd aña kim cümle 'âlem mâcidi
Kâimî arz ü felekler sâcidi
- 5 Rağş-ı mihre gök yüzün meydân eder
Mâhı geh top ü gehî çevgân eder
- 6 Kurdı luğfindan tokuz çetr-i 'azîm
İftirâş etdi yedi ferş-i vahîm
- 7 Eyledi bārānı dürr-i şāh-vār
Cevherî kıymetle kıldı nām-dār
- 8 Seng-i hārādan çıkardı la'l-i nāb
Virdi ka'r-ı bahrde yākūta tāb
- 9 Şahn-ı arza bādı ferrāş eyledi
Goncenüñ çeşmin tolu yaş eyledi
- 10 Hüküm ü emriyle olup sakķā şehāb
Şulayup nağ'-ı zemīne şaçdı āb
- 11 Düzdi nīden nūş-dāru bī-ta'ab
Virdi hem yābis şecerden ter ruţab
- 12 Nergisüñ çeşmine çekdi kuhl-i nāz
Sūsenüñ kıldı zebānını dırāz
- 13 Lālenüñ başına urdı la'l-tāc
Yağdı gülden gül-şen içinde sirāc
- 14 Bu çemen-ferşin mülevven eyledi
Her şükūfeyle müzeyyen eyledi

- 15 Geh verür eşcāra sebzīn hulleler
Gāh virür la'ile zerrīn siper
- 2a 16 Gündüzüñ şahını gül-şen ol kılur
'Ālemi mihriyle rüşen ol kıur
- 17 Gicenüñ zülfin muṭarrā' eyledi
Māhı nūriyla hüveydā eyledi
- 18 Şahradan yāķūt-ı ahmer virdi ol
Kırı ṭaldan mīve-i ter virdi ol
- 19 Perde-i luṭfı 'uyūbı setr eder
Āb-ı cūdı māhī-i cūrm ü ḥatar
- 20 Baḥş eder dünyāya ḥūn-ı ni'metin
Kimsenüñ bir zerre çekmez minnetin
- 21 Zātına olmaz ta'addūd yā ḥisāb
Şol ki vāhiddür olur mı ihtisāb
- 22 Her mekân andan velī ol lâ-mekân
Oldı yek emriyle zāhir kün fe-kân
- 23 Gerçi olmaz cümle eşyā bī-'ilel
Ol berīdür ez-'ilel 'azze vü cell
- 24 Kudretinüñ cümle 'ālem şāhidi
Bu mu'allā saķf-ı gerdün sācidi
- 25 Oldı zātı kul hüve'l-lāhü eḥad
Hem şıfatı daḥı Allhü's-şamed
- 26 Raḥmetinden buldı zīnet bağ u rāğ
Heybetinden ditredi şahrā vü ṭāğ
- 27 Ebr-i nīsānı çün etdi intişār
Düzdi aşdāf içre dürr-i şāh-vār
- 28 Nahl nışinde merāret kodı ol
Līk maḥşūlinde lezzet kodı ol
- 29 Kān içinde düzdi la'l-ile güher
Kıldı i'tā nāydan şīrīn-şeker
- 30 Eyledi mārūñ dehānın zehr-nāk
Mühresini ejderüñ tiryāk-i pāk

22 كن فكان Bu söz Kur'an'da "kün fe-yekün: ol, hemen olur." (Bakara 2/17; Āl-i İmran 3/47; En'âm 3/47; Nahl 16/40; Meryem 19/35; Yâsîn 36/82; Mü'min 40/68) âaresiyle, geniş zaman teklik üçüncü şahıs çekimiyledir. Edebiyatımızda maziye dönüşmüş haliyle kullanılmaktadır.

25 قل هو الله احد Kur'an: "De ki: O Allah Birdir.", İhlas, 112/1.

25 الله الصمد Kur'an: "Allah samed(hiçbir şeye muhtaç olmayan)dir.", İhlas, 112/2.

- 31 Zerrden etdi hāk hem zer hākdan
Düzdi bir cism-i muṭahhar hākdan
- 32 Nuṭfeyi bir hūb-ter insān eder
Kim cihān hākın aña hayrān eder
- 2b 33 Kudretinde çok bedāyi' var durur
Hikmetinde çok şanāyi' var durur
- 34 Māl anuñdur mülk anuñ ervāh anuñ
Emr anuñdur hükm anuñ eşbāh anuñ
- 35 Muhtefîdür gerçi ol Hallāk-ı şūr
Cümleden bulmuş durur lîkin zuhūr
- 36 Hāmid oldur hamd anuñ maḥmūd odur
Şāhid oldur 'āleme meşhūd odur
- 37 Künhi birle yok durur 'irfān aña
Cümle 'ālem dāyimā hayrān aña
- 38 Ma'rifet rāhında ol k'açdı rikāb
Mā 'arefnāk erdi şöñ andan hitāb
- 39 Ma'rifet deryāsıdur hem bî-kenār
Niçe yüz yüz biñ sefāyin anda var
- 40 Çün erişe mevc-i deryā nā-gehān
Cümlesin müstağrık eyler pes revān
- 41 Niçeler bu bahre zevrak oldılar
Şoñ ucu mevc-ile muğrak oldılar
- 42 İrmez aślā 'ilmine idrāk ü fehm
Hāşıl olur 'akla idrākinde vehm
- 43 'Ālem içre vahdeti ezher durur
Anı bilmez şol ki 'akl'ebter durur
- 44 Ebr-i luṭfı kıldı nārı gül-sitān
Kahrı etdi gül-şeni hālî-mekān
- 45 Zātına gelmez hālel dāyim durur
Emri birle cümle şey kāyim durur
- 46 İsm-i zātı hırz-ı insān ü melek
Zikr ü ḥamdi birle devr eyler felek
- 47 Nāmı ta'vîz olmasa anuñ eger
Hiç ḥalāş olmazdı belvādan beşer
- 48 Hikmetine olmadı vāşıl 'ukūl
Kudretine bulmadı efkār yol
- 49 Luṭfı birle geh açar 'ālem yüzün
Bād-ı kahrı gösterür geh gam yüzün

- 3a 50 Zātı ne cevher durur ne hōd 'araz
Olmaz ef'ālī mu'allil bi'l-ğaraz
- 51 Zindeden geh mürdeler iħrāc eder
Mürdeden geh zinde istiħrāc eder
- 52 Virdi tevħidinden ervāha haber
Kodı zıkrinden cenān içre eşer
- 53 Zıkrine meşğuldür eşyā anuñ
Cümle 'ālem hamdini gūyā anuñ
- 54 Bir nefes ger şan'at ü kudretlerin
'Ālem içre fiṭrat ü hikmetlerin
- 55 Fehm-i zīrek neşr olur eylese fikr
Bī-zebān olur ger insān etse zıkr
- 56 Zātı vāhiddür ebed nokşanı yok
Var diyen kāfir durur imānı yok
- 57 Hem şıfatı her nekāyızdan berī
'Āleme meftūhdur luṭfı deri
- 58 Bunca biñ tergīb kıldı Ādem'e
Fazlı irürdi makām-ı a'zama
- 59 İrdi 'İsā'ya hayātından hayāt
Zinde oldı görmedi mevt ü memāt
- 60 Hem Kelīm'e kıldı elṭāf ol Mu'ın
Baḥş kıldı tis'a āyāt-ı mübīn
- 61 Nūh'a virdi derd-i Ṭūfān'dan necāt
Hem Ḥalīl'e nār-ı sūzāndan necāt
- 62 Aḥmed'e kıldı 'ināyetle nazār
Ḥāk-i pāyi oldı 'ālem ser-be-ser
- 63 Kibriyāsına erişmedi 'ukūl
Ol ḥarīme bulmadı efkār yol
- 64 İy Muḥibbī yok bu deryāya kenār
Kaldı kāşır ger şıgār u ger kibār
- 65 Sen kim olduñ k'aydasın vaşf-ı Hudā
Didi lā-aḥşā şenāen Muştafā

65 لا احصي ثنا مصطفا Hz. Muhammed'in Allah hakkındaki övgüleri sayamayacağını ifade eden hadis. Meal: "Senin hakkındaki övgüleri sayamam. Sen, kendini övdüğün gibisin." Müslim, Salat 222; Ebu Davud, Salat 147.

3b

KAŞİDE-ENDER TEVHİD-İ BÂRÎ-Yİ CELL ZİKİRİHU VE
İZZÜ İSMİHU *3

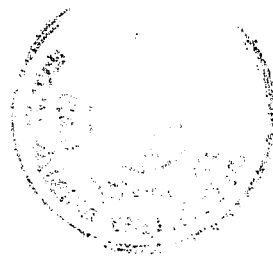
Mefûlû Fa'ilâtü Mefa'ilû Fa'ilûn

- 66 يا واهب العناية يا صاحب الغنا
انت الذي توحد بالعر و العلا
- 67 امتار لطف و رحمتت اين فرش را رسيد
بازش به بحر نعمت تو غرقه شد سما
- 68 Luṭfuñ nesîmi geydürür eşcâra hulleler
Fazluñ hevâsı verde verür sîm ü zer kabâ
- 69 Cevher nedür ki zâtuñ ideler aña şebîh
N'olur garaž ki beñzedeler uşbunı aña
- 70 Sakf-ı semâyı nakş edüp aqlâm-ı luṭfla
Eşyâya manzar etdüñ anı zî-Hüdâ hedâ'
- 71 Luṭfuñ miyâhı etmese sebkat eger nuḥust
Nîrân-ı kahruñ eyler-idi 'âlemi fenâ
- 72 Zâtuñ çü nûr ol'aña taşavvur neden gelür
Taşdıķ çünki müntic ola anda iy Hudâ
- 73 'Aşkuñ hevâsı eyledi âfâkı 'anberîn
Andan durur ki oldu mu'anber-nefes şabâ
- 74 Mazhar düşerse faḥrûñe ger cümle kāyinât
Dûzah abârı içre biri görmeye şafâ
- 75 İdrâk-i zatuñ etmede kâşır durur 'ukûl
Zerre ne bile hâlet-i mihri bula ziyâ
- 76 Ahkâm-ı hikmetüñi tefekkür edemeyüp
Lâ-naṭṭalı'u 'aleyh diyüp kaldı enbiyâ
- 77 Sen Pâd-şâh'a olmaya hîç 'add-ile hudûd
Sen Müstegâş'a olmaya aşlâ mekân ü câ
- 78 Cevher denilse zâtuña anuñ fenâsı var
A'râz denilse anda daḥı olmaya bekâ
- 79 Bir kez cihâna şerbet-i şihhat şunup gerü
Virdüñ bu cām-ı mevti içen getdi ḥasretâ
- 80 Mazhar düşerse luṭfuña ger cümleten 'uşât
Hûrâ-yı cennet eyde olara beyâ beyâ

- 81 Geh 'abdi 'āleme sultān eder irādetüñ
Geh şāhı bende kılmağa'der hikmet iktizā
- 4a 82 Zāt-ı şerīfün olmadı cemīle muttaşif
Kandan erişe añā tecezzī veyā fenā
- 83 İçdi çü cām-ı 'aşkuñı Hallāc āşikār
Geldi dilinden ol dem ene'l-hakk diyü şadā
- 84 Ten niçe tākāt irgüre nūr-ı tecellüñe
Oldı çü pāre pāre cebel bu cesed n'ola
- 85 Luţfuñ hevāsı cezbesi ger olmasa ebed
'Ulvī mekāna rūh per açmazdı çün hümā
- 86 Kahruñ zemīn rīşini gāhī sepīd eder
Geh ğark-ı baħr-i ahżar eder luţfuñ iy Hudā
- 87 Didüñ zemīne çünki tur itdi revān kıyām
Didüñ semāya devr kıl etdi pes ilticā
- 88 Çün tıyn-ı ādem'etdi sirişt kudretüñ eli
Olsa 'aceb mi imdi o cām-ı cihān-nümā
- 89 Kimdür kim aydabile kemālince vaşfuñı
Lā-ahşā didi çünki du'āsında Muştafā
- 90 Pes ben kimem ki vaşfuñı aydabilem senüñ
Deryā-yı medhūñ içre düşüp olam āşinā
- 91 Luţfuñ ilāhī eyle müyesser Muħibbi'ye
Fazluñ ilāhī eyle o bī-çāreye 'atā
- 92 Baħr-i muħit-i luţfuña ğark eylegil anı
'Aşkuñ hevāsı birle dilin eyle pūr-nevā
- 93 Şalduñ diyār-ı 'āleme bir şāhı kim anuñ
Virdi cihāna tal'atı envārı rüşenā
- 94 Fermānuñ irdi çünki göge eyledi 'urūc
Vaşluñ şarābın içdi vü buldı şafā şafā
- 95 Kılduñ 'ināyet ol şehe tāt-ı le-amrūk 'i
Oldı cemāli hakkı içün ve'd-đuhā đuhā
- 96 Anuñ cemāli hürmeti afv eylegil suçum
Tā görmeyem o rüz-ı belāda belā belā

83 ان الحق Hallāc-ı Mansur'un "Ben Hakk'ım" anlamındaki sözü.

95 لعمرل Kur'an, "Senin ömrüne andolsun.", Hicr 15/72.

4b

OL MİHR-İ MİH-TER-İ 'ÂLEM Ü SİPİHR-İ MEFHAR-İ ÜMEM,
YENBÜ'Ü'L-'ULÜM, DEFFÂ'U'L-GUMÜM, RAHMET-İ
'ÂLEMİYÂN Ü ŞAFFET-İ ÂDEMIYÂN, HITÂMÜ'L-ENBIYÂ VÜ
HÜMÂMÜ'L-EVLİYÂ HÂZRET-İ MUHAMMED MUŞTAFÂ'NUŇ
ŞALAVÂTU'L-LÂHİ 'ALEYHİ VE'S-SELÂMA NA'TINUŇ
BEYÂNINDADUR Kİ لَوْلَاكَ لَوْلَاكَ مَا خَلَقْتَ الْاَفْلَاكَ VE
وما ارسلناك الا رحمة للعالمين VE لعمرِكَ انهم لفي سكرتهم يعمهون
OL SEYYİD-İ SÂDÂT-İ CİHÂNUŇ ŞÂNINDA NÂZİL
OLMIŞDUR. *4

- 97 احمد مختار ختم المرسلين
فخر عالم رحمة للعالمين
- 98 نور ازهر مهتر كون و مكان
ستر اكبر پادشاه و دو جهان
- 99 Saçları ve'l-leyl ü yüzi ve'd-đuhâ
Ol münevver cebhesi bedr-i dücâ
- 100 Reh-ber-i tullâb Hallâk-ı cihân
Pîşvâ-yı muktedî-i ins ü cân
- 101 Dîde-i cân rû'yet-ile rûşenâ
Hâk-i râhı gözlere kuhl-i cilâ
- 102 Şâh-ı a'zâm mehbî-i Rûhü'l-emîn
Luţf ü cûdı birle meşhûndur zemîn
- 103 Mihr-i 'âlem-tâb hatemü'l-enbiyâ
Nûr-ı a'zâm-tâb-ı çeşm-i aşfiyâ
- 104 Sırr-ı ekrem şâhibü'l-âyât ol
Zahr-ı a'lem gâyetü'l-gâyât ol

bşl.4b لَوْلَاكَ لَوْلَاكَ مَا خَلَقْتَ الْاَفْلَاكَ "Sen olmasaydın felekleri (kâinâtı) yaratmazdım." anlamında kutsî hadis diye rivâyet edilen hadis ki, muhaddisler bunu uydurma hadis olarak kabul etmektedirler.

bşl.4b. لعمرِكَ انهم لفي سكرتهم يعمهون Kur'an, "(Ey Resûlüm) ömrüne yemin olsun ki, onlar sarhoşlukları içinde ne yaptıklarını hakikaten bilmiyorlardı.", Hier 15/72.

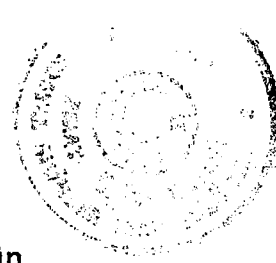
bşl.4b. وما ارسلناك الا رحمة للعالمين Kur'an, "Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.", Enbiyâ 21/107.

- 105 Alnı nūr ü çeşmi mā-zāga'l-başar
Barmağınun sırrı inşakka'l-kamer
- 106 Āftāb-ı 'ālem-ārā mäh-ı dīn
Ruhları şānındadır nūr-ı mübīn
- 107 Ol durur evc-i ma'ārif üzre mäh
Ol durur taht-ı ma'ānī üzre şāh
- 108 Kum fe-enzir hükmi oldu çün beşir
Tañ mıdur dillerde añılsa nezir
- 109 Gün yüziyle rüşen oldu rüy-ı dehr
Hāk-i pāyi gice gündüz mäh ü mihr
- 110 Hastegāna sözleri virdi şifā
Tal'atından buldı gam-gīn-dil şafā
- 5a 111 Ka'be ol şāhuñ çü gördi hicretin
Yas edüp geydi siyehden hil'atin
- 112 Mürde iken küfr tīgından cihān
Maqdeminden irdi yine tāze-cān
- 113 Çeşm-i nā-bīnāyı bīnā eyledi
HāVn-ı luṭfın dehre yağma eyledi
- 114 Bir işāret kıldı çün ol mäh-rū
Seng-i hārādan çıkardı tatlu şu
- 115 Bīz-i yābis gördi çünkim tal'atın
Şevkle akıtdı göz yaşın hemīn
- 116 Üştür-i meste işāret eyledi
Ol cemel geldi kelāma söyledi
- 117 Berre-i biryān aña didi ki ben
Yimegil mesmūmem iy hulk-ı ḥasen
- 118 Hīle idüp zehr katdılar baña
Ya'ni kim kaşd eyledi a'dā saña
- 119 Tıfl-iken ol pāk-zāt idüp verā'
Kılmadı hem-şir-i şirīne tama'
- 120 Çün irādet kıldı ol şāh-ı 'Arab
Kuru ḥurmā ağacı virdi ruṭab
- 121 Çünki yek-bār oldu āvāzın semī'
Üştür-i mest emrine oldu muṭi'

105 ما زاغ البصر Kur'an: "Gözü şaşmadı." Necm 53/16-18.

105 انشق القمر Kur'an, "Ay yarıldı.", Kamer 54/1-2.

108 قم فانزر Kur'an, "Kalk, uyar.", Müddessir 74/1-4.

- 122 Virdiler ol şāhı tā tahşil içün
'İlm ü hilm ü hikmeti tekmil içün
- 123 Kābil-i şākird olup ol-dem hemin
Çıkdi üstādından üstād ol Emīn
- 124 Çünki cāzūyān aña kaşd etdiler
Kahr-ı Hakk'la oldılar zīr ü zeber
- 125 Çünki buldı menzil-i a'lāyı ol
Hāşıl etdi şerrī vü ednāyı ol
- 126 Şefkatinden behre-mend ervāh anuñ
Hün-ı luṭfın cūy eder eşbāh anuñ
- 127 Gör ne 'izzet eyledi Allah aña
K'olmadı hergiz ebed eşbāh aña
- 5b 128 Bī-zebānı etdi dillü ol Emīn
Eyledi bī-desti ellü ol Emīn
- 129 Yolına alnı derin kılmasa harc
Bulmaz-idi gül ser-üzre kadr ü erc
- 130 Oldı hadd-i lā-mekān cevlan-gehi
Hem daḥı dīzār-ı Hakk seyrān-gehi
- 131 Hāk-i pāyi sürme-i 'ayne'l-yakīn
Hāk-i rāhı tūtiyā-yı hūr-i 'īyn
- 132 Ol durur luṭf ü mürüvvet gül-şeni
Hem leṭāfet hem seḥāvet gül-şeni
- 133 Nūrı birle yir ü gök tābendedür
Sözleriyle rūḥ-ı 'ālem zindedür
- 134 Çün güzīn-i 'ālem oldı müctebā
Nām-ı a'lāsın didiler Muştafā
- 135 Cümle eşyāya melāz ü melce' ol
Hilkat-i arz ü semāya mebde' ol
- 136 Çün 'urūcı vaşfın etdi ol selām
Geldi pes esrā bi-'abdih fi'l-keḷām
- 137 Ka'be üstine çıkup ol 'ālī-zāt
Lāt'ı kıldı lā Menāt'ı itdi māt
- 138 Gün cemāli birle zeyn oldı zemān
Oldı şād andan zemīn ü āsmān
- 139 Mu'cizātına anuñ yokdur hisāb
Katre-i bahri olur mı ihtisāb
- 140 Virdi Hakk aña le-'amrük tācını
Eyledi bahşiş-i hedā mi'rācını

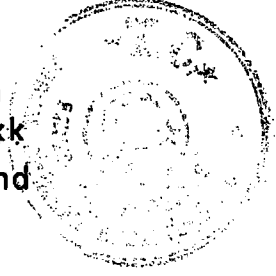
- 141 'İzzet anuñ hil'at-i levlāk anuñ
'Aşkına devr eyledi eflāk anuñ
- 142 Hazret-i Allah'dan erişsün çok selām
Aña vü aşhābına her şubh ü şām
- 143 Olsun āline dağı aşhābına
Hem dağı ezvācına aḥbābına

6a

KAŞİDE-ENDER NA'T-I ĀN MĀH-I MENZİL-I SA'ĀDET
MİHR-I BURC-I SİYĀDET YA'Nİ HAZRET-I AḤMED
'ALEHİ'Ş-ŞALAVĀTÜ'Ş-ŞAMED. *5

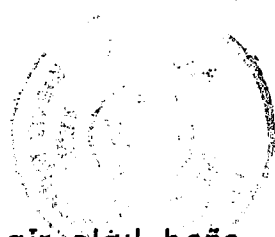
Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 144 İy hidāyet çarḫı üzre maṭla'-ı envār-ı Hakk
Vey nübüvvet şehri içre maẓhar-ı āşār-ı Hakk
- 145 Gün cemālūñ zerresinden yir ü gök tābendedür
Mihr-i ruḥsāruñla buldı fer kamu aḥyār-ı Hakk
- 146 Çün hidāyet ravzasında kurdūñ a'lā bār-gāh
Urduñ ol tınābına iḥlaşla mismār-ı Hakk
- 147 Çıkuban ṭāk-ı sipihr üstinde cevlan eyledūñ
Oldı manẓar cān gözine şevkle dīẓār-ı Hakk
- 148 Küfr zenciriyle olmış-ken muḳayyed nās edüp
İ'titāk etdūñ oları oldılar aḥrār-ı Hakk
- 149 Sırr-ı 'ilm-i kün fe-kānı zāhir itseñ ger n'ola
Çün muṭahhar kalbūñ oldı maḥzen-i esrār-ı Hakk
- 150 'Ālem içre cümle eşyā medḥūñi zākir durur
Hāke sürer şevküñ-ile çehresin enhār-ı Hakk
- 151 Evliyā rāhuñ gubārın çeşmin'eyler tūtiyā
Hāk-i pāyūñ tāc edinür başına ebrār-ı Hakk
- 152 İrdi fermān-ı ilāhī göklere kıldūñ 'urūc
Eyledūñ seyrān Hudā vechin olup seyyār-ı Hakk
- 153 Āsitānuñ ṭālibine Ka'be-i 'ulyā durur
Ṭāk-ı a'lāñ eylemişdür kıble her din-dār-ı Hakk
- 154 Ziver-i 'ilmiyle şer'uñ ravzası ārāste
Bağ-ı dīnūñ toptoludur ser-be-ser ezhār-ı Hakk
- 155 Müzeñe na'l oldı meh kebkeb kevākib ol gece
Kim ṭulu' itdūñ şeref burcında iy dil-dār-ı Hakk
- 156 Senden iy māh-ı cihan-ārā umar mihr evliyā
Raḥmetūñ ābından eyler iltimās emṭār-ı Hakk
- 157 N'ola cevlan-gāh olursa saña ḥadd-i lā-mekān
Çünki levlāk oldı hil'at cismūñ'iy muḥtār-ı Hakk

- 158 Çün şerāyi' mahzeninüñ bābın itdüñ infitāh
Pes hakāyık cevherinden eyledüñ işār-ı Hakḳ
- 159 Şol ki tālīb oldı aña andan oldı behre-mend
Eyledi taşdıḳ kıldı cānla ikrār-ı Hakḳ
- 6b 160 Ol ki tālīb olmadı vü andan a'rāz eyledi
Etmedi tahḳīk aṣlā eyledi inkār-ı Hakḳ
- 161 Bāğ-ı 'aşkuñ bir münevver ravzadur olsa nazar
Pes görine anda bu cān gözine gül-zār-ı Hakḳ
- 162 'Ālem içre bir münevver kaşr bünyād eyledüñ
Kim olur sākin içinde rüz ü şeb bīdār-ı Hakḳ
- 163 Sakfın ihlāş itdüñ anuñ beş 'imād etdüñ aña
Ferşin etdüñ hālişiiyyet anda yok aḡyār-ı Hakḳ
- 164 Şol ki hidmetde tura terk-i ma'āşī eyleye
Gir'o dār-ı vahdet içre eyleye ezḳār-ı Hakḳ
- 165 Gün cemālüñ 'aḳl şem'i niçe idrāk eylesün
Çün ihāṭa etdi ser-tā-pāsını envār-ı Hakḳ
- 166 Oldı rüşen dīde-i cān hāk-i pāyüñden senüñ
Ol sebebdendür ki eyler dāyimā inzār-ı Hakḳ
- 167 Būy-ı mūy-ı 'anberinüñden mu'aṭṭardur cihān
Gül-ruḡuñ birle müzeyyen oldı her gül-zār-ı Hakḳ
- 168 'Ālem-i süflīde terk-i mā-sivallah eyledüñ
'Ālem-i 'ulvīde olursañ n'ola pes cār-ı Hakḳ
- 169 Eyledüñ çünkim hidāyet çarḫı üstinde tulu'
İntişār oldı cihāna şu'le-i envār-ı Hakḳ
- 170 Kışver-i dīnüñ kuşūrın şöyle ābād eyledüñ
Kalmadı anda kuşūr aṣlā eyā mi'mār-ı Hakḳ
- 171 Fırḳa-i muḥṭīye rāḥim ḡayl-i mevzūreye şefī'
Leşker-i Maḡfūr'a sensin pīşvā iy yār-ı Hakḳ
- 172 Yazıcıoğlu Muhammed luṭfuñ'eyler irticā
Yüz süriyü kapuña geldi olup zeyyār-ı Hakḳ
- 173 Kıl teraḥḥum āsitānuñdan anı redd eyleme
İrtikāb it aña kıl luṭfuñla istibşār-ı Hakḳ
- 174 Gül-şen-i 'aşkuñda ol bir bülbul-i gūyendedür
Medḡūn āḡāzını eyler dāyim iy dil-dār-ı Hakḳ
- 7a 175 Kimdür ammā kim senüñ medḡūñ kemālince deye
Hakḳ eder medḡūñ ne dir pes bir bölük aḳṭār-ı Hakḳ

168 ما سوا الله Sofilerce kullanılan "Allah'tan başka şeylerin hepsi."
anlamındaki tabirdir ki, Allah'tan başka her şey ile ilgiyi kesmek düşüncesini
ifade eder.

- 176 Yâ Resûl-ullah elüm tüt dest-gîr olgıl baña
Kahr-ı Hakk'a mazhar olup olmayam eşrâr-ı Hakk

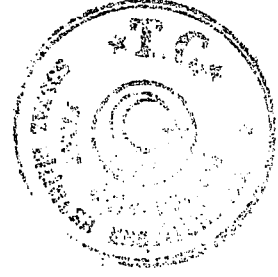
OL LUTF-I MAHLUKÂT Ü EŞREF-İ MEVCÜDÂT, ŞEFİ'Ü'L-
'UŞÂT Fİ-YEVMİ'L-'ARASÂT, MU'ALLÂ-KADR Ü MÜCELLÂ
ŞADR, MA'LUB-İ A'LÂ, MAKŞAD-İ AKŞÂ, MÜHTEDÎ-İ
MUKTEDÎ-İ A'NÂ HÂZRET-İ MUHAMMED MUŞTAFÂ'NUÑ,
ŞALALLAHÜ 'ALEYHİ VE 'ALÂ ÂLİHİ, MİRÂC-İ
MÜBÂREKİNÜN BEYÂNINDADUR. *6

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 177 Bir mübârek gicede ol bedr-i tām
Ümmühânî dārın itmişdi makām
- 178 Ebr kılmışdı yere 'anber-nişār
Olmış-idi cümle 'ālem müşg-bār
- 179 Olmış-idi bād o şeb 'anber-sirişt
Behre-mend ol müşgden bāğ-ı bihişt
- 180 Mūy-ı şeb hoş-būy-ı müşg-efşāndı
Gurre-i meh gül gibi hāndāndı
- 181 Būyı anuñ nüşha-i rahmet-feşān
Nūr-ı Ahmedīden bunuñ duta nişān
- 182 Gerçi deycūr-idi 'ālem bi't-tamām
Līk nūr-idi hakīkat ol zālām
- 183 Bād ol şeb misk-i ezfer-rīz-idi
Bu felek gırbāli 'anber-bīz-idi
- 184 Batmış-idi baħr-i müşge māh ü mihr
'Anber-efşān-idi tāhūn-ı sipihr
- 185 İtmek-içün gül-sitān-ı dehri ter
İner idi gökden āheste mațar
- 186 Mār ü mūr ü vahş ü țayr ü cümle nūn
Bulmuş-idi āşiyānında sūkūn
- 187 Böyle iken hāl-i 'ālem nā-gehān
Etdi Cibrīl'e hitāb ol Müste'ān
- 188 Didi kim var cennete kıl ilticā
Algıl andan bir Burāk-ı berķ-pā
- 189 Ahmed'e ilet anı olsun sūvār
Hāzrete gelsün bu dem ol kām-kār
- 190 Çün bu resme irdi fermān-ı ilāh
Vardı Cibrīl cennete bī-iştibāh
- 7b 191 Aldı andan bir Burāk-ı müşg-düm
Māh-peyker mihr-țal'at la'l-süm

- 192 Berk-i hâtif görse reftârın eger
Olur-idi pûyesinden bî-haber
- 193 Yire andan indi ol Rûhü'l-emîn
Tâ cenâb-ı şâha irişdi hemîn
- 194 Ol gece ol mefhar-i hayrû'l-beşer
Ümmühânî dizine koymışdı ser
- 195 Göz yumup bu dârdan lâ-şekk ü reyb
Olmış-idi sâyir-i gül-zâr-ı gayb
- 196 Gerçi zâhir çeşmi eylerdi yenâm
Lîk kalbi olmuş-idi lâ-yenâm
- 197 Eyleyüp dîdâr-ı Hakk seyrânını
Geşt ederdi lâ-mekân meydânını
- 198 Kalbi şevk-i Hakk'la olup tolu nâr
Pür-'arâk olmuşdı andan gül-'izâr
- 199 Gül gibi pür-dürr olup gül-ruhları
Hoş güşâde idi verd-i enveri
- 200 Muntazırdı vahy-i Rabbânî'ye ol
Nâzır idi hükm-i sultânîye ol
- 201 İntizâr içindeyiken ol güneş
Tâli' oldu peyk-i hazret ...
- 202 'İzzet-ile Ahmed'e kıldı selâm
Didi kim teslim edüp Rabbü'l-enâm
- 203 Hazretüni istedi yâ Muştafâ
Gel gedelüm muntazırdur ol Hudâ
- 204 Çün eşitdi anı Fahrü'l-'âlemîn
Ol Burâğ'a bindi ol sâ'at hemîn
- 205 Bindi ol nûr üzre çün ol bahtiyâr
Oldı pes nûrû'n 'alâ-nûr âşikâr
- 206 Keşf edüp tâvus-ı kudsî gibi per
Cilve vü cevân-ile kıldı güzer
- 207 Lahza-i vâhidde kodı Kuds'e pâ
Didi Cibrîl aña kim iy meh-liqâ
- 208 Emr budur kim ikâmet idesiz
... ervâha imâmet idesiz
- 209 Mescid-i Akşâ'da pes ol bedr-i tām
Enbiyâ ervâhına oldu imâm

205 نور علی نور "Nûr üstüne nûr" "Abdest üzerine abdest, nûr üzerine nûrdur." hadisinden alıntı. Adlûnî, Keşfü'l-Hafâ 2/336.

- 210 Dirilüp ervāh cümle enbiyā
Muktedā-yı nāsa kıldı iktidā
- 211 Mescid-i Akşā'dan ol dem ol sirāc
Eyledi çarh-ı berine in'irāc
- 212 Pes yanınca bile getdi Cebreil
Tā varınca Sidre'ye oldu delil
- 213 Kılmış-idi Cebreil anda makām
Pes veŝākı içre kaldı ol hümām
- 214 Başmadı andan ilerü bir kadem
Kaldı anda yaluñuz ŝāh-ı harem
- 215 Çünki kaldı bî-refik ol bedr-i tām
Geldi Refref pes aña virdi selām
- 216 Bindi Ahmed getdi Refref tîr-veş
Seyr kıldı üzerinde ol güneş
- 217 Aldı pes Mikail anı ŝād ü kām
Hazrete ilette ol dem ol hümām
- 218 Keşf olındı pes cemāl-i Kibriyā
'Arz etdi vechini Hakḳ bî-riyā
- 219 Çün ŝarāb-ı lâ-yezālî içdi ol
Buldu vahdet ikilikden geçdi ol
- 220 Kıldı çün 'arz-ı cemālin ol Şamed
Mîm-i Ahmed ref' olup kaldı ehad
- 221 İtti ol dem hazret 'izzet (ü) selām
Söyledi ol ŝāha luṭf-ile kelām
- 222 Niçe biñ ta'zîm ü tekrîm eyledi
Hazret-i zâtıyla teslîm eyledi
- 8a 223 Zâtı Hakḳ'ı cân göziyle gördi pes
Niçe yüz biñ faẓl ü kadre irdi pes
- 224 Çün erürdi anı ol livāna Hakḳ
Pes icāzet virdi ol sultāna Hakḳ
- 225 Döndi andan 'izzet-ile ol Emîn
Sidre'de Cebrail'e irdi hemîn
- 226 Getdi Cibril-ile ol fahr-i cihān
Pes bisāṭına erişdi ŝād ü mām
- 227 Bunca yire vardı geldi ol saḥî
Getmemişdi germî-i pister dahî

OL SULTÂNÜ'L-'ARAB VE'L-ACEM, MÂLIK-I RIKÂBÜ'L-
ÜMEM, ZİLLÜ'L-LÂH-I Fİ'L-'ÂLEM, NÂŞİRÜ'L-'ADL VE'L-IHSÂN
SULTÂN İBNİ SULTÂN E'S-SULTÂN SÜLEYMÂN HÂN BİN
SULTÂN SELİM HÂNUÑ EYYİD-ALLAHÜ 'ÖMRÜHU VE
DEVLETEHU VE HÂLLED-ALLAHÜ MÜLKEHU VE 'İZZETEHU
İLÂ-YEVMI'L-HAŞR VE'L-MİZÂN, EVŞÂF-I MÂLÜ'N-
NİHÂYESİNÜÑ VE EMDÂH-I BÎ-GÂYESİNÜÑ BEYÂNINDADUR Kİ
ZİKR OLINUR. *7

8b

- 228 İy göñül ol şāha kıl her dem du'ā
Kim cemāliyle cihān buldı ziyā
- 229 Hüsrev-i āfāk ü şāh-ı kām-rān
Hāzret-i Sultān Süleymān-zemān
- 230 Mihr-ṭal'at sāye-i Rabbü'l-enām
Kām-yāb ü mih-ter-i 'ālī-makām
- 231 Mīr-i mülk-i luṭf Kistrā-yı ma'delet
Server-i 'ālem Süleymān-saltanat
- 232 Kıdve-i 'ālem emīr-i mu'teber
Zill-ı Yezdān pād-şāh-ı dād-ger
- 233 Mürde iken kahrıyla Zāl-i cihān
Āb-ı luṭfı birle buldı tāze-cān
- 234 İşidelden 'adlin ol şāhuñ be-nām
İtdi ol şevk-ile güller ibtisām
- 235 Kadri ordusunda çarḥ-ı nīl-gün
Bir münakkaş ḥayme durur dün ü gün
- 236 Maḥrem-i ḥāşşında mihr-i nīk-nām
Bir kenizüñdür bugün ḥurşid-nām
- 237 Rū'yetinden buldı ğamgīn-dil şafā
Nükhetinden irdi ervāḥa ğidā
- 238 Rūz ü şeb bir yerde kılmayup karar
Meh serāy-ı ḥāşşın olur pāsdār
- 239 Ger 'Uṭārid olmasa kātib āña
Kim olurdu kadr-ile rāṭib āña
- 240 Kılmasa ger Zühre bezminde sürūd
Sözlerinden şaçar-idi dehre od
- 241 Virmese Keyvān'a kadr-i mertebet
Lā-cerem bulmazdı kadr ü menzilet
- 242 Kaşrını ḥıfz etmek-içün nüh-felek
Üstini tokuz ṭolanur şubḥ-dek
- 243 Berḳ-i tīġin gördi çünkim āf-tāb
Korkusından oldu lerzān çekdi tāb

- 244 Naʿ-ı heybet üzre çünkim şaldı at
Oldı şāhān-ı 'adū ol lahza māt
- 245 Āb-ı 'adli birle luṭfı şeb-nemi
İrişüp müstağrık etdi 'ālemi
- 246 Zıll-ı luṭfında sibā'-ı cān-sitān
Fi'lini terk idüp oldı cān-feşān
- 247 Oldı hem-reh şirler āhūyla
Bāz pervāz eyledi tihūyla
- 248 Gör ki hükm eyler gānem olup emīr
Müş düşse gürbe olur dest-gīr
- 249 Mākiyānuñ dilkü bāb-ı hānesin
Bekler anuñ rā'isidür şanasın
- 250 'Adli silki 'āleme virdi nizām
Sāyesinde her kişi oldı hümām
- 251 Hükmi halkuñ tāc-ı isti'lāsıdur
Mısr hanı bende-i ednāsıdur
- 252 Görse Kisrā 'adlin ol şāhuñ eger
Dirdi hayfā olmışam ben zulm-ger
- 9a 253 Būy-ı hulki birle pürdür rüzgār
Ebr-i luṭfı birle 'ālem nev-bahār
- 254 Tutsa elde nüh-felek yidi siper
Eyleye ol heftden sehmi güzer
- 255 Ger hevā üstine şalsa zer-kemend
Tevsen-i çarhı revān eyleye bend
- 256 Cān-ı a'dā sehmin'olmuşdur nişān
Görse rümhın yol azıda keh-keşān
- 257 Gördügince tāb-ı tigin āf-tāb
Lerze eyler cismi mānend-i habāb
- 258 Devha-i ikbāli şalaldan zılāl
Halk-ı 'ālem oldılar āsūde-hāl
- 259 Sāye-i zıllında harçeng-i felek
Menzil-i a'lāya irdi giderek
- 260 Bir iki gün hidmet'etdi irtikāb
Burc-ı a'lā buldı lā-büdd āf-tāb
- 261 Nāşirü'l-'adl olalı dehre eli
Nūr-ı 'adliyle cihān oldı celī
- 262 Hükmi-i nāfizdür ser-ā-ser 'āleme
Emri cārīdür perī vü ādeme
- 263 Heybetin ger görse Rüstem ibni Zāl
Kāmeti havfindan olurdı hilāl

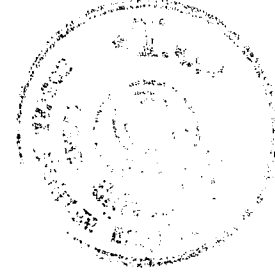
- 264 Ger sehâsın görsedi Hâtem anuñ
Cândan olurdı kulu her dem anuñ
- 265 Nûr-ı 'adliyle cihân rûşen durur
Bâd-ı luţfiyla zemîn gül-şen durur
- 266 Tıtdı hükmi 'âlemi mânend-i bâd
Zî-sa'âdet saltanat tahsîn-bâd
- 267 Yâ ilâhî kıl bu şâhı müstedâm
Mesned-i 'izzetde tâ yevmi'l-kıyâm
- 268 Kıl ziyâde 'adl ü 'ömr ü devletin
Hıfz kıl âfâtdan her mülketin
- 9b 269 Haşmeti efzûn olsun rûz ü şeb
Nâr-ı kahrı virsün a'dâya leheb
- 270 Hûn-ı elţâfı erişsün dem-be-dem
Mü'minîn olsun anuñla muğtenem
- 271 Devlet ü ikbâli olsun müstedâm
Rif'ati artsun ilâ yevmi'l-kıyâm
- 272 Oldı bunda nite kim şâh-ı cihân
Âhiretde dağı eyle hem-cinân
- 273 Düşmeni yiri başı-t-i hâk ola
Aña menzil kevn gibi eflâk ola
- 274 Hem halâyık üzre artur râfetin
Dâyimâ eyle ziyâde 'aţfetin

BU FAKİR Ü HAKİR VÜ HÂR Ü ZÂR VÜ DİL-HASTE,
DÂM-I İŞYÂN İÇRE PÂ-BESTE İKEN OL ÂSİTÂN-I
MU'ALLÂYA VE EYVÂN-I A'LÂYA 'ÖZR-I TAKŞİR-I
'İYÂDET Ü 'ARZ-I TEKSİR-I CİNÂYET ETMESİNÜŖ
BEYÂNINDADUR. *8

- 275 Yâ ilâhî benven ol zâr ü za'if
Bâr-ı 'işyân eyledi cismüm nahîf
- 276 Künc-i miñnet içre kaldum derd-mend
Cürm ü hayret birle oldum müstmend
- 277 Ğam leked-kûbından oldum pây-mâl
Muţtaribven dem-be-dem zerre-mişâl
- 278 Nakd-i 'ömrüm eyledi ğafletle fakd
Girmeyiser destüme dağı bu nakd
- 279 Hamr-ı ihtâ nûş edüp buldum humâr
Oldı göñlüm ol sebebden bî-karâr
- 280 Cem' oldı yanuma ceşş-i haţâ
Bilmezem kim neyleyem ben mübtelâ

- 281 Hâtırüm dāyim perişāndur benüm
Cām-veş bağrum tolu kandur benüm
- 10a 282 Rāstdur yolumca ger fikrüm gavī
Tā'ata süstem velī cürme kavī
- 283 Bu hevā kaydında mağbūn olmışam
Hem heves birle ciger-ğūn olmışam
- 284 Tā'at içre 'uzvum olur cümle süst
Līk 'ișyān etmede çālāk ü cüst
- 285 Hubb-ı dünyā birle geçdi günlerüm
Ğaflet uyğusıyla getdi dünlerüm
- 286 Gördi çün ef'ālūmi şeytān benüm
Vesvesemden oldı ser-gerdān benüm
- 287 Gül-i bed-ğūy-ile hem-rāh olmışam
Ol sebebdan şöyle güm-rāh olmışam
- 288 Var mı bir fi'lüm ki olmaya sakat
Var mı bir sözüm ki anda yok ğalat
- 289 Tā'at içre gürbeyem cürm içre şīr
Olmışam zencīr-i nefis-ile esīr
- 290 Ben baña takşīr kıldum yā ilāh
Toğrı şanup ahz kıldum egri rāh
- 291 Tā'at itsem olur anda niçe sehv
Şan'atumdur gice gündüz lu'b ü lehv
- 292 Deşt-i 'ișyān içre oldum pūr-zelel
Kūh-ı miñnet üzre kaldum mübtezel
- 293 İşüm oldı dāyimā cürm ü haṭā
Pes ne vech-ile yüz olmasun kara
- 294 'Aşk-ı hūbān-ile geçdi günlerüm
Hā'v-ı tuğyān-ile gitdi dünlerüm
- 295 Kārübān-ı 'aşk erişdükçe revān
Dil ceres-veş tırmayup eyler fiğān
- 296 Bī-karāram gice gündüz şu gibi
Zerd-rūyam lāle-i ğod-rū gibi
- 297 'Aşk-ı meh-rūyānla pürdür göñül
Gūyiyā bir mağzen-i dürrdür göñül
- 298 Gerçi yā Rabb 'āşiyem bu resme ben
Müstahakk oldum bugün bu isme ben
- 10b 299 Līk irse āb-ı luṭfuñdan nevāl
Bunları mağv ide ola cümle zāl
- 300 Levḥa-i dil ola şāfī pes yine
Jengden ārī ola çün āyine

- 301 Eyledüm ben gerçi 'işyân haddi yok
Niçe biñ rüsvâyılıklar 'addi yok
- 302 Perde-i luṭfuñ velî yâ Müste'ân
Setr eder cümle yeri olmaz 'iyân
- 303 Raḥmetüñ deryâsınuñ ḥod haddi yok
Kaṭre-i elṭâfuñ anda 'addi yok
- 304 Çün o baḥr-i bî-girâna yok kenâr
Cürmümün ḳatınd'anuñ ne haddi var
- 305 Yuya yüzüm ḳarasını âb-ı luṭf
Eyleye rüşen yine meh-tâb-ı luṭf
- 306 Defterümden gide cümle seyyiât
Şebt ola birine fi'l-i ṭayyibât
- 307 Çünki luṭfuñ ire iy Rabbü'l-enâm
Eyleyem taḥkîk kurbında maḳâm
- 308 Pes ola 'ilme'l-yakîn 'ayne'l-yakîn
Cân gözine görine ḥaḳḳa'l-yakîn
- 309 Yâ ilâhî luṭfuñı hem-râh kıl
Şevḳuñ-ile ḳalbümi âgâh kıl
- 310 Mâl-ı dünyâ-y-ile ma'zûr eyleme
Bu enâniyyetle maḳbûr eyleme
- 311 İşbu nefis-i şom elinden vir ḥalâş
Kıl 'umûm-ı raḥmetüñden ḥayra ḥâşş
- 312 Gözlerümden perdeyi ref' eylegil
Dilde şeyṭân fikretin def' eylegil
- 313 'Afvuñuñ deryâsına yok hiç tek
Sen o baḥr içre beni eyle semek
- 314 Senden isti'fâ ederven yâ ilâh
'Afv eyle bendeden cürm ü günâh
- 315 Dâyimâ estâğfiru'l-lâh iderem
Her nefesde derd-ile âh iderem
- 11a 316 Bâr-ı cürmüm gerçi olmışdur şaḳîl
Cümlesin luṭfuñla benden dūr kıl
- 317 Yâ ilâhî benven ol pejmürde gül
Bâd-ı ḳahr-ı dehr birle mürde gül

308 علم البقین "Kesin edinilmiş bilgi."

عين البقین Kur'an: "Açıktan açığa görme", Tekasür 102/7.

حق البقین "Doğruluğunda şüphe olmayan bilgi."

315 استعفر الله "Allah'tan af dilerim."

- 318 Tünd-bād-ı kahr-ile efsürdeyem
Bu çerāğ-ı şubḥ-āyīn mürdeyem
- 319 HāVb-ı gafletden beni bīdār kıl
'Aklumuñ şem'in tolu envār kıl
- 320 Eyleyüp tevfiķuñ reh-ber baña
Toğrı rāhum şıdķla göster baña
- 321 Ger baña tevfiķuñ olursa refik
'Arş-ı 'ālā şākına tutam tarik
- 322 Niçe bir bu hırşla gam-gīn olam
Her muķadder rızķ-çün temkīn olam
- 323 Eylegil i'tā kanā'at gencini
'İzz ü rif'at luṭf ü rāḥat gencini
- 324 Ni'metüñe gerçi şükrümdür kalil
Lik ümizüm luṭfuña çok iy celil
- 325 'Äcizem ben 'äcizüñ fi'li ḥaṭā
Sen ganīsüñ saña i'tādur sezā
- 326 Şun 'ināyet şerbetinden tolu cām
Ola tā gam-gīn-dil andan şād ü kām
- 327 Baña tevfiķuñla olgıl reh-nümā
Ejderinden nefsimüñ virgil rehā
- 328 Ben kemīne kuluña olgıl muğis
يا غياث المستغثين استغيث
- 329 Etmişüzdür tapuña cümle recā
Mürtecīyüz cümle sensin mürtecā
- 330 Mücrim ü 'aşı kulunvan ben garib
Vir baña luṭfuñ nişābından naşib
- 331 Bu zamīrüm gözgüsine vir cilā
Tā kedüret ref' ola bula şafā
- 332 Vir ma'anī perdesine keşf-i tām
Tā görüp anı diyem zibā kelām
- 11b 333 Her süḥan kim söyleyem ola bedī'
Tāc-ı şāhān-veş bula kadr-i refi'
- 334 Çıkaram bu perdeden bir nakş-ı ḥüb
Kim meserret bula anuñla kulüb
- 335 Dehre neşr idem dakāyık dürrlerin
İntişār idem leṭāyif cevherin
- 336 Bu lisānum 'ukdesin ḥall eylegil
Gün gibi sözüm mücellel eylegil
- 337 Kıl zamīrüm çeşmesini hoş-güvār
Kala 'ālemde kelāmum yād-gār

BU FAKİR Ü HAKİR Ü HÂVR Ü ZÂR-I 'ÂCİZ Ü NİZÂR
GENC-I FERÂĞATDE VE MAKÂM-I 'UZLETDE NİŞİMEN
ETMİŞKEN NÂ-GEHÂN İLHÂM-I MÜSTE'ÂN ERİŞÜP GÜL Ü
NEVRÜZ KİTÂBINUŃ ŞÜRÜ'INA SEBEB OLMASINUŃ
BEYÂNINDADUR. *9

- 338 Ben zaîf ü pür-nevâ âşüfte-dil
Tîr-i devrân-ile olmuş süfte-dil
- 339 Cân ü dilden eyleyüp terk-i cihân
Tutmuş-idüm künc-i 'uzletde mekân
- 340 Nâr-ı fâka cânımı eylerdi hark
Fülk-i ten baîr-i gama olmuşdı gark
- 341 Nîstî deştinde olup pür-zelel
Kalmış-idüm zillet-ile mübtezel
- 342 Eyler-idüm bu hayâl evcinde tayr
Hâlet ittişâfa irdi kurb-ı seyr
- 343 Nakd-i 'ömrüm gördüm olmuş harc ü şarf
Nüşa-i eyyâmdan yok anda harf
- 344 Eyleyüp dil fikret-i rengin hayâl
Cânımı ihâm kılmış pây-mâl
- 345 'Aklımı neşr eylemiş bād-ı heves
Nefs bed-cân üstine olmuş 'ases
- 346 Tolu dil âyinesi nakş ü nigâr
Sûz-ı 'arûs-ile gözüm pür-hâvb ü hâvr
- 347 Oluban dil bād-peymâ vü hakîr
Habl-i fakr ü derd-ile olmuş esîr
- 348 İşbu resme fakr-ile kalmışken
Derd-i zillet 'aqlımı almışken
- 349 Ben bu hâl içinde iken nâ-gehân
Söyledi dil gaybdan açup lisân
- 350 Didi kim iy fakr (ü) gamla müstmend
Guşsa künci içre kalmış derd-mend
- 351 Diler-iseñ kim bulasın kadr-i hâşş
Olasın bu fâka nârından halâş
- 352 Ma'nâ naţ'ından tehevvr eyle pes
Niçe taşrîfi taşavvur eyle pes
- 12a 353 Gel ma'ânî bahri içre kıl vülûc
Dürr-i nâ-yâb aluban eyle hurûc
- 354 Al ele anları yüz süriyü var
Hâk-i pây-i şâha eylegil nişâr

- 355 Tā ki luṭfindan olasın behre-mend
Gün gibi kadrüñ ola lâ-büdd bülend
- 356 Pād-şāhuñ keffi durur ḥod seḥāb
'Āleme yağdurdı la'l ü dürr-i nāb
- 357 Vakt-i güldür hem bahār eyyāmıdur
Bülbül ol söyle şafā hengāmıdur
- 358 Kışsa-i Nevruz'ı di bülbül gibi
Söylegil ahvālin açıl gül gibi
- 359 Yaz bu şüret içre gel bir nakş için
K'ayda tahsîn görse nakkâşân-ı Çîn
- 360 Bir müzeyyen nakş taşvîr eylegil
Lafz-ı rengin-ile tahrîr eylegil
- 361 Ruḥları mir'atın idüp tâb-dâr
Çün Şüreyyâ dişlerin kıl dürr nişâr
- 362 Gösterüp mihr-cemālin meh-mişāl
'Arz kıl gün tal'atından yüz ḥayāl
- 363 Başına ur tâc-ı zerrîn mihr-vâr
Egine geydür libās-ı zer-nişâr
- 364 Yidürüp bebgā-yı Hindistân'a kand
Micmer-i sözden buḥûr eyle sipend
- 365 Tā ki āḥir iderek seyr ü sülûk
İre şāhuñ der-gehine leng ü lûk
- 366 İlṭifāt iderse şāh-ı 'ālî-şadr
Gün gibi lâ-büdd bulısar yüce kadr
- 367 İde buña gül gibi çünkim nigāh
Kadrüñ ol dem yüce ide luṭf-ı şāh
- 368 Dürrleyin söz söyle gevher-senc ola
Gence maḥzen 'arz kıl pür-genc ola
- 369 Çün kelāmuñ istimā' eyleye şāh
Başuña ura çü meh sîmin-külāh
- 370 Çün erişdi baña dilden bu kelām
Pes bu aqvāl-ile oldum şād ü kām
- 371 Baḥr-i ma'nā içre taldum rûz ü şeb
Dürr-i şeh-vâr andan aldum rûz ü şeb
- 372 Eyledüm çün bu kitāba ibtidā
Var ümîdüm bula āḥir intihā
- 373 Evvel itmiş bunu bir fāzıl-pesend
Eylemiş Tatarî pes ol ercümend
- 374 Bolğay alğay diyü te'lîf eylemiş
Muğlak olan dilce taşnîf eylemiş

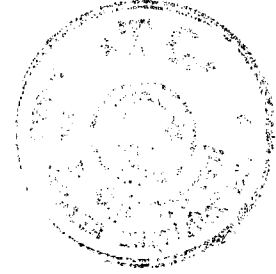

- 375 Çün bu beytün eylemiş bünyādını
Pes Gül ü Nevruz urmuş adını
376 Eyledüm ben dağı bir yüzden beyān
İşidicek tā ki sultān-ı cihān
377 Ben fakirün eyleye qadrin bülend
Sāye-i luṭfinda olam ercümend
378 İy Muḥibbī sözüñi eyle tamām
Kim verür zahmet bil ikşar-ı kelām
379 Şol kişi kim dāyimā itnāb ede
Her kişi ol şaḥşa istiḡrāb ede

GÜL Ü NEVRÜZ KİTĀBINUŃ İBTİDĀSINUŃ BEYĀNINDADUR
Kİ ZİKR OLINUR. *10

- 12b 380 Gel-berü iy tūt-i şîrîn-beyān
Kim gıdā alur sözüñden murğ-ı cān
381 Vakt-i güldür sen de açıl gül gibi
Şevkle cüş eylegil bülbül gibi
382 Sözde hikmetle olup mu'ciz-nümā
Söylegil bir dāstān-ı cān-fezā
383 Aç yed-i beyzānı Mūsā gibi gel
Zinde kıl mevtāyı 'İsā gibi gel
384 Söz zīverinden oluban nağme-sāz
Hem-çü Dāvud eyle dehre keşf-i rāz
385 'Aşkla pürdür dilün çün ser-te-ser
Pes bize vir hāl-i 'aşkuñdan haber
386 Sözlerüñden irsün ervāḥa gıdā
Cümle 'uşşāk eylesünler cān fedā
387 Söyle bize niçedür aḥvāl-i 'aşk
Di ne üslûb üzredür ef'āl-i 'aşk
388 Rāst perde üzre düzgil sāzuñı
'Āleme çıkar laṭif āvāzuñı
389 Oldı çün hem-çün dem-i 'İsā-hevā
Başlağıl bülbül gibi bir boş nevā
390 Söyle bir söz kim fūrūter olmaya
Yime ol kand-ı mükerrer olmaya
391 Şol süḥan kim ola ma'nide fūrū
Bes ne ḥāşıl şuretā bulsa 'ulū
392 Söyle söz kim ola ol rengin-mizāḥ
Tā ki andan ire ḳalbe infirāḥ

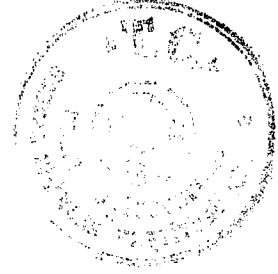

- 393 Sözüñüñ cevherlerin iy hoş-nihād
Mihr ede gerdânına gökde kılād
- 394 Ma'nā mızmârına girüp söylegil
Söyledüğün sözi tanzîm eylegil
- 395 'Aşk hālinden bize eyle beyān
Tā eşide sözlerün şāh-ı cihān
- 396 Eşidicek aña istihsān ede
Sen fakîr ü çākere ihsān ide
- 397 Gel-berü şarrāfa 'arz it cevherün
Tā ki zāyi' olmaya her gevherün
- 398 Gevherün kadrin ne bilsün pîl-ver
Şu'le-i nûrı ne görsün kûr ü ker
- 399 'Arz id ol şarrāfa dürr-i şāh-vār
Göster ol pertevde nûr-ı tâb-dār
- 400 Bir nazar idüp ger eyleyse pesend
Kadrün ola 'arş-ı 'ālādan bülend
- 401 Kimyādur kılsa ger bir kez nazar
Cevher eyler hāk olursa bu eger
- 13a 402 Lîk aña k'oldur şeh-i şāhib-kırān
Ben bu dürri niçe iltem armağan
- 403 Gerçi kim şeh-dāne olmışdur bu dürr
Niçe dürrler mahzenidür lebün pür
- 404 İşbu tâcirde bizā'at az durur
Bunda ammā ki fizā'at az durur
- 405 Gerçi kim nāçîzdür hem çün şebah
Olsa ger nāzîr-i şeh gevher-küle
- 406 Ola kıymet-dār pes gevher gibi
İşti'āl ide dür-i ezher gibi
- 407 Eyledüm çün bahr-i kulzüm gibi cûş
Pes tutuñ ben pür-nevāya gûş-ı hûş
- 408 Encüm-âyîn seyr eden şāhib-kırān
Böyle yazmış mihr-i bâbın rāygān
- 409 Ol zemān k'olmışdı devr-i Müşteri
'Ālem olmışdı kamu gamdan berî
- 410 Yer yüzinden mürtefi' olmışdı cev
Gösterürdi mihr yüzün dehre devr
- 411 Var-idi ol 'aşrda bir pād-şāh
Dilegince devr iderdi mihr ü mäh
- 412 Adı Ferruh tal'atı ferhunde-fāl
Görmemişdi devr-i devrāndan melāl

- 413 Pürdi 'âlem 'adli birle ser-be-ser
Eylemişdi mülk-i Nevşād'ı maḳarr
- 414 Kayser olmaz-idi ḥavfindan emîn
Baş ḳomışdı pāyına Fağfūr-ı Çîn
- 415 Sāye-i 'adlinde bu ḥalk-ı cihān
Hoş geçerlerdi ḳamusı şād ü mān
- 416 Zill-ı luṭfinda sibā'-ı ten-derid
Olmış-idi kendü fi'linden ba'id
- 417 Hem-reh idi gūsfende şîr ü zîb
Fāreyi hirre edinmişdi ḥabîb
- 418 Bāz-ile uçardı güncişk-i za'îf
Murğ-ı beççeyle zagān olmuşd'elîf
- 13b 419 Yoğ-idi devrinde anuñ gibi şāh
Ḥādîm-i der-gāhı idi mihr ü māh
- 420 Olmuş-idi kām-rānlıkla mihîn
Sāyesinde şād idi rūy-ı zemîn
- 421 Ol zemān şāhānına sālār idi
Ḥākim-i deryā vü deryā-bār idi
- 422 Zūr ü bāzū-la tevān-ger idi ol
Bu sebebden yüce mihter idi ol
- 423 Devlet ü baḥş-ile büzürg-vār idi
'Adlde Nūşîn-revān-girdār idi
- 424 Var-idi evrāk-ı isticāre 'aded
Yoğ-idi ceyşine anuñ hîç ḥadd
- 425 Mülketinüñ daḥı ḥaddi yoğ-idi
Şöyle kim rîg-i zemînden çoğ-idi
- 426 Kişver-i 'ömr içre olup reh-neverd
Olmış-idi devlet-ile sāl-ḥûrd
- 427 Nakd-i 'ömrin şarf edüben rāygān
Olmış-idi 'aşrda pîr-i zemān
- 428 Lîk olmamışdı naḥli mîve-dār
Ol sebebden bulmuş-idi inkisār
- 429 Olmuş-idi gice gündüz guşşa-gîr
Girmez-idi 'aynına tâc ü serîr
- 430 Niçe aşdāfa şalupdı ḳatre ol
Ḳılmamışdı bir şadef dūrrin ḳabûl
- 431 Çok mebādînüñ görüpdî menzilin
Lîk görmezdi netāyic ḥāşılın
- 432 Eyleyüp bî-ḥadd 'atā-yı sîm ü zer
Baḥş ederdi vaşl-ı ferzende güher

- 433 Urmamışdı gevher-i makşûda dest
Ol sebebden kalbi bulmuşdı şikest
- 434 Şaşırur gam içre kalup bî-murād
Olmaz-idi zârdan göñli güşād
- 435 Bağ-ı 'ömri hâşılı olup telef
Görmedi bir tıfl kim ola halef
- 436 Gice gündüz çekmeden derd-i melâl
Olmış-idi bu elif kaddi hilâl
- 437 Dirdi hayfâ baña yâr olmadı baht
Ben gedince kalısar a'dāya taht
- 438 Cemî' māl ü mülke çekdüm bunca renc
Bulısar düşmenlerüm bî-renç genc
- 439 Uşta oldı defter-i 'ömrüm tamām
Kalmadı yerümde bir kâyim-makām
- 440 Gözlerüm cāmı tolu hamr-ı ecel
İrişüp tırmaz ecel eyler 'acel
- 441 Kişt-zâr-ı çehrem oldı berf-dân
Cism-i şeybûbete etdi nâ-tüvân
- 442 Gülsitānum tolısar feryādla
Şahn-ı beytüm pür olısar yādla
- 443 Niçe bunuñ gibi diyüp şehr-yâr
Bolmış-idi hâr-ı gamdan inkisâr
- 444 Hāke sürüp çehresini rûz ü şeb
Eyler-idi tırmayup Hâkdan taleb
- 445 Tā ki vire nev-nihāli tāze-bār
Bağ-ı 'ömri yine bula nev-bahār
- 446 'Ākıbet ol pād-şāh-ı lā-yezāl
Virdi ol sultāna lıtfından nevāl

SULTĀN FERRUH NĀM-DĀRUÑ MAHREM-İ HĀŞŞINDA BİR
HÜB-RÜY Ü MÜŞG-BÜY KENİZİ OLUP SULTĀN FERRUH
ANUÑLA MÜCĀMA'AT EDİCEK ATA BELİNDEN ANA
RAHMİNE BİR DÜRR-İ YEK-DĀNE DÜŞMESİNÜÑ
(BEYĀNINDADUR). *11

Fa'ilātün fa'ilātün fa'ilün

- 447 Ol şehüñ var-idi bir meh-pāresi
Zülfinüñ halk-ı cihān āvāresi
- 14a 448 Nār-ı pistān-idi vü hem piste-leb
Tırresi müşgîn vü la'li ter-ruṭab

- 449 Mehr kâni vü mürüvvet çeşmesi
Luţf bûstânı letâfet eşmesi
- 450 Sözlerinden akıdurdı cûy-ı kand
Âteşin-la'line cân u dil-pesend
- 451 Hüsniñ hayrânı hürâ vü melek
'Aşkî ser-gerdânı dün gün nüh-felek
- 452 Âdemi cāzû gözi meftûn eder
Niçe Leylâyı şacı Mecnûn eder
- 453 Mâh-peyker mihr-ţal'at lâle-ḥadd
Şaçları sünbül yüzi gül serv-ḳad
- 454 Dişleri lûlû 'izârı lâle-fâm
Dîdesi fettân ü müjgânı siḥâm
- 455 Zülfi ser-keş ḳameti mânend-i serv
Bâğ-ı ḥüsn içre özi zibâ-tezerv
- 456 Alnı cennetdür ruḥı tûbâ-ḥıram
Lebleri kevşer yüzi dârü's-selâm
- 457 Dâm-ı zülfi şâh-ı 'aklı ḳayd eder
Âhû çeşmi şîr-diller şayd eder
- 458 Hâme-i ḳudret gümüş barmakları
Mâh-ı bedr-i tām-veş sîmîn-beri
- 459 Şorsalar şîrîn dehânından eger
Nokta-i mevhûmdan dirdi ḥaber
- 460 Tal'atından mihr eyler cerr-i nûr
Sözlerinden irişür rûḥa sürür
- 461 Ḳaddinüñ serv ü şanevber bendesi
Gün yüzünüñ mihr ü meh şermendesesi
- 462 Pes irâdet kıldı şâh-ı kām-bîn
Kim ola bu mihr ol mehle ḳarîn
- 463 Pes buyurdi pād-şâh-ı nîk-nām
Kim müneccimler gelüp ol-dem be-nām
- 464 Kıldılar ecrām-ı uşturlābı seyr
Gözlediler sâ'at-ı ahḳām-ı ḥayr
- 465 Heft necmüñ gördiler ahvâlini
Cümle eflāküñ ḥümâyûn ḥâlini
- 466 Buldılar bir vâkt-i meymûnı hemîn
Zühre-i zehrâya mihr olmuş ḳarîn
- 467 Çün o vâkte tarḥ-ı inzâr etdiler
İricek şâhı ḥaber-dâr etdiler
- 468 Sâ'at-i sa'dı çü bildi şehr-yâr
Lem'a-dâr oldu şafâdan mihr-yâr

- 469 Kıldı emr andan şetâret etdiler
Bir sarây-ı hâşşî zînet etdiler
- 470 Düzdiler bir ğurfe-i 'âlî makâm
Kim aña Huld-ı Berîn eyler selâm
- 471 Döşediler pes anı dîbâyla
Etdiler zeyn atlas-ı zîbâyla
- 472 Şaldılar meşkûy ü zer-pister hemîn
Yatalar tâ anda iki nâzenîn
- 473 Bir mübârek gicenüñ içinde pes
Gerdegine girdi şâh pür-heves
- 474 Çünki bu mâh-ile ol mihr-i cihân
Kıldılar burc-ı şerefde iktirân
- 475 Lâm-elif-veş şarılup iki nevâl
Pister-i vahdetde buldılar vişâl
- 476 Göñlegi gül-tek yabâna atdılar
Birbirine şehd ü şeker katdılar
- 477 Buldı bir gencîne şeh pes pür-güher
Mağzen-i şehde bıraktı ney-şeker
- 478 Hókka-i mercâna çün sîm-âb-ı nâb
İrdi nakz oldu tılsım âf-tâb
- 479 Çıkdı pes ol hokkadân gül ...
Eyledi ol-dem firâşî lâle-gün
- 480 Çün biri birine takrîb etdiler
Ol şadef içine düşdi bir güher
- 14b 481 İrdi 'iddet kim toğa ol âf-tâb
Yüzi nûrî dehre vire ferr ü tâb

SULTÂN FERRUH NÂM-DÂR Ü ŞEHR-YÂR-I KÂM-KÂRUŃ
UYUR TÂLÎ'-İ BÎ-ZÂR Ü BAHT Ü SA'ÂDETİ BÂZ OLUP BİR
ŞEB-İ ŞERİFDE VÜ ZAMÂN-I LAÎFDE BÂNÜ-Yİ
ŞEBİSTÂNINDAN VÜ MAHBÛBE-İ RÛH-I REVÂNINDAN BİR
FERZEND-İ MÂH-PEYKER Ü MELEK-MANZAR VÛCÛDA
GELMESİNÜŃ BEYÂNINDADUR. *12

- 482 Bir müşerref şeb olupdı mâh-ı bedr
Munşarih olmışdı görüp cümle şadr
- 483 Kılmış-idi 'âlemi rûşen kamer
Şahn-ı çarhı ser-te-ser gül-şen kamer
- 484 İrişüp bād-ı nesîm-i ruh-dād
Eyleyüp dünyāya ol gice vidād

- 485 Gicenüñ zülfin muṭarrā eylemiş
Misk-fām ü 'anber-āsā eylemiş
- 486 Gül-sitān-ı çarḥda bir verd-i ter
Açılup virmiş cihāna zīb ü fer
- 487 Açmış-idi dīdesin cümle nücüm
Her biri yakmış-idi kandīl ü mūm
- 488 Pūr-şümū' idi felek dervāzesi
Dehre irmişdi şafā āvāzesi
- 489 Olup encüm zulmet-i şebden berī
Şādıklar eyler-idi her biri
- 490 Zāhir olup gök kenārında ufuk
Meh 'arūs-içün çekilmişdi tutuk
- 491 Müjdegānı virdi il ü şehir ü kend
Her beşerüñ kadrini kıldı bülend
- 492 Gün cemāli dehri pūr-tāb eyledi
Ab-ı la'li dehri sīr-āb eyledi
- 493 Toğdı bir tıfl-ı mübārek mihr-kadr
Şerm-dār oldu yüzinden mäh-ı bedr
- 494 Zulf-i müşgi cīm-i ceninden mişāl
Dişleri sīnin sadından nişān
- 495 Rā gibi olmuş dü-tā ol hācibeyn
Tal'atı mihrinde çeşmi nūr-ı 'ayn
- 496 Cāmi'-i hüsniinde enfi āşikār
Bir gümüş kandīldi iy şehir-yār
- 497 Bu zenaḥdānı edüben 'arż-ı cāh
'Āşıkuñ cānında olmuş ḥabs-gāh
- 498 Hüsni çarḥında toğup ol bedr-i tām
Mihr ü mähı kendüye etdi gulām
- 499 Ol mübārek gicede pes ol kamer
Toğdı virdi yüzi nūrı dehre fer
- 500 Toğdı ol şeb çünki ol meh-menzilet
Eylediler şāha irüp tehniyet
- 501 Didiler iy Hüsrev-i fermān-revān
Mihr-kadr encüm-i hışm 'ālī-nişān
- 502 Şem'-i bahtuñ dāyimā pūr-nūr ola
Gül gibi bu ḥātırıñ sürür ola
- 503 Gamlarıñ menşūr olup sūnbül gibi
Şubḥ-dem bahtuñ açıldı gül gibi
- 504 Toğdı bir oğluñ ki mäh-ı ber-kemāl
Ay kadrinde olısar pāy-māl

- 505 Çün eşitdi işbu hâli pād-şāh
Şādıqdan çarha irürdi külāh
- 506 Çün şadefden oldı ol lülû bîrûn
Olmış ol nāzûk teni gül gibi hûn
- 15a 507 Yudılar mā-verd-ile anı hemîn
Pes harîre şardılar çün müşg-i Çîn
- 508 Hoş durur 'ālemde mevlūd-ı veled
Lîk mevti guşşa vü gamdur ebed
- 509 Duhter ü ferzend olur her çeşme nûr
Bunlar-ile irişür kalbe sürür
- 510 Hāşşa kim ferzend ola ehl-i şalāh
Yoğ ola ol kim ola şāhib-fezāh
- 511 Şol veled kim ola şāhum tā halef
Pes aña taḥsîl-i sa'y olur telef
- 512 Şol veled kim ola bed-ḥû vü sîr
Bihter ola ol veleden imdi ḥar
- 513 Bu sürür-ile ḥazāyin açdı şāh
Dehre la'l ü gevher ü dürr şaçdı şāh
- 514 Baḥr-i maḥzenden çıkup emvāc-ı dürr
'Ālemi başdan başa eyledi pür
- 515 Şaçdı şāhn-ı arza bî-ḥadd sîm ü zer
Toldı dünyā sîm ü zerden ser-be-ser
- 516 Ol kadar zer dökdi şāh-ı sāl-ḥûrd
Rûy-ı ḡabrā esved iken oldı zerd
- 517 Ğark kıldı yer yüzün deryā-yı māl
Aldılar ins-ile cān andan nevāl
- 518 Alup ol māl-ile yoḥsûl ü gedā
Aḡniyādan oldı anlar aḡniyā
- 519 Girüben esbāb içine her fakîr
Kankıya bilmezdi ola dest-gîr
- 520 Māl-ı şeh lā-büdd durur mebzûl ola
Ni'met-i şāhānla 'ālem tola
- 521 Ol mübārek gice çün pîrüzdi
Re's-i 'āmm ü leyile-i nevrüzdi
- 522 Çün şeb-i nev-rüzda ol yüzi māl
Toğdı adın kodılar Nevruz Şāh
- 523 Geçdi şeb irişdi hengām-ı seher
Ğarka-i nûr oldı 'ālem ser-te-ser
- 15b 524 Bāğ-ı dehre esdi pes bād-ı bahār
Şāhn-ı arzuñ oldı cümle lāle-zār

- 525 Kıldı bülbüller figân ü nâleler
Toldı güller ruhlara jâleler
- 526 Aldı cümle lâleler destine cām
Oldı şah-ı arz yine hıızr-fām
- 527 Gül-şene ca'd-ı benefşe virde tāb
Çeşm-i nergis oldu ser-mest ü harāb
- 528 Serv kıldı bāl evrākın ferāh
Tutdı bülbül şavtına güller şımāh
- 529 Kõdı nergis başa zerrīn efseri
Eyledi sünbül çemenden pisteri
- 530 'Ālemi tezyīn kıldı nesteren
Yüz ağartdı gül-şen içre yāsemen
- 531 Serv-i dil-cū bād-ile kıldı hırām
Secde kıldı şāh ü ağaçlar kıyām
- 532 Oldı çün dīvāne āb-ı rūh-dād
Silsile urdı revān pāyına bād
- 533 Lāle tutdı elde zerrīn şāğarı
Zanbak urdı başına nūr-efseri
- 534 Yüz kızartdı bāğ içinde ergavān
Bülbülüñ gülden pūr oldu bağı kıan
- 535 Bād verzān olduğınca dem-be-dem
Şaçar-idi her şecer sīmīn-derem
- 536 Tolu oldu her dirāht ezhār-ile
Oldı pūr gabrā yüzi envār-ile
- 537 Güllerüñ efvāhı cümle tldı dürr
'İtr-ı müşgīn-ile dünyā oldu pūr
- 538 Her dirāht üstinde murğ-ı hoş-şadā
Hoş okurdı şevk-ile medh-i Hudā
- 539 Cümle eşcār olmuş-idi hülle-püş
Gül tldı bülbül āvāzına güş
- 540 Urdı bāga bād çārüb-ı şafā
Oldı pūr bũy-ı karanfilden hevā
- 16a 541 Servler bostān içinde tldı şaff
Berg-i gül nāz ü niyāza açdı keff
- 542 Hācibeyni oldu kebgüñ vesme-dār
Ser-te-ser cism-i tezerv oldu nigār
- 543 Sürh-ser-veş lāle bağladı alay
Ol alayda nīzeler kaldurdu nāy
- 544 Aldı güller ellere la'līn tabak
Dürr-i şeb-nem birle tldı her varak

- 545 Çün bahār oldı vü rûşen oldı dehr
Hârlar gül virdi gül-şen oldı dehr
- 546 Her şular kevşerleyin oldı revân
Bir temâşası anuñ biñ kût-ı cân
- 547 Zâhir oldı 'âleme ihsân-ı Hakk
Şahn-ı bâğı şuladı bārân-ı Hakk
- 548 Virdi yer yüzine hoş-zînet çemen
Oldı ser-keş çerha serv-i nârven
- 549 Güller-ile zeyn oldı gül-sitân
Sebz kaftân geydi bâğ ü bûstân
- 550 Kıldı mürgân her şecer üzre şadâ
که اصلا يا جاعل العيش الصلا
- 551 Vakt-i güldür çün seher-hîz ol revân
Eylegil şavt ü terâne aç zebân
- 552 Turmayup bülbül gibi cûş eylegil
'Âlemi şavt-ile medhûş eylegil
- 553 Hoş şadâ kılup okı rengin gazel
Nağme-sâz olup di şi'r-i bî-bedel
- 554 Yiri gül-geşt eyledi bād-ı bahār
Rûşen etdi dehri verd-i tâb-dâr
- 555 Kıldı bülbüller figân ü nâleler
Pür-dürr etdi güller ağzın jâleler
- 556 Tağdı süsen yanına çînî-kabak
Yaydı gül-şen içre gül sîmîn-şabak

16b

SULTÂN FERRUH NÂM-DÂR Ü ŞEHR-YÂR-I KÂM-KÂR
NEVRÜZ-I DİL-EFRÜZÜŇ MEVLÜDINA FERAH-DÂR OLUP
DEF'-İ NARH İTMEK-İÇÜN SÜR Ü PÜR-SÜRÜRA EMR
EYLEMESİNÜŇ BEYÂNINDADUR *13

- 557 Kıldı fermân andan ol şâh-ı cihân
Kim kılalar 'irs-ı şâh-ı kâm-rân
- 558 Dirilüp halk-ı memâlik il ü kend
Oluban her biri mîr ü ercümend
- 559 Mülk-i Nevşâd'a gelüp halk-ı cihân
Cem' oldı ger kihân ü ger mihân
- 560 Kıldılar mevlüd-i şâhen-şâha sür
Dehre ol hâletden irişdi sürür
- 561 Her birisi elde tutdı la'l-câm
Tolu olmış içi yâkût müdâm

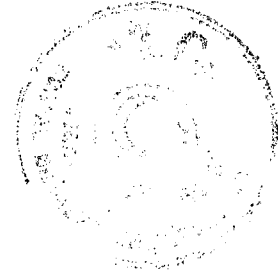
- 562 Görse ger pālīz-i bezmi bir güzīn
Reşk ederdi lā-cerem Huld-ı Berīn
- 563 Tutdı elde muṭribān zerrīn rūbāb
Sākīyān-ı māh cām-ı āf-tāb
- 564 Şundı gül yüzlüler ehl-i bezme mül
Her biri şevk-ile açıldı çü gül
- 565 Cām-ı gül-gün bezm içinde devr eder
Şan açılmış gül-şen içre verd-i ter
- 566 Eylediler 'ayş ü 'işret rüz ü şeb
Kıldılar zevk ü temāşā vü tarab
- 567 Bir yañadan dañı şöhet kıldı şāh
Gice gündüz 'ayş ü 'işret kıldı şāh
- 568 Geldi sīmīn-sāk ü sā'id sākīyān
Şundılar her biri yākūt-ı revān
- 569 Bir yaña turdı nigār-istān-ı Çīn
Lāle-ruḥ ḥorşīd-ṭal'at meh-cebīn
- 570 Hüsñ içinde her biri mānend-i mihr
Görmemiş mişlin birinüñ nüh-sipih
- 571 Her birinüñ ḥācibi Çaç-ı kemān
Tīr-i müjgānı ḥadeng-i cān-sitān
- 572 Her birinüñ gözleri Türk ü Moğol
Cān ü dil tārācın eyler ṭurmaz ol
- 573 Bir yañadan duḡterān-ı māh-tāb
Ṭurdılar hüsñ içre hem-çün āf-tāb
- 574 Her birinüñ çeşmi devrān āfeti
Cān ü dil mülkine şalmış gāreti
- 575 Her birisi hüsñ içinde nāzenīn
Encüm-i çarḥ-ı melāḥat meh-cebīn
- 576 Gonce-fem gül-ruḥ kamosı lāle-ḥadd
Mihr-ṭal'at māh-peyker serv-ḳadd
- 577 Cām-ı gevherler pūr olup la'l-i nāb
İki ḳoldan şundılar bezme şarāb
- 578 Gün gibi devr etdi birḳaç la'l-i cām
Ehl-i bezmüñ oldı rüyı lāle-fām
- 579 Çün şunıldı cām-ı 'işret her yaña
Oldı kūy kūy zevk-i şöhet her yaña
- 580 Bezm içine geldiler sāzendeler
Ney-veş efgān kıldılar sāzendeler
- 581 Etsün-içün ḳalbden def'-i melāl
Virdiler şeş-tā vü çenge gūşmāl

- 582 Eyleyüp seyr-i şifāhāndan nevā
Būselik gösterdi aşhāb ü vefā
- 583 Oldılar 'uṣṣākdan çün nağme-sāz
Kıldılar seyr-i 'irākīden hicāz
- 584 Nağme-verler sāzı hoş-ter kıldılar
Hāl-i 'uṣṣākı muḥayyer kıldılar
- 585 'Üdlar yanup tutuşdı od-ile
İñledi ney nağme-i Dāvūd-ile
- 586 Gösterüp evc-i hüseyñiden nevā
Kıldılar 'uṣṣāk kalbin tolu vā
- 587 Her biri şevk-ile olup kand-rīz
Ehl-i bezmüñ kalb-i nārın itdi tīz
- 588 Hum gibi her biri dilden kıldı cūş
... tıldı ber-elem ...
- 589 Kıldılar ol dem şadā kākñüs-veş
Urdı cevñān hūblar tāvus-veş
- 17a 590 Bezm içinde 'üdlar kıldı şadā
Etdiler hāl-i cihāndan iştikā
- 591 Gūş-ı tñbūr ü rübābı burdılar
Şūret-i deffe tabanca urdılar
- 592 Kıldı zārı nāylar bñlbñl gibi
Ehl-i diller cūş kıldı mñl gibi
- 593 Şavt-ı rñh-efzāyı kñññn etdiler
'Ālemi ser-cñmle mecnñn etdiler
- 594 'Ayş ü 'işret kārı oldı çñn tamām
Emr kıldı yine şāh-ı nīk-nām
- 595 Buldılar ay yüzlü niçe dāyeler
Māha pervīn-veş verüp pīrāyeler
- 596 Eylediler ol mehe pes mihri mehd
Kıldılar perverde idüp cidd ü cehd
- 597 Şardılar zer-beft ü dībādan kımāt
Yaydılar mehdine atlasdan bisāt
- 598 Beslediler anı dilden cñn gibi
Şakladılar sīnede ĩmān gibi
- 599 Etdiler bed-dīdelerden ihtimā
Buldı devletle özi neşv ü nemā
- 600 Heft-sāle irdi çñn ol nāzenīn
Tıldı nūrından zemān-ile zemīn
- 601 Çekdi pes serv-i dil-ārā gibi kadd
Lāle-i ḥod-rū gibi gösterdi ḥadd

- 602 Buldı hüsni sözi dehre intişār
Vaşfı birle oldu pür şehr ü diyār
603 Hüsni ü hulki cümle oldu müştahir
'Äleme emdāhı oldu münteşir
604 İrdügince dehre bu aqvāl-i dürr
Müşg gibi her meşāmi etdi pür

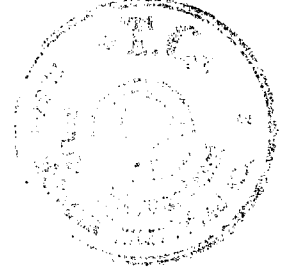
NEVRÜZ-I MÄH-I BEDR Ü FELEK-ĞADR MİHR-VEŞ RÜŞEN-
CEMÄL Ü HÜSNLE BER-KEMÄL OLUP YEDİ YAŞINA
DÜHÜL EDİCEK ŞULTAN FERRUĞ NÄM-DÄR Ü CİHÄN-ĞİR
Ü KÄM-KÄR BİR MU'ALLİM-I RÜŞEN-BEYÄN Ü 'İLMLE
KÄR-DÄN Ü HİLMLE ŞÄD Ü MÄN Ü BİR SİLAĞ-ŞÖR,
ZEMÄN FENNİNDE

17b

PEHLEVÄN BULUP BU İKİ DÄNÄYA VÜ ŞÄHİB-I FÜNÜN-I
NİK-ÄRÄYA 'İLM Ü HİKMET Ü EMR-I LU'BET ÖĞRETMEK-
İÇÜN TA'LİME VİRMESİNÜŦ BEYÄNİNDADUR Kİ ZİKR
OLINUR. *14

- 605 Heft-säle irdi çün ol kām-kār
Emr kıldı yine andan şehr-yār
606 Bir mu'allim buldılar şāhib-kemāl
'İlm ü hikmet içre bulmuş çok menāl
607 Sözde Hızır ü demde Rūhu'l-lahdı
'İlm ü hikmetden kamu āgāhđı
608 'İlm içinde 'ömrini şarf eylemiş
Niçe lafz-ı pür-me'ānī söylemiş
609 'İlm-i nahvī içre olmuş kār-dān
Eylemiş İlm-i bedāyi'den beyān
610 'İlm-i hikmet içre idüp cüst ü cū
Bilmiş-idi İlm-i te'sīsi kamu
611 Añlamışdı kısmet-i 'ālem nedür
Merkez-i 'arz 'unşur-ı ādem nedür
612 Oldı hāzır çün mu'allim kār-dān
Eyledi fermān yine şāh-ı cihān
613 Eylediler ol şehi teslīm aña
Gice gündüz kıla tā ta'līm aña
614 Şeh de yanında anuñ taşşıl ede
'İlm ü hilm ü hikmeti tekmīl ede
615 Şehr-yarı gördi çün ol feylesof
Hāl-i 'ālem sırrına bulmuş vukūf

- 616 'Akl-ı küllden aña feyz olmuş nişāb
Kābiliyyet nūrı urmış anda tāb
- 617 Böyle gördi şāhı çün ol kār-dān
Kıldı taḥşīline sa'y-i bī-kerān
- 618 Çār-deh sāle erişince o māh
Okıyup 'ilm içre buldı kadr ü cāh
- 619 Şuğul idüp kıldı taḥşīl-i 'ulūm
Ahiri eyledi tekmīl-i 'ulūm
- 620 Okıdı 'ilm-i kelāmı harf harf
Ögrenüp ta'līm kıldı naḥv ü şarf
- 621 Kılrsa ger 'ilm-i ma'anīden beyān
Hayret içre kalur-idi ins ü cān
- 622 Söylese 'ilm-i bedāyi'den kelām
Başda tutardı sözün cümle enām
- 623 Ger ferāyızden kelām itse beyān
Farz ederdi ḥubbin anuñ ins ü cān
- 18a 624 Bildi dāhı 'ilm ü ḥikmet n'idügin
'ilm-i ḥikmet içre ḥālet n'idügin
- 625 Her felek niç'istidāret etdügin
Kutb-ı merkez ḥāli n'olup n'etdügin
- 626 Bildi mantıkdaki şuğrā niçedür
Ḥadd-i evsaṭ şekl-i kübrā niçedür
- 627 Hem netāyic niçe olur kıldı fehm
Niçe olur bildi şekk ü zann-ı vehm
- 628 Bildi ne resme olur cehl-i basit
Hem mürekkeb niçesi olur muḥit
- 629 Hem nedür mevzū' ü maḥmūl āşikār
Bildir kıldı cümlesini iftikār
- 630 Şekl-i evvel şekl-i şānī niçedür
Şekl-i şālişde ma'anī niçedür
- 631 Şekl-i taşdıki taşavvur eyledi
Naṭ'-ı m'anīde tehevür eyledi
- 632 Bildi hem naḥv içre nedür mübtedā
Hem ḥaber niçe olur bī-iḥtifā
- 633 Hendese 'ilmin de öğrendi tamām
Bildir 'ālem niçe bulmış inkisām
- 634 Añladı saṭḥ-ı ḥakīkī niçedür
Miḥver-i çarḥuñ ṭarīkī niçedür
- 635 Bildir n'olur çār-'unşur ḥālini
Eyledi iz'ān felek aḥvālini

- 636 Añladı nabzuñ rumûzundan haber
Niçe yürür bildi a'zâda tamar
- 637 Bildi yidi ilduzuñ eşkâlini
On iki burcuñ kamu ef'âlini
- 638 Fehm kıldı niçedür eşkâl-i reml
Bildir ne resme olur ef'âli reml
- 639 Kabz-ı hâric kabz-ı dâhil n'eydügin
Tahta-i reml üzre hâşıl n'eydügin
- 640 Bildir nedür hâl-i uşurlâbı ol
Feth kıldı niçe müşkil bâbı ol
- 18b 641 Bildir hem niçedür ahvâli kalem
Kaṭ' kılmakda nedür hâl-i kalem
- 642 Ger şülüş kılsa rakam ol nîk-nâm
Şafha üzre kılsa yâ nesh irtisâm
- 643 Olsa ol haṭṭ-ı müselsel âşikâr
Olur-idi çün kemend-i zûlf-i yâr
- 644 Rik'a üzre kılsa divânî rakam
Hükmini tutardı 'âlem bî-elem
- 645 Yazsa reyhân şafha-i sîmîn-bere
Beñzer-idi nakş-ı haṭṭ-ı dil-bere
- 646 Ger muḥakkak kırma yazsa levḥa-şâh
Boynına ta'lîk ederdi gökde mâh
- 647 Aldı çünkim 'ilm-i 'âlimden naşib
Kıldı âdâb ü hayâ oldu edîb
- 648 Ol ki mübhem şeydür i'lân eyledi
Hem lebi'l-mirşâdı İzân eyledi
- 649 Hikmet içre Bû 'Ali-sâ oldu ol
Hem kıyâfetde şînâsâ oldu ol
- 650 Haber oldu şöyle k'ahbâr-ı cihân
Nâṭık olmazdı katında yek zemân
- 651 Söylese hikmet sözün şâh-ı 'azîm
Deng kalurdi Aristo-yı Hakîm
- 652 'İlm bir deryâ durur gâyetde jerf
Anuñ-içün 'âlemi olur şikerf
- 653 Dimeyem câyiz anuñ akrânı var
Lîk bu da'vînüñ istihcânı var
- 654 Oldı pes 'aşrında 'allâm-ı zemân
Yoğidi fevkinde daḥı kâr-dân

- 655 'İlmle oldu mükemmel çünkü şah
Eyledi pes emr yine pād-şāh
- 656 Hāzır oldu bir silah-şör-i zemān
Virdi ol sultāna ta'līm-i sinān
- 657 Etdi hem ta'līm-i rūmḥ ü remy-i tīr
Cümlesin şeh-zāde oldu hıfz-gīr
- 658 Oldı az müddet içinde zū-fünūn
Zūr-ile Rüstemleri kıldı zebūn
- 19a 659 Başladı andan şikāra rüzda
'İşret ü 'ayşa şeb-i firūzda
- 660 Oldı rindān gice gündüz hem-demi
Dağı hūbān-ı dil-ārā mahremi
- 661 Oldı 'adl ü bezl ü hürmet şan'atı
Cūd ü hilm ü fażl dāyim 'ādeti
- 662 Virse dehre bī-'aded sīm-ile zer
Getmez-idi bahrden şan yek güher
- 663 Dehre rūḥ irdi vücūdından anuñ
İrdi ḥalka luṭf ü cūdından anuñ
- 664 Toldı adıyla felek dervāzesi
Çarḥa irdi hüsniñüñ āvāzesi
- 665 Nāme-i ezkār-ı hüsniñ müsteṭāb
Dilde evrādı edindi şeyḥ ü şābb
- 666 Başladı 'ayşa o māh-ı dil-fürüz
Okur-idi şevkle eş'ār ü söz
- 667 Gördi çün ol ḥālī sultān-ı cihān
Virdi bī-'add aña meh-rū sāḳiyān
- 668 Başladı şeh 'ayş ü 'işret etmege
Gice gündüz zevḳ-i şohbet etmege
- 669 Dest-i devrān şundi çün ol şāhā cām
Turmayuban 'ayş kıldı şād ü mān

NEVRÜZ-I DİL-FÜRÜZ BİR GECE 'AYŞ Ü 'İŞRET Ü ŞEVK-I
ZEVK Ü ŞOHbet EDERKEN NĀ-GĀH ŞARĀB-I NĀBDA ĀF-
TĀB CEMĀLİN MÜN'AKİS GÖRÜP ÖZİ ÖZİNE 'ĀŞIK
OLMASINDADUR. *15

- 670 Bir müşerref gicede Nevruz Şāh
Menzil-i s'ad üzre toğmışdı çü māh
- 671 Hem-çü encüm cem' idüp dil-berlerin
Yanına aldı güneş peykerlerin

- 672 Kıldılar bünyād 'ayş ü 'işrete
Taldılar deryā-yı zevk ü şohbete
- 673 Serv-ḳaddler nāz-ile idüp hırām
Ehl-i bezme şundılar şevḳ-ile cām
- 674 Virmek-içün meclise zīb ü ferī
Tolu virüp aldılar boş sāğarı
- 675 Bezm içinde aḳdı çünkim rūd-ı mül
Tāze oldı ehl-i meclis hem-çü gül
- 676 Cūşa geldi her birisi mül gibi
Her biri açıldı güldi gül gibi
- 677 Başladılar sāza pes sāzendeler
Açdılar ol dem nefes sāzendeler
- 678 Geldiler ortaya çünkim şaffile
Başladılar söze çeng ü deffile
- 679 Rūydan def'-i makāni' etdiler
Şevḳle sāzı makāmi' etdiler
- 19b 680 Çengi çekdiler kenāra hūblar
Tutdılar boz deffleri maḥbūblar
- 681 Rāst-gū olmadıḡ-içün her zemān
Burdılar gūşān-ı ṭanbūrı revān
- 682 Çün tegannī eyledi derd-ile 'ūd
Cānı yandı sāmi'uñ mānend-i 'ūd
- 683 Encüm-āyīn yürüdi seyyāreler
Devr-i şohbet kıldılar meh-pāreler
- 684 Vardı şāhuñ bir kenīzi hūb-rū
Zūlfī 'anber ruḥları gül müşg-bū
- 685 'İlm-i mūsīḳārı bilmişdi tamām
Ger tegannī eylese ol nīk-nām
- 686 Eyleyüp Zühre şadāsın istimā'
Kılur-idi şevḳ ü zevḳinden semā'
- 687 Rāst perde üzre düzse ger nevā
Pes muḥayyer ola her 'uşşāk aña
- 688 Çün hüseynī perdeyi sāz eyleye
Aña cān murgını dem-sāz eyleye
- 689 Ger 'irāḳuñ perdesin açsa revān
Pes maḳarr olurdı aña işfahān
- 690 Çünki ol āvāz-ı şehnāz eyleye
Zühre anuñla ser-āḡāz eyleye
- 691 Būlbūl-āsā çünki naḡmāt ide ol
Niçe 'Abdūlḳādir'i māt ide ol

- 692 İşbu şevki gördi çün ol Zühre-nāz
Pes alup bir berbaşı kıldı nevāz
693 Rāst perde üzre düzüp sâzını
Bu gazel birle çıkardı āvâzını

Şİ'R-İ MÜNÂSİB-HÂL *16

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 694 Hamdū li'l-lah şeb-i Kadr oldu muḳadder bu gece
Eyledi anı Hudā bize müyesser bu gece
695 Kāmumuz üzre döner çarḥ-ı felek çün bu zemān
Pür ederek nūş edelüm şevkle sāgar bu gece
20a 696 Hādimi olsa ne tañ mihr ü şafā bile gelüp
Bu güneş yüzlü şehūñ māh-ı münevver bu gece
697 Gel-berü sāķī bu dem 'ayş ü tarab eyleyelüm
Devr eli şundi bize bāde-i ahmer bu gece
698 Eyle pür-nāle-i 'ūd-ile cihānı muṭrib
Burc-ı sa'd üzre durur Zühre-i ezher bu gece
699 Micmer-i māhı yakup şevkle bu pīr-i felek
Kıldı bezm içini pür-bū vü mu'anber bu gece
700 Añma iy dil gam u guşsa adını bir dem unud
Etdi Hakk çün feraḥ ü şādı müyesser bu gece

MEŞNEVİ

- 701 Ol nigār etdi bu resme çün sürūd
Buldılar ol sözden ehl-i bezm sūd
702 Oldılar ol şevkle şeydā gibi
Cūşa geldi her biri deryā gibi
703 Bir kenizūñ daḥı vardı māh-rū
Lāle-ḥadd ü serv-ḳadd ü müşg-bū
704 Aldı pes bir 'ūda virdi gūşmāl
Bu gazel üstine düzetdi maḳāl

Şİ'R-İ MÜNÂSİB-HÂL *17

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 705 Oldı meh burc-ı şerefde çü hüveydā bu gece
Kılalum biz daḥı şevḳ-ile temāşā bu gece
706 Bir güneş yüzlü mehūñ 'aşkına şungıl sāķī
Zevḳ-ile nūş edelüm bāde-i hamr bu gece

- 707 Muṭribā ḥāṣṣ şadāsın ҡo dilüñden bir dem
 708 Erişüp bād-ı nesīm eyledi bezmi pür-bū
 Şāhid-i zūlf-i şebi kıldı muṭarrā bu gece
 709 Yanalum yakılalum şem' gibi şubḥa degin
 Verelüm māh-şifat 'āleme aẓvā bu gece
 20b 710 İrse āvāz-ı terennüm güneş ü aya ñe tañ
 Şaldı bezme çü feraḥ Zühre-i zehrā bu gece
 711 Şal şafā pisterini gülden eyā bād-ı şabā
 Yatalum bād-ile 'uryān ü mu'arrā bu gece

MEŞNEVİ

- 712 Çün bu şi'ri söyledi ol māh-rū
 Geldi pes bir mihr daḥı ilerü
 713 Zühre-āyīn şundi destin çünki pes
 Buruban gūşın anuñ çekdi nefes
 714 Söze geldi şevkle açup lisān
 Eyledi bu şi'ri sāz-ile beyān

Şİ'R-İ MÜNĀSİB-ḤĀL *18

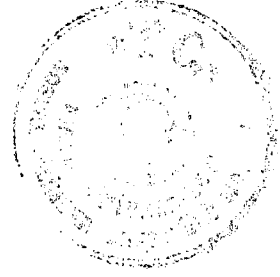
Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 715 Ḥamdü'l-lah bu gece şem'-i şebistān bundadur
 Zīr-i ḥāke getdi şanmañ mihr-i raḥşān bundadur
 716 Bezmimüzden dehre envār-ı şafā irse ne tañ
 Ol güneş ṭal'atlu şāh ü māh-tābān bundadur
 717 Dīv-i ḡamdan gördüñ ise zūlm ger iy mūr-ı dil
 Gel-berü 'arz eyle ḥālūñ kim Süleymān bundadur
 718 Ehl-i meclis n'ola ger muḥyī olursa Hızr-veş
 'Āleme cān-baḥş kılan āb-ı ḥayvān bundadur
 719 Yüz kez atsak tācumuz eflāke biñ biñ vechi var
 Ol melek-manẓar hümā-bāl ü perī-şān bundadur
 720 İstem ü derd ü ḡam-ı devrāndan olduñsa marīz
 Uş rehā bulduñ göñül kim derde dermān bundadur
 721 Minnet etme pād-şāh çarḥa zerre-yi nāb-içün
 Bendeyi ҡo gel-berü devletlü sulṭān bundadur

MEŞNEVİ

- 722 Çünki ol māh eyledi sözün tamām
 Geldi girü bir güneş yüzlü ḡulām

- 21a 723 Aldı bir ʔanbūrı ol-dem ʃevkle
Burdı gūʃın ʔünkü ol geldi dile
724 Eyledi 'akd-i lisān ol-demde hāl
Söyledi vū kıldı tanzīr-i ʔazel

GAZEL-İ MÜNĀSİB-HĀL *19

Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilātün Fa'ilün

- 725 Ölme ʔamdan iy ʔöñül gel āb-ı hayvān bundadur
Gel-berü bī-ʃafvet iseñ rāhat-ı cān bundadur
726 Mīr-i ʔarḥa egme baş bir rūʃenāyiʔün bu dem
Rūy-ı dehri rūʃen iden māh-tābān bundadur
727 Gök yüzinde niʔeye dek seyr edersin iy ʔüneʃ
İster-iseñ seyr-i 'alā gel ki seyrān bundadur
728 Künc-i miḥnet içre olduñsa esīr-i derd ü ʔam
İy ʔöñül āzāde ol serv ü hīrāmān bundadur
729 İy ʃafā ceyʃi ser-ā-ser eylemeñüz intiʃār
İctimā' idüñ bu dem kim yüce dīvān bundadur

MEŞNEVİ

- 730 ʔün tamām etdi kelāmın ol ʔulām
Geldi bir dil-ber daḥı ʃāhib-kelām
731 Mihr gibi dāyire ihzā eyledi
Nāz-ile geldi kelāma söyledi
732 Rāstda düzüp ʃadāsın bī-ḥalel
Eyledi ol daḥı tanzīr-i ʔazel

GAZEL-İ MÜNĀSİB-HĀL *20

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 733 Gel-berü açıl ʔül iy ʔül kim ʔüllistān bundadur
Gūʃ eyle ʃevkle murǵ-ı hoş-elḥān bundadur
734 İy ʔöñül Firdevs-i A'lā arzusın terk kıl
Nūr-ı ezher āb-ı Kevʃer hūr ü ʔılmān bundadur
735 El-ḥazer iy dās-ı miḥnet tīr-i ʔam cellād-ı derd
Ol kaʃı yā kirpügi ok ʔeʃmi fettān bundadur
21b 736 İy muḡannī ʃi'r ü ebyāt-ı muḡayyel kıl beyān
Bir kılı kırk pāre iden ehl-i 'irfān bundadur
737 Halk-ı dūnyānuñ birine kılma 'arz-ı ihtiyāc
Gel-berü iy sāyil-i dil birr ü iḥsān bundadur

MEŞNEVİ

- 738 Kıldı ol meh-rû kelâmın çün tamâm
Geld'ilerü yine bir şîrîn gulâm
739 Kızdurup yüz deff-veş ol şâhib-kemâl
Aldı bir kânûn virdi güşmâl
740 Pes tegannî eyleyüp açdı lisân
Eyledi bezm içre bu şi'ri beyân

GAZEL-İ MÜNÂSİB-HÂL *21

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 741 N'ola çekdiyse güneş çehresine kara niķāb
Hamdülil'-lah ki bu şeb yok ruķ-ı mäh üzre hicāb
742 Devr-i cām-ı mey-i gül-günü görüp şohbetde
Girdi pes rakşa sürür-ile bu nüh-'alî-kıbāb
743 Güldür şāha eyā şahid-i şeb ister-iseñ
Bu yüce tāk-ı felek-kadr daķı yüce cenāb
744 Ben de bu şohbet-i hāşş-içün ederssem yeridür
Kanlu yaşum mey ü göyniklüce bağrumı kebāb
745 Oldı bu bezm-i şafā içre güneş zerrîn-cām
Rakş eder mäh semā'ına çalar Zühre rübāb

MEŞNEVİ

- 746 Çün tamām etdi sözin ol Zühre-sân
Aldı pes bir cām ele şāh-ı cihān
747 Etdi ol cāmuñ içine çün nazar
Gördi 'aksin anda şāh-ı tāk-ver
22a 748 Kaldı hayrān aña oldı deng ü mest
Öz özi 'aşķına göñlin kıldı pest
749 Ğurre oldı tāl'at-ı zībāsına
Geldi bu söz kalb-i pür-ehvāsına
750 Didi benven Yūsuf-ı şānī bugün
'Ālemüñ hüsniyle sultānı bugün
751 Ben güneşven cümle hūbān-ı cihān
Zerreden kemdür katumda bî-gümān
752 Yok durur mişlüm cihānda bir daķı
Hem-serüm yok ins ü cānda bir daķı
753 Mısr-ı hüsñüñ devlet-ile şāhıyam
Hem melāķat encüminüñ māhıyam

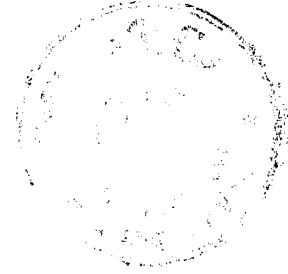
- 754 Eyledi gün ruhlaruma çün nazar
Taña kaldı çarh üstinde kamer
- 755 Kaddümüñ serv ü şanevber bendesi
Gün yüzümüñ mihr ü meh efgendesi
- 756 Ruqlarum mäh-ı münevverden lañif
Tal'atum hurşid-i enverden lañif
- 757 Dahı bunuñ mişli çok dürlü kelâm
Söyledi vü eyledi sözün tamâm
- 758 Çünki mağrûr oldu kendin gördi şâh
İmdi görince olur emr-i ilâh

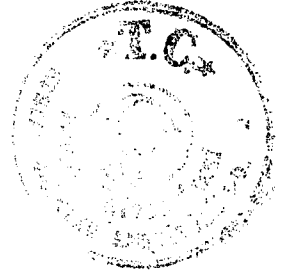
NEVRÜZ-I RÜŞEN-MÂH, ŞARÂB-I NÂBDA ÂF-TÂB
CEMÂLİN GÖRÜP KENDÖZİNE 'ÂŞIK OLICAK OL ŞOHBETİ
VÜ 'AYŞ Ü 'İŞRETİ PERİŞÂN EDÜP CÂME-HÂV^VBINDA
FERÂĞAT ÖZ ÖZİNE MUHABBET BİRLE YANURKEN NÂ-
GÂH SEYR 'ÂLEMİNDE GÖZİNE BİR MÂH GÖRİNÜP OL
ŞARÂB-I GURÜR VE BADE-İ PÜR-FÜTÜR SERİNDEN Bİ'L-
KÜLLİYE MÜRTEFİ' OLUP OL NİGÂRINA 'ÂŞIK
OLMASINDADUR. *22

- 759 Öz özine çünki 'âşık oldu şâh
Emr kıldı etdiler bezmi penâh
- 760 Nesterenden şaldılar pister o dem
Yatdı anda pes o verd-i pür-şiyem
- 22b 761 Urdı râh merdümün çün düzd-i hâ^Vb
Şâh rü'yâ eyledi pes feth-i bâb
- 762 Seyr ederken 'âlemi seyr içre şâh
Nâ-gehân görindi bir gün yüzlü mâh
- 763 Mihr yüzi dehri kılmış pür-ziyâ
Ceybi nûrı mañla'-ı şubh-ı şafâ
- 764 Kıldı şâh o mihre dikkatle nazar
İrdi cenb-i şâha pes ol mäh-ı fer
- 765 Niçeme mihr-i cihân-ârâydı
'Âlem içre şem'-i bî-hem-tâydı
- 766 Yayla sihr öğredürdi gözleri
Mürdeye cân-bağş olurdu sözleri
- 767 Taña kalaydı yüzini görse mâh
Hâk-i pâyın mihr ederdi secde-gâh
- 768 Âb-ı hayvân-idi şîrîn lebleri
Nüş eden olurdu ölmekden berî

- 769 İki ebrûsıydı çün Çâç-ı kemân
Kirpügi tîr-i hadeng-i cân-sitân
- 770 Tursa koparur kıyâmet kâmeti
Dîde-i hûn-rîzi devrân âfeti
- 771 Ruğlarıyla rûşen olmuş rûy-ı dehr
Gün yüzinden nûr alır mâh ü mihr
- 772 Güldüğince tâze güller açılır
Söyledükçe dehre şeker saçılır
- 773 Dürr-i şeh-vâr-idi zîbâ dişleri
Cânlar alurdu kaba bakışları
- 774 Ruğları gül saçları reyhândı
Şerbet-i la'leyni cisme cândı
- 775 Bir girişme eylese nâz-ile ger
Pür olurdu dehr andan şûr ü şer
- 776 Zülfî ser-keş kâmeti serv-i revân
Kâküli şu'bân-ı Mûsâdan nişân
- 777 Cân-ı 'uşşâka saçı müşgîn-kemend
Serv gibi kâmeti nağl-i bülend
- 778 Gün yüzi evrâk-ı devlet şafhası
Nûşha-i haddi sa'âdet levhası
- 779 Ol kemân-ebrûların çün pür-hayâl
Görmüş olmuş münhasif gökde hilâl
- 780 Gabgabı şan-kim kemân-ı sîm idi
Şafha-i hüsninde ağzı mîm idi
- 781 İki pistânı iki nârenc-i sîm
Zülf-i müşgîni cemâl üstinde cîm
- 782 Nokta idi ol dehân-ı nâzenîn
K'etmedi idrâk-i 'aql-ı horde-bîn
- 783 Mû-şikâf halk-ı 'âlem bî-mahâll
Tilce etmezdi bülende kıl ü kâl
- 784 Müşterî-fer mihr-çal'at meh-cebîn
Nâzil olmuş yüzine nûr-ı mübîn
- 23a 785 Çünkü şâhuñ yanına geldi o serv
Pes kelâma geldi mânend-i tezerv
- 786 Didi kim iy hüsnle mesrûr olan
Yok durur mişlûm deyü mağrûr olan
- 787 'Ucb kılduñ mekr-i Hakkı bilmeduñ
Âhîret endîşesini kılmaduñ
- 788 İmdi kılma 'ucbı sen iy tâc-ver
Kim saña andan erişür çok baçar

- 789 'Ucbedur dil-hānesine uran od
'Ucbedur cānı yakan mānend-i 'ūd
- 790 Māh-ı bedri etdi hod-bīnlik hilāl
'Ucbedan Hurşide irmişdür zevāl
- 791 'Ucb etme 'ucb edenler hor olur
Faızdan 'uccāb olan mehcūr olur
- 792 Mekk-i Hakk'dan olmağıl şāhum emīn
Okı kim v'Allāhü hayrū'l-mākirin
- 793 Mekk-i Hakk'dan şol ki dehhāş olmaya
Aña rif'at şāhı yoldaş olmaya
- 794 Mekk-i Hakk'dan şol ki gaflet eyleye
Aña çok ālām işābet eyleye
- 795 Mekk-i Hakk'dan şol ki bī-pervā ola
Nālesinden dehr içi bir gün tola
- 796 Böyle diyüp ol nigār-ı nīk-nām
Sundı nāz-ile şehe bir tolu cām
- 797 Aldı Nevruz anı pes nūş eyledi
Gönlü ol dem baır-veş cūş eyledi
- 798 Çünki Nevruz içdi anda cām-ı 'aşk
Oldı mest-i bī-nevā bed-nām-ı 'aşk
- 799 Dirdi 'aqlını yine Nevruz Şāh
Didi ol mihre ki iy gün yüzlü māh
- 800 Niredensin di nedür aduñ senüñ
Nāz-gerlikde kim üstāduñ senüñ
- 801 Eyleyürek işve ol meh-ruḥ aña
Virdi yüz biñ nāz-ile pāsuh aña
- 802 İderek biñ şive pes ol Zühre-nāz
Perde-i ḥālinden etdi keşf-i rāz
- 803 Didi benven 'ālem içre şāh-ı ḥüsn
Cümle ḥüsni encüm ü ben māh-ı ḥüsn
- 23b 804 Kaşlarum yayına kurbāndur cihān
Tir-i gamzemdür ḥadeng-i cān-sitān
- 805 Mihr gördi māh-ruḥsārum benüm
Mühre-āsā oldı pes zādum benüm
- 806 Leblerüm la'li şarāb-ı rūḥ-dād
Lāle-ḥaddüm dehri kıldı dil-güşād
- 807 Gözlerüm ser-fitne-i āḫir-zemān
Devr-i ḥüsn içre ruḥum şāhib-kırān

792 والله خير مما كرين Kur'an, "Allah, herkesten daha iyi tuzak kurar." Al-i İmrān, 3/54.

- 808 Bağ-ı 'ömrüm gerçi buldı nev-bahār
Yımedi naḥlūmden ammā kimse bār
809 Hem yerüm Ferhār'dur nāmum da Gül
Hem adum hem rüy-ı bessāmum da gül
810 Sözüni ḥatm eyleyüp ol Zühre-nāz
Bu ḡazel ṭarzında oldu naḡme-sāz

Şİ'RDÜR GÜL DİLİNDEN KENDÜ KENDÖZİNİ MEDḤ Ü
TA'RİF EYLER *23

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 811 Mihr-ile meh gördiler çün mihr-i ruḥsārum benüm
Oldılar ṭās-ı felekde mühre-veş zārum benüm
812 Zülfümüñ bendine niçe şîr-diller oldu şayd
Cānlar aldı sihr-ile çeşm-i fūnūn-kārum benüm
813 Mihr ü meh şanma cihānı rüşen iden rüz ü şeb
'Āleme virdi ziyā mihr-ile envārum benüm
814 Mürde iken 'ālem irdi leblerümden tāze-cān
Kılmış-idi mevtāyı diri lafz-ı dürr-i rübābum benüm
815 Her müderris şimdi ders-i 'aşkı ider dāyimā
Müsta'iddi kıldı sūḥte şerḥ-i muḥtārum benüm

MEŞNEVİ

- 816 Çün buları ol nigār etdi bed'īd
Pes perī-veş ol-dem oldu nā-bed'īd
817 Uyḡusından uyanup Nevruz Şāh
Görmedi ol gül-ruḥı eyledi āh
24a 818 Ṭurdu çün mest-i şebīne şehir-yār
Etdi ney gibi fiḡān ü āh ü zār
819 Kıldı nāle derd-ile bülbul gibi
Acı yaşın dökdi gözden mül gibi
820 Gül gibi çekdi yakasın kıldı çāk
Dest-i firḡatle başına saçdı ḥāk
821 Gördi yok zār-ile çāre kārına
İremez bu lu'b-ile dil-dārına
822 Pes zarūrī pişe kıldı şabrı ol
Bir iki gün cāna etdi cebri ol
823 Līk çeşmi rüz ü şeb giryāndı
Nār-ı 'aşkıyla dili biryāndı

- 824 Derd-ile hum oldu kaddi çün hilāl
Nāleden inceldi cismi oldu nāl
- 825 Gice gündüz girmede 'aynına hāVb
Kılur-idi çıkmāğa cānı şitāb
- 826 Oldı hanzal kand-i şîrîn zevkine
'Ālemüñ bakmadı 'ayş ü şevkine
- 827 Gül gibi dāyim şaçardı başa hāk
Kaşd ederdi kim kıla kendin helāk
- 828 Geçdi rûzı her dem āh-ı serd-ile
Olmadı verdi şükûfte derd-ile
- 829 HāVb-nüşîn aña dāyim oldu nîş
Cānına geçdi hevā sultānî iş
- 830 Gözleri yaşını ceyhūn eyledi
Nāle-i derd-ile kânūn eyledi
- 831 'Aşk-ı yār-ile çün oldu āşinā
Eşki baħrinde çü fülk etdi şinā
- 832 Şîveninden gökde ħurşîd aġladı
Āteşinden māh baġrın taġladı
- 833 Gözi yaşını isālet eyledi
Baħr-i miħnet içre ġavtāt eyledi
- 834 Sînesin kıldı çeġāne devr eli
Çenge döndi derd-ile toġru beli
- 835 Varduġınca dilde artdı derd-i şāh
Pes gül-i nesrine döndi verd-i şāh
- 24b 836 'Āşıkuñ olmaz dem-ā-dem rāħatı
Rûz ü şebi tār turur hāl-i miħneti
- 837 Olsa ger 'āşık olanda nîk-baħt
Vācid-i dil-ďār olup olmazdı saħt

NEVRŪZ-I CİHĀN-SŪZ, DİDE GİRYĀN Ü SİNE-BİRYĀN İKEN
NĀ-GĀH LEYL-İ MUZLİM ERİŞÜP 'ĀLEM KARAŇU NAŦ'-I
ZEMİN SİYEH-RŪ OLICAĞ SŪZ Ü GÜDĀZ Ü 'AŞK-I Bİ-
MECĀZİ DAĞI BED-TER OLUP DERD-İLE DİLDĀRUŇ
ĤĀYĀL-İ ĤĀŞŞINA ĤİŦĀB ETMESİNÜŇ BEYĀNINDADUR.

*24

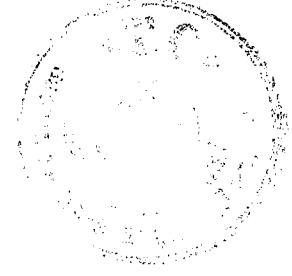
- 838 Geçdi ol gün irdi çün hengām-ı şeb
Tutdı zulmetde felek murġı maķām
- 839 Uçdı ol murġ açuban çün per ü bāl
Pes 'azāb-ı şeb gelüp virdi melāl
- 840 Yanar-iken şevkle şem'-i nehār
Dāmen-i şeb geldi kıldı istitār

25a

- 841 Mihr-i enver getdi cā-yı 'izzete
Batdı 'ālem cümle baħr zulmete
- 842 Sākin oldu yerlerinde mār u mūr
HāVba vardı vahş ü insān-ı ṭabūr
- 843 Ṭutdı zulmet ser-te-ser gerdūn yüzün
Keh-keşān azıtdı giderken izin
- 844 Bu felek pīri çün aldurdı sirāc
Derd ü ğamdan pes yüzine sürdi zāc
- 845 Seyrini unuttı vü kaldı nücūm
Yanmadı eflākde kandīl ü mūm
- 846 Mesken-i mihr oldu çünkim zīr-i hāk
Pes yüzine sürdi pīr-i dehr zāk
- 847 Çünki maġtūs oldu zulmetden cihān
Kara çüller geydi bu Zāl-i zemān
- 848 Ṭutdı çünkim zīr-i hāke gün nesak
Rū-yı dehre zāhir oldu pes ğasak
- 849 Çıkmaz oldu hīç şavt-ı 'andelīb
Şeh kapusından ne feryād-ı ṭanīb
- 850 Ne şadā eyler ħurūs-ı şubḥ-gīr
Ne ħurūc eyler şadā-yı kūs-ı mīr
- 851 Çün bu resme oldu 'ālem nā-gehān
Baħr-i zulmet içre ğark oldu cihān
- 852 Oturup bir kūşede Nevruz Şāh
Eyler-idi nāle vü feryād ü āh
- 853 Gördi çün indi zālām-ı şeb yere
Döndi pes ol dem ḥayāl-i dil-bere
- 854 Didi iy çarḥ-ı sa'ādet üzre māh
Ben kara günlüye bir dem kıl nigāh
- 855 Derd-i 'aşkuñla benem ser-dār-ı 'aşk
Rāh-ı ğamda kāfile-sālār-ı 'aşk
- 856 Ṭuydı 'aşkumdan benüm bir şemme māh
Ol sebebdan devr eder bī-iştibāh
- 857 Çün 'Uṭarid gördi ḥālüm bī-maḥāll
Çarḥ ḥayret üzre kalup oldu lāl
- 858 Bildi çün bir zerre 'aşkum āf-tāb
Yandı yakıldı benümçün çekdi tāb
- 859 Eyledüm Behrām'a derdümden maḳāl
Atdı seyfin oldu pes āşüfte-hāl
- 860 Gördi Zühre ḥālūmi bī-fer ü tāb
Ḳaddini çeng sīnesin kıldı rübāb

- 861 Hāl-i derdüm gördi çünkim Müşteri
Unudup oldu hisābından berī
- 862 Çünki Keyvān gördi derdümden eşer
Unudup oldu özinden bī-ḥaber
- 863 Dūd-ı āhum gördi çünkim iy melek
Acır ağlar şubḥa dek тұrmaz felek
- 864 Āsmān oldu duḥānumdan kebūd
Nār-ı 'aşkum urdı yer yer anda od
- 865 Nevm edersen pister-i rāḥatda sen
Nār-ı ḡamla yanaram her gice ben
- 866 Sen yürürsin gice gündüz şād ü kām
Guşsa-gırüm firkatüñle ben müdām
- 25b 867 Māh-rūlarla olursın sen enīs
Nār-ı 'aşkumdur baña ancak celīs
- 868 Kaşr-ı a'lā anda meskendür saña
Esfel-i Sāfil mekān oldu baña
- 869 Sen selāmetsin şafā birle qarīn
Ben melāmetl'olmuşam zār ü ḥazīn
- 870 Sen uyursın rāḥat-ile rüz ü şeb
Zerre uyḡu görmezem ben zi-'aceb
- 871 Sen içersin anda cām-ı ergavān
Bunda baḡrum oldu ḡamdan tolu kan
- 872 Sen edersin anda dāyim ḡufteler
Ben ederven bunda feryād-ı seḡer
- 873 Sen sürersin anda zevḡ-ile şafā
Ben çekerven bunda derd-ile belā
- 874 Sen edersin dāyimā nūş-ı şarāb
Kıldı ḡam nārı benüm baḡrum kebāb
- 875 Şāh-ı şādī anda hem-dildür saña
Bunda miḡnet künci menzildür baña
- 876 Var senüñ cismüñde nāzūk pīrehen
Pīrehen oldu baña 'aştar kefen
- 877 Tācdur ḡāl-i melāmet bil baña
Tāc-ı devlet līk hem-serdür saña
- 878 Bu revā mı ben karañu giceler
Eyleyem feryād ü nāle tā-seḡer
- 879 Ḥar-geh-i ḡazrāda yatup ḡonce-sā
Eyledüñ bülbüllerüñi ḡāk-i pā

- 880 Ko bu hāVbı vü uyan iy āf-tāb
Hāşılı hāVbuñ hemîn hāVb ola hāVb
- 881 Tır seherden hālet-i 'uşşākı gör
Kıl ü kāl-i tālīb-i müştākı gör
- 882 Şol kimesne kim seher-hız olmaya
Bāb-ı Hakk'dan rahmet-engiz olmaya
- 883 Şol kişinüñ şubh ola çeşminde hāVb
İstecebtü da'vetek gelmez hitāb
- 26a 884 Her seher-gehde du'ā makbûl olur
Her seher-geh tırmayan mahzûl olur
- 885 Gerçi vardur hāVb-ı şubhuñ lezzeti
Tāriki yarın bulısar rāhatı
- 886 Şubh yatanlarda devlet olmaya
Halk içinde aña 'izzet olmaya
- 887 Eyle 'işgā şāh-ı merdān ol 'Alī
Didi pes bākir tesa'azz iy velī
- 888 Hāşş'o kim terk-i şalāt-ı şubh ede
Rafz-ı vakt-i tayyibāt-ı şubh ede
- 889 Her mü'ezzin eyde hayy 'ale'l-felāh
E's-şalāt hayrûn mine'n-nevm e's-şabāh
- 890 Çün şalāt-ı şubha almaya vuzû
Kanda bula ol kişi kadr-i 'ulû
- 891 Sen dahı tır şubhdan iy āf-tāb
Bu şeref burcında toğ kıl terk-i hāVb
- 892 Senden ayru iy nigār-ı şād ü kām
HāVb-ı nüşin baña olmışdur harām
- 893 İderem her-bār şāhum cüst ü cû
Biri sen gülden vere şāyed ki bû
- 894 Sen edersin anda gül-tek bāde nüş
Bunda benden getdi cümle 'akl ü hüş
- 895 Söyler-iken meşnevî şāh-ı cihān
Bu gazel düşdi diline nā-gehān

GAZELDÜR NEVRŪZ DİLİNDEN *25

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 896 İçüp ağıyar-ile piyāleleri
Baña derd eyledüñ nevāleleri
- 897 Yerüm od eyledi benüm göreyin
Oda yansun bu āh ü nāleleri
- 898 Dāğ-ı 'aşkuñla şah-ı sīnemde
Açılur derd ü guşsa lāleleri
- 899 Gösterür halka halka kāküller
Māh-ruhsāruñ üzre hāleleri
- 26b 900 Şunma cām lebüñsiz iy sāķi
Āb-ı hayvānsa piyāleleri
- 901 Baña gamzeñ şerr-ile 'āmil olup
Hācibüñ gönderür havāleleri
- 902 Gice gündüz sen iç şarāb anda
Ben dökeyin çü lāle jāleleri

MEŞNEVİ

- 903 Girü dönüp yanarak ol āf-tāb
Ol hayāle yine eyledi hitāb
- 904 Didi kim iy dil-ber-i ferhunde-fer
Kām-bağş ol ben fakīre kıl nazār
- 905 Eşk-i çeşmüm pāyüñe üftādedür
Sürme gözden anı merdüm-zādedür
- 906 Yaşımı derdüñle ceyhün eyledüm
Yer yüzün anuñla gül-gün eyledüm
- 907 Eyle süfkat zulmi ko iy pād-şāh
Kem iken zālimde тұrmaz izz ü cāh
- 908 Zerre yok meylüñ vefā kılmāğa hīç
Cevr edersin ben kuluña ir ü giç
- 909 Bu fenā bādı eger etmezse kām'
Pīş-i hüsnüñde yanam mānend-i şem'
- 910 Fitne çeşmüñ eyledi çünkim pesāh
Lā-cerem dil buldı böyle iftizāh
- 911 Olsa ferhālüñ hayāli dilde yād
Dil olursa geşte hem-çün gird-bād
- 912 Çünki devrüm iy sirāc-ı müştā'il
Şem'uña lutfuñla āver eylegil

- 913 Tuş olaldan 'aşkuña iy kām-kār
Getdi dilden şabr ü cānumdan karar
- 914 'Aşkuñ ehvāsiyla pūr-bār oldu dil
Bīsūtūn-ı gamda Ferhād oldu dil
- 27a 915 Bād-ı āhumdan hāzer it havf kıl
Kim tağıdur iy neçe evrākı yel
- 916 Ben za'ife eyle şefkat kıl kerem
Çün olur elṭāf-ı kār-ı muhterem
- 917 Dil yoluñda baş açık dīvānedür
Cān cemālūñ şem'ine pervānedür
- 918 Kārd irdi üstühāna dostum
Derd ü gam dest urdı cāna dostum
- 919 Rūzgārum hicrūñ-ile geçdi āh
Bī-karāram zerre-veş ben rū-siyāh
- 920 Gel-berü alma igende bed-du'ā
Şāyed ola ol du'ā bir gün revā
- 921 Āh-ı 'āşık şubh-gāh olur katı
Āh alana bir gün irer āfeti
- 922 Bir fakīrem bir hakīrem bir garīb
Āhumı alma igende yā habīb
- 923 Cevri ko gel luṭfa āgāz eylegil
Bu vefā evcinde pervāz eylegil
- 924 Hüsnuñe zīver durur luṭf ü kerem
Kıl kerem luṭfuñla baña işbu dem
- 925 Bu oñılmaz derdüme eyle devā
Çün yıkıldı göñlüm it başdan binā
- 926 Dilden etsün bu terahhum bahri cūş
Merhamet ābından etdür baña nūş
- 927 Yaşum akıtma igen iy sīm-ber
Eşk-i mazlūm ādeme eyler zarar
- 928 Saña düşmez kim cefā-kār olasın
Lāyık oldur kim vefā-dār olasın
- 929 Dilde mihrūñ gālib oldu iy güneş
Sen mehe dil ṭālib oldu iy güneş
- 930 Yok nihāyet cevruñe iy dil-rübā
Bāri bir gün eylegil mihr ü vefā
- 931 Kim eder ta'dād-ı eyyām-ı firāk
Kim eder 'add-i leyālī iftirāk
- 27b 932 'Ādet olmuş çeşmüñe çün şürb-i dem
Pes ta'avvūd eylesün ol lā-cerem

- 933 Kakülün âvâre kıldı gönlümi
Gözlerün bî-çâre kıldı gönlümi
- 934 Olup ol âvârelıkla muştari
Sen hümâyı eylerem dün gün taleb
- 935 Serv gibi yerde misin bilmezem
Yâ hümâ-veş gökde misin bilmezem
- 936 Hayr kılmaz âteş-i âhum saña
Koya mı bunları Allah'um saña
- 937 Derd-i 'aşkuñ almadın cânım yetiş
Mür-ı mazlûma Süleymân'um yetiş
- 938 Nâr-ı 'aşkumdan benüm mâhum sakın
Zulm-bînüm almağıl âhum sakın
- 939 Âb-veşdür añla bu 'ömr-i cihân
Bir nefesde çağlayup olur revân
- 940 Şu gibidür çün bu 'ömr-i tîz-rev
Mihr-veş kılmaz karar iy mâh-ı nev
- 941 İmdi al andan sürür-ile murâd
'Adl kıl devründe vü vir 'ömre dâd
- 942 Merg desti şunmadın kâs-ı memât
Câm-ı la'lûñden içür âb-ı hayât
- 943 Bükmedin kaddüm bu devr-i pür-htaşar
Kolum etdür bilüne iy cân kemer
- 944 Şâd olup cân bâde-i pür-kâmla
Bula dil ferhat leb-â-leb câmla
- 945 Tolayup zülfüñ-şifat kol boynuña
'Anber-i nîk gibi girem koynuña
- 946 Vaşfa gelmez âh kim derd-i dilüm
Tuğm-ı ğamdur 'âlem içre hâşılum
- 947 Dâyim efkâr-ı cemâlün eylerem
Dilde taşvîr-i hayâlün eylerem
- 948 Pâd-şâhum künc-i mâhulyañla
Düşmişem dilden dile sevdâñla
- 949 Gice gündüz fikr-i sevdâdur işüm
Ceyş-i miñnet birle ğavgâdur işüm
- 950 Nidem iy gül-çehre kim bād-ı seher
Şemme iletmez bu hâlümden haber
- 951 Tâbişümden âf-tâb etmez beyân
Sûzişümden mâh-tâb etmez beyân
- 952 Şâyed irüp âh ü nâlem bir seher
Âhenin gönlüne ideydi eşer

- 953 Bilmezem iy gül-'izâr-ı lāle-fām
Saña da kurdı mı gam şayyâdı dām
- 954 Lîkin işbu göñlüm eyler şöyle zann
Kim dilüñde eyledi 'aşkum vañan
- 955 Böyle dimişlerdür iy mäh-ı cemîl
Kim göñülden göñüle vardur sebîl
- 956 Eyle şāhum merhamet dil-dādeye
Dest-gîr ol derd-ile üftādeye
- 957 Merhamet birle çıkarğıl nîk-nām
Raḥmet ide saña da Rabbü'l-enām
- 958 Ger dilerseñ kim revānuñ ola şād
Pes gerek iḥrâc edesin yaḥşî ad
- 959 Sen fenâ olursuñ ol bâkî kalur
Şanma anı kimse destüñden alur
- 960 Nām-ı bih koyan egerçi sindedür
Lîk ol nām-ile şan-kim zindedür
- 961 Nām-ı bihdür ādemi dil-şād eden
Nār-ı gamdan cānını āzād eden
- 962 Nām-ı bihden kimse ḥüsrān bulmadı
Nām-ı bih koyan peşîmān olmadı
- 28a 963 Söyler-iken bunları şāh-ı cihān
Kıldı bu şi'r-i bedî'i pes beyān

GAZELDÜR NEVRŪZ ZEBĀNINDAN *26

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün fe'ilün

- 964 Eşk-i ḥünînüm olup ḥasret-i la'lüñle şarāb
Āteş-i gamda ciger döne döne oldı kebāb
- 965 Nār-ı ḥasretle tenüm yandı kül oldı küllî
Ḥançerüñden n'ola şāhum urur-iseñ aña āb
- 966 Çehremi zerd eder-ise n'ola iksîr-i gamuñ
Zer-i ḥālîş görünür devlet-i 'aşkuñda şarāb
- 967 Kandasın gel-berü iy kaşr-ı cefā mi'mārı
Künc-i 'aşkuñla göñül şehri ḥarāb oldı ḥarāb
- 968 Nār-ı hicrüñle yanar cān ü göñül her laḥza
Bu 'acebdür ki olur bî-günehe böyle 'azāb

MEŞNEVÎ

- 969 Niçe bunuñ mişli çok dürlü kelām
Söyledi vü eyledi sözün tamān

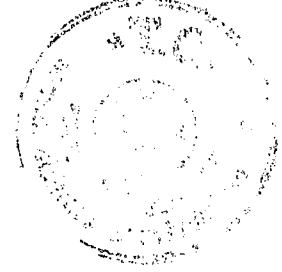
NEVRUZ 'AŞIK VÜ 'AŞK İÇRE ŞUBH GİBİ ŞADIK YARUN
 HAYALİNDEN CEVAB-I ŞAFİ VÜ HİTÂB-I KÂFİ
 EŞİTMEYİCEK ÂSMÂN-I Bİ-MİHR-TÂBÂNA HİTÂB
 ETMESİNÜN BEYÂNINDADUR. *27

- 970 Gördi yok yârün hayâlınden cevâb
 Âsmâna döndi vü kıldı hîţâb
- 971 Didi iy bî-mihr ü pür-cevr ü cefâ
 Kimse senden görmedi şubh ü şafâ
- 972 Beñzer olduñ bencileyin ğam-zede
 Kara cüll geydüñ olup mâtem-zede
- 973 Kanı mihrün neyledün iy rû-siyâh
 Beñzer etdi hâlünü âhum tebâh
- 974 Kanda getdi kanı ol cevherlerün
 Yavı varmışdur meger zîverlerün
- 28b 975 Gördi çün bî-mihr kevkebler seni
 Eylediler çarh-ı ğamda meskeni
- 976 Çekdiler bî-mihrlikden çün ta'b
 Oldılar şâbit-şevâbit ğamda heb
- 977 Tîr-i âhum urdı gibi yâreler
 Kim unutdı seyrini seyyâreler
- 978 Tâli'um durur seni bî-mihr eden
 Yoğsa ne gördün karardun böyle sen
- 979 Kara bahtumdan karardı şüretün
 Yok mı âğ etmege yine kudretün
- 980 Ger dilerseñ âğ olâ yüzün yine
 Bu sirişkünden benüm döne döne
- 981 Neyledüm ben bilmezem n'etdüm saña
 Kim bu dem bî-mihr görindün baña
- 982 Kanı aţalum senün mihrün kanı
 Kim bu resme etdün âşüfte beni
- 983 Niçe bir bağrumı biryân idesin
 Dertlü çeşmüm niçe giryân idesin
- 984 Niçeye dek böyle olam tîre-şâm
 Niçeye dek toğmaya bu mihr-i kâm
- 985 Eylegil mazlûmuñ âhından hâzer
 Pây-dâr olmaz aña seyf ü siper
- 986 Hiç eşer etmez benüm âhum saña
 Katı yürek virmiş Allâh'um saña
- 987 Hayr kılmaz âh-ı 'âşık key sakın
 Yerde kalmaz âh-ı 'âşık key sakın

NEVRÜZ-I 'ÄLEM-ÄRÄY Ü RÜH-EFZÂ-YI ŞEM'-VÂR
GÖYNIKLERİNDEN ÂSMÂNA YANUP CEVÂB EŞİTMEYİCEK
BİR ŞEM'-İ RÜŞENE SÜZ Ü GÜDÂZIN 'ARZ ETMESİNÜN
BEYÂNINDADUR. *28

- 988 Âsmâna eyledi çünkim hıtab
Hİç andan da eşitmedi cevâb
989 Söyler-iken âsmâna şâh-ı jîr
Gözine görindi bir şem'-i münîr
29a 990 Eyleyen ol şem' hâlingen beyân
Bu lûgazla eylemiş şeklin 'iyân

LÜGAZ-I ŞEM' *29

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

- 991 Ne durur ol şanevber-ğadd semen-ten
Ururlar giceler pâyına âhen
992 Yakar ol nâr-ı Mûsâ'dan çerâğı
Oñılmaz mişl-i 'âşık bağı dabı
993 Velî bu turfe yok cisminde cânı
Eger kesüñ başın artar revânı
994 Akar dâyim bügelmez gözi yaşı
Meger vardur derûnı içre başı
995 Muhibbî kim bunu feth eylese var
Öñinde tur ayağ üzre şem'-vâr

MEŞNEVÎ

- 996 Eyledi şeh çünki ol şem'a nigâh
Gördi kômîş başına zerrîn külâh
997 Gerçi bunca mesned 'izzetdedür
Bir ayağ üzre velî hizmetdedür
998 Nâr-ı ğamla idüp ihrâk-ı ciger
Rûy-ı zerdin dil-berine 'arz eder
999 Gördi çün ol şem'i olmış ten-güdâz
Pes aña göyniklerinden açdı râz
1000 Didi iy şem'-i münîr ü pür-şafâ
Senden olur tāk-ı tîre pür-ziyâ
1001 Hastesin beñzer gelüp pîr-i sirâc
Derdüñe eyler fetîl ile 'ilâc
1002 Baña beñzersin dil ü cân yakmada
Dertlû ten başına nîrân yakmada

- 1003 Her ne yerde kim edesin saña cā
Var durur başuñda tāt-ı pūr-ziyā
- 29b 1004 Şöyle beñzersin katı dīvānesin
Nār-ı 'aşka yanmağa pervānesin
- 1005 Kim demürler ayağūñ her gece
Pes erir bağruñda yāğūñ her gece
- 1006 Eyle beñzer başa koyup būriyā
'Arz edersin baña hālūñ bī-riyā
- 1007 Gāh korsın başuña zer-efseri
Gāh ekersin çeşmūñe hākisteri
- 1008 Gāh olur tāt ü serirūñ sīm ü zer
Geh edersin huffin āhende maḳarr
- 1009 Bād-veş her sūya çün meyyālsin
Bu maḳaşşdan lā-cerem bed-hālsin
- 1010 Ger hevāñ efzūn olursa āşikār
Bir arada ol-dem eylersin qarār
- 1011 Bende gel gör ger ziyād olsa hevā
Bī-qarār eyler dem-ā-dem hem-çü mā
- 1012 Zerre gibi göñlüm eyler iztīrāb
Bilmezem hīç kandadur ol āf-tāb
- 1013 İmdi gel iy şem'-i rūşen yanalum
Dūd-ı nār-ı firḳate boyanalum
- 1014 Yā ola kim vaşl-ı cānān idevüz
Yā ola terk-i ser-i cān idevüz
- 1015 İşbu resme etdi ol şem'a hīṭāb
Zerre andan da eşitmedi cevāb
- 1016 Söyleşürken şem' birle nā-gehān
Geldi bir pervāne kıldı terk-i cān
- 1017 Koyuban ol şem'i pes ol āf-tāb
Kıldı ol pervāneye andan hīṭāb

NEVRÜZ ŞAH-I RÜŞEN-MĀH ŞEM'-İ MUḤRİKA SÜZ Ü
GÜDĀZIN VÜ BA'Zİ RĀZIN KEŞF EDÜP ŞEM'DEN DAHI
CEVĀB EŞİTMEYİCEK ANDAN TAḤVİL Ü RÜCÜ' EDÜP BİR
PERVĀNEYE HİṬĀB BEYĀNINDADUR. *30

- 1018 Didi iy murg-ı huçeste hoş-nihād
Bu ṭarīk-ı 'aşk içinde rūḥ-dād
- 30a 1019 Cān verürsin bir dem içre gerçi sen
Ölürem biñ kez velī bir demde ben

- 1020 Vakt olur sen hark edersin bāl ü per
Gör beni kim yakaram cān ü ciger
- 1021 Sen görürsin gözle ma'sūkuñ revān
Gör beni kim bilmezem andan nişān
- 1022 Sen olursın vaşlı birle muğtenem
Ben çekerven hicr-i dil-berden elem
- 1023 Sen olursın rü'yet-ile şād ü kām
Ben hayālin dağı görmezven tamām
- 1024 Sen olursın nār-ı şevk-ile helāk
Rūz ü şeb ben andan oldum derd-nāk
- 1025 Hem dağı vardır senüñ bāl ü perüñ
Varup anuñla bulursın dil-berüñ
- 1026 Gel beni gör kim cenāhum yok durur
Nār-ı gamla irtiyāhum yok durur
- 1027 İmdi iy murğ-ı huceste nîk-fāl
N'ola açsañ hātırum-çün per ü bāl
- 1028 Bağ-ı dehr içinde cevlan eyleseñ
'Ālemi gün gibi seyrān eyleseñ
- 1029 Cüst ü cū etseñ cihānı rūz ü şeb
Eyleseñ ol māhı her lahza taleb
- 1030 Ol hümādan ola kim alup nişān
Eyleyesin irişüp baña beyān
- 1031 Eyledi pervāneye de çün hitāb
Hîç andan da eşitmedi cevāb
- 1032 Çün buları didi şāh-ı pür-heves
Gördi şem'uñ süfresinde bir (maķas)
- 1033 Ağzın açmış hışmla ejder gibi
Yutmağ ister şem'i şîrîn gibi
- 1034 Ol maķaş hālinden eyleyen beyān
Bu lûgazla vaşfını kılmış 'iyān

LÜGAZ-I MİKRĀZ *31

Mefā'ilün Mefā'ilün Fā'ilün

- 30b 1035 Ne durur ol neheng-i ejder-i kām
Ki tıramaz demine Rüstem-i Sām
- 1036 Ki döner hey'eti çelipāya
Gāh beñzer 'āşā-yı Mūsāya
- 1037 Taķınur geh gümüşden iki per
Murğ-ı kudsî gibi felekde uçar

- 1038 Tulle budur ki Hâlik-i Kâdir
Etdi pâyında güşini zâhir
1039 İrdüğine degürmemeye ziyân
Mıhlamışlar belinden anı revân
1040 Kaş eyler yüzini dūd irse
Ağar açar başına od irse
1041 Bunu her kim bilür ise pes var
Öp elini mehribbî etme 'âr

NEVRÜZ-I CİHÂN-SÜZ PERVÂNEDEDEN DAHI CEVÂB-I ŞAFÎ
VE HİTÂB-I KÂFÎ İSTİMÂ'IN ETMEYİCEK MEZKÛR HİTÂB
ETDÜĞİ ŞEM'U'N SÜFRESİNDE BİR MAKAŞŞ GÖRÜP ANÂ
DAHI 'ARZ-I HÂL ETMESİNDEDÜR. *32

- 1042 Döndi bu kez yanarak ol âf-tâb
Etdi ol mıkırâza cân-ile hitâb
1043 Didi kim iy yeregi taşdan katı
Korkudur Zâli dehânüñ heybeti
1044 Açsañ ağzuñ hışmla öder gibi
Toğru tursañ yâ 'aşâ peyker gibi
1045 Kim durur Rüstem saña karşı tura
Cünne-veş sengin dilüñe zâhm ura
1046 İki dillü olduğün-çün dem-be-dem
Yüregüñe urdılar mih-i sitem
1047 Sen tutarsın pister-i dîbâda cā
Ben edindüm âteş-i iskâda cā
1048 Sen edersin istikâmet çün 'aşâ
Eyledi miñnet benüm kaddümi yâ
31a 1049 Nezd-i dil-berden sen olmazsın ırak
Cismümi yakdı benüm nâr-ı firāk
1050 Murğ gibi var durur bālüñ senüñ
Yüce durur kadr ü ikbālüñ senüñ
1051 İmdi aç bu yolda lutf it bāl ü per
Ol hümâdan ola kim alup haber
1052 Ben za'îf ü ahkârı şād idesin
Bend-i gamdan canum âzād idesin
1053 Etdi ol mıkırâza da çünkim hitâb
Gelmedi andan dañı aşlâ cevâb
1054 Kaldı 'âciz bilmez oldu n'idesin
Bu tarîk içre ne resme gidesin

- 1055 Etdi bir yüzden yine bir feth-i bāb
Kūs-ı şāha eyledi bu kez hīṭāb

NEVRŪZ-I CİHĀN-SŪZ MEZKŪR ŞEM'UŪN SŪFRESİNDE
OLAN MİKRAẒDAN CEVĀB EŞİTMEYİCEK BU KEZ DÖNÜP
KŪS-I ŞĀHA HİṬĀB ETMESİNÜŪN BEYĀNINDADUR. *33

- 1056 Didi kim iy kūs-ı şāh-ı kām-yāb
Mihr-veş kadrüñ var iy 'ālī-cenāb
- 1057 Eylemiş gerçi kaddüñ hem çü-nün
'Aşkdan olmuşsin velī ḥālī-derün
- 1058 'Aşkdan olsa eger sende eşer
Olur-idüñ bencileyin nāle-ger
- 1059 Sen bu dem mevtā gibi olduñ ḥamūş
Ben ederven baḥr-veş cūş ü ḥurūş
- 1060 Rüstem-āyīn hem gerersin sīne sen
Ben müberrā olmuşam bu sīneden
- 1061 Sen geyindüñ gerçi āhenden libās
Nār-ı ḡamdan līk ben geydüm pelās
- 1062 Sen edersin yüce yerlerde makām
Pāy-māl etdi beni ceş-i melām
- 1063 Beñzer olduñ gice dīvinden zebūn
Kim şadāñ işitmez oldu devr-i dūn
- 31b 1064 Yāḥud olduñ zaḥme zaḥmından şikest
Kim şadāñ eşitmedi hūş-yār ü mest
- 1065 Güm güm öt cūş eyle ṭur sīnem gibi
Na'reler ur Ḥamza vū Rüstem gibi
- 1066 Ola kim ḥavf eyleyüp şāh-ı zūlm
Ḥaylin alup münhezim ola bu dem
- 1067 Kandasın yā iy ḥurūs-ı şām-gīr
Mürde misin zinde misin söyle bir
- 1068 Ṭur yukaru eyle heybetle şadā
Şāh-ı şāma ḥışm birle kıl nidā
- 1069 Ola kim senden de idüp dehşeti
Kaça vū gide bu çirkīn şūreti
- 1070 Ḥā'bdan uyanup oldu ṭut şabāḥ
İy mü'ezzin okı ḥayy 'ale'l-felāḥ
- 1071 Uyḥudan bīdār ol iy murḡ-ı seḥer
Şāh-ı rūza eyle gel bizden ḥaber

- 1072 Biz fakîre luţf ü ihsân eylesün
Gün cemâli birle şādān eylesün
- 1073 İy berîd-i kūy-ı dil-ber gel-berü
Ol haber-dih iy birāzer gel-berü
- 1074 Sen de ben de pür-hevāyuz dāyimā
Pes birāzer olsaķ olmaz mı revā
- 1075 N'ola iy bād-ı şabā varup bu şām
Baña virseñ yār hālinden hīrām
- 1076 Bunlara etdi bu resme çün hīţāb
Hīç birisinden eşitmedi cevāb
- 1077 Döndi pes ol āf-tāb ü meh-cebîn
Giceye kıldı hīţāb andan hemîn

NEVRÜZ-I 'ALEM-TĀB BU MEZKŪRĀTA HĪţĀB EDŪP
CEVĀB EŞİTMEYİCEK BĪ-SER Ü SĀMĀN, GĪRYĀN Ü
NĀLĀN ŞĀM-I SĪYEH-RŪYA VŪ MĪHNET-ĀŞĀM-I BED-
HŪYA HĪţĀB ETMESİNÜŅ BEYĀNINDADUR. *34

- 1078 Didi iy gice elüñden āh ü vāh
Beñzer olduñ kara bahtumdan siyāh
- 32a 1079 Gerçi dirler gicede her iş beter
Līk bihterdür du'āya her seher
- 1080 Eyleyüp rübāh-veş mekr ü hīyel
Kīre kılduñ āb-ı hayvānī bedel
- 1081 Sen bir a'māsın siyeh-rū yok gözüñ
Līk çeşm-i rüşeni var gündüzüñ
- 1082 Yāhu bir yek çeşmsin ol da tunuk
Gündüzüñ çeşmini gör kim derdi yok
- 1083 Sende meşy eden kişi a'mā olur
Çeşm-i a'mā gündüzün bīnā olur
- 1084 Bāri aç ol bir gözüñ iy rū-siyāh
Olmasun bahtum gibi hālüm tebāh
- 1085 Şöyle beñzer getdi bir yel günleri
Geldi saña munzamm oldu dünleri
- 1086 Mīh-ı encüm mīhladı beñzer seni
Pes bu yerde kim durur egler seni
- 1087 Beñzer etdi mīhver-i gerdün karar
Kara yüzüñ gördi korkdı oldu zār
- 1088 Böyle niçün iy gece bünyādesin
Zengi-i gam gibi yüzi karasın

- 1089 Hālūmi derdüñ diger-gün eyledi
Sa'd iken bu t̄ālī'üm dūn eyledi
- 1090 Muhtaşarken muktasırken dāyīmā
Kandan irdi bu muṭavvellik saña
- 1091 Beñzer olduñ 'ālem içre pāy-dār
Kim bu resme eyledüñ bu dem karār
- 1092 Gerçi ad-ı şām garībāndur saña
Līk işbu ism bühtāndur saña
- 1093 Niçe bir cev̄r idesin iy rū-siyāh
Gel uşan cev̄rūñden igen alma āh
- 1094 Çün olur rūz içre yārūñ rū'yeti
Lā-cerem ol buldı kadr ü rif'ati
- 1095 Çün siyeh-rū gösterürsin nā-gehān
Yār yārinden cüdā olur revān
- 1096 Dirler olur gicenüñ soñı nehār
Sen nehārı terk edüp kılduñ karār
- 32b 1097 'Arz kılduñ çün kara yüzüñ bu dem
Yağdı rūy-ı 'āleme bārān-ı ğam
- 1098 Key 'aceb zulmet bıraķduñ 'āleme
'Unfla zahmet bıraķduñ 'āleme
- 1099 Şol kara yüzüñden utanmaz mısın
Kara bahtum gibi uyanmaz mısın
- 1100 Kara yüzüñle yeter 'unf eylegil
Yüz karasını götür luṭf eylegil
- 1101 Git diyār-ı zulmete irsün seher
Şāh-ı hāver dehre vīrsün zīb ü fer
- 1102 Rūşen olsun yine bu 'ālem yüzi
Ser-te-ser mestūr olsun ğam yüzi
- 1103 Yüri iy şeb eylegil luṭf ü kerem
Tā ki ursun 'ālem içre şubḥ-dem
- 1104 Mihr dünyāyı münevver eylesün
'Ālemi nūr ile enver eylesün
- 1105 İşbu resme etdi çün şāma ḥiṭāb
Gelmedi andan daḥı hergiz cevāb
- 1106 Hem-çü İbrāhim pes ol nāzenīn
قال اني لا احب الاقلين
- 1107 Yine çarḥa bakmağa kaldurdi ser
Gözin açup gördi kim irmiş seher
- 1108 Nūr seyli ṭurmayup taşmış gelür
Uğraduğın nūra müstağrak kılur

- 1109 Şāh-ı hāver kaldurup şücāğ-ı der
Şıdı zengī leşkerin bā kerr ü fer
- 1110 Şaldı rahşın çekdi tīg-i zer-nigār
Zulmetüñ haylini kıldı tār ü mār
- 1111 Pes urup yüz yire didi iy Kadīr
Düşmiş olanlara sensin dest-gīr
- 1112 Düşmişem derd-ile bu dem tut elüm
Gösterivir gel baña toğrı yolum
- 1113 Baħr-i luṭfuñ mevc urup yā Müste'ān
Ben ğarībi ğark kılsun cāvidān
- 1114 Yok durur niddüñ eħadsin yā Eħad
Hāzretüñden irür eşyāya meded
- 1115 Senden istīsār ederven kārımı
Sen benümle vāşıl eyle yārımı
- 1116 Bu 'uḳül-i 'āḳılān iy lā-Yezāl
Künhüñi bilmekde oldu gung ü lāl
- 33a 1117 Sensin ol da'vātı şinvā iy Hudā
Yokdur aşlā saña hem-tā iy Hudā
- 1118 Dilerem senden dem-ā-dem yā Mu'īn
استعانت استعین و استعین
- 1119 Şuña kim luṭfuñ senüñ lerzān ola
Hikmetüñle vācid-i ferzān ola
- 1120 Peyk-i luṭfuñ kime kim takrīn ede
Cāhil ebter olsa da ferzīn ede
- 1121 Sen bilürsin hālūmi yā Rābb benüm
Hāletüm olmış durur a'ceb benüm
- 1122 Senden olmazsa 'ināyet her kula
Vuşlat maṭlūbını kanda bula
- 1123 'Avn olmaz-ise senden yā Selām
Her kişi olmaya aşlā ber-merām
- 1124 Sen edersin her kişiye feth-i bāb
Sen edersin 'abdüñe def'-i hicāb
- 1125 Luṭf-ı 'āmuñ ben kula hāşş eylegil
Bezm-i ferħat içre rakḳās eylegil
- 1126 Eyle irsāl-i hidāyet Hızrını
Feyz kılğıl bu 'ināyet Hızrını
- 1127 Merħamet kıl baña kim bī-çāreyem
Deşt-i ğamda kalmışam āvāreyem
- 1128 Senden istimdād ederven yā Şamed
Bī-mededven baña irürgil meded

- 1129 Gavş senden yâ ilāhe'l-'ālemīn
Ben za'ife kıl gıyāş olgıl mu'īn
- 1130 Günlerüm gamla perīşan olmadın
Dil mey-i derd-ile sekrān olmadın
- 1131 Dürmedin 'ömrüm bisātin pīr-i dehr
Dönmedin 'aksine gerdün-ı sipihr
- 1132 Ol semen-ten yāra iriştür beni
Bülbülem gül-zāra iriştür beni
- 1133 Vuşlat-ile cānı şād eylegil
Bu dil-i mağmūmı ferhān eygil
- 1134 Gün cemāli gönlümi pūr-tāb ede
Ab-ı luṭfı güllerüm sīr-āb ede
- 1135 Şām-ı zülfinden irüp şubḥ -ı zıyā
Maṭla'-ı hüsni-ile dil bulsun şafā
- 33b 1136 Cānumı gün yüzi pūr-nūr eylesün
Vuşlatı gönlümi mesrūr eylesün
- 1137 Hastedür gamdan dil-i nāzūk-mizāc
Ol ṭabīb ol ḥasteye kılsun 'ilāc
- 1138 Niçe hicrinden görem cevri ü cefā
İrişüp ol mihr eylesün vefā
- 1139 Niçe bir yaksun dili nār-ı firāk
Niçeye dek ola rüz-ı iftirāk
- 1140 Hasretinden niçe kılam nāle ben
Lāle-veş gözden akıdam jāle ben
- 1141 Lāle ḥaddi hicri ura cāna dāğ
Dil yana firḳatle mānend-i çerāğ
- 1142 Nār-ı miḥnet birle ṭāb yandur beni
Bu zülāl-i vaşlına kandur beni
- 1143 Vuşlatından cāna iriştün şafā
Yüzi nūrı kalbi kılsun pūr-zıyā
- 1144 Gül-şen-i hüsniinde koḳam güllerin
Deste deste hem kuçam sünbüllerin
- 1145 Sen 'ināyet eyle baña yâ ilāh.
Kim baña hem-ser ola ol yüzi māh
- 1146 Mīve-i vaşlını ḥāşıl eyleyem
Cānumı anuñla ḥoş-dil eyleyem
- 1147 Ṭal'atı nūrından ire cāna tāb
Teşneye cām-ı lebinden şuna āb
- 1148 Gül yüzinden gönlüme irüp şafā
Mihr yüzi cāna baḥş ide zıyā

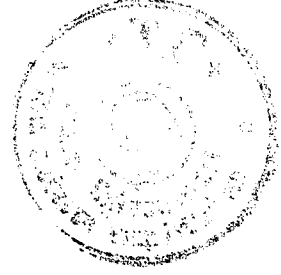
- 1149 Būy-ı mūyından dil olsun būye-dār
Şerbet-i la'liyle cān bulsun ħumār
- 1150 Gün cemālinden göñül pūr-nūr ola
Vuşlatından dem-be-dem sürūr ola
- 1151 Fırkatinden ħaste-dil buldı memāt
Pes içürsin lebleri āb-ı ħayāt
- 1152 Āb-ı la'li cānı sīr-āb eylesün
Göñlümi ay yüzi pūr-tāb eylesün
- 34a 1153 Teşnelikden olmışam cāndan berī
Āb-ı ħayvān kılsun i'tā lebleri
- 1154 Gözlerüm oldı remed görmez ziyā
Ĥāk-i pāyı aña çeksün tūtiyā
- 1155 Ĥār-ile ħas tutmadın bu dāmenüm
Sen naşīb eyle o gül pīrāhenüm
- 1156 Virmedin bu yolda tatlu cānumı
Luţf edüp feyz it baña cānānumı
- 1157 Yanmadın dil nār-ı hicrāna mūdām
Talmadın dil baħr-i buħrāna mūdām
- 1158 Ol Mesīĥayı benümle hem-dem it
Āf-tābı māha bu dem maħrem it
- 1159 Şol kişi kim Ĥakk'dan istinşār ede
Ĥakk anı manşūr ü ber-ħurdār ede

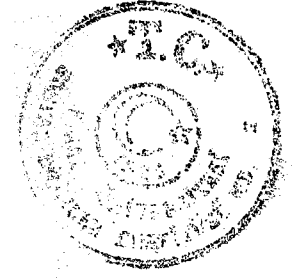
NEVRÜZ ŞĀH-I MURĀD-ĤĀVĤ OL ĀSĪTĀN-I A'LĀYA VÜ
LEYVĀN-I MU'ALLĀYA YÜZ URUP BĪN ZĀRĪ BİRLE 'ARZ-I
ĤĀL VÜ TAZARRU' Ü İBTİĤĀL Ü İSTİMDĀD-I AĤVĀL
EDİCEK OL PĀD-ŞĀH-I كَن فَكان BAĤR-I RAĤMETİ VÜ
ENĤĀR-I 'İNĀYETİ CÜŞA GETÜRÜP OL DERD-MENDE VÜ
KÜNC-I MİĤNET İÇRE KALMIŞ MÜSTMENDE MERĤAMET
KILUP FERĤĀRDAN BÜLBÜL-NĀM Ü TŪTİ-KELĀM BİR
KİMESNEYİ ANUŤLA MŪLĀKĀT ETDŪRMESİNDEDŪR. *35

- 1160 Taşdı çünkim nūr seyli nā-gehān
Ĥarka virdi zulmetüñ ħaylin revān
- 1161 Şīri çarĥuñ şubĥ-dem cūş eyledi
Zer-turāsın aldı ber-düş eyledi
- 1162 Şāh-ı aĥter ħurdi t̃āremde otāĝ
Geydi zer-kaftān ser-ā-ser bāĝ ü rāĝ
- 1163 Geldi arzuñ çehresi giryānken
Tār-ı zulmetden dili biryānken

- 1164 Geymiş-iken dehr zulmetden 'abā
Şāh-ı hāver virdi nūrānī kabā
- 34b 1165 Mihr-i enver bağladı şāmuñ demin
Şekl-i gül-gün tutdı pes rû-yı zemîn
- 1166 Oldı kākum-fām bu naţ'-ı cihān
Ġarķ-ı nūr oldı zemîn ü āsmān
- 1167 Ġam bisāţın dürdi ferrāş-ı şabā
Döşedi pes pister-i zevķ ü şafā
- 1168 Çünki şubh oldı vü 'ālem tıldı nūr
Dehre andan irdi şādī vü sürūr
- 1169 Gördi çün bu hāleti şāh-ı cihān
Eyledi bir lahza teskîn-i figān
- 1170 Andan etdi emr şāh-ı kām-kār
Çekdiler bir esb aña oldı süvār
- 1171 Cem' oldı yanına meh-pāreler
Yürüdiler şevkle seyyāreler
- 1172 Çıkdı çün tāvus cevlan eyledi
Gün gibi dünyāyı seyrān eyledi
- 1173 Hālini ki 'arz kıldı lāleye
Göz yaşını dökdi gāhī jāleye
- 1174 Gāh kıldı bī-nevāyāne sürūd
Gāh akıtdı gözlerinden kanlu rūd
- 1175 Gül-ruĥın ki 'arz kıldı gül-şene
Gāh dil uzatdı berg-i sūsene
- 1176 Sünbülinden her benefşe aldı tāb
Feyz oldı lāleye verdinden āb
- 1177 Servin nāz öğretti toĝrı kāmety
Nūr virdi dehre rüşen tal'atı
- 1178 Böyle seyr idüp yine döndi melül
Menziline eyledi meh-veş 'udül
- 1179 Gider-iken derd-ile şāh-ı cihān
Gördi konmuş oturur bir kārubān
- 1180 Almaĝ-içün nām-ı dil-berden haber
Anlara irişdi şāh-ı tāc-ver
- 1181 Gördiler ol māhı halk-ı kārubān
Ed'iye-i envārın etdiler feşān
- 35a 1182 Kıldılar başına sīm ü zer nişār
Şan-ki arza encüm etdi intişār

- 1183 İndirüp her birisi pâyına ser
El açup kıldılar işâr-ı güher
- 1184 Anlara şeh viridi 'izzetle selâm
Şordı andan hâl-i yârinden peyâm
- 1185 Söyleşürken anlar-ile şâh-ı jîr
Gözine nâ-geh görindi bir dilîr
- 1186 Dend ü çâpük üzerinde bî-gümân
Görinür âşâr-ı dil-berden nişân
- 1187 Gördi ol şahşı çü şâh-ı tâc-ver
Didi kim iy yâr-ı cānum vir haber
- 1188 Niredensin di nedür aduñ senüñ
Kim durur şehrüñde endāruñ senüñ
- 1189 Sende bûy-ı âşinâlık görinür
Hem-peyâm-ı dil-rübâlık görinür
- 1190 Viridi cāna hoş-şafâlar rû'yetüñ
Nûr viridi kalbe rûşen-çal'atuñ
- 1191 Hüdhide beñzer senüñ ra'nâlığıñ
Cân sevindi göricek zîbâlığıñ
- 1192 Dil cemâlüñ birle rûşendür bu dem
Hâliyâ gelmeñ ne yirdendür bu dem
- 1193 Yer öpüp pes ol dilîr ü ercümend
Didi olsun gün gibi kadrüñ bülend
- 1194 Necm-i bahtuñ dāyim etsün irtifa'
Şâh-ı gerdün emrüñe olsun muṭâ'
- 1195 'Ömrüñi pâyende etsün lâ-Yezâl
Devletüñ mihrine irmesün zevâl
- 1196 Çünki şorduñ zād ü bûdumdan peyâm
Nām-ı şehrümden vûcûdumdan peyâm
- 1197 Gûş tutuñ imdi bu dem gül gibi
Söyleyem destānumı bûlbûl gibi
- 1198 Ben fakîr ü pür-nevā-yı âşüfte-dil
Tîr-i devrân-ile olmuş süfte-dil
- 1199 Mülket-i Ferhâr'dur şehrüm benüm
Bûlbûlem gül-zârdur şehrüm benüm
- 35b 1200 Hem benüm ismüm dağı bûlbûl durur
Hem mekânım gice gündüz gül durur
- 1201 Eyleyem sûz-ile bir kez ger şadâ
Zühre çengin koyup olur bî-nevâ
- 1202 Derd-ile ger eylesem hâ'nenelik
'Abd-i mü'min eyleye şermendelik

- 1203 Mürdey'enfâsum çü 'İsâ cân verür
Emrazâya sözlerüm dermân verür
- 1204 Ger ederssem mekr ü telbîs ü füsûn
Bâbili bir demde eylerven zebûn
- 1205 Eylesem ger inhidâ' vü hîle hoş
Bey' ederven Bû 'Alî'yi bende-veş
- 1206 Niçe biñ dürlü hikâyet bilürem
Hem nedâmet hem zarâfet bilürem
- 1207 Gösterem çün kendüm ola cevî-fürûş
Gösterem şerbet olam pes rev-fürûş
- 1208 Nakş-bendem bülbül-i güyendeyem
Hem zarâfet ehlini cüyendeyem
- 1209 Söylerem ben niçe eş'âr ü gazel
Oldı kavlüm nakş-ı taşnîf-i 'amel
- 1210 Eyleyem 'uzzâldan çünkim şadâ
İşfahânî seyr idem bâ-nevâ
- 1211 Çâr-gâhum şöyle hoş-ter eyleyem
Hâl-i 'uşşâkı muhayyer eyleyem
- 1212 Kim eşitse dâstânım şevkle
Gül gibi ağız açup hayrân kala
- 1213 Germ edüben gâh dil-tennürını
Hoş çalarvan 'aşk ü gam tanbûrını
- 1214 Gelse destümde kelâma sâz kıl
'Akd ede her kûlda 'âlem cân ü dil
- 1215 Hidmetümde çeng ayağ üstindedür
'Üd ü muğnî lehv ü lâğ üstindedür
- 1216 Zühre ger çengüm şadâsın diñleye
Hayretinden eñül eñül iñleye
- 36a 1217 Hem taşavvuf bâbını ger söyleyem
Cümle şeyhi anda mülzem eyleyem
- 1218 Cürm elinden şol ki olmışdur zebûn
Râh-ı istiğfâra olam reh-nümün
- 1219 Kurtaram cürminden anı söyleyü
Ezürü tûbû ila'l-lah deyü
- 1220 Bâb-ı tekyem infitâh olmuş durur
Celle-hânım pür-şalâh olmuş durur
- 1221 Her ki gelse baña irşâd iderem
Hâne-i kalbini âbâd iderem

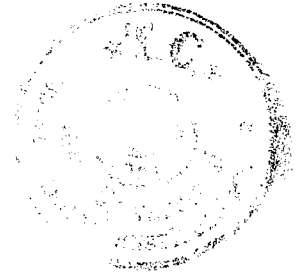
- 1222 Aña derem hakk nedür bātıl nedür
Seyri fi'l-lah itmede hāşıl nedür
- 1223 Çekdürem çünkim aña ben erba'ın
Zemherîr cürmi pes ola mihîn
- 1224 Kışsa-hā'num çok letāyif bilürem
Hem hikāyāt-ı şerāyif bilürem
- 1225 Şā'irem eş'ār ü sözüm var durur
Her gazelde yüz rumūzum var durur
- 1226 Almışamdur da'vet-i cinnden naşib
Da'vet-ile idem a'dāyı habib
- 1227 'İlm-i nārencātı hoş-ter bilmişem
Kimyā 'ilminde māhir olmuşam
- 1228 'İlm-i cüz'ıyyātuma yokdur hisāb
'İlm-i külliyātuma ne ihtisāb
- 1229 Tūtî gibi ger tekellüm eyleyem
Bülbül-āsā yā terennüm eyleyem
- 1230 Türk Hind idüp ser-ā-ser tūtiyān
Eyleyeler bile yanumca figān
- 1231 Her cihetden añladum buldum vukūf
Mihr bābın cümle bildüm bî-küsūf
- 1232 Okudum 'ilm-i 'uşūli harf harf
'İlm-i nahvî içre 'ömrüm oldu şarf
- 1233 Bilmişem 'ilm-i beyānî niçedür
Hem kelām içre ma'ānî niçedür
- 36b 1234 Eylerem niçe ma'āniler beyān
Söylesem bula kelāmum ittizān
- 1235 Tekye-i 'ālemde lâ'übāliyem
Gāh şūfî gāh Rūm ebdāliyam
- 1236 Gıll ü gışşdan göñlümi pāk eyledüm
Pāy-ı 'ārifde yüzüm hāk eyledüm
- 1237 Hāricilerden teberrā eylerem
Rāfızilerden tevellā eylerem
- 1238 Tekye-i şehde nemed-pūş olmuşam
Şeh 'Alî'ye halka-der-gūş olmuşam
- 1239 Dehr içinde 'ārif ü 'irfānıyem
'Ālem içre hikmetüñ Lokmanıyam
- 1240 Bilürem kandan olur her bir maraz
Ol maraz olmağa ne olur garaž
- 1241 Her ma'ācin bende rüh-efzā durur
Her 'akākırüm dile rāhat virür

- 1242 Hem müneccim fennin'etdüm ittişāl
'İlm-i isti'lā-yile buldum kemāl
- 1243 Heft necmüñ bilürem eşkālını
Merkez ü kutbuñ kamu ahvālını
- 1244 Yirde virem gökde encümden haber
Söyleyem her biri niçe seyr eder
- 1245 'İlm-i uşurlābı yahşı bilmişem
Şems hālinden haber-dār olmuşam
- 1246 Bir dem içre bağlayam niçe raşad
Kim müneccimler birni bilmez ebed
- 1247 'İlm-i taşdıki taşavvur etmişem
Naṭ'-ı kübrāda tehevvr etmişem
- 1248 Bildüm āhir didüm Allāhü eḫad
Ekl ü şürb etmez hem Allāhü's-şamed
- 1249 Hem Muḫammed'dür ḫabīb-i Zü'l-celāl
Aña Ḥakk baḫş eyledi bī-ḫadd nevāl
- 1250 Ḥāce-i Bağdād'um iy şāhib-i kerem
Tācir ü Rūm ü 'Arabvan hem 'Acem
- 37a 1251 Mısr-ı Mısrı görmişem ben ercümend
Yüklerümüñ tengi durur teng-i kand
- 1252 Şām ü Şāmāt'ı tamāmet gezmişem
Hind ü Sind ilin be-gāyet gezmişem
- 1253 Ḥāliyā pīşüm ticāretdür benüm
Māluma kaşdum ziyādetdür benüm
- 1254 Turmayup uş şimdi te'cīr eylerem
Māla istikşār ü tekşīr eylerem
- 1255 Ne haber şorarsañ diyem Ferḫār'dan
Hem-çü bülbül ḫālet-i gül-zārdan
- 1256 Şeh çü Ferḫār adını gūş eyledi
Pes varup anı der-āgūş eyledi
- 1257 Didi kim iy hüdhüd-i ferḫunde-nām
Sen virürsin baña Belkıs'dan peyām
- 1258 Sen virürsin baña yārümden haber
Ol nigār-ı gül-'izārumdan haber
- 1259 Gösterürsin baña yārüm illerin
Bildürürsin ol nigārum illerin
- 1260 Olmuş-idüm nār-ı gamdan mürde ben
Serd-i hicrān-ile dil-efsürde ben
- 1261 Baña 'ömr-i cāvidān bağışladuñ
Sözlerüñle tāze cān bağışladuñ

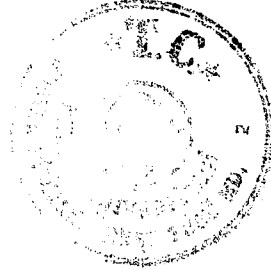

- 1262 Münteşir olmuşdı 'ömrüm günleri
Zulmet-i gamla geçerdi dünleri
- 1263 Bād-ı lütfuñ eyledi ser-cümle cem'
Yakdı göñlümde kelāmuñ nūrı şem'
- 1264 N'ola pes bizi götürseñ hākdan
Mihr-veş 'ār etmeseñ hāşākdan
- 1265 Hayl-i istinkāfı taḥlīf eyleseñ
Dār-ı pūr-belvāyı teşrīf eyleseñ
- 1266 Böyle nāle eyleseñ bülbul gibi
Böyle cūş etseñ dem-ā-dem mül gibi
- 1267 Böyle yansak şem' gibi dem-be-dem
Göge çeksek āhdan nīlī 'alem

- 37b 1268 Eyledi şeh nāle çün bülbul-şıfat
Gūş kıldı anı bülbul gül-şıfat
- 1269 Gördi çün Nevruz'dan bī-ḥad niyāz
Cūşa geldi şevkle ol sihr-bāz
- 1270 Eyledi şeh-zādeye yine tapu
Kodı el baş üzre manend-i sebū
- 1271 Mālını teslim edüp bir tācire
Şeh katına geldi urdı yüz yire
- 1272 Yanına aldı anı Nevruz Şāh
Oldı Nāhīd'e mukārin şan-ki māh
- 1273 Birbiriyle açıluban bülbul gibi
'Azm-i gül-şen etdiler gül gibi
- 1274 Māh ü Zühre eyleyüben iktirān
İrdiler pes ṭāq-ı şāha şād ü mān
- 1275 Düşdiler şāhuñ öñine mīr ü kul
Menziline kıldı şeh meh-veş 'udül
- 1276 Hāneyi çün 'işret-ābād etdiler
Şevk birle bezme bünyād etdiler
- 1277 Meyden oldu başlar ateş gibi germ
Saḥt-diller oldılar çün mūm-ı nerm
- 1278 Emr kıldı pād-şāh-ı tāc-ver
Geldiler icvākile sāzendeler
- 1279 Şaffla oturdılar maḥbūbeler
Zühre-āyīn nāz-ile merḡūbeler
- 1280 Urdılar her biri sāz ü söze dest
Kıldılar āvāyla dünyāyı mest
- 1281 Geldi ol dem cūşa bülbul mül gibi
Kıldı gulḡul şevkle bülbul gibi

- 1282 Zevk-i meyle def'-i haclet eyledi
Şāh öñinde çok nedāmet eyledi
- 1283 Kıldı bezm içinde efsün-sāzlık
Söz-ile kıldı sūhan-perdāzlık
- 1284 Eyledi çün hāl-i firkatden sürūd
Tutdı şāhuñ cānını ol lahza od
- 38a 1285 Etdi pes derd-ile feryād ü figān
Gözlerinden oldu mey-gün-yaş revān
- 1286 Söyledürken derd-ile sevdā-yı 'aşk
Başdan aşdı nā-gehān deryā-yı 'aşk
- 1287 Virdi gark-āba bu göñli fülkini
Tutdı şu cümle vücūdı mülkini
- 1288 Göricek ol hāl-i andan getdi hūş
Etdi hayret mıkna'-ı 'aqlını pūş
- 1289 Ehl-i meclis gördi çün ol hāleti
Her birinüñ getdi şabr ü tākati
- 1290 Kıldılar dilden ceres gibi figān
Dūd-ı āh-ile gök oldu āsmān
- 1291 Etdiler zārī ney-i dem-keş gibi
Nār-ı gamla yandılar āteş gibi
- 1292 Cānı yandı cümleñ mānend-i 'ūd
Āhdan tutdı cihān yüzini dūd
- 1293 Yatur-iken hayret ü derd-ile şāh
Nite kim hāl-i husūfı içre māh
- 1294 Göñli yine sūy-ı hūşa eyledi
'Aklı geldi pes şenūşe eyledi
- 1295 Yine feryād eyledi bülbul gibi
Eşkin ol-dem cūy kıldı mül gibi
- 1296 Gördi Bülbul çün bu fi'li şāh'dan
Nīlī kaftān geydi dūd-ı āhdan
- 1297 Yüz urup yüz biñ şenāyā eyledi
Keşf-i hāl-içün temennā eyledi
- 1298 Didi kim iy mih-ter-i hayl-i cihān
Bende durur saña cāndan ins ü cān
- 1299 Gül-ruhuñla yer yüzi gül-şen durur
Rüy-ı 'aqluñ gün gibi rūşen durur
- 1300 Turduğınca dehr mevcūd olasın
Her göñül içinde mevdūd olasın

- 1301 Uşta bildüm sen ki 'aşıksın bu dem
Bir güzel Azrā'ya Vāmık'sın bu dem
- 38b 1302 Oluban Ferhādı bir Şîrîn-lebüñ
Gice gündüz ol olupdur maṭlabuñ
- 1303 Bir şacı Leyliye Mecnûn'sın bugün
Ol sebebden böyle maḥzûnsın bugün
- 1304 İmdi ḥālûñ gel baña eyle beyân
Ola kim dermân edem ben nâ-tüvân
- 1305 Tütma râzuñ luṭf edüp benden ḥafî
Mihr olmaz balçığ-ile muḥtefî
- 1306 Kâr-ı 'aşk içre olur mı ihtifâ
Kim 'izâr içre süñü bulmaz ḥafâ
- 1307 Niçe kim esrâr kılsañ 'aşk işin
Dâyimâ inkâr kılsañ 'aşk işin
- 1308 Kâbiliyyet yok ki bula ihtifâ
Zâhir olur 'âkıbet iy pād-şâh
- 1309 Gerçi kim olur dehân nâfe-i ḥuşk
Lîk pinhân olmaz anda bûy-ı misk
- 1310 Bu sözi bûlbûl çü peydâ eyledi
Bilmege ḥâli temennâ eyledi

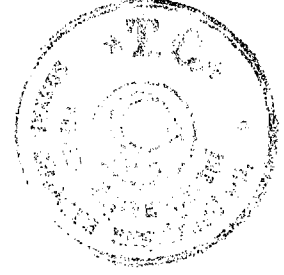
NEVRÜZ-İ CİHÂN-SÜZÜŦ 'AŞKI DERYÂSI TEMEVVÜC EDÜP
CÜŞ EYLEYİCEK BÎ-İHTİYÂR GÜZİR-İ NÂ-GÜZİR ḤÂLİN VÜ
'AŞK İÇİNDE AḤVÂLİN BÜLBÜL-İ ŞÜRÎDE-DİLE İŞ'ÂR Ü
İḤBÂR ETMESİNDEDÜR. *36

- 1311 Çün eşitdi bunları Nevruz Şâh
İderek biñ nâle vü feryâd ü âh
- 1312 Didi kim iy yâr-ı cānum hem-dem ol
Rāzumı ḥıfz eyle cāndan maḥrem ol
- 1313 Eyledüñ çün ḥâl-i derdümden su'âl
Diñle imdi saña eydem keşf-i ḥâl
- 1314 Perde-derlikdür dem-â-dem kâr-ı 'aşk
Dilde ḥıç olmaz nihân esrâr-ı 'aşk
- 1315 Didi şeh iy bûlbûl-i bâğ-ı cihân
Gül gibi tut gûş edem ḥâlüm beyân
- 1316 Bir gece 'işret ederdük zevkle
Pür edüpdük şahn-ı dehri şevkle
- 39a 1317 Eyledük itmâm âhir 'işreti
Âhire erişdi devrûñ şoḥbeti

- 1318 İrdi uyhu lücce-i ahzar gibi
Toldı andan çeşmümüz sāgar gibi
- 1319 Pes bu 'ālemden ferāgat eyledük
Pister içre kaşd-ı rāhat eyledük
- 1320 Mürtefi' oldı 'avālimden heves
İnfitāhü'l-'ayn kılduk seyre pes
- 1321 Seyr ederken gül-şen seyri çü serv
Gözüme görindi nā-geh bir tezerv
- 1322 Yüzi nūrı dehri rūşen eylemiş
Gül-ruḥı etrāfı gül-şen eylemiş
- 1323 Serv-mānend iderek ol gül-hırām
Geldi vü ben bülbüle virdi selām
- 1324 Şundi bir cām-ı muḥabbet birle dest
Eyledi būyı beni ol demde mest
- 1325 Pes dedi kim nūş kıl bu tolu cām
Tab'-ı pāki puḥte eyler olsa ḥām
- 1326 Eyledüm ol sāgarı ol demde nūş
Getdi benden cümle 'aql ü şabr ü hūş
- 1327 Haste çeşmi gibi ser-mest oldı dil
Düşüp ayağdan yere pest oldı dil
- 1328 Getdi destümden 'inān-ı ihtiyār
Eyledi fikrüm çerisin tār ü mār
- 1329 Ol perī kendin çü peydā eyledi
Dil-şüde olup dil igmā eyledi
- 1330 Gaşy oldum getdi benden şabr ü hūş
Yire düşürdüm lāl-veş olup ḥamūş
- 1331 Ol hümā çün 'işve vü nāz eyledi
İhtiyārum murgı pervāz eyledi
- 1332 Ğamz kıldı ğamze-i ğammāzı gör
'Āleme keşf eyledi her rāzı gör
- 1333 Yüzi cān murgını şeydā eyledi
'Aql ü fikrüm çeşmi yağmā eyledi
- 39b 1334 Ol perīçün çeşmüme oldı bedīd
Getdi hūş başumdan olmışvan şemīd
- 1335 Düzd-i dil aşıldı pes mergulina
Cān şalındı göricek meftūlina
- 1336 Nūş-ı cām-ile çü benden getdi hūş
Oldı dil ol cāmle ğāyetde boş
- 1337 Düşmişem berg-i ḥazān-veş yire ben
Pisterüm gül gibi olmış nesteren

- 1338 İctimā' etdi çü 'aqlum leşkeri
Getmemiş gördüm turur ol dil-beri
- 1339 Yüz urup ol dem öninde sāye-veş
Didüm iy çarḥ-ı şafā üzre güneş
- 1340 Sen hümāsın niredür yirüñ senüñ
Tutdı dil zülf-i girih-girüñ senüñ
- 1341 Nāz-ile ol Zühre olup nağme-sāz
Perde-i ḥālinden etdi keşf-i rāz
- 1342 Bildüm olurmuş o gül Ferḥār'da
Adı Gül olduğu yer gül-zārda
- 1343 Çünki sen Ferḥār'dansın iy dilir
'Anelībi eyle ol Gül'den ḥabir

NEVRÜZ-I CİHÂN-SÜZ ḤÂL-I PÜR-MELÂLİNDEN VÜ
AHVÂLİNDEN BÜLBÜL-I ŞÜRİDEYE HABER VERİCEK
BÜLBÜL DAḤİ KELÂMA GELÜP RÜŞEN DİLÜÑ TAVŞİFİN
VÜ TEMDİḤ Ü TA'RİZİN ETMESİNDEDÜR. *37

- 1344 Eyledi Bülbül çün anı istimā'
Didi bulsun necm-i baḥtuñ irtifā'
- 1345 Dā'ir oldukça felekler şāḥ ol
Çün su'āl etdüñ bil ü āgāḥ ol
- 1346 Var durur Ferḥār'da bir pād-şāḥ
Dilegincedür semā'-ı mihr ü māḥ
- 1347 Devleti efzün ü kendü Cem-nijād
Pişesidür ḥalka 'adl ü bezl ü dād
- 1348 Mişli yokdur ins ü cānda bir daḥi
Niçe ins ü cān cihānda bir daḥi
- 40a 1349 Var durur bir duḡteri Gül-nām anuñ
Alınıñ ḥayrānı bedr-i tām anuñ
- 1350 Gönce olmuş ağzınuñ dem-bestesı
Çeşm-i nergis gözlerinüñ ḥastesı
- 1351 'Ārızın gördi anuñ gül-zārda
Bülbül-āsā kaldı pes gül-zārda
- 1352 Şaçları sünbül 'izāri lāle-fām
Ruḥları gül serv-kadd tūṭi ḥirām
- 1353 Berg-i süsen çeşmine uzatdı dil
Da'vīsın müjgānı kıldı mużmaḥill
- 1354 'Anber-sā rā durur kākülleri
Verd-i ra'nādan daḥi biḥ gülleri

- 1355 Yâ taber-zeddür lebi iy kaşı nûn
Yâ taber-hündur ki olmuş sürh-gûn
- 1356 Bir kez etse tayra ger ol pād-şāh
Husf ola cev̄v-i semāda mihr ü māh
- 1357 Çin-seher olsa nesīmi nefha-zen
Ola pūr-müşg-nāf āhū-yı Hutēn
- 1358 Māha virmişdür fūrūgiyyet yüzi
Şekere bahş eylemiş lezzet sözi
- 1359 Gün cemāli mihri taḥcīl eyledi
Meh yüzinden nūr taḥşīl eyledi
- 1360 Gün yüzinden şems istiḥyā eder
Āb-ı la'li mürdeler iḥyā eder
- 1361 Lebleri şehd-i şeker-şāndan lezīz
Sözleri şeker veyā andan lezīz
- 1362 Gözleri bir rind ü düzd-efşān durur
Kim anuñ düzd eyledügi cān durur
- 1363 Raḥş ü raḥşān etse yüzi nā-gehān
Tutılur māh-ile mihr-i āsmān
- 1364 Hışm birle çeşm āgīl etse ger
Lerze ide çarḥda kūrş-ı kamer
- 1365 Yumağa destini ol 'ālī-cenāb
Teşt-i rez tutmuş elinde āf-tāb
- 40b 1366 Mehden alnında nezāfet var durur
Gün cemālinde leṭāfet var durur
- 1367 Gün cebīni māh-ı enverden laṭīf
Ruḥları mihr-i mūnevverden nazīf
- 1368 Ger yüzün 'arz eylese bī-iştibāh
Pes tenevvür ide ḥāşıl mihr ü māh
- 1369 Ol taber-hūn la'li bir mey-gūn-ruṭab
Kim akıdur dem-be-dem māū'l-'ineb
- 1370 Eyledi efsūn cihāna ḡamzesi
İrdi cān ins ü cāna ḡamzesi
- 1371 Dām-ı zūlfı eyledi dünyāyı kayd
Hīç bendinden ḥalāş olmaya şayd
- 1372 Hande etdükçe açılur verd-i ter
Sözlerinden şaçılur dehre şeker
- 1373 Kondurur kuşlar söze ol hoş-şuḡen
Dürr şaçar şekerle ol şīrīn-dehen
- 1374 Nokṭa durur aḡzı etmişdür kümūn
Kāmeti ṭoḡrı kaşı egri çü nūn

- 1375 Bāg-ı hüsñ içre gül-i nev-restedür
Gözleri bādām sibi pistedür
- 1376 Serv-i āzād oldu anuñ bendesi
Ayağına sāye-veş efgendesi
- 1377 Gerçi olmışdur kamer-enver cebin
Hırmen-i hüsñinde lîkin hūşe-çîn
- 1378 Gün cemāli 'ālemi tenvîr eder
Tal'atın gördükçe meh teşvîr eder
- 1379 Şöyle olmuş kâmeti serv-bülend
Âferîn idüp kılur tûbā-pesend
- 1380 Hoka-i yâkût-ı nâbı rûha rāh
Anı eylediler melāyik imtidāh
- 1381 Tal'atı olmuş muşavver nûr-ı Hakk
Levh-i hüsñinden okur hūrā sebak
- 1382 Nûrdan engüşt ü la'l engüşterin
Encüm-âyîn tırnağı dürr-i şemîn
- 1383 Sünbûle zülfinden irüp pîç ü tâb
Şemse hüsñinden düşüpdür ıztırâb
- 1384 Cāndan ol gül-ruh sever ben bûlbûli
Bûlbûl-āsā eylesem ger gulguli
- 1385 Zühre-âyîn şevk edüp ol sîm-ber
Nâz-ile bezm içre olur nağme-ger
- 1386 Bir serüm olmaz iki yanında hiç
Benden özge yokdur eyvânında hiç
- 1387 Viridi bûlbûl bûy-ı gülden çün riyāh
Yine bu şi'r-ile kıldı imtidāh

41a

Şİ'RDÜR BÜLBÜL-İ PÜR-GÜLGÜL DİLİNDEN GÜL-İ RÜŞEN-
DİLİ TEMDÎH Ü TA'RİF EDER. *38

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fa'ilâtün

- 1388 Yüzi cennet yañağı gül lebi kevşer kaddi Tûbā
Şacı sünbûl yüzi 'abher dehānı hiç ü nâ-peydā
- 1389 Çü gördi lebleri hamrın kızardı la'l şerminden
Lebi āb-ı hayâtı bu cihānı eyledi ihyā
- 1390 Benefşe saçların gördi yüzini pây-māl etdi
Olup derd-ile ham-gerden vücûdın eyledi ifnā
- 1391 Görüp kand-i lebin şeker vücûdın küllî mahvetdi
Hayāt-ı cāvidān buldı sözinden Hızr-ile 'İsā

1392 Göricek çeşm-i maḥmûrın çü nergis kendüden
getdi

Elinden ayağı şundi nite kim sāgar-ı Mūsā

1393 Çü mihr-i ḥüsnini saçı sehābı birle setr etse
Tolar 'ālem kamu zulmet bulur ḥorşid ü mäh iḥfā

1394 Ger etse fitneler çeşmi daḥı āl etse ruḥsārı
Tolar āl ü fiten birle ser-ā-ser mülket-i dünyā

MEŞNEVİ

1395 Daḥı böyle niçe tavşif eyledi
Ol gülî temdiḥ ü ta'rîf eyledi

NEVRÜZ-I 'AŞIK Ü 'AŞKINDA ŞUBḤ GİBİ ŞADIK
BÜLBÜLDEN GÜL PEYAMINUN BÜYİN TEŞEMMÜM EDİCEK
BÜLBÜL NİYAZ EDÜP 'AZİMET-İ GÜL-ZÂR; GÜLİ TEVAKKU'
Ü HEZÂR TAẒARRU' ETMESİNDEDÜR; BA'DE BÜLBÜL
DAḤI BERÂY-I HÂTİR-I 'AZM-İ FERḤÂR Ü KAŞD-İ GÜL-
ZÂR EYLEMESİNÜN BEYÂNINDADUR. *39

1396 Çün eşitdi bu sözi Nevruz Şāh
İderek bülbül gibi feryād ü āh

1397 Yüzini Bülbül öñinde kıldı ḥāk
Ayagına etdi ebrûsın şirāk

1398 Didi kim iy tûtî-i şîrîn-kelām
N'ola kim kılsañ bu kâra ihtimām

41b 1399 Ben fakîre luṭf ü iḥsân eyleseñ
Ölmelü bîmāra dermān eyleseñ

1400 'Azm-i Ferḥār idüp açsañ per ü bāl
Ol Gül'e bülbülden eyleseñ maḳāl

1401 Zaḥmuma luṭf-ile merhem-sāz ol
Çāre-gerlik etmede enbāz ol

1402 Luṭf edüp tüt sözüm iy ferḥunde-nām
Ben za'ife eylegil iḥsân-ı tām

1403 Bî-senedven çünki püştibānum ol
Eyle iḥsân menba'-ı iḥsānum ol

1404 Yār odur kim Bārî yāra yarada
Derd-i bî-dermānına tîmār ede

1405 Añmağıl ol yāri iy zerrîn zerre
K'açmaya müşkil işüñde bir kerre

1406 Yār yārinüñ olur āyinesi
Setri içün maḥzen olur sînesi

- 1407 Baş urup bülbül didi iy nām-dār
Var ümīdüm kim olasin kām-kār
- 1408 Tutayım fermānuñı fermān-dih ol
Vireyin cānumı tek di cān-dih ol
- 1409 Buradan bülbül gibi tayerān edem
Ol güle hālūñ varup i'lān edem
- 1410 Bu işüñ tedbiri gāyet sehl olur
Eylemek te'hīr anı cehl olur
- 1411 Āfet olur hayrı te'hīr eylemek
Bihter olmaz hayra takşır eylemek
- 1412 Ger 'ināyet eylese hullāf-ı dehr
Eyleyem bir iş ola hayrān-ı sipihr
- 1413 Çünkü pervāz eyleyem biñ cānla
Leng idem hūdhūdi tayerānla
- 1414 Eyleyem bu yerde bir naķş āşikār
Kim görüp Mānī ola hayrān ü zār
- 1415 Bir nigār idem ki 'ālem-deng ola
Naķş-ı Erjeng ānı görüp jeng ola
- 1416 Hakk verürse yāri vāşıl kılayım
Vuşlatını saña hāşıl kılayım
- 1417 Hazretüñ aña muvaşşıl olayın
Vaşlını saña muhaşşıl olayın
- 1418 Böyle diyüp açdı āndan per ü bāl
'Azm-i kūy-ı yār kıldı bī-melāl
- 42a 1419 Kaldı anda intizār içinde şāh
Nāle vū feryād ü zār içinde şāh
- 1420 Tutdı her dem yola çeşmin çeşme-veş
Eşk-i çeşmin cūy kıldı eşme-veş
- 1421 Umdı dāyim taraf-ı yārinden peyām
Kim ere Bülbül ile Gül'den selām

EYYĀM-I BAHĀR ERİCEK GÜL-İ GÜL-'İZĀR BİR GÜL-
SİTĀNA ÇIKUP 'AYŞ Ü TARAB Ü NÜŞ-İ MĀÜ'L-'İNEB
EDERKEN BÜLBÜL-İ ŞEYDĀ VÜ ZÜHRE-ĀSĀ GÜL-İ RÜŞEN
DİLÜÑ MECLİSİNE ERÜP MAHALLİNDE BİR MÜSTEZĀD-İLE
NEVRÜZ-İ CİHĀN-SÜZÜÑ HĀLİN VÜ 'AŞK İÇRE EF'ĀLİN
GÜLE İŞ'ĀR ETMESİNDEDÜR. *40

- 1422 Gel-berü iy bülbül-i şāhib-figān
Eyle bize hāl-i 'aşkuñdan beyān

- 1423 Çün bahār eyyāmı irdi cūş kıl
Süz-ı meyle 'ālemi med-hūş kıl
- 1424 Eyle nāle çünki gül eyyāmıdur
Şevkle cūş it şafā hengāmıdur
- 1425 Eyle cevlan çün şafā tāvusısın
Kıl tekellüm çün sühan kākūsısın
- 1426 Dürrlerini sözüñüñ bî-iştibāh
Boynına ide kılāde mihr ü māh
- 1427 Söyle bir dem fırsatı eyleme fevt
Der-peyüñce bile durur şîr-i mevt
- 1428 'Ömr eli çün virdi fırsat işbu dem
Sen dahı fevt etme olmasun 'adem
- 1429 Hoş gör eyyāmı senüñle yār-iken
Bir iki gün mūnis ü dil-dār-iken
- 1430 Fırsatı fevt etme bir dem her nefes
Kalısar bî-murğ āhır bu kafes
- 1431 Pes kafesden murğ tayerān etmedin
Bülbülün terk-i gül-sitān etmedin
- 1432 Cūşa gel şevk-ile her dem mül gibi
Nāle eyle zevkle bülbül gibi
- 42b 1433 Çün bilürsin işbu cellād-ı cihān
Vakt ericek kimseye virmez emān
- 1434 Rāmiḥ-i eflāki gör iy tāk-ver
Der-peyüñce remy-i rümḥ-ı mevt eder
- 1435 Turmayuban kätıl-i gerdün-ı dūn
Der-peyüñce eylemiş durur kümūn
- 1436 Şāh-ı hāver gör çeküp şimşîr-i zer
Der-peyüñce cānuña bed-kaşd eder
- 1437 İdemez bu yerde kimse irtikāz
Dūn olur āhır olursa ser-firāz
- 1438 Şîr-mānend olmuş-iken Erdeşîr
Erde-i cānını yidi işbu şîr
- 1439 Aldı kahr-ile Ferīdūn'ıñ ferin
'Unfla kesr etdi İskender derin
- 1440 Bende düşdi Behmen iken dīv-i bend
Eyledi İspendiyār'ı gam sipend
- 1441 Şayd-ı gūr eyler iken Behrām-ı gūr
Şîr mevt etdi makāmı aña gör
- 1442 Ser-keş-iken hūşe-veş Efrāsiyāb
Dānesin öğütdi işbu āsiyāb

- 1443 Olmuş-iken deste Rüstem luṭfla
Pes 'adem kıldı hevā-yı 'unfla
- 1444 Yūsuf'a çāh içre zindān eyledi
Hūş-ı Hūşeng'i perīşān eyledi
- 1445 Şundi şeşder içre Sām'a cām-ı semm
Eyledi dār-ile Dārā'ya sitem
- 1446 Tende istidā' olınmışdur bu cān
Soñ emini kabz eder anı revān
- 1447 İy Muḥibbī yok bu söze intihā
Yiter etdüñ devr-i dūndan iştikā
- 1448 Devlet-i şāha du'ā kıl dem-be-dem
Sāyesinde ref' olupdur cev̄ ü ğam
- 43a 1449 Kō bu dehrüñ bunda tursun guşşasın
Söyle pes bülbul gibi Gül kışşasın
- 1450 Bāğ-ı dehre esdi çün bād-ı bahār
huşk yerler oldu cümle lāle-zār
- 1451 Āb-ı Kevşer oldu enhār-ı revān
Hem şecerler virdi Tūbā'dan nişān
- 1452 Oldı ol dem çün dem-i 'İsā-hevā
Kıldı bülbul her dıraht üzre nevā
- 1453 Nireye kılsañ nazar ebr-i bahār
Eylemişdi dürr-i şeh-vār intişār
- 1454 Baḥr-i aḥzar akmış-idi gül-şene
Hızr olupdı meysere vü meymene
- 1455 Oldı zāhir çünki şun'-ı Kird-gār
Dehri yine ḥurrem etdi nev-bahār
- 1456 Emr kıldı pes Gül-i şāhib-cemāl
Nik-baht ü nık-kār ü nık-ḥāl
- 1457 Buldılar bir gül-şen-i 'alī-makām
Kim aña dārü's-selām eyler selām
- 1458 Hāki misk ü suları āb-ı hayāt
Bād-ı 'anber-būyla pür her cihāt
- 1459 Şem' tutmuş elde verd ü lāleler
Eylemiş pür dürrle şahı jāleler
- 1460 Serv-i 'ar'ar nāz-ile eyler ḥırām
Şevk birle güller etmiş ibtisām
- 1461 Ser-te-ser eşcār geymiş ḥulleler
Nergis urınmış başına tāk-ı zer
- 1462 Rūy-ı ebyaz 'arz kılmış yāsemen
Şahn-ı ārā olmuş anda nesteren

- 1463 Çehresini ahmer etmiş ergavān
Rûy-ı zerdin 'arz kılmış za'ferān
- 1464 Gül-şen içre güller olup tabla-zen
'İtr-ı müşgîn bey' eder ol tabladan
- 1465 Rakşa girmişler ağaçlar bād-ile
Kalb-i bînende olur pür şād-ile
- 43b 1466 Eylemişler cümle murgān intivā
Bülbül olmuş arada destān-serā
- 1467 Dil uzatmış berg-i süsen zıkr eder
Yüz yere urmuş benefşe şükr eder
- 1468 Olmuş ol yer merta'-ı Cedy ü Hamel
Manzar-ı şîr-i semā seyr-i Zühāl
- 1469 Yaydılar kalılar anda ibrisīm
Böyle memzûc anuñ-ile zer ü sīm
- 1470 Döşediler pes müzehheb pisteri
Yaydılar üstine mendil-i zeri
- 1471 Geldi ol gül-zāra ol Gül gül gibi
Hayli yanınca bile bülbül gibi
- 1472 Kanda olsa bağ-ı dehrüñ bir güli
Var durur yanınca hār ü bülbüli
- 1473 Seyr-i bağ eyler deyüben ol mihri
Tutdı deste bağda serv-i sehi
- 1474 Gezdi gül-şen içre pes ol gül-'izār
Ruğları yakdı gülüñ bağrında nār
- 1475 Kāmetini gördi serv-i müstedām
Hacletinden tutdı bir yerde kıyām
- 1476 Çün hırāmın etdi ol serv-i revān
Pes şanevber şerm-dār oldu revān
- 1477 Gördi haddin lāle çünkim gül gibi
Şermden sürh oldu rûyı mül gibi
- 1478 Menziline irdi çünkim ol kamer
Naḥsken sa'd oldu 'ālem ser-be-ser
- 1479 Gül-şeni çün cennet ābād etdiler
Emr olındı bezme būnyād etdiler
- 1480 Pes şafālar buldı gülden anda Gül
Sürh kıldı ol gülüñ rûyını mül
- 1481 Geldiler hūrî-şifat maḥbûbeler
Hüsn içinde nāz-ile mergûbeler
- 1482 Zühre-âyîn sāza dest uzatdılar
'Ālemi eşvātla mest etdiler

- 44a 1483 Söylediler niçe ebyāt ü ğazel
Didiler eş'ār ü söz bî-bedel
- 1484 Hāl-i şohbet böyle germ-ā-germken
Saht-diller mûm gibi nermken
- 1485 İrdi Bûlbûl sür'at-ile nâ-gehân
Mey gibi bezm içine geldi revân
- 1486 Etmeyüp eşhâşdan aslâ dehâş
Gül öñinde yer öpüben qodı baş
- 1487 Başlayup bûlbûl gibi kıldı senâ
Eyledi Gül devletine biñ du'â
- 1488 Gördi Gül çün Bûlbûl'i isrâ'la
Sûz-ı dilden hayli istimtâ'la
- 1489 Şevke geldi vü açıldı gül gibi
Kıldı cûşış göñli ol-dem mül gibi
- 1490 Dil açup pes aña kıldı merhabâ
Didi hâlûñ tutma bizden ihtifâ
- 1491 Sende bu dem şādılık âşârı var
Beñzer eşvâk ü feraḥ aḥbârı var
- 1492 Nireden oldu kudûmuñ vir haber
Söyle hâlûñden hikâyât ü semer
- 1493 Kıl mübeyyen baña vaşf-ı hâl ne
Böyle etdüñ ya'nî isti'câl ne
- 1494 Bu sözi gûş etdi Bûlbûl gül gibi
Söze geldi şevkle bûlbûl gibi
- 1495 Didi kim iy dil-ber-i pîrûz-baht
Âsmândur gün gibi tapuña taht
- 1496 İy gül-i nev-reste-i bâğ-ı şeref
Gevher-i nâ-süfte-i ârî-şadef
- 1497 Hāl-i ḥaddûñ Hind'den alur ḥarâc
Nâmuñı şehirler edinür başa tâc
- 1498 Ruḥları 'aksi ile sen gül-tenüñ
Kimse adın añmaz oldu gül-şenüñ
- 1499 Eylemiş Hakk mihr ü meh-peyker seni
Şırbütün (?) görse öger peyker seni
- 44b 1500 Tıynetüñ ḥâşâ ki ola âb ü gil
Sen güneşsin eyledüñ mâhı hacil
- 1501 Kuşlaruñ mihrâbı durur secde-gâh
Gün cebîñüñ evc-i ḥüsn üstinde mâh
- 1502 Ruḥlaruñdan mihr-i 'âlem buldı ferr
Söyleseñ lezzet alur andan şeker

- 1503 Verd-i ahmer tal'atundan reng alur
Sözleründen mürde cân âheng alur
- 1504 Kaşlaruñ yayı mehi etdi hilāl
Leblerüñle oldı māt āb-ı zülāl
- 1505 Nergisüñ bādām-ı şekerden laţif
Leblerüñ yākūt-ı ahmerden laţif
- 1506 Leblerüñ ābı durur mā-i mu'in
Gün yüzünden fer alur hūrā-yı 'iyn
- 1507 Şaçlaruñ 'anber-nişār olmış durur
Meh yüzünden şerm-sār olmış durur
- 1508 Leblerüñ ābıyla 'ālem zindedür
Ruħlaruñdan mihr ü meh ferħundedür
- 1509 Kāmetünden aldı çün Tübā-nişān
Çarħ-ı tārem üzre pes oldı nişān
- 1510 Gün cemālüñ 'ālemi tezyin eder
Haddüñe gökde melek tahsîn eder
- 1511 Bağ-ı hüsnünden senüñ iy nāzenin
Hoş-nümüne aldı firdevs-i berin
- 1512 Gözlerüñ bir rind-i düzd-efsürdedür
Kim hezārān 'ālem andan mürdedür
- 1513 Yüzüñi bir kez çü gördi iy nigār
Kaldı aña karşı cemende lāle-zār
- 1514 Kāmetüñ bir servdür iy verd-i ter
Kim hevāsında yeler bād-ı seher
- 1515 Bir meleksin iy perī-şān Zühre-rüy
Zülfüñüñ çevgānına meh oldı küy
- 1516 Bir hümāsın sen eyā hūr-ı cenāb
Kim saña firdevs olupdur āşiyān
- 45a 1517 Koparınca fitne çeşmüñ rüst-e-ħiz
Olasın 'ālemde nāmuñ tek 'aziz
- 1518 Etdüñ istifsār-ı hālümden peyām
Diñle imdi kıl ü kālümden peyām
- 1519 Böyle diyüp etdi ol rüşen-beyān
hālını bu müstezād-ile 'iyān

MÜSTEZÂD-I BÜLBÜLDÜR HÂL-İ NEVRÛZ-I CİHÂN-SÛZİ
GÜL-İ RÛŞEN-DİLE İŞ'ÂR EDER. *41

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün
Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1520 Çün etdi murğ-ı dil pervâz erişdi şevkle ehvâ
Şehen-şāhuñ diyārından
- 1521 Erüp bir mülk-i 'azîmiye pes etdi gül-şende cā
Cihān pür oldı zārından
- 1522 Figān içinde iken ol erişdi nā-gehān Bülbül
Aña Gül'den haber virdi
- 1523 Karārı kalmadı hergiz çün irdi aña bu enbā
Gül-sitānuñ hezārından
- 1524 Tevāfuk eyleyüp fi'l-hāl ikisi kıldılar tayerān
Server ü şevk ü şād-ile
- 1525 Edüp bir gül-sitān içre cihāna şaldılar aşdā
Kelāmuñ ma'nā dārından
- 1526 Çü dil murğı nazar şaldı bene ki gördi bir verdi
Ruḥı sürḥ-iken olmış zerd
- 1527 Kılur feryād bülbül-veş vücūdın eylemiş ifnā
Bu dehrüñ yoğ ü varından
- 1528 Yañagı gül tarāğı gül kelāmı gül selāmı gül
Mühevveşdür güle gāyet
- 1529 Döker yaş jāle-veş çeşmi tutışmış ser-be-ser dünyā
Pes anuñ bağı nārından
- 1530 Çü gördi murğ-ı dil anı varup aña selām etdi
Ederek biñ hayā vü şerm
- 1531 Hiṭāb etdi revān ol-dem su'āl etdi bulup tenhā
Anuñ bu kār ü bārından
- 1532 Açıldı güldi pes ol-Gül kelāma geldi nāz-ile
Sūḥan-perdāzlık kıldı
- 1533 Dedi iy murğ-ı hoş-pervāz eşit virem saña ebnā
Maḳālümüñ şamārından
- 1534 Meger bir gice yumışdum gözüm çün dīde-i 'abher
Düşümde nā-gehān bir gül
- 1535 Baña 'arz etdi ruḥsārın göricek kılmışam igmā
Mey-i la'li ḥumārından
- 1536 Bu hāl içindeyiken ben nite ki gül gibi bir cām
Elüme şundı ol gül-ruḥ

45b

- 1537 Alup nûş eyledüm anı anuñla oldı dil eşfâ
Geçüp gam-ı iftikârından
- 1538 Uyandum çün bu şevk-ile o gülden görmedüm âşâr
Pes oldı yine dil gam-nâk
- 1539 Revân feryâd ü âh etdüm olup bülbül gibi şeydâ
Şemîm-i gül-'izârında
- 1540 O gül-ruḥ çünki nâr urdı ser-â-ser kişver-i ḳalbe
Vücûdum küllî nûr oldı
- 1541 Budur âşâr ü aḥbârüm ki saña eyledüm ifşâ
Nihân ü âşikârından
- 1542 Eger var-ise dermānuñ alup ben 'andelîb-i zâr
Erişdür ol Gül'e bu dem
- 1543 Ve ger yoğ-ise terk eyle beni ḡamla çekem esefâ
Yanam bu 'aşkı nârından
- 1544 Çü bu aḥbâr-ı dil-sûzı göñül murgı alup andan
Hemîn-dem eyledi pervâz
- 1545 Erişdi sen Gül'e bu dem tutupdur luṭfuñla ircâ
K'ere cûduñ bahârından

GÜL-İ RÜŞEN-DİL BU MÜSTEZÂD-I PÜR-REMZE İŞĖĖ-Yİ
SEM' EDÜP GÜŞ EYLEYİCEK RUMÜZİN FEHM EYLEYÜP
NEVRÜZ-İ DİL-EFRÜZA 'ÂŞIK Ü 'AŞKINDA ŞĖDİK
OLMASINUÑ BEYĖNINDADUR. *42

- 1546 Eyledi gül çünki bu sözleri güş
Bildî remzin eyledi pes göñli cüş
- 1547 Yüreginde ḳaynadı ḳanı çü mül
Zülf-i yâra bağladı ol-dem göñül
- 1548 Cānına irdi o sözlerden pes od
Dûd-ı âhı eyledi çarḫı kebûd
- 1549 Oldı ol sâ'at esîr-i ḳayd-ı 'aşḳ
Etdi ol şayyâdı nâ-geh şayd-ı 'aşḳ
- 46a 1550 Key 'acâyib fenn durur ef'âl-i 'aşḳ
Perde-derlikdür dem-â-dem ḥâl-i 'aşḳ
- 1551 Ba'zı olur rûşen-ile bend-i dil
Ba'zı olur sem' ile peyvend-i dil
- 1552 Mihneti râḥat durur 'aşḳuñ ḳamu
Zilleti rif'at durur 'aşḳuñ ḳamu
- 1553 Yeg durur 'aşḳ içre bulmaklık fenâ
Şol fenâ kim ola ol vaşl-ı liḳâ

- 1554 El-hazer şol 'aşkıdan iy nām-dār
K'olmaya anda huşûl-i vaşl-ı yār
- 1555 Çünki dil 'ağd eyledi Nevruz'a Gül
'Aşık oldu ol şehe pîrûze Gül
- 1556 Çün nihād-ı 'aşk erişdi başına
Lāle-veş boyandı kanlu yaşına
- 1557 Kıldı āh ü nāleler bûlbûl gibi
Bağrını pür-hûn kıldı mûl gibi
- 1558 Gül-ruhı kalbin pür-āteş eyledi
Şaçları hālın müşevveş eyledi
- 1559 Dānesiz bir dāma düşdi murğ-ı dil
'Ağd-ı pāy oldu aña bu āb ü gil
- 1560 Nāy-mānend eyledi āh ü fiğān
Gözlerinden dökdi mey-gûn yaş revān
- 1561 Gül gibi çekdi yakasın kıldı çāk
Şaçdı hem sūnbûl gibi başına hāk
- 1562 Oldı āhından felekler pür-duhān
Dökdi şahn-ı arzā gözden bahr-i kan
- 1563 Ok gibi toğrılığ eylerken beli
Çekdi dönderdi kemāna devr eli
- 1564 Çehresi derd-ile bih-veş oldu zerd
Hālını gördükçe anda artdı derd
- 1565 Oldı gül çün kayd-ı 'aşka mübtelā
Hubb-ı Nevruz'ı dilinde tutdı cā
- 1566 Pes buyurdi şohbeti tağıtdılar
Şahn-ı gül-şendin serāya getdiler
- 46b 1567 Geldi Gül çün kıldı bir künc ihtiyār
Gice gündüz anda kıldı āh ü zār
- 1568 Oldı gamla ham nihāl-i nevberi
Aşfer oldu zer-şıfat sīmīn-beri
- 1569 Bu hevā-yı 'aşka kıldı istinād
Nār ü bād-ı zehr oldu āb ü zād
- 1570 Çekdi gamla rûz ü şeb bād-ı nejend
Hışn-ı āzer çevresini etdi bend
- 1571 Oldı guşşa vādisi içre sūtūh
Çekdi āsīb-i cihānı kûh kûh
- 1572 Tākati kalmadı nîrû-mend-iken
Düşdi kayda murğ-veş bî-bend-iken
- 1573 Yiñemedi çün dili rahşın revān
Oldı mîzmār-ı belā içre devān

- 1574 Bu hevā virdi perîşānlık aña
Nite kim eyler güli bād-ı şabā
- 1575 Nār-ı 'aşk-ile geceyi kıldı sūz
Dūd-ı āhından karardı rüy-ı rūz
- 1576 Gice gündüz etdi āh ü nāleler
Şubh-veş akıtdı gözden jāleler
- 1577 Zād-ı ezkār oldu dāyım tūşesi
Meskeni oldu ferāgat kūşesi
- 1578 Sem'ine girdükçe şavt-ı 'andelīb
Gül gibi oldu perîşān ol ḥabīb
- 1579 Hem-çü nergis mest oldu rūz ü şeb
Naṭ'-ı derd ü ḡamda kaldı rūz ü şeb
- 1580 Ḡuşsa vü ḡamdan aña irdi gezend
Yakdı cānın nār-ı ḡam hem-çün sipend
- 1581 Nā-gehān ol tāze verde irdi derd
Germ-i dilden çekdi her dem āh-ı serd
- 1582 Düşdi ḡamdan cānına biñ dürlü derd
Derd-i 'aşk-ı yār rüyın kıldı zerd
- 1583 Ḡamzesi okladı geçdi cānına
Sīnesi oldu siper peykānına
- 1584 Şaçdı ḡāl ü zülfi dām ü dāneyi
Şayd edüp bağladı ol dīvāneyi
- 1585 Kalmadı getdi elinden ihtiyār
Gice gündüz nāy-mānend etdi zār
- 1586 Yandı nār-ı şevkle ḡarmel gibi
Nāle kıldı derd-ile 'andel gibi
- 1587 Gūş eden anuñ sözün bülbul-şıfat
Eyledi çāk-ı girībān gül-şıfat
- 47a 1588 Seng-i ḡārāyı eridür nār-ı 'aşk
'Alemler ebdāl eder esrār-ı 'aşk
- 1589 Anda kim 'aşk idine kendüye cā
Gün gibi zāhir olup bulmaz ḡafā
- 1590 Revzen-i dilden zıyāsın gösterür
Āh-ı nāzından hevāsın gösterür
- 1591 Gün gibi 'uşşākı iy bedr-i münir
Şöhre-i şehir eyleyüp kılar şehir
- 1592 Bād-ı serd olup kınā'ı keşf eder
Ḡamz eder mānend-i ḡammāz-ı deber

GÜL-İ RÜŞEN-DİL DÂM-I 'AŞKA GİRİFTÂR Ü SULTÂN
 'AŞKLA HEVÂ-DÂR OLICAK KENDÜNÜŦ DÂYESİ SÜSEN-
 NÂM GÜLİ OL HÂLETDE VÜ DERD-İ MİHNETDE GÖRÜP
 KEŞF-İ HÂLE VUKÛFINUŦ TEVAKKU'INDADUR; GÜL DAHI
 HÂL-İ 'AŞK İÇRE KÂRİN SÜSEN'E İŞ'ÂR EDİCEK SÜSEN
 GÜL'E BİRKAÇ NAŞİHAT EYLEMESİNDEDÜR. *43

- 1593 Çün bu resme 'aşk içinde kaldı Gül
 Bu mihen deryâsı içre taldı Gül
- 1594 Var-idi bir dâyesi key hûb-rû
 Zülfî 'anber serv-kâmet müşg-bû
- 1595 Şöyle sehhar-idi kim ol sihr-bâz
 Sihr birle peşseyi eylerdi bâz
- 1596 Şunuñ üstinde girih yazsa eger
 Görinürdi anda nakş-ı mu'teber
- 1597 Ger hiyel birle pür etse selleyi
 Eñsesinden bey' ederdi Delle'yi
- 1598 Hilede şakirdidi İblîs aña
 Öğredürdi mekr-ile telbîs aña
- 1599 Söylese ger kışşa vü efsâne ol
 Mürüñ ağızından kapardı dâne ol
- 1600 Eylese bir kerre ger sihr ü dağal
 İrgürürdi Bâbil'e niçe zeel
- 1601 Kılsa idi hîle vü destânı ol
 Bend ederdi Rüstem-i Destânı ol
- 1602 Adı Sūsen kendözi rüşen-beyân
 Gördi Gül hâlin çün ol şîrîn-zebân
- 1603 Bildi kim ol Gül'de 'aşk âşârı var
 Göñli içre bir perî efkârı var
- 1604 Gül öñinde çehresini kıldı hâk
 Didi kim iy gül-'izâruñ tâb-nâk
- 1605 Nişe çeşmüñ gibi cismüñ hastedür
 Bend-i nâle içre göñlüñ bestedür
- 47b 1606 Hūna boyanduñ dem-â-dem gül gibi
 Akıdursın eşk-i hūnīn mül gibi
- 1607 Niçe gözden tal'atuñ oldu kelâl
 Niçe kaşdan kâmetüñ oldu hilâl
- 1608 Di kim urdı bend-i gam gerdānuña
 Kağı gül hār'irdi bu dāmānuña
- 1609 Oldı qalbüñ pür-hevā mānend-i ebr
 Kalmadı cānuñda zerre deñlü şabr

- 1610 Söylegil bu zahmet ü esfā nedür
Gice gündüz tase-i isrā nedür
- 1611 Kandan erişdi bu tîr-i ğam saña
Toğrı kaddūñ kaşlaruñ tek kıldı yā
- 1612 Şaçlaruñ gibi perîşān-rūzsın
Şem' gibi dāyimā pür-sūzsın
- 1613 Nişedür vaktūñ dehānuñ gibi teng
'Ārizuñda oldı 'āriz zerd-reng
- 1614 Gün yüzüne di neden irdi kūsūf
Meh-ruhuñ söyle neden buldı husūf
- 1615 Ceyş-i ğamla derdūñ istizhārı var
Ol sebebden sende 'aşk āşārı var
- 1616 Di kimūñ hāli urupdur saña dāğ
Yā kimūñ sevdāsı-la tıldı dimāğ
- 1617 Söylegil iy nāfe-i müşg-nişār
Niçe āhū eyledi göñlüñ şikār
- 1618 Bu enîn ile nedendür şan'atuñ
Cān ü göñlüm yakdı nār-ı hāletūñ
- 1619 Ceyş-i āhuñ kārūñ istiş'ār eder
Rūy-ı zerdūñ hālūñi iş'ār eder
- 1620 Dem-be-dem kan yaş döküp eylersin āh
Dūd-ı āhuñdan boyandı mihr ü māh
- 1621 Bedr-i bî-hemtāyiken olduñ helāk
Kāmet-i Tūbāñ elifken oldı dāl
- 1622 Bāğ-ı hūsnūñ olmış-iken nev-bahār
Nā-gehān irdi hāzāndan inkisār
- 1623 Tāze iken şoldı ruhsāruñ güli
Dehrūñ olduñ zār edici bülbuli
- 1624 Tırsañ eylersin figān otursañ āh
Nālişūñden nāle eyler mihr ü māh
- 1625 Bu ne oddur kim saña kār eyledi
Yakdı göñlüñ cānuñı nār eyledi
- 1626 Niçe Gül kıldı seni bülbul gibi
Akıdursın kanlu yaşıñ mül gibi
- 1627 Āteşūñle cānuma irişdi od
Yakdı cānum mülkini mānend-i 'ūd
- 1628 Mihr-bānum saña iy cān-ı cihān
İmdi rāzuñ eyleme benden nihān
- 1629 Bilürem başuñda var āşār-ı 'aşk
Cümle kārūñdur mūdām etvār-ı 'aşk

- 1630 Şaklama hālũñ baña eyle beyân
Cümle esrâr-ı nihānuñ kıl 'iyân
- 1631 Di seni kim şayd ü naḥcîr eyledi
Sen gazāle kayd-ı zencîr eyledi
- 1632 Yanaram derdüñle mānend-i çerāğ
Sûzişüñden kalmadı bağrumda yāğ
- 1633 Āteşüñ cāndan erişür ney gibi
Kanlu yaşuñ cûy edersin mey gibi
- 1634 İnlemeñ sûz-ı nihāndandur senüñ
Āhuñuñ odları cāndandur senüñ
- 1635 Hālũñi toğrı baña eyle beyân
Gün gibi envār-ı rāzuñ kıl 'iyân
- 1636 Derdüñi bilem edem dermān saña
Ol devādan ire tāze-cān saña
- 1637 Kahr odından beñzüñ şolmuş kül gibi
Turmaz eylersin fiğān bûlbûl gibi
- 1638 Zār olup 'aşkuñla rakş eyler felek
Eşidüp feryāduñi iñler melek
- 1639 Tal'atuñ şubḥını gam şām eyledi
Kim bu resme miḥnet-āşām eyledi
- 1640 Aḥter-i burc-ı siyāh-iken yüzüñ
Şām-ı miḥnetden tutıldı ilduzuñ
- 1641 Tal'atuñ āyine-i 'ālem-nümā
Olmış-iken jeng erişdi siyyemā
- 1642 Sen çü lāle-dāğdār olduñ bugün
Ben gamuñdan bağruma urdum dögün
- 1643 Gördi Gül uzatdı Sūsen çün zebān
Eyledi pes aña hālinden beyân
- 1644 Didi kim iy tûtî-i şîrîn-keām
Çünki şorduñ baña hālümden peyām
- 1645 Güş tut benden yañaya gül gibi
Söyleyem destānumı bûlbûl gibi
- 48a 1646 Söyleyem aḥvālümü iy ser-firāz
Gül gibi ammā ki kılma keşf-i rāz
- 1647 Bilmezem n'etdi baña bu Zāl-i çarḥ
Döndi nā-geh 'aksine aḥvāl-i çarḥ
- 1648 Gül gibi hālüm perişān eyledi
Dehre bûlbûl gibi destān eyledi
- 1649 Gonce-veş pür-ḥün-dilümi kıldı teng
Ruḥlaruma geçdi böyle al ü reng

- 1650 Eyledi sūsen gibi āteş-zebān
İrdi dilden dile āteş nā-gehān
- 1651 Bir güneş-ruhsāra 'āşık eyledi
Şubh-veş 'aşkında şādık eyledi
- 1652 Kıldı anuñ 'aşkı hālüm düşvār
Tās-ı ğamda mūhre-mānend etdi zār
- 1653 Hırmenüme urdı āteş gül gibi
Kıldı hākister teni bülbul gibi
- 1654 Bağruma dāğ urdı hāli lāle-veş
Dökdiler merdümmlerüm dürr jāle-veş
- 1655 Eşk-i çeşmüm böyle gül-gün eyledi
Ġonce-veş bağrum tolu hūn eyledi
- 1656 Hāşıl olan miḡnet ü ğamdur baña
Ravza-i zībā cehennemdür baña
- 1657 Şanma hoş-āb-ı şekerdür içdügüm
Dem-be-dem hūn-ı cigerdür içdügüm
- 1658 Muṡrib-i ğam baña āheng eyledi
Sīnemi deff kāmētüm çeng eyledi
- 1659 Şöyle bil bilümde ef'īdür meger
Tāc ü devlet başa oldu derd-i ser
- 1660 Gözlerümden çıkdı dürri 'ālemüñ
Hiçe gelmez hayli halk ü ādemüñ
- 1661 Hāliyā kıldı beni şeydā vü zār
Bilmezem āḡir n'olur encām-ı kār
- 1662 Gör ne hāle şakladı devrān beni
Çün benefşe etdi kej-gerdān beni
- 1663 Pisterüm hāk ü lihāfumdur hevā
Oldı miḡnet sengi zer-bālīn baña
- 1664 Geldi hoş-bervende gerçi kār-ı 'aşk
Līk şa'b oldu şoñı girdār-ı 'aşk
- 1665 Gör hevā şāhı ne hālet eyledi
Cānum ol serve emālet eyledi
- 1666 'Aklum alan zūlf-i hoş-büyā durur
Başa bu da bir kara sevdā durur
- 1667 Böyle diyüp Zühre-veş ol sīm-ber
Bu ğazel tarzında oldu nağme-ver

49/a

GAZELDÜR GÜL DİLİNDEN *44

Fā'ilātün Mefā'ilün Fe'ül

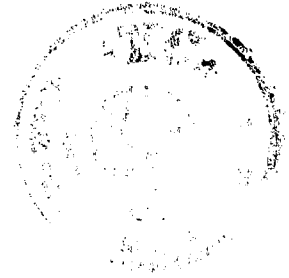
- 1668 Akdı bir serve gönlüm āb gibi
Pāy-mālüm yete türāb gibi
- 1669 Būy-ı derd irdi cān meşāmmına
Nār-ı gamda ciger kebāb gibi
- 1670 Döginü döginü helāk oldum
Seng-i cevri-ile āsiyāb gibi
- 1671 Turma nūş etsün ol şafā cāmın
Dökeyin ben yaşum şarāb gibi
- 1672 Çehre-i zerd öletdür yara
Bu metā' ol kapuda bāb gibi

MEŞNEVİ

- 1673 Dağı bunuñ mişli çok dürlü kelām
Söyledi vü kıldı sözün ihtitām
- 1674 Bunları Gül'den çü Sūsen etdi gūş
Dehşetinden oldı sūsen-veş hamūş
- 1675 Oldı hall ol söz-ile şeb-nem gibi
Gark-ı dürr oldı gül-i hurrem gibi
- 1676 Çün benefşe urdı yine hake rū
Didi kim iy gül-'izār ü müşg-bū
- 1677 Luṭf edüp bu fi'li ta'cīl eyleme
Kıl te'ennī şabır taḳlīl eyleme
- 1678 Şabır şan'at eylegil iy gül-'izār
Nār-ı ta'cīl urmasun baḡruña nār
- 1679 Şabr kılmak fi'l-i Raḥmānī durur
'Acele etmek kār-ı şeyṭānī durur
- 1680 Şabır şan'at eyleyenler buldı kām
Şabr-ile bulur kişi āḫir mūdām
- 1681 Derd-i 'aşka şabrdur olan devā
Şabr-iledür ya'nī vaşl-ı dil-rübā

- 49a 1682 Kılma bülbul-veş igen āh ü fiḡan
Gül gibi tā olmaya rāzuñ 'iyān
- 1683 Key sakın bu sırrı ifşā eyleme
Āteş-i 'aşkı hüveydā eyleme
- 1684 Böyle dimiş köhne-i pīr-i zemān
Ser vir ammā eyleme sırrı 'iyān

- 1685 Eyledi gül-şende gül çün keşf-i rāz
İrdi lā-büdd necr aña iy dil-nüvāz
- 1686 Dāyimā olgıl şekībā iy nigār
Eyleme igen dağı feryād ü zār
- 1687 Rāzuñı çün mihr rūşen kılmagıl
Gül gibi dāmen-derīde olmagıl
- 1688 İstikāmet kıl bu yolda serv-vār
Tā olasin devlet-ile sāye-dār
- 1689 Çün elif kıl istikāmet luţf kıl
Nefsüñe etme hıyānet luţf kıl
- 1690 Nādim olmaz istikāmetden kişi
Hāyinüñ hüsran olur dāyim işi
- 1691 Bāb-ı hayruñ toğrulık miftāhıdur
Kaygılı göñüllerüñ mışbāhıdur
- 1692 İstikāmet eyleyen dil-şād olur
Kār-ı hāyin āhiri feryād olur
- 1693 Şanma belvādan olur hāyin emīn
Şāh-ı çarh eyler anı bir gün mihīn
- 1694 Kecligi koyup olursañ müstakīm
Büy-ı verd-i yāri olasin şemīm
- 1695 Çün bu yolda istikāmet idesin
Pes vişāl-i yāra kurbet idesin
- 1696 Şabr kıl bir bend-i efsün eyleyem
Saña ol Leylā'yı Mecnūn eyleyem
- 1697 Sihr-i Hārūt'umdan açam çünki fenn
Eyleyem yüz Bābil efsünün şiken
- 1698 Çünki ben biñ hile-i destān kılam
Delle-i Muhtāle'yi hayrān kılam
- 1699 Bir iki gün imdi şabr etmek gerek
Guşşalu cānuña cebr etmek gerek
- 1700 Turş-ı güre şabrla helvā olur
Şabr şāhından yemiş zībā olur
- 1701 Kılma isti'cāl şeytān işidür
Kıl te'ennī ol ki Rahmān işidür
- 1702 Kāyinātuñ fıtratın ol Müste'ān
Eyledi şeş-rūzuñ içinde 'iyan
- 1703 Gevher-i maşşūda dirseñ ire dest
Etme kadrūñ gevherin lā-büdd şikest
- 1704 Kendüñe taḥfif ü ḥaffet eyleme
Gözle 'işmet terk-i 'iffet eyleme

- 1705 Key sakın eyle h zer iy bedr-i t m
Getmey'elden t  ki zeyl-i i'ti   m
- 1706 G l- fat bu perde i   k eyleme
S ye gibi  adr  i h k eyleme
- 1707 Kılma ıl z r  igen b lb l gibi
 b-ı r yu  h ke    ma g l gibi
- 1708 Olmasun z lf   gibi ba tu  siy h
H l-i h dr yu - fat h l   teb h
- 1709 '  met   ' ffet için  akla tam m
Etmeye t  serzeni  h   -ile ' mm
- 1710 Çünki S sen'den e itdi bunu G l
Gördi cümle s ddan h l  degül
- 1711 Pes edildi p  e  abr  dem-be-dem
De t-i    b içre çekdi b r-ı  am
- 1712 '    a  abr eylemek olur mu  l
N r n ancak söndürür  b-ı vi  l
- 49b 1713 Bir neçe gün  abr kıldı gerçi G l
L k c   etd rdi '    anı    m l
- 1714 Ba ladı y r   hay lin y d ede
Gice gündüz n le v  fery d ede
- 1715 T rmayup kıldı fig n   n le ol
Gözlerinden dökdi ar a j le ol
- 1716 K d   abr  v  fig na ba ladı
Her ye i gün nev-ter ne ba ladı
- 1717 Gice gündüz eyledi fery d    h
 te inden yandı gökde mihr   m h
- 1718 Görmedi bir dem s r r-ı  ev i ol
H n-ı d ny dan götürdi zev i ol
- 1719 Gördi S sen   n anu  a v lini
Kim per   n eyledi  am h lini
- 1720 Yandı yakıldı dili m nend-i n r
Geldi G l  atına pes ol gül-'   r

S SEN-    R N-ZEB N   R   EN-BEY N G L'  YÖNE
PER   N 'L-A V L MUTA ACCIRU'L-B L, S YE-V R G L
  N DE H KE SER URUP G L B RLE M K LEME
KILMASINU  BEY N NDADUR. *45

- 1721  b-ve  urdı   n de yire r 
H k kıldı çehresin ol m   g-b 

- 1722 Didi iy gül eyle hālūñden beyān
Didi Gül kankı birin idem 'iyān
- 1723 Didi 'aqluñ cem' id olma böyle süst
Didi 'aklı 'āşıkuñ olmaz dürüst
- 1724 Didi saña kalısar bu taht ü tāt
Didi gamdan ğayrısın almaz mizāc
- 1725 Didi meyden midür ola bu humār
Didi hamr-ı 'aşkdur olan āşikār
- 1726 Didi servi sāye şalsa niçedür
Didi göñül kalma bu iş yücedür
- 1727 Didi cāna irdi mi hiç bñy-ı yār
Didi ol şevk-ile oldı dil hezār
- 50a 1728 Didi irse gamzesi tiri saña
Didi kurbān olayın cāndan aña
- 1729 Didi olsa boynuña zūlfi kemend
Didi cānum eyler-idüm aña bend
- 1730 Didi ol gül saña urdı tır-i hār
Didi andan buldı dil rāhat hezār
- 1731 Didi çeşmi cāna kaşd etdi sakın
Didi cānlar vireyin gelsün yakın
- 1732 Didi egdi kaşı kaddüñ kıldı yā
Didi toĝru söyledüñ taḥsīn saña
- 1733 Didi yakdı gül-ruḥı baĝruñda nār
Didi dil düşd'aña İbrāhīm-vār
- 1734 Didi ef'İdür şacı eyle hāzer
Didi gerden-bend edem bulsam eger
- 1735 Didi nūşı yok nedür bu nış-i hār
Didi bilgil eş'ab olur pış-i kār
- 1736 Didi kahr-ı şāhdan eyle hāzer
Didi tenden cāna irişmez ḥaṭar
- 1737 Didi nedür dilde bu ḥā^vb-ı ḥayāl
Didi soñ evvel olısar 'ayn-ı vişāl
- 1738 Didi bu iş iş degüldür terk it
Didi lūtf it ko beni işüñe git
- 1739 Didi hicrān niçeye dek olısar
Didi āḥir olmasından vir ḥaber
- 1740 Didi yokdur ḥñn-ı vaşlından nevāl
Didi bunu irişür ḥayr ola hāl
- 1741 Didi bilmez yār hālūñden ḥaber
Didi olmışdur o daḥı nāle-ger

- 1742 Didi zehr-i ğam ile bulduñ memāt
Didi virür lebleri āb-ı hayāt
- 1743 Didi gül-tek başa al tāt-ı güher
Didi başdan tūde-i aḥker yeter
- 1744 Didi olısar senüñ bu tāt ü taḥt
Didi ne sūd andan olmaya çü baḥt
- 50b 1745 Didi 'akluñ getmiş olmışsın cünün
Didi kıldı bir perī beni zebün
- 1746 Didi tīmār eylesün saña ṭabīb
Didi mu'licdür baña 'aşk-ı ḥabīb
- 1747 Didi şolduñ gül gibi iy gül-'izār
Didi dilden irdi aña dūd-ı nār
- 1748 Didi bundan fāriğ ol iy nā-tüvān
Didi bil anuñla rāḥat buldı cān
- 1749 Didi virmez yüzi nūrı cāna tāt
Didi 'aksi bes durur iy āf-tāt
- 1750 Didi 'akluñ başa dir iy çeşme nūr
Didi key müşkil durur cem'-i nüşūr
- 1751 Didi nireñ sağ ü nireñ ḥastedür
Didi başdan başa ten işkestedür
- 1752 Didi rüsvā olma ḥalka key sakın
Didi vakti uş anuñ oldu yakın
- 1753 Didi başa tokınur seng-i mülām
Didi tutam anları 'aşk içre cām
- 1754 Didi ger görse ne dir māzer seni
Didi bi'l-lāh söyle unutsun beni
- 1755 Didi ne dir görse ger seni peder
Didi söyle şormasun benden ḥaber
- 1756 Didi şabr it şoñ uci rāḥat durur
Didi kim te'ḥīr-i ḥayr āfet durur
- 1757 Didi şābir kimse āḥir buldı kām
Didi 'āşık şabır kılmaz iltizām
- 1758 Didi zāri eyleme bülbul gibi
Didi ṭurur uş ḥayālī gül gibi
- 1759 Didi ğamla eyledi 'ömrüñ mürūr
Didi āḥir bulısardur ber-sürūr
- 1760 Didi miskīn acıdum aḥvālūñe
Didi luṭf it ko beni var ḥālūñe
- 1761 Didi pendüm cān ü dilden aḥz ol
Didi Mecnūn eylemez nuşı kabūl

- 51a 1762 Her ne kim didiyse Sūsen gül gibi
Pes cevābın virdi Gül bülbül gibi
- 1763 Sākin oldu kalmadı ayruk kelām
Etmedi ol yüzde bir naķş irtisām
- 1764 Ğonce-veş oldu gülüñ dem-bestesı
Çeşmi gibi oldu anuñ hastesi
- 1765 Yine Gül hālinde oldu dem-be-dem
Nāle vü feryād kıldı dem-be-dem
- 1766 Oldı muhtārı ferāgat kūşesi
İçdügi semm yidügi ğam tūşesi
- 1767 Gerçi sūziş 'āşıkā virür memāt
Āb-ı vuşlat līk baķş eyler hayāt
- 1768 Dāyimā ger derd-ile yanmasa şem'
Hayl-i envār olmaz-idi anda cem'
- 1769 Yār-içün pes derd-ile yanmak gerek
Nite kim kandīl-i şāhī şubh-dek

GÜL-İ RÜŞEN-DİL BİR GÜN NĀLE VÜ FERYĀD ĒDERKEN
GİCE ERİŞÜP 'ĀLEM ZULMET OLICAĞ, OL GİCEDE ŞAD-
DERD-İLE VÜ HEZĀRĀN ĀH-İ SERD-İLE HAYĀL-İ
NEVRÜZ'A HİTĀB ETMESİNÜŇ BEYĀNINDADUR. *46

- 1770 Derd ü ğamla bir gün oturmuşdı Gül
Nāle zencīrine dest urmuşdı Gül
- 1771 Ağlayurak iderek feryād ü āh
Görđi urındı cihān şekl-i siyāh
- 1772 Lāciverdī hülleler geydi felek
Ezdiyād-ı zikr kıldı her melek
- 1773 Çün dūrıldı şāh-ı rūzuñ nāmesi
Pes kūrıldı gicenüñ hengāmesi
- 1774 Zāhir oldu rīgden ekşer nūcūm
Yakdı yer yer çarhda āzer nūcūm
- 1775 Tūrdı pes dīvān māh-ı āsmān
Rāh-ı minhāc oldu aña keh-keşān
- 1776 Kazī-'asker oldu anda Mūşterī
Kıldı Keyvān ketħūdā-yı 'askerī
- 51b 1777 Oldı Behrām anda bir yüce vezīr
Bu 'Uţarid dağı bir ğāVce-i debīr
- 1778 Zühre rakķāş oldu vü Hurşīd cām
Ehl-i meclis cümle cem' oldu tamām

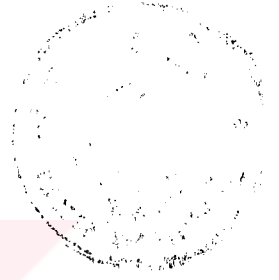
- 1779 Geldiler dīvāna encüm leşkeri
Kıpladılar anda olan begleri
- 1780 Gül-sitān-ı çarḥ içinde siyyemā
Yetdi bir gül 'āleme virdi ziyā
- 1781 Zāhir oldu gök yüzinde çün ufuk
Pes 'arūs-ı māha çekdiler tutuk
- 1782 Kendözün oldu egerçi şem'-i bîr
Çok durur şebden velî şem'-i münîr
- 1783 Gördi Gül dehrün çü bu ahvālını
Cem' edüp akrânını emşālını
- 1784 Emr kıldı bezme bünyād etdiler
Bāde birle dilleri şād etdiler
- 1785 Şoḥbetün dāyim esāsı gicedür
'Ālemün zevk ü şafāsı gicedür
- 1786 Gicede ḥalk-ı cihān rāḥat eder
Şeyḫ efendüm gicede da'vet eder
- 1787 Mefḥar-i 'ālem refî'-i enbiyā
Gice mi'rāc eylemişdür siyyemā
- 1788 Māh-ı 'ālem gicede ṭālî' olur
Şem'-i encüm gicede lâmi' olur
- 1789 Düst birle düst bulur şeb-i vişāl
Giceler içinde olur gizlû ḥāl
- 1790 Hoş bilür 'ārif hevāsın gicenün
Tuymasun cāhil şafāsın gicenün
- 1791 Çün olındı 'ayş ü 'işret niçe dem
Etdiler pes bezmi mānend-i 'adem
- 1792 Çünki meclisden ferāḡat etdiler
ḤāVba varupistirāḡat etdiler
- 1793 Olmadı lîkin Gül'e in'ām cevāb
Zerre-veş görmedi ḥāVb ol āf-tāb
- 1794 Kim denilmişdür cihān içre be-nām
'Āşıkā olmış durur uyḡu ḥarām
- 52a 1795 Gördi Gül girmez gözine 'ayn-ı ḥāVb
Pes ḡayāl-i yārîne etdi ḡitāb
- 1796 Didi kim iy Ḥüsrev ü Ḥurşîd-çehr
Ḥāk-i pāyün gice gündüz māh ü mihr
- 1797 Bend-i 'aşkuñ cānumı gör neyledi
Kim beliyyāta giriftār eyledi

- 1798 Tîğ-i hicrũñ yardı sînem çũn bu dem
Raĥne bulup girdi aña seyl-i ğam
- 1799 Yanuma gel iy şeh-i 'ālî-cenāb
Kim ħarîni mâhuñ olur āf-tāb
- 1800 Benden igende remende olmaĝıl
Gāh naĝrende devende olmaĝıl
- 1801 Şām-ı hicrũñde baña esefānedür
Rûz-ı vaşla olmaya zûlfi nedür
- 1802 'Aşkuñ irdi hevâsı çũnki tünd
Ĥirmen-i şabrum pes oldu tünd ü ĥund
- 1803 Çũn dili ğamzeñ okı kıldı ħatîl
İrdi cāna e'r-raĥîl ehlü'r-raĥîl
- 1804 Böyle yazmış başuma kilik-i Ĥudā
Kim olam bu ħayd-ı 'aşķa mübtelā
- 1805 'Āşık oldum çũn saña ben yā ħabîb
Umaram vaşluñ nişābından naşîb
- 1806 Korkaram vaşluñ hemîdũn olmaya
Sînede ol genc maĥzũn olmaya
- 1807 Niçeye dek rāh-ı derd içre gedem
Niçeye dek zār-ı miĥnet ekl edem
- 1808 İdeli cām-ı sem-i hicrũñi nûş
Bende ħuvvet ħalmadı göñlũmde tûş
- 1809 Cān verürem gerçi cānā vaşluña
Olmadum lîkin tũvānā vaşluña
- 1810 Oldı dāyim meskenũm ğam kûşesi
Āb ü zādum derd ü miĥnet tûşesi
- 1811 Cānum aldı dest-i ğam iy āf-tāb
Bir ramak ħaldı lebũñden içür āb
- 52b 1812 Çār-sũy-ı ğamda dil pũyān durur
Ten belā deştinde ser-gerdān durur
- 1813 Zehr-i ğamdan gördi dil çũn çāşnî
Zār edüp eydür ki cān ü baş ni
- 1814 Sen çũ şehsin saña çāker olayın
Ĥidmetũñde bende-i der olayın
- 1815 Dil lebũñũñ çāşni-gîri ola
Cān vaşluñ şehrinũñ mîri ola
- 1816 Dökdi cāhum yerlere bu 'aşķ eli
'Aĥlumı etdi perîşān ğam yeli
- 1817 Ĥoķķa-bāz-ı ğamla hem-rāz oldu dil
Ġuşķa meydānında cān-bāz oldu dil

- 1818 Meskenüm nūr-idi vü bağrumda nār
Uşta āhır şimdi yirüm oldı tār
- 1819 Künc-i ğamda görse ger dil pīç ü tāb
Ağzuma ancak verür tebhāle āb
- 1820 Gözlerüñdür niçe fettān-ı cihān
K'alđı cānum eyleyüben iğtirān
- 1821 Sen giyersin anda dībādan kabā
Ben giyerven şāl-ı miñnetle 'abā
- 1822 Kirpügüñ görince hükm-endāz olur
K'öñ gelişde niçe murğ cān alur
- 1823 Baña bu rüz-ı ezelde yā Habīb
Hakķ Te'ālā 'aşķuñı kılmiş naşīb
- 1824 Ger zebāna çekse dilden nār-ı āh
Bu vücūdum mülkini eyler tebāh
- 1825 Vuşlatuñdan bini bīrūn eyledüñ
Āteş-i āhum cihān-süz eyledüñ
- 1826 Bunca aġyāra takarrübler nedür
Bendeden şāhum tecennübler nedür
- 1827 Hāksam ben ger n'ola iy āf-tāb
Hākdan gör mihr kılmağ ictināb
- 1828 Bāğ-ı hüsnüñ meyve ile oldı pūr
Eyle ihsān anı kim nev-bāvedür
- 53a 1829 Niçe bir cāna semm-i kahruñ ere
Dilerem her ayına mihrüñ ere
- 1830 Āteş-i hicrūñ içinde iy şanem
Çün sipendān derd-ile yanan benem
- 1831 Dūd-ı āhum dūdesi iy māh-ı ter
Bu simākı çarħda bī-nūr eder
- 1832 Gel gel iy gün yüzlü māhum gel-berü
Tā simāka çıkdı āhum gel-berü
- 1833 Cümle 'ālem hālūme kıldı şiküft
Her kişi ahvālūme kıldı şiküft
- 1834 Eyler-idüm gerçi ben şabr ü şekīb
Līk var te'bīd-i firķatden nehīb
- 1835 Baħr-i eşķümde müdām iy yüzi māh
Eylerem her laħza māhī-veş şināh
- 1836 Vaşluñuñ gencine gencūr olmadum
Hüsñüñ şāhına düstūr olmadum
- 1837 Mihr-i 'aşķuñ dildedür iy hoş-nihād
Eylerem ol mihri dāyim istidād

- 1838 Gözde dem' ü yüzde zerd ü dilde āh
Hālūme olmuş durur bunlar güvāh
- 1839 Eşk-i çeşmüm gözden etdükçe fürūd
Görürem eṭrāfum olmuş kanlu rūd
- 1840 Vuşlatuñla istirāhat etmedüm
Dāyim aña istidāmet etmedüm
- 1841 İy ṭabībüm oldu ğamla dil sakīm
Şun lebūñden imdi dārū-yı selīm
- 1842 Kūyuñı dervāze eyler dil müdām
Koma mahrūm anı gönder şād ü kām
- 1843 Bir güneşsin bilürem iy yüzi māh
Zerreden ola mı aña dest-gāh
- 1844 Rāh-ı ğamda etmesem ger rāste
Olmaz-idüm 'aşkla ārāste
- 1845 Sen şu mehsin kim kapuñ iy yüzi māh
Şems deryūze eder her şubḥ-gāh
- 53b 1846 Ekl-i zād ü ğamla buldum imtilā
Gel çü eriş şun lebūñden gel aña
- 1847 Nūr-ı 'aşkuñla şehā mānend-i Gün
'Ālem içinde vecīhüm ben bugün
- 1848 Mihr-i 'aşkuñla vecāhet bulmuşam
Dir gören özge sefāhat bulmuşam
- 1849 İrtēhān etdūñ çü cānı tende sen
Al ki hoşdur mürtehide mürtehen
- 1850 Niçe memdūd ola şām-ı iftirāk
Pes gerek kim ola pāyān-ı firāk
- 1851 Ger vişālūñ kılsa teysīr ol Hudā
Rūz ü şeb olam öñinde ḥāk-i pā
- 1852 Hidmetūñde saçlarum çārūb edem
Bu iki destüm tennūr-āşūb edem
- 1853 Söyler-iken meşnevī ol Zühre-nāz
Bu ğazel tarzında oldu nağme-sāz

GAZELDÜR GÜL DİLİNDEN *47

Mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün

- 1854 Ğam-ı zūlfūñden iy māh olmadum şād
Perişān ṭālī'umdan dād ü feryād
- 1855 Belā kūhında kaldum miḥnet-ile
Gel iy pīr-i ṭarīkat eyle irşād

- 1856 Bugün Mecnûn-ı pür-derde nigârâ
Ben oldum mekteb-i 'aşk içre üstâd
- 1857 N'ola iy Hüsrev'üm Şîrîn lebûñden
Erişürse bu ben Ferhâd'uña dâd
- 1858 Olalı dil şehâ 'aşkuñ esîri
Dem-â-dem oldu kârı âh ü feryâd
- 1859 Terennüm eyledükçe bülbül-i dil
Eder iş'âr-ı firkat dâyim inşâd
- 1860 Helâk oldu göñül bâr-ı miñenden
Eger olmazsa şâhum senden imdâd

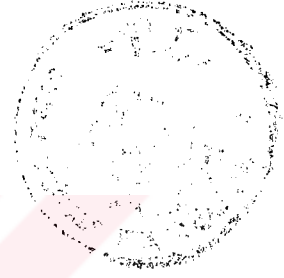
54/a

MEŞNEVÎ

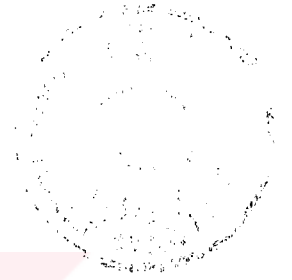
- 1861 Buña şâbih niçe biñ dürlü kelâm
Söyledi tâ şubh olinca ve's-selâm
- 1862 Geçdi gice irdi hengâm-ı seher
Nûra batdı cümle 'âlem ser-be-ser
- 1863 Yine Gül başladı âh ü nâleye
Eşk-i çeşmin dökdi gözden jâleye
- 1864 İş-bu hâl-ile geçürdi rûzgâr
Gice gündüz eyledi efgân ü zâr
- 1865 Mâh-ı bedr-iken o mihr oldu hilâl
Tâ ki irdi gün cemâline zevâl

BÜLBÜLÜN NÂM Ü NİŞÂNI PEYDÂ VÜ VÜCÜDİ HÜVEYDÂ
OLMAYICAĞ NEVRÜZ-İ CİHÂN-SÜZÜN LÂLE-NÂM Ü TÛTİ-
KELÂM BİR MAHBÛBİ AÑA 'ARZ-İ HÂL ETMESİNDEDÜR;
BA'DE GELÜP SULTÂN-İ FERRÛH-İ KÂM-RÂNDAN 'AZM-İ
FERHÂR İÇÜN TALEB-İ İCÂZET EYLEMESİNÜN
BEYÂNINDADUR. *48

- 1866 Gel-berü şevk-ile iy bebgâ-yı dil
Bend-i pâ oldu saña bes âb ü gil
- 1867 Per açup şevk-ile tayerân idelüm
'Azm-i râh-ı kûy-ı cânân idelüm
- 1868 Birbirimizle hevâ-dâr olalum
Gice gündüz tâlib-i yâr olalum
- 1869 Yâ ola kim bulavuz yâra vişâl
Yâ şiken ola bu yirde per ü bâl
- 1870 Gerçi olur râh-ı dil-berde haţar
Ger mu'în olsa Hudâ olmaz zarar

- 1871 Çün erişe hâzretinden saña 'avn
Kala hayrân seyrüñe ser-cümle kevn
- 1872 Eyledüm çün baħr-i aħzar gibi cüş
Bes tutuñ ben 'andelibe güş-ı hüş
- 54b 1873 Getdi Bülbul kaldı çün Nevrüz Şah
Gice gündüz iderek feryād ü āh
- 1874 Alımadı şemme bülbulden peyām
Kaldı nerd-i ğamda zād ü müstehām
- 1875 Yakmış-idi nār-ı hasret has gibi
Yola dikmişdi gözin nergis gibi
- 1876 Geh şordı rāh-revlerden haber
İster-idi geh eşer yelden eşer
- 1877 Eş'ab olur mevtden bil intizār
İntizār eyler kişiyi bī-karār
- 1878 Dāyimā göz yummayup ılduz gibi
Hāl-i mihri gözledi gündüz gibi
- 1879 Gözleyüp yol çekmeden şadā ...
İki sāhir gözleri olmuşdı ...
- 1880 Etdi bir müddet bu hāl üzre mürūr
Nām-ı bülbul bulmadı aşlā zuhūr
- 1881 Var-idi bir hādimi ol dem şehūñ
Manzarı olmuşdı mihr ü mehūñ
- 1882 Adı Lāle gül-'izārı lāle-fām
Gün yüzine olmuş-idi meh gulām
- 1883 Kırırup şeh halvetine lāleyi
Gül-ruhına dökdi gözden jāleyi
- 1884 Didi kim iy lāle-i ferħunde-nām
Gül gibi katumda bulduñ kadr-i tām
- 1885 Dil feraħ olur şemīmüñden senüñ
Cān mu'aṭṭardur nesīmüñden senüñ
- 1886 Gün gibi rüşen durur hālüm saña
Cümle 'arz etmişem ahvālüm saña
- 1887 Ol güneş 'aşkına dil-nīlūferi
Oldı beste ğayrıdan oldı berī
- 1888 Anuñ oldı çün murādı āf-tāb
Pes ne hāşıl olsa yüz biñ māh-tāb
- 1889 Gerçi vardur bunda hūbān-ı cihān
Līk dil anı heves eyler hemān
- 1890 Her birinde gerçi vardur bir şafā
Līk bihterdür şafā-yı dil-rübā

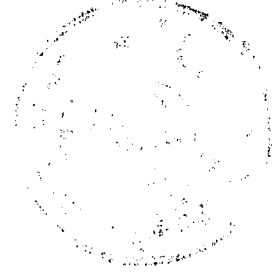

- 1891 Gerçi vardur Lâle'de gül gibi rū
Lîk olmaz şemme anuñ gibi bū
- 1892 Gerçi kim şîrîn ü ter olur ruṭab
Tu'm-ı sükker olmaz anda yâ 'ineb
- 1893 Dilerem pes ṭalib-i dil-dār olam
'Āzim-i rāh-ı kamer-ruḥsār olam
- 1894 Yegdūr ol kim eyleyem terk-i diyār
Ola kim bir gün kılam vicdān-ı yār
- 55a 1895 Gülden ayru bülbulüñ yok behceti
Günsüz olmaḡdur cihānuñ zulmeti
- 1896 Çün erişem gül-şenine nā-gehān
Eyleyem bülbul gibi āh ü figān
- 1897 Gördüğümce gül yüzün efgān edem
Nār-ı ruḥsārına dil biryān edem
- 1898 Çün bilürsin işbu ḡali āşikār
Gül muḡāzīsindedür şevk-i hezār
- 1899 Gerçi ırakdan olur feryād ü āh
Lîk artar şüretā bî-iştibāh
- 1900 Sen de yār-iseñ benümle hem-dem ol
Hem-nişinümsin bu kerre mahrem ol
- 1901 Çünki olasin benümle ḡam-güsār
Eyleyelüm 'azm-i rāh-ı kūy-ı yār
- 1902 Bilürem bu yolda vardur çok belā
Baḡr-i kulzümnden daḡı artuḡ belā
- 1903 Lîk iki yerden edüp 'aḡd-i kemer
Yürüyem işbu yola çün şîr-i ner
- 1904 Kılısalar pister yola peykān-ı ḡam
Yüzüm ol peykāna cünne eyleyem
- 1905 Miḡver-i gerdündan irişse ḡaṭar
Yüzümi döndürmeyem hem-çün siper
- 1906 Bāḡ-bān-ı dehr ger idüp cefā
Kılsa güster yoluma ḡār-ı belā
- 1907 Olmayam andan perişān gül gibi
Yüzümi ḡāk eyleyem sünbül gibi
- 1908 Ok gibi bu yola olam çünki rāst
Meh gibi kārüm ola k'olmaya kāst
- 1909 Ger ṭarīkum ṭolsa dīv-i ejdeḡa
Ceyş-i ḡamla gidem anlardan yaña
- 1910 Ger muḡāyak yerler olursa şarīḡ
Bāl-i himmetle geçem andan şaḡīḡ

- 1911 Sehm-i ğam irse yüzüm döndürmeyem
Eyleyüp dehşet gözüm döndürmeyem
- 55b 1912 Hayl-i 'âlem etse ger ta'kîd-i rāh
Cümlesin zarbî açam bî-iştibāh
- 1913 Ger tekābül kılsa baña dīv-i ded
Pençesini eyleyem muştamla redd
- 1914 Bile himmet kuşağın iy nîk-rāy
Niçe yerden kuşanam mānend-i nāy
- 1915 Ger bihār olsa öñüm yāhud cibāl
Perr-i himmetle geçem pes bî-melāl
- 1916 ~~Hayl-i 'âlem etse ger ta'kîd-i rāh~~
Ger i'ānet kıls'enîn-i bār olam
- 1917 Umaram kim olmaya sa'yüm hebā
Destüme gire vişāl-i dil-rübā
- 1918 Bu durur lāzım k'edüp terk-i diyār
Bir neçe gün ğurbet idem ihtivār
- 1919 ~~Seyr edem dünyāyı zār ü müstehām~~
Rüyem tahî talebde bî gezend
- 1920 Ol hümādan yā budur alam haber
Yāhud idem işbu yolda terk-i ser
- 1921 Başuma ne yazdısa kilik-i Hudā
Göriserven lā-cerem iy meh-likā
- 1922 ~~Olacak neşne olup iy mü'telâ~~
Çünkü almakdur kayındür haber
- 1923 Yürüyüp geşt-i cihān idem tamām
Seyr edem dünyāyı zār ü müstehām
- 1924 Himmet eyle yār ü hem-kār ol
Rüz ü şeb hem-derd ü ğam-hāvr ol
- 1925 Cāndan etdüm 'azm uş bu ...
Yā naşībümdür yā hākümdür ...
- 1926 Şu gibi seyr eyleyüp şahrā vü deşt
Çün ğazāl idem cibāl-i dehri geşt
- 1927 Bağrumı pür kıldı hār-ı intizār
Çāresi budur edem terk-i diyār
- 1928 Sen-dağı hem-dem olursañ bile gel
Hālüme mahrem olursañ bile gel
- 1929 Yoksa ardumca selāmet-bād kıl
Dāyimā hayr-du'adan yād kıl

- 1930 Yok durur mürd-i ecelden baña bāk
N'ola olursa vücūdum küllī ḥāk
- 1931 Lāle'ye şeh bunları etdi belāğ
Lāle'nüñ bu sözle bağıı ṭoldı dāğ
- 1932 Oldı ḥall ol dem vücūdı çün şeker
Lāle ḥaddi üzre dökdi dürr-i der
- 1933 Pes urup yüz yire ol dem sāye-veş
Didi ḳadrüñ yüce olsun iy güneş
- 1934 Ben daḡı olup senüñle hem-inān
Çün şabā olam rikābuñca devān
- 1935 Sen güneşsin ben perestār olayın
Māh-veş yanuñca seyyār olayın
- 1936 Ḥazretüñle idelüm terk-i diyār
Cān ü dilden eyleyelüm 'azm-i yār
- 1937 İdelüm dün gün ṭaleb ol dil-beri
Tā bulavuz bir gün ol sīmīn-beri
- 1938 Ṭalibi kāma erişdürür ṭaleb
Cümle maḳşūda ṭaleb olur sebab
- 1939 Ṭalib olan bulısar kām ü merām
Ol ṭalebden ādem olur şād ü kām
- 1940 İdelüm terk-i diyār iy şehir-yār
Ola kim mevcūd ola şehir-i yār
- 1941 'Azm-i rāh-ı kūy-ı cānān idelüm
Bülbülüz ḳaşd-ı gülistān idelüm
- 1942 Ḳanda kim başsuñ ḳadem baş urayım
Başı ṭaşa vü başa ṭaş urayım
- 1943 İdelüm biñ cānla geşt-i cihān
Olalum rāh-ı ṭalebde cān-feşān
- 1944 Līk senden bu durur maḳşūd-ı cān
Ḳoyasın olam rikābuñca revān
- 1945 Etmeyüp redd meh-rikābuñdan beni
Dūr ḳılmaḡıl cenābuñdan beni
- 1946 Sāye-veş yanuñca olup reh-neverd
Ḳoparam ben-daḡı a'dāñ üzere gerd
- 1947 ... ḡalt edüp iy kām-rān
...
- 1948 Yā ola kim virevüz baş-ile cān
Yā olavuz devlet-ile kām-rān
- 56a 1949 Bād-ı şubḡ-āyīn şehir-ḡiz olalum
Ebr-i nisān-veş güher-riz olalum

- 1950 Şaçalum bu yolda çok la'l ü güher
Ola kim toprağ işümüz ola zer
- 1951 Sīm ü zerle cümle kār olur tamām
Sīm ü zerdür ādemi kılan hūmām
- 1952 Sīm ü zerdür çeşme viren rūšenā
Sīm ü zerdür yādı iden āşinā
- 1953 Sīm ü zerle cümleten işler biter
Olmasa ol bitmiş iş dağı yiter
- 1954 Pehlevān-ı dehri zer bī-zūr eder
Çok mubaşşır dīdesini kūr eder
- 1955 Zāhid-i murtāzı zer müfsid kılar
Şeyh-i 'allāmı yalan şāhid kılar
- 1956 Hırka vü tāc ehlini kezzāb eder
Fikr-i zer merdūmleri bī-hā^vb eder
- 1957 Ceyş-i 'aklı sīm ü zer gāret kılar
Hūş-mendūñ azdurup 'aklın alır
- 1958 Ehl-i kadri hırş eder ħor ü ħākīr
Sīm ü zerden tutilur mihr-i zāmīr
- 1959 Sīm ü zerle cümle kār olur tamām
Sīm ü zerle şehirler olur nīk-nām
- 1960 Sīm ü zer bulsañ olursın muhterem
Getse mālīk ħor olursın lā-cerem
- 1961 Olsa la'l ü sīm ü zer bāzār olur
Bī-rez olandan cihān bīzār olur
- 1962 Müşkil ol vakt olur-idi işbu kār
Kim olaydı māh-ı nā-peydā nigār
- 1963 Şa'b olur bīmārı bil ol ħastenūñ
Kim bilinmeye nedür renci anuñ
- 1964 Çün biline anda renc ü irticāc
Sehl olur pes eylemek aña 'ilāc
- 1965 Şükr kim ma'lūmdur kūy-ı nigār
İmdi ehvendür kayurma işbu kār
- 1966 Eyleyelüm işbu yerde ħüsn-rāy
Tā ki her müşkil bize ola kolay
- 1967 Ĥüsn-rāy-ile bulur her iş şalāh
'Akl nūrı kalbe virür ittiżāh
- 1968 Bu sūḥandan kimse ħüsrān bulmadı
Ĥüsn-rāy iden peşīmān olmadı
- 1969 Evvelā şehden icāzet alalum
B'ad ezīn pes tālīb-i yār olalum

- 1970 Ola kim vire icāzet hān atañ
Göndere leşker koyup sultān atañ
- 1971 Çünki Nevruz anı işitdi hemīn
Lāle'ye pes kıldı bī-hadd āferīn
- 1972 Tırdı andan şevkle Nevruz Şāh
Seyr ederek lāle birle hem-çü māh
- 1973 Menzil-i tāk-ı şehi kıldı makarr
Gün yüziyle virdi tākā zīb ü fer
- 56b 1974 Pīş-i şāha geldi pes ol āf-tāb
Urdı hāke çehresin mānend-i āb
- 1975 Didi kim iy şehir-yār-ı ins ü cān
Devlet ü ikbālūñ olsun cāvidān
- 1976 Zīb-i 'adlūñ zeyn edelden dehr için
Bende durur tapuñā hākān-ı Çin
- 1977 Kaşr-ı Kayşer görse ger kaşruñ senūñ
Pes bilür-idi kuşūruñ kendinūñ
- 1978 Tāk-ı Kisrā hāk-i pāyūñdür şehā
Gün yüzüñle buldı 'ālem rūşenā
- 1979 Silk-i 'adlūñ nazm virdi 'āleme
Dürr-i bezlūñ kadr virdi ādeme
- 1980 Der-gehūñde ben-dağı bir bendeyem
Pāyūñe çün sāye ser-efgendeyem
- 1981 Pes temennāsı budur bu ahkārūñ
Künc-i miḥnet içre kalmış çākerūñ
- 1982 Kılāsın makbūl istid'āsını
Āb-ı luṭfuñ yuya kalbi pāsını
- 1983 Āyift-hāVhum ben bu dem sen şāhdan
Kim bülend eyleye kadrüm māhdan
- 1984 Ben fakīre şeh icāzet bahş ede
Bu tekellümle beşāret bahş ede
- 1985 Tā ki bu dem eyleyüp terk-i mekān
Bir iki gün eyleyem geşt-i cihān
- 1986 Çün Mesīhā 'ālemi seyyāh olam
Bir neçe gün yer yüzün seyrān kılam
- 1987 Bir iki gün çün edem terk-i diyār
Bāğ-ı 'ömrüm yine bula nev-bahār
- 1988 Sākin olsa bir mekānda bir kişi
Sāyir olmasa cihānda bir kişi
- 1989 Bulmaz igen kalbi şafvet birle nūr
Yok yere 'ömri hemīn eyler mürūr

- 1990 Bir kişi şad-sāle kılsa intikāl
Çok bilür çok sāyır andan bī-mahāl
- 57a 1991 'Ālemi Hurşid-veş seyrān eden
La'l-i nūra kalbin oldur kān eden
- 1992 Buradan pes kaşd-ı Ferhār eyleyem
Būlbūlüm çün 'azm-i gül-zār eyleyem
- 1993 Bir iki gün gibi idem sefer
Tā ki andan puht'ola hām-ı ciger
- 1994 Bu seferle puhte olur cümle hām
Anuñ-ile girür ekşer deste kām
- 1995 Ger müsāfir olmasalar mihr ü māh
Encüme olmazlar-idi pād-řāh
- 1996 Kimse bilmez bunda kadr ü kıymetüm
Çün gedem pes tuta kıymet şal'atum
- 1997 Hāric olmayınca birinden güher
Kadr birle olmaz ařlā mu'teber
- 1998 Var mıdur baır iäre dürrüñ kıymeti
Kān iāinde la'l-i nābuñ raġbeti
- 1999 Ger icāzet virmez-ise baña řāh
Hançer-ile eylerem kendüm tebāh
- 2000 Oluban cām-ı ecelden şöyle mest
Kıluram kendüm fenā hākinde pest
- 2001 Bu kelāmı çünki şeh güş eyledi
Cüş-ı kařġān-veş dili cüş eyledi

SULTĀN FERRUH-NĀM-DĀR NEVRÜZ-İ şEHR-YĀRDAN
'AZM-İ FERHĀR İÇÜN ĀALEB-İ İCĀZET GÖRİCEK GÖNCE
GİBİ DEM-BESTE VÜ DİDE-İ PÜSERİ GİBİ DİL-HASTE OLUP
ANDAN OL řĀHUÑ GETMEMESİNE BĀ'İş BİRKAÇ
KELİMĀT ETMESİNDEDÜR. *49

- 2002 Pes dönüp hüzn-ile řāh-ı bahtiyār
Kıldı Nevruz'a hitāb ol nām-dār
- 2003 Didi kim iy baır-i cāna āřnā
Gün yüzüñle tīre-çeşmüm rüşenā
- 2004 Söyle bu dem n'oldı bu kāra sebeb
Kim edersin 'azm-i Ferhār'ı şaleb
- 2005 Beñzer anda bir güle sen bendesin
Anuñ-içün ol ili cüyendesin
- 57b 2006 Uş beni gördüñ ki dil-efsürdeyem
Bu çerāġ-ı şubh-āyın mürdeyem

- 2007 Āhire irişdi 'ömrüm günleri
Olısar maṭvā vücdum defteri
- 2008 Kālısardur saña āhir taht ü tāt
İdiser 'ālem ṭapuña ihtiyāc
- 2009 İriser engüşte devlet hātemi
Çün Süleymān ṭutısarsın 'ālemi
- 2010 Pes nedür bu fi'l berāy-ı nāzenin
Kim olasın tārik-i tāt ü nigin
- 2011 Şimdi mahvicken saña bu taht ü tāt
Pes revā mı ğayra 'arz-ı ihtiyāc
- 2012 Kō bu kārı kim be-ġāyet şūm olur
Terk-i devlet eyleyen meş'ūm olur
- 2013 Kanı 'ırz ü kanı ğayret kanı 'ār
Kim bu resme idesin efkār-ı kār
- 2014 Gel bu ğayret cūbbesin çāk eyleme
Āb-i rūyı böyle ber-hāk eyleme
- 2015 Çün gül-tersin hevāya meyli kō
Bu fiten bādına şāhum neyli kō
- 2016 Anı dağı bilürem iy gül-beden
Birine etdüñ ta'aşşuk anda sen
- 2017 Ger zen ise ummağıl andan vefā
Sen vefā gösterseñ eyler ol cefā
- 2018 Avrat olandan vefā hāşıl degül
Şüre yirde nite kim bitmeye gül
- 2019 Şol perī kim aña ṭālibsın bu dem
Key sakın 'ifrīt olur iy zū'l-hikem
- 2020 Kāküli ef'ī durur eyle hāzer
Ġamzesinden key sakın irür zarar
- 2021 Şanmağıl kim la'l ü mercāndur lebi
Hün-ı dilden kaṭre-i kandur lebi
- 2022 Şanma müyü ola anuñ müşğ-i Çin
Pür-belā var fitneler anda için
- 58a 2023 Gerçi zāhir gözleridür nā-tüvān
Nüş edüpdür lık niçe cām-ı hāvn
- 2024 Pür durur 'aşkı hevā-yı kahr-ile
Tir-i müjgānı ṭoludur zehr-ile
- 2025 Bilürem 'aşk-ile olduñ aşınā
Lık dilden anı def' it dāyimā

- 2026 Gider elden 'aşk birle memleket
Bozılur 'aşk-ile hāl-i saltanat
- 2027 'Aşk dur rām eyleyen ser-keşleri
'Aşkdur gāltān eden hem başları
- 2028 'Aşk nārı neyyir-i a'zam durur
Cism-i ādem kaṭre-i şeb-nem durur
- 2029 Maḥv olur şeb-nem çü toḡa āf-tāb
İrişür harrından anuñ dehre tāb
- 2030 'Aşk durur ra'ī-i hınzır etdüren
Nev-civānı 'aşkdur pır etdüren
- 2031 'Aşkla olur kişi rüsvā-yı 'āmm
'Aşkla görmez kişi rāh ü niyām
- 2032 'Aşk birle kişi nā-geh ser verür
'Aşkla şeh kılına efser verür
- 2033 'Aşk birle şöretin olur harāb
'Aşkla bu mülk-i dil olur tebāb
- 2034 İş-bu sevdāyı başuñdan zāyil it
Semt-i mülke āb-ı kalbūñ māyil it
- 2035 Bu seyāhat bil ki bī-kār işidür
Naṭ'-ı baḥr yer üzre seyyār işidür
- 2036 Kılma anı kār-ı devlet olmaya
Pīşe-i 'adl ü sa'ādet olmaya
- 2037 Kıl anı kim devlete pīrāyedür
Hā'vce-i bahta niçe ser-māyedür
- 2038 Koma mülki şöyle hālī kalmasun
Sen gedincek anı düşmen almasun
- 2039 Mülk tendür pād-şāhdur aña cān
Ten harāb olur ger olsa cān revān
- 2040 Memleket zabtında idüp ihtimām
Saltanat kārında kıl ıkdām-ı tām
- 2041 Bağı hıfzın etmese ger bağ-bān
Pāy-māl olur serāy-ı gül-sitān
- 2042 Gül gibi yirüñ gül-istān-ı şafā
Olmış-iken irişür hār-ı belā
- 2043 Gül yerinde olsa olur tāb-nāk
Çün ele düşe olur şoñ yüzi hāk
- 58b 2044 Kān içinde kimse urmaz la'le dest
Çıkısa eylerler tenin ol dem şikest

- 2045 Baħr içinde dűrre irmez dest-i ğam
Çıkısa ger bağrın delerler lā-cerem
- 2046 Servi gör yirinde tűrmaq hoş durur
Tűrduğınca göklere ser-keş durur
- 2047 Çűn yerinden dűr ola bed-hāl olur
Hāk gibi çehresi pā-māl olur
- 2048 Görme misin yerlerinde her dıraht
Her biri kırmış zűműrrűd-gűne taht
- 2049 Kopsa yirinden biri yāyır bu nār
Tīşe-i ğamdan bulur yā inkisār
- 2050 Etme sen terk-i vaṭan iy gűl-beden
Kim olur ĩmāndan ħubbű'l-vaṭan
- 2051 Uşta tahtum kişverűm cűmle saña
Tek gedűp ğam illerin virme baña
- 2052 İy oğul gerçi benevve hākķı var
Lĭk bir dağı űbűvve hākķı var
- 2053 Şanma kim ola benevve hākķı yeg
Şöyle bilgil kim űbűvve hākķı yeg
- 2054 Çűn gözetmezseñ űbűvve hākķını
Gözlegil bād-ı benevve hākķını
- 2055 Bu hevāyı kı taħavvűl eyleme
Şehlűge andan taħallűl eyleme
- 2056 İş-bu yolda çok mu'űnet var durur
Getmeseñ lĭkin şıyānet var durur
- 2057 Pĭr-i sābık bunu kılmış böyle fāş
Kim dimiş ağır olur yirinde taş
- 2058 Dāneyi gör kim yerinden getse ger
Hāşıl olmaz nesne andan iy pűser
- 2059 Saña ğam olur bu yolda hem-'inān
Bu sebebden ne serűñ kıla ne cān
- 2060 Baħrde geh olısar kışid neheng
Pűştűñe pençe urısar geh peleng
- 59a 2061 Gāh dĭv-ile muķābil olasın
Ejdehāyı kı muķātil olasın
- 2062 Geh kılasın nāle çűn murg-ı seħer
Eşk-i çeşműñden tűla baħr-ile ber
- 2063 Varısar bile cevānĭ gűl gibi
Telĭ olısar enderűnűñ műl gibi
- 2064 Gözde nűrı pes atanűñ iy pűser
Sen gedűp kıma anı bĭ-tāb ű fer

- 2065 Tende cânımsın eyâ rûh-ı revân
Koma bî-cân cismümi olup revân
- 2066 Vâlideynin râzı kılmasa oğul
Ol oğuldan ola bihter dîv-i gül
- 2067 Bir tarîka getme gel iy âf-tâb
Var durur bî-hadd peje cümle şî'âb
- 2068 Hem seyâhat vakti dağı olmadı
Çehre-i 'âlem sürûra gelmedi
- 2069 Tutdı dehri şimdi tûfân-ı şitâ
Yer yüzün gark etdi bârân-ı şitâ
- 2070 Burc-ı 'Akreb üzre durur şimdi mâh
'Âlemüñ ahvâlin idüpdür tebâh
- 2071 Burc-ı 'Akreb mâha çün menzil ola
İbtidâ-yı fi'l bes müşkil ola
- 2072 Şabr kıla tâ ire eyyâm-ı bahâr
Dehri şâdân ide hengâm-ı bahâr
- 2073 Çünki tahvîl eyleye mihr-i cihân
Eyleye burc-ı Hamel üzre mekân
- 2074 Ref' ola vakt-i harîf-ile şitâ
Bu rebi' irüp cihân bula şafâ
- 2075 Çün bahâr ire cihân şâdân ola
Ser-te-ser rû-yı zemîn bandân ola
- 2076 Ol zemân kanda dilerseñ gidesin
Kankı mülke dileseñ 'azm idesin
- 2077 Gâh seyr-i berr ü deryâ kılasın
Rûy-ı dünyâyı temâşâ kılasın

- 59b 2078 Hoş durur vaktinde ef'âl ü kelâm
Olsa bî-vakt âdeme virür melâl
- 2079 Uş senüñdür mülk ü mâl ü genc ü raht
Ser-te-ser şehir ü kılâ' ü tâc ü taht
- 2080 Bunları terk eyleme iy şehir-yâr
Sen gedincek cânsız olur her diyâr
- 2081 Sen benüm cânımsın iy cân-ı peder
Koma bî-cân atañı idüp sefer
- 2082 Kıymağıl baña katı pîr olmuşam
Deşt-i miñnet içre şeydâ kalmışam
- 2083 Cân çü ayru ola olur mürde ten
Mevt erişür çıksa mâhî âbdan
- 2084 Gün cemâlüñdür çerâğ-ı nûr-ı 'ayn
Bâğ-ı 'ömrüm güllerüñden buldı zeyn

- 2085 Gözde nûrumsın benüm iy bedr-i tām
Gün yüzüñle görürem dehr-i tamām
- 2086 Şeb-çirāğ-ı devletümsin mäh-veş
Meş'al-i bahtumsın iy rûşen güneş
- 2087 Hâşıl idince seni iy gül-beden
Yutmuşam kanlar bu hâr ü guşşadan
- 2088 Gevher-i zâtuñ bulınca cân gibi
Dökmişem göz yaşların nîsân gibi
- 2089 Baña etdürme figân bülbül gibi
Âb-ı rüyum saçma yere gül gibi
- 2090 Ğurbet eyler âdemi Ğor ü zelîl
Ğurbeye Ğurbet durur lâ-büdd delîl
- 2091 Bed-hevāya gel-berü yâr olmağıl
Her ser-i serve hevā-dâr olmağıl
- 2092 Taht-ı bahtuñ etme şāhum zîr-i pāy
Eyler-iseñ soñ olursın ...
- 2093 Pür-ziyāndur işbu fikr ...
Soñ nedāmet āhîr etmez saña ...
- 2094 Var-iken ihsan isā'et eyleme
Kurb-ı 'ulvîde denā'et eyleme
- 2095 Manzar-ı 'ayneyn-i zātumsın bugün
Çeşme-i bâğ-ı hayātumsın bugün
- 2096 Devlet-i sermedsin iy māhum baña
Luţf-ı Rabbānîsin iy şāhum baña
- 2097 Muşhaf-ı hüsnüñde iy ferruḥ-cemāl
Şafḥa-i ḥaddüñdür ferḥunde-fāl
- 2098 Daḡı bunuñ mişlü çok dürlü kelām
Pend-i kûteh didi şāh-ı nîk-nām
- 2099 Birisin şeh-zāde kābil olmadı
Cümlesin 'aynına çöpçe almadı
- 2100 Ger dilerseñ kim olasın sūd-mend
Sem'uñı tut kim verürse saña pend
- 2101 'Akd-i pervîn-ile mihr-i āsmān
Gevher-i pende bahādur rāygān
- 2102 Pend olur 'ākıllaruñ gūşındadur
Hūş-mendüñ hoş-ḡaber hūşındadur

SULTĀN FERRUḤ NĀM-DĀRUŃ NEVRŪZ-I ŞEHR-YĀRA
NAŞĪḤAT-I DÜRRĪN-NİŞĀR Ü PEND-I GEVHERĪN-İŞĀR
EDŪP NEVRŪZ KABŪL ETMEYİCEK BİZ'-ZARŪĪ LEŞKER
KOŞUP NEVRŪZ ŞĀHİ FERḤĀR'A GÖNDERMESİNDEDÜR;

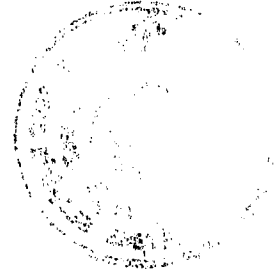
NEVRŪZ DAHI 'AZM-İ RĀH EDÜP BA'D-İ ZEMĀN BİR
MEKĀNA ERİŞÜP BİR PERİ KIZI BULMASINDADUR. *50

- 2103 Yine bî-hadd kıldı aña nuşh ü pend
Görmedi birinde şeh-zāde pesend
- 2104 Niçeme kim men' kıldı şāh-ı jîr
Kılmadı Nevruz ol men'i pezîr
- 2105 Biz'-zarûrî pes aña virdi rızā
Oldı cānından rızāsıyla cüdā
- 2106 Andan emr etdi şeh-i ferhunde-nām
Cem' oldı leşker-i kişver tamām
- 60a 2107 Emr kıldı yine şāh-ı tāk-ver
Kıldılar ihzār-ı esbāb-ı sefer
- 2108 Geldi Nevşād'a dirildi çok çeri
Yer yüzinde rîgden artuk çeri
- 2109 Yoğdı ol leşkere hergiz şümār
Şan şu baħr-idi ki aña yok kenār
- 2110 Bir mübārek rûzda Nevruz Şāh
Aldı haylin kıldı cāndan 'azm-i rāh
- 2111 Bile çıkdı Ferruh oğlın gönderü
Getdi oğlı ilerü kendü gerü
- 2112 Çünkü Nevruz etdi cāndan 'azm-i yār
Gice gündüz yürüdi bî-ihtiyār
- 2113 Olmadı bir yerde nāzil rûz ü şeb
Yürüdi menzil-be-menzil rûz ü şeb
- 2114 Niçe yüz biñ hasret-i şad derd-ile
Seyr kıldı rāhı āh-ı serd-ile
- 2115 Eyleyüben bûy-ı mûy-ı yāri yād
Gice gündüz germ sürdi hem çü bād
- 2116 Getdi bir müddet hevā-yile çü şāh
Gördiler bir yerde bir hoş cāy-gāh
- 2117 Cennete olmuş müşābih ol mekān
Şan nüzül etmiş yere bāğ-ı cenān
- 2118 Āb-ı Kevşer-veş revān olmuş miyāh
Yüz süriyü hāke kılmış 'azm-i rāh
- 2119 Ser-te-ser her semeni büstān-ı irem
Her şecer olmuş şemerle muğtenem
- 2120 Tuħm-ı ħurmā nahl-i bāşîk eylemiş
Luţf arusu şehd-i fāyîk eylemiş

- 2121 Olmış eṭrāfı giyā-zār ol yerüñ
Toṭtolu eşcārı eşmār ol yerüñ
- 2122 Hülle-pūş olmış kamu şāḥ ü şecer
Baḥş kılmış cümle la'l ü sebz ber
- 2123 Her şecer Ṭübā-veş olmış āşikār
Sāye şalmış taḥtı olmış lāle-zār
- 2124 Serv-i 'ar'ar şalınurlar yād-ile
Pür olur gördükde diller şād-ile
- 60b 2125 Ağzını açmış vü kalmış her enār
Merḥabāya destin uzatmış çenār
- 2126 Rūḥ-perver ābı bādı rūḥ-dād
Cāna cānlar baḥş eyler her cemād
- 2127 Hāki olmış misk ü 'anberle sirişt
Ol mekāndan behre-mend olmış behişt
- 2128 Kan uḡud esrār-ı bülbul birle gül
Olmış āb-ı Hızrda fırşād bil
- 2129 Almağ-içün sīm sāgar rāygān
Zanbaḡuñ eşcārı olmış nerdübān
- 2130 Her dıraḥt üstinde evrāk-ı şecer
Bād-ile her biri olmış nağme-ger
- 2131 'Üddan yakmış mecāmir lāleler
Eylemiş pür dürrle şāḥnı jāleler
- 2132 Yok aña şābih mekān cā-yı laṭif
Her kenārı ḥurrem ü dil-keş şerif
- 2133 Perde-dār olmış dıraḥt-ı ergavān
Ağız açmış gül-i şakāyık zaymerān
- 2134 Alma vü emrūd ü nārenc ü enār
Tolu şeft-ālū bihe ne i'tibār
- 2135 Ağzın açmış nār ü incir iy püser
Her birinüñ tuṭaḡından bal akar
- 2136 Hem çerā-zār olmış ol yer mā-ḥaşal
Olmış imiş merta'-ı Cedy ü Ḥamel
- 2137 Ol fezāya fecr olmış 'ayn-ı mā
Ser-te-ser her cānibi olmış çerā
- 2138 Ol mekān şecer ağaçlar pür-şemer
Cān ü dil andan bulur şevk ü baṭar
- 2139 Her dıraḥtuñ ḡuşnı pür ezhār-ile
Olmış ol yer toṭtolu envār-ile
- 2140 Pür-dürr olmış cümle kızbān-ı şecer
Sīmle zeyn olmış ağşān-ı şecer

- 2141 Her varakda şebt olınmış bu kelām
‘Ömr fānī ‘ayş bākī ve’s-selām
- 61a 2142 Gördi çün ol mevzu’ı şāh-ı cihān
Göñli akdı şu gibi aña revān
- 2143 Kavs burcından edüp ol-dem ‘udül
Meh-şifat ol menzile kıldı nüzül
- 2144 Nāzil oldu pes bile hayl ü haşem
Nezd-i māha geldi encüm-veş hadem
- 2145 Kurdılar çetr ü serir ü bār-gāh
Pes karar etdi serir üstinde şāh
- 2146 Göñli ammā bī-karār oldu çü āb
Turdı yirinden hemīn ol āf-tāb
- 2147 Anda çün tāvus cevlan eyledi
Gün gibi ol yiri seyrān eyledi
- 2148 Seyr ederken gördi kim bir āb-gir
Mağzā birle eylemiş ezhārı sir
- 2149 Çeşm-i ‘āşık-veş pes akıdur gözi
Gün gibi gāyet muşaffā ay yüzi
- 2150 Yire sürmiş çehresin ‘āşık gibi
Yola girmiş bende-i ābık gibi
- 2151 Tal’atı āyine-veş bī-jeng ü pāk
Māh-ı şāfī-veş cemāli tāb-nāk
- 2152 Bāga hāşıl reşhasından āb-ı rü
Gonce tıflı vaşlın eyler cüst ü cū
- 2153 Çağlayup şalmış zemīne demdeme
Rüy-ı dünyāya bırakmış zemzeme
- 2154 Meş’al-i sultān gibi pūr-nūr ü şāf
Halk-ı ‘ālem girdini eyler tavāf
- 2155 Bakdı gördi pes şeh-i ferhunde-fer
Burc-ı Hüt üzre oturmuş bir kamer
- 2156 Yüzi nūrı havzı rüşen eylemiş
Ruhları etrāfı gül-şen eylemiş
- 2157 Gün cemālin ‘arz kılmış ol güneş
Lerze eyler ‘aksi tevde māhī-veş
- 2158 Gül gibi kılmış perişān saçların
Şuya şalmış ‘anber-efşān saçların
- 2159 Eylemiş hurşide ebr-ile hicāb
Tire olmuş görüp anı āf-tāb
- 2160 Yüzine saçdukça āb ol sīm-ber
Dökülürdi māha şan lülū-yi ter

- 2161 Göremedi şāhuñ ol Gül gül yüzin
Tutmuş-idi Sünbül'i Nergis gözin
- 2162 Etdi şuya çün nazar ol āf-tāb
Gördi ditrer şuda 'aks-i māh-tāb
- 61b 2163 Gördi tāb-ı mihri çün ol yüzi māh
Ebr içinden mihr-vār etdi nigāh
- 2164 Gördi şāhı eyleyüp andan hayā
Gün tenin ebr-ile kıldı ihtifā
- 2165 Kaldı bahr-i hayret içre ol nigār
Hem tahayyür na'ı üzre şehir-yār
- 2166 Mihr-i 'ālem-tābla ol dem kamer
Burc-ı ābīde mukābil oldılar
- 2167 Bīm idi kim kalb-i şeh cārī ola
Anda mihri bu mehūñ tārī ola
- 2168 Yine dirdi kendözini anda şāh
Didi iy dil eyleme gayra nigāh
- 2169 Bir gerekdür kişiye ma'sūk pes
Birden artuğı olur bād-ı heves
- 2170 Olmaya bir ser iki sevdā-ile
İki dil-ber 'aşkı sığmaz bu dile
- 2171 Bir gerek dil-ber dağı pes ādeme
İkilikten kimse irmez bir deme
- 2172 Tañrı birdür kıble-i muhtār bir
'Aşk birdür bu dil-i 'ayyār bir
- 2173 Sözüni hatm eyleyüp şāh-ı cihān
Şu gibi ol havzdan oldu revān
- 2174 Bār-gāha geldi çün ol nīk-nām
'Arz kıldı Lāle'ye hāli tamām
- 2175 Didi Lāle iy şeh-i pīrüz-baht
Efserüñ mihr vü felekler saña taht
- 2176 Hāli olmaz işbunuñ gibi cenān
İdinür hūrā-yı perīler mekān
- 2177 Şöyle beñzer bir perīdür gördüğün
Bir perī sīmīn-beridür gördüğün
- 2178 Hāliyā gaflet gerekmez işbu dem
İhtiyāt üzre olan görmez n'edem
- 2179 Viridi Bülbül āhır ol Gül'den peyām
Kim perī imiş adı Sünbül be-nām
- 2180 İtmek-içün terk-i gam def'-i melāl
Emr kıldı pes şeh-i ferhunde-fāl

- 62a 2181 Dār-ı 'ayş ü nüşî ābād etdiler
Şevk birle bezme būnyād etdiler
2182 Seyr kıldı sākiyān-ı mäh-rū
Aldılar boş cāmı aldılar tolu

NEVRÜZ-I DİL-FÜRÜZ 'AYŞ Ü 'İŞRET EDERKEN NÂ-GÂH
FİTNE BAHRİ CÜŞÂN OLUP HURUŞÂN SÜNBÜL-NÂM BİR
PERİ KIZI, DÎV Ü PERÎ 'ASKERİYLE MECLİS İÇRE ŞÂHUÂN
ÜSTİN URMASINDADUR. *51

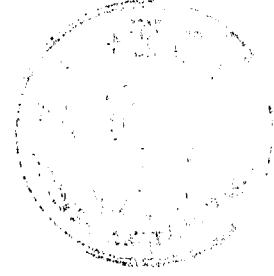

- 2183 Âh kim pür-hîledür bu Zâl-i çarh
Bir karar üzre degül ahvâl-i çarh
2184 Bir kişiye geh verür tâc-ı zeri
Gâh düze ahker üzere pisteri
2185 Gerçi virür evvelâ âb-ı hayât
Âhîri şunar aña kâs-ı memât
2186 Zilletine hiç degmez rif'ati
Mihnetin'olmaz mübeddel râhatı
2187 Virse ger pâzehr degmez zehrine
Şehdi irmez şöra nîş-i kahrına
2188 Menhatı mihnet durur zevki elem
Devleti zillet durur ferhânı gam
2189 Şihhati 'illet hayâtıdur memât
Ferhatı guşsa sürûrı bî-şebât
2190 Virdi bir hâr ü şarâbı pür-humâr
Nüşî nîş ü māl ü genci tolu mâr
2191 2190. beytin tekrârı
2192 Kimsene bundan vefâ görmiş degül
Bir kişi aşlâ şafâ sürmiş degül
2193 Diler-iseñ bu söze bürhân eger
Diñle gel Nevruz hâlınden haber
2194 Gör ne idiser bu lu'bet-bâz-ı dehr
Ne fiten kılsar efsûn-sâz-ı dehr
2195 Şalınu har-gâhına getdi çü şah
Kaldı şu içinde mähî-veş o mäh
62b 2196 Çıkup oldu serv gibi hulle-püş
Gördi şahuñ 'askerin kıldı huruş
2197 Göñli deryâ gibi cüşân eyledi
Âteş-i bışmı fûrûzân eyledi
2198 Andan ol bışm u gâzabla ol nigâr
Urdı pes bir na're ol-dem Hamza-veş

- 2199 Geldi fi'l-hāl ol yere dīv ü perī
Kıpladılar mähı encüm leşkeri
- 2200 Emr kıldı ol perī-ruḥ mihr-vār
Kim kılalar insle cān kār-zār
- 2201 Çün bu fermānı göricek ceyş-i dīv
Bir nefesden kıldılar ol dem gırīv
- 2202 Hevl-nāk ol laḥza cümle irdiler
Meclis içre şāhuñ üstin urdılar
- 2203 Her biri bī-ḥadd ḥasāret etdiler
Rāh-zen-veş şāhı ğāret etdiler
- 2204 Gördi çün ol ḥālī şāh-ı nām-dār
Emr kıldı kim kılalar kār-zār
- 2205 Girdiler pes çünki şāhuñ kılları
Kırdılar bir demde çok dīv ü perī
- 2206 Şāh daḥı ğajġaruban bebr-veş
Bindi pes bir şīre mānend-i güneş
- 2207 Kōdı la'līn efseri başdan yere
Ḥūd-ı āhen kōdı ol sā'at sere
- 2208 Aldı bir tīġi ḥamāyil eyledi
Āb-ı ḳalbin cenge māyil eyledi
- 2209 Girdi ol ceyş arasına nār-vār
Urdı dīv ü perrinüñ cānına tār
- 2210 Girdiler peygāra pes iki çeri
Biri insān biri perī leşkeri
- 2211 Olmayup demden şeb-ile rüz fark
Zāhir oldı nā-gehānī ra'd ü berḳ
- 2212 Tīr-i ğamdan tōldı meclis içi ḥūn
Ser-firāzān oldı ol kevn ser-nigūn
- 2213 Gördiler tīġ-ile olmaz def'-i dīv
Pes mehīb ün birle kıldılar gırīv
- 2214 Tōldı 'ālem yüzi āşūb-ı neberd
Rūy-ı gerdūnı temāmet tūtđı gerd
- 2215 Kırdılar ol deñlü dīv ü ehrimen
Kūştelerden oldı pūr deşt-i dimen
- 2216 Kana yundı tīġden pes cüşşeler
Ḥār-ı püşte oldı şābih ṭop-ı ser
- 2217 Bī-'adeddi çün 'adū-yı ḥışm-nāk
Kıldılar çok kılların şāhuñ helāk

- 2218 Şîr-diller eyleyüp cümle rehân
Oldılar gurrende çün bebr-i yabân
- 2219 Kıldı erlik anda âverler yegi
Bed-dil andan üzdi har-tek köstegi
- 63a 2220 Germ oldı harb çün âteş gibi
İrladı sur-nâ ney-i dem-keş gibi
- 2221 Nây-ı rûyîn kavî-i mevt aldı dile
Urdı zenc-âheng edüben el ele
- 2222 Ra'd-âsâ gürledi tabl ü dühül
Rûd-ı hûn oldı revân çün bahr-i mül
- 2223 Açdı ağzın ejdehâ peyker 'alem
Ehl-i cengi yutmağ-ıçün çekdi dem
- 2224 Gördi ceng içre siperler sineler
Okıar aldı düşmeninden kîneler
- 2225 Birbirine ara yerde düşmenân
Gönder-ile gönderürdi armağân
- 2226 Tolaşurdi mâr gibi şütfeler
Tuş olan virmezdi cânından haber
- 2227 Ser-bürehne oldı her gürz-i girân
Güllesiyle kelle aldı rây-gân
- 2228 Katı pervâz etmege murğ-ı sihâm
Üç yelek takmışdı başına tamâm
- 2229 Çıkdı kılıçlar kınından berç-vâr
Ser-te-ser meydân için tutdı şerâr
- 2230 Ceng-cûlar yürüdi şeydâ gibi
'Asker içre ağıdı hûn deryâ gibi
- 2231 Hût-mânend anda girüp cüşşeler
Âşinâlık eylediler ser-be-ser
- 2232 Rakşa girdi fîl ü esb-î râh-vâr
Göklere çıkdı 'alem olup gubâr
- 2233 Gerdişinden anlarıñ bu rûy-ı arz
Penbe-veş atıldı töldi tûl ü 'arz
- 2234 Gerd-i meydân tutdı ol dem gün yüzin
Görmez oldı her biri gerdün yüzin
- 2235 Şan kıyâmet kopdı vü çalındı şûr
Oldı mahşer irdi ba's-ile nüşûr
- 2236 Kardeşinden kardeş oldı bî-haber
Bilmez oldı hâl-i ferzenden peder

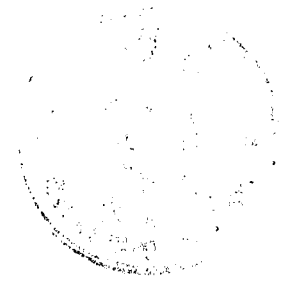

- 63b 2237 Birbirine girdi hāk ü āb ü tīb
Hāke nār ü nāra zarr virdi tūrāb
2238 Oldı ğālib nār-ı muhriķ nā-gehān
Hark kıldı hāki vū etdi ziyān
2239 Hışm birle pes bu hāki ornadı
Niçe hāki cism-i pāki ornadı
2240 İrdi nā-geh ceng içinde bir la'ın
Sihr-ile bend eyledi şāhi hemīn
2241 'Askerūñ hod kārı olmışdı tamām
Oldılar ser-cümle andan inhizām
2242 Şāhid-i cismi dem-ā-dem ser tutar
Serūñde çün mihr-ten hāke biter
2243 Neşr kıldılar çü şāhuñ leşkerin
Kırdılar seyf-ile çok serverlerin
2244 Şāh-ı hāver şan-ki idüp kār-zār
Eyledi encüm çerisin tār ü mār

SÜNBUĞ BĀNÜ NEVRÜZ ŞĀHI BEND Ü GİRİFTĀR EDİCEK
ŞĀHUÑ SÜZ Ü GÜDĀZIN GÖRÜP ZĀRIN İSTİMĀ' KILICAK
SERV-MĀNEND ĀZĀD ETMESİNDEDÜR; NEVRÜZ DAHI
BENDDEN HALĀŞ OLICAK HÜMĀ-ĀYİN TĀYERĀN EDÜP
ŞĀD Ü HANDĀN 'AZM-İ KÜY-İ CĀNĀN ETMESİNÜÑ
BEYĀNINDADUR. *52

- 2245 Çün giriftār eyledi Sünbül şehi
Gün yüzine karşı tutdı ol mehi
2246 Kendözini gördi çün bend içre şāh
Eyledi ol hāline feryād ü āh
2247 Didi hayfā gör ne āl etdi zemān
Kim beni bend içre şaldı nā-gehān
2248 Gör ne fi'l etdi le'imet başuma
Oldı 'ālem ğark-ı hūnīn yaşuma
2249 Gör neler kıldı baña bu baht-ı şūm
Eyledi uşda yerüm me'vā-yı büm
2250 Görmeyiserven ben ol yāri dirīĝ
Bulmayısarvan o gül-zārı dirīĝ
64a 2251 Lāle-veş döküp gözümüñ kan yaşın
Merhem edem yarama bağrum başın
2252 Böyle diyüp kıldı bī-hadd nevhalar
Gül-ruhını jāle birle etdi ter

- 2253 Gördi Sünbül şehde çün bu hâleti
Kalmadı bir zerre şabr ü tākati
- 2254 Çünki şāhuñ nālesini diñledi
Hāli nedür derdünden añladı
- 2255 Zāhir etdi çünki şeh esrār-ı 'aşk
Aña te'sîr eyledi ol nār-ı 'aşk
- 2256 Getdi göñlinden hemān-dem kīnesi
Mihr-ile tıldı dil-i gencīnesi
- 2257 Toprağı altun eder iksîr-i 'aşk
Nār-ı sūzān gibidür te'sîr-i 'aşk
- 2258 Şaykal urup kalbe eyler nūr-ı pāk
Jengden mir'ātın eyler tāb-nāk
- 2259 Gördi ol hāli çün ol rūşen-zamîr
Hālet-i şāh-ile oldı nāle-gîr
- 2260 Cüş kıldı dilde baħr-i mekremet
Feth olındı şāh-ı bāb-ı merħamet
- 2261 Serv gibi tırdı yirinden revān
Aldı şāhuñ bendin ol şāh-ı cihān
- 2262 Didi beñzer dilde derdüñ var senüñ
Kim dem-i germ āh-ı serdüñ var senüñ
- 2263 Etme rāzuñ imdi benden ihtifā
Ola ki derdüñ bilüp kılam devā
- 2264 Söyleyüp Sünbül tamām etdi sözün
Kara yire urdı şeh aşfer yüzün
- 2265 Didi kim iy mihr-i hūbān-ı cihān
Tırduğınca 'ālem olğıl kām-rān
- 2266 Ben za'if ü kahr-bîn ü pūr-nevā
Olmışamdur kayd-ı 'aşka mübtelā
- 2267 Başladı pes hāl ü kalın söyledi
Ahla ser-cümle takrîr eyledi
- 2268 Çünki Sünbül güş kıldı gül gibi
İñledi ol hālete bülbül gibi
- 2269 Eyledi fermān ol-dem işine
Hayf barmağını urdı dişine
- 2270 'Özr edüp didi ki iy gün yüzlü mäh
Cehl birle kılmışuz bî-hadd günāh
- 2271 İmdi eltāf-ı mürüvvet işle sen
Çünki cürm etdüm baña bağışla sen
- 2272 Ma'zeret hā'hem edüp afv-ı günāh
Urma fi'lüm yüzüme iy pād-şāh

- 2273 Gerçi şayd etdüm seni iy kām-kār
Līk sen nahçīre oldum uş şikār
- 2274 Nār-ı 'aşkuñ cānı mahmūm eyledi
Nerm edüp taş bağrumı mūm eyledi
- 2275 Böyle diyüp dil-ber-i ferhunde-nām
Aldı şāhuñ bend-i destin şād ü kām
- 2276 Ol küdürēt ref' olup irdi ...
Yine Zāl-i dehr gösterdi ...
- 2277 Geldi pes def'-i bürüdet eyledi
El tutup anuñla bī'at eyledi
- 2278 Def'-i berd eyler belā bed irse nār
Serd-içün āteş-i şafā virür hezār
- 64b 2279 Çün barışdı bir arada nār ü hāk
Kavl kıldılar pes iki nūr-ı pāk
- 2280 İki kardaş oldılar birisi er
Hem birisi duğter-i ferhunde-fer
- 2281 Virdi üç nār aña māh-ı müştā'il
Kim mu'aqqad her birinde cān ü dil
- 2282 Didi kim iy şāh-ı nev-baht ü cihān
Kıl buları kabz benden rāygān
- 2283 Dehrden Hālik eger düşvār ola
Pes gerek kim biri hāk-ı nār ola
- 2284 Tıb-ı nārı çün tesemmūm eyleyem
İrişüp def'-i tazallūm eyleyem
- 2285 Çün bulardan eyledi şāh intifā'
Etdi Sünbül birle ol sā'at vedā'
- 2286 Oldı rāh içre revāne hem çü āb
Seyr kıldı yanarak ol āf-tāb
- 2287 Lāle görse hadd-i yār eylerdi yād
Serv görse kadd-i yār eylerdi yād
- 2288 Ebr-i nīsān gibi giryān oldı ol
Düşdi taş ü deşte nālān oldı ol
- 2289 Mīm-i miḥnet eyledi kaddini nūn
Çeşm-i 'āşık gibi bağı tıldı hūn
- 2290 Çekdi rāhuñ zahmetinden derd ü tāb
Ayağı altı kabardı çün habāb
- 2291 Görse kimse pāy-ı şāhı böyle ger
Dirdi dürr billūra virmiş zīb ü fer
- 2292 Şoldı iki gülleri hem lāle-vār
Şāh-ı gül gibi ayağı tıldı hār

- 2293 Gördi ol rāh içre bî-hadd germ ü serd
Çekdi ğam deştinde tağlar deñlü derd
- 2294 Gāh oldı pençe-gîr arşlanile
Geh güreşdi yürüdi kablanile
- 2295 Gāh urdı bebre 'ankā gibi çeng
Ejder-ile kıldı geh şîr-āne ceng
- 65a 2296 Pisteri hāk oldı bālîni hācer
Kıldı geh toprakda şuda makarr
- 2297 Geh yüz urdı şahn-ı arza āb-veş
Geh baş üzre yürüdi dolāb-veş
- 2298 Şanma kim bir yerde istikrār ede
Deşt ü tãğı gezdi āh ü zār ede
- 2299 Görmedi aşlā ta'ām-ı ruġanîn
Guşşa zādın ekl eyledi hemîn
- 2300 Eşk-i çeşmin yollara kıldı nişār
Şahn-ı arza kıldı lûlû intişār
- 2301 Oldı pejmürde cemālî gülleri
Hem tağıldı başdan ol sünbülleri
- 2302 Āsmāna irdi āh ü nālesi
Oldı pür-hûn bu dil-i pür-kālesi
- 2303 Pîşe oldı dem-be-dem feryād ü āh
Sûzişinden oda yandı mihr ü māh
- 2304 Eyleyüp bûlbûl gibi feryādlar
Kıldı ğulġul rāh-ı ğamda her seher
- 2305 Gice gündüz zār ü ğam-ġîn oldı ol
Deşt-i zillet içre miskîn oldı ol
- 2306 Geçdi çünkim cānına çok derd anuñ
Oldı nergis gibi yüzi zerd anuñ
- 2307 Hāke düşüp şoldı gül-tek dem-be-dem
Çün benefşe kâmetin ham kıldı ğam
- 2308 Kār-ı eflāk oldı çün 'uşşāka kîn
Pes yıkar bünyādın olsa āhenîn
- 2309 Seyr kıldı niçe yüz dergāle ol
Tutdı getdi kûh-ı bî-rāh içre yol
- 2310 Çekdi yolda niçe biñ āsîb-i ğam
Guşşa zādın ekl oldı dem-be-dem
- 2311 Yürüyüp geşt-i beyābān eyledi
Şanma kim vicdān-ı bûldān eyledi
- 2312 Hakk bināsın seyr kıldı ser-be-ser
Görmedi bünyān-ı insāndan eşer

- 65b 2313 Tırmadı getdi tebevve' kılmadı
Bir mekân içre iki gün kalmadı
- 2314 Hâme gibi yüregi toptolu derd
Eyledi tûmâr-veş râh-neverd
- 2315 Niçe kim seyr etdi isti'mâr ede
Bulmadı bir yer ki istikrâr ede
- 2316 'Âşıka gül-şendür âteş yârsız
Hem olur dūzaḡ cenân dil-dârsız
- 2317 Bulmadı tervîc ü râḡat bir nefes
İdemedi istirâḡat bir nefes
- 2318 Nite kim geşt etdi şâh-ı pür-belâ
Görmedi bir yerde aslâ rûstâ
- 2319 Oldı me'kûli anuñ ancak heşim
Ol sebebden oldı elif-veş kaddi mîm
- 2320 Baḡt-ı bed-ḡûsına ki şetm eyledi
Tâli'ine ḡâḡ söḡdi söyledi
- 2321 ḡâḡ baḡr içre sibâḡat etdi ol
ḡâḡ berr üzre seyâḡat etdi ol
- 2322 ḡâḡ aldı bâddan bûy-ı ḡabîb
ḡâḡ gördi lâlede rûy-ı ḡabîb
- 2323 Geh yüz urdı 'ârızına güllerüñ
Geh ḡolaşdı zûlfine sünbüllerüñ
- 2324 Gevher-i ter-veş olup ḡark-ı biḡâr
Akıdurdı gözlerinden çeşme-sâr
- 2325 ḡâr ü ḡasdan ayaḡı buldı şükûḡ
Oldı zâdı rûz ü şeb issi şovûḡ
- 2326 Ger tutarsañ 'âşıkuñ başına tîḡ
Cân verür kılmaz serin aslâ dirîḡ
- 2327 Cism-i 'âşık olsa rûyîn iy püser
Semn-veş ḡam nârı anı nerm eder
- 2328 'Âşık olanlarda bil iy nîk-ḡâl
Şabr ü ârâm eylemek olur muḡâl
- 2329 Şabr olmaklık bularda iy şebâb
Şuñâ beñzer k'ola ḡalbır içre âb
- 2330 Dimedi şeh vâdi vü deryâ vü deşt
Kıldı İskender gibi dünyâyı geşt
- 2331 Seyr ederken derd-ile ol mâḡ-nâk
Eydür-idi niçe şî'r-i sūz-nâk
- 2332 Eyleyen eş'âr-ı ḡâlinden beyân
Uştâ birin kıldı bu resme 'iyân

66a

Şİ'RDÜR NEVRÜZ DİLİNDEN *53

Fā'ilātün mefā'ilün fā'ilün

- 2333 Olalı نَعَصْر 'aşk menzilümüz
Ka'be-i küyuña çeker dilümüz
- 2334 Kişt-zār-ı cihānda hālinden
Derd ü gam tuhmı oldu hāşilumuz
- 2335 Bu tarik içre zād olup bize gam
Mihnet ü guşşa oldu mahmilümüz
- 2336 Bulmaya derd ü guşşamız pāy-māl
Haşre-dek söylese anı dilümüz
- 2337 Ceyş-i gamdan gönül sitem gördi
Bakmadı aña şāh-ı 'ādilümüz

MEŞNEVİ

- 2338 Dahı bunuñ gibi çok dürlü kelām
Söyler-idi derd-ile ol nîk-nām
- 2339 'Āşık olan dem-be-dem gam-hāvr olur
'Āşıka zer-beft ü dībā nār olur
- 2340 Dem-be-dem olur belā-keş derd-ile
Meşy kılsa eyler āh-ı serd-ile
- 2341 Olmaz aślā nesneden endişesi
Serde olmakdur dem-ā-dem pîşesi

NEVRÜZ-I DİL-FÜRÜZ 'İSĀ-VĀR SEYĀHAT-KĀR İKEN BİR
RÜZ-I ŞERİFDE VÜ ZEMĀN-I LAŦİFDE İTTİFĀKEN YOLI
BİR KİLİSEYE ERÜP OL DEYRDE BİR RĀHİB İLE MÜLĀKĀT
OLMASINDADUR; BA'D OL RĀHİB-İLE MÜBĀHĀŞE VÜ
MÜNĀZARA EDÜP RĀHİBİ MÜLZEM KİLUP MÜSELMĀN
ETMESİNDEDÜR. *54

- 2342 Seyr ederken yer yüzün şāh-ı cihān
Geldi bir deyre erişdi nā-gehān
- 2343 Gördi bir günbed tolu nakş-ı nigār
Ŧāk-ı gerdün gibi mecdül üstüvār
- 2344 Ol revāk-ı Ŧāk hem-çün āsmān
Ferş-i sîmînden ser-ā-ser dil-sitān

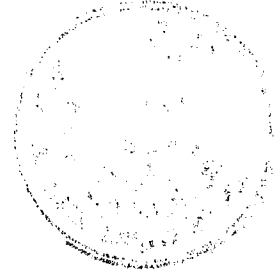
66b

- 2345 Hem-ser olmuş küngür-i eflāk
Fehm olunmaz kısmeti idrāk

- 2346 Deyr idinmiş revākını Mesīh
Pest anuñla rütbet-i hışn-ı saṭih
- 2347 Hāki 'anber-bū vū ābı rūh-dād
Şahnını gördükde dil olur güşād
- 2348 Kadrinüñ 'ulyāsı var eyvānınuñ
Ferş-veş zībāsı var meydānınuñ
- 2349 Eyleyen bennā o būnyādı binā
Nevl kılmış misk ü 'anberden aña
- 2350 Eylemiş anuñ zer-endüdü için
Kala hayrān görse nakḳāşān-ı Çin
- 2351 İçi şahnuñ tolu 'ūd-ı huşkla
Mermerinüñ derzi ṭolmış müşgle
- 2352 Ğurfesinüñ mihr olmuş hem-seri
Küngürinüñ māh olmuş zīveri
- 2353 Sāc ü 'āc-ile döşenmiş ferşi var
Gevher-i dürrle bezenmiş 'arşı var
- 2354 Her yeri anuñ refi' ü 'āliyāt
Ğurfesi cümle 'ālī vū şāmiḥāt
- 2355 Şahnı anuñ ser-te-ser sīm ü ruḥām
Rū'yeti her ḳalbe virür şād ü kām
- 2356 Girdi ol deyr içre pes şāh-ı cihān
Gördi var baṭrīḳ ü ruhbān ü muḡān
- 2357 Līk bir mūḡ eylemiş anda ṭurāḡ
Rīşini kılmış daḳīḳ-i çarḫı āḡ
- 2358 Eylemiş anda 'ibādet sāliyān
Ol imiş ol ḳaşr-ı deyre pās-bān
- 2359 Şanma kim andan tebā'üd etmiş ol
Niçe yüz yıllar tekā'üd etmiş ol
- 2360 Kendüye deyri temeskün eylemiş
Sālhā anda temekkün eylemiş
- 2361 Rīşi mermül olmuş anuñ şānesiz
Zer'-i 'ömri şöyle ḳalmış dānesiz
- 67a 2362 Līk olmuş cehlle 'ömri hebā
Eylemiş devrān-ı fenāsın iḳtizā
- 2363 Sācid olmuş rüz ü şeb enşāba ol
Rāst kılmamış yüzün mihrāba ol
- 2364 Gördi çün ol rāhibi şāh-ı cihān
Pes dönüp aña ḫiṭāb etdi revān
- 2365 Didi kim iy cehl ü küfr içre ḳalan
'İlmine şeyṭān gibi maḡrūr olan

- 2366 Hakk size İncil'i ihsan eyledi
Din-i Hakk'ı anda tibyan eyledi
- 2367 Rast yoldan çünkü ağah olasin
Pes ne için böyle güm-râh olasin
- 2368 Saña bu yolda keneseür pişvâ
Eylemişsin ol la'ine iktidâ
- 2369 Luṭf-ı Hakk'dan dūr olmışdur dilüñ
Nâm-ı Hakk'ı añağa varmaz dilüñ
- 2370 Şanma kavlüñ kavl-i Rahmânî durur
Cümle fi'lüñ fi'l-i şeytânî durur
- 2371 Bağludur kalbüñ gerek miftâh aña
Eyle gel tevḥîdi gel mişbâh aña
- 2372 Gerçi görmişsin dimişsin çok sebak
Lîk bâtil cümlesi pes kanı hakk
- 2373 Gerçi dirmişsin niçe yüz yük kitâb
Cümle bâtil yok birisinde şevâb
- 2374 Hammelü't-Tevrât olup iy bed-güher
Eylemişsin meskenüñ cây-ı makarr
- 2375 Mezhebüñ yok muhtelifdür meşrebüñ
Kârübân-ı 'akla uymaz merkebüñ
- 2376 Eylemişsin rûz ü şeb rây-ı buṭûl
Bulmamışsin râh-ı Hakk'a lemha yol
- 2377 Halkada te'sim imiş kâruñ senüñ
Bâtil imiş cümle efkâruñ senüñ
- 2378 Eylemişsin niçe 'işyân ü eşâm
Söylemişsin niçe biñ nâkiş kelâm

- 67b 2379 Sözlüñ şanma ki şiddik işidür
İşledüğüñ fi'l zîndik işidür
- 2380 Hakk'ı koyup dâyim olmuşsin şemen
Neyleyiser saña âhir bu veşen
- 2381 Garçe olmuşsin Hudâ'yı bilmede
Nûr-ı pâk-i Muştafâ'yı bilmede
- 2382 Kanı imân işbu tersâlik nedür
Küfr-deşti içre şeydâlik nedür
- 2383 Etmeyüp fi'l-i teḥassün bir nefes
Eylemişsin sen teşeytun her nefes
- 2384 Gice gündüz emr-i hârikmiş işüñ
Naṭ'-ı şıdk üzre yoğ-imiş cünbüşüñ
- 2385 Gör neler etmiş cehâletler saña
Kim getürmiş 'ucba hâletler saña

- 2386 Halkı her lahza hadī'atmış işüñ
Küfr rāhında serī'atmış işüñ
- 2387 Nesy kılmışsın va'id-i hazreti
Añmamışsın şakveti vü nakmeti
- 2388 Bulmamışsın rāh-ı Hakk'a merşadı
Bilmemişsin maṭlabı vü maḳşadı
- 2389 Vaḥdetu'l-lāha temādī niçe bir
Hālik olandan teberri niçe bir
- 2390 Şanmağıl yarın mu'azzez olasın
Hışm-ı Hālik'dan temehhül bulasın
- 2391 Söyle bi'l-lāh bu mıdur rāy-ı lebīb
Kim koyup Hakk'ı bile Hayy'ı şalīb
- 2392 Hem muzıll hem zālsin şeytān gibi
Kalmamış 'akluñ senüñ sekrān gibi
- 2393 İmdi gel sözüm tekabbül eylegil
Terk-i bed-fi'l ü tekavvül eylegil
- 2394 Eyleme ef'āl-i şeytānı kabül
Eyle cāndan emr-i Sübhān'ı kabül
- 2395 Gördi çünkim rāhib ol nīk aḫteri
Kim ne şordı aña şirīn lebleri
- 68a 2396 Söze geldi didi iy şāh-ı cihān
Devlet-ile dāyim olgıl kām-rān
- 2397 Didüñ iy meh gün gibi rūşen maḳāl
Diñle imdi eyledüñ cün-kim suāl
- 2398 Oldı menzil çünki İncil-i 'azīm
Bize bildürdi tarīk-i müstakīm
- 2399 Eyleyüp ol emre cāndan inkıyād
Bir tarīka getmişüz budur reşād
- 2400 Gayrıya iletmez illā bu bizi
Maṭlaba eyler menāle bu bizi
- 2401 Didi şeh kim anda var mı bu kelām
Kim olasız sācid eşnāma müdām
- 2402 Didi vardur didi ḥāşā kim ola
Hakk'dan işbu emr-ile āyet gele
- 2403 Didi sen İncil'i inkār eyledüñ
Kāfir olup meskenüñ nār eyledüñ
- 2404 Didi şeh İncil'e inkār etmezem
Līk bu İncil'e ikrār etmezem
- 2405 Aşl hakk İncil'i tahriḫ etdiler
Şoñra bu İncil'i te'līf etdiler

- 2406 Büt nedür kim ede cānı tāb-nāk
Halk-ı Hālik birle kılmaz iştirāk
- 2407 Yine rāhib didi kim iy şehr-yār
Virdi İncil'de haber perverd-gār
- 2408 Ger ola emr ve eger hilkat ola
Ger ola fi'l ve eger kısmet ola
- 2409 Çünkü İncil içre tibyān eyledi
Cümlesin cem'iyle i'lān eyledi
- 2410 Didi Hakk çün bunları bî-ihtifā
Bildün andan şālîş imiş ol Hudā
- 2411 Birisi Bārī durur budur şahîh
Biri Rūhü'l-Kuds'dür biri Mesîh
- 2412 Eyledi şeh-zāde girü i'tirāz
Didi bu söz kalbe virür inkıbāz
- 68b 2413 Bu söze bunlar bürāhîn olmaya
'Âkıl olandan bu sözler gelmeye
- 2414 Bu tahayyüldür bunu kılma hayāl
Bu tahayyül kalbi eyler pür-melāl
- 2415 Hakk Ta'ālā'nuñ çü şānıdur 'azîm
Anuñ-içün öyle didi ol Kerîm
- 2416 Ger şelâş olsaydı Hallāk-ı cihān
Zinde-gānî olmaz-idi cāvidān
- 2417 Birisi eflāki inşā idicek
Mihr-ile māhı hüveydā idicek
- 2418 Biri eylerdi irādet pes müdām
Kim bulalar cümle bunlar in'idām
- 2419 Pes temānü' düşeridi fi'l-vasat
Oldı imdi bu tahayyülde galaş
- 2420 Çünkü rāhib bunları gūş eyledi
Baħr gibi yüregi cūş eyledi
- 2421 Gördi kim ma'kūl dir şāh-ı cihān
Eyledi cümle pesend ol-dem revān
- 2422 Nūr-ı İmān birle kalbi tıldı pes
Gün gibi cānı münevver oldı pes
- 2423 Bunca küfrinden hacālet eyledi
Hakk Te'ālā'ya inābet eyledi
- 2424 Kıldı ol-dem 'aklını başına cem'
Yakdı hüsni nūrdan ol lahza şem'
- 2425 Def' edüp engüştin ol pîr-i hîred
Oldı mü'min buldı ferhān-ı ebed

- 2426 Kesr edüp evşanı oda yakdılar
Cây-ı eşnâmi ser-â-ser yıkdılar
- 2427 Kıldılar ol deyri bir mescid o dem
Dikdiler yanına iki serv hem
- 2428 Eyleyen ol serv hâinden beyân
Bu lûgazla eylemiş şeklin 'iyân

LÜGAZ-I MİNÂRE *55

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

- 69a 2429 Ne durur ol şanevber-ğadd semen-ber
Ki olmışdur revāk-ı çarğa hem-ser
- 2430 Başında var durur bir şahn-ı zibâ
Meger cennet durur işbu o Tübâ
- 2431 Olupdur kâmeti cümle münakkaş
Meger anuñ-çün oldu çarğa ser-keş
- 2432 Bir ejderdür ki var iki dehâni
Biri başda düminde bir nihâni
- 2433 Hemîn bir yerde kılmışdur karar ol
Şeb-ile rûz içre penc bâr ol
- 2434 Dümi ağzından insânı yudar pes
Başı ağzından anı şöñ kuşar pes
- 2435 Muhibbî kim bun'etse aşikâre
Anuñ tur hizmetinde çün minâre

MEŞNEVÎ

- 2436 Kıldılar dīvârını nakş-ı nigâr
Kodılar üstine dürr-i şah-vâr
- 2437 Takını zeyn etdiler kandille
Çarğ-ı tãrem görse ger hayrân kâla
- 2438 Viren ol kandil hâinden haber
Bu lûgazla söylemiş iy mu'teber

LÜGAZ-I KANDİL *56

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

- 2439 Nedür ol cismi ebyaz hem-çü kâfûr
Şeb-i zulmetde şaçar 'âleme nûr
- 2440 Cihâna geh kılar nûrını işâr
Gehî şaklar cemâlini perî-vâr

- 2441 Dağı cismi çü mir'ât-ı muşaffâ
Taşından olinur içi temâşâ
- 2442 Bu hâl-ile тұrurken ol semen-ten
Üşüp gerdânına urmışlar âhen
- 2443 Sezâ görüp vücūdın şılbe her bār
Yine etmişler ol âhenle ber-dār
- 69b 2444 Dili pürdür şu birle hem-çü deryâ
Degül ma'lûl o şu ammâ muşaffâ
- 2445 Gelüp hem eşkümi içende her bār
Yatur pîçide olmuş bir gümüş mār
- 2446 Kenârına konup bir hûb verz-bâz
O mârı tutar ağzıyla eder bâz
- 2447 Eger yapıyap yese bâz ol yılanı
Yılan dağı şudan bir câvidânı
- 2448 Meger cürm eylemişdür ol semen-ber
Ki urmışlar durur bağına âzer
- 2449 Muhibbî buni bilen olsa maḥbûb
Dese budur bu sözden bunda maṭlûb
- 2450 Hemân-dem yûri hiç eyleme ta'îl
Ser-i zülfine aşıl hem-çü kândîl
- 2451 Ve ger bilürse bir pîr-i hîred-mend
Çü kândîl hizmetinde ol kemer-bend

MEŞNEVÎ

- 2452 Râhibe andan vedâ' eyledi şâh
Kıldı andan cân ü dilden 'azm-i râh
- 2453 Çekdi yolda çok gam ü derd ü belâ
Başına tokandı aḥcâr-ı cefâ
- 2454 'Âşıkun gam-keşlik olur şan'atı
Devrün irer aña niçe âfeti
- 2455 Eyledükçe yer yüzini gamla geşt
Virür idi kara bahtına birişt
- 2456 Dir idi kim bu ne baht-ı bed olur
Kim murādum yolu her dem sedd olur
- 2457 Oldı şîrîn zinde-gânî baña telḥ
Mâh-ı bedr-iken cemâlüm oldı selḥ
- 2458 Niçe olam böyle vâý ü derd-ile
Niçeye dek kalam âh-ı serd-ile

- 2459 Āh ü zārī birle girse baht ele
Ben alurdum cümleden evvel hele
- 70a 2460 Tāli'-i nīk ile olur nīk-kār
Ol kılur devlet esāsın üstüvār
- 2461 Tāli'-i anuñ ki nīgū olmaya
Her ne kim işlerse hoş-ter gelmeye
- 2462 Niçe devlet var ayağ-ile gelür
Līk başa varmadın maṭrūd olur
- 2463 Ölürem uş vaşl-ı yāre irmedin
Yoğ oluram mihr-rūyın görmedin
- 2464 Şubḥ-mānend olmışam uş ceyb-çāk
Tīg-i hicr ü ğam dili etdi helāk
- 2465 Oldı çeşmümden akan Ceyhūn ü Nīl
Bulmaya hadd bulsa eşküm ger meyl
- 2466 Derd ü miḥnet kıldı çeşmüm seng-sār
Cānuma oldı tenüm sengin hişār
- 2467 Döymeye ger olsa cismüm āhenin
Ola ber-bād olsa dil hışn-ı ḥaşin
- 2468 Nāle vü āhum eşitse taş taş
Seng-i āhumdan tokana taş taş
- 2469 İy dirīgā n'olısar ḥālüm benüm
Niç'olur 'aşk-ile ef'ālüm benüm
- 2470 Eşk-i çeşmüm 'ālemi ğark eyledi
Nār-ı āhum birbirine ḥark eyledi
- 2471 Derd-ile göz yaşını kıldum revān
Gönce gibi oldı bağrum tolu kan
- 2472 Gice gündüz ğamla rāḥat olmadum
Girye kıldum zerre deñlü gülmedüm
- 2473 Āteş-i āhum cihāna urdı od
Etdi dūdı ol oduñ gögi kebūd
- 2474 Cān ü dil irmezse āb-ı vuşlata
Kansun anlar imdi zehr-i firḳate
- 2475 Olmayam çün baḥr-i vaşlında āšnā
Ĝam buḥārı içre dil bulsun fenā
- 2476 Ger bu firḳat eyler-ise imtidād
Tā-ḳiyāmet olmayam bir lahza şād
- 2477 İy 'aceb bilsem nedür bunda günāh
Kim eder cevri ü sitem ol pād-şāh
- 2478 'Āşık oldum bir ruḥ-ı zībāya ben
'Āşkı birle düşmişem ğavġāya ben

- 2479 'Âşık oldum ol nigârı görmedin
Uş ölürem vuşlatına irmedin
- 2480 Buldı miñnet şāhı baña dest-res
Ol sebebden āh ederven her nefes
- 2481 Hālūmi bu ğam diger-gün eyledi
Hem nūhāsī kadrūmi dūn eyledi
- 70b 2482 Çarħa tır edüp beni Behrām-ı ğam
Etdi miñnet deşti içre lā-cerem
- 2483 Āhum odından hüveydā olsa dūd
Başum üzre kūrılur çetr-i kebūd
- 2484 Çalduĝumca bu tebīr-i 'aşkı ben
E'z-ziyād irūr revān ol şayħadan
- 2485 Teft viridi baña miñnet āteşi
Yağdı yandurdi dil-i miñnet-keşi
- 2486 Nār-ı hasret dāyimā maħzūr olur
Ol sebebden cān ü dil maħşūr olur
- 2487 Dilde mersūm olduĝınca nār-ı 'aşk
'Āleme peydā olur āşār-ı 'aşk
- 2488 Çalsa ğam mizmārını dil dāyimā
Gūş-ı cāna e'r-rahīl irūr şadā
- 2489 Mā-i meskūbe çü hālūm oldu fāş
Her biri akıtdı gözden kanlu yaş
- 2490 Nār-ı miñnet şimdi maṭ'ūmum durur
Böyle iden ṭālī'-i şūmum durur
- 2491 İrdüĝince dāyimā seng-i melām
Hāne-i dil buldı andan inhidām
- 2492 Dāyimā dilde mesā'et var durur
Devr-i devrānda isā'et var durur
- 2493 Çünkü cānda derd ü ğam maḫhar durur
Ol sebebden cān ü dil muḫṭar durur
- 2494 Oluban il ü diyārumdan ba'īd
Niçe gündür eyler geşt-i sa'īd
- 2495 Bu şu'ūbet benden olmışdur baña
Bu 'uḫūbet benden olmışdur baña
- 2496 Māric-i nār-ı derūnumdan benüm
Oldı muḫriḫ ser-te-ser cān ü tenüm
- 2497 Kalmadı cehdüm dükendi bende şabr
Niçeye dek cāna kılam zecr ü cebr
- 2498 Şanma 'aşkıyla ḫarāket eyledüm
Key ru'ūnet key ḫamākat eyledüm

- 71a 2499 Dilde meknün olmadı esrār-ı 'aşk
Zāhir oldu 'āleme āşār-ı 'aşk
- 2500 Kālbüme ten pūtesinde nār-ı gam
Zevb idüp kıldı hāliş lā-cerem
- 2501 Derd ü mihenle refāhet görmedüm
Nār-ı hicri birle selvet görmedüm
- 2502 Niçeye dek ola bu hicr ü garām
من فراقه ان عيني لا ينال
- 2503 Hicr-i derdi cānuma virdi fütür
Ol sebebden kalmadı dilde huzūr
- 2504 Hār-ı firkat birle dökdi ten 'arak
Nāra rūhı vü kalbi kadd-i hark
- 2505 Niçe mümtedd ola eyyām-ı firāk
Dine mi yā Rabb firākahü'l-firāk
- 2506 Niçeye dek yārdan mehcūr olam
Niçeye dek ol güneşden dūr olam
- 2507 Söyler-iken meşnevî ol Zühre-nāz
Bu ğazel tarzında oldu nağme-sāz

GAZELDÜR NEVRÜZ ŞĀH DİLİNDEN *57

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 2508 Sāl ü mehdür geşt eder dil derd ü hicrān illerin
Görmedi bir dem dağı gün yüzlü cānān illerin
- 2509 Hāk-i pāy-i dost baña bes durur kuhl-i cilā
Gezme iy dil sū-be-sū imdi Şifāhān illerin
- 2510 Derd-mendem derdüme bulunmadı hergiz devā
Niçe kim gezdüm bu ben dil-ğaste Yūnān illerin
- 2511 Tīre-çeşmüm olmadı aydın şuā'-ı vaşlla
Bunca demlerdür ki geşt etdüm Karamān illerin
- 2512 Gice gündüz teşne-dil ol lebleri la'l-içün āh
Seyr kıldum ser-te-ser cümle Bedeşşān illerin
- 2513 Hasret-ile şol kadar yaş dökdi iki gözlerüm
Ol ağan seyl-āb-ı ğarka virdi 'Ummān illerin
- 2514 Eyle şāhā şimdiden girü 'Acem mülkini terk
Gel kudūmuñla müşerref eyle 'Uşmān illerin

71b

MEŞNEVÎ

- 2515 Böyle diyüp ağlar-idi zār ü zār
Akıdurdı gözlerinden cüy-bār
- 2516 Seyr ederdi āve vü feryād-ile
'Azm-i rāh eylerdi key ichād-ile
- 2517 Eyledi geh bebr-ile ceng ü cedel
Geh hizebrüñ pençesine urdı el
- 2518 Geh tırışdı heft-ser ejder-ile
Geşt-gîr oldı gehî āzer ile
- 2519 Gāh kıldı āb birle ma'reke
Şavdı iy niçe maḥall-i mehleke
- 2520 Öñine gelse anuñ deryā eger
İçine düşerdi mānend-i güher
- 2521 Gelse idi nā-gehān yāḥud cibāl
Pes çıkardı aña açup per ü bāl
- 2522 Geh Mekānı oldı vādī geh fezā
Geh edindi āteş-i pür-süzü cā
- 2523 Eyledükçe āteş içinde makām
Ol od olurdu birden selām
- 2524 Gāh muğrak oldı gözi yaşına
Gāh urdı seng-i miḥnet başına
- 2525 Gāh āhūlarla seyrān eyledi
Gāh tihūlarla tayerān eyledi
- 2526 Eyledi ḥāşıl deminden baḥr-i şūr
İñledi bülbul yanınca mār ü mūr
- 2527 Gördi ancak gökde kurş-ı āf-tāb
Gözleri ayruk ne nān gördi ne āb
- 2528 Gice gündüz bāde-i 'aşk-ile mest
Oldı toprak gibi ayaklarda pest
- 2529 Ağzı huşk ü çeşmi ter-ruḥsarı zerd
Düşmiş ol ruḥsār-ı zerd üstine gerd
- 2530 Zerre gibi ḥāşıl idüp ıztırāb
Yüregi pür-nār ü gözi tolu āb
- 2531 Gice vü gündüz çeküp derd ü belā
Dimez-idi miḥnet-i devrāna lā
- 2532 Māh-ı bedr-iken o mihr oldı ...
Etdi ebrūsı gibi miḥnet ...

- 2533 Sürhken gül-berg ruhsarı ...
Eyledi gurbet hevâsı ...
- 2534 'Âşıka ârâm-ı dil olur ...
Şabra yokdur 'âşık ola ...
- 2535 Tali'inden geh şikâyet eyledi
Hâl-i derdin geh hikâyet eyledi
- 2536 Görse sünbül zülf-i yâr eylerdi yâd
Görse gül haddin añup olurdu şâd
- 2537 Görse fülful yâr ederdi şâmesin
Çâk ederdi verd-âsâ câmesin
- 2538 Serv görse añar-idi kâmetin
Mâh görse yâd ederdi tal'atın
- 2539 Kaşların añardı ger görse hilâl
Zülfî-tek olurdu dâyim pâ-y-mâl
- 2540 Görse âhû gözlerin eylerdi yâd
Dirdi iy gerden-keş ü 'âlî nihâd
- 72a 2541 Gözlerüñ mânend-i çeşm-i yârdur
Gezdügüñ seyr etdügüñ gül-zârdur
- 2542 Câme-i sîmîn-gîrsin meh gibi
Turur âyinüñ ser-â-ser şeh gibi
- 2543 Dâyim ism-i dostdur yâduñ senüñ
Cânlara virür şafâ aduñ senüñ
- 2544 N'ola imdi iy şeh-i ferhunde-fer
Hâtırum-çün eyler-iseñ keşf bir
- 2545 Söyleseñ ol yâra hâlümden benüm
Eyleseñ 'arz-ı makâlümden benüm
- 2546 Söyle bi'l-lah baña iy âlî-güher
Eyledüñse rûy-ı dil-dâra nâzar
- 2547 Gel-berü iy yâr-ı cânum vir peyâm
Kim nedür ahvâl-i yâr-ı nîk-nâm
- 2548 Geh dönüp rûbâha eylerdi su'âl
Dirdi kim iy hîleden görmiş mişâl
- 2549 'Âdetüñdür dâyimâ mekr ü fûnûn
Eylemişsin râkî-i dehri zebûn
- 2550 Gel-berü gel eyle bir mekr-ile âl
Kıl bu deyr içre hiyelden bir mişâl
- 2551 Sihr-ile bu yerde tedbîr idevüz
Bâ-şer ol perîyi teşhîr idevüz
- 2552 Dirdi geh bargûşe dönüp şâh-ı süst
İy cihân na'ında sen çâlâk ü cüst

- 2553 Peyk-veş her rāha olsañ ger revān
Vire şāhum 'amrdan pūyuñ nişān
- 2554 Gel bu rāh içre şitābān ol yūri
Gice gündüz turma pūyān ol yūri
- 2555 Ola kim ol gülden alup bir eşer
Viresin ben bülbüle andan haber
- 2556 Görse bülbul dirdi şāh-ı nām-dār
K'ey benüm gibi nañif ü dil-figār
- 2557 Bunda eylersin benüm gibi figān
Gözden eşk-i çeşmüñ idersin revān
- 2558 Çün ola aḥşam erince tā seher
Turma eylersin figān ü nāleler
- 2559 Beñzer olduñ tatlu cānuñdan cüdā
Ol melek-rū dil-sitānuñdan cüdā
- 2560 İmdi gel yāra hevā-dār olalum
Gice gündüz tālib-i yār olalum
- 2561 Gāh tāvusı görüp ol dil-pezīr
Dir idi iy nakş-bend ü nakş-gīr
- 2562 Dehri eyler ber-ferah zībālīguñ
Ādeme virür şafā ra'nālīguñ
- 2563 Hātırūm-çün n'ola cevlan eyleseñ
Gün gibi dünyāyı seyrān eyleseñ
- 2564 Varuban gül-zār-ı yāre gül gibi
Söyleseñ destānumı bülbul gibi
- 2565 Ola k'idüp feth-i bāb-ı mekremet
Hātırūñ-çün ide baña merḥamet
- 2566 Gāh zāga dir idi ol ...
Baht-ı maḥzūnum gibi rūyı ...
- 2567 Zülf-i mūḡīni sevdā ...
Hāli gibi 'anber-sā rāz ...
- 2568 Çün sevādiyetde zülf-i yār ...
Yek-ser olduñ kākül ...
- 2569 N'ola açup işbu yerden per ...
Varup ol dil-dāra kılsa ...
- 2570 Ola k'idüp feth-i bāb-ı mekremet
Hātırūñ-çün baña ide merḥamet
- 2571 Görse kumrī ol dilir ü pūr-hevā
Ğabğabı tavkın ederdı yād pes ...
- 2572 Dirdi iy murg-ı ḥuceste-i ḥoş-nām
Tal'atuñdan kufl-i diller ...

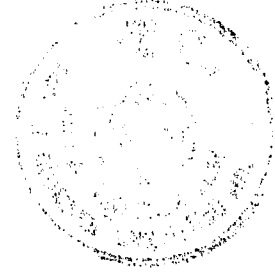
- 2573 Ola ki idüp feth-i bâb-ı mekremet
...
- 2574 Seyr ederken dehri şâh-ı Cem-nijâd
Nâ-gehân bir kûha irdi hem-çü bād
- 2575 Niçe gün ol gâre-i şûr ü siyâh
Heft-ser ejder-veş itmiş kaṭ'-ı rāh
- 2576 Şîr-i bed-hûş edüp bend-i ṭarîk
Nâr-ı dūzaḥdan yanup ...
- 2577 Dūd-ı âteş gibi çekmiş çarḥa ser
Gül-i ekber-veş yüzi bî-tâb ü fer
- 2578 Olmuş ancak hem-ser ebr-i siyâh
Aña irişen olur kim geşte-rāh
- 2579 Her kulel şan anda zâs-ı Ehrimen
Kim cebel cisminde tutmuşlar vaṭan
- 2580 Bir ṭarîki var velî pür-kûr ü teng
Eylese hüdhüd ḥurûc olurdı ...
- 2581 Himmet-i şâha gelüp ol kûh pest
'Aşkla ol ṭaḡa çıkdı deng ü mest
- 2582 Pençe-i zaḥmlar çeküp şâh-ı cihân
Ḥâric oldu ol cebel üzre revân
- 2583 Böyle diyüp ol şeh-i 'âlî-cenâb
Yanar-idi derd-ile çün âf-tâb
- 72b 2584 Aña kim devlet şehi yâr olmaya
Kâm-yâb olup cihân-dâr olmaya
- 2585 Aña kim bâr ola devlet dāyimā
Bir tülüngi olsa olur pād-şā

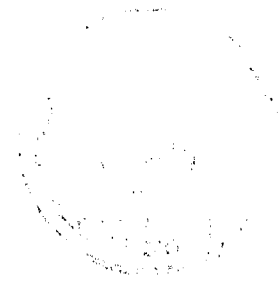
NEVRÜZ-İ TÂC-DÂR 'İSÂ-VÂR SEYÂHAT-KÂR İKEN BİR
RÜZ-İ NÂ-MÜBÂREKDE KAŻÂ VÜ KADER BİR SİHR-İLE
MÂHİRÜN SİHRİYLE PEYDÂ VÜ EFSÜNLA HÜVEYDÂ
OLMIŞ KAŞRINA GELÜP CÂZU BA'İDDEN NEVRÜZİ
GÖRİCEK KATINA KİGİRUP NEVRÜZ'A 'ÂŞIK
OLMASINDADUR; BA'DE NEVRÜZ'DAN KÂM İSTEYÜP
NEVRÜZ RÂZİ OLMAYICAĞ CÂZU ŞÂHI ḤABS
ETMESİNDEDÜR. *58

- 2586 Âh kim pür-ḥîledür mekkâr-ı dehr
Cânlar alur sihr-ile seḥḥâr-ı dehr
- 2587 Dîk-i seher her kaçan-kim kılsa cûş
Def' olur 'aql cihândan gûş hûş

- 2588 Her kaçan-kim eylese mekr ü füsün
Tevsen-i çarhı eder zār ü zebün
- 2589 Hile vü telbîsdür kârı müdām
Mêkr etmekdür hep efkârı müdām
- 2590 Mêkr-i Zāl-i dehrden dīv-i la'în
'Âciz olmuşuz kılup endüh-gîn
- 2591 Şan'atı mekr ü hiyeldür âdeme
'Âdeti sihr ü dağaldür âdeme
- 2592 Bulmadı hiç kimse mekrinden rehâ
Bir deminden 'acz eder biñ ejdehâ
- 2593 Hud'a kılmak-çün bu çarh-ı pîre-zen
Bir elinde tutmuş altundan leken
- 2594 Sihr etmek-çün cüyüş-ı cinnlere
Tarh eder kârûre-i şühûbi yere
- 2595 Sihr-i dehri bilmek isterseñ eger
Diñle gel Nevruz hâlınden haber
- 2596 Çünki getdi kûhdan şâh-ı cihân
Geldi bir kaşra erişdi nâ-gehân
- 2597 Havlısı gerdün gibi zâtü'l-burûc
Âsmâna kulesi kılmış 'urûc
- 73a 2598 Çarh-ı mînâ gibi tākı üstüvâr
Girdi tolmuş ser-te-ser naķş-ı nigâr
- 2599 Bu 'aceb kim fevkî âzer tahtı âb
Berzah olmuş arada ammâ türâb
- 2600 Hem hevâ irişüp açdukça nefes
Bir mekâna cem' eder azrârı pes
- 2601 Sûr-ı nîk-bârûları encüm kaţâr
Girdini dūr eylemiş ser-cümle nâr
- 2602 Bunları seyr etdi çün mihr-i cihân
Kıldı isti'câb aña ol-dem revân
- 2603 Ol maķâm ü kaşr-ı 'âlâda meger
Kendüye etmişdi bir cāzû maķarr
- 2604 Olmuş-idi ol kaşrda pās-bân
Turmuş-idi ol mekânda sālyân
- 2605 Yoğdı mişli katı sehğâr-idi
Dehr içinde müştehir mekkâr-idi
- 2606 Bir dem içinde eger kılsa fûnûn
Eyler-idi rākî-i dehri zebün
- 2607 Naţ'-ı sihr üstine ger şalsaydı at
Şâh-ı Bâbil pes kılurdi şöyle mât

- 2608 Ger kelām-ı mekri alsaydı dile
'Akl-ı Hārūt'ı çeke bir kıl ele
- 2609 İrişüp pâyına cümle sāhirān
Andan alurlardı efsūndan beyān
- 2610 Otururken kaşrda ol ber-seyr
Karşusına eyledi nā-geh nazar
- 2611 Gördi tırmiş karşu bir gün yüzlü mäh
Başa komiş mihr-veş zerrin-külāh
- 2612 Gün yüzi 'İd ü şacı şām-ı berāt
Leblerinden münfecir āb-ı hayāt
- 2613 مستذير الوجه تركي القضا
مستتير الحد شمع في الدجا
- 2614 Kāmeti serv-i revān ü la'lī nāb
Kaşları ol servde per-i gurāb
- 2615 Sihr-i Hārūt'ı gözi eyler nümā
Çāh-ı bī-āb ol zenahdān-ı şafā
- 73b 2616 Rū'yetinden erişür ervāha rūh
Tal'atından mihr nūr etmiş fütüh
- 2617 Āhū çeşmi niçe şir etmiş şikār
Gamzesi bışm-ile olmuş nize-dār
- 2618 Gördi sāhir şāhı 'āşık oldu pes
Şubh-veş 'aşkında şādık oldu pes
- 2619 Bir perestārına emr etdi revān
Didi kim var kılma ammā iftinān
- 2620 Şol mukīme eylegil bizden selām
Di-ki sen şehsin cihān bālkı gulām
- 2621 Sen kamersin menzilüñ eflāk ola
Pes nedür şimdi basit-i bāk ola
- 2622 İmdi iy serv eyle nāz-ile kıyām
Tur gedelüm hem-çü Tübā kıl bīrām
- 2623 'Azm-i kaşr ü dār-ı sultān idelüm
Gün gibi ol tāk seyrān edelüm
- 2624 Serv-tek gül-zār-ı şāha irelüm
Gül yüzüñle aña zīnet virelüm
- 2625 Eyledi pes ol kenizüñ ihtimām
İrişüp şeh-zādeye virdi selām
- 2626 Her ne kim öğretti-se sāhir aña
Naql kıldı cümlesin bir bir aña

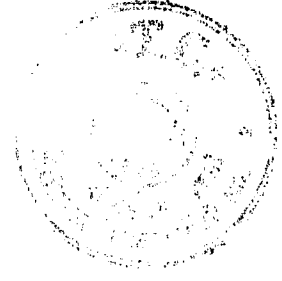

- 2627 Çün eşitdi bu sözi şāh-ı cihān
Fikre vardı ol sūḥandan bir zemān
- 2628 Şoñ dedi kim bu maḳālet yeg durur
Da'vete kılmak icābet yeg durur
- 2629 Böyle diyüp kendözine anda şāh
Ol perestār-ile kıldı 'azm-i rāh
- 2630 Kendü pāyı birle düşdi çāha ol
'Azm kıldı çünki ol der-gāha ol
- 2631 Gözi bağlandı kazā irüp meger
Kim izā cāe'l-kaḫa 'amyü'l-başar
- 2632 Murğ-ı zîrek gibi bende düşdi pes
Ol sebebden ser-figende düşdi ol
- 74a 2633 İrdi kaşra çün şeh-i ferḥunde-fer
Kıldı evvel rüy-ı cādūya nazar
- 2634 Gördi kim bir pîre-zendür zişt-rū
Zerd-dîde şütr-kîne tünd-ḥū
- 2635 Şanasın ḥarzehre durur kāmetsi
Kim çıkar zehri dehānından katı
- 2636 Söylese ol-dem olur āteş-feşān
Tutar āzer ḥavlini anuñ hemān
- 2637 Eñsesinden görünür ak'as gibi
Şol uyuz olmuş karı kerkes gibi
- 2638 Yüzine bakan kişi örke düşer
Fitne enbānı-tek olmuş tolu şerr
- 2639 Kirpüğinden gözleri olmuş ba'îd
İki ayru ara yerden nā-bedîd
- 2640 Enfi pehnā rüyına olmuş mümās
Dişleri zırnîḥdan geymiş libās
- 2641 Ğabğabı pîçide olmuş şalınur
Şan ḥamel boynında nākūs çalınur
- 2642 Söyledükçe çalınur şan-kim nefir
انكر الا صوات صوت من خمير
- 2643 Esved-i yahmūma beñzer tal'atı
Mār komış şahşa dönmiş şüreti
- 2644 Mār gibi sözleri cānı 'azūz
Niçe cānı cinn ü insānı 'azūz

- 2645 Tal'atı çar-deh ü gözleri kebūd
Didesinden rīm akar mānend-i rūd
- 2646 Çeşm-i küşte aña bakan vehm alur
Görse cinn yüzini āşūfte olur
- 2647 Ruḥlarında beñleri ḥar-bestedür
Zişt-rūyından güneş dem-bestedür
- 2648 Şanasın ḥarzehredür ol bed-gümān
Kim sözinden zehr olmuşdur revān
- 2649 Cem' olmuş cümle 'aczā yanına
Ḥāzır olmuş sāḥirān dīvānına
- 2650 Tıtdı nefret andan ol dem kalb-i şāh
Eyledi bülbul gibi feryād ü āh
- 2651 Gördi cāzū çünki ḥāl-i dāveri
Kendüye çekdi pes ol sīm-in-beri
- 74b 2652 Aldı boynından bir iki şeftereḡ
Şan-ki şāḥ-ı sīme irdi ḥāre-seng
- 2653 Gördi çün bu ḥāleti şāḥ-ı cihān
Çekdi ḥançer aña kaşd etdi revān
- 2654 Zāḥirā gördi anı çün ol la'īn
Oldı ma'şūkına cāndan ḥışm-gīn
- 2655 Tıtdı şāḥı siḥr-ile bend eyledi
Çeşmini zarb-ile kerşend eyledi
- 2656 Şaldı miḥnet çāḥı içre anı pes
Rū'yetine kılmadı daḥı heves
- 2657 Niçe çāḥ ol çāḥ-ı gayyādan bedel
Karañu deycūr-ı şeb-sādan bedel
- 2658 Görmemiş ḥurşīd-i gerdūn devrini
Düşse yeller bulmaya meh ḡavrını
- 2659 Bir 'ufūnet-i cevfi mānend-i vebā
Aḡzı merdūm-ḥā'ır hem-çün ejdeḥā
- 2660 Yire geçmiş irişüp kahr-ı Ḥudā
Hem-çü siccīn-i cehennem-i dūcā
- 2661 Zişt ü esved-rūy hem-çün dīv
Dibi olmuş miḥnet ehline ...
- 2662 Her nefes çıkdukça cevfinden ...
Tutulurdu gökde mihr-i āsmān ...
- 2663 Çün belā çāḥına şaldı ...
Daḥı hergiz almadı ol māḥı ...

- 2664 Kaldı Nevruz ol belāda niçe dem
Yidi guşsa kehfi içre zād-ı gam
2665 چون قضا آید روددانش بخرد
مه سیه کرددبگیرند آفتاب
2666 Etme buña irtiyāb iy şehir-yār
Tañ mı nākışdan gelürse böyle kār

NEVRÜZ-İ CİHÂN-SÜZ ŞEM'-İ DİL-FÜRÜZ GİBİ YANARKEN
NĀ-GEHĀN GİCE ERİŞÜP CİHÂN KARAŇU OLICAĞ NEVRÜZ
DAHI SÜZ Ü GÜDĀZIN KEŞF EDÜP HAYĀL-İ YĀRINE
HİTĀB ETMESİNDEDÜR. *59

- 2667 Bir gece gam seyli irüp nā-gehān
Ğarkā virdi zūlmetüñ haylin revān
2668 'Ālemi aḡz etdi zūlmet ser-te-ser
Yer yüzinde kalmadı oddan eşer
2669 Gözlerini yumdı ser-cümle nücūm
Gök yüzinde yanmadı kandil ü mūm
2670 Getdi baḡr-i zūlmete şems ü kamer
Yer yüzine gökden inerdı maṡar
2671 Şeb münāfık kalbi gibi karaŇu
Oluban gösterdi dehre kara rū
2672 Yūsuf'ın kim kıldı Ya'kūb-ı felek
Nāle kıldı yaş akıtdı şubḡ-dek
2673 Kıldılar pinhān şevābit cümle çihṛ
Etdiler şan-kim felekden kaṡ'-ı mihr
75a 2674 Geydi şeb-revlik ṡonın 'ayyār-ı dehr
'Azm-i zūlmet eyledi seyyār-ı dehr
2675 Çün 'alem kaldırdı şāh-ı Zeng-bār
Kıldı mihrüñ nūr-ı haylin tār ü mār
2676 Per açup pervāz kıldı bāz-ı şark
Baḡr-i zūlmet naṡ'ı dehri kıldı ġark
2677 Çün bozıldı bāz-ı çarḡuñ dernegi
Geçdi zūlmet taḡtına kargā begi
2678 Kara yüz gösterdi dehr-i pūr-hayāl
Çarḡ-ı aṡlas-pūş geydi kara şāl
2679 Şaklanup 'aynū'l-hayāt-ı mihr ü māh
Münteşir kıldı yere baḡr-i siyāh
2680 Gördi çün bu ḡāleti Nevruz Şāh
Yine kıldı nāle vū feryād ü āh

- 2681 Pes hayāl-i māha dönüp āf-tāb
Eyledi bu resmle cāndan hıṭāb
- 2682 Didi kim iy server-i hūbān-ı dehr
Taht-ı mışr-ı hüsnde sultān-ı dehr
- 2683 Sen gül-içün 'ālemi terk eyledüm
Gül gibi ruḥsāruña berk eyledüm
- 2684 Görmedin yüzüñ tenümden çıkdı cān
İrdi dilden göklere āh ü fiğān
- 2685 Dilde 'aşkuñ muhkem oldu rūz ü şeb
Señ mehi eyler göñül dün gün taleb
- 2686 Şāh-ı 'aşkum nār āhum tığdur
Eşk-i çeşmüm hūnla āmihdur
- 2687 Gözlerüm pür-eşk ü bağrum tolu yaş
Rūz ü şeb hūn-ı cigerdür baña aş
- 2688 Her gece tā şubḥ-dek iy meh-likā
Āhuma dem-sāz olur bād-ı şabā
- 2689 Āgam şeb-istānı durur yirüm çü şem'
Oldı miḥnet 'askeri şem'ūma cem'
- 2690 Şevk-i mihr-i ruḥlarıñla iy güneş
Cāna ateş ururam pervāne-veş
- 2691 Cān revān olup kalursa dilde ten
Şevk-i mihrüñ getmeye bu sineden
- 2692 Gözüme nergis gözüñ iy yüzi māh
Rūşen iken dehri gösterdi siyāh
- 2693 Yana yana kalmadı bende mizāc
Āb-ı vaşluñla ṭabībüm kıl 'ilāc
- 2694 Derd-ile çeşmüñ gibi dil-hasteyem
Zülfünüñ zencirine pāyendeyem
- 75b 2695 Günbed-i çarḥ içre kılsam ger şadā
Ol şadā virür cevāb ancak baña
- 2696 Derd-i 'aşkuñ vireli göñlüme tāb
Getdi pes ārām-ı dilden gözde ḥāVb
- 2697 Cism-i pür-dāğum benüm iy dil-rübā
Rište rište eyledi tığ-i cefā
- 2698 Yanaram ben hem-çü şem'-i şeb-fürüz
Şām-ı hicrüñ nā-geh ola vaşl-ı rūz
- 2699 Kākülüñ fikri ile āşufteyem
Çeşmüñi yād ideli bī-ḥufteyem

- 2700 Pârelendi tîğ-i ğamla cân ü dil
Derd-i hasret kıldı cismüm muẓmaḥill
- 2701 Cām-ı hicrûñ içeli sevdālıyam
Deşt-i miḥnet içre lâübāliyam
- 2702 Fırkatüñle günlerüm oldı siyah
Kara baḥtum gibi ḥālumdür tebāḥ
- 2703 Niçe taş bağırlusın iy sīm-ten
Kim dilüñ bî-nerm germ-i nāleden
- 2704 Ḥavf eyle Ḥālikuñdan iy nigār
Etme nefret 'āşıkuñdan iy nigār
- 2705 Künc-i derd ü ğam içinde ḥasteyem
Ḥabl-i şāḥ-ı 'aşkla pā-besteyem
- 2706 Zūlm-bīnüm baña şāhum dād kıl
Ġuşşalu göñlümi bir dem şād kıl
- 2707 Urduğınca 'aşkuñuñ deryāsı mevc
Geh ḥazīz olur mekānum gāḥ evc
- 2708 Şubḥ-āsā ceybümi çāk eyledüm
Gül gibi gün yüzümi ḥāk eyledüm
- 2709 Nār-ı āhumdan güneş bir zerredür
Eşk-i çeşmümden deñiz bir kaṭredür
- 2710 Zerre gelmez çeşmüme kūḥ-ı 'izem
Kaṭre gelmez yaşuma baḥr-i ḥazem
- 2711 Būlbūl-āsā şöyle şeydā olmışam
Kim cihān içinde rüsvā olmışam
- 76a 2712 Şöyle virdi baña bu ğam gūş-māl
Yok mecālüm kim edem i'lām-ı ḥāl
- 2713 Niçe taş bağırlusın iy dil-rübā
Eylemez hergiz eşer āhum saña
- 2714 'Aqlımı yağmaya virdüm iy dirîğ
Başımı ğavğāya virdüm iy dirîğ
- 2715 Ğam vücūdum mülkini kıldı ḥarāb
Dest-i fırkat başuma saçdı türāb
- 2716 Kanı ol tesbīḥ ü tezkīr ü 'amel
Yile vardı cümle kaldum mübtezel
- 2717 Taḥt-ı dil üzre ḥayālüñdür emīr
Cānum ol sultāna olmışdur serīr
- 2718 Gāḥ aḥup dil vuşlatuñ şādān olur
Geh firākuñdan gözüm giryān olur
- 2719 Yavı kuldum gül-şenüm ben 'andelīb
Hey esirge ben ğarībi yā ḥabīb

- 2720 Kimseden olmadı bu işler baña
Ben baña etdüm muḳarrer ben baña
- 2721 Kişi kendözine etdüğini āh
Etmeye ḥalk-ı cihān bī-iştibāh
- 2722 Baña bunlar hep ḡurūrumdan durur
Kibr ü 'ucb pūr-fütūrumdan durur
- 2723 Şerbet-i hicrūñ içüp dīvāneyem
Gün cemālūñ şem'ine pervāneyem
- 2724 Sen tutarsın anda gül-gün sāḡarı
Cām-ı ḡam etdi beni cāndan berī
- 2725 Şāne-veş şad-şāḡ olmışdur dilüm
Zülfüñe iy müşḡ-bū irmez elüm
- 2726 Tīr-i ḡamzeñ-çün edüp ḡaddüm kemān
Eylemişem yoluña ḡurbān cānum
- 2727 Cānum irişdi lebe mānend-i cām
Şun lebūñden āb-ı ḡayvān müdām
- 2728 Zülfüñe ḡöñlüm çü peyvend eyledi
Ol ḡarībe bu 'aceb bend eyledi
- 76b 2729 Eşḡ-i çeşmüm dökdi çün şu bī-ḡıyās
Oldı ten dolābı ol baḡr içre ās
- 2730 Gerçi olmaz baḡr içinde āsyā
Līk kıldı ol işi devrān baña
- 2731 Eyledi 'aşḡuñ beni işḡār ü zār
Tās-ı ḡamda zār kıldı mūhre-vār
- 2732 Derd-i 'aşḡuñ cānum evḡār eyledi
Künc-i ḡamda ḡöñlüm efḡār eyledi
- 2733 Çehrem ābī-veş şarardı bī-maḡāll
Ruḡlarıñdan biḡ ki ire aña al
- 2734 Pul pul oldı ten beş-i gül-gūnla
Şan müzeyyen ḡaldur āzer-yūnla
- 2735 Şöyle virdi ḡöz yaşı tezyīn baña
Kim ḡöricek reşḡ eder Pervīn baña
- 2736 Bilūñi ḡuçsam kemer-veşdür kemīn
Būse kılsam destūñi çün āstīn
- 2737 Dil müselsel zülfüñe oldı eşīr
Tīr-i ḡamzeñ cānum içre kıldı yir
- 2738 ḡasteyem kıl derdüme dermān benüm
Mürde cismüme baḡışla cān benüm
- 2739 Niçe bir sen serv-ḡadden dūr olam
ḡatlu cāndan niçe bir meḡcūr olam

- 2740 Ben gedāya eyle şāhum merḥamet
Şehlere lāyıkdur etmek ma'delet
- 2741 Bād-ı āhum almağıl iy gül-'izār
Hirmen-i ḥüsnüñ eder ol tār ü mār
- 2742 Key saķın kār eyler ol ser-keş saña
Nā-geh ağzından şaçar ateş saña
- 2743 Bāğ-ı ḥüsnüñ gerçi bulmış nev-bahār
Añ ḥazānın āķibet iy gül-'izār
- 2744 Gösterür gül gerçi kim vaktinde rū
Līk vakti geçse eyler pes posu
- 2745 Zeyn olur nevrūzda bāğ-ı cihān
Gider ol zīnet erişdükde ḥazān
- 77a 2746 Ḥüsnüñe igende mağrūr olmağıl
Her işüñ fercāmın āķir fikr kıl
- 2747 Bāğ-ı ḥüsnüñ çün müzeyyendür bugün
Ruḥlarıñdan dehr rüşendür bugün
- 2748 Mihr yüzün göster imdi bülbüle
Tā zarar irmeye andan sen güle
- 2749 Gerdiş-i eflākde yokdur karar
Bād-āsādur hevāda i'tibār
- 2750 Çün degüldür ber-karār edvār-ı dehr
Bir degüldür dāyimā eṭvār-ı dehr
- 2751 Bī-karār-ı dehri her dem yād kıl
Pes vefā büstānına bünyād kıl
- 2752 Çünki yokdur mülke vü ḥüsne beķā
Olısardur ser-te-ser 'ālem fenā
- 2753 قال في التبيان اعتاق له
كل شيء هالك الا وجهه
- 2754 چون فماند حسن عالم پایدار
پس ترحم کن مدام ای نامدار
- 2755 Gün cemālüñ görmez-isem iy dirīg
Vuşlatuña irmez-isem iy dirīg
- 2756 Eylegil bu tīr-i āhumdan ḥazer
Cevşen-i eflākden eyler güzer
- 2757 Nār-ı hicrūñ cānuma kār eyledi
Fırķatüñ bağrumı pūr-ḥār eyledi

- 2758 Gün cemālũñ gözleyüben dāyimā
Kāsnī-āsā dönerven her yaña
- 2759 Ğam tenānirinde cismüm oldu kül
Hep seniñ-çün yanmışam iy tāze gül
- 2760 Āver-i 'aşkuñla enbāz olmışam
Ħabl-i miñnet üzre cān-bāz olmışam
- 2761 Kıl hāzer eşkümden ol ĥün-ābedür
'Ālemi ğarka verüpdür ĥā^vbedür
- 2762 Eşk-i çeşmüm bulsa ĥaddince seyl
Ġarka vireydi yedi deryāyı bil
- 77b 2763 Şüredür şöyle yaşum iy 'ālī zāt
Düşdügi yerlerde nebt etmez nebāt
- 2764 İktizā idüp dilũñ vīrānesin
Hedm kılduñ seng-i ğamla ĥānesin
- 2765 Eyle şāhum terk-i ecvār-ı şedād
Añ anı kim var durur yevmü't-tenādd
- 2766 Dāyimā ma'ruzuñ olsun dostum
Cānı al mağbužuñ olsun dostum
- 2767 Şām-ı muzlim-veş iken mişkāt-ı dil
Oldı bu mişbāh-ı 'aşkuñ müştā'il
- 2768 Dilde müstaĥkem durur 'aşkuñ senüñ
Sīnede muĥkem durur şevkuñ senüñ
- 2769 Çün mekārım kānısın kıl mekremet
Eyle bī-çāre olana merĥamet
- 2770 Olmaya la'lũñ gibi ĥāzık-ṭabīb
Pes niçün kılmaz şifālar yā ĥabīb
- 2771 Gel göñül mülkine şāhum āmir ol
Bu vücūdum mülketini 'āmir ol
- 2772 La'lũñe zāmān durur cān-ile dil
Bādesinden imdi i'tā eylegil
- 2773 Ol iki cāzū gözũñ idüp kümün
Eylediler devr-i ĥüsnũñde fūnūn
- 2774 Kāmetüm derd-ile mincel gibidür
Ruĥlarum ğamdan sefercel gibidür
- 2775 'Aşkuñ odına yanam iy yüzi māh
Menkal olmışdur tenüm her şubĥ-ġāh
- 2776 Ben za'ife imdi şefkat eylegil
Bend-i miñnetden 'atākat eylegil

- 2777 Zülmet-i gam def' olup dilden şehā
Gün cebīnūñ birle bulsun rüşenā
2778 Tal'atūndan ola cānum tolu tāb
Şād oldu senden göñül iy āf-tāb
2779 Söyler-iken meşnevī şāh-ı cihān
Eyledi bu şi'ri derd-ile beyān

78a

GAZELDÜR NEVRŪZ DİLİNDEN *60

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

- 2780 Olmadın vuşlatuña rāh baña
Hasret-ile ölürsem āh baña
2781 Varayın işigüñe yüz süreyin
Kapuñ oldu çü kıble-gāh baña
2782 Nāmeye yazmak istesem hālüm
Harf atar hāme-i siyāh baña
2783 Hālūmi görüp etdiler teşnī'
Yāreler açdı cümle vāh baña
2784 Rāh-ı 'aşka revāne olmak-çün
Oldı gam 'askeri sipāh baña
2785 Neçe firkatde yanayın iy māh
Gün gibi bir kez it nigāh baña
2786 Dem-i 'İsāyla āb-ı Hızr saña
Zāhidā girye eyle āh baña

MEŞNEVİ

- 2787 İş-bu resme yandı çün ol āf-tāb
Bulmadı yārūñ hayālinden cevāb
2788 Yüz urup pes der-geh-i Rahmān'a ol
'Arz-ı hāl etdi yüce sultāna ol
2789 Ol Hudā'dan isti'ānet eyledi
Zārı birle istiğāset eyledi
2790 Didi kim iy Hayy ü Kayyūm ü Kadīr
Düşmiş olanlara sensin dest-gīr
2791 Sensin ol bīmāra dermān eyleyen
Kırı taşdan la'l ü mercān eyleyen
2792 Sen verürsin cümleten mazlūma dād
Her kişiye sen bağışlarsın murād
2793 Heşt uçmağūñ aduñ miftāhıdur
Karañu göñüllerūñ mişbāhıdur

- 2794 Senden irür cümle marziye şifā
Pür-tarah kalbe veren sensin şafā
- 78b 2795 Sen verürsin 'ālemüñ destine kām
Her kişi cūduñla olur ber-merām
- 2796 Olamaz müdrük senüñ künhüñ 'ukūl
Bulamaz fehm-i ejir ol dāra yol
- 2797 Buldı 'ālem cevri ü luṭfuñla vücūd
Her kişiyi senden olur feyz-i cūd
- 2798 Hācetümi eyle luṭfuñla revā
Hasteyem bu derdüme kılğıl devā
- 2799 İş-bu bend-i derd ü gamdan vir felāḥ
Murğ-ı 'ankā gibi baḥş eyle cenāḥ
- 2800 Tāli'-i bî-rūzumı pîrüz kıl
Bu kara baḥtum gecesin rüz kıl
- 2801 Luṭfuñuñ bāliyle ṭayerān eyleyem
Bülbülem 'azm-i gülistān eyleyem
- 2802 İricek rüz-ı vişāline anuñ
Giricek bāğ-ı cemāline anuñ
- 2803 Eyleyem ol verde ḥālūmden beyān
Söyleyem destānumı idüp fiğān
- 2804 Gül-sitān-ı kūyına çünkim erem
Cenneti 'ayne'l-yakīn anda görem
- 2805 Vaşl-ı yār-içün tekavvüm eyleyem
Hālüm ol verde ta'allüm eyleyem
- 2806 Eydem iy burc-ı sa'ādet üzre māḥ
Ben kara günlüye bir dem kıl nigāḥ
- 2807 Fevretü'l-ḥar virdi cāna nār ü hemm
Āb-ı luṭfuñ gel aña saç dem-be-dem
- 2808 Şınmayu gamdan gönül tenhā olur
Aña bu ḥālet keşir ammā olur
- 2809 Luṭf id iy ḥurşid-ṭal'at meh-şifat
Hālūmi gör baña eyle merḥamet
- 2810 Daḥı bunuñ gibi didi niçe şāḥ
Şubḥa dek bî-ḥāṽb oldu āyift-ḥāṽḥ

NEVRÜZ-I CİHÂN-SÜZ OL DER-GÂH-I A'LÂDAN VE BÂR-
GÂH-I MU'ALLÂDAN İSTİMDÂD EDÜP

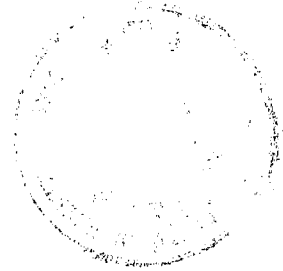
79/a

TAZARRU' VÜ İBTİHÂL EDİCEK HAKK SÜBHÂNE VE
TA'ÂLÂ CELL Ü 'ÂLÂ OL ESİRİ BEND-İ MİHNET VE
ZİNDÂN-I MEŞAKKATDEN 'ATÂKAT ETMESİNDEDÜR;
CAZUNU'N 'AYŞ Ü 'İŞRET ETMESİ SEBEBİ İLE. *61

- 2811 Getdi şeb çün irdi hengâm-ı seher
Cünbüşe geldi bu 'âlem ser-be-ser
- 2812 Cilve etdi yine tāvus-ı felek
Bir münevver beyza atdı dönerek
- 2813 Oldı ol bir beyza bir murğ-ı münîr
Per açup uçdı gelüp aldı serîr
- 2814 Çünki geçdi şevket-ile tahtına
Nûr bahri 'âlemi tutdı yine
- 2815 Çünki ol murğ-ı münevver açdı per
Gark-ı envâr oldı 'âlem ser-te-ser
- 2816 Şâh-ı hâver şubhdan kaldurdi baş
Kendözini eyledi mihr-ile fâş
- 2817 Tîgla zeyn eyleyüp her yanını
Kenfine aldı zeheb kalkanını
- 2818 Emr kıldı anda sâhir ol seher
Meclis idüp 'ayşa bünyâd etdiler
- 2819 Yüridi encümleyin seyyâreler
Devr-i şohbet kıldılar meh-pâreler
- 2820 Düşdi yâd-ı sâhire pes şeh-r-yâr
Nite kim hâk içre dürr-i tâb-dâr
- 2821 Emr kıldı bir perestâra hemân
Aldı bezme geldi Nevruz'ı revân
- 2822 İrdi bezm-i çarha çün ol âf-tâb
Pes dönüp sâhir aña kıldı hitâb
- 2823 Didi kim iy mücrim ü şâhib-haţâ
Kâr-ı büzürg dâyimâ olur 'aţâ
- 2824 İmdi biz luţf ü mürüvvet işledük
Girü saña cürmüñi bağışladuk
- 2825 Dilerüz ammâ ki bu dem bâğ-bân
İzn vire girmeye bâğa revân
- 79b 2826 Tâ ki andan cem' edevüz niçe per
Cânumuz andan bula zîb-ile fer

- 2827 Çün eşitdi anı şāh-ı nīk-nām
Tevsen iken aña kalbi oldu rām
- 2828 Bi'z-zarūrī virdi ol hāle rızā
Pes muķārīn oldu zāga ol hümā
- 2829 Eyledi çün şevkle cāzū nazar
Gördi yanında oturmuş ol kamer
- 2830 Göñline irdi bu hāletden gurūr
Kıldı emr andan la'īn-i bī-sürūr
- 2831 Bāde birle pūr kılup bir la'l-i cām
İçdi anı 'aşk-ı şāha dost-kām
- 2832 Oldı pes dārū-yı hūş-ber aña mey
Eyledi āverçe-i 'aklını tayy
- 2833 Oldı hūş-ber çünki cām-ı hoş-güvār
Düşdi yüzün ol la'īn ü hāk-sār
- 2834 Gördi çün bu fırsatı şāh-ı cihān
Kesdi cāzū başını ol-dem revān
- 2835 Fırsat-ı düşmen be-gāyet hoş durur
'Ömr-i a'dāya nihāyet hoş durur
- 2836 Gördi ne kaşr ne kā'a var hemān
Bir kenāset bir besāţet ol mekān
- 2837 Andan etdi 'azm şāh-ı nīk-nām
Niçe günler getdi zār ü müstehām
- 2838 Seyr ederken yer yüzün ol kām-kār
Gözine görindi bir 'ālī-hişār
- 2839 Geçdi andan iderek seyr-i cihān
Kıldı geşt-i 'ālemi ol kām-rān
- 2840 Seyr-i dünyā iderek ol yüzü māh
İrdi Ferhār'a meger bir şubh-gāh
- 2841 Gird-i şehri seyr ederken çün güneş
Bülbül'e tuş oldu pes ol māh-veş
- 2842 Gördi Bülbül şāhı k'olmuş bī-nevā
Üzerinde var emārāt-ı gedā
- 2843 Cāme-i zer-befti şatmış delka ol
Egnine gam hırkasın kılmış kabül
- 2844 Kebd müşvā kalb biryān sīne çāk
Başına saçmış belā idesi hāk
- 80a 2845. Lāle-veş hark eylemiş bağrını nār
Taşına çıkmış şuā'ı mihr-vār
- 2846 Dīdesinüñ girdi tolmuş la'l-i nāb
Merdümi içinde dürr-i müştetāb

- 2847 Tudağı tepsermiş uçmış levni hem
Cümle 'aklın neşr kılmiş bād-ı ğam
- 2848 Gözlerinden şu saçar hem çün sehāb
Cismi keştisin ihāta kılmiş āb
- 2849 Gördi çün Nevruz'ı Bülbul gül gibi
İderek āh ü figān bülbul gibi
- 2850 Öpdi destin ayağına urdı rû
Didi kim iy saçı sünbül-i müşg-bû
- 2851 Kani bunca kerr ü ferr ü saltanat
Kani bunca il ü şehir ü memleket
- 2852 Kani encüm gibi iy meh 'askerüñ
Kanda getdi iy güneş zib ü ferüñ
- 2853 Kani bu āzerm ü 'izz ü ihtirām
Kani bunca irtifā' ü ihtişām
- 2854 Kani di a'vān ü enşāruñ senüñ
Kani huddām ü perestāruñ senüñ
- 2855 Kandan irdi bunca biñ esfā saña
Kandan oldu feyz bu ahzā saña
- 2856 Eyler-iken iğtirār ü ihtiyāl
Gör neçe hor eylemiş seni bu Zāl
- 2857 Baña di kim kıldı bu resme sitem
K'eyledi çün ceng elif kaddüñi ham
- 2858 Hālüñi di kim perişān eyledi
Niçe od bağıruñi biryān eyledi
- 2859 Di neden pelmürde oldu güllerüñ
Ne hevā tağıtdı bu sünbüllerüñ
- 2860 Şevb-i dībālar giyürken dāyimā
Kim giyürdi kisvet-i fakrı baña
- 2861 Bu cemālüñ gül gibi şolmuş neden
Kāmetüñ böyle dü-tā olmuş neden
- 80b 2862 Şöyle beñzer zehr-i ğam nüş eyledüñ
Kim cihān kaydın ferāmüş eyledüñ
- 2863 İdüben terk-i diyār iy şehir-yār
Eylemişsin 'azm-i şehir-i gül-'izār
- 2864 Didi şeh iy hem-dem ü yārüm benüm
Gönlümüñ şehrinde mi'mārum benüm
- 2865 Eyledi hālüm perişān zülf-i yār
Oldı giryān iki çeşmüm ebr-vār
- 2866 Tır-i hicri kāmetüm kıldı kemān
Yār derdi etdi cismüm nā-tüvān

- 2867 Nār-ı hicrüm oldı zer-miğfer baña
Virdi guşsa āzeri pūr-ker baña
- 2868 Dürr-iken ben kıymetüm kıldı ibāk
Efser-i şāhīden olmışvan ırak
- 2869 Getdi elden mülk başdan devletüm
Şerh olunmaz diller-ile hāletüm
- 2870 Ğam felāḡan kurdı gör n'etdi baña
Seng-āsā uşta atdı bir yaña
- 2871 Kār-dār-ı ġam baña gör neyledi
Aldı cānum çok ḡasāret eyledi
- 2872 Pād-şehken şāhib-i ṭabl ü 'alem
Gör beni kim bir revān ḡāVh olmışam
- 2873 Olmışam bir sāyil-i Ḥakk hırka-pūş
Ğam ḡarīdārı belā-keş cān-fürüş
- 2874 Līk i'lām ile iy şāhib-kemāl
Eyledüñ mi yāra hīç iḡbār-ı ḡāl
- 2875 Didi bülbul aña iy şāh-ı cihān
Devletüñ pāyende olsun her zemān
- 2876 Olduğınca mihr-ile meh āşikār
Şem' gibi dāyim olğıl tāb-dār
- 2877 Teşne oldukça 'adū-yı rū-siyāh
İçe tīğ-i āb-dāruñdan miyāh
- 2878 Turduğınca ḡayl-i gerdün şāh ol
Sāyil olduñ çün bu dem āğāh ol
- 81a 2879 Turduğınca mihr-ile meh ṭālī' ol
Etdüñ istifsār çünkim sāmi' ol
- 2880 Bu durur ol Ḥüsrev-i gerdün-cenāb
Kim bulupdur 'aşk-ile izṭirāb
- 2881 Düşde görmiş iy meh-i enver seni
Şimdi yanar nār-ı 'aşkla teni
- 2882 Cānını ḡark eylemiş nār-ı firāk
Eylemiş sen şāha cāndan iştiyāk
- 2883 Devlet-ile 'azm-i Ferḡār eylemiş
Hem-çü bülbul kaşd-ı gül-zār eylemiş
- 2884 Çekmiş işbu yolda bī-ḡadd germ ü serd
Dest-i devrān aña şunmış cām-ı derd
- 2885 Geh mukābil olmuş ejderḡāyla
Geh ṭurışmış dīv-i per-aḡṭābla
- 2886 Eylemiş geh şīr-ile çenk ü cedel
Geh pelengüñ pençesine urmış el

- 2887 Ger semek-veş eylemiş şuda mekân
Geh hümâ gibi hevâda âşiyân
- 2888 Gâh hâk altında yatmış la'l-veş
'Âlemi seyr eylemiş hem-çün güneş
- 2889 Bâd-ı dehr anı seher-hîz eylemiş
La'l-veş kânından engîz eylemiş
- 2890 Bunları kim çekdi ol iy tâze gül
Hep senüñ-çündür dağı gayrı degül
- 2891 Terk-i şâhî eyleyüp bu pād-şâh
Bende oldu sen şeh-i bî-iştibâh
- 2892 Pes gerek kim aña şefkat idesin
Pād-şehdûr çünki 'izzet idesin
- 2893 Şanma bârid-ţab' durur ol emîr
İltiyâm-ile olupdur şüh-gîr
- 2894 Çünki Nevruz adını eşitdi Gül
Hayretinden kendözinden getdi Gül
- 2895 Zerre deñlü kalmadı anda karar
Turdı yirinden hemîn dem ol nigâr
- 81b 2896 Serv gibi nâz-ile idüp hıram
İrdi mihrüñ nezdine ol bedr-i tām
- 2897 Gördi şâhı bir şanevber serv-kadd
Şacı sünbül gül-'izâr ü lâlâ-hadd
- 2898 Alnı bedr ay ü şacı aña şehâb
Lebleri kevşer cemâli 'aynı âb
- 2899 İki mâhı tutmuş ol âbuñ lebiñ
Def' eder bînendenüñ tâb ü tebin
- 2900 Cānı pür-ateş dili andan harâb
Gözinüñ ser-çeşmesi toptolu âb
- 2901 Lîk terşîh eylemiş ol verd-i ter
Düşmiş iki güllere dürr-dâneler
- 2902 Seyr kıldı çünki şâhen-şâhı Gül
Gördi enver gül gibi ol mâhı Gül
- 2903 Asma oldu lebi esrârına
Bağdı kaldı gül gibi ruhsârına
- 2904 Eyledi edreng şâha çün nazar
Viridi andan kendözine zîb ü fer
- 2905 Seyr ederken ravzayı şâh-ı cihân
Gördi bir serv irdi bir yerden revân
- 2906 Reng ü rûyı ateş ammâ tolu âb
İki nergis gözleri mest-i harâb

- 2907 İki gīsūsını şalmış mäh-ı bedr
Birisi Leyl-i Berāt ü birisi Kadr
- 2908 Ruḥları 'ideyn ü alnı bedr-i tām
Kaşına kurbān ḥalāyık bi't-tamām
- 2909 Şerbet-i la'l-i lebi āb-ı ḥayāt
İnti'āş iden ebed görmez memāt
- 2910 Hüsni ḥulk içinde olmuş ber-kemāl
Mest eder dünyayı ol ḥüsni ü cemāl
- 2911 Hokka-i 'aynū'l-ḥakāyık ol dehān
Lebleri yā la'ldür yā behremān
- 2912 Çün temāşā etdi yari şehir-yār
Zerre gibi ol-dem oldu bî-karār
- 82a 2913 Olmasun zāhir diyü ol āf-tāb
Ay yüzine eylemiş ebri ḥicāb
- 2914 Ḥālini gördi yüzinde didi şāh
Mukterin olmuş bu bir hindūya mäh
- 2915 Cāzu çeşmi dehri teşhīr eylemiş
La'li āb-ı muḥyī tefcīr eylemiş
- 2916 Hüsni cāmi' kaşları mihrāb-ı cān
Sācid olmuş yüzine ḥalk-ı cihān
- 2917 Zülfi şām ü ṭal'atı içinde şem'
Niçe biñ pervāne olmuş anda cem'
- 2918 Şacı bendinde neçe diller esīr
Āhu çeşmi şayd kılmış niçe şīr
- 2919 Gördi yārin çünki sultān-ı cihān
Pes 'adem kıldı vücūdın bî-gümān
- 2920 Mahv oldu çünki yārin gördi şāh
Nite kim peyveste olsa mihre mäh
- 2921 Gördi çün ol servi şāh-ı kām-yāb
Ayağına urdı rū mānend-i āb
- 2922 Pīş-i gülde öpdı yir ol-dem revān
Nite kim şāhān öñinde bendegān
- 2923 Tāb-ı mihre döymeyüp ol āf-tāb
Eyledi cānı teninde ıztırāb
- 2924 Aldı 'aqlın rū'yet-i rūy-ı nigār
Ruḥlarından bağına irişdi nār
- 2925 Kıldı sevdā-yı muḥabbet dilde cūş
Lā-cerem ref' oldu başdan 'aql ü hūş
- 2926 Ditreyü düşdi yire bî-hūş ü fer
Nite kim āba düşer 'aks-i kamer

- 2927 Buldı pes ta'tıl cümle mülk-i ten
Bir nefes kaldı ser-â-ser nefhadan
- 2928 'Aks-i rûy tâb-ı mihr irse eger
Rûşenâdan mehde kalur mı eşer
- 2929 Gördi gül çün hâl-i şâhı kıldı âh
'Âlemi ol dūd-ı âh etdi siyâh
- 82b 2930 Gonçe-sâ çāk-i giribân eyledi
Hem-çü bülbül âh ü fiğân eyledi
- 2931 Ruḥlarına şaçdı dürr-i şâh-vâr
Şan-ki verd-i ḥurrem oldu jâle-zâr
- 2932 Eşk-i çeşmin cûy kıldı hem-çü rûd
Kâyinâta nâr-ı âhı urdı od
- 2933 Çehresin eşk-ile gül-gün eyledi
Lâle-veş baḡrını pür-ḥûn eyledi
- 2934 Nâle kıldı derd-ile bülbül gibi
Eyledi 'aḡlın perîşân gül gibi
- 2935 Ağlayurak kıldı emr ol âf-tâb
Gül-ruḥına şaçdılar şâhuñ gül-âb
- 2936 Hûşa geldi pes o dem şâh-ı cihân
Hîz-ḡā^vb ider gibi tûrdı revân
- 2937 Çün meşâmmına erişdi bûy-ı yâr
Buldı râḡat yine rûḡ-ı şehir-yâr
- 2938 Nâr-ı ruḡsâr-ı Gül urdı çünki tâb
Oldı rûşen kalb-i şâh-ı kām-yâb
- 2939 Geldi yine çünki başa hûş-ı şâh
Eyleyüp taklîb-i 'ayn etdi nigâh
- 2940 Kalmış-iken mürde şâh-ı müstmend
Oldı nûrından ḡayâtuñ behre-mend
- 2941 Gözin açdı gördi bir Tûbâ-ḡirâm
Karşusunda serv-tek kılmış kıyâm
- 2942 Yine çeşmin yumdı didi iy 'aceb
Mürde mi oldu bu zâr ü muḡtarib
- 2943 Hakk bu dem elḡâfın i'lân eylemiş
Bu meşîyyet cennet ihsân eylemiş
- 2944 Uşta bu cennet bular ḡurâ durur
Bu şu ḡavz-ı kevşer-i ḡarrâ durur
- 2945 Ba'dehu keşf etdi yine gözlerin
Karşusunda gördi nâ-geh dil-berin
- 2946 Pes te'ennüfle aña kıldı nazar
Didi meh midür 'aceb bu mihr-fer

- 83a 2947 Çün nazar-gāh oldı aña rüy-ı yār
Eyledi anı temāşā şehr-yār
- 2948 Pes hevā-yı mihrden dil oldı germ
Çehreden ref' etdi meh cilbāb-ı şerm
- 2949 Gördi çün Nevruz'ı Gül 'ayne'l-yakın
Eyledi aña niyāz ol-dem hemîn
- 2950 Hoş muķābil olup iki āyine
Baķdılar birbirinüñ ayına
- 2951 Kendü mir'atında bu gördi mihin
Ol-da gördi hem-çünān hüsni şehin
- 2952 Terki şen'iyyet idüp lâ-cerem
Buldi vahdet iki yār-ı muhterem
- 2953 Vecde geldi bu cemāli tābına
Secde kıldı ol kaşı mihrābına
- 2954 Vecde geldi bu görüp gün tal'atın
Secde kıldı ol bilüp meh-şüretin
- 2955 Biri şāhid birisi meşhūd idi
Ol sebebden sācid ü mescūd idi
- 2956 Olsa ger mihrāb-ı mescid şad-hezār
N'ola çünkim kıble birdür aşikār
- 2957 Birbirinden buldı haţţ çün cān ü dil
Jāle-veş ten oldı lâ-büdd mużmahill
- 2958 Olmadı bir lahza güftāra mecāl
Keşfi vaşf-ı hālet-içün kıl ü kāl
- 2959 'Ālem-i vahdet bulup ol iki cān
Kendülerden geçdiler ol-dem hemān
- 2960 Ref' olup dilden kamu sūz ü güdāz
Cāna cān etdi hemîn 'arz-ı niyāz
- 2961 Bir zemān hayretle şöyle kaldılar
Bu tahayyür bahri içre taldılar
- 2962 Keşt-i dil yine kurup bād-bān
Hāric oldı bahri hayretten revān
- 2963 Aldı destin irdiler tahta revān
Mihr ü meh bir burcda etdi iktirān
- 2964 Yanın'alldı gül şeh-i gerdün-feri
Hem-dem olmak hoş durur hūrā perī
- 2965 'Ālem içre biñ yıl olsun kām-kār
Yegdür andan zerre dīd-i rüy-ı yār
- 2966 Urdu pes yüz tal'at-ı Nevruz'a Gül
Kıldı tekellüm ol şeh-i firūza Gül

- 2967 Didi kim iy maḳṣud-ı ḥalḳ-ı cihān
Cāmi'-i ḥüsnüñ durur mihrāb-ı cān
- 2968 Devr-i gerdūndan nedür ḥālūñ bu dem
Bilürem bu yolda çekdüñ derd ü ğam
- 2967 Ḥāric olduñ kāndan mānend-i la'l
Ḥalḳa oldu pūyeden ḳaddūñ çü na'l
- 2968 Terk edüben bunca taht ü tāt ü genc
Çekdüñ işbu yolda bī-ḥadd derd ü renc
- 2969 İmdi ḳılma iktirāş iy şehr-yār
Olısarsın 'izzet-ile kām-kār
- 2970 İrdi yine şubḥ-ı iḳbālūñ senūñ
Nīkdür şimden-gerü fālūñ senūñ
- 2971 Oldı şem'i baḥtuñuñ rüşen yine
Devlet-i 'uzmāya irdüñ sen yine
- 2972 Oldı peydā yine büstān-ı murād
Ḥurrem oldu bu gülistān-ı murād
- 2973 Getdi bil cāndan ḳamu cevr ü miḥen
Rāḥata oldu mübeddel cümleten
- 2974 Gel gel iy şem'-i cihān-tābum benüm
'Ālem içre dürr-i nā-yābum benüm
- 2975 Eyleme şimden-gerü efgān ü zār
Dökme gözden arza cūy-ı eşk-bār
- 83b 2976 Dāyimā tap āh ü feryād eylegil
Cām-ı meyden göñlüñi şād eylegil
- 2977 Nār-ı ğamla yanmağıl mānend-i şem'
Germ oluban gözlerüñden dökme dem'
- 2978 Niçeye dek yanasın pes şem'-vār
Uşta nūr-ı mehden olduñ lem'a-dār
- 2979 Gel-berü iy şem'-i meh-peyker yine
Gül gibi al destine sāğar yine
- 2980 Gice gündüz 'ayş ü 'işret ḳılalum
Bu 'arūs-ı dehrden kām alalum
- 2981 Çün eşitdi bunları Nevruz Şāh
Şādlıḳdan çarḫa degdürdi kılāh
- 2982 Gül öñinde yüz urup mānend-i āb
Didi kim ḳadrūñ bülend iy āf-tāb
- 2983 Mihr ü meh der-bān olupdur ḳapuña
Ḥalḳ-ı 'ālem ser-figende ṭapuña
- 2984 Nezd-i ḥüsnüñde senūñ iy gül-'izār
Mihr-ile māhuñ neçe miḳdārı var

- 2985 Sīm-destūñ yumağa iy āf-tāb
Āf-tābe tutmış elde āf-tāb
- 2986 Gözlerüñ bir kâtil-i pür-kînedür
Kim dem-â-dem kâr aña düzdînedür
- 2987 Gülşen-i dehr içre gül-tek taze ol
'Ālem içre hüsnele āvāze ol
- 2988 Cümle hūllānuñ dem-â-dem şād ola
Rūz ü şeb a'dāñ işi feryād ola
- 2989 Girmesün har-yādlar büstānuña
Gerd-i devrān irmesün dāmānuña
- 2990 Gün yüzüñdür çeşme viren rūşenā
Olmasun iki gözüm andan cūdā
- 2991 Devletüñ pāyende olsun rūz ü şeb
Halk saña bende olsun rūz ü şeb
- 2992 Servüñ olsun dāyimā ser-sebz ü ter
Gül gibi ter ruħlaruñ ferhunde fer
- 84a 2993 Sözləründən dehre 'anber saçılır
Ruħlaruñdan taze güller açılır
- 2994 Bu külāle saçuñı çün gördi dil
Oldı lā-büdd bād-sār ü mużmaħill
- 2995 Ben fakīre bu dem ihsān eyledüñ
Bende iken dehre sultān eyledüñ
- 2996 Olmış-iken mülket-i cismüm harāb
Mesken olmuşken dile zīr-i tūrāb
- 2997 Luṭfuñuñ bennāsı ta'mīr eyledi
Çarḫ üzre gün gibi yir eyledi
- 2998 Benven ol bī-çāre vü zār ü ğarīb
Bāğ-ı hüsnuñde mü'evveh 'andelīb
- 2999 Şāh-ı devr aldı elümden ḥānlığum
Yile vardı gül gibi sultānlığum
- 3000 Zālī dehrüñ 'acebe nīreng eyledi
Sīnemi deff kāmētüm çeng eyledi
- 3001 Cānum oldu öyle saht ü āhenīn
Kim katında nermdür pūlād-ı Çīn
- 3002 Eyledüm çün bu tarīka insilāk
Ser-te-ser yeñüm libāsı oldu çāk
- 3003 Burdı gūşum devr eli çün sem'-i 'ūd
Bī-maḳām ötdürdi derd-ile sürūd
- 3004 Oldı ḥurrem sürḫ-ḥūn-ı dīdeden
Gözlerüm ağardı çün berg-i semen

- 3005 Açdı çün bu fülk-i cismüm bād-bān
Düşdi gam girdābı içre nā-gehān
- 3006 İdeli fikr miyan-ı bāriki dil
Kılca kaldı olmağa cān müntakıl
- 3007 دلده صردي در ديله پاشام په
اعلن نار من الحدين فه
- 3008 Gül yüzüñsiz baña iy verd-i cihān
Oldı dūzağ cümle büstān-ı cinān
- 3009 Terk edüben bunca bāmī vü diyār
Tālib oldum sen güle iy gül-'izār
- 84b 3010 Tende ašlā qalmadı pā-yāb ü tāb
Ser-te-ser mülk-i kuvā oldı ħarāb
- 3011 Bezm-i gamda pāy-kübān oldı dil
Nağ'-ı miñnet içre pūyān oldı dil
- 3012 Oldı çenber kāmētüm hem-çü hilāl
Eyledi zülfüñ hevāsı pāy-māl
- 3013 Ĥasf-i gam bī-nūr kıldı tal'atum
Çün bürāye eñkem oldı kāmētüm
- 3014 Bu tarikat içre iy güher baña
Dürr-i 'aşkuñdur olan erziş-nümā
- 3015 Olmış-iken hoş-ejir ü ĥurde-bīn
Gün ruñuñla şeb şaçuñ iy meh cebīn
- 3016 Biri çeşmüm tīre kıldı nā-gehān
Biri neşr-i 'aql ü fikr etdi revān
- 3017 Oldı derdüñle revān gözden eres
Hey meded luñfuñla tut pes'ağdı bes
- 3018 Dāğlarla oldı dil ārāste
Nite kim eşmār içinde āste
- 3019 Tīr-i gamzeñ gördi kalbüm çün zücāc
Kendözine anı idindi āmāc
- 3020 Söyler-iken meşnevī ol Zühre-sān
Eyledi bu sözi ol lañza beyān

Şİ'RDÜR NEVRŪZ DİLİNDEN *62

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- 3021 Bend eden ĥalka şehā zülf-i perīşānuñdur
Baña āl eyleyen ammā leb-i ĥandānuñdur
- 3022 Mihr-i gerdün-ı vefā 'arız-ı gül-gūnuñdur
Meñālī'-i şubñ-ı şafā tavk-ı girībānuñdur

- 3023 Şanma dildür görinen kanlu yürek sînemde
Dâğ-ı hicrûñden eren bağruma peykānuñdur
- 3024 Eyleseñ buse 'aṭalar n'ola dil sāyiline
Bu ezelden ulı gelmiş aña ihsānuñdur
- 3025 Şanma 'aqlum ṭağıdan bād-ı hevādur cānā
Belki sevdāyı kılan kākül-i şu'bānuñdur

85a

MEŞNEVİ

- 3026 Yine didi iy Gül-i pîrûze-baht
Çarḥ-ı ṭāremdür saña gün gibi taht
- 3027 'Aqlumı derdün perişān eyledi
Zinde iken cismüm işhān eyledi
- 3028 Bād-ı 'aşkuñ ebr-i āhum ölçerür
Dest-i gam derd-i siyāhum ölçerür
- 3029 Berzen-i 'aşk içre biryān oldu dil
Vādi-i miḥnetde nālān oldu dil
- 3030 Ğamzeñ okıyla yanardı-çün revān
Dāğ-ı ğamdan geydi ten pür-ğüstüvān
- 3031 Çeyş-i ğam 'aqlumı tārāc eyledi
Tîr-i ğamzeñ kalbüm omaç eyledi
- 3032 Oldı eşküm içre cismüm āsiyāb
Gözlerüm ol şuda mānend-i ḥabāb
- 3033 Kaddüme baş egmez oldu serv-i deşt
Hālüme virdi şanevberler birişt
- 3034 Bu ṭarîka sevk kıldı çünki devr
Barça çekdüm bu yolda bār-ı cevır
- 3035 Şîr-i nerle geh tecādül eyledüm
Geh peleng-ile tekābül eyledüm
- 3036 Gāh kıldum dîv-i hūVn-ḥār-ile ceng
Şîre urdum muştam-ile gāh çeng
- 3037 Gāh kıldum ejder-i nerr birle ḥarb
Gürg-i merdüm-ḥāVra urdum gāh zarb
- 3038 Gerçi oldum işbu resme cān-feşān
Diler-idüm kim bulaydum cāna cān
- 3039 Ḥamdü li'l-lah virdi fırsat devr eli
Gördi göz sen mäh-rüşen menzili
- 3040 Gerçi çekdüm bu seferde çok sıkam
Şükr uş vaşluña şıḥḥat bulmışam
- 3041 Ol recā yog-idi bende yā ḥabîb
Kim bulam vaşluñ nişābından naşîb

- 85b 3042 Şükr kim Hakk virdi lutfından nevāl
Mürde cismüm cāna buldı ittişāl
- 3043 Gerçi düşdüm bunca derd ü miñnete
Oldı anlar şoñ mübeddel rāhata
- 3044 Şoñ gelürdi gerçi cism içine cān
LİK evvel cāna ten geldi revān
- 3045 Dürr-i pendüm aḥz ol iy āf-tāb
Tut ḡaribi ḡoş ki olasin meşāb
- 3046 Dest-gİR ol ben ḡaribe yā ḡasib
Çün bilürsin kim olur a'mā ḡarīb
- 3047 Nite kim cān tendedür mānend-i ceyb
'Aşkuñı terk etmeyem lā-şekk ü reyb
- 3048 Sen benümsin pād-şāhum ben senüñ
Kıl ne-derseñ el benüm dāmen senüñ
- 3049 Ger nedür dirseñ bu ef'āle ḡaraż
Birine olur recā yüz biñ 'avaż
- 3050 Var durur her mebdei her bir işüñ
Niçe esbābı olur her cünbüşüñ
- 3051 Kār olur mı hİç ki ola bİ-ḡaraż
Yā olur mı şaḡşa baḡşış bİ-'avaż
- 3052 Dāneyi gör etseler ger kişt-zār
Biñ verür bir yirine iy gül-'izār
- 3053 Anuñ-içün' ḡār dİker bāḡ-bān
Mezra'ı tā ola anuñ gül-sitān
- 3054 Çün bu deñlü reñç çekdüm gerçi ben
Umaram yüz biñ şafā iy gül-beden
- 3055 Çün muḡābil yesrine ḡasret durur
Şimdi göñlüm ṭālib-i yesret durur
- 3056 Böyle diyüp destine pes aldı cām
Kim Cem anı görmemişdi der-niyām
- 3057 Baḡr-i cām üstinde cem' olmış ḡabāb
Mün'akis içinde cām-ı āf-tāb
- 3058 Kim anı nūş etse ol dem rāygān
Top-veş ser-geşte olurdi revān
- 86a 3059 Şāh-ı 'ālem pes anı nūş eyledi
Guşşa vü derdi ferāmūş eyledi
- 3060 Bādeler çün nūş edüp boş kıldılar
Ferz-veş ser-cümle kej-rev oldılar
- 3061 Çünkü nūş-ā-nūş oldı bādeler
Dilde cūşān oldılar rez-zādeler

- 3062 Mā-ḥaṣal ol iki yār-ı nīk-nām
 'Ayş ü 'işret kıldılar bir ay tamām
 3063 'Ākıbet sevk oldu anlara kazā
 Birbirinden anları etdi cüdā

NEVRÜZ-İ CİHÂN-SÜZ GÜL-İ RÜŞEN-DİL BİRLE 'AYŞ Ü
 'İŞRET Ü ZEVK-İ MUHABBET EDERKEN, BİR DİV Ü GÜL-
 SÂN, MÂNEND-İ ŞEYTÂN, GÜL BİRLE ŞAHUŃ HÂLİN VE
 OL İKİ MÂHUŃ AHVÂLİN GÜL MÂDERİ GÜLŞAH'A İ'LÂN
 ETMESİNDEDÜR; DAHI CEBREN VE KAHREN AŃI BİR
 ÇÂHDA HABS ETMESİNDEDÜR. *63

- 3064 Pür ḥiyeldür āh rübāh-ı cihān
 Cānı cāndan dūr eyler nā-gehān
 3065 Fırkatine degmez anuŃ vuşlatı
 Hem erişmez devletine zilleti
 3066 Kime kim içürse vuşlat şerbetin
 Virür āḥir aña zehr-i fırkatin
 3067 Vuşlat-ile geh virür şahşa ferah
 Gāh virür iftirāk-ile terah
 3068 Geh döner göñlince dūlāb-ı felek
 Devr eyler 'aksine geh dönerek
 3069 Geh kişinüŃ yirini eflāk eder
 Gāh pest idüp basit-i ḥāk eder
 3070 El-ḥazer iy nev-civān-ı şir-şayd
 Etmesün rübāh-ı dehr efsün ü kayd
 3071 Niçe gürg ü şiri bu dām eyledi
 Şubḥ-ı 'ömrin niçenüŃ şām eyledi
 3072 Bir 'adūdur Zāl-i dehr etmiş kemīn
 'Ākıl olan olmaz a'dādan emīn
 3073 İhtiyātı yār eden ser-dār olur
 Nehr āhir etmeyen ber-dār olur
 3074 Gör neçe rübeh durur k'idüp füsün
 Şiri gerdūnı eder ḥor ü zebün
 3075 'Ākıl olan āba kılmaz istinād
 Hūş-mend olan hevāya i'timād
 3076 Genc şanma māl-ı dehri mārdu
 Dil-gezende kej-düm-i demmārdu
 3077 Şehd-ile kılsañ yalana perveriş
 Zehr virür saña şoñ ol bed-küniş

- 3078 'Älem içre var mı dürr bir yerde cem'
Bu perişân etmeyüp kılmaya kam'
- 3079 Her vişâlün âhiri firkat durur
Her şafânuñ soñ uci miñnet durur
- 3080 Her sürürün soñ uci olur bekâ
Her bekânuñ âhiri olur fenâ
- 86b 3081 Lîk bâkîdür müdâm ol Müste'ân
Mâ-sivâsı üzre irür emr-i fân
- 3082 Pes gerek kim bundan alup i'tibâr
Kılmayalar 'âlem içre iftihâr
- 3083 Ger bu söze ister-iseñ sen delîl
Bu Gül ü Nevruz hâlin gûş kıl
- 3084 Kişver-i efsânede seyr eyleyen
Böyle kılmış nakl-i ihbâr-ı kühen
- 3085 Çünkü birkaç rûz Nevruz ile Gül
Oldılar cûşân-ı bî-gam hem-çü mül
- 3086 Eylediler gece gündüz şohbeti
Kıldılar şevk ü sürür ü 'işreti
- 3087 Yüz çevürdi pes olardan Zâl-i dehr
Oldı nâ-geh mün'akis ahvâl-i dehr
- 3088 Kim gül-i ferhunde nâmuñ bî-melâm
Var-idi bir mâzeri Gül-şâh-nâm
- 3089 Nâ-gehân bir dîv-i ekber gül-sân
Eyledi Gül hâlini aña beyân
- 3090 Çünkü âgâh oldu ol bu kışşadan
Toldı ol-dem kalbi nâr-ı guşşadan
- 3091 Hışma geldi anda pes ol âf-tâb
Ruğların tutdı girih mânend-i âb
- 3092 Mihre irdi gayzdan çok tâb ü teb
Dürdi yüzün hışmla ol gonçe-leb
- 3093 Nâr-ı gayret yakdı bağrın lâle-veş
Gül-ruhına dökdi eşkin jâle-veş
- 3094 Pes diledi k'aña bir kahr eyleye
Gül vücûdın şöhre-i şehr eyleye
- 3095 Hışmla ol-dem yerinden etdi hîz
Bâd-veş ol gül-şene irişdi tîz
- 3096 Çünkü Gülşah'ı hâdim gördiler
Pes Gül'e irüp haberler virdiler
- 3097 Bu şadâyı nâ-gehân gûş etdi Gül
Dehşetinden kendözinden getdi Gül

- 87a 3098 Korkusından getdi yüzi hamreti
Tutdı pes reng-i haşine tal'atı
- 3099 Pes dedi Nevruz'a iy şah-ı cihân
Kıl perî-vâr özüñi bu dem nihân
- 3100 Âkil olmaduñ çü büstânumda bâr
Serv-âsâ tutasın imdi kenâr
- 3101 Tâ ki mâder sen şehe yol bulmaya
Olmasañ mer'î belâlar kılmaya
- 3102 Çün eşitdi bunları Nevruz Şâh
Bülbül-âsâ eyledi feryâd ü âh
- 3103 Gözlerinden dökdi hûnîn yaşları
Eyledi pinhân vücûdın çün perî
- 3104 Oldı bu hâlet aña çünkim bedîd
Eyledi lerze teni mânend-i bîd
- 3105 Şaldı gam bahrin'özin gevher gibi
Âb içine batdı nîlûfer gibi
- 3106 İki bādām-ı siyehden ol güher
Gül-ruhına dökdi pes 'unnâb-ı ter
- 3107 İrdi Gülşâh anda çün pür-hışm ü kîn
Gördi Gül'dür yalunuz anda hemîn
- 3108 Geldi çünkim heybet-ile ol güneş
Pes tağıld'encüm benât'ü'n-na's-veş
- 3109 Gördi çünkim ferddür ol âf-tâb
Hışmla ol mâh-tâba eyledi hitâb
- 3110 Didi kim iy gül gibi ra'nâ-nigâr
Hüsn mizmârı içinde şehr-yâr
- 3111 Niçeye dek vire ehvâ saña ney
Niçeye dek ala 'akluñ cām-ı mey
- 3112 Kimsene neyden vefâ görmiş degül
Bir kişi meyden şafâ sürmiş degül
- 3113 Şoñ ucu ol nesnenüñ k'ola şudâ'
Pes anuñla niçe ola intifâ'
- 3114 Niçe nergis-sâ tutasın elde cām
Niçe bir nüş idesin sāğar müdām
- 87b 3115 Hırmı-i kadrüñ şavurduñ âh ü vâh
Komaduñ anda bu dem bir berg-i kâh
- 3116 'İşmetüñüñ perdesin çâk eyledüñ
Âb-ı rûyı böyle ber-hâk eyledüñ
- 3117 Neng ü nâmuñ ney gibi virdüñ yele
İrdi bed-aduñ kamu ilden ele

- 3118 Rāzuñı çün mihr-i rüşen eyledüñ
Bu işi kim etdi kim sen eyledüñ
- 3119 Kanı 'ırz ü kanı gayret kanı 'ār
Uşta olduñ halk içinde hāVr ü zār
- 3120 Goncesin düşmez saña bī-perdelik
Hem hevā-yı nefisle perverdelik
- 3121 Yüzüñi gösterme gayra çün güneş
Key sakın bī-vakt açılma gonce-veş
- 3122 Gonce çün bī-vakt açılsa'y lāle-rū
Olmaz anda istedükçe reng ü bū
- 3123 Çün güneşsin eyle māhum imdi 'ār
Olmağıl hākī olanlar birle yār
- 3124 Sen olup bu 'aşkla şeydā bu dem
Bizi etdüñ illere rüsvā bu dem
- 3125 Çünki ol serv ola cānā bed-hevā
Pes anı bağında dikmeklik haṭā
- 3126 Nefsüñe çün rūhuñı tām eyledüñ
Lā-cerem kendüyi bed-nām eyledüñ
- 3127 Şol ki bed-nām ola ölmek yeg durur
Şanma anuñla dirilmek yeg durur
- 3128 Böyle diyüp didi ol nā-rahm ü dīn
Tutdılar ol māhı zengiler hemīn
- 3129 Urdılar zencīr-i gam gerdānına
Şaldılar uçların iki yanına
- 3130 Ayagına dağı zencīr urdılar
Kavs-ı gamdan bağrına tīr urdılar
- 3131 Yüridi çün nāz-ile ol dil-rübā
Kopdı pes zencīrden ol-dem şadā
- 88a 3132 Gördi sīmīn-sākını çün silsile
Pes tolaşdı aña cān ü dil ele
- 3133 Şāh-ı mercānı çü gördi tāb-nāk
Ceyş-i zencīr aña yüzün kıldı hāk
- 3134 Gördi çün boynında zencīr-i nigār
Didi budur kāküleyn ü zūlf-i yār
- 3135 Ba'dehu emr etdi ol hışm-ı āleh
Kıldılar Yūsuf gibi yirini çāh
- 3136 Kodı anda niçe biñ biñ dīde-bān
Ol periyi kılalar tā kim nihān
- 3137 İndi çün çāh içine ol bedr-i tām
La'l āsā oldu seng aña maḳām

- 3138 Görmez oldu yâri çün ol taze verd
Pes teb-i hicrân cemâlin kıldı zerd
- 3139 Nâle kıldı dem-be-dem kânûn gibi
Dökdi gözi yaşını Ceyhûn gibi
- 3140 Giceler tâ şubh olunca kıldı âh
Dûd-ı âhına boyandı gökde mâh
- 3141 Ol elif kaddi bükildi yâ gibi
Kavsa döndi mûmiyânı râ gibi
- 3142 Çün gül-i nesrîn ruhın gam kıldı zerd
Oldı bağı ney gibi toptolu derd
- 3143 Ağlar-idi nâz birle ol güzel
Söyler-idi niçe eş'âr ü gazel
- 3144 Eyleyen eş'âr-ı hâlinden beyân
Birin etdi bize bu resme 'iyân

GAZELDÜR GÜL DİLİNDEN *64

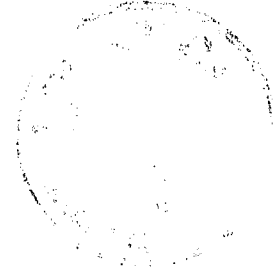
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 3145 İrdi bu kavş-ı gazâdan cânuma tîr-i firāk
Şerha şerha kıldı kalbüm âh-ı şimşîr-i firāk
- 3146 Hoş muşaykal-ken küdüret virdi cân mir'âtına
Olalıdan levh-i dilde resm taşvîr-i firāk
- 3147 Vaşl-ı yâr-ile 'ilâc eylerseñ eyle iy tabîb
Eylemezseñ ölmedür bes def'-i tedbîr-i firāk
- 88b 3148 Ben neçe şerh eyleyem bu derd-i firakat hâlini
Diller-ile çünki olmaz hiç takrîr-i firāk
- 3149 Killet ü keşret müsâvî olmaya vuşlatda pes
Birdür ammâ şöyle bil taklîl ü tekşîr-i firāk
- 3150 Maḥbesümdür künc-i miḥnet ekl ü şûrbüm zâd-ı gam
Bend urupdur boynuma min-ba'd zencîr-i firāk
- 3151 Mürde olmamdur benüm bu tünd-bâd-ı kahr-ile
'Avd-ı vuşlat olmayup olursa te'hîr-i firāk

MEŞNEVÎ

- 3152 Dağı bunuñ gibi eş'âr-ı firāk
Söyleyüp eylerdi iş'âr-ı firāk
- 3153 Kaldı anda niçe müddet ol nigâr
Eyler-idi dâyimâ feryâd ü zâr
- 3154 Gice gündüz görmez oldu 'aynı hâvâ
Akıdurdı göz yaşın hem-çün şehâb

- 3155 Giceler tā şubh olinca nâleler
Eyleyüp dökerdi gözden jâleler
- 3156 Bir nefes şād olmayup pejmāndı
Âh ü eşki ābla nîrāndı
- 3157 Viridi bu bār-ı belā bir henç aña
Oldı her dem zād-ı gam ekfenc aña

GÜLŞAH BÂNÜ HİŞMLA GÜL-İ RÜŞEN-DİLİ MAHBÛS Ü
BED-DÎDEDEN MAHRÛS EDİCEK NEVRÛZ-İ CİHÂN-SÛZ OL
CÂ-YI MUHABBETİ VÜ MEKÂN-İ 'İŞRETİ TEDBİR EDÛP
NEÇE EBYÂT TAKRİR Ü TAHRİR ETMESİNDEDÜR. *65

- 3158 Bu yañadan pes turup Nevruz Şāh
İderek biñ nāle vü feryād ü āh
- 3159 Eşk-i çeşmin dökerek hem-çün maţar
Geldi cāy-ı şohbete kıldı nazar
- 3160 Gördi dehr ol şohbete kahr eylemiş
Bāde-i şîrinini zehr eylemiş
- 89a 3161 Esmiş ol bāğ içine bād-ı hazān
Derd-ile bî-verd kalmış gül-sitān
- 3162 'Andelîbüñ yirin almış zāğ-ı şūm
Tütünüñ olmış yeri me'vā-yı büm
- 3163 Bu 'aceb ol hāli görüp mihr ü māh
Geymemişler hîç biri başa külāh
- 3164 Getmiş andan ol gül-i bāğ-ı cihān
Bir ölüye dönmiş ol gül-şen hemān
- 3165 Ol gülistānı gören bî-ihtiyār
Dir idi bir mülkdür bî-şehr-yār
- 3166 Çengüñ etmiş kâmetin ham devr eli
Başına esmiş nîk-efnā yeli
- 3167 Tîğ-i gamla 'arz edüben kînesin
Rişte rişt'etmiş rübābuñ sînesin
- 3168 Eyler-iken zenc el-ile ten tenen
Zehr-i derd-i dehr kılmış zerd-ten
- 3169 Hāke batmış gamla tanbūruñ teni
Taşa çalmış baş üzölmiş gerdeni
- 3170 Kanlara batmış şurāhînüñ eli
Sāğaruñ kanın kurutmuş gam yeli
- 3171 Çün bu hāli gördi sultān-ı cihān
Eyledi bülbul gibi āh ü fiğān

- 3172 Kıldı bî-hadd nâle vü feryâd ü zâr
Eşk-i çeşmiyle şulandı sebze-zâr
3173 Gördi esmiş dehre çün bād-ı firāk
'Âlemi yakmış bu nâr-ı iftirāk
3174 Niçe eş'âr-ı münāsib söyledi
Hâl-i firkatden şikâyet eyledi
3175 Hâl-i eş'ârı eden şāhum beyân
Birisin bu resme eyledi 'iyan

GAZELDÜR NEVRÜZ DİLİNDEN *66

Fa'ilātün fa'ilātün fa'ilātün fa'ilün

- 3176 Etdi nakkāş-ı ezel çün dilde tahrîr-i firāk
Levh-i cānda āşikāre oldı tasvîr-i firāk
89b 3177 N'ola disem zehr-i kâtil ben şarāb-ı firqate
Var durur çün āhiri ihlāk ü tedbîr-i firāk
3178 Ol şaçı Leylî'den ayru olalı Mecnûn gibi
Boynuma tolaşdı künc-i gāmda zencîr-i firāk
3179 İrmeyelden bağruma peykân-ı gānzeñ dil-berā
Ol sebebden taldı kalbüm lâ-cerem tîr-i firāk
3180 Olmaz-ise ger huşûl-i vaşl-ı dil-dār iy tabîb
Baña yok ölmekden özge def-i tedbîr-i firāk
3181 Zûlm edüp ben nâ-tüvāna hışmla ten mülkine
Şaldı gām yağmacısını nâ-gehān mîr-i firāk
3182 Bir belā-yı cāvidāndur bir belā-yı nâ-gehān
Kankı dil birle olına şerh-i takrîr-i firāk

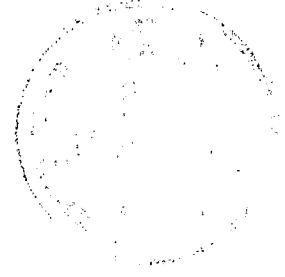
MEŞNEVÎ

- 3183 Dağı bunuñ gibi çok dürlü kelām
Söyler-idi derd-ile ol nîk-nām
3184 Kaldı anda niçe dem şāh-ı cihān
Eyledi dāyim figān-ı bî-kerān
3185 Şoldı bād-ı firqatiyle gül gibi
Turmayup kıldı figān bülbul gibi

GÜL-İ RÜŞEN-DİL ÇĀH İÇİNDE MAHBÛS Ü 'AŞK-İ YĀRİ
DİLİNDE MAHRÛS İKEN, NĀ-GĀH OL MĀH BİR NĀME-İ
MUĤABBET Ü MEKTÛB-İ MEVEDDET İNŞĀ EDÛP ĤABS
İÇİNDE AĤVĀLİN NEVRÛZ'A İŞ'ĀRINDADUR. *67

- 3186 Bir yañadan ol Gül-i pîrüz-baht
Girdi çāha çarĥken gün gibi taht

- 3187 Kaldı çāh içinde ol hurşid-i fer
Bilmedi Nevruz'dan aşlā haber
- 3188 Diledi pes yāre 'arz-ı hāl ede
Bir muhabbet-nāmesin irsāl ede
- 3189 Aldı ol-dem destine la'līn kalem
Dökdi sīmīn şafhaya müşgīn rakam
- 90a 3190 Yazdı nāme 'āşık-ı müştākına
Dökdi reyhān yāsemen evrākına
- 3191 Yazdı evvel anı kim evveldür ol
Bilmedi hergiz anuñ bedvin 'uķūl
- 3192 İsm-i a'lāsı durur hırz-ı cihān
Hükmi-ı tuğrāsı kamu cāna revān
- 3193 'Aşık-ı zātı ekremü'l-ekrem durur
Sīne-i mü'minde ol muhkem durur
- 3194 Ba'dehu iy mih-ter-i hayl-i cihān
Turduğınca 'ālem olğıl kām-rān
- 3195 Devletüñ necmi terakkī eylesün
Dāyimā 'izzet telakkī eylesün
- 3196 Vuşlat-ı dil-dāruñı virsün Hudā
Rü'yet-i gül-zāruñı virsün Hudā
- 3197 Gül gibi rūzuñ perişān olmasun
Gonce-veş a'dāñ bandān olmasun
- 3198 Hālüm istifhām ederseñ dostum
Benden isti'lām ederseñ dostum
- 3199 Bu durur sen şāha imdi 'arz-ı hāl
Zāl-i dehr etdi baña biñ dürlü al
- 3200 Tün-i gam içre yerüm od eyledi
Guşşa deştinde yaşum rüd eyledi
- 3201 Münteşir oldu kamu vuşlat günü
Muttaşıl oldu gelüp firkat düni
- 3202 İy 'aceb bu derde pāyān ola mı
Ölmedin fercām-ı hicrān ola mı
- 3203 Etdüğümce āteş-i hicrūñden āh
Leyl-i muzlim-veş yerüm olur siyāh
- 3204 Kanı n'oldı iy dirīgā ol zemān
K'olmuş-idük devlet-ile kām-rān
- 3205 Ol şakā vü bezm-i nī-naķş-ı nigār
Şan-ki şuda münteķişmiş āşikār
- 3206 Ol vişāl ü 'ayş ü 'işret ser-te-ser
İy dirīgā oldu şan-kim hāVb ü hāVr

- 90b 3207 Her zemān birbirimüzle yār-iken
Her nefes geh mest ü geh hūş-yār-iken
- 3208 Hānde iken çün şurāhī kārumuz
Getmiş-iken cāmīla efkārumuz
- 3209 Hābl-i zevka cānumuz peyvend-iken
Āver-i dil meyle nīrū-mend-iken
- 3210 'Ukde-i peyvend nā-geh oldı hāl
İrdi ğamdan kuvve-i kalbe hālel
- 3211 Cenbümüzden getdi cümle haşmümüz
Çün şurāhī dökdi kan yaş çeşmümüz
- 3212 Bu hayālün şimdi hem-demdür baña
Şāh-ı 'aşkuñ yār ü mahremdür baña
- 3213 Çeşm-i bīmāruñ gibi dil-hasteyem
Kākülün hābli ile pā-besteyem
- 3214 La'l-mānend oldı mesken baña seng
Sürhken bu haddüm oldı zerd-reng
- 3215 Mihrünün çün dilde istihkāmı var
Ol sebebden cānumuñ ārāmı var
- 3216 Yime ğam bu hāl-çün iy gül-'izār
Bülbül-āsā eyleme feryād ü zār
- 3217 Şimdi bu hālet egerçi 'usrdur
İktirāş etme ki şoñı yesrdür
- 3218 Her şebün şoñ sâ'ati olur nehār
Her şitānuñ āhiri olur bahār
- 3219 Hāliyā çün baña olmazsın yakın
İrtikāb it hāle ırakdan hemîn
- 3220 Ketb ederken meşnevî ol Zühre-sân
Nāme içre kıldı bu şi'ri beyân

GAZELDÜR GÜL DİLİNDEN *68

Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

- 3221 Sen serv kaddi görmeyeli iy gül-i ra'nā
تالله لقد طالت الاشواق علينا
- 3222 Ben hasteyi ğamzeñ neçe bir öldürür iy dost
مولاي فكم تقتل عينك قتيلًا
- 91a 3223 Kūyuñdan ırāğ eyledi dil cānını telim
من مات غريبا هو قد مات شهيدا

3224 Sen Gül'den ırâğ olalı bu âteş-i hasret
قد احرق قلبي لك ليلا و نهارا

3225 Yansak ne 'aceb şevk-ı 'izâr-ı Gül'e dem-â-dem
في كل زمان غلب العشق عليما

MEŞNEVÎ

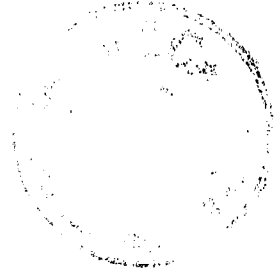
- 3226 Çün buni şebt eyledi ol tâze verd
Gonce-i zanbak gibi kıldı neverd
- 3227 Ba'dehu bir 'abd-ile anı revân
Eyledi Nevruz'a ol lahza revân
- 3228 Bunda geldi çünki ikbâl eyledi
Nâme-i Nevruz'a işâl eyledi
- 3229 Gördi çünkim nâme-i şâh-ı cihân
Öpdi sürdi yüzine anı revân
- 3230 Açdı sîmîn şafhayı ol nâm-vâr
Gördi tölmiş anda 'anber misk-i ter
- 3231 Cümle harfi satırnuñ mi'râc-ı cân
Noktalar efvâh-ı hûbândan nişân
- 3232 Eyledi maзмünına çünkim nazâr
Oldı nûrından anuñ rûşen başâr
- 3233 Okıdı çünkim anı şâh-ı cihân
Tîğ-i gâmdan mürde iken irdi cân
- 3234 Şabr emrin bilicek ferhunde-nâm
Eyledi fi'l-cümle şabrı iltizâm
- 3235 'Âşıka şabr eylemek olur muhâl
Başdan olmaz şabra anlarda mecâl
- 3236 Şabr olmaklık olarda'y mâh-rû
Şuña beñzer k'ola gırbâl içre şu

NEVRÜZ-I DİL-FÜRÜZ-I GÜL-I-RÜŞEN-DİLÜÑ NÂME-I BÂ-
NEVÂZİŞİN GÖRİCEK Fİ'L-HÂL OL DAHI CEVÂB-NÂME
YAZUP ÂH Ü ZÂRİN VÜ 'AŞKLA KÂRİN YÂR-I ŞEHE
İŞ'ÂR ETMESİNDEDÜR. *69

- 91b 3237 Andan ol da destine aldı kalem
Çekdi nûr üstine 'anberden raqam
- 3238 Şaçdı sîme lâciverdî noktalar
Dökdi kâfûra kalem pes müşg-i ter
- 3239 Diledi kim hâlini i'lâm ede
Hem anuñ hâlinen isti'lâm ede

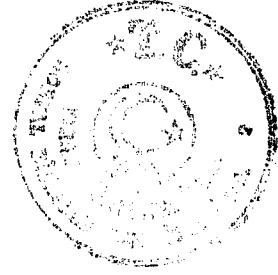
- 3240 Yazdı pes bir nāme pūr-tāb ü şerer
Şem'a tā pervāneden vire haber
- 3241 Evvelā ser-nāmede ketb etdi hū
Kim anuñ fermān-beri 'ālem kamu
- 3242 Dār-ı vahdetde olana ol enīs
Künc-i halvetde olana hem celīs
- 3243 Ol verür şihhat ser-ā-ser hasteye
Ol verür muhlis kamu pā-besteye
- 3244 Ba'dehu iy dil-ber-i ferhunde-fāl
Saña ma'lüm ola hāl-i pūr-melāl
- 3245 Olinur sen şāha cāndan iştiyāk
Niçeye dek olısar bu iftirāk
- 3246 Hālüm istifsār ederseñ dostum
Benden istiḥbār ederseñ dostum
- 3247 Tığ-i derd-i devr elinden mürdeyem
Bād-ı berd-i gamla dil-efsürdeyem
- 3248 Tün-i gāmda benven ol miskīn garīb
Gül-sitānın yavı kulmış 'andelīb
- 3249 Bend-i miḥnet içre oldum mübtelā
Getdi dilden ser-te-ser zevk ü şafā
- 3250 Haste çeşmüñ gibi oldum nā-tüvān
Eylerem bülbül gibi āh ü fiğān
- 3251 Dāyimā pervāne-āsā şevkle
Yağaram bu cānı nār-ı 'aşkla
- 3252 Komadı nergis gözün çeşmümde hāyb
Dest-i gam dil gül-şenin etdi harāb
- 3253 Saçlaruñ gibi perişāndur dilüm
Tuḥm-ı gāmdur 'ālem içre hāşilum
- 92a 3254 Derd-i firkat komadı bende mizāc
İy ṭabībüm leblerüñle kıl 'ilāc
- 3255 Kırđı şüret şāh 'aşkuñ nā-gehān
Şundı göñlüm destine bir perniyān
- 3256 Cümle 'ālemden müberrā oldı dil
Yaluñuz sen şāha pervā kıldı dil
- 3257 Deşt-i gāmda yürürem şeydā gibi
Düşerem ḥāke perī-efsā gibi
- 3258 Bār-ı miḥnet eyledi cismüm za'if
Derd ü gāmdan rişte-veş oldum naḥif
- 3259 Kıldı çehrem yer yer āhum nārı sūz
Oldı iki güllerüm büstān fūrüz

92b

- 3260 Baħr-i ħūn-ı eşkūm içre dem-be-dem
Murğ-ı bismil gibi ğaltān eylerem
- 3261 Tende bār-ı ğamla pervā kalmadı
Nevhalar kılmakdan āvā kalmadı
- 3262 Gül-şen-i 'aşkuñda hem-çün 'andelīb
Gice gündüz eylerem āh ü naħīb
- 3263 Gerçi cānā ayruyam senden bu dem
Vuşlatuñı līk rācī olmışam
- 3264 Bir iki gün cebr ederven cānuma
Ola kim vāşıl olam cānānuma
- 3265 Meskenüm nār-ı belā olmuş durur
Yidügüm zād-ı 'anā olmuş durur
- 3266 Olmasun mı mesken ol şeydāya nār
Gün yüzüñ görmez senüñ iy gül-'izār
- 3267 Hālümüz tuymış meger māzer peder
Kim bu resme ħışm-ı bī-ħadd etdiler
- 3268 Baña zulm idüp siyeh-kār oldılar
Ya'ni kim settār-ı dīzār oldılar
- 3269 Yine ol dem hoş ola kāşānemüz
Kim ola la'l-i lebüñ peymānemüz
- 3270 Yer yüzün zeyn etdi çeşm-i ħūn-feşān
Kim katında pest anuñ deşt-i muġān
- 3271 Şem'-i sāyirüñ şebistāndur senüñ
Meskenüñ bu bend-i zindāndur senüñ
- 3272 Vireli ħūn-ı ciger cismüñe reng
Döndi zātuñ la'le yirüñ oldu seng
- 3273 Sen olursın la'l gibi sengde
Ben olurvan ğamla ħabs tengde
- 3274 Yā topuñ bir la'ldür iy ğonce-reng
Kim olupdur saña mesken cevfi seng
- 3275 Yāħu zātuñdur şehā āb-ı ħayāt
Kim bu zulmet içre eyledük şebāt
- 3276 Oldı yer kūh ü beyābānlar baña
Līk mesken beytū'l-aħzāndur saña
- 3277 Şöyle istir'ā ederdüm her zemān
Kim olayduk iy hümā hem-āşiyān
- 3278 Bu irādet līk lāyık düşmedi
Fi'l-i takdīre muvāfık düşmedi
- 3279 Gerçi kim göñlüm tapuñdan dūrdur
Vaşl-ı ümmiz-ile velī mesrūrdur

- 3280 Pes bu kâruñ şabr oldı çāresi
Şabrdur bu zaḥma merhem pāresi
- 3281 'Ālemi kullān zemānına göre
Kıl ri'āyet şaḥṣa şānına göre
- 3282 Gösterürse şūk-ı şüret-i zemān
Pes gönine göre kürkin gey revān
- 3283 Añmağıl ol giryeyi iy nev-cevān
Kim olalar andan a'dā şād ü mān
- 3284 Yimegil ol guşşayı iy hoş-nihād
Kim görüp bu ḥālī düşmen ola şād
- 3285 Guşşa-i ḥārın bitüren şāh-ı cihān
Verd-i şādı bitürür bir gün revān
- 3286 Şebt ederken meşnevī şāh-ı güzīn
Söyledi bu şi'ri āh-ile hemīn

GAZELDÜR NEVRŪZ DİLİNDEN *70

- Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün**
- 93a 3287 Ümizüm var yine cānā görem sen ḥüb ü ra'nāyı
Şoram ol leblerüñ kandin kuçam ol kadd-i bālāyı
- 3288 Perişān olmadın 'ömrüm günü bād-ı fenā-yile
Umaram kim yine koḥam bu zülfeyn-i muṭarrāyı
- 3289 Kafesden 'andelīb-i dil eger kılmaz-ise ṭayerān
Gülistān-ı cemālūñden derem çok verd-i ḥamrāyı
- 3290 Şeb-i ḡam içre kaldüm ger delīl olursa luṭf-ı Ḥakk
Bulam sen māh-ı ruḥsārı vü ḥurşid-i dil-ārāyı
- 3291 Sürüret ḥān-kāhında revānum eyleyem kurbān
Müyesser ola çün şāhā baña ol 'id ü vuşlatı

MEŞNEVİ

- 3292 Çün tamām etdi kelāmı ol hümām
Pes etdi āḥiri temme'l-kelām
- 3293 Çün bıraḳdı elden altun ḥāmeyi
Eyledi andan muḥattem nāmeyi
- 3294 Rik'ayı çünkim neverd etdi laṭīf
Urdı anuñ üstine mühr-i münīf
- 3295 Nāmeyi ḥatm etdi çün şāh-ı cihān
Eyledi irsāl anı yāre revān
- 3296 Nāme-i yārini Gül çün gördi pes
Aldı öpdı gözlerine sürdi pes

- 3297 Açdı gördi içi 'anberden tolu
Taşrası kâfûr-ı ebyaz misk-bû
3298 Okıyup fehvasını bildi tamâm
Eyledi ol dağı şabır iltizâm
3299 Kaldı çâh içinde bir müddet o mâh
'Âkıbet kıldı halâş anı âleh

GERDÜN-İ GERDÂN CEVRİNE PEŞİMÂN OLUP NÂ-GÂH
GÜLŞAH'UŦ HÂTİRINA OL MÂH HÜTÜR EDÜP OL SERVİ
BENDDEN ÂZÂD ETMESİNDEDÜR; GÜL DAĞI YİNE
NEVRÜZ-İLE VUŞLATA ERÜP 'İŞRET ETMESİNDEDÜR. *71

- 93b 3300 Gel-berü iy mihr-i rûşen-rû yine
Kalbün olsun şevkle memlû yine
3301 Şâh-ı devrân niçe bend urup saña
Çâh-ı derd ü gam içinde düze câ
3302 Uş erişdi saña 'avn-ı Lem-yezel
Ol belâdan hâric olduñ bî-halel
3303 Söyle turma niçe durur kâr-ı 'aşk
Di ne üslûb üzredür etvâr-ı 'aşk
3304 Gonçe-i dem-beste-veş olma hamûş
Eyle dilden mey gibi her demde cûş
3305 Söyle söz kim kâla senden yâd-gâr
Bu sebebden bula nâmuñ iştiâr
3306 Çün eşide sözlerün şâh-ı cihân
Luţf ü cûdından pesend ide revân
3307 Hazret-i sultâna vara çün bu dürr
Mağzenün ide şadef-veş dürrle pür
3308 Gerçi olmaz şâha bu tuhfе-sezâ
Lîk ikbâl ide luţfı siyyemâ
3309 Eyledüm dilden çü deryâ gibi cûş
Sözüm eyleñ cân kulağı birle gûş
3310 Bir gün oturmuş-idi Gülşâh şâd
Nâ-geh etdi hâtırı ol mâhı yâd
3311 Kendözine didi kim ol tâze gül
Hüsn ü hûbî içre bî-endâze gül
3312 Çâh içinde niçe çeksün zahmeti
Bend-i gamda niçe görsün miñneti
3313 Goncedür ol çün aña lâ-reyb ü şekk
Gül-şen içre gül gibi mesken gerek

- 3314 Çün bu fikri kıldı kalbinden hemîn
Türdi yirinden revân ol nâzenîn
- 3315 Pes buyurdi çekdiler bir esb aña
Bindi ata getdi zindândan yaña
- 94a 3316 Râha çünkim âb-veş oldu revân
İrdi ol rûh-ı revâna şâd ü mân
- 3317 Duhterini gördi kim pâ-bestedür
Dîde-i bîmârı gibi hastedür
- 3318 Zâli dehrüñ aña nîreng eylemiş
Sînesin deff kâmetin çeng eylemiş
- 3319 Kaddi ebrûsı gibi olmuş kemân
Kârı olmuş dem-be-dem âh ü figân
- 3320 Hanzal olmuş zevkine hürmâ-yı ter
Ref' olmuş cümle andan hâ^Vb ü hâ^Vr
- 3321 Püştine urmuş peleng-i guşsa çeng
Ruhları âbî-veş olmuş zerd-reng
- 3322 Gül-şen iken gül gibi aña mekân
Meskeni hâr-ı belâ olmuş revân
- 3323 Dâye-i dehr aña nîreng eylemiş
Hâr-ı gamdan pister âheng eylemiş
- 3324 Gördi çünkim duhterin Gülşâh-ı mâh
Bülbül-âsâ eyledi feryâd ü âh
- 3325 Pes o bir müdbir ki idüp ittizâd
Kovlayup ol mâhı kılmışdı fesâd
- 3326 Emr kıldı anı ber-dâr etdiler
Halkı hâlinden haber-dâr etdiler
- 3327 Dökerek Gülşâh gözden yaşların
Çekdi vü bağına başdı duhterin
- 3328 Serv gibi eyledi anı kenâr
Ayağına kıldı eşgin cûy-bâr
- 3329 Ağlayurak didi kim iy tâze gül
Ağlama çün ebr gül mânend-i gül
- 3330 Mülket-i zevk ü şafâda şâd ol
Serv gibi guşsadan âzâd ol
- 3331 Gerçi kıldum bilmedin bunda ha^tâ
Lîk 'afv it anı kıl lu^tf ü 'a^tâ
- 3332 Kâr-ı 'âkıl dâyim ihtâ-pûş olur
Fi'l-i câhil dabı i^tâ-pûş olur
- 94b 3333 Bilürem ben cürmüm iy mihr-i münîr
İmdi ol lu^tfuñla sen pûziş-peziş

- 3334 Böyle diyüp didi ol Gülşāh şād
Çekdiler bir rahş-ı zībā dil-güşād
- 3335 Pes aña Gül gün gibi oldu süvār
İrdi ferr-ile serāya ol nigār
- 3336 Geldi yine yanına meh-pāreler
Gird-i mihri tutdılar seyyāreler
- 3337 Yine 'işret oldu nāy ü çengle
Geldiler gül-sā mey-i gül-rengle
- 3338 Künc-i firkatde ederken āh ü vāh
Yine irdi vuşlata Nevruz Şāh
- 3339 Mā-ḥasal bu resmle anlar yine
Katuban düni güne günü dūne
- 3340 Bir neçe ay 'ayş ü 'işret kıldılar
Bu 'arūs-ı dehrden kām aldılar

GÜL-İ RÜŞEN-DİLÜŦ DĀYESİ GÜLÜŦ NEVRÜZ-İLE ḤĀLİN
GÖRİCEK ḤAVF-İ MÜŞĠN ŞĀHDAN MEḤĀFET VE ḤİŞM-İ
GÜLŞĀH'DAN DEHŞET EDÜP GÜLE NAŞİḤAT-GÜNE
BİRKAÇ KELĀM İŞRĀB ETMESİNDEDÜR. *72

- 3341 Gördi çün bu ḥāleti Sūsen yine
Kim neler eyler Gül-i gül-şen yine
- 3342 Kıldı dehşet yine ḥışm-ı şāhdan
Hem maḥāfet eyledi Gülşāh'dan
- 3343 Bir gün ol ḥurşīdi ḥalvet eyledi
Rıfkıa ol pāk-ṭab'a söyledi
- 3344 Didi kim iy verd-āsā tāze gül
Ḥüsn ü ḥulk içinde bī-endāze gül
- 3345 Niçe bir bu kāra meşgūl olasın
Çün piyāle bāde birle tolasın
- 3346 Toludur sevdā başuñ illā ki ḥām
Bu işi rafz eylegil iy bedr-i tām
- 3347 Terk eyle bu işi kim iş degül
Böyle cūnbüş kılduğūñ cūnbüş degül
- 95a 3348 Ḥufte kıldı kışsa-i 'işret seni
Ġāfil etdi şohbet-i vuşlat seni
- 3349 Key sakın şāh-ı fiten bī-zār olur
Yine mesken saña çāh-ı nār olur
- 3350 Terk edüben āḥiret endişesin
Taşlara çalduñ vakāruñ şışesin

- 3351 'İşmetüñüñ perdesin çāk eyledüñ
Âb-rûyî yine ber-ḡāk eyledüñ
- 3352 Hırmenini kadrüñüñ virdüñ yele
Düşdüñ uşta rûz ü şeb dilden dile
- 3353 Dest-i ḡāra düşdi gül-veş dāmenüñ
Toldı lâ-büdd ḡār-ı ḡam pīrāmenüñ
- 3354 Âb-ı rûyî 'iffetüñüñ oldu ḡāk
Eyledi râzuñ hevā gül gibi çāk
- 3355 Kanı 'ırz ü kanı ḡayret kanı 'ār
Bād-ı 'aşk etdi kāmusun tār ü mār
- 3356 Ḥāke şalup dürrüñi iy sīm-ten
Gevherüñ bī-kıymet etdüñ böyle sen
- 3357 Nām ü nengüñ perdesine urduñ od
'Aşk nārı yakdı cānuñ hem-çü 'ūd
- 3358 Bilürem başuñda 'aşk āşārı var
Göñlüñ içre ol perī efkārı var
- 3359 El-ḡazer iy şem'-i rüşen el-ḡazer
Kim yine tıyulmaya bu derd-i ser
- 3360 Yine kendüñ böyle bed-nām idesin
Şubḡ-ı 'ömrüñ derd-ile şām idesin
- 3361 Rāḡ-ı 'aşka girmek isterseñ eger
Cān ü dilden eyle lâ-büdd terk-i ser
- 3362 Düş melāmet deştine Mecnūn gibi
Kāmetüñ ḡam kıl ḡam-ı gerdün gibi
- 3363 Pāk-dāmen olmuş-iken serv-vār
Tutmasun gül gibi girdüñ zaḡm-ı ḡār
- 3364 Olasın nā-süfte gevher gibi çün
Pes nedür āşüftelik böyle bugün
- 3365 Zülf-i yārüñ ḡuşşasın başdan gider
Tā ola bu devlet āña tāc-ı zer
- 3366 Ola çün tūṭı gibi ṭab'üñ faşīḡ
Pes nedür ḡam nokṭası etmek fazīḡ
- 3367 Nār-ı 'aşk etdi seni şol resme germ
Kim atadan eylemezsin ḡavf ü şerm
- 95b 3368 Şöyle küstāḡ olduñ iy cān ü ciger
Hīç añmazsın ki var ḡavf-ı peder
- 3369 Uş yeñi tuz ekdüñ eski yaraña
Şūr irdi bu dil-i bī-çāreñe
- 3370 Taşlara çaldüñ selāmet şīşesin
Şan'at edindüñ melāmet pīşesin

- 3371 İmdi pāyuñ dāmene çek hem-çü t̄āğ
Epsem ol yirüñde yan mānend-i dāğ
- 3372 Çün eşide hālūñi şāh-ı cihān
Kōmaya bu kez revānuñdan nişān
- 3373 Dağı bunuñ gibi çok söz söyledi
Havf-güne çok teherrüd eyledi
- 3374 Çün eşitdi bunları ol āf-tāb
İrdi anlardan revān cānına tāb
- 3375 Dürdi yüzün gonce-veş ol meh-cebīn
Eyledi āğīl olup pūr-hışm ü kīn
- 3376 Didi kim iy Sūsen-i bed-ḥū vū baht
Di nedendür sözlerüñ çün senüñ saht
- 3377 Olmaduñ hālūmden ašlā sen ḥabīr
Şemme bilseñ olur-idüñ raḥm-gīr
- 3378 Yanaram ben derd-ile micmer gibi
Yüregüm pūr-ḥūn-ı derd sāğar gibi
- 3379 Böyle kıldı bil beni ehvā-yı 'aşk
Eyledi āşüfte-dil sevdā-yı 'aşk
- 3380 Nār-ı ḡamla yandı cānum lāle-veş
Kaṭre kaṭre'şkūm şu dökdi jāle-veş
- 3381 Getdi destümden 'inān-ı ihtiyār
Oldı şabrum ceyşi cümle tār ü mār
- 3382 Şanma girdüm bu ṭarīka ṭu'la
Toldı göñlüm ibtiyās-ı vürü'la
- 3383 Bilürem bu 'aşk işi olur belā
Çāre ne çün ola takdīr-i Hudā
- 3384 Cām-ı 'aşkuñ aldı benlikden beni
İkilik pes k̄andadur gelsün k̄anı
- 96a 3385 Gerçi çekdüm 'aşk içinde çok elem
Şükr kim yāre ulaşdum işbu dem
- 3386 Kaṭre idüm bahre irdüm pūr-güher
Āf-tābı buldum isterken k̄amer
- 3387 Ṭal'atından dil anuñ mesrūrdur
Hūr-ı cennet gibi ol pūr-nūrdur
- 3388 Gün yüzinden olur aya feyz-i nūr
Büy-ı müşginden şabā eyler buḥūr
- 3389 Mihr olup mihrinde zerre gibi ḥāk
Raḫsa girüp gül-veş etmiş cāme čak
- 3390 Cān dimāğın tāze kıldı 'anberi
Mihr-ile mehden münevver cevheri

- 3391 Yüzi bir pāk-āyine pür-nür ü fer
Görinür andan her āyine şuver
- 3392 Tal'atı hırşidden enver anuñ
Tini misk ü sengi dürr gevher anuñ
- 3393 Kanı bir ancılayın şeh kandaşur
Kim kamu 'ālem özine bendedür
- 3394 Pes yüri var cāhilāne kılma pend
Dām-ı 'aşkına göñül çün oldu bend
- 3395 Ko beni tā yār-ile şöhet kılam
Fırşat el virmişken 'işret kılam
- 3396 Kim bile devrān neçe devr eyleye
Pür belā cāna neçe cevır eyleye
- 3397 İmdi lütf it işüñe var beni ko
Destüñi benden yüzüñ şuyıyla yu
- 3398 Sözlerüñle etmezem çün terk-i kār
Şük-ı āhen dökme imdi yüri var
- 3399 Yok yere kılma hemin itlāf-ı pend
Ebleh-āne eyleme isrāf-ı pend
- 3400 Hā'vı hargüşı bu dem ko iy mahıl
İstimā' etmezven anı şöyle bil
- 3401 Bunca zārı bunca āh-ı bī-kerān
Bil degüldür ihtiyārı her zemān
- 3402 Kendü kendüyle oda düşmez kişi
Var durur elbetde taqdırüñ işi
- 3403 Bu melāmetden dilüñ kütāh kıl
Şamtı her dem kenuñe hem-rāh kıl
- 3404 Ko beni sen kendüme hālūñe bak
Bu melāmet nārına tap cānı yak
- 3405 Söylegil miqdāruña göre kelām
Olmayasın tā ki āhır pür-melām
- 3406 Ol ki sözden tu'me-i hikmet yemiş
Var kelīmüñe göre kūsül dimiş
- 3407 Şöhetü lütf it şavtuma germ olup
Kavl-i bārid saçma bād-ı serm olup
- 3408 Başmağıl bāğ-ı edebden taşra pā
Tā çü bülbül ırmeye dām-ı belā
- 3409 Bilmez-iseñ ger cevāhir hürmetin
Eyleme kim bāri kadr ü kıymetin
- 3410 'Ayndur çeşmüm kadd-i yārānda serv
Gül-sitāndur hüsnüm anda ol tezerv

- 96b 3411 Kūr ola ol 'ayn ki anda serv-i yār
Rüste olup kalmaya dāyim karār
- 3412 İssüz ol gül-zāra ko bād-ı hazān
Kim komaya anda bülbul bağ-bān
- 3413 Yūri var etme baña sen kurı pend
Ölmelü şayruya tütüzme sipend
- 3414 Çün degüldür ihtiyār-ı kār-ı 'aşk
Tu'la olmaz müdām etvār-ı 'aşk
- 3415 Pes anı ben niçesi redd eyleyem
Yolları çok kankısın sedd eyleyem
- 3416 Benven ol derd ü muhişk perverdesi
Ger olursam olam anuñ mürdesi
- 3417 Cān verürsem n'ola ger yolına ben
Kim anuñdur cān ü dil hem mülk-i ten
- 3418 Sırçadur göñlüm ki çün iy nîk-nām
Şındurup urma aña seng-i melām
- 3419 Atılınca berg-i gül bir yārdan
Yeg durur taşlar yığa ağıyardan
- 3420 Baña benden özge kim hem-dem olur
Öz özüm gerü baña mahrem olur
- 3421 Pendüñi var başuña kıl iy muhill
Ko beni hālümde sen kendüñi bil
- 3422 Cāhile tu'm-ı naşihat iy hümām
Telh olur kılmaz anı iltizām
- 3423 Ebleh olan dürr-i pendî cāvidān
Bir şebbehçe 'aynına almaz 'iyān
- 3424 Mefhar-i 'ālemden irmişdür bu dürr
Buyurupdur böyle kim el-hakk mürr
- 3425 Bu kelāmı çünki Sūsen kıldı gūş
Oldı sūsen gibi pes lāl ü hamūş
- 3426 Oldı Gül hālinde yine rüz ü şeb
Eyledi Nevruz-ile 'ayş ü tarab

NEVRÜZ-İ DİL-FÜRÜZ GÜL-İ RÜŞEN-DİL BİRLE 'İŞRET
EDERKEN NĀ-GĀH GÜLÜŇ 'ĀŞIKI VÜ 'AŞKINDA ŞĀDIKI
GİBTĀ ADLU BİR DĪV GELÜP NEVRÜZ'I GÜL-İLE GÖRİCEK
KAPUP KĀF ARDINDA MAHBÜS ETMESİNDEDÜR. *73

- 3427 Reh-i nürdur āh iklīm-i kaşas
Böyle etmiş bunda teşrih-i guşas

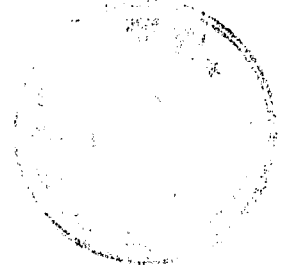
- 3428 Söyleyen Nevruz şāhuñ kışşasın
Böyle dīmiş ol cevānuñ guşşasın
- 3429 Var-idi bir dīv-i hūnī ol zemān
Eylemişdi Kāfuñ ardında mekān
- 97a 3430 Key katı hūn-hā^Vr ü bed-girdār-idi
Ehrimenler içre hem-murdār-idi
- 3431 Ahbeş ü bed-fi'l idi ol la'īn
Adı Gıbtā kendüsi pūr-hışm ü kīn
- 3432 Şan'atı olmuş-idi mekr ü hiyel
Niçeye irmiş-idi andan hālel
- 3433 Zışt-rū vü bed-sīrdi ol pelīd
Hā'ifī olmuş-idi dīv-i medīd
- 3434 Sihr birle tutmuş-idi 'ālemi
Kul edinmiş idi cinn ü ādemi
- 3435 Olmuş-idi nā-gehān 'āşık Gül'e
Dest irürmezdi velī ol Bülbül'e
- 3436 Vardı zīrā hırz ü ta'vīzi anuñ
Bilesince ism-i cāvīzi anuñ
- 3437 Bulmaz-idi ol sebebden fırsatı
Kim kapa ol mäh-i rūşen tal'atı
- 3438 Pes gelür idi irakdan gāh gāh
Eyler-idi gün cemāline nigāh
- 3439 Kāni' olurdu irakdan rü'yete
Gayrı zarr virmezdi ol meh-tal'ata
- 3440 Yine 'azm-i Kāf edüp giderdi ol
Böyle niçe kerre seyr iderdi ol
- 3441 Yine bir gün geldi gördi ol la'īn
Oturup Gül 'işretin eyler hemīn
- 3442 Līk var yanında bir gün yüzlü mäh
Başa komış mihr-veş altun külāh
- 3443 'Ays eder Gül birle ol mihr-i cihān
Eylemiş mäh-ile hırşīd iktirān
- 3444 Çün bunu gördi hemān-dem ol la'īn
Cān ü dilden oldu şāha hışm-gīn
- 3445 Şabr kıldı tā ki bezm oldu penāh
Yaluñuz taht üzre hālvat kaldı şāh
- 3446 Buldı fırsat aña ol seg nā-gehān
Kıpdı anı uçdı ol lahza revān
- 97b 3447 Aldı şāhı hālvetine geldi pes
Didi şāha hışmīa iy bed-nefes

- 3448 Vey ğarīb ü bī-kes ü ħāṽr ü nizār
Sen kim olduñ kim kılasın vaşl-ı yār
- 3449 Bilmedüñ mi sen beni iy bed-güher
Almaduñ mı idi ħālūmden ħaber
- 3450 Uş saña bir iş kılam tā rūzgār
'Ālem içre kıla benden yād-ġār
- 3451 Böyle deyüben şehi bend eyledi
Zarbla cismini kerşend eyledi
- 3452 Pūştine urup niçe biñ pençeler
Güne güne eyledi işkenceler
- 3453 Çenber-āsā kâmetini kıldı ħam
Tās tās içürdi aña zehr-i ġam
- 3454 Geh ħabanca birle pers etdi yüzün
Geh leked-küb-ile pest etdi özin
- 3455 Yardı cismin ħançer-i neb-tiz-ile
Yareler irgürdi tığ-i tiz-ile
- 3456 Mā-ħasal bu resme ol bī-raħm ü dīn
Eyledi işkenceler şāha hemīn
- 3457 Geh döğerdi geh söğerdi şāha ol
Dil uzadurdi o rūşen māha ol
- 3458 Yer yer āħir urd'aña pūlād-ı mīħ
Şemse karşu kıldı anı çārmīħ
- 3459 Kaldı anda niçe dem şāh-ı cihān
Gice gündüz eyledi āh ü figān

NEVRÜZ-I CİHÂN-SÜZ BİR MÜDDET HABSDE KALICAK
ĀĦİR SÜNBÜL BĀNÜ CEM'-İ 'ASKER EDÜP ĞİBĀ-Yİ DİV
İLE CENG EYLEYÜP, ĞİBĀYI HELĀK EDİCEK NEVRÜZ'I
ĦALĀŞ ETMESİNÜŦ BEYĀNINDADUR. *74

- 3460 Bir gün oturmışdı Sünbül şād ü mān
'Ayş ederdi dehrden bulup amān
- 3461 Ta ki irişdi ħavāşından biri
Dīdesinden dökerek kıan yaşları
- 98a 3462 Yirmir ü rek iderek feryād ü zār
Sünbüle didi ki iy zībā nigār
- 3463 Taħt ü baħt ü devletüñ naķz olmasuñ
Gül gibi ra'nā cemālūñ şolmasun
- 3464 Gördüğümdeñ dīñle ġel diyem ħaber
Seyr ederdüm Kāf'uñ ardın ben meġer

- 3465 Nā-gehānī gördüm ol Ğıbtā-yı dīv
Eyleyüp yüz biñ fiten eşhār ü rīv
- 3466 Ahz etmiş şöyle bir insānı ol
Diler ala gövdesinden cânı ol
- 3467 Pes getürdi vü anı bend eyledi
Cismine zarb urdı kerşend eyledi
- 3468 Āhır urup aña mīh-i āhenin
Çarmīh etdi anı ol hışm-gin
- 3469 Şöyle beñzer kim nigār-ı nīk-nām
Anı idinmişdi kardaş şād ü kām
- 3470 Ol durur ol hüsni zībā ol durur
Ya'ni kim Nevruz-ı şeydā ol durur
- 3471 Yüregüm bu nār-ı şefkat kıldı hark
Fülk-i ten gözüm yaşına oldu ğark
- 3472 Hayflar ol yāl ü bāle hayflar
Hayflar ol zülf-i dala hayflar
- 3473 Yazuğ ol serv-kadde iy nev-cevān
Tır-veş toğruyiken oldu kemān
- 3474 İy dirîğ ol gül gibi ra'nā-nigār
Kim yatur ıssı güneşde hā'ır ü zār
- 3475 Hayflar ol verde kim ğam urdı dest
Gül vücūdın eyledi hāk-ile pest
- 3476 Hayf ol nāzik-tene hayfā vü hayf
Kim erişmiş aña zahm-ı tır ü seyf
- 3477 Hār elinden pārenlenmiş yüregi
Tır-i ğamdan yārenlenmiş yüregi
- 3478 Çün eşitdi bunları Sünbül tamām
Hışma geldi bu işe ol nīk-nām
- 98b 3479 Dürdi yüzün hışmla ol ğonce-leb
İş-bu hāle eyledi ğāyet ğazab
- 3480 Güş kıldı çün bu acı sözleri
İki pür-hün tāsā döndi gözleri
- 3481 Gāh tırdı gāh oturdı hışmla
Dişine barmāğ urdı hışmla
- 3482 Emr kıldı andan ol mihr-i cihān
Oldı anda cem' leşker bī-kerān
- 3483 Per açup ol ceşş pervāz etdiler
Tarfetü'l-'ayn içre Kāfa yetdiler
- 3484 Bir yañadan tıydı ol Ğıbtā-yı dīv
Bildi Sünbül idiser kendüye rīv

- 3485 Ol dağı fi'l-hāl aldı leşkerin
Cem' idüp beglerin ü yiglerin
- 3486 Leşkerini dirdi çün ol bed-gümān
Sünbūli qarşulayu getdi revān
- 3487 Vardı bu aña o geldi buña hoş
Bir kazāda birbirine oldu tuş
- 3488 Çün gāzab-dār-idi bānū-yı zemān
Şaldı rahşın dīv-i Ğibtā'ya hemān
- 3489 Gördi Ğibtā çünki pūyān Sünbūl'i
Şaldı atın qarşuladı ol gülī
- 3490 Birbirine tolaşup ejder gibi
Eylediler hamle şīr-i ner gibi
- 3491 Bu yaña ol iki ceyş-i bī-kerān
Hamle kıldı biribirine revān
- 3492 Şīr-diller cenge āheng etdiler
Yügrüşüben şīr-veş ceng etdiler
- 3493 Girdi sīne kār-zār içre siper
Virdi oklar cisme ölmekden haber
- 3494 Şütfeler tolaşdı cisme mār-veş
Şokdı hançı kej-düm-i demmār-veş
- 3495 Seyfler niçeye yüz dönderdiler
Gönderi birbirine gönderdiler
- 99a 3496 Kelleler çün top-ı gālān oldılar
Baħr-i hūn içinde gerdān oldılar
- 3497 Rīze rīze oldu cevşenler yine
Rište rište oldu āhenler yine
- 3498 Āteş-āsā germ oldu harb çün
Anlara kopdı kıyāmet pes o gün
- 3499 Niçeler dest-i ecelden içdi cām
Her biri boyandı hūna lāle-fām
- 3500 Bu yañadan Sünbūl-i rüşen-beyān
Çaldı bir tīg-ile Ğibtā'yı revān
- 3501 Başı ol-dem top-veş düşdi yere
Gör neler ider şe'emenler sere
- 3502 Ceyş-i Ğibtā gördi çün ol hāleti
Kalmadı hīç birisinūñ tākati
- 3503 Her biri bulup hezīmet hāvr ü zār
Eylediler inhizām ü intişār
- 3504 Ceyş-i Sünbūl bunları kova kıra
Pes erişdiler kamusı ol yere

- 3505 Kim mekân etmişdi Ğıbtâ ol yeri
Mesken etmişdi o şeydâ ol yeri
- 3506 Geldi kaşına anuñ Sünbül-i revân
Gördi maḥbûs anda Nevruz-ı cihân
- 3507 'Aklı getmiş cû' ü zahmetden anuñ
Fikri getmiş derd ü miḥnetden anuñ
- 3508 Akmış ol billûr üzere sürḥ rûd
Yer yer olmuş zarb olınan yer kebûd
- 3509 Böyle gördi şâhı çün mâh-ı cihân
Eyledi pes derd-ile âh ü figân
- 3510 İlerü varup hemîn ol yâr-ı ḥâşş
Bend-i miḥnetden şehi kıldı ḥalâş
- 3511 Gül-ruḥına saçdı ol mâhuñ gül-âb
Hûşa geldi nâ-gehân ol âf-tâb
- 3512 Sünbûli gördi çü Nevruz-ı cihân
Geldi urdı pâyına yüzün revân
- 99b 3513 Didi Sünbül aña kim iy şeh-r-yâr
Kim ne etdi saña ḥâl-i rûzgâr
- 3514 Gül-ruḥuñ sürḥ-iken olmuş zerd-reng
Yirûñ olmuş la'l gibi böyle seng
- 3515 Serv-veş kaddûñ bükülmüş yâ gibi
Mümiyânuñ çenber olmuş râ gibi
- 3516 Didi Nevruz aña kim iy gül-'izâr
Ḥüsn ü devlet birle olgıl nâm-dâr
- 3517 Hızr mısın sen bu dem irişdüñ baña
Raḥmet irişsün Hudâ'dan tapuña
- 3518 Ben ğarîbe luṭf-ı bî-ḥadd işledüñ
Ölmüş-iken yine cân bağışladuñ
- 3519 Bağuña ḥar-yâd desti irmesün
Ravzaña bî-gâne kimse girmesün
- 3520 Ölmüş-iken girü dirgürdüñ beni
Gün yüzüñle kadre ırgürdüñ beni
- 3521 Eyledüñ ben derd-mendi sen ḥalâş
Olmuşam kul saña eyle 'abd-i ḥâşş
- 3522 Pes buyurdi ol Gül-i rûşen-beyân
Kim Süleymânî merâhimden revân
- 3523 İrürüben cism-i şâhâ sürdiler
Yer yer ol zahmına merhem urdılar
- 3524 Yetdi ol sâ'at oñıldı yâresi
Oldı bânûdan o derdüñ çâresi

- 3525 Aldı bānū tahta şahı şād ü mān
Per açup pervāz kıldılar hemān
- 3526 Tarfetü'l-'ayn içre irüp geldiler
Taht-gāh-ı Sünbül olundı maqarr
- 3527 Tahta çıkdı ol iki mihr-i cihān
Kıldılar burc-ı şerefde iktirān
- 3528 Emr olındı bezme bünyād etdiler
Dār-ı 'ayş ü nüşī ābād etdiler
- 3529 Oldı sākiler perī dil-berleri
Şundılar sāgar güneş-manzarları
- 3530 Hüb-rûlar serv gibi tutdı şaff
Çaldılar sâzendeler şeş-tā vü deff
- 3531 Rakşa girdi dil-berān-ı lūliyān
Devr kıldı sākīyān-ı Mūliyān
- 3532 Bir neçe gün kaldı bunda şehir-yār
Māh Sünbül'le geçürdi rûzgār
- 100a 3533 Bu yañadan ol Gül-i rüşen-beyān
Turdı yirinden şehir-geh şād ü mān
- 3534 Halvet-i şāha erişdi çün güneş
Menzilinde gördi yok ol māh-veş
- 3535 Hāneden perī-veş olmuş nā-bedīd
Bilmedi-kim nireye getdi vahīd
- 3536 Pes civārı irdiler ol-dem kamu
Kıldılar eṭrāfı cümle cüst ü cū
- 3537 Niçe kim şahı taleb-kār oldılar
Bulmayup mahzūn ü nālān geldiler
- 3538 Gördi Gül anda çün işbu hāleti
Zerre deñlū kalmadı hīç tākati
- 3539 Çekdi dest-i gamla ceybin kıldı hāk
Bīm idi kim kendözin ide helāk
- 3540 Yüzini tırnaklayup ol māh-veş
Yandı nār-ı firḳate hem çün güneş
- 3541 Nāle kıldı 'ūd gibi derd-ile
'Ālemi toldurdi āh-ı serd-ile
- 3542 Şagular şagup müdām etdi enīn
Nāle vü āh-ile oldı pūr-ḥanīn
- 3543 Taşlara urdı dil-i bī-kīnesin
Şu gibi taşlarla dögdı sīnesin
- 3544 Sünbülün Gül-tek perīşān eyledi
Seyl-mānend eşki seylān eyledi

- 3545 Gül-ruhına dökdi gözden jâleler
Bitdi bağında dühânî lâleler
- 3546 Yüzini tırnaqlayup kan eyledi
Levh-i billûrını mercân eyledi
- 3547 Gördi âhîr nâle ile bitmez iş
Âh ü efgân-ile başa yetmez iş
- 3548 Eyleyüp şöñ hâleti endîşe ol
Pes zarûrî kıldı şabırî pîşe ol
- 3549 İltizâm-ı şabr idüp ol nigâr
Gözledi kim ne ediser rûzgâr

GÜL-İ RÜŞEN-DİLÜN MEY Ü NÂYLA 'AYŞ Ü 'İŞRET Ü
ŞEVK Ü ŞOHBET ETMESİNÜN BEYÂNINDADUR. *75

- 3550 Gel-berü gel söyle iy dil hem-çü ney
Şevkle cûş eylegil mânend-i mey
- 3551 Ney ile feryâda gel bülbül gibi
Mey gibi cûş eyle açıl gül gibi
- 3552 Ney gibi var 'ömrüñi virme yele
Mey gibi cûş eyle dilden şevkle
- 3553 Ney gibi râz-ı nihânuñ kılma fâş
Mey gibi akıtma gözden kanlu yaş
- 3554 Ney gibi igende ber-bâd olmağıl
Mey gibi bî-aşl ü bünyâd olmağıl
- 100b 3555 Hâlûñ olmasun perişân ney gibi
Telh olmasun kelâmuñ mey gibi
- 3556 Ney gibi dilden müdâm eyle figân
Mey gibi olsun dilüñ toptolu kan
- 3557 Ney gibi söyle kelâm-ı pür-uşûl
Mey gibi dilden revân cûşende ol
- 3558 Ney gibi şevk-ile çün geldim dile
Sözde mey-veş cûşiş id 'aşkla
- 3559 Turdı bir gün Gül ederek ney-veş âh
Derd ü gamdan mey gibi hâli tebâh
- 3560 Emr kıldı ney gibi efgân ede
Mey gibi çeşmini hûn-efşân ede
- 3561 Meclis etdi bezm içine geldi ney
Câm-ı la'lînler ayaklar tıldı mey
- 3562 Bezm içinde pes neyi iñletdiler
Virdiler mey ehl-i bezme ser-be-ser

- 3563 Ney şadâsı 'âleme viridi şafâ
Câm-ı dil viridi dile zav' ü ziyâ
- 3564 Ney şadâsı 'âleme şaldı hurûş
Mey şafâsı bula diller kıldı cûş
- 3565 Ney şadâsı ehl-i bezmi etdi mest
Mey-tek oldu her biri hâk-ile pest
- 3566 Ney şadâsı ehl-i bezmi kıldı deng
Eyledi her birisin mey la'l-reng
- 3567 Ney şadâsı çünkü tutdı şavt-ı nerm
Meyden oldu kelleler ol lahza germ
- 3568 Ney gibi Gül âh ü efgân eyledi
Mey gibi dilden hurûşân eyledi
- 3569 Ney şadâsı aña şaldı zelzele
Etdi bülbül gibi meyle gulgule
- 3570 Ney gibi pes şevkle geldi dile
Mey gibi ol-dem kızardı 'aşkla
- 101a 3571 Sûsen'e ney gibi râzın etdi fâş
Didi mey-veş gözden akar kanlu yaş
- 3572 Nâle eylerven dem-â-dem ney gibi
Acı yaşum gözden akar mey gibi
- 3573 Ney gibi toptoludur başum hevâ
Cûş eder mey gibi gönlüm dâyimâ
- 3574 Eylerem ol yâr-içün ney gibi âh
Mey gibi olmuş durur hâlüm tebâh
- 3575 Ney gibi ben eylerem zâr ü figân
Mey gibi gözüm kapağı tolu kan
- 3576 Ney gibi dilde harâret var durur
Mey gibi femde merâret var durur
- 3577 Ney şadâsı câna viridi gûşmâl
Mey şafâs'etdi dili âşüfte-hâl
- 3578 Ney gibi var 'ömrümi virdüm yele
Düşmişem uş mey-sıfat dilden dile
- 3579 İnlerem bağrum delük mânend-i ney
Ruğlarum zerd oldu olmuşken çü mey
- 3580 Kalmadı dükendi şabrum ney gibi
Akıduram eşk-i çeşmüm mey gibi
- 3581 Sem'uma girdükçe şavt-ı ney müdâm
Mey gibi cûşiş ide dil iy hümâm
- 3582 Varluğum ney gibi ber-bâd eylerem
Turmayup mey birle feryâd eylerem

- 3583 Ney şadāsın eyledükçe istimā'
Mey şafāsı birle eylerven semā'
- 3584 Şavt-ı ney etdi beni aşüfte-hāl
Cür'a-i mey gibi oldum pāy-māl
- 3585 Göñlüm ārām eylemez olmasa ney
Rāhat olmam içmez-isem cām-ı mey
- 3586 Okuram ney gibi eş'ār-ı firāk
Mey gibi yakdı beni nār-ı firāk
- 3587 Ney gibi gelsem figāna şevkle
Cām-ı mey ağız açup hayrān kala
- 101b 3588 Ney gibi hālüm diger-gündur benüm
Eşk-i çeşmüm seyl-i mey-gündur benüm
- 3589 Ney gibi bağrum toludur derd-ile
Mey içüp yürürven āh-ı serd-ile
- 3590 Ney hevāsı bī-karār etdi beni
Mey şafāsı pūr-humār etdi beni
- 3591 Ney baña virdi katı dīvānelik
Mey dile bahş eyledi mest-ānelik
- 3592 Ney olur her dem benümle hem-nefes
Baña bu mey ayağıdur dest-res
- 3593 Ney dem-ā-dem yār ü hem-demdür baña
Dağı bu mey cāmı mahremdür baña
- 3594 Her nefes ney gibi eylerven enin
İçmez-isem mey olur göñlüm hazin
- 3595 Eylerem ney gibi dilden āh ü zār
Mey beni eyledi mest-i bī-karār
- 3596 İmdi luṭf it baña dermān eylegil
Hoş-huşul-i vaşl-ı cānān eylegil
- 3597 Ger müyesser olmaz-ise vaşl-ı yār
Ölürem boynuña kanum yūri var
- 3598 Bunları işitdi Sūsen gül gibi
Şevkle cūş eyledi bülbul gibi
- 3599 Pes kelāma geldi ol şīrīn-sūḥan
Didi kim iy gül gibi nāzūk-beden
- 3600 Sūzişüñden dāyim iy sīmīn-beden
Şem'-veş şızdum eridüm tırma ben
- 3601 Miḥnetüñ ruzı bugün dündür baña
Rūz-ı rūşenler kara gündür baña
- 3602 Gül yüzüñsiz gül-sitānı neylerem
Ḥazretüñsiz cism ü cānı neylerem

- 3603 Derd-i 'aşkuñdan senüñ iy gül-'izār
Lāle-veş sīnem olupdur dāğ-dār
- 3604 Yuṭaram kanlar dem-ā-dem gül gibi
İñlerem şad-derd-ile bülbul gibi
- 3605 Sen yanarsın gerçi mānend-i çerāğ
Lāle-veş bağrum benüm pūr oldu dāğ
- 3606 Kanda getdi yār bilmem nideyüm
Niçe vaşl-ı yāri hāşıl ideyüm
- 3607 Kanda durur bilmezem cānān ili
Kandadur sen çākere sulṭān ili
- 3608 Yok durur hüdhüd ki irsāl eyleyem
Ol şehe i'lām-ı ahvāl eyleyem
- 3609 Ger bileydüm kanda durur mülk-i yār
Yüz süriyü varur idüm iy nigār
- 3610 İşiginde çehrem idüp pāy-māl
Eyler-idüm ol nigāra 'arz-ı hāl
- 102a 3611 Dir idüm kim bir gülüñ vardur senüñ
Niçe gül bir bülbulüñ vardur senüñ
- 3612 Nār-ı şevkuñ cānın iḥrāk eyledi
'Aşk anı meşhūr-ı āfāk eyledi
- 3613 Şaçlaruñ gibi perīşān hāldür
Dāyimā zülfüñ gibi pā-māldür
- 3614 Kākülüñ gibi tağılmışdur günü
Her dem āh-ile mürür eyler düni
- 3615 Künc-i gam içinde kalmışdur zelīl
Gün cebīnüñ birle aña ol delīl
- 3616 Esdügince dem-be-dem bād-ı nesīm
Andan olur büy-ı müyuñ ol şemīm
- 3617 Kaşlaruñ gibi kaddi oldu kemān
Gamzeñüñ tīrin'eder kurbān cān
- 3618 Çeşm müşg-veş dili pūr-hūn durur
Gözleri yaşı akar Ceyhūn durur
- 3619 Kirpügüñ oklarına cān verür
Şaçlaruñ küfrine imān verür
- 3620 Halvetinde dek ṭururken nā-gehān
Gün yüzüñ ol māha etmişler 'iyān
- 3621 'Aşık olmuş saña Nīlūfer gibi
Nār-ı 'aşkuñla yanar āzer gibi
- 3622 Lāle gibi hālüñ urmuş aña dāğ
Gice vü gündüz yanar hem-çün çerāğ

- 3623 Teşne-dildür leblerüñ la'line ol
Teşneye âb-ı vişâl eyle vuşûl
- 3624 Gûş edelden dürr-i dendānuñ senüñ
Pes unutdı dürrin ol-dem kendünüñ
- 3625 Ağzuñı yād ideli iy mūmiyān
Kalmamışdur kılca bu cisminde cān
- 3626 Dirdi 'ömri dānesin dihgān-ı mevt
Zer'-i rûzı bād-ı gamla oldu fevt
- 3627 Tağdı zülfüñ boynına hābl-i metīn
Aldı cānın bu hādeng neşterin
- 102b 3628 Gözde dem'-i rûy-ı zerdi iy kamer
Ol iki hāline istiḡhād eder
- 3629 Çin-i zülfüñ fikr kılsa nā-gehān
Guşsa şāhı üstine şalar gamān
- 3630 Dās-ı miḡnet zer'-i 'ömrin biçdi bil
Günleri gam dünler-ile geçdi bil
- 3631 Nāle birle eylese ger demdeme
Pes olur pūr yir-ile gök zezeme
- 3632 'İd ü vaşluñ-çün senüñ iy şehir-yār
Gice vü gündüz olupdur rûze-dār
- 2633 Nār-ı miḡnet ile maḡzûl oldu ol
Eşk-i çeşmi birle melûl oldu ol
- 3634 Giceler yummaz gözin ılduz gibi
Gün cemālüñ gözedür gündüz gibi
- 3635 Bir ayağ üzre turup ol baḡtı şüm
Yanar ağlar giceler mānend-i mūm
- 3636 Şoldı gamdan ol nihāl-i tāzesi
Naḡz buldı ḡusn-i bī-endāzesi
- 3637 Hicrūñ-ile bī-ser ü sāmāndur ol
Ebr gibi dāyimā giryāndur ol
- 3638 Gül gibi miḡnetle şoldı ṭal'atı
Mūya döndi nāl oldu kāmetsi
- 3639 'Aşkuñ-ile ol durur sevdā-zede
Bu muḡabbet nārına āteş-gede
- 3640 Kaldı miḡnet bendi içinde esīr
Oldı şehir-i gamda 'aşkuñla şehir
- 3641 Guşsa mülkinde odur şāhib-kırān
Bu melāmet kal'asına pās-bān
- 3642 Hırmenini şabrınuñ virdi yele
Düşdi 'aşkuñla senüñ dilden dile

- 3643 Yok gamuñdan özge bir mahrem aña
Dūd-ı āhend-i bihīn hem-dem aña
- 3644 Dām-ı 'aşka düşdi naḥcīr oldu ol
Bu sebebden dilde gam-gīr oldu ol
- 103a 3645 Turma aḡlar ider āh-ı āteşin
Āb ü āteş içre olmışdur mekīn
- 3646 Dürr-i meknūn gibi cismi tāzedür
Hüsn ü ḡulḡ içinde bī-endāzedür
- 3647 Belini egdi belālar hem-çü yay
Deldi tīr-i gam dilin mānend-i nāy
- 3648 Kaddi inceldi miyān-ı mūr-veş
Nāle eyler turmayup ṭanbūr-veş
- 3649 Micmer-i gamda yanar mānend-i 'ūd
Dāmeninden ṭutışupdur hem-çü dūd
- 3650 Derd içinde rāya döndi kāmeti
Hāk-i gamdan şoldı ol ḡül-ṭal'atı
- 3651 Geçdi rūzı ḡuşsa birle māh ü sāl
Māh-ı bedr-iken o mihr oldu hilāl
- 3652 La'lüñi ezkāḡ eder ol nīk-nām
Zikrūñi evrād edinmişdür müdām
- 3653 Nāme-veş dūrildi 'ömri ḡünleri
Şām-ı firḡat birle geçdi dünleri
- 3654 Bezm-i 'aşkuñ etdi Hākḡ ḡalbinde cem'
Cānı oldu pes o bezm içinde şem'
- 3655 Eyledükçe dem-be-dem feryād ü āh
Tīre olur ḡök yüzinde mihr ü māh
- 3656 Aldı cānın tīr-i gam iy nāzenīn
Bir ramak ḡalmış durur andan hemīn
- 3657 Nār-ı gam dilden uzatdukça zebān
Bu vücūdı mülkini yaḡar revān
- 3658 Tīr-i çeşmüñ anı naḥcīr eyledi
Ol sebebden böyle tebşīr eyledi
- 3659 'Aṭfet eyle ol za'īfe gel-berü
Şefḡat eyle ol naḡīfe gel-berü
- 3660 Anda k'olmaya ta'aṭṭuf iy nigār
Yeg durur andan ṭuyūr-ı mūhre-dār
- 3661 Şām-ı hicrūñde te'essüf eyledi
Hāline 'ālem te'ennüf eyledi
- 103b 3662 Nār-ı 'aşkuñ niçe kim ta'zīb ede
Şanma ol andan yüzün taḡlīb ede

- 3663 Gözlerüñ yağmacısı olmış Moğol
Buldılar ol nâ-tüvâna niçe yol
- 3664 Dūd-ı āhı tutduğınca göge rāh
Sürme eyler dūdesini mihr ü māh
- 3665 Niçeye dek āh ü efgān kıla ol
Niçeye dek böyle nālān ola ol
- 3666 Niç'ola kaşuñ gibi kaddüñ kemān
Niçe bülbul-veş ola nāle-künān
- 3667 Niçe bir hicrūñle ol efgān ede
Nār-ı firkatle dilin biryān ede
- 3668 Niçe çeşmūñ gibi ola haste ol
Habl-i zūfūñle kala pā-beste ol
- 3669 Pes demidür aña şefkat idesin
Nār-ı miñnetden 'itākat idesin
- 3670 Gül-şenūñden gire dire güllerüñ
Deste deste kuça bu sünbüllerüñ
- 3671 Mūyuñı her dem teşemmüm eyleye
Cām-ı la'lūñle tena'um eyleye
- 3672 Dem-be-dem la'lūñ şarābuñ nūş ede
Anuñ-ile cānını dil-ñūş ede
- 3673 Dāyimā koğa şaçuñuñ būsını
Ġabġabuñuñ dağı destin-būsını
- 3674 Gerdenüñ dāyim der-āġūş eyleye
Mūmiyānuñ turma āġūş eyleye
- 3675 Hāstedür şunġıl şehā cām-ı lebūñ
Aña teşmīm eyle sīb-i ġabġabuñ
- 3676 Girmedin sīne diler ol mübtelā
Kim senūñle sīne-ber-sīne ola
- 3677 Sā'id-i sīmīnūñi kuçsam dir ol
Bu gül-i nesrīnūñi koğsam dir ol
- 3678 Hem diler kim destūñe yüzün süre
Ġabġabuñuñ sīnesine dendān ura
- 104a 3679 Serv-veş kaddüñ der-āġūş eyleye
Dem-be-dem cām-ı lebūñ nūş eyleye
- 3680 Hicrūñ-ile haste-dildür mā-ħaşal
Cām-ı la'lūñ birle ħālin şora Gül
- 3681 Eyleyüben feth-i bāb-ı mekremet
Kılġıl ol dermān-deye gel merħamet
- 3682 Hāke düşmiş bir güherdür ol nigār
Başda tutsañ alup anı yiri var

- 3683 Hün-ı luṭfuñ birle sîr-âb eylegil
Cânını yüzüñle pür-tâb eylegil
- 3684 Eyleseñ bir dem 'inâyetle nazâr
Ola şâfî vü muşaffâ ol güher
- 3685 Gel-berü gel iy meh-i enver aña
Gün cemâlüñ luṭf edüp göster aña
- 3686 Şam-ı hicrûñle gözi görmez ziyâ
Gün cebînüñ aña virsün rûşenâ
- 3687 Gel yetiş şâhum teraḥḥum çağıdur
Câm-ı la'lüñle tena'um çağıdur
- 3688 Künc-i gam içinde ol meh kılmasun
'Andel-âsâ âh ü nâle kılmasun
- 3689 Çün eşitdi Gül buları gül gibi
Âh ü feryâd eyledi bülbül gibi
- 3690 Başladı mânend-i ney feryâd ede
Kâr ü bârın ser-te-ser ber-bâd ede
- 3691 Gice gündüz ṭurmadı kıldı figân
Dûd-ı âhından boyandı âsmân
- 3692 'Âşıka ger olmaz-ise vaşl-ı yâr
Eylemez hiç şabr-ile ârâmı kâr
- 3693 Vaşl-ı dil-dârı müyesser ola çün
Zahmına merhem eder anuñ o gün
- 3694 Eşk-i çeşmi dîdeden anı
Nâle vü feryâd ü efgâni diñer

NEVRÜZ SÜNBÜL'DEN YÂRİNE GETMEGE İCÂZET TALEB
EDÜP SÜNBÜL DAHI DİVLER-İLE ŞÂH-I FERHÂR'A
GETÜRMESİNDEDÜR; ŞÂH DAHI GÜL-İLE VÂŞIL OLUP
ŞOHBET KILMASINDADUR. *76

- 104b 3695 Kışsa ehvâsında pervâz eyleyen
Böyle yazmış bu makâli söyleyen
- 3696 Bir neçe dem şâh-ı Nevruz-ı cihân
'İşret etdi Sünbül ile şâd ü mân
- 3697 'Âkıbet yâdına düşdi dil-beri
Mâh öñinden yüz urup öpdi yeri
- 3698 Didi kim iy dil-ber-i hûbân-ı dehr
Gül-vücûduñdur bugün cânân-ı dehr
- 3699 Devlet ü ḥüsn-ile olgıl müstedâm
'İzzet ü baḥt ü şerefle ber-devâm

- 3700 Eyledüñ haddsiz kerem in'âm-ı tām
Cūd ü mahz-ı luṭf hem ikrām-ı tām
- 3701 Her ne kim olmışdı lâyıḳ şānuña
Etdüñ olsun āferīn ihsānuña
- 3702 Luṭf ü cūduñ iy meh-i ferḥunde dil
Yir ğubārı eyledi ğāyet hacil
- 3703 Hāṭır-ı pūr-küştemüz şād eyledüñ
Bend-i ğamdan bizi āzād eyledüñ
- 3704 Gün cemālūñden edüp tahşīl-i nūr
Bu dil-i maġmūma irişdi sürür
- 3705 Sāye-i luṭfuñda iy maḥmūd-dil
Oldı hoş-maḥşūl her maḳşud-ı dil
- 3706 Bir dahı sen şāhdan oldur murād
K'olmaya bu rüz-ı firḳat imtidād
- 3707 Hāl-i bīmārı añup yād idesin
Cānumı vuşlat-la dil-şād idesin
- 3708 Üstüñüze niçe bir yük olalum
Emr kılūñ def'-i zahmet kılalum
- 3709 Umaram bu dem ki ihsān idesiz
Hoş-ḥuşūl-i vaşl-ı cānān idesiz
- 3710 Hāzretūñden şimdi budur mültemes
Vuşlat-içün olasin feryād-res
- 3711 Şimdiye dek etdüñüz haddsiz kerem
Kılduñuz ben bendeye 'addsiz kerem
- 3712 Dilerem kim iltesiz sultānuma
Devletūñde irişem cānānuma
- 3713 Rū'yet-i dil-dārı ḥāşıl eyleyem
Cānumı anuñla hoş-dil eyleyem
- 3714 Gün yüzinden çeşmüme ire ziyā
Tal'atından feyz ola cāna şafā
- 3715 Hūn-ı luṭfı birle dil sīr-āb ola
Gün cemālinden göñül pūr-tāb ola
- 3716 Bunları işitdi bānū-yı cihān
Yüz uruban didi iy cismüme cān
- 3717 Hāḳḳ verürse yāra vāşıl ideyüm
Vuşlatını saña ḥāşıl ideyüm
- 3718 Eyledüm bu rub'-ı meskūna seni
Vaşl edem ol ḳaşları nūna seni
- 3719 Hāşıl eyle vuşlat-ı dil-dārı sen
Şimdiden-girü senüñ bil yāri sen

- 105a 3720 Gün yüzinden cânuña irsün ziyā
Büy-ı müyü gönlüñe virsün şafā
- 3721 Pertev-i ruhsârı birle rüşen ol
Gül durur ol çün sen aña gül-şen ol
- 3722 Böyle diyüp eyledi ol dem giriv
Hâzır oldu niçe yüz biñ nerre-div
- 3723 Her biri bir dîve oldılar sevād
Açdılar per divler iy nām-dār
- 3724 Murg-ı 'ankā gibi pervāz etdiler
Mülket-i Ferhār'a irüp yetdiler
- 3725 Kodı Sünbül yere şāhı şād ü māl
Elvedā' idüp dahı oldu revān
- 3726 Turdı andan pes şeh-i gerdün-cenāb
Şehr içine geldi girdi āf-tāb
- 3727 Bülbul'e tuş oldu nā-geh nîk-nām
Gördi Bülbul şāhı oldu şād ü kām
- 3728 Pes segirdüp eyledi müjde Gül'e
Virde bu Gül'den haber ol bülbüle
- 3729 Gül eşitdi anı oldu şād ü māl
Karşu vardı şāh-ı Nevruz-ı revān
- 3730 Öpdi şāhuñ destin ol ferhunde-nām
Şeh de kıldı aña bî-hadd ihtirām
- 3731 Pes gelüp şād-ile ikisi bile
Geçdiler tahta sürür ü şevkle
- 3732 Yine dār-ı 'ayşı bünyād etdiler
Guşşa ile derdi ber-bād etdiler

ÇİN ŞEHR-YĀRI HĀKĀN-I NĀM-DĀR GÜLÜŃ EVŞĀFIN
EŞİDÜP 'ĀŞIK OLICAK GÜLİ GÜL ATASI MÜŞGİN ŞĀHDAN
ELÇİ GÖNDERÜP TALEB ETMESİNDEDÜR; MÜŞGİN DAHI
İKRĀR VİRMESİNDEDÜR. *77

- 3733 Gel-berü iy mihr ü meh-peyker yine
Söyle bir efsāne-i nev-ter yine
- 3734 Çün erişdüñ şeh-i Çin'den nāfe aç
Şafha-i sîmîne andan müşg saç
- 105b 3735 Bî-ḥaṭā geldüñ Hıṭa'dan çün revān
Müşg-i nāfın şāha ilet armağān
- 3736 Tā ki luṭfı bahş ede aña 'avaż
Cevher ide ḳadri olursa 'araż

- 3737 Gel kelāma imdi rengārū gibi
Silk-i nazmı turma diz lūlū gibi
- 3738 Söyle senden yād-gār olsun kelām
Seyfdür hoş olmaz olmak der-niyām
- 3739 İy Muhibbī kılma tatvīl-i sūhan
Söylegil efsānesin gāyet hasen
- 3740 Kişver-i efsānede seyyār olan
Böyle dimiş nākıl-i ihbār olan
- 3741 Mülk-i Çin'de var-idi bir şehir-yār
Devlet-ile olmuş-idi kām-kār
- 3742 Māl ü mülk ü leşkeri bī-hadd idi
Hem kılā' ü kişveri bī-'add idi
- 3743 'Ālem içre 'ilmle dānāyidi
'Adl ü dād içinde bī-hemtāyidi
- 3744 Kārı dāyim 'adl ü bezl ü dād idi
Kişveri çok mülketi ābād idi
- 3745 'Adli birle mülk ābādan olur
Zulm kılmakdan velī vīrān olur
- 3746 Mülk kim olmaya anda 'adl ü dād
Tiz harāb olur taş olsa felād
- 3747 Şöyle bil kim bād-ı şarşardur sitem
Şem'-i rüşendür memālik-i bī-elem
- 3748 Kosañ anı bāda karşı siyyemā
Hiç olur mı ol şem'de rüşenā
- 3749 Şan'atı 'adl olmuş-idi her zemān
'Adli birle pürdi ser-tā-ser cihān
- 3750 Halka dāyim işi bezl ü cūd idi
Cūd-veş dilde özi mevrūd idi
- 3751 Cüddur bār-ı dıraht-ı ādemüñ
Ziveridür mihr-i baht ādemüñ
- 3752 Anda kim olmaya bu cūd ü kerem
Mivesiz eşcāra beñzer lā-cerem
- 3753 Bir şecer kim ola şāhum mīve-dār
Bāgbānidur anuñ perverd-gār
- 3754 Ceyşi bī-hadd mülki ābādan-idi
'Ālem içre nāmıla hākān-idi
- 106a 3755 'Ayş ü 'işret eyler-idi rüz ü şeb
Kılur-idi şohbet ü zevk ü tarab
- 3756 'Ayş ederken bir gün ol şāh-ı cihān
Bir kişi kıldı gülüñ vaşfın beyān

- 3757 Çün eşitdi bu sözi hākān šāh
‘Āşık oldı pes Gül’e bî-iştibāh
- 3758 Çün hayāl-i Gül dilinde tutdı cā
Kālbî lā-büdd diledi vuşlat aña
- 3759 Didi göñlinde çü ben hākān olam
Dehr içinde yüce sultān olam
- 3760 Pes gerek kim baña hem-ser ola Gül
Bu göñül mülkine dāver ola Gül
- 3761 İmdi lā-büddür aña i’tā-yı māl
Tā gire ol genc ele bî-kıl ü kāl
- 3762 Vireyüm ben dahı bî-hadd sım ü zer
Ola kim gire elüme ol güher
- 3763 Çünki bu fikri muḳarrer eyledi
Vaşl-ı Gül-çün rāy-ı ekber eyledi
- 3764 Ol dūr-içün açdı la’lün kânını
Düzdi andan armaḡān erkânını
- 3765 Ba’dehu emr etdi hākān-ı cihān
Yazdılar bir nāme-i rüşen-beyān
- 3766 Söyleyen ol nāme kālinden bize
Bu lûgazla didi hālinden bize

LÜGAZ-NĀME *78

Fā’ilātün fā’ilātün fā’ilün

- 3767 Ol ne ṭurfe nesnedür kim bî-zebān
Her ne dilce dir iseñ eyler beyān
- 3768 Her kime olursa sırrın fāş eder
Kendüye nā-kesleri sırr-daş eder
- 3769 İki yüzlü olduḡıçün siyyemā
Kara sürdiler yüzine dāyimā
- 3770 Bî-edeblik eyledükçe gāh gāh
Çāk ederler yaḳasın bî-iştibāh
- 106b 3771 Gerçi bî-pādur cihānı seyr eder
Cümle ‘ālem anı baş üzre ṭutar
- 3772 Geh söz-ile ‘āleme ‘anber şaçar
Gāh zehr-i kātıl-i cān-ber şaçar
- 3773 Geh dūrilür ḡonce-i zanbak gibi
Gāh açılur şafḡa-i muṭlak gibi
- 3774 İy Muḡibbî kim bunu bilse ‘iyān
Ṭur ayaḡ üstine ol laḡza revān

- 3775 Dürmegil yüzüñi yüri nāme-veş
Hidmetind'ol gice gündüz hāme-veş

MEŞNEVİ

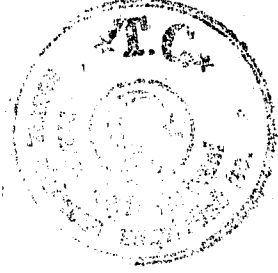
- 3776 Virdi bir Düstūr'a hākān nāmeyi
Didi yüri eyleme hengāmeyi
- 3777 Bizden eyle şāh-ı Müşgīn'e selām
Gördüğün hālūmden aña di peyām
- 3778 Tā ki şāhum ide şefkat ben kula
Ol Gül'i vire figān-ger bülbüle
- 3779 Aldı Kāşıd nāmeyi pes şād ü māl
'Azm-i Ferhār eyleyüp oldı revān
- 3780 Rüz ü şeb tırmadı kıldı tayy-i rāh
İrdi Ferhār iline bir şubh-gāh
- 3781 Şāh-ı Müşgīn'e erişdi bu haber
Kim ola aña şeh-i ferhunde-fer
- 3782 Şāh-ı Çīn'den irdi bir nakkāş-ı Çīn
Şöyle beñzer anda var bir nakş için
- 3783 Çün eşitdi bu sözi Müşgīn Şāh
Emr kıldı bindi ser-cümle sipāh
- 3784 Her ne kim var şehirde küçi ulu
Çıkıdı istikbāl-içün ol gün kamu
- 3785 Cūşa geldi halk çalkandı cihān
Şan ayağ üstine geldi ins ü cān
- 3786 Nāy-ı rüyīn etdi feryād-ı nefīr
Kūs-ı şūr-nā eyledi şavt ü şafīr
- 3787 Toldı 'ālem şavt birle velvele
Berr ü bahre düşdi havf ü zelzele
- 3788 Her ne kim var hayl-i ser-dār ü haşem
Çıkıdı istikbāl-içün cümle o dem
- 3789 Kāşıd'a ol lahza karşı getdiler
Müddet-i sehl içre varup yetdiler
- 3790 İrdiler çün kodılar yüz yerde baş
Döşediler ayağına çok kumāş
- 3791 Başı üzre dürr ü gevher saçdılar
Şan ki mihre necm-i ezher saçdılar
- 3792 Buldı zīnet şol kadar rüy-ı zemīn
Kim aña reşk eyledi Huld-ı Berīn
- 3793 Nakş-ı Erjenge dönüp naţ'-ı cihān
Şan döküldi arza necm-i āsmān

- 3794 Alup anı 'izzet ü ta'zîmle
Niçe biñ ikrâmla tekrîmle
- 107a 3795 Geldiler şehr içre cümle şād ü kām
Bir serāyı kıldılar aña maḳām
- 3796 Nüzl ü ni'metler çekildi bî-hisāb
Kim eder envā'-ı ḥūnı ihtisāb
- 3797 Çarḫa hem-ser ol serāy-ı zer-nigār
Tāk-ı gerdün-veş esāsı üstüvār
- 3798 Sāk-ı çarḫa küngüri kılmış 'urüc
Kalesi gerdün gibi zātü'l-burüc
- 3799 Şemsesinden ḥîre olmuş 'ayn-ı mihr
Manzarınuñ tāb-dārı nüh-sipîhr
- 3800 Hıştınuñ birisi sîm ü biri zer
Derzî-sā beynine ornanmış güher
- 3801 Tākı çün kavs-ı kuzah olmuş bülend
Sakf-ı zîbāsı mu'allā naḳş-bend
- 3802 Şuffe-i 'āliyyesi dārü'l-ferah
Turre-i müşgîni def' eyler terah
- 3803 Her ne kim mevcūd idi 'ālemde pes
Anda hep menḳüşdı iy pür-heves
- 3804 Kırdılar bir taht-ı 'ālā zer-nigār
Kim anuñ naḳşında mäh ü mihr zār
- 3805 Pes o tahtı elçi-yi ferḫunde-fer
Gün gibi geçdi vü edindi maḳarr
- 3806 Geçdi ol gün irdi hengām-ı seher
Nūra batdı cümle 'ālem ser-te-ser
- 3807 Çin-seherden tırdı pes Müşgîn Şāh
Başa ḳodı mihr-sā zerrîn külāh
- 3808 Zer-kemer bağlandı İskender gibi
Tahtına geçdi şeh-i ḥāver gibi
- 3809 Ba'dehu emr etdi şāh-ı bā-nizām
Ḳāşıd'a gelsün deyü irdi peyām
- 3810 Geldi Ḳāşıd ihtirām-ı tāmle
Şāh öñinde öpdı yir ikrāmla
- 3811 Evvelā açup lisān ḳaldurdı keff
Okudı şāha şenāyā vü tuḫaf
- 3812 Andan ol mektubını nez' eyledi
Pîş-i Müşgîn şāhda vaz' eyledi
- 3813 Didi Ḳāşıd aña kim iy pād-şāh
Rüy-ı a'dāñ ola şeb-āsā siyāh

- 3814 Hidmetüñi bilüben cânına farz
Kulluğın hâkân tapuña kıldı 'arz
- 3815 Niçe hâkân k'ol kapuñda bendedür
Servüñe çün sâye ser-efgendedür
- 3816 Didi cāndan olmışuz sultāna kul
Şāh ederse bizi kulluğa kabül
- 3817 Duğterini baña in'am eyleye
Kadrümün icrāsın i'zām eyleye
- 3818 Mülk-i Çin tā-şehr şehle bir ola
Her memālik lā-cerem ta'mir ola
- 3819 Bendediyem çün şehün ben pād-şā
Pes ne içün şāhdan olam cüdā
- 3820 Uştā budur şāha ağızdan peyām
Nāmede mektūbdur bākī kelām
- 3821 Pes vezir ol nāmeyi aldı revān
Okıyup mefhūmını kıldı beyān
- 107b 3822 Cevherün dürcine çok harc etmiş ol
Sözi cevher yirine dürc etmiş ol
- 3823 Yazmış evvel nāmede 'ünvān-ı hū
Kim anuñ fermān-beri 'ālem kamu
- 3824 Zātı vāhiddür yoğ işneyniyyeti
Kılmaz aślā iktizā zevciyyeti
- 3825 Çün 'ademden halkı ihrāc eyledi
Birbiriyle lā-büdd ezvāc eyledi
- 3826 Raḥmetine kimin ecder kıldı ol
Kimini kahrına mazhar kıldı ol
- 3827 Kimine elṭāfını iḥsān eder
Kiminün 'irs-ı 'arūsın yas eder
- 3828 İns ü cinn anuñ te'abbüd-dārıdur
Cümle 'ālem şun'ınun pür-kārıdur
- 3829 Ol verür her şahşa ālā-i cemil
Ol verür her şey'e ikdār-ı cezil
- 3830 Ol durur 'ālemde Dādār-ı ebed
Yok durur zıddı eḥaddür hem Şamed
- 3831 Ol durur her şan'at içün dest-gār
Ol durur bu 'ālemi perverd-gār
- 3832 Ol durur Mevlā vü Rabbü'l-'ālemîn
İsm-i a'lāsı durur tevkî'-i dîn
- 3833 Vaşfı birle her şahâyıf tolmaya
Nesne emrinsüz anuñ hiç olmaya

- 3834 Bir nefesden leyli cellā kıldı ol
Şubḥdan bir tıfl peydā kıldı ol
- 3835 Gicenüñ etdi muṭarrā sünbülün
Hem perîşān eyledi rūzuñ gülin
- 3836 Zātını bir bilmek-içün siyyemā
Virdi bu dünyāya bir mihr-i 'alā
- 3837 Kıldı anı rahmeten li'l-'ālemîn
Geldi çün ol şāh ü Ḥatemü'l-mürselîn
- 3838 Dār-ı dîn-i Ḥakkı bünyād eyledi
Müddet etdükde ābād eyledi
- 108a 3839 'Arz-ı ḥāl oldur ki min ba'dü'l-kelām
Olinur sen şāha yüz biñ kez selām
- 3840 Bilesiz kim böyle kılduk istimā'
Var-imiş bir āf-tāb ü meh-şuā'
- 3841 Gün yüzi dünyāyı rūşen eylemiş
Ruḥları bu dehri gül-şen eylemiş
- 3842 Pāk-dāmenmiş o serv-i ser-firāz
Kılmamış gonce dehānı keşf-i rāz
- 3843 Gül gibi daḥı güşāde olmamış
Gevherin ḥakkāk eline almamış
- 3844 * Yüzini görmeklige ḥurşîd ü māh
İstememişler bulmamışlar zerre rāh
- 3845 Didiler hūrî durur ol yā perî
Tal'atı yā meh yā şems-i ḥāverî
- 3846 Perde içre gonce-i mestūr imiş
Dāmeninden dest-bezler dūr imiş
- 3847 Mihr kim nūrından itmiş iktibās
Gökde bulmuş gün yüzinden in'ikās
- 3848 Gonce gibi bikr-imiş ol gül-beden
Kalbi fāriğmiş hevā-yı 'aşkdan
- 3849 Bildüm uşbunı ki tenhā olmaz ol
Açılur gül gibi şöyle kalmaz ol
- 3850 Bikr-i büzürg ola çün mestūr ola
Şanma bed-dil andan aşlā dūr ola
- 3851 Pîr-i sâbık köhne-i devr-i zemân
Böyle kılmış bu sözi bize beyân

3837 وحة للعالمين "Alemlere rahmet olarak (gönderdik)."

ختم المرسلين

"peygamberlerin sonuncusu".

3844 İkinci mısranın vezni bozuk. "İstememişler" kelimesi, "istemişler" şeklinde olabilir.

- 3852 Kim yedi yaşında duhter erde yeg
Olmaz-ise erde imdi yerde yeg
- 3853 Ol durur sultān-ı ner pes mültemis
Eyleye anı benümle hem-nefes
- 3854 Āf-tābı māha mahrem eyleye
Verdi bülbul birle hem-dem eyleye
- 3855 Tā dehānum bula hāddinden şafā
Verd alur nite kim günden ziyā
- 3856 Bu durur ma'lūm ola icmāl-i hāl
Bākisin bilür şeh-i nīgū-hışāl
- 3857 Ol durur me'mūl iy şāh-ı cihān
Kim ola maqbūl-i kul bendegān
- 3858 Ger olunsa emr bī-hadd zer verem
Ol dūr-içün niçe yük gevher verem
- 108b 3859 Çün eşitdi bunları şāh-ı cihān
Nāmeyi öpdı kodi başa revān
- 3860 Didi kim ben-daḥı şāha bendeyem
Her ne dirse emrini dārendeyem
- 3861 Māl anuñdur mülk anuñ efser anuñ
Bir kemīne kulı ben duhter anuñ
- 3862 Kadr-i ḥākāndur güneş ben zerreyem
Cūdı deryāsı içinde kaṭreyem
- 3863 Ḥāk-sār-iken ben idüp ercūmend
Zerre iken mihr-veş kılmış bülend
- 3864 Böyle diyüp izin virdi Kāşıd'a
Tā mekânına varup rāḥat ede
- 3865 Getdi andan mahrem-i ḥāşşına şāh
Didi Gülşāh'a ki iy gün yüzlü mäh
- 3866 Duhterüñ bilgil ki ḥākān istemiş
Mähı ol ḥurşid-i raḥşān istemiş
- 3867 İmdi mähı mihre hem-dem idelüm
Bülbul ile verdi mahrem idelüm
- 3868 Çün eşitdi bu sözi Gülşāh şād
Didi kim iy gün gibi rüşen-nihād
- 3869 Gün gibi ḥoş-fıkr-i rüşen eyledüñ
Ḥāṭırum perverd ü gül-şen eyledüñ
- 3870 Budur enseb imdi anı virevüz
Mihr-i raḥşāna mehi irgürevüz
- 3871 Göricek bu ḥāleti ḥalk-ı cihān
İdeler andan kamu kaṭ'-ı zebān

- 3872 Kıldılar bu fikr-ile pes irtikāz
Kim Gül-içün ideler bî-hadd ciḥāz
- 3873 Pes anı ḥākāna irsāl ideler
Ol ṣeḥe bu resme iclāl edeler
- 3874 Sāye-i gülde olup ol ercümend
Ola andan gün gibi ḳadri bülend

SÜSEN-İ ŞİRİN-ZEBÂN GÜLÜN ÇİN ŞAHINA VIRİLDÜĞİN
BİLÜP NÂLE VÜ EFGÂNLA GELÜP OL HÂLET-İ CİHÂN-
SÜZDAN MAKÂLET-İ ÂTEŞ-EFRÜZDAN GÜL'İ HABER-DÂR
ETMESİNDEDÜR. *79

- 3875 Bu sözi diñlerdi Sūsen ol zemān
Cümlesin bilüp Gül'e irdi revān
- 109a 3876 Her ne kim didiyse ṣāḥ-ı mu'anber
Virdi ser-tā-ser Gül'e ol-dem ḥaber
- 3877 Didı kim iy dil-ber-i ferḥunde-nām
Gül gibi baş üzre bulduñ ḳadr-i tām
- 3878 Söyle bu ḥāletden oldum-ki ḥabīr
Kim ne etdi ṣarḥ iy bedr-i münīr
- 3879 Āḥ anı ben niçe söyleyem saña
Kim neler etdi zemān saña baña
- 3880 Yeg durur ol kim edem ḳaṭ'-ı lisān
Olmaya tā ḥāl-i pūr-ḡuşşam beyān
- 3881 N'ola lāl olsamdı iki gözlerüm
Tek eşitmeydüñ perīşān sözlerüm
- 3882 Bilmezem ḥayfā dirīḡā n'ideyüm
Ḳankı mülke 'āzīm olup gideyüm
- 3883 Ḥazretüñ bilgil ki ḥākān istemiş
Sen perīyi dīv-i fettān istemiş
- 3884 Oldı rāzı bu söze sultān atañ
Seni aña viriserdür ḥān atañ
- 3885 Dāmen-i Gül ḥāra düşdi iy dirīḡ
Bülbülü āvāre düşdi iy dirīḡ
- 3886 Yārdan mehcūr olısardur ṭapuñ
Sevdüğinden dūr olısardur ṭapuñ
- 3887 Ol kişi kim yārdan mehcūr ola
Gide nūrı dīdeden bī-nūr ola
- 3888 Rūy-ı yār-ile o kim olmaya ṣād
Nār ola gül-ṣen aña ḥoş-nihād

SELÂTİN-İ CİHÂN VÜ HAVÂKÎN-İ ZEMÂN KA'BE-İ
MÜŞERREFEDE 'AZZEMEHA'L-LAH İCTİMÂ' EDÜP

180B

BİR RŪZ-İ ŞERİFDE VÜ ZEMÂN-İ LATİFDE TEZYİN-İ ZEMİN
KILINUP BÂR-GÂH-İ A'LÂYÂN Ü HAR-GÂH-İ MU'ALLÂYÂN
KURULUP GERDŪN-MİŞÂL HIYÂMLA YER YÜZİ ÂRÂSTE VÜ
KULEL ÇETR HÂYLÂ EVC-İ FELEK PİRÂSTE OLUP ENVÂ'-İ
Nİ'MÂ-İ BÎ-NŪMÂYÂN VÜ AKSÂMÜ'L-ET'İME BÎ-NİHÂYÂT
PİŞÜP ZİYÂFET-İ İNS Ü CİNN OLMASINDADUR. *118.

- 6466 Çin-seherden çün götürdi ser güneş
Başına urındı nūr-efser güneş
- 6467 Geydi nārenci kabāsın zer-nigār
Etdi yer yüzine bî-hadd zer-nişār
- 6468 Çün görindi çehre-i gül-günla
Şahn-ı arzı kıldı pūr altunla
- 6469 Cāme-i zer-beft geydürdi yere
Şaldı zer-pister ser-ā-ser yerlere
- 6470 Yaydı gabrā' üzre nūrānī bisāt
Gök yüzinden çekdi arza zer-simāt
- 6471 Hayl-i zulmet ser-te-ser buldı fenā
Nūr-ı 'adl-i mihr gösterdi ziyā
- 6472 Behre-mend oldı çü bezlinden zemīn
Geydi pes sincāb ü kākumlar hemīn
- 6473 Oldı memlū bu cihān envār-ile
Toldı bāğ-ı dehr şan ezhār-ile
- 6474 Çün toğurdi dehr tıfl-ı pūr-sürūr
Cümle 'ālem eyledi ol hāle sūr
- 6475 Gam bisātin dürdi bu ferrāş-ı dehr
Şād ü mān oldı görüp arz ü sipihr
- 6476 Çünki böyle oldı taltīfāt-ı şubh
Söyledi dil bir niçe ebyāt-ı şubh

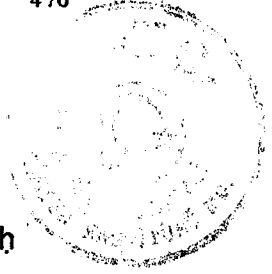
KAŞİDE-İ ŞUBH DER-SÂLÂR-İ ASÂKÎR-İ CİHÂN SULTÂN
SÜLEYMÂN HÂN MEDHİNDE *119

Fa'ilātün fa'ilātün fa'ilātün fa'ilün

- 6477 Zāhir etdi çün ufukdan şemse-i zer-dār şubh
Geydi nārenci kabā her deşt ü her kūh-sār şubh
- 6478 Nāle kıldı 'andelīb-i pūr-nevā biñ derd-ile
Oldı memlū gulgule ser-be-ser gül-zār şubh

- 181a 6479 İnhidām-ı çarh-ı gerdün olmasun diyü meger
Tāk-ı eflāke seher urur zer-i mismār şubh
- 6480 Şevkle Fir'avn-ı sama mu'cize 'arz evleyün
Kıldı Mūsā-veş yed-i beyzā revān ızhar şubh
- 6481 Zāg-ı şeb getdi çü tāvus-ı felekden nā-gehān
Eyledi peydā hemīn bir beyza-i zer-kār şubh
- 6482 Tīg-i hindūsiyla niçe zulmeti def' eyleyüp
Leşker-i envāra oldı çin-seher sālār şubh
- 6483 Zeyl-i gerdūnda şafağdan her gece kanlar yutar
Tañ mı durur gösterürse la'l-gün ruhsār şubh
- 6484 Gül-sitān-ı çarh içre dest-i kudret nā-gehān
Aşkare eyledi pes bir gül-i bî-hār şubh
- 6485 Tabla-i mihr tutup el üzere bu pîr-i felek
Kırş-ı müşgîn arza kıldı oluban 'atţār şubh
- 6486 Kurtulup Fir'avn-ı şebden âteş-i Mūsileyin
Dāmen-i gerdūna urdı çin-seherden nār-ı şubh
- 6487 Şāh-ı a'zam hazret-i Sultān Süleymān-ı zemān
Kim nesīm-i luţfı birle oldı hoş-âşār-ı şubh
- 6488 Jāleyi izi tozına ol cihān-dāruñ revān
Dürr ü gevher gibi eyler dāyimā işār-ı şubh
- 6489 'Adli nūrından münevver olmasa anuñ eger
'Arza eyler miydi dehre nūr-ile dīzār şubh
- 6490 Şemsi uşturlāb edinüp irtifā'-ı devletin
Her seher-geh 'āleme virür müdām ihbār şubh
- 6491 Olmasa hırşid rüyı aña pertev-bahş eger
Olmaz-idi dāyimā mesrūr her dem-sāz şubh
- 6492 Pür-şafā bir kāse tutar şöyle memlū nūr-ile
Hāk-i pāyına nişār eyler anı hem-vār şubh
- 6493 Eyleyüp ta'rîf ü temdih ola mîr-i a'zāmı
Turmayup bülbül eder evşāfını ezkār şubh
- 6494 Halka 'ādetdür anuñ medh ü şenāsı rüz ü şeb
Eylemişdür dilde 'ālem luţfını tezkār şubh
- 181b 6495 Dāmen-i gerdūnda idüp 'arz bir mir'āt-ı zer
Görmek-içün gün yüzün eyler aña enzār şubh
- 6496 Bitürüp sahn-ı semāda nā-gehān bir verd-i tor
Eyledi bārān-ı luţf-ile yiri gül-zār şubh
- 6497 Şubh-dem çün yāda geldi bir gazel nazm eyledüm
Söyledüm dürr gibi sözler eyledüm tekrār şubh
- 6498 'Arız-ı gül-günını 'arz etdi çün ol yār şubh
Ol sebebden oldı beñzer maţla'-ı envār şubh

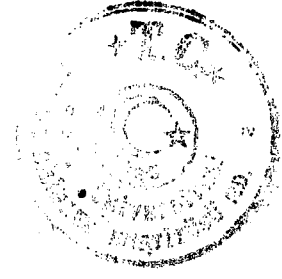

- 6499 Tutar ağzında kılursın mehi şayd etmege
Gör ne çok başlu müş'abid olup 'ayyār şubh
- 6500 'Māhı sīmīn şavlecān ü mihri idüp top-ı zer
Çarh meydānında oynar dāyim ol dil-dār-ı şubh
- 6501 Mısr-ı hüsnuñ tahtına idüp cülūs ol mäh-ı fer
'Arz-ı ruhsār eyledi dünyāya Yūsuf-vār şubh
- 6502 Tāc-ı zer urınmaz-idi başına iy şāh-ı hüsñ
Gün yüzüñ nūriyla ger olmasa ber-ğurdār şubh
- 6503 Tālī' olur diyü ol mihr-i sa'ādet şevkle
Çin-seherden eyledi dünyāya istibşār şubh
- 6504 İy Muhibbī mihr-i rüyından eşer almasa ger
'Arşa-yı rüy-ı sefīd eyler miydi her-bār şubh
- 6505 Şām-ı muhabbet içre hālüm n'olisardur Hüsrevā
Bağruma fakr odı urdı hışm birle nār şubh
- 6506 Bār-ı fāka nāle gibi eyledi cismüm naḥīf
İderem her gice nāle kıluram biñ zār şubh
- 6507 Görmedüm akça meger ol Zühre-i bādām ola
Görmedüm altun meger mihri görem ben zār şubh
- 6508 Pāy-dār ol 'izzet ü baht ü şevkle Hüsrevā
Tālī' oldukça şerefde mihr iy sālār şubh
- 6509 Nār-ı kahrūñ düşmenānuñ kahr-ile etsün helāk
Şaçduğunca rüy-ı arz üzre güneş envār şubh

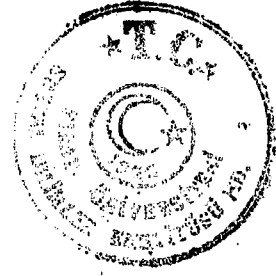
182a

MEŞNEVİ

- 6510 Çin-seherden tırdı Nevrüz atası
Emr kıldı şāh-ı firüz atası
- 6511 Zaḥmelerle çaldılar biñ cüft kūs
Toldı şīti birle anuñ Rūm u Rūs
- 6512 Söyledi şur-nā edüp dilden figān
Nāy-ı rüyīnler sürūd etdi revān
- 6513 Yer yüzini tutdı āvāz-ı nefīr
Şūrlar dem çekdiler mānend-i şīr
- 6514 Dögdi güm güm sīnesin taḥl ü dühül
Būḳ-ı rüyīn nāleden ḥālī degül
- 6515 Sīnesin gerdi nekḳārā ceng eder
Çekdi üstine elifler zaḥmeler
- 6516 El ele urup o zenc-i zerd-ten
Ten tenenle tutdı dehri şayḥadan
- 6517 Şevkle mehterler idüp gulgüle
Şaldılar 'ālem içine velvele

- 6518 Her biri şād-ile olup nağme-ver
Günbed-i çarhı revān gümletdiler
- 6519 Hüb-rûlar çaldı çün şavt-ı semā'
Rağs urup çarh-ı berīn etdi semā'
- 6520 Ba'dehu şeh Ferruh-ı 'ālī-mekān
Eyledi feth-i hazāyīn şād ü māl
- 6521 Harc-ı yağmayiçün aldı nişfını
Dağı halka bahş kıldı nişfını
- 6522 Şāh çün bu resme rütbet eyledi
Herkese ta'yīn-i hīdmet eyledi
- 6522 Geldi mehterler ser-ā-ser şād ü kām
Mekke şahrāsında kurdılar hıyām
- 6524 Göge kılmış cümleñ başı 'urūc
Kulle-i gerdūnlayın zātü'l-burūc
- 6525 Perdeler çarh-ile hem-ser oldılar
Çetrler göge berāber oldılar
- 182b 6526 Her 'amūd-ı bār-gāh-ı Hüsrevān
Mihver-i gerdūndan virdi nişān
- 6527 Yer yüzini bağladı müşgīn-tīnāb
Her birinüñ 'uğdesi pūr-müşg-i nāb
- 6528 Her tīnābda şanasın bir mīh-i zer
Kevkeb idi eylemiş yerde makarr
- 6529 Kurdılar her bār-gehde biñ serīr
Her birisi zer velīkin lā-naẓīr
- 6530 Çarh-ı farkı her birinüñ pāyesi
Dehri hayrān eyledi pīrāyesi
- 6531 Küngüri hem-ser kamūnuñ ayla
Resmi bilinmez birinüñ rāyla
- 6532 Cümleye yāķūt virmiş zeyn ü zīb
Naķşına dil anlaruñ olur firīb
- 6533 Dürr ü la'l-ile müzeyyen her biri
Dürlü reng-ile mülevven her biri
- 6534 Kimi şandel anlaruñ kimi kebūd
Kimi aķzar kimi aķmer kimi 'ūd
- 6535 Kurdılar bir taht-ı 'ālā der-miyān
Kim anuñ hayrānı taht-ı āsmān
- 6536 Kurdılar şağında üç taht-ı kebīr
Hem şolında üç serīr-i müstenīr
- 6537 Künde-kārī her biri 'āc ü ruḥām
Görse dil olur fūsūsın şād ü kām

- 6538 Kūylar var mihr-veş zerrīn kamu
Dehre virmiş zihleri tezyīn kamu
- 6539 Kıldılar çetr anlara vālāyla
Virdiler zīb-ile fer dībāyla
- 6540 Şaldılar bī-hadd menādil cümle zer
Üstine hem çok vesāyid şaldılar
- 6541 Yaydılar zerrīn nihāli reng reng
Var kamuda peyker-i bebr ü peleng
- 6542 Şadra geçdi anda her bālīn-i zer
Cümle olmuş manzar-ı şems ü kamer
- 183a 6543 Sīne gerdi her biri ejder gibi
Her birisi tūrdı şīr-i ner gibi
- 6544 Her emīre çün olur anlar zahīr
Şadrda bulsa 'aceb mi cümle pīr
- 6545 Yaydılar yer yüzine zerrīn bisāt
Her birinden dehre irişdi neşāt
- 6546 Çekdiler gābrāya altunlu nikāb
Tutdı būrka' nūrdan rüy-ı tūrāb
- 6547 Döşediler kalılar heb ibrişīm
Bile memzūc ibrişimle zer ü sīm
- 6548 Rüy-ı gābrāyı hemīn dem ser-te-ser
Kalı-yı zerrīn ile setr etdiler
- 6549 Geçdi bir taht üzre Kisrā oldu şadr
Buldı tāk-ı saltanat anuñla qadr
- 6550 Geçdi şağına anuñ Fağfūr-ı Çīn
Şolına Kayser karar etdi hemīn
- 6551 Eyledi yirinde hem Hākān karar
Birisinde Ferruḥ ol sultān karar
- 6552 Geçdi bir tahta daḥı Müşgīn Şāh
Birine Nevruz ol şahib-kūlāh
- 6553 Geçdi bir tahta Yemen şahı Rebī'
Hem birisine 'Aden ḥānı Bedī'
- 6554 Daḥı sāyir begler etdiler karar
Her biri zer-taht üzre nām-dār
- 6555 Zümre zümre mīr ü mīrān geldiler
Her biri bir cāyı eyledi maḥarr
- 6556 Cūk cūk irüp sipāhī mīr ü kul
Kimi tūrdı kim oturdı kol kol
- 6557 Tūrdı bir dīvān ki gerdūn-ı sipihr
Daḥı seyyārāt ü encüm māh ü mihr

- 6558 'Devr edelden ancılayın rütbeti
Görmemişler idi zīb ü zīneti
- 6559 Seyre tırnışlardı anda ins ü cān
Zīk bulmuşdı nüfūs-ile cihān
- 183b 6560 Tırnak oturmak işi oldu tamām
Geldiler üstādlar cümle be-nām
- 6561 Evvelā irişdiler cān-bāzlar
Birbirine oluban dem-sāzlar
- 6562 Kurdılar çarha berāber rīsmān
Kaldı bālāsına hayrān ins ü cān
- 6563 Kakdılar her bir resen başına mīb
Kurdılar rüy-ı hevādan çārmīb
- 6564 İpler üzr'üstādlar cān-bāz olup
Murgla her biri hem-pervāz olup
- 6565 Gösterüben niçe lu'b-i bī-kerān
Oynadı her biri olup-cān-feřān
- 6566 Kavs-ı berçin anda çenber etdiler
Özlerin mihr-ile hem-ser etdiler
- 6567 'Adl mīzānını elde tutdılar
Top-ı mihri oynayuban utdılar
- 6568 Mihr ü māhı her birisi tepsi-sā
Eylediler lu'b birle zīr-i pā
- 6569 Her birisi geçdi bir yüzden hayāl
Şakıdılar şevkle tūṭī-miřāl
- 6570 Geldiler hem küşt-girān-ı zemān
Hısn-ı kuvvetde kāmı pās-bān
- 6571 El verüp birbirine tutdı güreş
Her bir'etdi halka kaddin māh-veş
- 6572 Serpe geçdi birbiriyle bir zemān
Çatdılar çün kebş baş başa revān
- 6573 Birbiriyle tutuşup şarmaşdılar
Lām-elif gibi olup tolaşdılar
- 6574 Dostken birbiriyle anlar yine
Toladı āhir ayak birbirine
- 6575 Her birisi anda bir lu'b aşdılar
Kuvvet-ile birbirini başdılar
- 6576 Geldiler hem kāse-bāzān şevk-ile
Lu'be girdiler ser-ā-ser cūkla
- 184a 6577 Her birisi bülbul-āsā nağme-ver
Elde tutar mihr-veş zer-kāseler

- 6578 Kāse-i gerdūnı lehv ü lāğla
Oynadurlar şöyle bir barmāğla
- 6579 Kāh kāse birle hem-ser oldılar
Sāye-veş geh anı hāke şaldılar
- 6580 Dönmesinden kāsenūñ ay ü güneş
İnkılāba geldiler pes baħr-veş
- 6581 Geldiler şevk-ile mevzūn-bāzlar
Cümle bûlbûl gibi hoş-āvāzlar
- 6582 Rakşa girdi her biri gerdūn-mişāl
Gösterür her biri bir yüzden hayāl
- 6583 Kıldı şîrîn-kārlıklar her biri
Sözde pes hāl eylediler şekeri
- 6584 Geldiler hem zūr-bāzān-ı cihān
Zūr ü bāzū-yile cümle pehlevān
- 6585 Etse kuvvet her biri ger bir nefes
Koparurdu miħver-i gerdūnı pes
- 6586 Tağları top eyleyüp ayva gibi
Oynadurlar şöyle bir elma gibi
- 6587 Her biri ger eylese bir hamle zūr
Merkez-i arzı yerinden ede dūr
- 6588 Zūr ü bāzūda kāmı pehlevān
Anlara kavs-ı kuzah olmış kemān
- 6589 Mā-haşal her nām-dār ü nām-ver
Eyledi ol yerde izhār-ı hüner
- 6590 Yakdı yer yer aşçılar bu yaña od
Tutdı gökler yüzün ol od-ile dūd
- 6591 Yerde kim āzer yanardı yek-sere
Külçe külçe şan nücūm inmiş yere
- 6592 Anda şan her bir kazan bir küh idi
Yā olar bir gāre-i enbūh idi
- 6593 Çarbla hem-serdi sîpālar hemîn
Üç ayağ urmuşdı anlar ber-zemîn
- 184b 6594 Her kazanuñ taşı 'anber-gūn idi
İçi kâfūr-ile hoş mevzūndı
- 6595 Yok haṭā didüm taşı olmuşdı tām
Rūz-ı rüşendi içi iy nîk-nām
- 6596 Bağrını etmiş delük kef-gîr-i zer
İrmeye kefdan aña tā kim zarar
- 6597 Çenber etmiş kāmetini yahni-keş
Halka olmuş her birisi māh-veş

- 6598 Tolu kazgān içi lahm-i gūsfend
Dağı sevr-ile hamel iy ercūmend
- 6599 Gördi tāb-ı āteşi 'icl ü hamel
Bağı yağını eritmiş mā-ḥaşal
- 6600 Sīnesin biryān edüp anda kebāb
Döne döne yandı hem-çün āf-tāb
- 6601 Mihver-i gerdūn kebāba sīḥ idi
Kutb-ı eflākūñ bir alṭun mīḥ idi
- 6602 Şançılan sevr ü hameldi 'iclle
Bişen aḡnāmuñ ḥisābın kim bile
- 6603 Ni'met aḡsāmını kim eyler ḥisāb
Dāne-i dīke olur mı ihtisāb
- 6604 Cem' oluban anda 'allāf-ı zemān
Ārd birle oldu memlū ol mekān
- 6605 Şems-i tennūrını kızdurup felek
Pes bişürdi anda niçe biñ çörek
- 6606 Halkalar her birisi gerdūn mişāl
Lezzet ü zevk-ile bulmuşlar kemāl
- 6607 Barmağa ḥamsü'l-mübārek yazılı
Çörek üzre sikke-i nev kazılı
- 6608 Sīm-tepsiler meh-i tābān-veş
Zer-şahanlar anda mānend-i güneş
- 6609 Her ṭabak bir nīl-gūn gerdūn gibi
Kāseler bir süfre-i pūr-ḥūn gibi
- 6610 Çāşni-gīrān erişüp ser-be-ser
Her biri elde tutar peşgīr-i zer
- 185a 6611 Döşediler evvelā destār-ı ḥūb
Yaydılar andan simāt-ı nīl-gūn
- 6612 Çekdiler ni'metleri pes bī-ḥisāb
Her çörek şan anda kurş-ı āf-tāb
- 6613 Zer-şahan üzre konılmış dāneler
Şan dökülmüş şemseye dürr-dāneler
- 6614 Meh gibi her tepside pālūdeler
Levni ebyaz lezzeti şehd ü şeker
- 6615 Her kaçan ire diyü engüşt-i şāh
Yüregi oynar şuda şan 'aks-i māh
- 6616 Şemseler üzre konılmış zerdeler
Şemse-ender-şemseler olmuş meger
- 6617 Hem dağı memlū gülāc-ile ṭabak
Cümleñ içi tolu sīmın varak

- 6618 Lokma lokma olmuş o māmūniyyeler
Ta'mda her biri çün şehd ü şeker
- 6619 Dāneler üzre zülābiyyā ki var
Şemselerdür dürrler üzre āşikār
- 6620 Ni'met içre çün gül-i zer zerdeler
Çekmiş üstine şekerler perdeler
- 6621 Niçe biñ selvā vü tihū mākiyān
Her yeri meşvā vü pür-çerb iy cevān
- 6622 Şaldılar şol deñlū ni'met yollara
Behre andan irdi her yohsullara
- 6623 Yufkalar meh gibi arza virde tāt
Dūd-ı ne'mā'dan tutıldı āf-tāt
- 6624 Baħr-i rūganda kaşıklar āşikār
Şandeliler idi şan iy şehir-yār
- 6625 Şan şu baħr-idi o ni'met hāşılı
Kim anuñ olmaya hergiz sāhili
- 6626 Ol kadar baş oldu envā'-ı ni'am
Mār u mūr oldu anuñla muğtenem
- 6627 Kelle-i şekerler oldu zīr-i pā
Şerbet-i şehd akdı anda cūy-sā
- 185b 6628 Çün bu resme yaydılar envā'-ı hūn
Eş'-şalā dendi ta'āma pes o gün
- 6629 Yendi içildi nihāyet ser-te-ser
Pes edildi şerbet-i şehd ü şeker
- 6630 Yenmek içilmek işi oldu tamām
Bezme būnyād urdılar pes şād ü kām
- 6631 Geldi ol dem māh-tal'at sākiyān
Her birisi şundılar kut-ı revān
- 6632 Tırdı andan dil-berān-ı sīm-sāk
Her birisi tıtdılar la'līn ayak
- 6633 Anda şan her bir kadeh bir verd-i ter
Gül-şen-i bezm içre açılmış meger
- 6634 Her şurāhī şanasın bir sebz-i serv
Sāgar üstinde anuñ hem-çün tezerv
- 6635 Cām-ı pür-cevher tutup her sākiyān
Rāhatü'l-ervāh şundılar revān
- 6636 Saçların idüp müberka' dün gibi
Devr-i şöbet eylediler gün gibi
- 6637 Eylediler sāgarun bağrını hūn
Ehl-i meclis rüyı oldu lāle-gūn

- 6638 Hālet-i bāde 'aceb hālet durur
Kim anı nūş idene selvet verür
- 6639 Mümsik-i zerd eri cömerd eyler ol
Ehl-i tañnış olanı merd eyler ol
- 6640 Bendeyi eyler hemîn şāh-ı cihān
Pīr-i bī-tāba verür tāb ü tevān
- 6641 Eyleyenler nūş ol cām-ı Cemi
Gözine göstermez olur 'ālemi
- 6642 Tab'-ı insānı tamāmet ter tutar
Bu nihāl-i bāğ-ı 'ömri tāzeler
- 6643 Kalbi muzlim olanuñ mışbāhıdur
Hüzni ü guşşa fi'linüñ miftāhıdur
- 6644 Şüretüñ zer olsa eyler la'l-i nāb
Bī-kuvā olsañ verür cismüñe tāb
- 186a 6645 Bezimde çün sākiyān-ı sīm-sāk
Ehl-i bezme virdiler la'līn ayak
- 6646 Pes bir elden cümlesi mest oldılar
Düşüp ayakdan yere pest oldılar
- 6647 Bādeden her biri oldu kelle germ
Ara yerden getdi pes cilbāb-ı şerm
- 6648 Unudup her biri elde sāgarı
Güft ü gūya başladılar her biri
- 6649 Geldiler muṭribler āgāz etdiler
Her birisi nağme perdāz etdiler
- 6650 Cümle 'avvādān gelüp şaff tutdılar
Zühre-āyīn hūblar deff tutdılar
- 6651 Gūş-ı 'üdi burdılar barmāgla
Yırtılar çengüñ yüzün tırnāgla
- 6652 Şavt-ı rūh-efzāyı iş'ār etdiler
Hālet-i kânūndan iḥbār etdiler
- 6653 Sīnesini rişte rişt'etdi rübāb
Oldı rakḳāş anda māh ü āf-tāb
- 6654 Çün nevādan nağme-perdāz oldılar
Cümle 'uşşāk-ile dem-sāz oldılar
- 6655 İşfahān seyrin edüp her sīm-sāk
Būselikden tutdılar cāy-ı 'ırāk
- 6656 Neyleri biñ derd-ile iñletdiler
Şavt-ı şeş-tāyı revān diñletdiler
- 6657 Āhire irdi çü kārı gulguluñ
Şaklugin degdürdiler pes bülbulüñ

- 6658 Etdiler çün cân ü dilden gulgule
Kıldılar ta'lîm-i nağme bülbüle
- 6659 Cân ü dilden muṭribân-ı germ-dil
Şevk-ile etdi şadâ cân-ı kesel
- 6660 Neyleri tûṭileyin söyletdiler
Derd-i devrândan haber-dâr etdiler
- 6661 Yüz kızardup gün gibi meclisde deff
Tîr-i ah 'âşîka olmuş hedef
- 6662 'Âlemi inletdiler şeş-tâyile
Inlediler şavt-ı rûḥ-efzâyile
- 6663 Ol şadâdan gümledi tāk-ı felek
Rakşa girdi şevkle hûr ü melek
- 6664 İşbu resme 'işret eylerken tamām
Nâ-geh irişdi o gün hengām-ı şām
- 6665 Rûy-ı arzı mâh rûşen eyledi
Dehri gün bitmesi gül-şen eyledi
- 6666 Yandı yer yer tāk-ı gerdûnda nücûm
Elde kevkeb tutdılar kandîl ü mûm
- 6667 Geydi kunduz postın pîr-i felek
Ezdiyâd-ı zîkr kıldı her melek
- 186b 6668 Gökde encûm yakdı fânûs-ı hayâl
Girdi rakşa çarḥ rakḳâşân-mişâl
- 6669 Şîşe-bâz-ı dehr efsûn-sâzlık
Eyleyûben kıldı âteş-bâzlık
- 6670 Şihb atıldı âsmânîler gibi
Remy-i tîr etdi kemânîler gibi
- 6671 Şeş-der-i eflāk içinde mûhre-vâr
Top-ı hûr ser-geşte olup kaldı zâr
- 6672 Eyleyûp ferrâşlar ol-dem şûrû'
Yakdılar bezm içine bî-hadd şûmû'
- 6673 Her biri bir yerde bulup meşgale
Yakdılar şevk-ile bî-hadd meş'ale
- 6674 Mümlar tutdı yeri ılduz gibi
Rûşen oldu ol gece gündüz gibi
- 6675 Şanasın her şem' bir sîmîn beden
Zer-şema'dân üzre kılmışlar vaṭan
- 6676 Bağrı sîmînini örtmiş nâr-ı 'aşk
Her biri kılmış feşân-envâr-ı 'aşk
- 6677 Sîne biryân her biri Vâmık gibi
Akıdurlar göz yaşın 'âşık gibi

- 6678 Her birinüñ var başında tãc-ı zer
Eylemişler taht-ı zerrinde maķarr
- 6679 Geldi pes ortaya âteş-bãzlar
Her biri âteşle efsün-sãzlar
- 6680 Göklere kandiller ağdurdılar
Âsmâniler yere yağdurdılar
- 6681 Kıldılar zeyn arzı gül-efşânla
Bir güli hem-ser-i meh-tãbânla
- 6682 Çarblar urdı zemîn yüzine nãr
Gök yüzün kıldı hevâ-yı pür-şerâr
- 6683 Rûy-ı arzı rûşen etdi mäh-tãb
Nûr-ı âteşden tütildi âf-tãb
- 6684 Koparup başa tırãķa nã-gehãn
Lerzeye geldi zemîn-ile zemãn
- 187a 6685 Kurdılar yer üzre çetr-i âteşin
Aşdılar âvîzeler oddan hemîn
- 6686 Yir ile gök arası pür oldu od
Tutdı ol od-ile rûy-ı dehri dūd
- 6687 İşbu tavr-ile neçe ay şubh ü şãm
Eylediler 'ayş ü 'işret müstedãm
- 6688 İşbu hãlâtı ola şanmañ muhãl
Bir kurı efsâne ola yã hayãl
- 6689 'İrs-ı şãhı eyledüñse seyr ger
Buña tañ etme yûri iy mu'teber
- 6690 Niçe şeh ol âf-tãb ü meh şuã'
Necm-i bahtı dâyim eyler irtifa'
- 6691 Rûşen iden dehri râyıdur anuñ
Tãķ-ı Kisrã hãķ-i pâyıdur anuñ
- 6692 Bende-i ednâsıdur Fağfûr-ı Çîn
Bir gedâsı ola hãķãn-ı zemîn
- 6693 Çãķerinüñ kaşrı dâri Kayşer'üñ
Mesken-i 'abdi serâyı Sencer'üñ
- 6694 Ebr-i luţfı 'ãleme zıll-ı zelîl
Meh yüzü katında gün şey-i kalîl
- 6695 Hãķ-i pâyından efãzıl behre-mend
Kadr-i 'ãlem mühr-i luţfiyla bülend
- 6696 Tutdı hükmi 'ãlemi mãnend-i bãd
Zi-sa'adet saltanat tahsîn-bãd
- 6697 Hikmet içre dürr-i bî-aķrândur ol
Fıtnat içre şãhib-i 'irfândur ol

- 6698 Sāyesinde buldı devlet āf-tāb
Kadre irdi mäh olup 'ālī-cenāb
- 6699 N'ola Hind ü Sind'den alursa bāc
Çin ü Māçin ü 'Irākeynden ħarāc
- 6700 Hāk verüp durur Süleymānlık aña
Yaraşur bu dehre sultānlık aña
- 6701 Ayağı tozı durur kuhl-i cilā
Hāk-i rāhın mihr edinür tūtiyā
- 187b 6702 Tıgı şala dehr meydānında tāb
Lerze eyler gökde kuruş-ı āf-tāb
- 6703 Ben ne hākem kim kılam sultānı medh
Zerre eyler mi meh-i tābānı medh
- 6704 Kanda kim varsa zafer yāri ola
Dāyimā İzid nigeħ-dārı ola
- 6705 Kışsamı bilür benüm Düstür Şāh
İnfihām eyler sözüm bī-iştibāh
- 6706 Āşaf-ı şānı ki ol Ayās-ı Hāşş
Tal'atın gördükde kalmaz dilde paş
- 6707 Gül cemāli gün gibi tābendedür
Serv ü ser-keş aña ser-efgendedür
- 6708 Nüh-felek mesned emīr-i mu'teber
Dād-bīn ü dād-dār ü dād-ger
- 6709 Rāst-rāy ü fikr ü şāhib-meşveret
Zātına meftūh bāb-ı mekremet
- 6710 Hātem-āsā cāmī'-i luṭf ü kerem
Ma'den-i cūd ü seħā şāhib-himem
- 6711 'Āleme dürrler nişār eyler sözi
Şerbet-i kand cūy-bār eyler sözi
- 6712 Hādım olanlar aña ihlāşla
Olsa fāzıl tañ mı nedür hāşşla
- 6713 Ebr-i cūdı 'āleme gevher-nişār
Dest-i bezli yer yüzine zer-nişār
- 6714 Būy-ı ħulķından mu'aṭṭardur cihān
Muḡtenimdür ħūn-ı luṭfindan zemān
- 6715 Ehl-i ħilm ü dāniş ü müşgil-güşāy
Şāhib-i tedbīr ü fikr ü 'aql ü rāy
- 6716 Müşterī-fiṭnat şeh-i şāhib-şeref
Zübde-i ħayl-i desātīr-i selef
- 6717 Āf-tāb-ı sāye-güster meh-şıfat
Mecma'-ı elṭāf-ı Keyvān-mertebet

- 6718 Bâbı olmışdur penâh-ı ehl-i fakr
 Âsitân-ı dâd hâvh-ı ehl-i fakr
 188a 6719 Fazl ü kadri birle herkes ercümend
 Luţf ü cūdından halâyık behre-mend
 6720 Hıdmet iden aña yıl u ayla
 Hem-ser olursa 'aceb mi ayla
 6721 Âşaf-ı Sultân Süleyman-zemân
 Kâmilü'l-kadr ü şeh-i 'âlî-mekân

KÂR-I 'AYŞ Ü NÜŞ TAMÂM OLICAĞ BİR SÂ'AT-I
 MEYMÜNDA VÜ VAKT-I HÜMÂYÜNDA NEVRÖZ-İLE GÜL'E
 VÜ REYHÂN'LA SÜNBÜL'E VÜ BÜLBÜL İLE SÜSEN'E VÜ
 LÂLE İLE BİR SİMİN-TENE 'AKD-I KÂBİN EDÜP GÜLE
 TEZYİN VİRMELERİNDEDÜR. *120

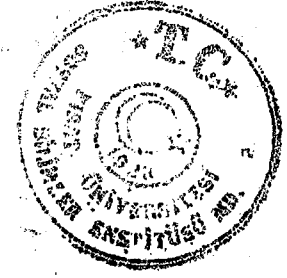
- 6722 Kâr-ı 'ayş ü nüş oldu çün tamâm
 Pes buyurdi Ferruh-ı 'âlî-makâm
 6723 Kıldılar 'âlimleri bir yere cem'
 Bezmi pür-nür etdiler mânend-i şem'
 6724 Her birisi tutup uşturlâb-ı zer
 Sâ'at-i sa'dı tutup gözetdiler
 6725 Kıldılar bir sa'd vakti ihtiyâr
 Okıdılar buţbe ol dem âşikâr
 6726 Etdiler 'âlimler üzre zer-nişâr
 Şahn-ı arzâ kıldılar gevher-nişâr
 6727 Hem-dağı Reyhân şâhla Sünbül'e
 'Akd-i kâbîn eylediler ol Gül'e
 6728 Bülbül'e 'akd eylediler Süsen'i
 Lâle'ye hem bir meh-i sîmîn-teni
 6729 'Akd-i kârı dağı çün oldu tamâm
 Vuşlat için eylediler ihtimâm
 6730 İctimâ' idüp havâtîn-i zemân
 Geldiler Gül hâzretine şâd ü mân
 6731 Geldi ked-bânûlar anuñ yanına
 Toldı necm ol mihr-sânûñ yanına
 6732 Al gönlek geydi ol sîmîn-beden
 Şan kamer geydi şafağdan pîrehan
 6733 Baş çıkardı ceybden çün ol nigâr
 Oldı şan-kim mâh ufukdan âşikâr
 6734 El çıkardı yeñden ol burşîd-kadr
 Pes hüveydâ oldu iki mâh-ı bedr

- 6735 Cān verürken kuçmağa halk-ı cihān
Rāygāne kuçdı anı pîrehān
- 188b 6736 Bu 'acebdür görse göñlek 'ayb eger
Pes anı dāmānı birle setr eder
- 6737 Geydi andan gün gibi zerrin kabā
Tutdı sîmîn cismi andan ihtifā
- 6738 Çeşm-i bedden eylesün-çün ihtirās
Geydi nāzûk cismine kat kat libās
- 6739 Tağdı cevher-pāre andan kolına
Kaldı hayrān dehr anuñ meftûlına
- 6740 Yāre çünkim gördi sîmîn-sā'idin
Meyl edüp aña dü-tā kıldı kaddin
- 6741 Çünki ebrecin tağınd'ol sîm-ber
Şāh-ı billûr üzre 'ağd etdi güher
- 6742 Pâyına halhāl virdi zîb ü zeyn
Sîm-sākı oldu naşb-ı nûr-ı 'ayn
- 6743 Geydi çün ol meh libās-ı 'abkarî
Virdi bu gamāk aña zîb ü zîveri
- 6744 Zār oluban gün yüzünñ ayına
Kaldı hayrān ayına her āyine
- 6745 Zer kuşak kuşandı ol 'anber-şemîm
Cevher-ile etdi 'ağd-i şāh-ı sîm
- 6746 Geydi müze pâyına ol bî-bedel
Kim anı başında tutardı Zühāl
- 6747 Geldi bir meşşāta andan ilerü
Aldı şāne destine ol māh-rû
- 6748 Şāne müyin gördi çünkim bî-hafā
Kaldı ağız açuban hayrān aña
- 6749 Gördi başdan bir tılısm-ı müşkili
Şānenüñ şad-şāh oldu pes dili
- 6750 İrdi çün zülf-i 'abîr-efşān aña
Urdı şāne şevkle dendān aña
- 6751 Mār-ı zülfin gördi çünkim kıldı bîm
Oldı bağı şānenüñ dilim dilim
- 6752 Eyler-iken mārđan bu halk havf
Şāne eyler cān ü dilden mārı tavaf
- 189a 6753 Virdi hoş-bû sünbül-i ca'dına tāb
Çekdi zülfini 'izārına nikāb
- 6754 Çekdi ol nergisler yine kuhl-i nāb
Kaşlarına vesme hem ol sihr-bāz

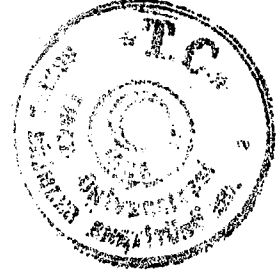
- 6755 Etmek-içün 'âşık-ı şeydâya al
Yakdı iki destine hınnâ-yı al
- 6756 Reng birle pür-hayâl etdi elin
Hün-ı 'uşşâk-ile al etdi elin
- 6757 Oldı her engüşti bir la'lîn kalem
Dökdi avcı içine müşgîn rakam
- 6758 Başına urdı mücevher tâc ol
Ruğlarına sürdi esfidâc ol
- 6759 Sürdi anı verd-i mesrûr üstine
Pes konıldı nûr şan nûr üstine
- 6760 Gördi gül-güne ruğın çün tâb-dâr
Pes kızardı hacletinden lâle-vâr
- 6761 Takdı pes gerdânına silk-i güher
'Akđ-i pervîn aña reşk etdi meger
- 6762 Ol şadef güşin'olup meh güş-vâr
Gördi rüşen anı çünkim oldı zâr
- 6763 Zer-kilâde şaldı pertev koynına
Zâr olup zencîr tolaşdı boynına
- 6764 La'lî hâtem takdı ol engüşte çün
Buldı pes tenvîr andan ay ü gün
- 6765 Çün tonandı böyle ol burşid-i fer
Al tuvak urındı mânend-i kamer
- 6766 Eyledi ol lahza yirinden kıyâm
Serv gibi nâz-ile kıldı hıram
- 6767 Çekdiler ol dem bir esb-i bād-pâ
Sür'at-i seyrinde çün bād-ı şabâ
- 6768 Urdılar şevk-ile zerrîn-zeyn aña
Reşk kıldı göricek pervîn aña
- 6769 La'lden aña şekîmet urdılar
Aşdılar üstine çok destâr-ı zer
- 189b 6770 Seyrine hayrândı Şebdîz anuñ
Deng olurdı nakşına Pervîz anuñ
- 6771 Raşş-ı şeb-reng-idi ol hem hâre-süm
Gün-peyker idi cismi müşg-düm
- 6772 Pes aña ol âf-tâb-ı tâb-dâr
Şevket-ile oldı gün gibi süvâr
- 6773 Tutdılar üstine atlasdan tutuk
Şan-ki getdi mâh ber-zîr-i ufuk
- 6774 Perde ehliydi ki çün ol meh-liķa
Etdiler perde cebinlikden aña

- 6775 Görmemek için o mâhı bed-nazar
Çekdiler üstine la'lîn perdeler
- 6776 Pes çalındı sütûn-ile kûslar
Bindiler şâhân ü leşker ser-te-ser
- 6777 Kavî-i vuşlat üzre nây etdi sürûd
Okıdı şur-nâ şehen-şâha dūrûd
- 6778 Sîne gerdi şevkle taht ü dühûl
Açdı keffler zenciler mânend-i gül
- 6779 Zeyn oldı merd-ile otâg-ı dehr
Toldı hây ü hûy birle bâg-ı dehr
- 6780 Seyre çıkdı cümle cinn ü ins o gün
Çıkdılar şahrâya düzdiler koşun
- 6781 Bir zemân şahrâyı seyrân etdiler
Anda çün tāvus cevân etdiler
- 6782 Düzmiş-idi şâha Ferruh pād-şâh
Ya'ni gerdek-hâne için bār-gâh
- 6783 Döndi begler ihtirâm-ı tāmîla
Pes Güli alup hezâr ikrāmîla
- 6784 Geldiler ol bār-gâha indiler
Eyledi Gül taht-ı zerrinde makarr

HENGÂM-I ŞÂM ERÜP MİHR-I FELEK BAHR-I 'ANBERDE
MAKÂM Ü MÂH-I NEV HAYL-I ENVÂR İLE KİYÂM EDİCEK
SELÂTİN-I CİHÂN Ü HAVÂKİN-I ZEMÂN NEVRÜZ'I
GERDEK-HÂNESİNE GETÜRMELERİNDEDÜR; NEVRÜZ DAHI
GÜLDEN KÂM ALMASINDADUR. *121

- 190a 6785 Nâ-geh irişdi o gün hengâm-ı şâm
Baht-i 'anberde güneş kıldı makâm
- 6786 Âsiyâb-ı dehr devr etdükçe pes
Müşg-efşân oldı dehre her nefes
- 6787 Pür-şümû' etdi gögi encüm revân
Oldı ol hâlâta kevkeb şâd ü mân
- 6788 Mâh çekdi tal'atına al tuvâg
Yandı yer yer na't-ı gerdûnda çerâg
- 6789 Mu'trib-i eflâk olup ber-baht nevâz
Oldı 'uşşâka nevâdan nağme-sâz
- 6790 Kurdı meclis çarh üzre şâh-ı şâm
Tutdı destinde mücevher tolu cām
- 6791 Pür-şümû' oldı yine şah-ı felek
Zikre meşgûl oldı yirinde melek

- 6792 Zühre çeng alup ele kıldı nevâz
'Arza kıldı şâbite süz ü güdâz
- 6793 Çarha girdi mihr ü meh ol şevkle
Rakş kıldı hayl-i encüm cevkle
- 6794 Ulu begler cem' olup bir araya
Mihri tâ irürelér meh-pāreye
- 6795 Şāhı alup ihtirām-ı tāmıla
Bār-gāha getdiler ikrāmıla
- 6796 Pes mübārek bād edüp cümle aña
Her biri getdi mekânından yaña
- 6797 Çün içerü girdi Nevruz-ı cihān
Gördi inmiş yire mäh-ı āsmān
- 6798 Karşu geldi şāha biñ nāz-ile Gül
Öpdi kuçdı şevkle güldi çü-gül
- 6799 Geldiler tahta ikisi şād ü mām
Neyyirāt eyledi bir burçda kıran
- 6800 Açdı yüzün pes Gül'ün Nevruz Şāh
Gördi rahşān tal'atı māmend-i mām
- 6801 Gözine görindi çün şem'-i münir
Kaldı hayrān aña karşu şāh-ı jir
- 6802 Beñzi şerminden kızardı lāle-veş
Ruğlarına dökdi dürrler jāle-veş
- 6803 Didi bu meh mi durur yā āf-tāb
Kim dağı nārından irdi cāna tāb
- 6804 Bu beşer olmaz perī mi yā melek
Kim yüzi nūrına hayrān nüh-felek
- 6805 Yüz midür bu iy 'aceb yā verd-i ter
Meh mi yā bu cebhe-i ħurşid-i ner
- 6806 Serv midür yā bu kadd-i dil-güşā
Gonce mi yā bu dehān-ı teng-nā
- 190b 6807 Bu hilālin kaş midur yāhud kemān
Leb mi bu yā āb-ı hayvān-ı revān
- 6808 Şol nūkaţ yā ħāk-i müşg-āgīn midür
Yāhu 'anber-bār-ı nāf-ı Çīn midür
- 6809 Nürdan midur ya bu vech-i ħasen
Ten midür bu sīm yā berg-i semen
- 6810 Düş midür bu lülū-yi terden laţif
Göz mi şol bādām ü 'abherden laţif
- 6811 Söyler-iken meşnevī ol Zühre-nāz
Bu gazel tarzında oldu nağme-sāz

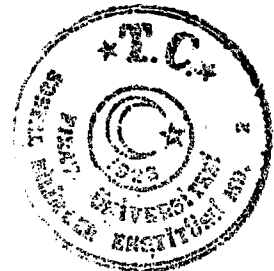
GAZELDÜR NEVRÜZ DİLİNDEN *122

Fa'ilatün fa'ilatün fa'ilatün fa'ilün

- 6812 Dil-berā bu leb midür yā la'l-i şekker-hā midur
Hadd midür bu görinen yāhud gül-i ra'nā midur
- 6813 Kadd midür bu serv-i ser-keş ruḥ midur bu yā güneş
Göz midür şol nā-tüvān yā nergis-i şehlä midur
- 6814 Yāhū üzerinde sīm midür ol gülāl-i tāb-dār
Şaç mı bu aşüfte yāhud sünbül-i ra'nā midur
- 6815 La'l midür şol görinen yoḥsa iy İsā-nefes
Hüsn bezminüñ içinde sāgar ü şahbā midur
- 6816 Beñ midür şol şame-i esved ü yā fülful midür
Ca'd mı bu görinen yā misk-i 'anber-sā midur
- 6817 Zülf mi şol ḥalka ḥalka görinenler mäh-veş
Kaş mı şol ḥacib ü yāhud müşg tozlu yā midur
- 6818 Şalınan kāfūr üzre 'anberin kākül midür
Şol görinen ebr alında meh-i garrā midur

MEŞNEVİ

- 6819 Öpdi andan Gül yüzün ol nām-dār
Oldı sīmīn gerdeninden buse-dār
- 6820 Çün lebi ağzına şundı la'l-i cām
Virdi andan şeh daḥi rūḥına kām
- 6821 Oldılar bir birinüñ cāmıyla mest
Urdılar bir birine şır-āne dest
- 191a 6822 Birbirinüñ dāmenini tutdılar
Gül gibi pīrāmenini tutdılar
- 6823 Oynar-iken dilber-ile şehir-yār
Girdi nā-geh destine nārenc-i nār
- 6824 Eyledi pes dil-beri çevgān gibi
Oynadı ol topları devrān gibi
- 6825 Çözdi yārūñ tügmesin şāh-ı cihān
Eyledi ol servi pes 'uryān revān
- 6826 Çün çıkardı gönlegin ol āf-tāb
Gün teninden oldı çāder tolu tāb
- 6827 Girdiler bir cāme-ḥāvba iki mäh
Nāz-ile birbirine kıldı nigāh
- 6828 Şevkle birbirine şarıldılar
Lām-elif-veş pīç-der-pīç oldılar
- 6829 Pes gül-ile yāsemen bī-iḥtilāf
Oldılar gül-pister içre hem-liḥāf

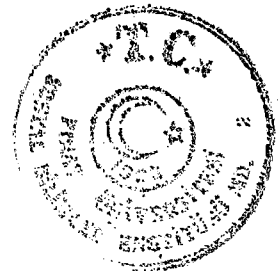

- 6830 Seyr ederken dil-beri şah-ı cihān
Gördi bir müşgil tılısmı nā-gehān
- 6831 Bağlu ol dürc üzre urılmış kilid
Açmağa lā-büdd anı kıldı ümīd
- 6832 Ol kilide şaldı pes miftāh-ı sīm
Feth-i meftah evvelā oldu elīm
- 6833 Yirine miftāh varup etdi karar
Tā ki açıldı o dürc-i tāb-dār
- 6834 Çıkdı ol hokka içinden behremān
La'l-gün etdi firāşı nā-gehān
- 6835 Çünkü mehden etdi hāşıl şah kām
'Ayşā meşgūl oldılar pes şād ü kām
- 6836 Şubh olunca 'ayş ü 'işret etdiler
Def'-i hüzn ü ref'-i sevlet etdiler
- 6837 Taşra çıkdı şubhdan Nevruz Şah
Geldi yerlü yerine mīr ü sipāh
- 6838 Yine ol-dem bezme bünyād etdiler
Dār-ı 'ayş ü nūşı ābād etdiler
- 191b 6839 Mā-haşal bu nev'a niçe ay tamām
'Ayş ü 'işret eylediler şubh ü şām

KĀR-I 'IRS TAMĀM Ü AHVĀL-I 'İŞRET İHTİTĀM OLICAK
NEVRÜZ Ü ATASI VÜ GÜL 'AZM-I NEVŞĀD
ETMESİNDEDÜR. MÜDDET-I MEDİDDEN-SOŖRA ERÜP
NEVRÜZİ FERRUĞ KENDÜ YERINE PĀD-ŞĀH ETMESİNÜŖ
BEYĀNINDADUR. *123

- 6840 Ābire irişdi çünkim kār-ı 'irs
Zāyil oldu cümleden efkār-ı 'irs
- 6841 Aluban şehden icāzet her emīr
Her biri mülkine oldu 'azm-gīr
- 6842 Şah-ı Ferruğ birle hem Nevruz Şah
Bile dil-ber eylediler 'azm-i rāh
- 6843 Turmayup menzil-be-menzil getdiler
Ābiri Nevşād'a irüp yetdiler
- 6844 Halkı karşı çıkdı Nevşād'uañ tamām
İrdi şehre ferr-ile ol nīk-nām
- 6845 Halk-ı 'ālem eyleyüp şāha du'ā
Cān ü dilden etdiler yüz biñ şenā
- 6846 Pes nişār-ı müşg ü 'anber etdiler
Yer yüzini tolu gevher etdiler

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

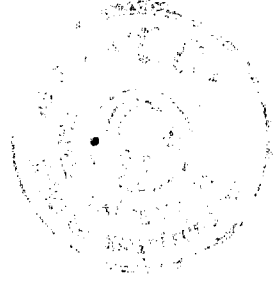

- 6847 La'l ü gevher 'āleme menşūr idi
Lûlû-yi lâle gibi menşūr idi
- 6848 Ferş edüben atlas-ı dībāları
Döşediler zer-bef-i zībāları
- 6849 Her adımda bir güneş yüzlü gulām
Elde tutar sîm ü zerden tolu cām
- 6850 Girdi şeh Nevşād'a bu tertible
Niçe biñ tekrîmle terğible
- 6851 Geldi çün Nevşād'a ol gün yüzlü mäh
Pes geçürdi tahta Ferruḥ etdi şah
- 6852 Oldı Nevrüz'a muḳarrer tāk ü taht
Kaldı kabzında kamu ālāt ü raht
- 6853 Cümle 'ālem anı sultān bildiler
Her ne emr etdiyse anı kıldılar
- 192a 6854 Pîr atañ dünyādan uş bağladı raht
Kurısar zîr-i zemînde yüce taht
- 6855 Kalısardur saña uşta taht ü tāk
Eyleyiserler tapuña ihtiyāc
- 6856 Böyle diyüp çeşmi töldi yaşla
Ağladı Nevrüz anuñla bile
- 6857 Atasına pes dedi kim iy 'azîz
Gün gibi 'akluñ kamu fikrûñ temîz
- 6858 Pes gerek kim luṭf ü 'aṭfet idesin
Bendeñe birkaç naşîḥat idesin
- 6859 Ol naşāyih birle tā 'āmil olam
Ol sebebden lâ-cerem kāmîl olam
- 6860 Pes kelāma geldi şah-ı kām-rān
Pende āgāz eyledi ol dem hemān
- 6861 Didi kim iy Hüsrev-i 'ālā-makām
Turduğınca dehr olgıl şād ü kām
- 6862 Evvelā ḥavf eyle ḳahru'l-lāhdan
Eyleme bed-fi'l utan Allāh'dan
- 6863 İ'tikād it şöyle kim iy lâle-ḥadd
Bir durur Allāh Allahü's-şamed
- 6864 Kanda isterseñ anı ḥāzır durur
Her ne yırde dileseñ nāzır durur
- 6865 Zâtın eşyādan anuñ tenzîh kıl
Hem şifātın nakẓdan tenkîh kıl
- 6866 İde gör her laḫza aḥlāk-ı ḥasen
İttişāf it her nefes anuñla sen

- 6867 Kimde kim hulk-ı hasen ola müdām
'Ālem içre olsa tañ mı ol hümām
- 6868 Şol kişi kim dehrde hañt-keş ola
Meskeni lâ-büdd anuñ âteş ola
- 6869 'Ākıl ile cālīs ol iy tāt-ver
Tavr-ı kāmilden müdām algıl hūner
- 6870 Rāst-endīş ol her işde her zemān
Rāst-gū ol söyleme hergiz yalan
- 192b 6871 Şerbet-içün söylemektense dūrūğ
Yegdūr ol kim kişi ide nūş-ı dūğ
- 6872 Şol kişi kim kızb ola aña kār
Kanda varur ise olur bor ü zār
- 6873 Kāzib olan şanmağıl ādem olur
Az zemānda kızble ma'lem olur
- 6874 Herkesūñ nuşhını kılma istimā'
Hāşıl olur andan ancak bir şudā'
- 6875 Nāşihi büzürg gerekdür ādemūñ
Tā ki hoş bildüre hālin 'ālemūñ
- 6876 Nāşihi-ı şübbānı kulağa koymağıl
Anlaruñ sözine igen uymağıl
- 6877 Şol cevānuñ bendin eyle līk gūş
K'ola pīr-i nā-ḥalefdēn sözde hoş
- 6878 'Adl eyle her nefes şāh olıcak
Memleket hālinden āgāh olıcak
- 6879 'Adlle olmağlık gerek inzār-ı şāh
Kendü sūdı içün etmeye nigāh
- 6880 Kendöziyçün ya'nī 'adli terk ede
Hakkı koyup vara zulme berk ede
- 6881 Ol ki şehdūr şādık u 'ādil gerek
'Ākıbet endīş şāfi-dil gerek
- 6882 Tā ki tedbīr ide kıla iftikār
Memleket pes ola aña pāy-dār
- 6883 Şol ki bed-endīş ü bed-girdār ola
Şanmağıl sen anı ber-ḥurdār ola
- 6884 Senden a'zamla teşāvūr eylegil
Ehl-i 'aql-ile tedebbūr eylegil
- 6885 Çün teşāvīrhūm dedi Rabbū'l-enām
Meşveret kıl dāyimā iy nīk-nām
- 6886 Merdūm-i bī-meşveret iy şehir-yār
Kendine ḥüsrān ediser āşikār

- 6887 Meşveretsiz kişiler iy təc-ver
Kendü ayağı ile çāha düşer
- 193a 6888 Hilm eyle kılmagıl hergiz gāzab
Çünki lā-tegāzzüb dedi şāh-ı 'Arab
- 6889 Ādem oldur kim gāzab hīninde pes
Eyleye kendüye şayru hemm-i nefis
- 6890 Eyle ihsān zāyi' olmaz anı bil
Şanma āhir şāyi' olmaz anı bil
- 6891 Eyleseñ ihsānı minnet eyleme
Muhsine minnetle zahmet eyleme
- 6892 'Avrete igen dağı yüz virmegil
İhtirāz eyle saķın söz virmegil
- 6893 Mekri çokdur bunlaruñ iy kām-yāb
Bunlaruñ mekriyle mülk olur harāb
- 6894 Şol ki bed ola isā'et eyler ol
Zevcine āhir mesā'et eyler ol
- 6895 Bed-zenāndan yeg sibā'-ı cān-sitān
Olsa ger pūr eşkümi etmez ziyān
- 6896 Dime bir dem bunlara esrāruñı
Şakla bunlardan kamu efkāruñı
- 6897 Bunlara kılsañ nikāh iy təc-ver
Mālī içün eyleme eyle hāzer
- 6898 Bunlara aşlā hükümet virmegil
Kıl hāzer hergiz huşūmet virmegil
- 6899 Görse senden ger huşūmet yā gāzab
Kaşd-ı bed etse saña olmaz 'aceb
- 6900 Bunlaruñ zīrā ki budur pişesi
Mekr durur fikret ü endīşesi
- 6901 Yūsufa gör kim Zelīhā neyledi
Mā'il olmaduğı-çün habs eyledi
- 6902 Bunlara igende māyil olmağıl
Her ne kim dirlerse kā'il olmağıl
- 6903 Çok kişiyi gördüm iy ferzend-i pāk
Meger 'avrat birle oldılar helāk
- 6904 'Ākıl iseñ her zemān iy nām-ver
Bunlaruñ mekrinden eylegil hāzer
- 194b 6905 Hānede bed-zen zemistān gibidür
Cümle fi'li kār-ı mestān gibidür
- 6906 Her ne tedbīr eyleseñ iy bahtiyār
Bunlara tanışma igen zinhār

- 6907 Zîşt hūyından bularuñ kıl hāzer
Kim bulardan irişür niçe hātar
- 6908 Āteşi gör hark eyler baħr-i ğark
Ol berāber bunlara yok hîç fark
- 6909 Niçeler vardur sebep olur bu zen
Pes helāk olur revān bir hīleden
- 6910 Çünki her laħza bed-āyındūr bular
Nākışātü'l-'aql ü ve'd-dīndūr bular
- 6911 Söz ki nākışdan gele iy nîk-nām
'Aql mi'yārında ol olmaz tamām
- 6912 Biñde biri 'avratuñ iy baħtiyār
Olmaya bāb ü vefāda üstüvār
- 6913 Ketb olındukda vefā-nāme şehā
Şındı zen hākkında debr hāme şehā
- 6914 Bed kişi birle muşāhib olmağıl
Şohbete anlarla muvāzib olmağıl
- 6915 Devlet ü baħta erişse ger bedān
Yine beddūr yine bed anlar hemān
- 6916 Hulle müz ger olsa atlas iy nigār
Yine ħardur olmaz esb-i rāh-vār
- 6917 Bedlerüñ sevgendine inanmağıl
Keçdür anlar hîç toğrı şanmağıl
- 6918 Bedlerüñ sevgendini iy tāt-ver
Naķş olınmış bil şu üzre mu'teber
- 6919 Bedlere biñ kez ederseñ iltiyām
Nerm olmazlar olar iy nîk-nām
- 6920 Bedlere olmak muşāhib iy püser
Nîk-nāmın ādemüñ bed-nām eder
- 6921 Bedlere gösterme mağzı post ol
Ol ki nîk ola anuñla dost ol
- 194a 6922 'İlm-i hāl-i dostān key boş durur
Dīd-rüy-ı gül-sitān key boş durur
- 6923 Dostı düşmen sözi-le incitmegil
Her ne dirse düşmen anı etmegil
- 6924 Kim saña bil bed şanurlar düşmenān
Nîk-ħāvh olur velikin dostān
- 6925 Cümle fi'lüñde sefāhat eyleme
Toğrı sözlü ol fezāhat eyleme
- 6926 Hāvce kim ola sefih iy nām-dār
'Abd-i 'aql yegdūr andan āşikār

- 6927 Hîn-i 'amelüñde yād it efkârı
Birr ü ihsân-ile şād it efkârı
- 6928 Birr-ile harr olan isti'bâr eder
Birr ü ihsân âdemi dil-şād eder
- 6929 Şol ki nâ-şâyeste söyler iy püser
Hazer ol andan anı senden gider
- 6930 Yâr-ı şādık bil saña ihvânuñı
Gayr-ı ihvân almağ ister cânuñı
- 6931 Lîk şol ihvândan eyle hazer
Kim ola ol bed-selîkî vü güher
- 6932 Pend-i şübbânı igen gûş eyleme
Nuş-ı pîrânı ferâmûş eyleme
- 6933 Şohbet-i pîrânı dâyim kâr kıl
Anlaruñ tavrınca pes etvâr kıl
- 6934 Kibr kılma vü tekebbür eyleme
Kibr ü 'ucb-ile tecebbür eyleme
- 6935 Olayım dirseñ eger şâhib-külâh
Eyleme sevgend-i kizb iy pād-şâh
- 6936 Kendüñe yâr it müdebbir olanı
Senden ırâğ it müzevvir olanı
- 6937 Şâhib-i tezvîr olandan dūr ol
Bî-te'emmül kişiden mehcūr ol
- 6938 Zinde-gânî kılmadan tezvîr-ile
Yeg durur merdüm ki şıdık-ile öle
- 194b 6939 Ehl-i tezvîri saña şanma halîl
Bulsa mekr-ile seni eyler zelîl
- 6940 ...
Kıl hazer anı getürme kendüñe
- 6941 Vâlid-i a'lâ odur iy şehr-yâr
Olmaya olar yine hîç kîne-dâr
- 6942 Devlet-i 'uzmâ dilerseñ muhsin ol
Kadr-i bî-hemtâ dilerseñ muhsin ol
- 6943 Eyleseñ âzâdeye ihsân eger
Kendözini ol saña bende eder
- 6944 Şol kişi kim birr ü ihsân eyleye
'Âkıbet bu hâlka fermân eyleye
- 6945 Zulmle elden çıkarma tahtuñı
Sakın uçurma hümâ-yı bahtuñı
- 6946 Şoñra tahtı bulması düşvâr olur
Gülmesi bahtuñ şı'âb-ı kâr olur

- 6947 Tac-ı devlet başda iken āhiz ol
Tā düşürüp olmayasın sen hāzūl
- 6948 Olsa bu ser rişte-i devlet çü kim
ان لا يظهره سعي كلکم
- 6949 Söyleme igen kelāmı 'unfla
Söyler-iseñ söyle anı luṭfla
- 6950 Hilm birle silm ü terfîk-i lisān
Dirler olurmuş nişān-ı büzürgān
- 6951 Lezzet-i dünyāya mağrūr olmağıl
Nakşına hayrān oluban kılmağıl
- 6952 'Ākıl olan dāyimā iy şehir-yār
Lezzet-i dünyāya kılmaz i'tibār
- 6953 'Ālim ü 'ākıldan iy şāh-ı cihān
Öğren ahlāk-ı mühezzeb her zemān
- 6954 Şurb-i hamra iştigāl etme müdām
Kim kalur andan nizām ü intizām
- 6955 Fāsık olan kişiler bed-nām olur
Çekdügi dāyim anuñ düşnām olur
- 195a 6956 'Aybuñı mestūr ola dirseñ eger
Kimsenüñ 'aybına kılmağıl nazar
- 6957 Bulmağ isterseñ feraḥ-kāhına yol
Pend ḥulleni dem-ā-dem ahz ol
- 6958 Gerçi zāhir telḥdür pend-i ḥalīl
Līk ahlādur be-ma'nā şöyle bil
- 6959 Yıgma mālı soñra ol mār olısar
Makbērüñde cānuña nār olısar
- 6960 Buḥl etme mālı yağmā etmede
Hün-ı Hakk'ı dehre yıgma etmede
- 6961 Ehl-i buhlüñ mālı irür vārişe
İntikāl eyler yāḥud bir ḥārişe
- 6962 Māl şanma genc-i dehri mārđur
Zehri var bir kej-düm-i demmārđur
- 6963 Merd-i saḥte sen rehāvet eylegil
Fi'line bakma seḥāvet eylegil
- 6964 'Ucb birle eyleme hergiz gurūr
لا يحب كل مختال فخور
- 6965 Bulmağ isterseñ eger zıll-ı fasīḥ
Pes gerek kim olasın ḥalkā semīḥ

- 6966 Ehl-i 'aqla hîç şenâ'et eyleme
Anlara sakın isâ'et eyleme
- 6967 'Äleme dāyım şibāhat eylegil
Anlara cāndan muḥabbet eylegil
- 6968 Şubḥayı terk eyleyüp iy dil-nüvāz
Her seher-geh eyleme terk-i nemāz
- 6969 Buḥl kılma olmağıl hergiz zan'ın
Cennete girmez baḥl olan yak'ın
- 6970 Gelse saña sā'ili redd eyleme
Muṭall idüp 'ā'ili redd eyleme
- 6971 Revḥ ü revḥān bulmağ isterseñ eger
Koma toğrı yolu elden iy püser
- 6972 Toğrı söyle egri sözlü olmağıl
Tig-mānend iki yüzlü olmağıl
- 195b 6973 Cāhili kendözüñe 'udvān bil
'Ākılı her vechle iḥvān bil
- 6974 گفت پیغامبر عداوت از خرد
بہتر از مہری کہ از جاہل رید
- 6975 Meskenet ehline dāyım ol buṭūf
Tā saña da 'aṭfet ide ol Ra'ūf
- 6976 Cāhil olan mār-ṭab' olur sakın
Kendözüñe ejderi kılma yak'ın
- 6977 Her ki mānı eyleye perverde ol
Mārdan şoñ olisardur mürde ol
- 6978 Diler-iseñ dāyimā baht-ı 'izem
Eyleme infāk-ı mālī hîç kem
- 6979 Key sakın gözde gışāvet olmasun
Dilde dīn-içün kāsāvet olmasun
- 6980 Kıl ḥazer hîç kimseye gāşb eyleme
Cehli 'ilmin yirine naşb eyleme
- 6981 Rāh-ı 'iṣyāna düşüp olma gavī
Cürme süst ol tā'ata ammā kavī
- 6982 Pişe olmasun saña fışk ü fücūr
'Ādet olmasun ṭapuña kavī-i zūr
- 6983 Kahr-ṭab' oluban olma ten-derīd
Bed-şıfatdan kıl ḥazer olğıl ba'īd
- 6984 Dirseñ olam serv gibi serv-i bülend
Gül gibi her rûya karşu kılma ḥand

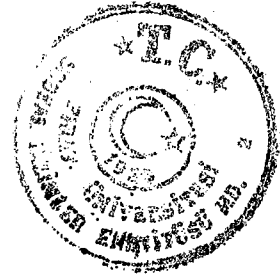
- 6985 Kānıt olma rahmet-i Hakk'dan müdām
Çün dedi lâ-taknatū Rabbü'l-enām
- 6986 Mahv eder nûrı zālām-ı ma'siyet
Ol sebebdendür göñülde kâsiyet
- 6987 Kuvve-i dil bil ki 'ișyāndan durur
Ferhatı hem nûr-ı İmāndan durur
- 6988 Bulmağ isterseñ tarık-i Hakk'a yol
Mümteşil ol emr-i cāndan kâniş ol
- 6989 Hālik'ı añ ko zāyi' fikretin
Ko bu şun'î ile şāni' fikretin
- 6990 Nakşı ko nakkâşı yād eyle müdām
Şun'dan kıl şāni'a nakl iy hümām
- 6991 Rāhat isterseñ dem-ā-dem ol kanū'
Hırş ceyşini göñülden kıl menū'
- 6992 Zülmet-i 'ișyānı mahv it dāyimā
Nûr-ı İmān tā ki bula rūşenā
- 6993 İster-iseñ 'izzi terk-i cürm kıl
Halka dāyim hürmet ü āzerm kıl
- 6994 Ger kibāret ister-iseñ dem-be-dem
'İzzet eyle sen de halka lâ-cerem
- 6995 Eylegil kesb-i hūner ahz-i kemāl
Tā bulasın rif'at ü 'izz ü celāl
- 196a 6996 Anda kim olmaya mü'eşşer iy püser
Bilme ādem sen anı ol ola ħar
- 6997 Māridi her dem katuñdan dūr kıl
Hem nemīmeden özüñ mehcūr kıl
- 6998 Mübtedi' olanlara yüz virmegil
Ehl-i ğammāmı kapuña dirmegil
- 6999 Me'yus olma rahmet-i Hakk'dan müdām
Ola kim rahmet ede Rabbü'l-enām
- 7000 'Irzuñı gözle mübassit olmağıl
Hem-ġamīm olanla celset kılmağıl
- 7001 Añlama dünyāda bir dem sen beķā
Olısardur şöñ fenā-ender-fenā
- 7002 Çün degüldür dār-ı dünyā müstakarr
Anda lâ-büdd eyleme kaşd-ı maķarr
- 7003 Dār-ı dünyā bir memerrdür bī-sürür
Halk-ı 'ālem idiser andan 'ubūr

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM VE ARAŞTIRMA BAKANLIĞI
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

6985 لا تقنطوا من رحمة الله

Kur'an, "Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin." Zümer, 39/53.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM VE ARAŞTIRMA BAKANLIĞI
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

- 7004 Ehl-i 'ilm içre tebassuṭ eyleme
Anlara bir lahza kim söz söyleme
- 7005 Hem-nişîn olma igen etrâkle
Pestdür hem-ser olursa eflâkle
- 7006 Hoş dimiş işbu sözi tab'-ı pāk
الترك الترك ولو كان اخاك
- 7007 Türk eger mollâ olursa âşikâr
او نداند آدمي اي نامدار
- 7008 Bed-şıfatdan Hakk'ı takdîs eylegil
Sözi ehl-i sünnet üzre söylegil
- 7009 Eyleyüp terk-i kelâm-ı i'tizâl
Kılma Hakk'da bir nefes bâtıl hayâl
- 7010 Kâlbi şâfî olanuñ tutgıl sözün
ırme anlardan sakın devlet gözin
- 7011 Kâlbi şâfiden gelür söz bî-kelef
Pāk-i dil olmasa dürr bulmaz şadef
- 7012 Şol ki tevdî' ola pes olup emîn
Gözlegil ol nesneyi iy kām-bîn
- 7013 Hakk'ı her işde tezekkür eylegil
İstikâmetle tedebbür eylegil
- 7014 Akreb oldur saña ki ḥablü'l-verîd
Sen şanursın senden olur Hakk ba'îd
- 7015 Ehl-i fıska uymağıl şeydâ gibi
Ol tarîka getmegil 'amyâ gibi
- 197b 7016 Hakk'ı yâd it gayra mâyl olmağıl
Redd-i emr eyleyüp anı kılmağıl
- 7017 'Âkıl iseñ terk-i baḥsâ eylegil
Câhil iseñ anı peydâ eylegil
- 7018 Şol ki müfhamdur anuñ kadrini bil
Aña miqdârınca sen de fehîm kıl
- 7019 Eyleme sevlet igen hem-çün fehûd
Tâ ki andan düşmeye soñ câna od
- 7020 Bilmeyince nesnenüñ mebnîsini
Hükm kılma key evkât gözle anı
- 7021 Şükri dâyim kendözüñe pîşe kıl
Zikr idüben âhirüñ endîşe kıl
- 7022 Şol ki şâkir olmaya iy baḥt-ver
Şöyle bil kim devletin yire deper

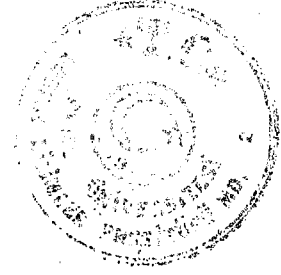
- 7023 Hayr fi'le ol müraggib nefsüñi
Bed-şıfatdan ol mühezzib nefsüñi
- 7024 Sabr ü hilmî 'âdet idin dâyimâ
Fazl ü 'ilmî şan'at idin dâyimâ
- 7025 Her işe şabr it gede tâ kim harac
Şöyle bil k'eş-şabrü miftâhü'l-ferec
- 7026 'Kendüñe dâyim şebâyı pîşe kıl
Dâyimâ hilm ü hayâyı pîşe kıl
- 7027 Nâmuña ger irmesün dirseñ hâlel
Cehd-i 'ilm ile dem-â-dem mâ-haşal
- 7028 'İzzet isterseñ eger gel kâni' ol
Zillet isterseñ yûri var tâmi' ol
- 7029 Devlet-i sermed dilerseñ 'âlim ol
'İzzet-i bî-hadd dilerseñ 'âlim ol
- 7030 Câhil olan kişide olmaz hüner
'Âlim olanda hüner çoğ iy püser
- 7031 İ'tikâd-ı pâk edüp iy şehir-yâr
Şıdk ü taşdıki senüñle eyle yâr
- 7032 Bahta isterseñ ki lâıık olasın
Lâ-cerem kavlüñde şâdıı olasın
- 197a 7033 Eyle halka 'izzeti vü şefkati
Tâ ki müşfik bulasın ol hâzreti
- 7034 Hâsid olma eylegil terk-i hased
Tâ ki râhat bula bu cân ü cesed
- 7035 Bu hased bil târik-i râhat durur
Âtî-i derd ü gam ü miñnet durur
- 7036 İş ki bî-hayr ola anı etmegil
Râh-ı gaflet içre düşüp getmegil
- 7037 Bâde birle 'ömrüñi kılma telef
Bâde içen kişiler bulmaz şeref
- 7038 Bâde birle yile varur memleket
Bâde birle ref' olur ma'delet
- 7039 Bâde eyler 'aql bünyâdın harâb
Bâde içen kişi olmaz kâm-yâb
- 7040 Bâde birle 'aql nûrı mahv olur
Nûr çün ref'-i dil-i muzlim kalur
- 7041 Bâde birle ref' olur hilm ü vakâr
Bâde kımaz kişide şabr ü karâr
- 7042 Bâde birle 'ömr câmı tez tolar
Acı şudur 'ömr bâğı tez şolar

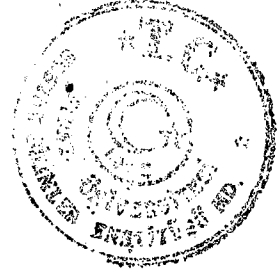
- 7043 Bāde içen kişi terk-i 'aql eder
'Aql anuñ ile pes nā-dān geder
- 7044 Bāde birle tāt ü taht olur Һarāb
Bāde birle mülk ü raht olur Һarāb
- 7045 Saltanat etmek diler iseñ eger
Bādeye pes řāgil olma iy püser
- 7046 Bāde birle bād-ı şehlik iy cevān
Bir arada cem' olımaz her zemān
- 7047 Һidmet-i Һakk'a ikāmet eylegil
Rāh-ı Һakk'da istikāmet eylegil
- 7048 şol ki Һidmetde kesālī oldılar
Āhiri rüsvā vü řeydā oldılar
- 7049 Necm-i bahtuñ dileseñ k'ola bülend
Pes gerekdür olmayasın Һod-pesend
- 7050 Kibr cürminden terācu' eylegil
Her kişiye pes tevāzu' eylegil
- 7051 Her işüñde hiç ta'cıl olmasun
Ol sebebden saña tezlil olmasun
- 7052 Bir kişiye her zemān iy nık-nām
Eyleseñ itā-yı manşib řād ü kām
- 197b 7053 Ba'dehu ol manşibi virgil ...
Tā ola ol manşiba ol kes sezā
- 7054 Һār gibi ... olmağıl
Tizlik yirinde hem gend olmağıl
- 7055 Cāhil olan saña hem-rāz olmasun
Müfsid olan kişi dem-sāz olmasun
- 7056 Dāyim eytāma 'ināyet eylegil
Anlara her dem Һimāyet eylegil
- 7057 Çün şınukdur bunlaruñ göñli tamām
Luţfuñ-ile kıl 'imāret iy Һümām
- 7058 Virmegil müfsid olana hiç yüz
Yüz bulur ise olur anlar uyuz
- 7059 Olmağıl meftün dünyā zeynine
'Ākıl uñ ol öpe gelmez 'aynına
- 7060 Dāyimā 'āfī vü ğayzı kāzım ol
Tā ki mekzüm olasın iy pür-'uşul
- 7061 Olmağ isterseñ memālik pāy-dār
Yak sirāc-ı 'adli anda yüri var
- 7062 Çün sirāc-ı 'adli pür-nür idesin
Cümle zulumñ zulmetin dūr idesin

- 7063 'Âkıl olan zulme destin urmaya
Zâlim olanlarda devlet tûrmaya
- 7064 Dileseñ kim her işüñ olmaya kâst
Her işüñde eylegil tedbîr-i râst
- 7065 Râst-gû ol kizbi ko iy şehr-yâr
Râst-gû 'âlemde olmaz şerm-sâr
- 7066 Bed-şıfatdan kalbünü tenkîh kıl
Saña sev'et idene temlîh kıl
- 7067 Eylegil terk-i gâzab olgıl halîm
Kıluban rafz-ı tekebbür ol selîm
- 7068 Mâlî neşr etme igen iy nîk-hû
Dost olur mâl ü mülk-ile 'adû
- 7069 Dost-dâr ü dost-bîn ol iy habîb
Bî-halîl olan kişi olur garîb
- 7070 Niçe yüz biñ dost bulsañ iy püser
Şan-ki bulduñ pür-güher gencîneler
- 7071 Şol ki devlet-mend ola iy bahtiyâr
'Âlemüñ hâkını olur dost-dâr
- 7072 Olgıl üftâde olana dest-gîr
Tâ saña da dest-gîr ola Kâdir
- 198a 7073 Eylegil bedrinde kâruñ iftikâr
'Gelmeye tâ şoñra andan ıztırâr
- 7074 Kimseye nâ-hâkk yere cevır eyleme
Zulmle şağşınıñ yirin gavr eyleme
- 7075 Terk-i şirret eylegil iy gül-beden
Yegdür ölmek şerr-ile dirilmeden
- 7076 Her nefes Hakk'ıñ rızasın viregör
Müfside dâyim cezâsın viregör
- 7077 Dileseñ ihvân ola hâk-ı cihân
Pes gerek sende ola 'azb-i lisân
- 7078 Zillet irse saña ger iy bedr-i tām
Kânî olma rahmet-i Hakk'dan müdām
- 7079 Her işe zîrâ ki Hakk kâdir durur
Yine seni menzilüne ırgürür
- 7080 Kendüñi medh etme aşlâ iy kerîm
Kim saña andan erür şeyn-i 'azîm
- 7081 Saltanat işine mağrûr olmağıl
Fikr ü zikr-i mevtden dūr olmağıl
- 7082 Tarfetü'l-'aynuñ içinde âşikâr
Mevt erişür 'âleme iy şehr-yâr

- 7083 Ehl-i fakra dāyimā ahzātı ko
Şol ki miskīn ola istihzātı ko
- 7084 Kaç o lezzetden ki vire saña zarr
Kaç o sözden kim ola ol bed-haber
- 7085 Eyleseñ en'āmı minnet eyleme
Kılsañ ihsānı garāmet eyleme
- 7086 Dileseñ k'idesin ahlāk-ı hasen
Nefsüne lā-büdd te'ezzī eylesen
- 7087 Etdüñ-ise 'ilmle ahz-ı kemāl
Dime kim hayf ide müdām cem'-i māl
- 7088 Ol senüñle niçe kim dāyim turur
Şöyle bil emvāl-i mahzūnuñ durur
- 7089 Etme ol ef'ālī sen iy ercümend
K'etmeye 'ākıl olan anı pesend
- 7090 Şol ki-zulm ide saña sen 'aksin it
Ya'ni bu rāh-ı 'adālet içre git
- 7091 İrmek isterseñ kemāl-i eşrefe
Eyleme zulm ü ta'aşşub ez'afa
- 7092 'Ākıl olan kimseye zulm eylemez
Toğrı sözi koyup egri söylemez
- 7093 Terk-i hamr ü rafz-ı şehāvet eylegil
Ba'dehu var terk-i 'āhāt eylegil
- 198b 7094 Ger dilerseñ neyl-i maqşūd idesin
Pes gerek kim bezl-i mechūd idesin
- 7095 Rāhat isterseñ ecānibden kesil
Devlet isterseñ zevānibden kesil
- 7096 Her işüñde kılma ta'cīl iy cevān
Etmeyesin tā enāmīl ber-dehān
- 7097 Mekk-i Hakk'dan hīç te'mīn eyleme
Emr edenler birle takrīn eyleme
- 7098 Bu sühan vardur nebī içre yakīn
Ya'ni kim v'Allāhi hayrū'l-mākīrīn
- 7099 Mekk-i Hakk'dan şol ki te'mīn eyleye
Her kişi ol şaḥṣa takrīn eyleye
- 7100 Şaḥṣ-ı bed maznūna te'vīl eyleme
Eylegil katl anı temhīl eyleme
- 7101 Bed-sühb her birle ihdāş etmegil
Bir nev-ayīn şan'at ihdāş etmegil
- 7102 Hūn-ı zalāma tenāvül eyleme
Māl-ı saht-ile temevvül eyleme

- 7103 Hevl-i yevmü'l-ḥasreti yād eylegil
Bu hevāyı cümle ber-bād eylegil
- 7104 Mih-ter olmaklık diler iseñ eger
Kendüñi tut kih-ter imdi iy püser
- 7105 Yüce olmak dileyen kişi yakīn
Kendözin tutmak gerek lâ-büdd kihīn
- 7106 Şol ki kendözini istiḥkār ede
Ḥaḫḫ anı merfū' ü ber-ḥurdār ede
- 7107 Tūtalum key olasın iy nām-dār
Şoñ ölüm cellādı eyler ḥor ü zār
- 7108 Kār-ı mīriye taḥallül irmesün
Zātuña andan tezellül irmesün
- 7109 İzzet ü rif'at dilerseñ şālih ol
Ni'met ü şakvet dilerseñ şālih ol
- 7110 Şol ki cürm-ile şenā'at eyleye
Necm-i baḥtın dehre sā'at eyleye
- 7111 Ehl-i dilden eyleme hīç ihtirāz
Şoḥbetüñ anlarla kıl iy ser-firāz
- 7112 Ehl-i dill'ol ki ferāhem olmaya
Ḥar bil anı sen o ādem olmaya
- 7113 Bezli dāyim kendözüne şan'at it
Bu seḫā vü cūdı her dem 'ādet it
- 199a 7114 Şol kişi kim olmaya şāhum bezül
İgen ol maṭlūba irürmeye yol
- 7115 Miskīn olandan mübālāt eyleme
Aña hergiz 'unf birle söyleme
- 7116 Rif'at isterseñ ger iy 'ālī-cenāb
Her ḥabā'ışden gerekdür ictināb
- 7117 Şol ki vicdānı teraffu' eyleye
Her ḥabāşetden terācu' eyleye
- 7118 Şaḫş-ı bed-ḥū birle şoḥbet kılmağıl
Anlara aşlā ḥimāyet kılmağıl
- 7119 Şol kişi kim dāyimā dej-gāh ola
Her dem anuñ işi āh ü vāh ola
- 7120 Şol kişi kim dehrde dürr-ḥīm ola
Lā-cerem anuñ adı terḥīm ola
- 7121 Kılma tizi ḥışm birle hem-çü tīg
Bu ḡazab ceyşin ṭaḡıt mānend-i mīg
- 7122 Çünki nefis etdi 'inād Allāhla
Yandı dūzaḫda neçe yıl āhla

- 7123 Olma cân-küş kimse ile iy şebâb
Kim 'inâduñ âbiri olur 'itâb
- 7124 Çün lecâcet etmedi rûh-ı temîz
Hakk katında lâ-cerem oldu 'azîz
- 7125 Çünki lecc etdi sücûdıyçün Rahîm
Aña la'net tavkını urdı Rahîm
- 7126 Şol kişi kim lecc ede cân-küş ola
Meskeni lâ-büdd anuñ âteş ola
- 7127 Gör her ahvâlûñ mebanîsi nedür
Bil her akvâlûñ ma'ânîsi nedür
- 7128 Ba'dehu her hâle fermân eylegil
Her kelâmı bildügüñce söylegil
- 7129 Sözlerûñ halka merâret virmesün
Oluban âteş harâret virmesün
- 7130 Saña metbû' olmasun câhil kişi
Câhilûñ dâyim olur hüsrân işi
- 7131 Câhil olan şahş olur ke'l-hunfesâ
Söyledükce bed-sühan dir dâyimâ
- 7132 Cähile kendü sözi hoş-ter gelür
Cu'la sergin nite kim hoş-büy olur
- 7133 Terk-i ahvâl-i mecânin eylegil
Dâyim ahlâk-ı mahâsin eylegil
- 199b 7134 Eylegil mahtûr olandan ihtirâz
Bu helâlâta dem-â-dem kılğıl âz
- 7135 Mühin olma ehl-i 'ilme key sakın
Şatim olma ehl-i hilme key sakın
- 7136 Kavl-i 'âlimden şehâ müstemtî' ol
Anlaruñ akvâline müstehti' ol
- 7137 Şol ki müstehzî ola yüz virmegil
Her varanı katuña irgürmegil
- 7138 Hakk olan işde meşâfet eyleme
Bâtıla uyup gabâvet eyleme
- 7139 Zülm edüp yarın mu'âkıb olmağıl
Cevr edüp anda mu'âtıb olmağıl
- 7140 Halk-ı düşmenden hîrâset eylegil
'Adl ü dâd üzre riyâset eylegil
- 7141 Emrûñi te'hîz isterseñ eger
Hüsn-i hulkı pîşe kıl iy tâc-ver
- 7142 Düşmenûñ ile muväsâ kıl müdâm
Bu sebebdan anı şeydâ kıl müdâm

- 7143 Çün müdārā eyleyesin sen aña
Pes gelür ğaflet aña rāhat saña
- 7144 Ola ğāfil çünki ol sen nā-gehān
Pes bulasın sen aña fırsat revān
- 7145 Şol ki tahrīr ola andan bir nefes
Dür olma şohbetine kıl heves
- 7146 Bahtuñı elden kaçurma sa'y kıl
Devletüñ murgın uçurma sa'y kıl
- 7147 Baht getse 'avdı ğāyet şa'b olur
'Avn-ı Hakk olmazsa şanma ol gelür
- 7148 Şol ki fānīdür tenāfūs eyleme
Toğrı yollardan teneffūs eyleme
- 7149 Bu vakār olsun şehā pīşüñ senüñ
Hem dağı tevķīr endīşüñ senüñ
- 7150 Kimde kim olmaya tevķīr ü vakār
Bī-elif bāğ-ı cihānda ola ħār
- 7151 Etme dünyāya muħabbet el-ħazer
Andan irişür şu'ūbet el-ħazer
- 7152 Cīfedür dünyā nedür aña heves
Pes dil ü cān birle aña meyli kes
- 7153 İy birāzer ola ol nite ki cīf
'Ākıl olan olmaz anuñla elīf
- 200a 7154 'Ākıl iseñ ger ru'ūnet eyleme
Düşmenüñ ile ħuşūnet eyleme
- 7155 Yād olanlar birle maħrem olmağıl
Bed-kişiler ile hem-dem olmağıl
- 7156 Kıl te'ennī işlerüñde her nefes
Eyleme ta'cīl pes iy pūr-heves
- 7157 İşbu 'aclet kār-ı şeytānī durur
Bu te'ennī fi'l-i Rahmānī durur
- 7158 این تائی رحمت رحمان بود
وان شتاب اذ هزةء شیتام بود
- 7159 Bī-edebler birle cālis olmağıl
Bī-edeble hem-mecālis olmağıl
- 7160 Şol ki ola bī-ħayā vü bī-edeb
Olsa ger mağzūb o şahş olmaz 'aceb
- 7161 بی ادب تنها نه خود را داشت بد
بلکه آتش بر همه آفاق زد

- 7162 'Şehvet-ile kimseye etme nazar
Kimsenüñ ehline bakma iy püser
- 7163 Hırş ehliñi yanuñā dirmegil
Bunlara saķın emānet virmegil
- 7164 Her ne deñlū kiři olursa emīn
Hāyin olur hırşı olsa iy güzīn
- 7165 Bir nefes nefsüñ hevāsın gözleme
Nefsüñ kār ü kiyāsın gözleme
- 7166 Nefs şeytān gibidür iy pād-şā
Etme hergiz imdi aña iktidā
- 7167 Ger ederseñ saltanat mülkiñe cū
Olmağıl bed-hūy olğıl nīk-hū
- 7168 Şakla rāzuñ bilme ğayrı rāz-dāş
Ābir ider ol senüñ rāzuñı fāş
- 7169 Kimseye etdürme anı istimā'
كل سر جاوز الاسين شاع
- 7170 'Adl ile 'adl eden mu'zam olur
İki 'ālemde bile müfham olur
- 7171 'Adl etdi çün Süleymān-ı zemān
Lā-cerem hükminde oldu ins ü cān
- 7172 'Adl kıldı çünki İskender be-nām
Hākim oldu yidi aklāma tamām
- 7173 'Adl etdi çünki Yūsuf iy püser
Buldi bunca saltanat ya kerr ü ferr
- 200b 7174 Zūlm kılma zūlm edenler ğor olur
Luţf-ı Hakk'dan zūlm eden mehcūr olur
- 7175 Zālimüñ yarın cehennemdür yeri
'Ādilüñ mülk-i mu'azzamdur yeri
- 7176 Eyledi istem çü Dahhāk-ı la'īn
Oldı gerden-bendi ef'ī iy güzīn
- 7177 Ol ki ola bī-hüner hem bed-güher
Kadr virme olsa gerek küll güher
- 7178 Çünki Nemrūd etdi zūlm-i bī-kerān
Peşşe birle öldi lā-büdd virdi cān
- 7179 Kimde kim çoğ ola bu hırş ü emel
Virmegil emvālde aña 'amel
- 7180 Kimde kim ola emel iy nīk-nām
İstirāhat-yāb olımaz ol müdām
- 7181 İstemezseñ dāyimā şūr ü ğalel
Bir dem etme kavl-i nā-dāna 'amel

- 7182 Bakm'aña kim zāhiri mahmūr ola
Bāṭını līkin Hūdā'dan dūr ola
- 7183 Zāhiri ma'mūr olan iy nām-dār
Kalbi altun gibidūr kıl iftikār
- 7184 Şūretā görseñ oları hoş durur
Līk bāṭında kamu ser-hoş durur
- 7185 Nergis ü gül gerçi hoşdur şūretā
Telhdūr zevk eyleseñ ger iy fetā
- 7186 Ušta bunlar da müşābihdür buña
Bāṭinumuz līk ahlā zāhirā
- 7187 Ger dilerseñ k'ola sen hayr-ile yād
Pes gerek ihrāc edesin yahşı ad
- 7188 Her ki koya nīk-nām iy şehir-yār
Zinde ola tā ilā-yevmi'l-karār
- 7189 Va'de eylesenñ tehlūf eyleme
Kurı lāf urma taşallūf eyleme
- 7190 Hulf-i va'de-kār-ı merdān olmaya
Er olan kişi taşallūf kılmaya
- 7191 Bed-du'adan eylegil dāyim hāzer
Tāc ü tahtı mülk'eder zīr ü zeber
- 7192 Bed-du'adan etmeye şol ki'htirāz
Dūn olısar şöñ olursa ser-firāz
- 201a 7193 Ger dilerseñ kim riyāset idesin
Düşmene lā-büdd siyāset idesin
- 7194 Bu siyāsetle tutilur memleket
Bu siyāsetle bulur fer saltanat
- 7195 Bu siyāsetle bulur 'ālem nizām
Olmasa ol bulmaya mülk intizām
- 7196 Eyleme ol kārı sen iy nām-dār
Kim fiten ola ol işden āşikār
- 7197 Kişinūñ ardınca gıybet etmegil
Bed durur diyü mezemmet etmegil
- 7198 Hūn-ı nā-hākk eyleme iy şehir-yār
Anı senden şorisardur Kird-gār
- 7199 Çünkü Hākk būnyādıdur ādem şehā
Hedm-i būnyād-ı Hūdā olur haṭā
- 7200 Bulmağ isterseñ dem-ā-dem toğrı yol
Emr-i āmir üzre dāyim kāyim ol
- 7201 Hikmete cān-ile göster imtişāl
İctināb it tehiden fī-kūlli hāl

- 7202 İşbu nuşhum ger ser-â-ser tutasın
Pes muhakkak kūy-ı devlet utasın
- 7203 Bir naşihat-nâmedür bu iy şebâb
Söz tamâm v'Allahi a'lem bi's-şevâb
- 7204 Biz de bu deñlû bulundı nuşha yol
كللم الناس علي قدر العقول
- 7205 Çün eşitdi bunları şâh-ı cihân
Kıldı istihsân atasına revân
- 7206 Didi kim iy gün gibi rûşen maķâl
Eyledüñ ben bendeden ref'-i melâl
- 7207 Dil kelâmuñdan müreffehdür şehâ
Her ne didüñse müveccehdür şehâ
- 7208 Çün buları bahş kılduñ sen baña
Hakk 'avaż vire bulardan topuña
- 7209 Böyle diyüp atasına şehr-yâr
Takdı pendı gûşına âvîze-vâr
- 7210 Kıldı andan şehle istîdâ' pes
Şehden uçdı murğ bağlandı nefes
- 7211 Bu mekânı terk edüp şâh-ı cihân
'Âlem-i 'ukbâda ahz etdi mekân
- 201b 7212 Gördi fânîdür edüp terk-i fenâ
İstedi bâķî varup buldı beķâ
- 7213 Eyleyüp ol bâğ-ı rûh-efzâya berk
İşbu tûn-i pür-melâli kıldı terk
- 7214 Dünyenüñ budur ser-â-ser pîşesi
Sihr ü mekr ü hîledür endîşesi
- 7215 Her ki olsa ser-firâz iy hoş-hîşâl
'Âkıbet devr eyler anı pây-mâl
- 7216 Kimse olmaz reste tîğ-i mevtden
Zâyil olmaz 'ömri rûz-ı fevtden
- 7217 Der-peyüñce bil bu cellâd-ı ecel
Katlûñe etmiş durur dâyim 'acel
- 7218 Kimse bu mülki tutup kalmış degül
Kimsene bundan vefâ bulmış degül
- 7219 Kişt-zâr-ı dehre tuhm ekmiş-iken
Kodı getdi niçeler iy mü'temen
- 7220 Dehrde verzân durur bād-ı fenâ
İrişür her kişiy e andan 'anâ
- 7221 İricek şîr-i ecel iy nev-cevân
Bir nefes hîç kimseye virmez emân

- 7222 Kanı bunca pād-şāhān-ı cihān
Cümle hāk altında oldılar nihān
- 7223 Serv-kāmet gonce-fem dil-berleri
Pest edüp anlara yir eyler yiri
- 7224 Olmış-iken kişiye gül pīrehen
Geydürür şöñ uci bir 'aştar-ı kefen
- 7225 Taht-ı 'ac olmuş-iken şahşa serir
Tahta-i tábütı eyler şöñra yir
- 7226 Gonce-veş açılmayanı şoldurur
Cām-ı 'ömrin āb-ı gamla tıldurur
- 7227 Verd-i aḥmer-veş ruḥı aşfer eder
La'l-i mey-gūnı çü şekl-i zer eder
- 7228 Bu fenādur ko anı iy pād-şā
Gel bekā iste ki vire Hakk saña
- 202a 7229 Her kişiye çün muḳadderdür ecel
İrişür elbetde şöñ ider 'acel
- 7230 Bāki kalmaz kimse dünyāda 'iyān
Bāki Hakk'dur mā-sivāsı ola fān
- 7231 İy Muḥibbī yok buña pāyān hīç
Söyleseñ biñ yıl bunı ger ir ü giç
- 7232 İşbular ḥod gün gibi zāhir durur
Dehr-i cāfi-i cihān kāhir durur
- 7233 Çünkü Ferruḥ 'ālemi terk eyledi
Gül gibi ol gül-şene berk eyledi
- 7234 Yakasın çāk etdi pes Nevruz Şāh
Būlbūl-āsā eyledi feryād ü āh
- 7235 Ditredi ol dem teni sīm-āb-veş
Eşk-i çeşmin yire dökdi āb-veş
- 7236 Ağladı nāz-ile çünkim ol şefik
Dökdi sīm üstine çeşminden 'akik
- 7237 Dir idi kim iy dirigā ḥān ata
Devlet-ile dehrde sultān ata
- 7238 Bu cihān bāğın koyup terk eyledüñ
Serv-veş ol ravzaya berk eyledüñ
- 7239 Kaldı bunca māl ü mülk ü tāt ü taht
Kerr ü ferr ü şavlet ü raht-ile baht
- 7240 İy dirigā bu kelāl-i tāt-dār
Kim perişān olısar iy şehir-yār
- 7241 İy dirigā kase-i sırr ser-te-ser
Tolısardur mār ü ef'i vū haşer

- 7242 İy dirîgâ hâk olısar gül yüzüñ
Şoğulısar ol iki nergis gözüñ
- 7243 İy dirîgâ pest oldı serv-kadd
İy dirîgâ yire geçdi lāle-badd
- 7244 İy dirîgâ ol keyān ü yāl ü bāl
Olısdur hâk içinde pāy-māl
- 7245 Kanda getdüñ iy emîr-i mu'teber
Kanı bunca hışm ü şatvet kerr ü ferr
- 202b 7246 Kanı bunca ihtirāz ü ihtirām
Kanı bunca î'tizāz ü ihtişām
- 7247 Kim kâmusı oldı hâk içre nihān
Veh ki ne bî-mihrdür Zāl-i cihān
- 7248 Böyle diyüp anda ol dem şehr-yār
Atası-içün eyledi efgān ü zār
- 7249 Nāle kıldı şāh-çün hâk-ı cihān
Eylediler her biri dilden figān
- 7250 Yandılar ol derd-ile micmer gibi
Ruhları zerd oldı nîlûfer gibi
- 7251 İşbu hāle gökde hurşid ağıladı
Māh hasretle cebînin tağıladı
- 7252 Nāle kıldı anuñ-içün vahş ü tayr
Ağıladı ol gün şugayr-ile kübeyr
- 7253 Yoldı hayvān kendözüñ peşmînesin
Dökdi şu taşlarla güm güm sînesin
- 7254 Gördiler kim başdan aşdı baħr-i eşk
Ol aranuñ şuyına baħr etdi reşk
- 7255 Dirilüben ol mekāna ins ü cān
Gördiler şāhuñ yarağını revān
- 7256 Şāh-çün techîz ü tekfîn etdiler
Ba'dehu kabrini ta'yîn etdiler
- 7257 Akdı eşk-i dîdeler mănend-i rûd
Etdiler aña şalavāt-la dūrûd
- 7258 Her ne lâzım ise yakın etdiler
Şāhı hâk altında tedfîn etdiler
- 7259 Tıtdılar yasın anuñ kırk gün tamām
Geçdi pes tahtına Nevruz hemān
- 7260 Bezi elini açdı vü 'adl etdi ol
Hâk-ı dünyāya revān bezi etdi ol
- 7261 'Adl birle mülk ābādān olur
Bezi birle her kişi şādān olur

İKTİZÂ-YI İRTİFÂ'-I KİTÂB Ü İSTİR'Â-I A'LÂ-I HİTÂB
OLINMASINDADUR. *124

- 203b 7280 Niçe yüz biñ hamd-i Hayy-i Lâ-yezâl
Gül zemânında bu gül oldu tamâm
- 7281 Oldı bir 'anberle nûrânî tabak
Gül gibi açıldı geldi her varak
- 7282 Verd-veş her harfi başa tâcdur
Güyyâ her satrı bir mi'râcdur
- 7283 Bâdedür bu kim humârı yok bunuñ
Bir güherdür inkisârı yok bunuñ
- 7284 Ravzadur kim toludur ezhâr-ile
Zeyn olubdur gül ü gül-nâr-ile
- 7285 Ser-te-ser her satrı bir gül-zârdur
Şubh gibi mañla'ü'l-envârdur
- 7286 İşbu sâğardan olanlar cür'a-nüş
Bileler tâ kim ne şatmış mey-fürüş
- 7287 Her der-i ma'nâ güneş-per-tev gibi
Rüşen etdi dehri mâh-ı nev gibi
- 7288 Her elif bir serv-kâmetden nişân
Cümle bâb-ı istikâmetden nişân
- 7289 Zülf-i dil-ber gibidür ol cimler
Hoş dehân-ı yâra beñzer mîmler
- 7290 Her sözi bunuñ şafâ-engîzdür
La'l-i dil-ber-veş şeker-âmîzdür
- 7291 Dürr gibi sözi şafâ-bağşendedür
Mihr-rûy mâh-veş rağşendedür
- 7292 Dehre tıldı gül gibi âvâzesi
Tıtdı mâhı hûsn-i bî-endâzesi
- 7293 Deffeteyni mihr ü meh-veş nûrdur
Her varak pür-'anberîn kâfûrdur
- 7294 Mihr-rûy-ı mâha reng-âmûz olur
Şem'-i meclis gibi nûr-efrûz olur
- 7295 Âb-ı ma'nîsi dili sırâb eder
Pertevinden 'âlemi pür-tâb eder
- 7296 Bir güherdür kim buña olmaz bahâ
Rû'yeti gamdan verür câna rehâ
- 204a 7297 Şanasın bu bir gül-i bî-hârdur
Yâhu bir lûlû-yi kıymet-dârdur

- 7298 Rü'yeti kalbe verür revh ü şafâ
Nür-ı mihrinden bulur 'âlem ziyâ
- 7299 Nâfe-veş pür-ıtr ü müşg-âgîn durur
Yâhu 'anber-bâr-ı nâf-ı Çîn durur
- 7300 Yer yüzün pür-dürr edüp şeb-nemleri
Ref' eder cân ü gönülden gamları
- 7301 Dalı hem dâl-ı sa'âdetdür bunuñ
Cümle beyti bir zarâfetdür bunuñ
- 7302 Buluban ra'nâlıg ez-hüsn-i ezel
Bir gül-i rengîn durur her bir âazel
- 7303 Şanasın mânend-i bustân-ı bihişt
Müşg ü 'anberle sözi olmış sirişt
- 7304 İstemezven yer basıtr-i hâk ola
Menzili meh-veş bunuñ eflâk ola
- 7305 Sözlerümden âb-ı hayvân etdi cüş
Ola muhyî kılsa Zü'l-karneyn nüş
- 7306 Görse bir kez ger bu mihr-i lami'i
Lâ-cerem ser-mest olaydı Lâmi'i
- 7307 Etse Şeyhî ger kelâmum istimâ'
İde şevkinden çü şüfiyyün semâ'
- 7308 Görse Hamdî sözlerüm meftûn ola
Bu cemâl-i Leylî'ye Mecnûn ola
- 7309 İy Muhibbî yûri igen urma lâf
Kâdrüñi bil ba'dehu urgıl güzâf
- 7310 El-hâzer olma igende hod-pesent
Pest gör kâdrüñ ger olursa bülend
- 7311 Umaram kim buña kim kılsa nâzar
Bakmaya nokşânına ol nâm-ver
- 7312 Perde-i lutf-ile setr-i 'ayb ede
'Aybını bir nokta ile gayb ede
- 204b 7313 Bu meşeldür kim mey olmaz bî-humâr
Var mı bir gül k'olmaya yanında bâr
- 7314 'Aybını gördükde her şâhib-nâzar
Setr ede lutf-ile kim oldur hüner
- 7315 Var-ise sözümde ger 'ayb ü haşa
Umaram ıslah ede kılup 'atâ
- 7316 Var mıdur bir mihr kim bulmaz husûf
Yâ ola bir meh ki ola bî-küsûf
- 7317 Çünki görse dîde-i hâk-bîn bunuñ
İstitâr ide revân 'aybın bunuñ

- 7318 Eyllerem ol pād-şāhdan irticā
Yüz urup der-gāha eylerven recā
- 7319 Kim buña ħar-yād desti irmeye
Bāğına nā-ehl olanlar girmeye
- 7320 Serd dillerden dağı zerd olmaya
Tab'-ı maḥzūn gibi ber-kedr olmaya
- 7321 Tola būyından meşāmm-ı cān ü dil
Gam ola dilden bunuñla muḥmaḥill
- 7322 Dağı budur muḥrīyāndan ilticā
Kim kılalar ben fakīre bir du'ā
- 7323 Ḥayr-ile ben aḥḳarı yād ideler
Maḳberūmde rūḥumı şād ideler
- 7324 Okuyanlar diye rahmet yād pes
Ol sebebden ola cān ābād pes

KITĀB-I MÜŞĞİN-ḤİTĀB Ü KELİMĀT-I MÜSTETĀB TAMĀM
OLICAK, OL ĀŞÜFTEYE VÜ TĪR-I ḤİTĀBLA BAĞRI
SÜFTEYE NAŞĪHAT-ĀMİZ Ü 'İBRET-ENGİZ BA'Zİ KELĀM
EYLEYÜP ḤĀTİME-İ KİTĀB DEVLETLÜ PĀD-ŞĀHUŇ
MEDHİDÜR *125

- 7325 'Gel-berü iy şāhid-i dil gel-berü
Pesde ḳalsun ābla gül gel-berü
- 7326 Niçeye dek ola bu 'aşḳ-ı mecāz
Niçeye bir 'aşḳ mecāza ola rāz
- 205a 7327 'Aşḳ-ı bāzı kıl ḥaḳīkī üzre gel
'Aşḳ-ı Sübhānī ṭarīkī üzre gel
- 7328 Mā-sivā üzre ta'alluḳ niçe bir
Şey-i fānīye ta'aşşuḳ niçe bir
- 7329 'Aşḳ-ı Ḥaḳḳ kim sīnede maḥfūz olur
Andan efsūrde göñül maḥzūz olur
- 7330 'Aşḳ-ı Ḥālik anda kim mevcūd ola
'Aşḳ-ı maḥlūḳ anda ne maḳşūd ola
- 7331 Çün göñül birdür ikiye virmegil
İkilik ṭarīkī içine girmegil
- 7332 İki görme ḳible-i a'ver gibi
Secde-i ğayr eyleme kāfir gibi
- 7333 Ḳo girift-i ḥaḳḳa-i 'aşḳ-ı mecāz
Ol ḥaḳīkat ḥabli üzre 'aşḳ-bāz
- 7334 Niçe bir 'aḳluñ ala bād-ı şabā
Niçe bir ney-veş tola göñül hevā

- 7335 Niçe bir fikr-i hayāl-i kadd-i yār
Niçe bir zıkr ü zebān ü hadd-i yār
- 7336 Tālib ol ma'nāya ko bu şūreti
Cānı bul tā ire cānān lezzeti
- 7337 Yā ilāhī benven ol zār ü ğarīb
Gül-sitānın yāvı kılmuş 'andelīb
- 7338 Nevm-i ğaflet birle geçdi dünlerüm
Kibr ü 'ucb-ile tağıldı günlerüm
- 7339 کرده ام این جرم را کار و کیا
رَبَّنَا اَنَا ظَلَمْنَا نَفْسَنَا
- 7340 Ney gibi var 'ömrümi virdüm yele
Düşmişem hāzlātla dilden dile
- 7341 Getdi ehvā-yile 'ömr-i nāzenīn
Yile vardı zühd ü takvā 'aql ü dīn
- 7342 Komişam elden tarīk-i müstakīm
Tutmuşam bir yolu key hātar ü 'azīm
- 7343 Gör neler kıldı le'imet başuma
Oldı 'ālem ğark-ı hūn-īn yaşuma
- 205b 7344 Līk etdüm bed-fi'lümden rücū'
İsti'ānet bābına kıldum şūrū'
- 7345 Hakk bismillāhirrahmānirrahīm
Tāyibem estağfurullahü'l-'azīm
- 7346 'Abd-i müznib gerçi olur rû-siyeh
Tevbe ets'olur kemen lā zenbe leh
- 7347 Var ümīdüm iy Hudāvend-i Kerīm
'Afv edesin cümle cürmüm yā Rahīm
- 7348 Bu dilüm zikrūñle ma'mūr idesin
Kalbümi şükrūñle mesrūr idesin
- 7349 Kılāsın hem-rāh tevfiķi baña
İdesin hem-rāz taşdıķi baña
- 7350 Bend-i ğamdan cānum āzād idesin
'Ālem-i 'ulvīde dil-şād idesin
- 7351 Her ne deñlū eyledüm ise hāṭā
Cümlesin mahv eyle dāyım Rabbenā
- 7352 Zāhmetüñ öñ nokṭasın ref' eylegil
Raḥmet-ile cürmümi def' eylegil

- 7353 Bu 'alāka riştesini ğayra kes
Eylegil fażluñ benümle hem-nefes
- 7354 Ol zemān kim buña oldu ibtidā
Buldı pes dördünci ayda intihā
- 7355 Hem tokuz yüz kırk üç idi hicrete
Âhir oldu bu yüz urdum ħazrete
- 7356 İy Muĥibbî sözüñi kütāh kıl
Şoñ kelāmuñda du'âyı şāh kıl
- 7357 Niçe şeh ol şeh-r-yār-ı ins ü cān
Ĥükmidür mühr-i Süleymān-ı zemān
- 7358 Gevher-i yek-dāne-i baĥr-i şeref
İftihār-ı Âl-i 'Oşmān-ı selef
- 7359 Tab'-ı gevher-zāsı mihr-i müstenîr
'Aklı bezm-i fikrde mihr-i münîr
- 206a. 7360 Şāh-ı a'zam dürr-i baĥr-i ma'delet
Mîr-i 'ālem māh-ı evc-i mekremet
- 7361 Serv ü ser-firāz-ı büstān-ı zemān
Kāmı'-ı ehl-i fesād ü tuĥyān
- 7362 Pişesidür ehl-i küfre zarb ü ĥarb
Zıll-ı yezdān āf-tāb-ı şark ü ğarb
- 7363 Bülbül-i ğüyā-yı bağ-ı ma'rifet
Server ü ser-dār-ı ĥayl-i memleket
- 7364 Sözleri kalbe meserret-baĥşdur
Rü'yeti rûĥa servet-baĥşdur
- 7365 Gün cemālinden eger almasa tāb
Rüşenā bulmazdı māh ü āf-tāb
- 7366 Sözleri tûtiye ğüftār öĝredür
Serve mevzün-kaddi reftār öĝredür
- 7367 Tal'atından feyz olupdur dehre nûr
Gün 'izārından cihān buldı sürür
- 7368 Deĥşetinden nevme varmaz şāh-ı Rûs
Yidi zarbını Fireng ü Engürüs
- 7369 Heybetin ĝormişdür ol şāhuñ meĝer
Baş kaldurmaz anuñ-ĝün sürĥ-ser
- 7370 Ĥanĝer ü peykānı nārı dehr-süz
Cām-ı luţfı ĝün gibi 'ālem fûrüz
- 7371 Virmek-iĝün ehl-i küfre iztırāb
Berĝ-i tîri arza remy eyler şihāb
- 7372 Tutsa ger destinde rümĥ sehm-nāk
Ĝökdeki tinnîn ola lâ-büdd helāk

- 7373 Berķ-i tīgından erüp cānına tāb
Lerze eyler gōkde ķurş-ı āf-tāb
- 7374 Kōsa gūn gibi rikāba ger ayağ
Ehl-i kūfrūñ urılır bağrına dāğ

T.C. YÜNEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

T.C. YÜNEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

- 3889 Çün dehân-ı yârdan dūr ola cân
Bağrına peykân ola gonce-revân
3890 Dūr ola yârinden ol ki'y gonce-leb
Hançal ola zevkine kand ü ruṭab
3891 Çün eşitdi Gül buları ol zemân
Eyledi dilden ceres gibi fiğân
3892 Dest-i ḥasretle yakasın kıldı çāk
Aldı saçdı gül yüzi üstine ḥāk
109b 3893 Kıldı ezfâr-ile gün yüzün hırâş
Seng-i ḥārâ-yı belâya urdı baş
3894 Ruḥları gül-bergini şoldurdu ğam
Zehr-ile cām-ı dilin tıldurdu ğam
3895 Turmayuban kıldı âh ü nâleler
Kanlu yaşından boyandı lâleler

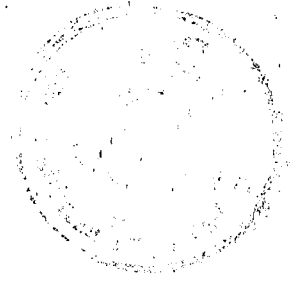
BÜLBÜL-İ ŞÜRİDE DAHI GÜLÜN HABERİN BİLÜP GİPYÂN
Ü NÂLÂN HEZÂRÂN EFGÂNLA GÜL KATINA
GELMESİNDEDÜR; GÜL DAHI NEVRÜZ'İ DA'VET ETMEK-
ÇÜN BÜLBÜL'İ İRSÂL KILMASINDADUR. *80

- 3896 Bülbül'e irişdi çünkim bu haber
Oldı ğamdan ḥâtırı zîr ü zeber
3897 Çekdi derd-ile yakasın kıldı çāk
Saçdı başı üzre Gül-mânend ḥāk
3898 Nâle vü feryâd ü efgân iderek
Tırdı andan getdi Gül katına dek
3899 Gördi Gül çün Bülbül-i aşüfteyi
Tır-i devrân-ile bağı süfteyi
3900 Yanarak eyleyürek biñ âh-ı serd
Bülbül'e kıldı ḥitâb ol tâze-verd
3901 Didi kim iy Bülbül-i şürîde-ḥâl
Gör ne resme eyledi devrân-ı fi'âl
3902 Bâz-güne eyledi ef'âlümüz
Mün'aķis oldı kamu aḥvâlümüz
3903 Bâgumuz pür virmişken nâ-gehân
Esdı bir dem içine bād-ı ḥazân
3904 Bezmümüz cem'in perîşân eyledi
Çün dirâhtân cism 'uryân eyledi
3905 Ol şafâ vü şoḥbet ü zevk ü ṭarab
Ḥâ'vı nûşın içre meydi iy 'aceb

- 3906 Bunca nāy ü meyle k'olduk münte'işş
Naķş imiş ol şu içinde müntekişş
- 3907 Dāyimā ḥandeydi gül-sā kārumuz
Cür'a-dān-ı dildededi esrārumuz
- 110a 3908 Çeşmümüz çün-ebr giryān eyledi
Servümüz verdin perīşān eyledi
- 3909 Līk di iy Būlbūl-i rūşen-beyān
Ḥālī Nevrūz'ıñ nedür eyle 'iyān
- 3910 Niçedür ol mülket-i ğamda ğarīb
Niçedür bu miḥnet-ile ol ḥabīb
- 3911 Künc-i dār-ı ğamda neyler ol ḥakīr
Oldı mı bu sözden ol daḡı ḥabīr
- 3912 Ḥālī ecvār-ı felekden niçedür
Kārı edvār-ı felekden niçedür
- 3913 İmdi var iy Būlbūl-i şūrīde-ḥāl
Bu ḥaberden eyle Nevrūz'a maķāl
- 3914 İricek ol māh-ı rūşen-ṭal'ata
Gül ki nescü'l-'aşķ okurdi ḥalvete
- 3915 Tā ki diyem ḥāl-i derdümden aña
Söyleyem bu āh-ı serdümden aña
- 3916 Ṭurdi andan Būlbūl-i şeydā vü mest
Sāye gibi ḥāk-i ğamla ḳadri pest
- 3917 Nezd-i Nevrūz'a gelüp virdi selām
Söyledi ol şāha ḥüzn-ile kelām
- 3918 Didi bilgil kim bed oldı nīk-baḡt
Uşta Gül Nevşād'dan baġladı raḡt
- 3919 Virdi bī-ḥadd la'l ü gevher şāh-ı Çīn
Aldı bu dūrri 'avaż aña hemīn
- 3920 Eyledi verzīde firķat yelleri
Ḥālī ḳaldı uşta cānān illeri
- 3921 İy dirīġā vü dirīġā vü dirīġ
Göz yaşın akıtsun işbu ḥāle mīġ
- 3922 Āh vā-ḥayfā vü ḥayfā āh ḥayf
Dest-i firķat şāh-ı ḳalbe urdı seyf
- 3923 Aġlasun bu derde ṭurmasun seḥāb
Acısun bu ḥālete baḡr-i ḥoş-āb
- 3924 Çün eşitdi anı şāh-ı nīk-nām
Oldı gül-gün ṭal'atı pes zerd-fām
- 110b 3925 Bu firāk aḡbārın etdi çün şinīd
Ditredi ol dem teni mānend-i bīd

- 3926 Kıldı bu söz teşnesi bağırını hün
Andan oldu iki çeşmi lāle-gün
- 3927 Çekdi başdan kıldı destārını çāk
Şaldı cismin yire urdı başa hāk
- 3928 Ruhlarını pāre pāre eyledi
Sīnesini yāre yāre eyledi
- 3929 Geçdi cāndan eyledi terk-i cihān
Tatlu cānından uşandurdi zemān
- 3930 Çekdi hançer kendüye ol nūr-ı pāk
Diledi kim eyleye kendin helāk
- 3931 Aldı Bülbül pes elinden hançeri
Didi kim iy mülk-i hüsnüñ dāveri
- 3932 Kıyma kendü cānuña iy sīm-ten
Şabr-dāmānın bu dem ahz eyle sen
- 3933 Böyle imiş çünki takdīr-i Hudā
Kim düşesin tatlu cānuñdan cüdā
- 3934 Zāl-i dehrüñ mihri yok iy pād-şāh
Hiledür ef'ālī mānend-i rübāh
- 3935 Şabr kıl kılma igen āh ü figān
Yahtemil 'aks ola bu iş nā-gehān
- 3936 Yine ire baht ü ikbālüñ senüñ
Gün gibi rüşen ola hālüñ senüñ
- 3937 Hazret-i Hakk'dan irürse saña 'avn
Yār-ı ağıyar arasında ola bevn
- 3938 Olmaz aślā çünki Hakk takdīri redd
Pes gerekdür şabr kılmağ tā ebed
- 3939 Tut sözüm şabr eyle gel iy meh-cebīn
Belki v'Allahi muhibbū's-şābirīn
- 3940 Şabr eyle nā-şekībā olmağıl
Hem-çü bülbül zār-ı şeydā olmağıl
- 3941 Pīşe kıl şabır fütüvvet eylegil
Def'-i hüzn ile mürüvvet eylegil
- 111a 3942 Şabr kıl cānā tecebbür eyleme
Eyleyüp sür'at tehevvr eyleme
- 3943 Dāyim ivmekle cehālet kılmağıl
Şabr-ile hilm eyle sevlet kılmağıl
- 3944 'Ālem içre her gamuñ pāyānı var
Mihnet ü derd ü gamuñ oranı var
- 3945 Hāliyā ol Gül seni eyler taleb
Tur gedelüm çekmegil derd ü ta'ab

- 3946 Hoş görelüm bu günü iy nev-cevân
Kim bilür ferdâ n'olur hâl-i cihân
- 3947 Bu kelâmı diñledi çün anda şâh
İderek bülbül gibi feryâd ü âh
- 3948 Yola girdi âve vü efgânla
İrdi verde bülbül-i nâlânla
- 3949 Serv gibi eyleyüp ol gül-cemâl
Katına geldi şehen-şâhuñ revân
- 3950 Gördi yâri pes şeh-i ferhunde-fer
Eylemiş bir gül-şeni gül-veş makarr
- 3951 Pîç-ender-pîç etmiş kâkülün
Şan o bir ef'îdür uzatmış dilin
- 3952 Bir dem irmiş başına ehvâ-yı derd
Ruğları gül-rengi tutmuş reng-i zerd
- 3953 Rûy-ı sîmîni şararmış hem-çü zer
Gözlerinden akıdur lûlû-yi ter
- 3954 Nergisinden saçuban verde gül-âb
Âb içine muğrak olmuş âf-tâb
- 3955 Gerçi hüsni içre ser-âmed ol melek
Lîk pâ-mâl eylemiş durur felek
- 3956 Eylemiş gam ol mehi âşüfte-hâl
Kaşları gibi kaddi olmuş hilâl
- 3957 Nâzır oldu gördi şâh-ı müftehir
İki gül üzre dü sünbül münteşir
- 3958 Gördi işbu hâli çünki şehr-yâr
Eyledi dilden figân ü âh ü zâr
- 111b 3959 Gül dağı kıldı figân bülbül gibi
Dökdi gözden kanlu yaşlar mül gibi
- 3960 Pes kenâra çekdi anı pād-şâh
Cân ü dilden eyledi efgân ü âh
- 3961 Başladılar nâleye çün 'andelîb
Eylediler sūz-ile dilden nahîb
- 3962 Birbirin'âheng edüp ol iki yâr
Eşkden akıtdılar pes cūy-bâr
- 3963 Birbirine göñli rāzın açdılar
Yire gözden eşk-i hūnîn saçdılar
- 3964 Ba'dehu ol iki yâr-ı dil-nūvāz
Her birisi hüsni içinde ser-firāz
- 3965 Serv gibi kıldılar ol dem kıyām
Eyleyürek 'izz ü nāz-ile bîrām

- 3966 Geldiler ol gül-şen içre irdiler
Rağm-ı dehr-i bezme bünyād urdılar
- 3967 Zühre-sānlar çaldılar derd-ile 'ūd
Bülbül-āsā kıldı dil-berler sürūd
- 3968 Bu yaña şeh murğ-ı boş elhān gibi
Eyler-idi nāleler destān gibi
- 3969 Sem'ine girdükçe şavt-ı erğanūn
Eyler-idi rakş ü devr olup cünūn
- 3970 Eyledükçe nāy-ı rüyīn nāleler
İñler-idi bile şāh-ı tāc-ver
- 3971 Sūz-il'etdükçe tegannī anda 'ūd
Yanar-idi kalb-i şeh mānend-i 'ūd
- 3972 Sāz-ı 'aşkı çaldugınca dem-be-dem
Geh şadā-yı zīr ederdi gāh bemm
- 3973 Şevk-i Gül birle olup şeydā gibi
Nāle eylerdi hezār-ı āvā gibi
- 3974 Bir yañadan da Gül-i rūşen-cemāl
Nāle eylerdi olup āşūfte-hāl
- 3975 Niçe kim derd-ile eylerdi sürūd
Gönderürdi yāra peygām ü dürūd
- 112a 3976 Birbirine iki yār-ı ser-firāz
Dāyim eylerlerdi şīve birle nāz
- 3977 Biri birine külāle şundılar
Nergis ü nesrīn ü lāle şundılar
- 3978 Eyleyürek nāle vū āh ü figān
İçdiler bir niçe cām-ı dost-kān
- 3979 Eyler-idi gamzeler gammāzlık
Gözler eylerlerdi efsūn-sāzlık
- 3980 Eyler-idi bir yaña Bülbül figān
Bir yañadan Sūsen-i rūşen-beyān
- 3981 Eyleyürek nāle şāh-ı tāc-ver
Bu gazel tarzında oldu nağme-ger

GAZELDÜR NEVRÜZ DİLİNDEN *81

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

- 3982 Kaşuñ mihrābına secde edersem ben n'ola kıblem
Çü iki kıbleye secde edüpdür Muştafā kıblem
- 3983 Gözüme ger 'iyān olsa güneş tal'atlusu Kuds'üñ
Cemālūñ Ka'besi hākkı ki bakmayam aña kıblem

- 3984 Ser-i kūyuñda ağılsam n'ola kim Ka'be'de Haccâc
Niyâz edüp ederler çün şadâ-yile baña kıblem*
- 3985 Dilerven vaşluñı kūyuñda kılsañ hâcetüm makbûl
N'ola çünkim kabûl olur harâm içre du'â kıblem
- 3986 Görinse gözüme her dem ser-â-ser giryet 'âlem
Birine olmayam sâcid olam illâ saña kıblem
- 3987 Hümâyûn yüzüñ oldukça bu çeşmimüñ nazar-gâhı
Şafâ vü Merve hakkıyçün erer câna şafâ kıblem
- 3988 Bu göñlüm derd-i 'aşkuñdan senüñ olmuş durur bîmâr
Lebüñ dârü's-şifâsından aña eyle devâ kıblem

MEŞNEVÎ

- 3989 • Dağı bunuñ gibi çok dürlü gazel
Söyler-idi nâle birle ol güzel

112b

GÜL-İ RÜŞEN-BEYÂN BERÂY-I İMTİHÂN NEVRÜZ-İ DİL-
FÜRÜZA BİR KAÇ KELİMÂT-I HAŞÂT İŞRÂB
ETMESİNDEDÜR; NEVRÜZ DAĞI 'AŞKLA 'ÂŞİKÂNE VÜ
SIDKLA ŞADIKÂNE CEVÂB VİRMESİNDEDÜR. *82

- 3990 Didi pes Gül iy şeh-i pîrüz-baht
Mîhr tâcuñ çarh-ı târem saña taht
- 3991 Verd-i kâmuñ dâyim üşkûfte ola
Baht-ı hâsid dem-be-dem hufte ola
- 3992 Çün bilürsin bu dem iy şâh-ı cihân
Kim ne lu'b etdi bize devr-i zemân
- 3993 'Aksine döndi kažiyye ittifâk
Düşdi pes pād-şehden iftirâk
- 3994 Yakısar bu nâr-ı firkat bîrmenüm
Bād-ı hasret hâk ediser gül-şenüm
- 3995 Çün bu resme etdi çarh-ı tünd-bād
Pes nedür bilsem şehen-şehde murād
- 3996 Bilmezem kim ben Gül'i terk eyleye
Gayrıya yâ gül gibi berk eyleye
- 3997 Çün eşitdi bu sözi şâh-ı cihân
Oldı iki çeşmi ebr-i hûn-feşân
- 3998 Pes dedi kim iy Gül-i rûşen-cemâl
Hüsn çarhı üzre mäh-ı ber-kemâl
- 3999 Virdügiyçün çeşm-i dehre rûşenâ
Hâk-i pâyüñ şehler eyler tûtiyâ

- 4000 Hāk-i rāhuñ basma efser yeter
 Ateş-i 'aşkuñ kabā-yı zer yeter
- 4001 Şanma anı ben ki senden uşanam
 Tā kıyāmet nār-ı 'aşkuñla yanam
- 4002 Bād-ı ğam ger etse cismüm hāk-sār
 Gide kūyuñdan yañaya ol ğubār
- 4003 Terk-i 'aşkuñ kārı nā-fercām olur
 Şanma ansuz cānda ārām olur
- 4004 Şevb-i 'aşkuñdan şu kim 'uryān ola
 Pes gerekdür ol varup ħar-bān ola
- 113a 4005 Gūyiyā bir dūrcdür dil iy nigār
 Bir güherdür anda 'aşkuñ tāb-dār
- 4006 Şol kişi 'aşkuñla kim hem-derd-i Gül
 Şanasın ħar-kürredür ādem degül
- 4007 Olmayam 'aşkuñdan iy meh hıç dūr
 Kalmaya ger bahrde şu odda nūr
- 4008 Fāriğ olam cān ü dilden iy şanem
 Şanma anı ben ki senden uşanam
- 4009 Ben seni şāhum toyınca görmedüm
 Kāmum üzre ravzuñ içre girmedüm
- 4010 Şol kişi kim içmeye toyınca āb
 Anda hıç teskīn bulur mı derd-i tāb
- 4011 Böyle ola çünkü hālüm iy şanem
 Sen melekden imdi kaçan uşanam
- 4012 Veci vardı firkatinden dilde āh
 Ĥavf vardı ĥasretüñden dilde āh
4013. 'Ākıbet sevk oldu uş ĥasret baña
 Sekr virdi bāde-i firkat baña
- 4014 'Ālem içre ger ne derd yirsen veci
 Hicr-i dil-berdür ol iy qadr-i refi'
- 4015 Hicr-i dil-berde veĥāmet var durur
 Anda gizlü niçe zahmet var durur
- 4016 Sen gül-içün eyledüm terk-i diyār
 Bağruma tokandı niçe tīr-i ħār
- 4017 Olalı sen mihr birle āşinā
 Tīre-çeşmüm buldı māhum rūşenā
- 4018 Oldı dil 'aşkuñla çünkim pūye-dār
 Zerre deñlü zerre-veş kılmaz karār
- 4019 Sen meh-i pūr-nūrdan çün dūr olam
 Gözlerümden gide nūrum kūr olam

- 4020 Kanda olsañ sen Gül'üñ yoldaşıyam
Çün şabā bağ-ı ruḥuñ ferrāşıyam
- 4021 Terk-edüben gice gündüz kārımı
Eyledüm çünkim taleb sen yārımı
- 113b 4022 Sen-daḥı iy Gül beni terk eyleme
Gayrı ḥāra gül gibi berk eyleme
- 4023 Māni' olma baña şāhum gitmege
Gün gibi sen mähla 'azm etmege
- 4024 Men' edüp ben zārı girme kanuma
Ger ölüm bu yolda minnet cānuma
- 4025 Saña kulluḡdur baña ḡadr-i 'ulū
Ḥāk-i pāyüñdür dem-ā-dem āb-rū
- 4026 Baña pister odlu ḥākister yeter
Āteş-i 'aşkuñ kabā-yı zer yeter
- 4027 Ḥāşıl olan ḡuşşa vü ḡamdur baña
Sensizin gül-şen cehennemdür baña
- 4028 Gül yüzüñsiz cism ü cānı neylerem
Efser ü taḡt-ı cihānı neylerem
- 4029 Sensizin gül-şende güller oldı ḥār
Serv-i dil-cū cāna sehm-i cān-sipār
- 4030 Sīnem üzre dāḡ-ı 'aşkuñ gül yeter
Çeşm-i ḥün-bārumdan akan mül yeter
- 4031 Odlu yıl gibi ḡarārım yok durur
Zerre elde ihtiyārım yok durur
- 4032 Sen Hızr-sāndan ḡoñül uşanmadı
Şerbet-i vaşluñla cānum ḡanmadı
- 4033 Söyler-iken bu sözi ol Zühre-sān
Eyledi bu şi'ri derd-ile beyān

Şİ'RDÜR NEVRŪZ ZEBĀNINDAN *83

Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

- 4034 Sen şanma bugün pād-şehüm senden uşandım
Belki görelı bu işı ben benden uşandım
- 4035 Andan uşanur mı kişi k'ola aña ḡālib
Maḡlūbum olasın çü neden senden uşandım
- 4036 Senden ben uşanmadım iki gözlerüm aşlā
Sen dime hemān tek yūri senden ben uşandım
- 4037 'Ömrüm olasın çünki neden senden uşanam
Çün 'ömrümi çok görmedüm ü ḡandan uşandım

- 4038 Mümkin mi ki senden uşanam pād-şehüm ben
Bilmem sini ammā ki bu ben benden uşandum

MEŞNEVİ

- 4039 Niçe bunun mişli ebyāt ü kelām
Söyledi vü kıldı sözün ihtitām
- 4040 Çün eşitdi Gül buları gül gibi
Şevkle cüş eyledi bülbül gibi
- 4041 Yüz urup şāhı tesellā eyledi
Verd-i pejmürden muţarrā eyledi
- 4042 Didi kim iy pād-şāh-ı şehr-i hüsn
Çarh-ı mīnā tahtı üzre mihr-i hüsn
- 4043 Necm-i bahtuñ gün gibi olsun bülend
Nār-ı gam a'dāñı yakşun çün sipend
- 114a 4044 Şol ki sen meh-rüya ide kaşd-ı āl
Lām gibi kāmēti olsun hilāl
- 4045 Çün tapuñ ben çākeri terk etmeye
Gayrı hāra bülbülüm berk etmeye
- 4046 Pes ölince ben dañı terk etmeyem
Bir nefes bir 'andele berk etmeyem
- 4047 'An-şamīmü'l-kalb bil yāram saña
Cānla dilden perestāram saña
- 4048 Şunda kim taşmīm ü ihlāş olmaya
Ol emānet birle pes hāşş olmaya
- 4049 Benden özge çünki yokdur dil-beruñ
Senden özge yok dañı bu çākeruñ
- 4050 Bañr-i 'aşkuñda dil oldı aşnā
Buldi çeşmüm gün yüzüñden rüşenā
- 4051 Pes ölince pād-şāhum yāruñam
Gice vü gündüz senuñ gam-hāVruñam
- 4052 Olmağıl sakın dü-rüy iy nāzenin
Kim dü-rulik ādemi eyler hāzīn
- 4053 Mu'teberdür gerçi kim verd-i dü-rüy
Līk olmaz anda igen reng ü büy
- 4054 'Ālem içre gül gibi şādānken
Çün şurāhī dāyimā hāndānken
- 4055 'Aksine döndi kažiyye işbu dem
Urdı nā-geh deverān-ı bād-ı gam
- 4056 Merd-iseñ pes bini bu gamda koma
Āteş-i hicr-ile mātemde koma

- 4057 Çünkü şayyādum beni şayd eyledün
Gerdenüme zülfünü kayd eyledün
- 4058 Yâ balâş eyle beni gamdan bu dem
Yâhu bismil kıl yığılup ölmeyem
- 4059 Pād-şāhum olsa dünyā bir yaña
Kosalar sen şāhı ammā bir yaña
- 4060 Almayam dünyayı fūls-i ahmere
Tālib olam sen şeh-i sīmīn-bere
- 114b 4061 Çün senün ile olam iy meh cebīn
Pes yedi tamu ola Huld-ı Berīn
- 4062 Gül yüzüñsiz her nefes iy nām-ver
Heşt cennet ola dūzah ser-be-ser
- 4063 Ben rızāmı saña virdüm iy nigār
Kā'ilem her ne ederseñ yūri var
- 4064 Çün eşitdi bunları Nevruz Şāh
Şādıkdan çarha düğdürdi külāh
- 4065 Ol tudāğı kand-i şīrīn sözi şehd
Kıldı Gül birle bu kavī üstine 'ahd
- 4066 Eyleyüp temhīd-i 'ahd ol iki cān
Oldılar nūş-ı meye şāgil revān
- 4067 Birbiriyle 'ayş ü gıbtat kıldılar
Şevk ü zevk ü bezm-i şöhet kıldılar
- 4068 Etdiler ahşām olinca 'işreti
Kıldılar zevk ü sürür ü şöheti
- 4069 Şeb erişdi çün cihān oldu siyāh
Turdı yirinden hemīn Nevruz Şāh
- 4070 Yārine idüp du'ā-yı bī-kerān
Yūzi suyuyla yola oldu revān
- 4071 Şubh pes mest-i şebāne turdılar
Hem-çü āteş yana yana turdılar
- 4072 Pes gelüp Nevruz yine halvete
Başladılar 'ayş ü nūş-ı 'işrete
- 4073 Birbirine iki yār-ı ser-firāz
Eylediler cānla dilden niyāz
- 4074 Birbirine eyleyüp la'līn sebīl
Şundılar şevk-ile kā's-ı selsebīl
- 4075 Ol iki serv-i semen-bū sīm-ber
Biri birine hevā-dār oldılar
- 4076 Biri biri birle hem-dest oldılar
Birbiri cām-ile ser-mest oldılar

- 4077 Şohbetinden mest oldu bu anuñ
Vuşlatından şād oldu ol bunuñ
- 115a 4078 Gördi çün ol iki 'āşık birbirin
iki dil-dār-ı muvāfık birbirin
- 4079 Şevkle ikisi de vecde geldiler
Birbirine karşı secde kıldılar
- 4080 Bu cemāli şevkin'olmuş perde-dār
Zerre-veş olmuş o şabr ü bî-karār
- 4081 Bu yüzinden 'arz kılmış bir çerāğ
Eylemiş ol bağır semenin aña yāğ
- 4082 Bu bezenmiş ser-te-ser gül-zār-veş
Ol tutuşmuş şevki birle nār-veş
- 4083 Ol güzellenmiş bulup neşv ü nemā
Bu eder bed-dīdeden aña du'ā
- 4084 Gösterürdi aña kaşı yüz hayāl
Buña irürdi cemālinden kemāl
- 4085 Bu tülū' etmiş şerefde hem-çü ay
Ol rükū' etmiş aña mānend-i yay
- 4086 Ol açılmaduk gül-i nev-restedür
Hārdan bu aña karşı hastedür
- 4087 Ol 'iyān etmiş cemāl-i tāb-dār
Ol cemāle karşı bu āyine-dār
- 4088 Verd-i zībāsı bunuñ meclis fūrüz
Şem'-i cānı anuñ eyler 'arz-ı sūz
- 4089 Birbiri şevkinden olup tāb-dār
İkisi de sūziş eyler şem'-vār
- 4090 Birbirine karşı idüp vecd-i hāl
Kıldılar hayr-ı du'āya iştigāl
- 4091 İş-bu hāl-ile olar niçe zemān
Eylediler 'ayş ü 'işret şād ü mān

BİR SEHER-GĀH MÜŞGİN ŞĀH, GÜL-İ RÜŞEN-DİLE Bİ-
HADD CİHĀZ VERÜP HEZĀR 'İZZ Ü İ'TİZĀZ BİRLE KĀSİD
İLE LEŞKER KOŞUP GÜLİ HĀKĀN-İ ÇİN'E İCLĀL-ÇÜN
İRSĀL ETMESİNDEDÜR. *84

- 4092 Gel-berü iy mīr-i şehir-i ma'rifet
'Ālem-i ma'nīde şeh hüsrev-şifat
- 4093 Söz 'arūsın gün gibi idüp su'āl
Şāh-ı ma'nīye irür iy nām-dār

- 4094 Güş-vār it lafz-ı renginden aña
'Akd-i pervîn görse ger kala taña
- 4095 Gün gibi ur başına tãc-ı zeri
Dürden encüm-veş mehe vir zîveri
- 4096 Ma'rifet nûrından idüp iftirās
Mihr-sā geydûr aña zerrîn libās
- 115b 4097 Çün eşide sözlerûñ şâh-ı cihân
Eyleye en'âm ü ihsân bî-kerân
- 4098 Luţf ü cûdı vire saña kadr-i tãm
Gül gibi başda tuta sözûñ enâm
- 4099 Bir kez etse ger nazâr sen Bûlbûl'e
Pes hayât ire sözûñden her güle
- 4100 Olsa ger nâţır-ı şeh düşmen şiken
Olasın Nevruz-ı bî-rûz-ı kühen
- 4101 İy Muhibbî kılma tatvîl-i kelâm
'Ârif olan anı kılmaz iltizâm
- 4102 Keşret-i akvâle kılma ittîlâ'
Keşret-i kavîl âdeme virür şudâ'
- 4103 Çünkü oldu 'andelîb âvîj-gîn
Yüzine bakmaz Gül-i rûşen-cebîn
- 4104 Ko bu yerde bu sözi tursun hele
Yine Gül efsânesin algıl dile
- 4105 Nâ-gehân eyyâmda bir şubh-gâh
Devlet-ile tûrdı pes Müşgîn Şâh
- 4106 Emr kıldı çin-seherden Kaşîd'a
Tâ Gül'i alup dağı Çîn'e gele
- 4107 Ol Gül'e idüp be-gâyet i'tizâr
Düzdi ol vakt içre bî-pâyân cihâz
- 4108 Evvelâ viridi şütürden biñ kaţâr
Her biri 'ûd-ı kîmârı müşg-bâr
- 4109 Dağı on biñ esterân-ı meh-rikâb
Her biri üstinde var bir âf-tâb
- 4111 Viridi on biñ kul dağı hurşîd-i fer
Cümleñüñ eşvâbıdur zerrîn kemer
- 4112 Dağı on biñ tâzî at çün rahş-ı Sãm
Cümleñüñ zeyni muraşşa' zer-licâm
- 116a 4113 Dağı biñ üstür kamusı pîl-nâb
Her birinüñ yükleri yâkût-ı nâb

- 4114 Dağı on biñ esb-i ahzar-ı kümeýt
Her biri revlikde sehm-i mār-ı meýt
- 4115 Viridi çok la'lîn ayaklar pür-şarāb
Zer şurāhiler tolu yākūt-ı nāb
- 4116 Şem'-i kāfūriler encümden keşir
Cevheri fānūs lar rüşen zāmīr
- 4117 Nağ'-ı kalılar ser-ā-ser zer-nişār
Mihr ü meh her birinüñ nağşında zār
- 4118 Hayme vü har-gāhlar gerdün cenāb
Kākül-i dil-ber gibi müşgīn-tīnāb
- 4119 Viridi atlas sāyebānlar çetrler
Cümleñ evtādi encüm gibi zer
- 4120 Esb-i tazīler muraşsa' zīnetle
Rağş-ı zībālar muşanna' zīnetle
- 4121 Viridi hem la'l ü güher biñ biñ kağār
Dağı yük yük sīm ü dürr-i şāh-vār
- 4122 Güne güne niçe biñ kaftān bile
Tahta tahta niçe ahreyān bile
- 4123 Viridi hem on biñ kenizüñ mäh-rū
Lāle-hadd gül-nār-çehre gonce-fū
- 4124 Dağı on biñ sākiyān-ı sīm-sāk
Tutmuş elde her biri la'lîn ayak
- 4125 Dağı on biñ sāz ehli hūblar
Zühre-āsā nāz-ile mergūblar
- 4126 Niçe yük yük dürr ü gevher viridi hem
Bī-'aded yākūt-ı ahmer viridi hem
- 4127 Viridi niçe fahl cümle la'l-i cell
Her birinüñ na'li zer sīmīn dūkel
- 4128 Pes Gül-içün çetr-i zībā düzdiler
Viridiler ol çetre dürrden zīb ü fer
- 4129 Kodılar bir pīl üzere bir taht-ı sīm
Yaydılar aña bisāt-ı ibrişīm
- 4130 Bir meḥāfe düzdiler la'lîn sūtūn
Miḥver-i gerdün anuñ katında dūn
- 4131 Görse Leylī anı ol-dem bī-direng
Lā-cerem Mecnūn-şıfat kalurdi deng
- 4132 Çeşm-i mihr olsun diyü andan ba'id
Çekdiler etrāfa eknāf-ı sepīd
- 4133 Hevdecini dürr-ile zeyn etdiler
La'ile yākūt lar tonatdılar

- 4134 Mehd-i mihri etdiler hevdec aña
Māh görüp zīverin kaldı taña
- 4135 Şöhret-ile ol Gül-i ferhunde-fer
Çıkmağ için mülketinden ol seher
- 4136 Çekdiler bir rahş-ı beng ü berk-pā
Sür'at-i seyrinde çün bād-ı şabā
- 116b 4137 Kadd-keşide hūb reng ü müşg-düm
Hüsn-i mizmārında yügrük la'l-sümm
- 4138 Rahş-ı Rüstem görse ger seyrin anuñ
Unudurdi seyrin ol-dem kendinüñ
- 4139 Görse gül-gün ger anı seyrānla
Gül gibi ağız açup hayrān qala
- 4140 Taysa ger şeb-diz seyrinden nişān
Çün şabā yanınca olurdi devān
- 4141 Zer 'abāyı şaldılar gümih̄tine
Silk-i cevher düzdiler aña yine
- 4142 Urdılar Cevzā gibi zer-zeyn aña
Görse zeynin reşk ede Pervīn aña
- 4143 Vir̄di çün mışbāh-ı Cevzā dehre zav
Kurdılar tahtına iki māh-ı nev
- 4144 Çün bürāye tengi günā gün idi
Şemseler üstinde āzer-yūn idi
- 4145 Ba'dehu urdılar ata zer-şekim
Üzeri yāķūtla olmış vahim
- 4146 İderek bülbul gibi feryād ü zār
Oldı Gül ol rahşa gül gibi sūvār
- 4147 Şevket-ile yüridi ol-dem sipāh
Böyle çıkdı şehrden Müşgīn Şāh
- 4148 Eyleyüp hayl ü haşem hengāmeler
Yazdı pes hāķāna ol-dem nāmeler
- 4149 Kāşid'a virüp nevāziş eyledi
Genc ü bī-hadd-ile anı toyladı
- 4150 Bir ki menzil getdi kızın gönderü
Getdi kızı çün özi döndi girü
- 4151 Gördi çün bu hāleti Nevruz Şāh
Pes Gül-ile kıldı cāndan 'azm-i rāh
- 4152 Her ne yire kōnsa verd-i gül-'izār
Şāh ederdi eşki birle lāle-zār
- 4153 Görmedükçe merdūmi günden ziyā
Hāķ-i rāhın idinürdi tūtiyā

- 4154 İki gün bir yerde etmezdi karar
Gider-idi eyleyüp efgân ü zâr
- 4155 Muttaşıl gidüp Gül-i ferhunde-fer
İrdi pes ser-haddi Çîn'e bir şehir
- 117a 4156 Şubh-dem bir yırde ârām etdi mäh
Oldılar tâbi' aña cümle sipâh

ÇİN'ÜN SER-HADDİNE MENÂLÂ OLICAK OL GECE
DEYÂCİR-İ FELEK ZUHÜR-İ ARÂZÎ VÜ FELEKÂN DEYCÜR
OLUP BÂRÂN-İ BÎ-ŞÜMÂR YAGICAK GÜL'LE NEVRÜZ
BİRER ATA SÜVÂR OLUP FIRÂR ETMELERİNDEDÜR. *85

- 4157 İrdi şeb çün ol gice pes nâ-gehân
Tîre oldu ebr birle âs-mân
- 4158 Tutdı zulmet rûy-i arzı ser-te-ser
Kalmadı mäh-ile encümden eşer
- 4159 Yumdılar cümle şevâbit dîdesin
Bilmez oldu her birisi n'idesin
- 4160 Kaldı deycür içre mihr-i germ seyr
Okıdı halk-ı cihâna şeb be-beyr
- 4161 Tutdı zulmet bahrinüñ içine rāh
Tārem-i leylîyi idindi penāh
- 4162 Gül-i zulmet etdi ta'kîd-i tarîk
Bahr-i kıre hayl-i nūr oldu garîk
- 4163 Cümle seyyārāt olup kim geşte-rāh
Oldı encüm gūşe-i gamda penāh
- 4164 Münkaṭı' oldu cihāndan şavt ü ses
Ne ceres feryādı ne şît-i 'ases
- 4165 Hem gamāmı neşr edüp oynatdı yıl
Yer yüzinde pes maṭardan akdı seyl
- 4166 Hışm edüben ra'd urdı na'reler
Şaldı āzer berk çarḫa ser-be-ser
- 4167 Rûy-ı 'ālem oldu ser-cümle siyāh
Biri birin göremez oldu sipāh
- 4168 Düşdiler her biri başlu başına
Bakmaz oldu kardeşi kardaşına
- 4169 'Asker içre irişüp seyl-i belā
Niçe at ü ādeme viridi fenā
- 4170 Niçe hayme kaldı ādemden bulū
Niçe āteş yerlerini tutdı şū

- 4171 İrdi leşkerden göge feryād ü āh
 Āhdan rūy-ı cihān oldı siyāh
- 4172 Gördi çün bu hāleti şāh-i cihān
 İrdi Gül katına ol lahza revān
- 4173 Yüz uruban didi kim iy taze Gül
 Dāyimā şādān olup gül gibi gül
- 4174 Turduğınca mihr-i 'ālem şād ol
 Derd ü gāmdan serv-veş āzād ol
- 4175 N'ola şāhum bu şeb el bir eylesek
 Cāme-i tebdīl ü tagyīr eylesek
- 117b 4176 Mihr-veş olup birer şīre sūvār
 Eylesek cān-ile dilden iftirār
- 4177 Çün güneşsin iy meh-i bedr-i dūcā
 Pes gerekdür gice içre ihtifā
- 4178 Birbirimüzle olalum sāz-kār
 Eyleyelüm ikimüz terk-i diyār
- 4179 Çün eşitdi anı derd-i dil-güşā
 Cān ü dilden virdi bu söze rızā
- 4180 Pes birer rahşā sūvār olup o dem
 Kıldılar yādı firārı lā-cerem
- 4181 Gelmedi yādına verdūñ neng ü nām
 Kodı 'ārı ihtiyār etdi melām
- 4182 Yüce hātun-iken ol gün yüzlü māh
 Eyledi 'azm-i sefer bī-'izz ü cāh
- 4183 Berkidüp göñlini derd ü sūz-ile
 'Azm-i gurbet eyledi Nevruz-ile
- 4184 Eyleyüp ol iki terk-i şāh-rāh
 Getdiler bī-māl ü esbāb-ı sipāh
- 4185 Tağlar içre düşdiler dīvāne-vār
 Yandılar 'aşk odına pervāne-vār
- 4186 Per açup şāh-bāz-mānend uçdılar
 Niçe deşt ü kūh ü şahrā geçdiler
- 4187 Germ sürüp çekdiler çok germ ü serd
 Yel gibi yeldiler olup reh-neverd
- 4188 Etdiler şol hadde sür'at birle seyr
 Kim olarla etmeye 'uqqāb tayr
- 4189 Görmez-idi tozların bād-ı şabā
 Yetmez-idi yelse biñ kez ger hevā
- 4190 Līk şol deñlü siyāh idi cihān
 Āsmānda yogıdi mehden nişān

- 4191 Açmamışdı dīdesin cümle nücūm
Dehr tārīk-idi hem-çün baht-ı şūm
- 4192 Öñlerine gelsedi deryā eger
İçine düşerler-idi çün güher
- 4193 Gelse-idi nā-gehān yāhud cibāl
Aña çıkarlardı açup per ü bāl
- 4194 İş-bu hālāt-ile ol iki melek
Bād gibi yeldiler pes şubh-dek
- 4195 Şubh-dem oldu cihān rüşen yine
Mihir-ile oldu semā gül-şen yine
- 4196 Her birinüñ şıçradı cān başına
Her biri gark oldu gözi yaşına
- 4197 Her yaña yügrüşdiler idüp figān
Bulmadılar zerrece nām ü nişān
- 4198 Oldılar bu hālet-ile gam-zede
Geydiler hulleler olup mātem-zede
- 4199 Bu yaña çün birbirin gördi sipāh
Gördiler getmişler andan mihr ü māh
- 118a 4200 Pes kamu esbābı alup getdiler
Müddet-ile şehir-i Çin'e yetdiler
- 4201 Kodılar hākān öñinde cümle baş
Didiler hāli dökerek kanlu yaş
- 4202 Çünkü hākān bu kelāmı kıldı güş
Bu sübanden zehr-i kätıl etdi nüş
- 4203 Bu firāka döymeyüp ol şīr-i ner
Zühresi çāk oldu urdı hāke ser
- 4204 Bu durur her lahza ahvāl-i cihān
Cānı cāndan ayru eyler nā-gehān
- 4205 Zāl-i dehrün bu durur bu pīşesi
Hile kılmakdūr müdām endīşesi

GÜL Ü NEVRÜZ ŞAH GECE İÇRE MĀNEND-İ MĀH SEYR
EDERKEN OL ŞUBH-GĀH BİR KAŞRA ERÜP YİR
CĀNİBİNDE HĀVBA VARICAĞ YELDĀ-NĀM BİR ZENGİ
İKİSİN DAHI GİRİFTĀR ETMESİNDEDÜR. *86

- 4206 Bu yañadan ol Gül ü Nevruz Şāh
İrdiler bir bīşeye ol şubh-gāh
- 4207 Gördiler bir kaşr-ı a'lā hoş-makām
Küngür-i eflāke kılmış inzimām

- 4208 Gözlerin ol iki mâhuñ tutdı hāVb
Kaşra karşı yatdı iki āf-tāb
- 4209 Ol zemān ol kaşr-ı a'lāda meger
Kendüye etmişdi bir zengī makarr
- 4210 Key katı hūn-rīz-idi şimşir-veş
Menziline tiz ererdi tır-veş
- 4211 Naḥs-ı ekberdi Zūhal'den ol pelid
Hilede şakirdidi dīv-i medid
- 4212 Merta'-ı arz içre ol bir ḥar idi
Nāmı-veş her dilde müstenfir idi
- 4213 Zışt-rüyın görse dīv-i ehri men
Gider-idi niçe yıllar kendüden
- 4214 Zālim ü hūn-hāVr-idi ol bed-gümān
Eylese ger 'ālem içre iftinān
- 118b 4215 Kılur-idi niçe Keykāvus'ı bend
Rüstem'e irişdürürdi çok gezend
- 4216 Şu yerine kārı hūn-āşāmdı
Halk-ı dünyayı işi i'lāmdı
- 4217 Şan'at olmuşdı aña mekr-ile rīv
Hud'a olur lā-cerem ef'āl-i dīv
- 4218 Adı Yeldā kāmēti de hem-çünān
Leyl-i muzlimden yüzi virür nişān
- 4219 Zālim ü hūn-hāVr idi vü pīl-zūr
Bebr-kīn ü şir-gir idi o ḥor
- 4220 Kahramān-ı dehr idi ol bed-fi'āl
Rüstem'e efsūn ederdı Sām'a āl
- 4221 Hile-bāz ü mekr ü efsūn-sāz-idi
Zūrına 'itkā-yı dem-keş bāz-idi
- 4222 Ürker-idi görse yüzün dīv ü gül
Korkudurdi söylese 'ifri ni ol
- 4223 Şahra-yı Çin'den özi virür nişān
Söylese olur müdām āteş-feşān
- 4224 Pehlevān idinüben ḥākān anı
Etmiş imiş serḥade sultān anı
- 4225 Kılmış imiş anı anda merz-bān
Tā ola ol kal'a içre pās-bān
- 4226 Eyleyüp bebr ü hizebre rāhı sedd
Kuş uçurmazdı ol aradan ebed
- 4227 Şubḥdan seyrāna yetdi ol pelid
Oldı nā-geh çeşmine bir pey bedid

- 4228 Ol peyi tutdı dağı oldı revān
Ol iki sultāna irdi na-gehān
- 4229 Gördi yatur bir yaña Nevruz Şāh
Hāvb-ı gaflet hālını kılmış tebāh
- 4230 Ruḥları üzre açılmış verd-i ter
Müntekiş ol Gül'de batt-ı mu'teber
- 4231 Gün yüziyle dehri pür-nūr eylemiş
Ol sebebdan def'-i deycūr eylemiş
- 4232 Tal'atı burşidinüñ bî-iştibāh
Gün zavallısı vü eksüklüsü mäh
- 4233 Nār-ı haddeynin görüben lāleler
Dāğ urmuş sīnesine ser-be-ser
- 4234 Görüp iki gözlerin pür-sihr ü āl
Tağlara düşmüş delürüben gazāl
- 4235 Üzerinde līk anuñ bî-gümān
Görinür āşār-ı şāhiden nişān
- 4236 Yüzi nūrı 'āleme virmiş şenā
Ol sebebdan dehr bulmuş rüşenā
- 4237 Döndi andan pes Gül'e kıldı nigāh
Gördi toğmuş burc-ı hākī üzre mäh
- 119a 4238 Bağ-ı hüsni dehri gül-şen eylemiş
'Ālemi mihr-alnı rüşen eylemiş
- 4239 Urmış iki merdümünü derd-i hāvb
Düşmüş andan toprağa ol la'l-i nāb
- 4240 Eyler-iken serv-sā kaddi kıyām
Hāke şalmış nā-gehān laşş-ı niyām
- 4241 Gamzesi cellād ü çeşmi nā-tüvān
Misk ü 'anber saçı ca'dı büyedān
- 4242 Dost olursa 'adū bî-zār olur
Gafletin görüp aña mekkār olur
- 4243 Eyledi ol iki yāre çün nazar
Pes buyurdi anlara bend urdılar
- 4244 Ba'de ikisin de bîzār etdiler
Dehr hālinden haber-dār etdiler
- 4245 Çün bular encüm gibi göz açdılar
Kıldılar her biri hālne nazar
- 4246 Gördiler kim serv-sā āzād iken
Devr elinden gül gibi dil-şād-iken
- 4247 Dehr yine bir 'aceb bend eylemiş
Dest ü pāyı şöyle der-bend eylemiş

- 4248 Çün hümā pervāz ederken nā-gehān
Dānesiz bir dāma düşmişler revān
- 4249 Yakzanın gördi çü Yeldā anlaruñ
Katlarına geld'o şeydā anlaruñ
- 4250 Didi kim iy kevkebeyn-i müştā'il
Gün yüzüñüz eylemiş māhı hacil
- 4251 Nireyi seyr etdüñüz hem-çün nücüm
Kanda yandunuz leyālīde çü müm
- 4252 Kanda toğduñuz seherden mihr-sā
Meh gibi şeb eyledüñüz kanda cā
- 4253 Kanda olduñuz güşāde gül gibi
Kanda nāle kılduñuz bülbul gibi
- 4254 Çün şabā her şubh kanda yeldüñüz
Kankı bŷy-ı gül-sitānı bildüñüz
- 119b 4255 " Şubh gibi ceyb-çāk olmak neden
Lāle-i güzgöl gibi hāk olmak neden
- 4256 Gamzeñüz sehmi hadeng-i cān-sitān
Dest-i devrān kaddüñüz kılmış kemān
- 4257 Eyledi beñzer hevā sultānı göç
Rūmeli merdi gibi tutduñuz öç
- 4258 Bilürem siz māhlarsız hāliyā
Kankı burcdan düşdüñüz diñ bu yaña
- 4259 Siz degülsiz düzd olupdur bu 'iyān
Yok harāmīlik işinden de nişān
- 4260 Şöyle beñzer ikiñüz server durur
Her biriñüz şahib-i kişver durur
- 4261 Rāzuñuz benden hafī eylemeñüz
Hālūñizi muhtefī eylemeñüz
- 4262 Ol pelīdūñ bu idi kāmı meger
Kim nezāketl'ala bunlardan haber
- 4263 Çün eşitdi anı şah-ı kām-yāb
Pes hayālden kıldı ol dem feth-i bāb
- 4264 Bu meşeldür erlik on iy muhterem
Hīledür anuñ tokuzı lā-cerem
- 4265 Pes yer öpdı vü hemīn dil açdı şah
Zengiye nŷr-ı şenāyā saçdı şah
- 4266 Didi kim iy Hŷsrev-i mīrān-ı dehr
'Ālem içinde tapuñdur cān-ı dehr
- 4267 Dāyimā devlet ile Nevrŷz ol
Düşmen ŷzre fırsat-ı pīrŷz bul

- 4268 Dāyir oldukça felek şāh olasın
Hālümüz şorduñ çü āgāh olasın
- 4269 Kardaşidur bendeñüñ işbu cevān
Biz ikimüz bende idük nā-tüvān
- 4270 Eyleyüben gice gündüz hıdmeti
Umar-idük hāvcemüzden devleti
- 4271 Kim bizi bir gün gele āzād ede
Bu sebebden cānumuz dil-şād ede
- 120a 4272 Eylemişken biz bu resm-ile recā
Nā-geh etdi hāvcemüz bey' ü şirā
- 4273 Şatdı ol çün bizi aldı bir cevān
Biz ikiye kaşd-ı bed etdi revān
- 4274 Çün bu hāletler bize oldu bedīd
Dīvden perī-veş olduk nā-bedīd
- 4275 Birbirimüze tebā'at eyledük
Bāb-ı zahmetden ibākat eyledük
- 4276 Bize hākimsin bugün iy pād-şāh
Bendesiyüz biz şehūñ bī-iştibāh
- 4277 Diler-ise şeh mürüvvet eyleye
Bizi 'itk idüp fütüvvet eyleye
- 4278 Diler-ise eyleye bize 'ikāb
Umaruz ammā ki kıla isticāb
- 4279 Bundan artuk kıl ü kālī bilmezüz
N'olısar āhir-i hālī bilmezüz
- 4280 Bildi-kim zāhirde idüp ketm-i hāl
Hud'a-güne eylediler kıl ü kāl
- 4281 Çün eşitdi bu sözi Yeldā dīv
Hışm-ı bī-hadd kıldı ol şeydā dīv
- 4282 Etmeyüp anlara dağı merhamet
Emr kıldı ol la'ın ü bed-şıfat
- 4283 Aldılar ol iki dil-darı hemīn
Kıldılar yer anlara ka'r-ı zemīn
- 4284 Me'men olmuşken olara tād-gāh
Düzdi bir çarh-ı felek pes zīr-i çāh
- 4285 Çāh içinde kaldılar ol iki yār
Şan şadef içre dü-dürr-i şāh-vār
- 4286 Hābse girdi çün Gül ü Nevruz Şāh
Eylediler niçe dem feryād ü āh
- 4287 Zār ederken şāh-ı 'ālem nā-gehān
Hātırına geldi ol-dem müy-ı cān

- 4288 " Bir kez āh etdi hemīn ol kām-kār
Çıkdı kalbinden revān bir pāre nār
- 4289 Tutdı şāhuñ cāmesin āteş hemīn
Yakdı mūyī andan ol-dem meh-cebīn
- 4290 Mūyī çün Sūnbül teşemmūm eyledi
İrişüp def'-i tazallūm eyledi
- 120b 4291 Katl-i Yeldā idüp ol dil-dār-ı hāşş
Kıldı şāh-ile Gül'i andan halāş
- 4292 Eyledi tahlīş oları ol nigār
Pes tahalluş buldılar ol iki yār
- 4293 Çünki anlar anda muhlīş buldılar
Rāha düşüp 'azm-i gurbet kıldılar

SÜNBL-İ RÜŞEN-DİL OL İKİ 'ÂŞIKLARI BEND-İ
MİHNETDEN HALÂŞ EDÜP KATL-İ YELDÂ EYLEYİCEK İKİSİ
DAHI GİRYÂN Ü NÂLÂN 'AZM-İ DİYÂR-İ GURBET Ü KÜH-
SÂR-İ MİHNET EYLEYÜP GİDERKEN BİR BAHRÜN
KENÂRINDA BİR SEFİNE ERÜP OL GEMİYE GİRÜP DERYÂ
YÜZİN SEYR EDERKEN BÂD-İ MUHÂLİF OL GEMİYİ SINUP
OL İKİ YÂRİ BİRİ BİRİNDEN AYIRMASINDADUR. *87

- 4294 Seyr ederken ol iki mihr-i cihān
Bir kenār-ı bahre irdiler revān
- 4295 Gördiler tutmuş cihān yüzini āb
Günbed-i eflāk ol āb üzre habāb
- 4296 Eyleyüp bī-hadd ü pāyānını 'arz
Gösterür baħr-ver hāzime tūl ü 'arz
- 4297 Ka'r u ğavrin bulmaya biñ yıl melek
Hadd-i devrin görmeye çarħ-ı felek
- 4298 Şütr-mest-āsā tutup aĝzın zebed
Yerden ider gökde şīre kaşd-ı bed
- 4299 Hışmla kūhānī mevc urup çü kūh
'Ālemūñ fülkin eder zār ü sūtūh
- 4300 Nāle-i 'āşık gibi idüp hurūş
Gürleyüp çağlar eder derd-ile cūş
- 4301 Bed-sūħan mānendī olmış tab'ı telh
Niçenūñ kılmış meh-i bedrini selh
- 4302 Derd-ile mahrūr gibi huşk-leb
Cism-i mahmūmān gibi pūr-tāb
- 4303 Serv-kāmet sīm-ten mähīleri
Şem'-i kāfūrī-beden mähīleri

- 4304 Her birisi talup etdükçe şināh
 Lerze eyler gök yüzinde kurş-ı mäh
- 4305 Çün kenār-ı bahre irüp gördiler
 Bir sefine eylemiş anda maķarr
- 4306 Bahre şalmış leşkerüñ ejder gibi
 Açmış ağzın dağı şîr-i ner gibi
- 4307 Pîre-zen-veş saçları olmuş sefid
 Cismi ditrer âbda mânend-i bîd
- 4308 'Âşık olmuş şāh-ı bahre dem-be-dem
 Kim felek hāmmı-veş olmuş kaddi ham
- 4309 Pister-i şu hākimi olmuş hevā
 Tutmamış 'ömrinde hāk üstinde cā
- 4310 Şanasın bir serv-kāmetdür seren
 Kim miyānında anuñ tutmuş vaţan
- 4311 Levni esved hem-çü şām-ı kîr-gün
 Püyede erenleri eyler zebün
- 4312 Murğ mânend eylese bir lahza tayr
 Eyleye bir günde zeyl-i Kāf'ı seyr
- 4313 Ser-keş olmuş tāk-ı gerdūna serin
 Dem erürmiş ka'r-i deryāya dümen
- 4314 Eyleyen ol fülk hālinden beyān
 Bu lûgazla şeklini kılmış 'iyān

LÜGAZ-I KEŞTÎ *88

Mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün

- 4315 Nedür ol şahş çüpîn-cism ü şeb-reng
 Çü pervāz eyleye 'Ankā kalur deng
- 4316 Şanasın bahrde timsāha beñzer
 Girüp sine yürise şîr-veş ger
- 121a 4317 Belürmez getdügi yoldan pey
 Kılur bir günde Kāf'uñ menzilin tayy
- 4318 Miyānında gelüp bir serv-kāmet
 Edüpdür gice vü gündüz ikāmet
- 4319 'Aceb bu kim semek-veş çıksa şudan
 Helāk olur ne cān kalur ne hod ten
- 4320 Hevā-yı 'aşk başında olsa dāyir
 Olur pes rüz ü şeb derd-ile sāyir
- 4321 Muhibbî kim bilürse bunı sen de
 Çü kişi hîdmetinde ol devende

MEŞNEVÎ

- 4322 Gördiler ol fülki çün ol iki yâr
Oldılar pes rahş-ı keştiye süvâr
- 4323 Baħrde çün esdi 'aşkuñ yelleri
Her birinüñ cûşa geldi dilleri
- 4324 Mihr-i 'âlem-tâbla mäh-i cihân
Burc-ı Cevzâ üzre kıldı iktirân
- 4325 Yüridi fülk açdı ejder-veş demin
Gözlerine girmede cüce zemîn
- 4326 Râst yel birle giderken ol gemi
Nâ-gehân erişdi devrûñ bed-demi
- 4327 Geydi cevşen baħr düşmenler gibi
Mevc urdı küh-ı âhenler gibi
- 4328 Şütr-veş baħr ağzını tutdı zebed
Kıldı şâhuñ keştisine kaşd-ı bed
- 4329 Baħr dibinden hemân-dem kaynadı
Mevcler mânend-i kühân oynadı
- 4330 Mevcler irüp semekden tâ simâk
Bîm idi kim ide dünyâyı helâk
- 4331 Hep kadîd oldu o gün mellâhlar
Düşdiler baħr içine seyyâhlar
- 4332 Ehl-i fülke rûzgâr idüp ...
Başlarına pes kopardı ...
- 4333 Mevcler cevî-i semâya irdiler
Baħre şan neft-ile âteş urdılar
- 4334 Bâd-ı İsrâfîl gibi çaldı şûr
Ehl-i fülke oldu tûfân-ı tennûr
- 4335 Urduğınca baħr tağlar gibi mevc
Ki hâzîz olurdu fülke yer ki evc
- 121b 4336 'Âkıbet çâk oldu rûy-ı bâd-bân
Hem-serinden kalmadı hergiz nişân
- 4337 Etdi çünkim fülke baħr-i ittizâd
Hışm edüp bir taşa çaldı anı bâd
- 4338 Tahta tahta eyledi cismin anuñ
Komadı bir çöpçe resmin anuñ
- 4339 Tutdı Gül bir tahtayı oldu revân
Eyledi Nevruz daħı hem-çünân
- 4340 'Âkıbet ol baħr-i pür-şûr ü belâ
Eyledi ol cânı bu tenden cüdâ

- 4341 Cüşse-i fülk oldu çünkim münkesir
Oldı bahre cânla dil münteşir
- 4342 Getdi deryâ içre dil-ber bir yaña
'Azm kıldı şâh-ı bî-fer bir yaña
- 4343 Devr-i çarhuñ key 'acâyib işi var
Kim bu bir nûşında biñ biñ nîşi var
- 4344 Ki kişiyi vaşl-ile şādān eder
Geh mey-i hicrānla sekrān eder
- 4345 İnkılāb üstindedür bahr-i cihān
Ber-ķarār olmaz ebed devr-i zemān
- 4346 Oldı şeh çün tatlu cânından cüdā
Kendü cânı guşşası düşdi aña
- 4347 Kodı bu kez şiddet-i deryâyı ol
Kıldı ney-veş dilden āh ü vāyı ol
- 4348 Āh ü efgān eyledi 'andel gibi
Yandı nār-ı hicr-ile ħarmel gibi
- 4349 Bilmedi ahvāl-i yāri niçedür
Bahr içinde ķār ü bārı niçedür
- 4350 Etmeyüp bir yerde ol meh-rū ķarār
Getdi deryā içre niçe rûzgār

122a GÜL-İ RÜŞEN-DİL TAHTA ÜZRE DERYĀDA HİZR-VĀR
SEYYĀR İKEN NĀ-GĀH Bİ-EMR-İ İLĀH Ü HÜKM-İ PĀD-ŞĀH
BİR ŞUBĤ-GĀH 'ADEN LİMANINA ÇIKUP CEVHER-NĀM Ü
ŞİRİN-KELĀM BİR GÜLĀM GÜLİ BULICAĞ 'ADEN ŞĀHİ
BEDĪ'A İLTMESİNDEDÜR; GÜL DAHI GİDERKEN YOLDA
BİR ARŞLAN HELĀK EYLEMESİNÜŖ BEYĀNINDADUR. *89

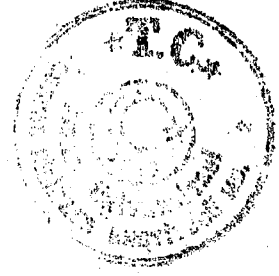
- 4351 ' Bu yañadan ol Gül-i pîrüz-baht
Bahrde taht'olmuş-idi aña taht
- 4352 Getdi bahr içinde bir müddet nigār
Bir kenāra şaldı āhır rûzgār
- 4353 Ol yere dirlerdi limān-ı 'Aden
Zabt ederdi anı sultān-ı 'Aden
- 4354 Çıkça deryādan eger dürr-i güher
Cümlesin alurdi şâh-ı tāt-ver
- 4355 Komiş idi anda sultān-ı 'Aden
Cevher adlu bir kişiyi mü'temen
- 4356 Seyr ederken bahri gāvvaşān meger
Buldılar deryāda bir zībā güher

- 4357 Şu'le-i nūrını gözler görmemiş
Dest-i nā-dān aña hergiz irmemiş
- 4358 Yūsuf-ı Mısrî gibi şatılsa ger
Kıymet-i berîne dünyā mı yeter
- 4359 Tal'atı şöyle şa'sa'-ı tāb-dār
Bir bakımda 'ayn-ı nazar ola tār
- 4360 Ay gibi şalmış yüzi deryāya tāb
Şan-ki inmiş baħr içine āf-tāb
- 4361 Saçların jülîde kılmış bār-ı gam
Çenber etmiş kâmetini bār-ı hemm
- 4362 Güllerin paşş eylemiş miħnet yeli
Niçe urmuş pūştine devrān eli
- 4363 Gördi Cevher böyle çün bu gevheri
Gözlerinden dökdi zībā dürrleri
- 4364 Eyleyüp ol māha pes i'zār-ı tām
Didi kim iy gün yüzüñe meh gulām
- 4365 Olmasun küstāhlık iy meh-cebîn
Kankı gökden nāzil olduñ ber-zemîn
- 4366 Niçe gevhersin ki düşdüñ baħre sen
Gün yüzüñle buldı ger dürr-i 'Aden
- 122b 4367 Sen hümāsın pes sezā mı bî-gümān
Eylemeñ māhî gibi yemmde mekân
- 4368 Zād ü būduñ nire durur söylegil
Ser-güzeştüñ baña takrîr eylegil
- 4369 Böyle etdi çün Gül'e Cevher hitāb
Gül daħı biñ şermle virdi cevāb
- 4370 Didi kim iy hā'ce-i cevher-fürüş
Çün su'al etdüñ kelāmum eyle güş
- 4371 Bil benüm Çîn şahınuñ şeh-zādesi
Lîk derdüñ dehr-ile üftādesi
- 4372 Nā-gehān gönlüm ticāret istedi
Tal'at-ı deryāyı rü'yet istedi
- 4373 Emr kıldum pes hemān her bendeme
Emrümi fermānumı dārendeme
- 4374 Kıldılar ihzār-ı esbāb-ı sefer
Niçe niçe kişi hāzır etdiler
- 4375 Çün sefāyin hāzır oldu cümleten
'Askerümle girdüm anlar içre ben
- 4376 Rāst-bād-ile açup per bād-bān
Maħzenü'l-mā içine olduκ revān

- 4377 Görmeyüp arzuñ ebed kara yüzün
Seyr kılduk niçe gün deryâ yüzün
- 4378 'Ays ü 'işret eyler-iken bir gece
Zevk muhabbet eyler-iken bir gece
- 4379 Baħr içinde kopdı nâ-geh acı yel
Gördük anı tatlu cāndan yuduğ el
- 4380 Geydi cevşen baħr mähiler gibi
Kaşd-ı sinni kıldı şāhiler gibi
- 4381 Keştıye bād-ı fenā çün urdı dest
Taşa çaldı vü anı kıldı şikest
- 4382 Kalmadı lenger kırıldı hep resen
İki şındı ortadan kadd-i serin
- 4383 Pāre pāre oldu cism-i keştı çün
Başa toğdı baħr içinde kara gün
- 4384 Pes bu tahta birle düşdüm bunda ben
Bu durur uş hāl ü kālüm cümleten
- 123a 4385 Siz de söyleñ niredür işbu mekân
Dağı siz kimsiz bu dem kılun beyân
- 4386 Didi Cevher aña iy dürr-i yetim
Devlet-ile bulduñ uş kadr-i 'azim
- 4387 Bu kenāruñ adı limān-ı 'Aden
Hākimi bi'l-fi'l sultān-ı 'Aden
- 4388 Bu mekāndan Çin'e kılsañ 'azm-i rāh
Varılır bir yılda iy gün yüzlü mäh
- 4389 Pes budurur lāyık iy şāh-ı cihān
Eyleyesiz dürr gibi bunda mekân
- 4390 Añma misk adını gevher var-iken
Kurı kanı ko dür-i ter var-iken
- 4391 Bu 'Aden mülki içinde siyyemā
Eylemek yād-ı Hıta olur haṭā
- 4392 İltelüm şāha sini iy nām-dār
Olasın yanında anuñ kām-kār
- 4393 Emr kıldı aña hil'at virdiler
Kisvet-ile māha zīnet virdiler
- 4394 Çekdiler bir rahş-ı ahzār bād-pā
Pes süvār oldu aña bedr-i dücā
- 4395 HāVce Cevher bile yanınca o mäh
Kıldılar 'azm-i 'Aden ol şubh-gāh
- 4396 Seyr ederken yer yüzün mihr-i cihān
Nā-gehān görindi bir şīr-i jiyān

- 4397 Gerçi şîr idi velî gâyet mehîb
Görse anı ola lâ-yef'al Lebîb
- 4398 Kûh-ı ekberden mu'allâ kâmeti
Levni aşfer zü'l-mehâbet şûreti
- 4399 Zer'-i 'ömre tırnağı şan dâsdı
Her dişi bir hançer-i elmâsdı
- 4400 Ağzı gârı odlu hâkisterle pür
Dîdesi cām-ı mey-i ahmerle pür
- 4401 Ra'd mânend etse gurreş nâ-gehân
Vehme varurdu zemîn ü âsmân
- 4402 Dîv dürr-mânend olup pür-hışm ü kîn
Sînesinüñ şavtı tutmuş dehr için
- 4403 Yâ belâdur yâ kazâ-yı nâ-gehân
Yâ erişmiş dehre kahr-ı nev amân
- 4404 Hufre-i nâ-dîdi iki gözleri
Gören olur idi cânından berî
- 4405 Büzürg idi başı mânend-i cebel
Dişleri Kiyûs rûmhından bedel
- 4406 Ol cebelde bitmiş iki kulle-seng
Burc-ı eflâk aña olmuş mest ü deng
- 123b 4407 Var dağı ol kûhda bir ulu gâr
Yoğ olur ol gâra giren âşikâr
- 4408 Hışmla ger açsa idi pençe ol
Tevsen-i çarha ede işkence ol
- 4409 Hışm-gîn ü kîne çü ol şîr-i zift
Yer yüzün yakmış gelür mânend-i neft
- 4410 Halk Cevher cümle tersân oldılar
Dehşet-ile aña hayrân oldılar
- 4411 Gördi Gül ol şîri pür-hışm ü haşar
Eyledi arşlan dağı aña nazar
- 4412 Hışm edüp kıldı hurûş ol-dem çü berk
Gurresinden tıldı cümle şark ü garb
- 4413 'Aqlını ol-dem başına dirdi Gül
Karşusunda şîri püyân gördi Gül
- 4414 Pes kemândan açuban ol-dem kemîn
Aldı yayın destine ol nâzenîn
- 4415 Tırkeşinden aldı bir sehm-i kazâ
Eyledi remy anı ol lahza aña
- 4416 Çün kemândan çıkdı vü irişdi tîr
Kıldı şîrûñ bağırını ol demde yir

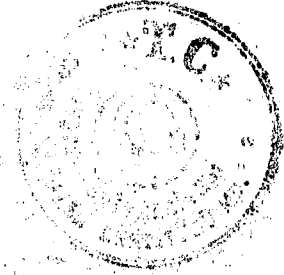
- 4417 Şan şihâb idi okı mânend-i berk
İrişüp kıldı 'uzv ü cismini hark
- 4418 Bir kez idüp gurnebeş şîr-i jiyân
Urdu cismin hâke dağı virdi cân
- 4419 Eyledi bu kârı çün ol meh-cebîn
Kıldılar gökde melâyk âferîn
- 4420 Kişide var ise gevherdür hüner
Bî-hüner olanı bilgil bed-güher
- 4421 Çün bu hâli gördi Cevher nâm-dâr
Kim ne kıldı ol dilîr ü kâm-kâr
- 4422 Râst-kâmetken çü serv ol kâm-rân
Gül öninde eyleyüp kıddin kemân
- 4423 Didi kim iy dilîr-i ferhunde-fer
Şâh-ı merdân gibi etdüñ bir hüner
- 4424 Etmeye anı 'felek zaygamları
Kılmaya hergiz cihân Rüstem'leri
- 4425 Görse idi tîr-i kahrûñ Kahramân
Dehşetinden pehlevânım vire cân
- 4426 Bir iş etdüñ kim anı Esfend-yâr
Düşde dağı görmedi iy nâm-dâr
- 124a 4427 Ehremân'ı bışmuñ eyleye helâk
Zühresi Efrâsiyâb'uñ ola çâk
- 4428 Eyledüñ bir kâr iy 'âlî mekân
Etmemişdi anı hergiz Nerîmân
- 4429 Dilde Rüstem anı destân eyleye
Sâm'la Behmen dem-â-dem söyleye
- 4430 Medh-güne dağı çok dürlü kelâm
Söyledi vü kıldı sözün ihtitâm
- 4431 Yine ol râha düşüben getdiler
Müddet-ile şehr içine yetdiler
- 4432 Şaldı Cevher şâha bir iki gulâm
K'uştâ geldi diyeler bir bedr-i tām
- 4433 Geldi kullar şâha virdiler haber
Kim bulundu baır içinde bir güher
- 4434 Şâh-ı Çîn ferzendi irürmiş o dürr
Cân meşâmmin büy-i hulkı etdi pür
- 4435 Bu sözi şâha ederlerken beyân
Kevkebeyle irdi ol meh-i cihân
- 4436 Encüm-âyîn niçe biñ meh-pâreler
Rağşı önince düşüben seyr eder

- 4437 Çün serāy-ı şāha etdi meh dühūl
Eyledi gün gibi rahşından nüzūl
- 4438 Karşu geldi ehl-i dīvān hep aña
Kim ki gördi ay yüzün kaldı taña
- 4439 Her birisi aña ta'zīm etdiler
Niçe biñ ikrām ü tekrīm etdiler
- 4440 Aldılar ol şāhı biñ ikrāmıla
Şāha geldi ihtirām-ı tāmıla
- 4441 Gördi ol şāhı çü sultān-ı 'Aden
Karşu geldi pes aña hān-ı 'Aden
- 4442 Öpdi kuçdı urdı yüzün yüzine
Gül-ruhın gül gibi sürdi yüzine
- 4443 Ba'dehu bir pād-şāh ü bir nigār
Tahta ağdılar ikisi mihr-vār
- 124b 4444 Kıldılar ol gün şafā vü şöbete
Eylediler şevk ü zevk ü 'işreti
- 4445 Pes Gül'e bir gül-şen etdiler makām
Kim sekiz cennet aña eyler selām
- 4446 Kaldı anda niçe müddet ol nigār
Kendözin 'ayşuñca eylerdi zār
- 4447 İktirās eylerdi hep Nevruz-ıçün
Āh ederdi ol şeh-i pīruz-ıçün
- 4448 Yārsız olurdı zehr aña ta'ām
Āb-ı hayvānda be-'ayneh ve's-selām
- 4449 Yire sürüp çehresin eylese zār
Böyle āheng eyler-idi mūr ü mār
- 4450 Göksini dāyim ururdi taşla
Yer yüzün ıslardı hūn-ın yaşla
- 4451 Bī-tahammül eyledükçe her dem āh
Ezrak olurdı duhāndan mihr ü māh
- 4452 Oldı eşki baħr-i pūr-şūr ü belā
Oldı iki çeşmi anda āšnā
- 4453 Çıkduğınca derd ü guşsa tahtına
Sebb ederdi tālī'-i bed-bahtına
- 4454 Geh sögerdi çarħ-ı dūn ahvāline
Kendünüñ gāh etdügi ef'āline
- 4455 Oldı bir müddet bu ef'al aña kār
Bir nefes tırmadı ney-veş kıldı zār

'ADEN ŞĀHİ BEDİ' GÜL-İ RÜŞEN-DİLŪN KIZ IDÜĞİN
MA'LŪM EDİNCEK AÑA 'ĀŞIK Ū MÜTEHAYYİR; VAŞLINA
MÜTEHASSİR OLUP EŞNĀ-İ ŞOHĖETDE Bİ-EDEBĀNE GÜL-İ
RÜŞEN-BEYĀNA DEST-DİRĀZLIK ETMESİNDEDÜR. *90

- 4456 Niçe-dem oldı 'Aden şāhıyla Gül
Gāh ağlardı gülerdi geh çü gül
- 4457 Sırr-ı Gül oldı meger bir gün 'iyān
Eylediler hālını şāha beyān
- 4458 Çün eşitdi anı sultān-ı 'Aden
İstedi verdi dil hān-ı 'Aden
- 125a 4459 Bildi çün şāh oldı pes 'āşık aña
Oldı Gül 'Azrā vü şeh Vāmık aña
- 4460 Ebr mānend oldı kalbi pūr-hevā
Dökdi iki gözlerinden arza mā
- 4461 Hem-çü Nergis hamr-ı gamla oldı pest
Gül gibi devr eyledi hāk ile pest
- 4462 'Aşk-ı Gül etdi dilinde irtikāz
Diledi pes ide verde keşf-i rāz
- 4463 Bir şehir-geh tırdı sultān-ı 'Aden
Emr kıldı şubhdan hān-ı 'Aden
- 4464 'Ayş ü nūş-ı bezme bünyād etdiler
Dārü şevk ü zevkī ābād etdiler
- 4465 Aldılar cām ellere gül yüzlüler
Tatdılar ayağı nergis gözlüler
- 4466 Şohbet içre irdiler sāzendeler
Her birisi Zühre-āyīn nağme-ver
- 4467 Bezm içinde hūblar şaff tutdılar
Gün gibi meh yüzlüler deff tutdılar
- 4468 Gūş-ı tañbūrı çeküben burdılar
El üşürüp çenge nāhun urdılar
- 4469 Neyleri 'āşık gibi inletdiler
'Üdi kânūn eyleyüp dinletdiler
- 4470 Rakşa girdi muṭribān-ı lūliyān
Şavt-ı rakşı çaldılar sāzendeler
- 4471 Şeh katında eylemişdi Gül firār
Līk çün Būlbūl ederdī āh ü zār
- 4472 Kelleler meyden çün āteş oldı germ
Şaldı yüzden her biri cilbāb-ı şerm
- 4473 Germ oldı kalb-i şeh mānend-i nār
Şundi ol-dem destini ol kām-kār

- 4474 Şokdı anı koynına sîmîn-berûñ
 "Tutdı iki sîbini ol dil-berûñ
 4475 Girdi çün büstāna şāh-ı kām-kār
 Rāst geldi destine iki enār

125b

GÜL-İ RÜŞEN-DİL 'ADEN ŞAHINDAN BU KÜSTAHANE
 EVZÂ'-I BEDİHİ GÖRİCEK MUHAZACCIR Ü GAYET 'ACİZ Ü
 MÜTEHAYYİR OLUP GAZAB İLE BEDİ' ŞAHA İTÂLE-İ
 LİSÂNLA AHVÂLİNİ BEYÂN EYLEMESİNÜŦ
 BEYÂNINDADUR. *91

- 4476 Çün bu küstāhāne vaz'ı gördi māh
 Hışm edüben didi kim billah iy şāh
 4477 La'l-i hūbānla olasın çün şiba'
 Pes revā mı gayrı hakkına tama'
 4478 Girmegil ol bāga iy şāh-ı cihān
 Nā-geh olmayınca ızın-i bāg-bān
 4479 Dirme ol gül-zārdan şāhā güli
 K'ola anuñ senden özge bülbülü
 4480 Būy-ı gül-zāra ırakdan kāni' ol
 Bî-'icāzet gül-şene irürme yol
 4481 Hoş durur kılmak kanā'at dāyimā
 Bu tama'dan cāna irür çok cefā
 4482 Ger kanā'at olsa dāyim 'ādetüñ
 Olmaya kim bāb-ı Hakk'dan ni'metüñ
 4483 Nüzhet isterseñ eger gel kāni' ol
 Zillet isterseñ yūri var tāmī' ol
 4484 Hem buyurdi Muştafā kim men kama'
 Lā-cerem oldu haber aña şiba'
 4485 Gayrı hakkına tama' kılmak müdām
 Bihter olmaz kılmağıl iy nîk-nām
 4486 Hakk-ı gayra dāyimā şunmakdan el
 Dest-i ādem yeg durur kim ola şell
 4487 Bil beni iy şeh gül-i Ferhār'ven
 Dehr içinde derd-ile seyyārven
 4488 Nā-gehān bir şeb beni iy pür-heves
 Düşde görmiş Hüsrev-i Nevşād pes
 4489 Derd-i 'aşkum anı bīmār eylemiş
 Ol sebebden 'azm-i Ferhār eylemiş
 4490 Geldi Ferhār'a çün ol şāh-ı cihān
 Gördüm anı ben dağı sevdüm revān

- 126a 4491 Gör beni âhir ne lu'bet eyledüm
 Aña teb'an 'azm-i gurbet eyledüm
 4492 Kıldı bir lu'b âhiri devr-i zemân
 Birbirimüzden cüdâ düşdük revân
 4493 İmdi şāhum ben anuñ hayrānıyam
 Deşt-i hasret içre ser-gerdānıyam
 4494 Eyledi 'aşkı beni rüsvā-yı halk
 Başuma geldi kamu gavgā-yı halk
 4495 Nām ü nengüm ney gibi vardı yele
 Düşmişem bu hālile dilden dile
 4496 Bār-ı gamla olmuşam bī-çāre ben
 Kākül-içün rüz ü şeb āvāre ben
 4497 Miñnetile gice olmuşdur günüm
 Dāyimā rüz-ı kıyāmetdür dünüm
 4498 Meskenümden misk-sā dūr olmuşam
 Cān ü dilden cümle mehcūr olmuşam
 4499 Oldı kalbüm ney gibi tolu hevā
 Vāy vāy eydür lisānum dāyimā
 4500 Olmuşam bīmār-ı hicrān her gece
 Virürem derd-ile biñ cān her gece
 4501 Bilmezem ol māh n'oldı neyledi
 Gün gibi bir yerde menzil eyledi
 4502 Bārī görinse nesīm-i şubḥ-gāh
 Eylesem hem-rāh aña biñ biñ āh
 4503 Rifkile tā kanda ise varalar
 Vireler bī-çāreden aña haber
 4504 Eyledüm ol mihr-içün terk-i diyār
 Böyle seyr etdüm yanınca sāye-vār
 4505 Böyle virdüm bunca māl ü mülketi
 Zillette tebdil kıldum rif'atı
 4506 Gerçi getdi bunca esbābum benüm
 Böyle vardı 'izz ü ihsānum benüm
 4507 Ben fakīre līk bir gün nā-gehān
 Bir güher kıldı 'atā ol Müste'an
 126b 4508 Çün anı gördüm şenālar eyledüm
 Âhir alup başa efser eyledüm
 4509 Bil muḥabbet etmek iy şāh-ı kirām
 Yārdan gayrı baña oldı harām
 4510 Ger baña kılsañ sitem iy pād-şāh
 Hañcer-ile eylerem kendüm tebāh

- 4511 Kıyma sen şeh imdi kuşça cânuma
Şokma sen dest-i şerîfin kanuma
- 4512 Eylemez rübâh şaydın gürg ü şîr
Zâga meyl etmez hümâ-yı dil-pezîr
- 4513 Dest-i düzd erişdi aña nâ-gehân
Aldı benden şaldı bir bahre revân
- 4514 Ol-dem işbu hâline gâyet hazîn
Ol sebebden eylerem âh ü enîn
- 4515 Bir yañadan getdi mülk ü tâc ü taht
Bir yañadan pest oldu yüce baht
- 4516 Bir yañadan terk-i mâzer eyledüm
Bu sebebden cânım âzer eyledüm
- 4517 Bir yañadan eyledüm terk-i peder
Getdi dilden şevk-i şādî ser-te-ser
- 4518 Bir yañadan getdi varum bir yaña
Bir yaña 'azm etdi yârüm bir yaña
- 4519 Yakdı şevki cânımı hân atamuñ
Hicri te'şîr etdi sultân atamuñ
- 4520 Tûl-i mekş-i vaşl hâk etdi beni
Tîr-i hicrânı helâk etdi beni
- 4521 Mâzerüñ göñlin çü pür-gam eyledüm
Meskenüm çâh-ı cehennem eyledüm
- 4522 Cân gözine nûr-ı mihr-i vâlideyn
Olmuş-idi gice gündüz nûr-ı 'ayn
- 4523 Çün ol iki nûrdan dūr olmuşam
Çeşm-i a'mâ gibi bî-nûr olmuşam
- 4524 Cânuma âteş urup mihr-i peder
Etdi hicri mâzerüñ bî-tâb ü fer
- 4525 Gâh seyrüm oldu Rûm ü gâh Çîn
Eylemişem pür-gulâle dehr için
- 4526 Bunca derdüm vardur iy şâh-ı cihân
Kankı birin ağlayayın her zemân
- 4527 Dūr olaldan yârdan iy gül-beden
Hîn-i hûnîn akıdurvan dîdeden
- 4528 İmdi şâhum eyle baña merhamet
Şehlere lâzımdur itmek ma'delet
- 4529 Bir tılsımum kılma bende zann-ı genc
Yüri var dermân-deye eyleme renc
- 4530 Ben umardum kim beni şād idesin
Bend-i gamdan cânım âzâd idesin

- 4531 Pes baña sen kaşd-ı bed kılduñ şehā
Zulm hıç ālūdeye olmaz revā
- 4532 Ko beni hālümde ger hāndān olam
Yā sehāb-āyın varup giryān olam
- 4533 Kāmetümdür gerçi çün serv-i revān
Likin etdi 'aşk mānend-i kemān
- 4534 Eyleyüp bī-hadd kerem ihsān ü cūd
Gül gibi ben bendeye virdüñ vūcūd
- 4535 Mürde iken tāze cān bağışladuñ
Mihr-veş 'ālī-mekān bağışladuñ
- 4536 Cism ü cānum oldı gāmdan tolu od
Etdi çarhı ol oduñ dūdı kebūd
- 4537 Rişte rişte kılsa cismüm tīg-i gām
Yārdan kat'ā yüzüm döndürmeyem
- 4538 Olsa ger şad-pāre bağrum hem-çü gül
Cümle şevk-i yārdan hālī degül
- 4539 Gerçi şeh durur bilürven gonce-leb
Līk o Gülden gayrın etmez dil taleb
- 4540 Ko bu ölmüş hasteyi sağ ol şehā
Luṭf edüben benden ırak ol şehā
- 4541 Var-ise çāreñ baña tīmār kıl
Ölmedin bir kerre vaşl-ı yār kıl
- 127a 4542 Yoğ-ise ger ko ki giryān olayın
Bu fenā bāğında nālān olayın
- 4543 Kaşdum ol di kim edem kendüm helāk
Ba'dehu etdüm velī bir fikr-i pāk
- 4544 Kim 'Aden meşhūr-ı fi'l-'ālem durur
'Ālem içre mahzen-i ādem durur
- 4545 Ola kim Nevruz alup benden haber
İre bunda nā-gehān ol nām-ver
- 4546 Pes hayālī hayline şah olayın
Ni'met-i şabrı ganīmet bileyin
- 4547 Nār-ı gāmdan başuma tāt ideyüm
Büy-ı zülfin cāna mi'rāc ideyüm
- 4548 Dem-be-dem şabrı baña kār eyleyem
Derdüme şabr-ile tīmār eyleyem
- 4549 Şabr-ile her eş'ab iş āsān olur
Şabrı şan'at idinen şādān olur
- 4550 Eyleyüp renc ü firākın hem-nefes
Zülfi ehvāsında idem yüz heves

- 4551 'Aşkı birle eyleyem bunda firār
Tā görem kim şöra neyler rüzgār
4552 Dilde pinhān eyleyem bu müşkilüm
Kimseye'fşā etmeyem dürr-i dilüm
4553 Çün bu resme eyledüm endişe ben
Pes zarūrī şabrı kıldum pîşe ben
4554 Ko beni luţf eyle şāhum ko beni
Tā yakam nār-ı gama cān ü teni
4555 Baña zaḥmum besdür iy şāh-ı cihān
Bir yañadan sen de urma nā-gehān
4556 Kılma anı devlete olmaz sezā
Kıl anı kim aña feyz ide 'alā
4557 Luţf edüp var benden ol şāhum ırāğ
Olmağıl merhem yerine cāna dāğ
4558 Tā ki her dem hāl ü kālümde olam
Gice gündüz nāle vü efgān kılām

127b

'ADEN ŞĀHI GÜL-İ RÜŞEN-DİLÜŦ MAKĀLİN VÜ KĀL Ü
KĪLİN İSTİMĀ' EDİCEK OL KENDÜDE OLAN 'AŞK-İ MECĀZ
HAKĪKATE MÜBEDDEL OLUP GÜL İLE HĀVHER Ü
UḤUVVET ÜZRE MAKARR OLMASINDADUR. *92

- 4559 Çün eşitdi anı sultān-ı 'Aden
Cūşa geldi pes dil-i hān-ı 'Aden
4560 Didi iy ser-ḥayl-i ḥübān-ı cihān
Tā kıyāmet dāyim olğıl cāvidān
4561 Gül vücūduñ cümle nāza māyedür
Ḥüsn-i nāz etmek yüce pīrāyedür
4562 Etdi çün zülfüñ dimāğum ber-hevā
Eylemişem yoluña cānum fedā
4563 Gül-şen-i 'aşkuñda bil iy tāze verd
Oldı bağrum hem-çü bülbül tolu derd
4564 Hāk-i pāyüñ çekdi çeşme tūtiya
Gün cemālüñ cānuma şaldı ziya
4565 'Āşık idüm gerçi sen meh-rüya ben
Hāvherüm ol ilk şimden-gerü sen
4566 Çün muḥakkak 'aşkum olmışdı mecāz
Pes ḥakikat oldı ol iy dil-nüvāz
4567 Nefse rüḥin rām eden server degül
'Avrata meyl eyleyenler er degül

- 4568 Bu esîr-i nefse meskendür cahîm
'Akla uyan şahşa me'mendür na'îm
- 4569 Zâyil olup cümle nefsanî garaz
Zâhir oldu dilde rûhânî 'avaz
- 4570 Gözleyüp dâyim uhuvvet hakkını
Saña gösterdüm mürüvvet hakkını
- 4571 Kıldı hayrân cânımı haddüñ gûli
Zâr eder derdünle gönüm bülbûli
- 4572 Cân ü dilden 'arz idüp sûz ü güdâz
Sûzişüñ yakdı beni iy dil-nevâz
- 4573 Bir güneşsin kim cihâna urduñ od
Yakdı nâruñ cânımı mânend-i 'üd
- 4574 Şîr-diller oldu zülfüñ bestesi
Halk-ı 'âlem fitne çeşmüñ hastesi
- 4575 Nâr-ı 'aşkuñ birle yandı cân ü dil
Dûd-ı âhuñdan boyandı cân ü dil
- 4576 Âh ü nâleñ zâr edüp bu cânımı
Kana garķ etdi dil-i nâlânımı
- 4577 Şöyle bilgil pād-şāhum tā ebed
Kılmayam sen şāha aşlā kaşd-ı bed
- 4578 Şimdi gerçi böyle hālet eyledüm
Lîkin iy hā'ce cehālet eyledüm
- 4579 Gāyet-ile mestidüm iy kām-yāb
N'ola imdi cürmüm etseñ isticāb
- 4580 Ger olursa mest n'ola bî-edeb
Kim anuñ 'aqlın alur māü'l-'ineb
- 4581 Ger olaydı zerre deñlü 'aql-ı mest
Kılmaz-ıdi cismini hāk-ile pest
- 4582 Fi'l-i mestān pes gerek ma'zūr ola
Ehl-i 'aql anı edüp mesrūr ola
- 4583 Mest olan lâ-yef'al olur siyyemā
Dil uzatmaklık aña olur hātā
- 4584 Mest olanda olmaz aşlā şerm ü havf
'Ālemi biñ kez eder bir demde tavaf
- 128a 4585 Oldı çün mest-ānelikden bu hātā
Tut anı ma'zūr edüp fazl ü 'atā
- 4586 Çün katuñda eyledük şāhum günāh
Pes kabûl it 'özüñ ol-dem 'özü-hā'v
- 4587 Tutdı andan kuçdı mähı af-tāb
Oldı kardaş aña şāh-ı kām-yāb

- 4588 Pes hakîkî oldı 'aşk-ı şâh o dem
Eyledi terk-i mecâz ol muhterem
4589 Kıldı pes Gül anda niçe dem karar
Gözledi kim niçe eyler rûzgâr
4590 Şehle'derdi kendözin zevk-i şafâ
Giceler feryâd ederdi dâyimâ
4591 Pes 'Aden içre nişîmen eyledi
Kendüye ol şehri mesken eyledi

NEVRÛZ-ı CİHÂN-SÛZ TAHTA İLE BAHR İÇRE GİDERKEN
NÂ-GÂH BİR CEZÂREYE ÇIKUP DİDE-GİRYÂN Ü SİNE-
BİRYÂN GEZERKEN BİR PİRE RÂST GELÛP BİR ZEMÂN OL
PİRLE MUŞÂHABETE MUVÂZABET GÖSTERMESİNDEDÜR.

*93

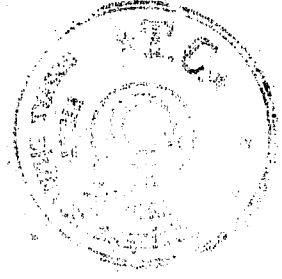
- 4592 Bir yañadan dağı Nevruz-ı cihân
Tahta birle getdi şöyle bir zemân
4593 Gâh erişüp ka'r-ı bahre ol güher
Hût'a derdinden ederdi nâleler
4594 İrdügince küh ü kühân gibi mevc
Gün gibi ol mâha yir olurdu evc
4595 Niçe gavtat eyleyüp şâh-ı cihân
Getdi ol deryâ içinde bir zemân
4596 İş-bu hâl-ile o mâh-ı dil-fürûz
Oldı sâyir bahr içinde niçe rûz
4597 Bir neçe gün oldı deryâda revân
Görmedi ol bahrde hergiz girân
4598 Âhir ol bî-çâreye viren necâh
Virdi ol âvâreye dağı felâh
4599 Seyr ederken bahr için ol pür-heves
Tahta birle bir kenâra çıkdı pes
128b 4600 Rûy-ı arzı gördi çün şâh-ı cihân
Çıkdı ol dil-sûz belâdan şâd ü mân
4601 İrdi ol bend-âba çün şâh-ı dilîr
Eyledi pes Hâlik'a şûkr-i keşîr
4602 Gördi pes bir küh-sârı bî-bedel
Zeyli olmuş merta'-ı Cedy ü Hamel
4603 Bâg ü râğı cümle cennetden nişân
Her bir etrâfı ser-â-ser gül-sitân
4604 Niçe küh-sâr ol makâm-ı nâzenîn
Tal'at-ı bahr üzre hâl-i 'anberîn

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

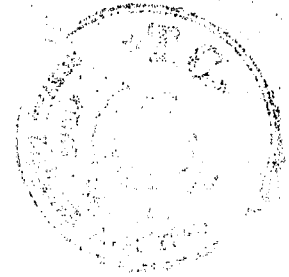
- 4605 Her  arafdan c ari enh ar-ı rev n
Her ken arı cennet- s  b sit n
- 4606 Ser-te-ser e c arı  andel birle ' d
Her biri olmi  infic r 'ayn-ı r d
- 4607  evkle  ayer n eder t h ları
Cevfle seyr n k lur  h ları
- 4608 C nla olmi  m sebbih vah     ayr
C nına irür  af  kim k lsa seyr
- 4609 Her ya a   vus-ı k ds  cilve-ger
 evkle   kn slardur na me-ver
- 4610 Rak a girmiş b d-ile her   h-s r
Aya  arsar  nlara berg-i  en r
- 4611 Serv-i dil-c lar  ir m n her ya a
Verd-i ra'n    d    and n her ya a
- 4612  e m-i dil-ber gibi nergis p r- um r
L leler destinde c m-ı  o -g v r
- 4613 G ller urmi  b lb l n ba rına key
S sen n   n   apa ı  olu mey
- 4614   h-ı gül  utmi  elinde c m-ı Cem
  h lar  a m  yere s m n-derem
- 4615 Suyı g rmi  b d çünkim b - ar r
Bend-i zenc r eylemiş d v ne-v r
- 4616 Yer yüzin k lmi  mutarr  çeşmeler
 b-ı H zr etmiş rev ne  emmeler
- 4617 Her ya a   h-ı  anevber  ol  alar
Ebrler sak   olup arz   ular
- 4618 Mevc urup dery  gibi bahr-i  emen
' lemi  ark eylemiş iy m 'temen
- 4619  a ını sünbül per   n eylemiş
B d irüp 'anber-ef  n eylemiş
- 4620 S m b rkin ba a urmi  y semen
 ulle-p   olmi  gezer berg-i semen
- 4621 Od  omi  ar a     y k yeksere
Külçe külçe  an n c m inmiş yere
- 4622  eb- ir  ı l len n  urmaz yanar
Bozdo anı  igdem n f r f r döner
- 4623 B  -ı ' lem gerçi olmi  Z h re-d r
'L k a ılm   g l-ist n-ı  em r
- 4624   ha a d etmiş 'ineb    zeler
Ayva v  n renc d zmi   op-ı zer

- 4625 Şüşe-i hurmā tolu la'lîn ruṭab
Küşe-i rez pür kamu şîrîn 'ineb
- 4626 Hokka-i rümmān la'l-ile tolu
Sîb ü leymûn 'arza kılmış reng ü rû
- 4627 Gördi şāh ol yiri çün cennet-mişāl
Etdi bî-hadd ḥamd-i Ḥayyi Lā-yezāl
- 4628 Şükr-ile ni'met efzûn olur
...
- 4629 Zahmet-i keştiden irmişdi fütûr
...
- 4630 Yemm hevâsı lîk etmişdi za'îf
Olmış-idi nār-veş cismi nahîf
- 4631 Baḥr içinden çıkdı çün ol mübtelā
'Azm-i rāḥ eyledi aç ü bî-nevā
- 4632 Akıdurdı ruḥlarına gözden eşk
Şan döşerdi verd-i ḥurrem üzre peşk
- 4633 Görse gül aḥar-idi dil-dār yüzün
Görse nergis yād eylerdi gözün
- 4634 Serve baksa fikr ederdi ḳaddini
Lāle görse yād ederdi ḥaddini
- 4635 Gördi sünbül zülfini yād eyledi
Gördi bülbül bile feryād eyledi
- 4636 Eşk-i çeşmi rûz ü şeb Ceyḥûn'dı
Lāle gibi yüregi pür-ḥûndı
- 4637 Dûd-ı âhı birle ṭaḡlar oldu germ
Eşki sengi mûm-mānend etdi nerm
- 4638 Uçdı geh 'anka ile çün şāh-bāz
Gāḥ ejder birle oldu mihre bāz
- 4639 Oldı hem-pervāz geh tîḥûyla
Yürüdi ṭaḡlarda geh āḥûyla
- 4640 Girde-bāliš oldu şeb düm-i peleng
Getdi gündüz yollara ser-mest ü deng
- 4641 Seb'-i cān-küşden teḥarrüz etmedi
'Ālemi gezdi taḥayyüz etmedi
- 4642 Bār-ı ḡamlar çekdi ke't-tūḥû'l-'azîm
Nāle kıldı rûz ü şeb naḥvû's-saḳîm
- 4643 Yidügi ḡam oldu vü içdügi zehr
'Unfuvānın yile verdi bād-ı kahr
- 4644 Cengsiz andan tecennüb etmedi
Ejdere vardı taḳallüb etmedi

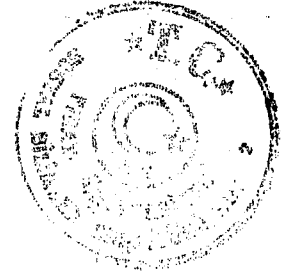
- 129a 4645 Her ne deñlü olsa 'aşık gūş-tīn
Lāgar eyler bu belā anı hemīn
- 4646 Vaşl-ı yāre her nefes gūşış gerek
Dāyimā dil-dār-içün pürsiş gerek
- 4647 Gözlerinden yire dökdükçe sirişk
Kükredürdi toprağı mānend-i reşk
- 4648 Gezdi şahrāyı serā-şīb ol emīr
Bulmadı bir kimse k'ola dest-gīr
- 4649 Gāh seyr-i kūh ü geh deşt eyledi
Kūh-ı hāmūn dimedi geşt eyledi
- 4650 Elde nakd-i gam idi ser-māyesi
Yile hem-rāh idi ancağ sāyesi
- 4651 Dīdesi yaşı idi mahrem aña
Āteşin āh idi hem hem-dem-aña
- 4652 Kanlu yaşıdur girdi bağı tolu dağ
Āhına āheng ederdi taş ü tağ
- 4653 Āhı sancağın diküp ol tēc-ver
Olmış-idi pād-şāh-ı baħr ü berr
- 4654 Vahş ü tayr bī-kerān bī-iştibāh
Dirilüp yanına mānend-i sipāh
- 4655 Her biri pāyın'urup yüz kordı ser
Eylemişdi ħidmete 'akd-i kemer
- 4656 Her biri idüp izi tozın tūtiyā
Kılmış-idi kulluğın kārkiyā
- 4657 Nālišinen çaldı gāh ol dil-nūvāz
Geh figān mizmarı üzre düzdi sāz
- 4658 Nār-ı āhı mihr ü māhı tağladı
Rāmişinden gökde Zühre ağladı
- 4659 Geh çekişdi dīv-i merdüm-ħāvr-ile
Kūşt-gīr oldu gehī keftār-ile
- 4660 Geh mekānı oldu anuñ tīg-i ser
Gāh oldu baħr içi aña yer
- 4661 Baħr-i eşki içre gezdi yel gibi
Yakdı cānın 'aşk odı ħarmel gibi
- 4662 Ayağı şakķ oldu vū çıkdı şadīd
Döymeye ādem buña olsa ħadīd
- 4663 Geh şa'ūd oldu mekānı geh denī
Gāh oldu çāh-ı miħnet meskeni
- 4664 Nār-ı āhı yer yer etdükçe şu'ūd
Tutar-idi āsmān yüzini od

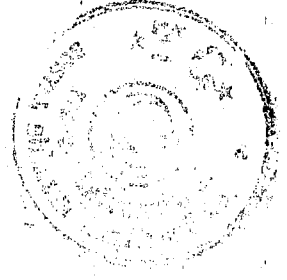
- 4665 Şahik-ı küh oldu yiri zeyli geh
Etmedi bir yerde hîç ârām-geh
- 4666 Yel gibi gezdi vü oldu lâ-mekân
Turmayup yeldi yüpürdi her zemân
- 4667 Bûy-ı zûlf-i yâri ırgürdükçe bād
Cânına kuvvet erürdi cisme zād
- 4668 Ger olursa cism-i 'âşık âhenin
Nerm eder bār-ı belâ anı hemîn
- 4669 İrdi ahından felekde mihre tâb
Çeşmeler çeşmi yaşından tıldı âb
- 129b 4670 Dil-pezirî oldu her dem zād-ı gam
Dest-giri oldu ancak pîr-i hemm
- 4671 Eyledükçe vâdi-yi beydâyı geşt
Virür idi bahtına bî-hadd bedeşt
- 4672 Dir idi geh çeşmeşe iy rû-siyâh
Gül gibi sen eyledüñ hâlüm tebâh
- 4673 Görmeseñ sen rûy-ı dil-dârı eger
Baña gelmezdi bu deñlü guşşalar
- 4674 Yiridür olursa kâseñ tolu kan
Kim sen etdüñ baña zulm-i bî-kerân
- 4675 Bu mıdur merdümliğüñ iy hışm-gîn
K'eyledüñ mîr-i dili zâr ü hazîn
- 4676 Çün hıyânet eyledüñ baña bu dem
Tıldı girdüñ hañcer-ile lâ-cerem
- 4677 Gâh iderdi gönline dönüp hıtab
Kılur-idi ol hıtab-ile 'itâb
- 4678 Dir idi kim iy dil-i pür-süz ü şerr
Senden irdi baña bunca guşşalar
- 4679 Haddini gördüñ çü akduñ şu gibi
Kanlara yun lâle-i hod-rû gibi
- 4680 Odlara yakduñ beni hem-çün sipend
Saña hoş-ter geldi hâl-i derd-mend
- 4681 Olmaduñ mâ'il-i serîr ü efsere
Senden oldu bu belâlar hep sere
- 4682 Bu ta'arruz bu ta'attul baña ne
Hüsn-i dil-dâra temâyül baña ne
- 4683 Ben za'ife bunca istihzâ nedür
Bu guşaş bu miñnet ü esfâ nedür
- 4684 Bu mehânet bu rezâlet bu belâ
Senden oldu iy gönül cümle baña

- 4685 Geh verürdi kara bahtına ilenc
Virdi irdi bedligünden baña renc
- 4686 Tâli'ine sebb ederdi gâh gâh
Dir idi her lahza kim iy rû-siyâh
- 130a 4687 Enhas olduñ nahs-ı ekberden bugün
Esved olduñ âh-ı gamlardan bugün
- 4688 Sen şafâ çarhında ger olsañ sa'id
Baña olmazdı bu hâletler bed'id
- 4689 Niçe mesken ola imdi zîr-i hâk
Râh-ı evce eylegil pes insilâk
- 4690 Nûr-ı luţf-ı Hakk'dan olgıl behre-mend
Gün gibi tâ kim ola kadrûñ bülend
- 4691 Ger hebût etdüñse eyle irtifâ'
Tâ ki yine eyde rif'at ittisâ'
- 4692 Dir idi geh baña baht olmadı yâr
Olmadı devlet esâsı üstüvâr
- 4693 Görmedüm bahtum gülümi hiç âğ
Niçe kim yudum anı mânend-i zâğ
- 4694 Gaslla zengî olur mı hiç sefid
Nahsdür çün tâli'i olmaz sa'id
- 4695 Baht yâr olsa idi baña eger
Etmez-idüm bu denâ'etde makarr
- 4696 Şol kişi kim şâh-ı baht-âver ola
Ser-te-ser yer yüzine dâver ola
- 4697 Şol kişi kim olmaya ol bahtiyâr
Şâh-ı devrân anı eyler hâ'v ü zâr
- 4698 Uşta benven ol garîb ü mübtelâ
Dest-i devrân stilleler urdı baña
- 4699 Bu le'âmet tayratumdandur benüm
Bu şe'âmet zücretümdendür benüm
- 4700 Gerçi kim bulmağa yâri hevn var
Bu mesâfe içre lîkin bevn var
- 4701 Olsa ger başumda devlet âşikâr
Olmaz-idüm işbu resme hâ'v ü zâr
- 4702 Devlet olmayınca şâhum başda
Hiç râstıh tutmaz-imiş kaşda
- 4703 Pîr-i sâbık eylemiş böyle beyân
Devlete göre olurmuş bûstân
- 130b 4704 Kime kim devlet hümâsı şalsa zıll
Kâm-yâb olur o kişi muttaşıl

4705. Ki dedi'y bed-fi'l ü bed-âyîn felek
Cānuma a'dā gibi pür-kîn felek
- 4706 Eyleyüp bu dem mesâ'et üzre devr
Gönlüme kılduñ belā vü zecr ü cevır
- 4707 Yine yükletdüñ za'ife niçe bār
Teşne mūra uş içürdüñ zehr-i mār
- 4708 Döymezem ben bu belā zārbına hıç
Peşşe döymez ejdehā zārbına hıç
- 4709 Olmış-iken pisterüm gül dāyimā
Hār-ı gāmdan eyledüñ anı baña
- 4710 İy ecel billah eriş idüp 'acel
Kim baña ölmeklik olmuşdur maħall
- 4711 Ayru oldum tatlu cānumdan çü ben
Sen de çık iy cān ışıuz kalsun bu ten
- 4712 Kať olun iy ser ki olduñ derd-i ser
Çık gözüm sensin bana 'ayn-ı zarar
- 4713 Olmuşam ben çünkü sādumdan cūdā
Sen de mesrūr olma iy dil dāyimā
- 4714 Dirdi yine kendü kendözine şāh
Kim igende olmasun feryād ü āh
- 4715 Bir iki gün hayr kıl cān ü dile
Nāz-ı mām-ı kām ere bir gün ele
- 4716 Çün bilürsin bir kişiye irse 'usr
Der-peyince vardur anuñ iki yesr
- 4717 Leyle-i muzlim şöñda var nehār
Her şitānuñ olisar şöñ bahār
- 4718 Virürek kendüye böyle niçe pend
Düşdi yola getdi zār ü müstmend
- 4719 Seyr ederken yüzümin naťını ol
Nā-gehān bir vādiye irürdi yol
- 4720 Niçe vādī hem-çü dūzaħ tolu nār
Kahr ü bışm etmiş aña perverd-gār
- 4721 Eyleyüp ka'r-ı zemīne nisbeti
Yire geçmiş ol mekānuñ behceti
- 4722 Mālikü'l-mülk aña dūzaħdan meger
Kudret izhār-içün etmiş feth-i der
- 4723 Olmuş aħcārı raşas gibi müzāb
Mihr nārından derünü tolu tāb
- 4724 Sīnesi tārık hem-çün baht-ı şüm
Oda urmuş mülketin bād-ı Semüd

- 4725 Her giyâhı def'-i şaht-içün devâ
Şuyı zehr-âlûd bâdı gam-fezâ
- 4726 Aña nisbet dūzah-ı nâr ü vahīm
Ravzadur cān-bahşdur rih-i 'akīm
- 4727 Şogılup bī-āb kalmış çeşmesi
Ka'r-ı arza geçmiş āb-ı eşmesi
- 4728 Cāna havf irür sevādından anuñ
Dil eder dehşet nihādından anuñ
- 4729 Kuriyup leb-i huşk-enhārı kamu
Rīge dönmiş hurde ahcārı kamu
- 4730 Gördi çün anı şeh-i gerdün-cenāb
Germ sürdi turmadı çün āf-tāb
- 4731 Teşnelikden yandı cānı ağıladı
Dīdesinden eşki ağıdı çağladı
- 4732 Yüz urup ol Hālik'a kıldı niyāz
Āhir oldu aña Rabbi çāre-sāz
- 4733 Geşt ederken yer yüzün şāh-ı cihān
Bir alaçuk gördi irākdan revān
- 4734 Germ sürdi eyleyüp cāndan şitāb
İrdi pes ol täreme ol āf-tāb
- 131a 4735 Ol makāmuñ şāhibi bir pīr idi
Ol kenār-ı yemmde mähī-gīr idi
- 4736 Līk şöyle pīr idi ol derd-mend
Almış-idi kuvvetin bār-ı nejend
- 4737 Kāmetin çeng eylemişdi devr eli
Dönmiş-idi kavsa ok gibi beli
- 4738 Müddet-ile irişüp peşm-i zemān
Rīşini peşm-i sefīd etmiş revān
- 4739 Cefnesi hem 'aynına olmuş hicāb
Girmez olmuş gözlerine āf-tāb
- 4740 Kīrpūgi olmuş iki gözine sedd
Göz yumup geçmiş cihāndan ol hīred
- 4741 Mürde olmuş ol iki şem'-i başar
"Tal'atından ref' olmuş tāb ü fer
- 4742 Gördi çünkim böyle pīri şehir-yār
Pes selām etdi aña ol nām-dār
- 4743 Didı kim iy pīr-i dānā vü hīred
Mihemānız saña bizi kılma redd
- 4744 Bunca demdür iderüz geşt-i cihān
Eyledük seyr ü temāşā bī-kerān

- 4745 Pes mürîd olduk ki olavuz mekîn
Sen de şeyhum ol bizümle hem-nişîn
- 4746 Çün eşitdi anı ol pîr-i hâref
Cânına irdi bu sözlerden şeref
- 4747 Şâh öñinde yüz urup kıldı du'â
Didi kim ehlen ve sehlen merhabâ
- 4748 Şehr-yâruñ ayağına urdı ser
Başı üzre kıldı işâr-ı güher
- 4749 Eyleyüp yüz biñ şenâyâ vü dürüd
Didi kim iy gül gibi ra'nâ-vücüd
- 4750 Bir meleksin niçe âdem cânısın
Beñzer işbu dürr-i 'aşkuñ kânısın
- 4751 Bu yerüñ der-bâniyam ben bunda bil
Hidmetüñ-çün bağıyam cân-ile bil
- 4752 Mağdemüñ teşrîf edüp kâşaneyi
Enver etdüñ künc-i mihmân-haneyi
- 4753 Şâd geldüñ iy meh-i 'âlî-makâm
Sâye-i luṭfuñla oldum ber-makâm
- 4754 Ben hakîri luṭfuñ eşref eyledi
Mağdemüñ beytüm müşerref eyledi
- 4755 Mürde kılmışken beni seyf-i zemân
Pes kademüñden erişdi tâze-cân
- 4756 Hayr-mağdem pād-şāhum gel-berü
Gün cemālüñ birle māhum gel-berü
- 4757 Tâ ölince saña hizmet eyleyem
Hidmetüñi cānuma minnet bilem
- 131b 4758 Sen ne cānsın kim erişdüñ nâ-gehān
Mürde cismüm mağdemüñden buldı cān
- 4759 Sen meleksin beñzer iy burşîd-fer
Dir gören sen şāhı mā hazā beşer
- 4760 Kankı gökden eyledüñ arza nüzül
Mihr-āsā nireden kılduñ 'udül
- 4761 Kankı gül-şenden erüp iy verd-i ter
Tal'atunla virdüñ işbu yire fer
- 4762 Ruḥlaruñ burşîd ü kaşuñ mäh-ı nev
Gün yüzüñ mişbāhı virmiş dehre zav
- 4763 Tal'atundan kılmayup taklîb-i 'ayn
Hidmetüñi cāna bilem farz-ı 'ayn
- 4764 Gün yüzüñ şem'ine māhum dem-be-dem
Şevkle pervâne-veş devr eyleyem

- 4765 Pes dedi şeh kim eyā pīr-i kühen
Âteş-i cu' eyledi ahrāk-ı ten
- 4766 İmdi tez tur turma eyle ihtimām
Eylegil ahzar-ı mähün-ı ta'am
- 4767 Çün eşitdi anı pīr-i nā-tüvān
Tabh-ı mähī eyleyüp kodı revān
- 4768 Ekl kıldı ni'meti çün şehir-yār
Oldı cismi içre kuvvet aşikār
- 4769 İşkemin çün et'imeyle kıldı pūr
Şükreden saçdı zemīn yüzine dürr
- 4770 Ba'dehu pīr-i zemān açdı makāl
Etdi şahen-şehden istifsār-ı hāl
- 4771 Geldi şah andan kelāma derd-ile
Hālī tahrīr etdi āh-ı serd-ile
- 4772 Ol gül-i Ferhār'a 'āşık olduğın
Yārī 'Azrā kendü Vāmık olduğın
- 4773 Şāh-ı Çin'e dil-berin verdüklerin
'Asker-ile aña gönderdüklerin
- 4774 Mülketinden 'azm-i Ferhār etdüğün
Bülbül-āsā nāle vü zār etdüğün
- 132a 4775 İrişüp yārine vāşıl olduğın
Rü'yet-i dil-đārı hāşıl kıldüğün
- 4776 Dil-beri aña tebā'at etdüğün
İkisi dağı ibākat etdüğün
- 4777 "Seyr-ile bahre gelüp irdüklerin
Bir gemi bulup aña girdüklerin
- 4778 Keştīyi yel pāre pāre kıldüğün
Dil-berinden kendü ayru olduğın
- 4779 Tahta birle bahr içine getdüğün
Niçe günler bahrde seyr etdüğün
- 4780 Āhīri sevk etdüğün lutf-ı Hudā
Bu makāma yetdüğün ol pād-şā
- 4781 Cümlesini pīre tahrīr eyledi
Levhā-i cānında taşvīr eyledi
- 4782 Diñler-idi bunları pīr-i hazīn
Eyler-idi nāle vü āh ü enīn
- 4783 Oldı cāndan şehir-yāra bende pes
Servine çün sāye-i ser-efgende pes
- 4784 Niçe müddet kaldı ol pīr-ile şah
Eyler-idi, dāyimā feryād ü āh

- 4785 Kılur-idi nâleler bülbül gibi
Âkıdurdı eşk-i hün-în mül gibi

OL PİR-İ HİRED Ü BÎ-TÂB Ü NÂ-TÜVÂN Ü BÎ-MEDED
FAKR-İLE ÂRÂSTE VÜ FÂKA İLE PİRÂSTE OLUP NEVRÜZ
OL HÂLETE İTTİLÂ' EDİCEK PİRE HAYLİ TE'ESSÜF Ü
HÂLINE TE'ENNÜF EYLEYÜP ÂHİRİ KENDÖZİN BENDE
DİYÜ YEMEN SULTÂNI REBÎ'UN VEZİRİNE FÜRÜHT
ETDÜRMESİNÜN BEYÂNINDADUR. *94

- 4786 Lîk efkar idi gâyetde o pîr
Olmamışdı zer'-i rezden dâne-gîr
- 4787 Vüs'atı yok fakr taktîr eylemiş
Cem'-i māl etmekde takşîr eylemiş
- 4788 Olmadınsa bir kişi dāyim fütür
Yegdür ol kim ola min ehli'l-kubûr
- 132b 4789 Çünki virür âdeme takdîr-i hāl
Key cehālet ola pes tebzîr-i māl
- 4790 Gördi çün fakrın anuñ şāh-ı cihān
Acıdı ahvāl-i pîre bir zemān
- 4791 Döndi andan didi kim iy müstmend
Var mı bunda il ü şehir ü küy ü kend
- 4792 Didi vardur didi yine iy fakîr
Bir halîlüñ yok mı ola dest-gîr
- 4793 Didi kim vardur velî gül-beden
Ol dağı Düstûr-ı Sultân-ı Yemen
- 4794 Didi pes şāh aña kim iy nâ-tüvân
İmdi varup aña kıl hālüm beyân
- 4795 Di benüm var bir kulum şāha yarar
Hādîm olmağa bu der-gāha yarar
- 4796 Pes gerek anı ala Düstûr-ı hāşş
Eyleye ol bende şāha ihtîşāş
- 4797 Cān ü dilden sen şehe hîdmet kıla
Hîdmetüñüz cānına minnet bile
- 4798 Çünki lütf-ı şehden ola behre-mend
Gün gibi lâ-büdd ola kadri bülend
- 4799 Ola bu mülk-i şafā içre emîr
Şehr-i şevk ü şādide tuta serîr
- 4800 Çün eşitdi anı pîr-i nâ-tüvân
Bu söze virdi rızā cāndan revān

- 4801 Çün terāzī oldı rāha girdiler
Müddet-ile şehir içine irdiler
- 4802 Buldı vahdet anda pîr-i pür-şafa
İrdi Düstûr'a revân kıldı du'â
- 4803 Didi kim iy Âşaf-ı şânî bugün
Hazretüñ durur kerem kânı bugün
- 4804 Zehr-i tîguñ düşmenüñ kahr eylesün
Nâmuñı Hakk şöhre-i şehir eylesün
- 4805 Dostânuñ gül gibi handân ola
Ebr-âyîñ düşmenüñ giryân ola
- 133a 4806 Döndügince mihr ü meh şâh olasin
Bilesin hâlûmden âgâh olasin
- 4807 Ger icâzet var-ise bu dem baña
Eyleyem bülbül gibi bir hoş nevâ
- 4808 Söyleyem bir söz ki tevşî' olmasun
Ol sühanden size taşdî' olmasun
- 4809 Var durur ben bendeñüñ bir bendesi
Gün yüzünüñ mihr ü meh şermendesi
- 4810 Dehrd'oldur Yûsuf-ı Şânî bugün
Hüsn ü hûbî mülkinüñ cânı bugün
- 4811 İki çeşmi Bâbil'i sâhir durur
Her hüner içre özi mâhir durur
- 4812 Halk-ı 'âlem zülfinüñ dîvânesi
Gün yüzünüñ mihr ü meh pervânesi
- 4813 Gördi çün gül tal'atını tâb-nâk
Şubh-ı şâdık oldı gül-tek ceyb-çâk
- 4814 Alnı nûrın gördi çün bî-iştibâh
Taña kaldı çarh-ı mînâ üzre mâh
- 4815 Eyleye câzû gözi ayı enek
La'li esrârına hayrândur melek
- 4816 Ger tebessüm kılsa güller açılur
Ger tekellüm etse şeker saçılur
- 4817 Gördi kaddin çünki serv-i müstedâm
Eyler ol şevk ü şafâ-yile hıram
- 4818 Niçe kim devr etdilerse mihr ü mâh
Görmediler mişlin iy şâhib-külâh
- 4819 Ağzı gonce ruhları dürr-i verd-ter
Lîk evrâkında yok hattdan eşer
- 4820 Halka halka zülf-i 'anber-bûları
Devr kılmışdur ol iki gülleri

- 4821 Dām-ı zülfi çünki dāne-gîr ola
Halk-ı 'ālem lā-cerem naḥçîr ola
- 4822 Korsa kaşı yayını ol nām-ver
Halk-ı 'ālem ola ḳurbān ser-te-ser
- 133b 4823 Barmağı hem hāme-i ḳudret durur
Şerbet-i la'li dile rāḥat durur
- 4824 Tal'atı 'îd ayı zülfi şām-ı Ḳadr
Sînesi ten çarḫı içre māh-ı bedr
- 4825 Kaşları tuğrāsı ḥükm-i cān eder
Çeşm-i fettānı neçe biñ ḳan eder
- 4826 Serv-i ra'nādur elif-veş kāmeti
Māh-ı zībādur münevver tal'atı
- 4827 Yok ḫaṭā didüm meh-ile āf-tāb
Buldılar gün ruḫlarından ferr ü tāb
- 4828 Bu kelāmı çünki Düstür etdi gūş
Yüregi ḳazgān-şıfat eyledi cūş
- 4829 Viridi pes ol pîre bî-ḥadd sîm ü zer
Tā gire destine ol zībā-güher
- 4830 Bende diyü aldı şāhı görmedin
Tal'atına dîdesin irgürmedin
- 4831 Aldı mālı çünki pîr-i ḥurde-dān
Viridi ol dūrri olara rāygān
- 4832 Çün vezîr oldu müşāhib şāhla
Şan muḳārin oldu kevkeb māhla
- 4833 Eyledi gün tal'atına çün nazar
Gördi var şehlik nişānından eşer
- 4834 'İlm ü ḥikmet içre key ferzānedür
Tavr ü evzā'ı ḳamu şāhānedür
- 4835 Hissle pes bildi ḫāl-i dāveri
Didi var bunda Ferîdünlik ferî
- 4836 Leblerini gördi çünkim Behremān
Şormaga aşlını lā-büdd viridi cān
- 4837 İderek biñ dürlü tekrîm ü edeb
Ḫāl-i şāhı bilmege ḳıldı taleb
- 4838 Pes didi iy gün gibi zerrîn külāḫ
Ḫāk-i rāhuñ tāc edinür mihr ü māh
- 4839 Bir güneşsin iy şeh-i ferḫunde fer
Nireden oldu tulu'uh vir ḫaber
- 134a 4840 Sen degülsin bende oldu bu 'iyān
Sende var āşār-ı şāhîden nişān

- 4841 Kandan irdüñ bu yire iy pād-şā
Ne semādan nāzil olduñ bu yaña
- 4842 Kankı çarhı gün gibi seyr eyledüñ
Kankı yerde āb-veş teyr eyledüñ
- 4843 Kankı gül-şende açıldıñ gül gibi
Kanda nāle eyledüñ bülbul gibi
- 4844 Di ne yerde hāşıl oldu işbu serv
Kankı büstāndı mekānuñ iy tezerv
- 4845 Kanda virdi gün yüzüñ nūr-ı ziya
Kanda toğduñ mihr-sā iy meh-likā
- 4846 Leblerüñ dārü'ş-şifāsı kandadı
Cümle marzīnūñ devāsı kandadı
- 4847 Zād ü būduñ niredür aduñ nedür
Mülkinüñ içinde hem-zāduñ nedür
- 4848 Pes dedi şeh-zāde kim iy şehir-yār
Devlet-ile dāyim olgıl kām-kār
- 4849 'İzzetüñ tā haşr cāvidān ola
Dostānuñ gül gibi hāndān ola
- 4850 Turduğınca dehr te'bīd olasın
Mülket-i 'ömr içre cāvid olasın
- 4851 Yok durur ben kulda ol deñlü tüvān
Kim kılam evşāf-ı hālūmden beyān
- 4852 Eylesem tafzīl anı olur uzun
Līk icmālen eşidüñ bī-füzūn
- 4853 Bil beni kim şāh-ı Nevşād oğlıyam
Yetmiş iki cedde şeh-zād oğlıyam
- 4854 Şāh-ı devr olup niçe gün rīş-hānd
Eylemişdi gül vücūdum ercümend
- 4855 'Ayş ü 'işret eyler-idüm şevkle
Dāyimā şöhet ederdüm zevkle
- 4856 Çarh kāmum üzre döndi niçe dem
Eyledüm zevk ü şafālar bī-elem
- 134b 4857 'Ākıbet cem'um perīşān etdi dehr
Gam şarābı birle sekrān etdi dehr
- 4858 Kıldı 'āşık bir perī-rūya beni
Etdi tālīb bir semen-būya beni
- 4859 Gālib oldu başda çünkim 'aşk-ı yār
Eyledüm terk-i vaṭan bī-ihtiyār
- 4860 Müddet-ile buldum ol yāra vuşul
Biñ elemle eyledüm vaşlın huşul

- 4861 Oldı hem-dem çün benümle ol nigâr
Yine andan eyledük terk-i diyâr
- 4862 Olalum diyü 'adûlardan emîn
Fülkle baħr içine getdük hemîn
- 4863 İnkılâb-ı baħr erişdi nâ-gehân
Eyledi yâri cüdâ benden revân
- 4864 Baħr keştîye telâţum eyledi
Ol-dağı baħre telâdüm eyledi
- 4865 Emr-i dâver âhîri görindi pes
Benden ol dil-dârı tefrik etdi pes
- 4866 Gice gündüz eyderem anı taleb
Bilmezem kim kandadur ol gonce-leb
- 4867 Tırmayup her lahza hostârem anı
Her nefes cândan taleb-kâram anı
- 4868 Gökde midür bilmedüm hîç ol hümâ
Yerde mi tutdı maķarr yâ serv-sâ
- 4869 Bel' oldı nâ-gehân ol güherüm
Yel götürdi getdi başdan efserüm
- 4870 Getdi elden cümle mülk ü tâc ü taht
Getdi yârüm getdi tâli' getdi baht
- 4871 Zâyi' oldı gevherüm çün lâ-cerem
Dâyimâ anı tefekķud eylerem
- 4872 Dutdı pes yine dedi Düstür Şâh
Kimini kim eyledi şâhib-külâh
- 4873 Didi şeh ol şâh-ı 'âlem zü'l-celâl
Baña virmiş-idi tâc ü taht ü mâl
- 135a 4874 Didi ca'duñ böyle kim kıldı siyâh
Didi böyle oldı hük-m-i Pâd-şâh
- 4875 Didi kim kıldı sini di meh-cebîn
Didi kıldı şun'-ı Rabbü'l-'âlemîn
- 4876 Didi çeşmüñ kim mükeħħel eyledi
Didi kühl-i şun'-ı evvel eyledi
- 4877 Didi kaşuñ böyle kim kıldı hilâl
Didi böyle oldı emr-i Lâ-yezâl
- 4878 Didi gamzeñ söyle kim kıldı sinân
Didi ol Kâhhâr-ı Şâh-ı kün fe-kân
- 4879 Didi kim kıldı lebüñ dârü's-şifâ
Didi böyle etdi hikmet iktizâ
- 4880 Didi di kim etdi gül-bû ruħlaruñ
Didi kıldı âb-ı luţfı dâverüñ

- 4881 Didi di kim kākülün mār eyledi
Didi bilgil bışm-ı Kahhār eyledi
- 4882 Didi kimdür kaddün iden serv-sā
Didi budur toğrusı etdi Hudā
- 4883 Didi kim kıldı 'izāruñ lāle-rū
Didi āb-ı luṭf-ı Hakk'la oldı bu
- 4884 Didi kim kıldı saçuñ 'anber-nīm
Didi kıldı luṭf-ı Rahmānū Rahīm
- 4885 Her ne didiyse vezīr-i kām-yāb
Her birine virdi şeh şāfī cevāb
- 4886 Turdı andan pes vezīr-i pūr-şafā
İrdi şāha eyledi cāndan du'ā
- 4887 Kodı yüz yirde başın ol nām-ver
Virdi andan şāh hālinden haber
- 4888 Ser-te-ser takrīr kıldı hālını
Her ne vāḳi' oldısa ahvālını
- 4889 Ba'dehu şol deñlü ta'rīf eyledi
Hüsn ü evşāfını tavşīf eyledi
- 4890 Anları işitdi çün şāh-ı Yemen
'Aşık oldı görmedin pes sem'den
- 135b 4891 Kıldı anı anda maḳşūd ü merām
K'eydeler ihzār-ı şāha ihtimām
- 4892 Bir mükemmel rahş irsāl etdiler
Şāha varup 'izz ü iclāl etdiler
- 4893 Gün gibi oldı süvār ol ata şāh
Kodı başa mäh-veş sımın külāh
- 4894 Kevkeb-ile yüridi ol āf-tāb
Tā cenāb-ı şāha irdi bā-şitāb
- 4895 Gördi çün Nevruz'ı sultān-ı Yemen
Kıldı istikbāl aña hān-ı Yemen
- 4896 'İzzet-ile iki şāh-ı nāzenin
Oldılar taht üzre ol-dem hem-nişin
- 4897 Emr olındı bezme bünyād etdiler
Nāylar meclisde feryād etdiler
- 4898 Serv-kāmet sākiyān-ı sım-sāk
Her biri şundi ele la'lın ayak
- 4899 Germ oldı bezm çün āteş gibi
Nāle kıldı şeh ney-i dem-keş gibi
- 4900 Kıldı ol-dem derd-ile bir kerre āh
Buldı yüz biñ kalbe pes ol āh rāh

- 4901 Çekdi ceybin çāk kıldı gül gibi
Eyledi āh ü figān bülbul gibi
- 4902 Hāşşasıdur bu şarābuñ iy hümām
Añdurur la'l-i leb-i yāri mūdām
- 4903 Çenge uydurdi şadāsın şehr-yār
Kıldı şavt-ile bu şi'ri āşikār

GAZELDÜR NEVRŪZ ZEBĀNINDAN *95

Mef'ülü fa'ilatü mefā'ilü fa'ilün

- 4904 Şol dil ki lāle ruhlarınuñ mübtelāsıdur
Dāğ-ı ğam-ile ölmedi bir pul bahāsıdur
- 4905 Her dem siyāh geydügi peyveste rā kaşı
Tır-i ğamından öline tutduğı yāsıdur
- 4906 Ol serv ü mäh peykere olalı mübtelā
Göklerde āh ü yerde yaşum mācerāsıdur
- 136a 4907 'Aşkı gönülde dilde mey-i la'li söylenür
Her bir diyāruñ añılan āb ü hevāsıdur
- 4908 Dest-i ğam-ile pırehenüm çāk etdürüp
'Uryān eden beni bir kuçılasıdur

YEMEN ŞĀHI REBĪ' NEVRŪZ'DA HĀLET-İ 'AŞKI MÜŞĀHİD
GÖRİCEK NAŞĪHAT-GÜNE BA'Zİ KELİMĀT ETMESİNDEDÜR.

*96

- 4909 Gördi çün bu hāleti şāh-ı Yemen
Pes kelāma geldi ol şīrīn-sūhan
- 4910 Şāha keşf-i perde-i rāz eyledi
'Ārifāne pende āğāz eyledi
- 4911 Didi kim iy Hüsrev-i mülk-i cihān
Dāyir oldukça felek ol cāvidān
- 4912 Gül gibi zātuñ mühezzebdür şehā
Hāzretüñ dürr-veş mūrağğıbdur şehā
- 4913 Ol hümāyiçün igen iy pād-şāh
Eyleme bülbul gibi feryād ü āh
- 4914 Gerçi şāhum ol gül-i Ferhār-ile
'Ayş ü 'işretten şafā virdüñ dile
- 4915 Lık bu gerdün-ı gerdān 'aks-i devr
Eyleyüp cānuña kılmış niçe cevır
- 4916 Ol kamer-ruhdan seni kıldı cüdā
Uş yanarsın nār-ı ğamda dāyimā
- 4917 İmdi lutf id eyle şabrı iltizām
Şabrı makbül eyleyen bulur merām

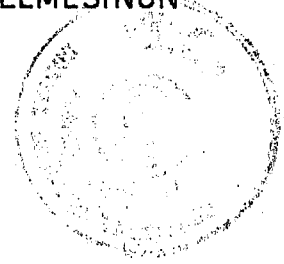
- 4918 Gör ganimet bu demi şāhum hele
Ne geliser başa yarın kim bile
- 4919 'Ayş ü nūş it fevt-i fırşat eyleme
Hoş geçür gel 'ömri zay'at eyleme
- 4920 Hande-dār ol gül gibi iy gonce-leb
Elde olsun lāle-veş cām-ı tarab
- 4921 Gel bugün cām-ı meyi nūş idelüm
Guşsa-yı dehri ferāmūş idelüm
- 136b 4922 Yiter āh ü nāleyi serm eylegil
Cām-ı meyden kelleyi germ eylegil
- 4923 Gam tennūrında çü cānuñ gördi tāb
Bāde birle saç anuñ üstine āb
- 4924 Var Yemen şehrinuñ ilde şöreti
Toludur dünyāya nām-ı şevketi
- 4925 Cümle mülküñ başıdur mülk-i Yemen
Bu mekānı eyle birkaç gün vaṭan
- 4926 Rūh-pervdür hevāsı siyyemā
Cennet-āsā her maḳāmı dil-güşā
- 4927 Hāki 'anber suyu virür cāna cān
Hūblar var her biri hūr-ı cinān
- 4928 Lālelerden her fezāsı pür durur
Zaymerāndan her yañası pür durur
- 4929 Bir yaña var seyr-i şahrā eylegil
Bir yaña gül-geşt-i ḥazrā eylegil
- 4930 Altı ferzendümi var uşta cümleten
Saña ḥidmet ideler iy sım-ten
- 4931 Hidmet üstinde kemer-bend olalar
Kulluğuñ zādına ḥursend olalar
- 4932 Tek sen eyle 'ayş ü 'işret dāyimā
Olma ḥālī eyle şöḥbet dāyimā
- 4933 Şāyed ola ol gül-i pīrüz-baḥt
Gün gibi kurdura bu menzilde taḥt
- 4934 Pendümi tutgıl ata kim iy oğul
Redd edenden nāşihı yeg dīv ü gül
- 4935 Bu mekānı eyle saña ihtiyār
Eylegil terk-i sefer iy şehir-yār
- 4936 Nāzil olma ay gibi her menzile
Olma cābir derd-ile cān ü dile
- 4937 Bu seferdür kıṭ'a-i nār-ı sakar
Bī-zarūret ehl-i 'aql etmez sefer

- 4938 Eylegil māha nazar iy bedr-i tām
Kaṭ'-ı menzil kaddin inceldür müdām
- 137a 4939 Çün bilürsin çarḥ durur bī-vefā
Pes ne durur cānuña bunca cefā
- 4940 Böyle diyüp bir ayağ aldı revān
Şundi māhuñ destine şāh-ı cihān
- 4941 Niçe cām ol āb-ı hayvān tamām
Görse İskender vere cān iy hümām
- 4942 Aldı cāmı içdi pes Nevruz Şāh
Döndi andan iderek biñ āh ü vāh
- 4943 Didi şāha iy şeh-i gerdün cenāb
Ḥāk-i rāhuñ kuḥl edinür āf-tāb
- 4944 Gün cemālün gül gibi 'ālem-fürüz
Encüm-i baḥtuñ ola her dem fürüz
- 4945 Her ġarībe ḥāk-i pāyüñ kıble-ġāh
Ser-figende saña her şāhib-külāh
- 4946 Nār-ı kahrūñ düşmenün ḥark eylesün
Āb-ı ḥışmuñ kāşidün ġark eylesün
- 4947 Bu ne luṭf ü bu neçe bī-ḥadd kerem
K'ola nāşih baña şāh-ı zü'l-ḥikem
- 4948 Bu neçe elṭāf-ı bī-mikdār olur
Kim şeh-i 'ālem baña ġam-ḥāvr olur
- 4949 Emr şāhuñ şāha ben bir bendeyem
Her ne dirse emrini dārendeyem
- 4950 Ḥakḳ budur kim etmeyem esfāra berk
Eyleyem bāṭıl ḥayālī dilde terk
- 4951 'Aşk-ı yāri göñlüme ġam-ḥāvr edem
Bi'z-żarūrī baña şabırī kār edem
- 4952 Gerçi 'āşık eylemez şabırī kabül
Līk şābir vaşl-ı yāre buldı yol
- 4953 Çünki hem-dem ola baña luṭf-ı şāh
Var ümīdüm kim vere yārüm İlāh.
- 4954 Sen hümānuñ sāyesine işbu dem
Çün erişdüm oldı dil bī-derd ü ġam
- 4955 Şāha şimden-girü ḥidmet eyleyem
Ḥidmet-i sultānı şan'at eyleyem
- 137b 4956 Şol ki ḥidmetde kesālī eyleye
Menzilini şanma a'lā eyleye
- 4957 Şol ki şihḥatde ola ḥidmetde süst
Yegdür andan bir ḥimār-ı ten-dürüst

- 4958 Hidmetinde kul gerek çālāk ola
Hā^vcesi öñinde yüzi hāk ola
- 4959 Şol ki devletden yüzün taklīb ede
Şanma her kişi aña terğib ede
- 4960 Ol k'ola şāhib-i sa'ādet pes aña
Hidmet etmek ola bihter dāyimā
- 4961 Gice gündüz hādīm-i sultān olam
Bāb-ı dār-ı şāhda der-bān olam
- 4962 Olmadınsa Hüsrevā şāh-ı cihān
Yeg durur kapuñda olmak rüz-bān
- 4963 Rāyetüñ-veş umaram bihrüz olam
Devletüñ rüzında hoş-bihrüz olam
- 4964 Çün güzer-gāh ola şehir-i şehir-yār
Pes gerek kim eyleyem bunda karar
- 4965 Dimezem kim 'āleme dāver olam
Hidmetüñde turuban dāder olam
- 4966 Çün eşitdi anı sultān-ı Yemen
Şād ü māl oldı aña hān-ı Yemen
- 4967 Öpdi kuçdı şāha ta'zīm eyledi
Niçe biñ ikrām ü tekrīm eyledi
- 4968 Virdi niçe il ü şehir ü taht ü tāt
Aña lāyık dābı çok genc ü netāc
- 4969 Hüküm kıldı beglerine ser-te-ser
Leşkerinüñ yeglerine ser-te-ser
- 4970 Her birisi aña hidmet kılalar
Hidmetini cāna minnet bileler
- 4971 Şol kişi kim devlete hidmet kıla
Lā-cerem çok ni'met ü devlet bula
- 4972 Şol kişi kim döndüre andan yüzün
Tire göre şām gibi gündüzün
- 138a 4973 Kaldı anda pes şeh-i ferhunde-nām
'Aş ü 'işret şevk ü zevk etdi müdām
- 4974 Eyledi sultāna hidmet rüz ü şeb
Kıldı ol şāh-ile sohbet rüz ü şeb
- 4975 Hız edüp her şubh çün bād-ı şehir
Tavf ederdi kūy-ı şāhı ser-be-ser
- 4976 Oldı gül-zārında hem-dem çün şabā
Mahrem oldı şeb çü şem'-i pūr-ziyā
- 4977 Gördi şāhuñ tal'at ü efrengini
Mülket-i bezl ü şehāda yengini

4978 Cān ü dilden oldı şāhuñ bendesi
Sāye-veş servine ser-efgendesi

NEVRŪZ-I DİL-FÜRŪZ YEMEN ŞĀHI İLE 'İŞRETE MUVĀZIB
İKEN 'ADEN SULTĀNİ İZHĀR-I 'İŞYĀN EYLEYŪP GŪLİ
LEŞKERİNE SER-DĀR KILUP YEMEN ÜZRE İRSĀL
ETMESİNDEDÜR; GŪL DAHI 'AZM-I YEMEN EYLEMESİNÜN
BEYĀNINDADUR. *97

- 4979 Gel-berü meydāna gir iy şīr-dil
Olmasun māni' saña bu āb ü gil
- 4980 Ma'nā mızmarına gir server gibi
Di yerinde söz sühan-āver gibi
- 4981 Pençeñ aç meydāna gir merdāne-vār
Dīv-i nefis-ile kılalum kār-zār
- 4982 Yār-içün şīr-āne gel ceng idelüm
Çeşm-i a'dāya yeri teng idelüm
- 4983 Dehr içinde kılalum bir kār-zār
Tā kıyāmet kala bizden yād-gār
- 4984 Rüstemi bir lu'bla bend idelüm
Zarbla Kiyūsı kerşend idelüm
- 4985 Kavsumuzdan çıksa sehm-i sehm-nāk
İde çok İsfendiyār'ı pes helāk
- 4986 Ferümüze eyleye çünkim nazar
Kala Efrīdün-revān bī-hüş ü fer
- 4987 Tīgumuz nārın çü görse āşikār
Hüş-ı Hüşeng ola ol-dem tār ü mār
- 138b 4988 Rümhumuz görse eger Efrasiyāb
Eyleye cānı teninde iztirāb
- 4989 Bunda bu sözler tūrı tursun hele
Yine Gül efsānesin alduk dile
- 4990 Fitne dīkin kaynadup hān-ı 'Aden
Bir seher-geh tūrdı sultān-ı 'Aden
- 4991 Emr kıldı cem'-i 'asker etdiler
Şāha andan 'arz-ı leşker etdiler
- 4992 Tūrdı çün ol fitne-ger bir subh-gāh
Emr etdi bendi ser-cümle sipāh
- 4993 Bār ü büngāh ü hāzāyin aldılar
Māl ü esbāb ü defāyin aldılar
- 4994 Kıldılar 'azm-i Yemen olup revān
Kılalar tā anda bir ceng-i girān

- 4995 Germ sürdi çünki sultân-ı 'Aden
Bir seher görindi ser-hadd-i Yemen
- 4996 Ceyş-i a'dâyı çü gördi dîde-bân
Geldi vü sultânına kıldı beyân
- 4997 Çün eşitdi bu sözi şâh-ı Yemen
Oldı gâyet muẓtarib bu guşşadan
- 4998 Eyledi Nevruz-ile pes meşveret
Didi kim iy âver ü Rüstem-şifat
- 4999 Söylegil kim düşmen-ile n'idelüm
İş-bu küh-ı âhen-ile n'idelüm
- 5000 Bilürem vardur anuñ çok leşkeri
Bî-kerândur pehlevân serverleri
- 5001 Bende tākāt yok durur iy şehir-yār
Kim kılām anuñla harb ü kār-zār
- 5002 Şulh edersem mülkümüñ nişfin alur
Çün ala nişfin baña pes ne kalur
- 5003 Ceng edersem münhezim eyler beni
Bulsa fırsat mün'adim eyler beni
- 139a 5004 Şulh edicek uşta hâlet böyledür
Ceng edersem uşta lu'bet böyledür
- 5005 Sen dağı şāhum tefekkür eylegil
Def'-i düşmen-çün tedebbür eylegil
- 5006 Şehlere lâzımdur etmek meşveret
Geldi Şāvir hem çeri iy meh-menzilet
- 5007 Ol kişide kim teşāvür olmaya
Cengde anda tecāsür olmaya
- 5008 'Yüz urup şeh didi iy şāh-ı cihān
Turduğınca 'ālem olgıl kām-rān
- 5009 Şit-i nāmuñdan ola pūr garb ü şark
Nār-ı tīguñ düşmenüñi kıla hark
- 5010 Şol ki bed-kaşd ide sen māha şehā
Ok gibi kaddi ola mānend-i yā
- 5011 Dāyimā İzid nigeḥ-bānuñ ola
'Ālem içre gül gibi nāmuñ tola
- 5012 Kılma şāhā bu çeriden iktirāş
Kim ola lā-be's çoğ olsa begāş
- 5013 Bu çeri günçişkdür iy ser-firāz
Bes durur anlara bir pervāz-ı bāz
- 5014 Ger 'ināyet kılsa ol Rabbü'l-enām
Bulalar bu ceyş cümle inhizām

- 5015 Bî-penâhîsüñ saña ben püşt olam
Düşmenüñüñ sînesine muşt olam
- 5016 Çün benem ol ejdehâ-yı şîr-i ceng
Oldı destümde zebûn bebr ü peleng
- 5017 Görse seyfüm cengde âteş-feşân
Kâmet-i Mirrîh ola gökde kemân
- 5018 Nesr-i tâyir görse kavsum elde ger
Tayr ederken döke yire bâl ü per
- 5019 Harbde alsam ele gürz-i girân
İdem Elbürz'i çü kuhl-i İsfahân
- 5020 Berk-i rümhum çıka çün iy ercümend
Pes yaka İsfendiyâr'ı çün sipend
- 139b 5021 Yok durur şîr-i belâdan baña bāk
Hışm-ı tîzüm eyleye a'dâyı hāk
- 5022 Oklarumuñ her biri tîr-i kazā
Zahmını yiyen olur cāndan cūdā
- 5023 Pehlevānlikde bugün Rüstem benem
Hem seḡā bezminde ol Hātem benem
- 5024 Gözleyüp nāmūs ü nām iy şehir-yār
Eyleyelüm düşmen-ile kār-zār
- 5025 Anda kim bu nām ü nāmūs olmaya
Her ne kim işlerse aḡsen gelmeye
- 5026 'Ālem içre kalmadın bed-nāmıla
Yeg durur hoş ad-ile ol kim öle
- 5027 Eyleyem a'dāñla şîr-āne ceng
Gözlerine kılayım giñ yiri teng
- 5028 Bilesin tā olmaya sözüm güzāf
Kılmaya bu şîr-dil bî-hūde lāf
- 5029 Şeh buyursun leşkere baş olayım
Yüregine düşmenüñ baş olayım
- 5030 Şanma şāhum ola da'vām serserî
Vir baña hāzır bulınan begleri
- 5031 Tā varup bir dem tekābül eyleyem
Ol çeri birle tecādül eyleyem
- 5032 Düşmenüñ-çün âteş-i dil-süz olam
Hakk verürse vāhid-i fîrüz olam
- 5033 Yayımı çekmez cihān Rüstem'leri
Pençemi burmaz felek zaygamları
- 5034 Atduğum ok yire düşmez çün şihāb
Yaka tîgum düşmeni çün āf-tāb

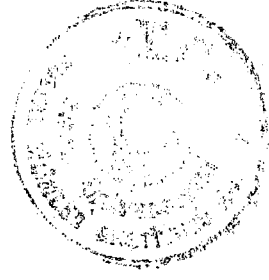

- 5035 Eyleyem düşmenle şîr-âne şavaş
Oynayam naţ'-ı şecâ'at üzre baş
- 5036 Çün semender girmeyince oda ben
Cân ü dilden olmazam âsûde ben
- 5037 Ola kim düşmenden alup kînemi
Germ olup andan şovudam sînemi
- 5038 Eyleyüp a'dâñla hoş kâr-zâr
İdeyüm giñ 'âlemi başına tar
- 5039 Teşne-dildür kana rûmñ ü tîrümüz
Tîzdür bu neşter-i şimşîrümüz
- 5040 Mâh-ı nev olmış durur baña kemân
Tabla-i hürşîd sehmüme nişân
- 5041 Bâd-ı hışmum bahre virür şûr ü şerr
Zarb-ı gürzüm tağ'eder zîr ü zeber
- 5042 Halka Halka eyleyüp şalsam kemend
Tevsen-i çarhı edem ol demde bend
- 5043 Lîk bunlar cümle 'avnu'l-lâhdur
Feyz-i fazl ü luţf ü şavnu'l-lâhdur
- 5044 Ol ki her işde Hakk'ı yâd eyleye
Ol işi etdükde âbâd eyleye
- 5045 Sen otur tahtuñda olup hükm-rân
Def' edem ben düşmeni iy kâm-rân
- 5046 Çün eşitdi anı sultân-ı Yemen
Key pesend etdi anı hân-ı Yemen
- 5047 Pes buyurdi dirdiler bî-hadd çeri
'Asker-i encümden artuk leşkeri
- 5048 'Askeri çün gördi şâh-ı tâc-ver
Eyledi ol leşkere Nevruz'ı ser
- 5049 Emr kıldı cümle 'âlem kul ola
Her ne kim ol dir ise makbûl ola
- 5050 Tutarlar fermânın anuñ ser-te-ser
Kılalar yolında terk-i cân ü ser
- 140a 5051 Gözleyeler her birisi neng ü nâm
Harb işinde kılalar ikdâm-ı tām
- 5052 Düşmen-ile ideler merdâne ceng
Eyleyeler harb mânend-i peleng
- 5053 Viridi leşker bu söze cümle rızâ
Oldılar kul şâhı idüp irtizâ
- 5054 Cümle hizmetde kemer-bend oldılar
Emrinüñ ahzını vâcib bildiler

YEMEN ŞAHINUŃ BEHRÂM-I HÜNÂŞÂM-NÂM BİR PEHLEVÂNI
NEVRÛZ-I DİL-FÛRÛZA TA'N-ÂMÎZ VÛ FÎTNE-ENGÎZ SÖZLER
SÖYLEYİCEK NEVRÛZ DAHI ANI KENDÜ YERİNE SER'ASKER
EDÛP GÛLE İRSÂL ETMESİNDEDÛR. *98

- 5055 Kışsa meydânında eyleyen rehân
Bize kıldı bu sözi bize beyân
- 5056 Ol zemân içinde ol şâhuñ meger
Var-idi bir pehlevânı mu'teber
- 5057 Nesr-i tâyir görse sehmin sehm-nâk
Per ü bâlin döküp olurdu helâk
- 5058 Görse gürzin ger elinde nâ-gehân
Korhusından kahr olaydı Kahramân
- 5059 Çekse kavsın hışmla atsa tîr ger
Kıla çarhuñ yidi kalkanın güzer
- 5060 Halka halka eyleyüp şalsa kemend
Eyleyeydi tevsen-i eflâki bend
- 5061 'Âlem içre hud'â-ger mekkâr-idi
Adı Behrâm vü özi hün-hâVr-idi
- 5062 Gördi çün Nevruz Şâhuñ 'izzetin
Şeh katında dürlü dürlü rütbetin
- 5063 Eyledi pes hâl-i Nevruz'a hased
Ol hasedle kıldı şâha kaşd-ı bed
- 5064 Çün ta'aşşub eyledi ol bed-güher
Diledi kim eyleye bir şûr ü şerr
- 5065 Şâha çün kaşd-ı şu'ûbet eyledi
Andan izhâr-ı huşûmet eyledi
- 140b 5066 Turdı andan hışmla ol pehlevân
İrdi Nevruz'uñ serâyına revân
- 5067 Gördi çün Behrâm'ı şâh-ı ser-firâz
Kıldı bî-hadd ihtirâm ü i'tizâz
- 5068 Didi kim iy Rüstem-i Destân-sıfat
'İlm-i kuvvet içre şâhib-ma'rifet
- 5069 Maqdemüñden buldı gam-gîn-dil şafâ
Hayr-maqdem hayr-maqdem merhabâ
- 5070 Niçe biñ eltâf ü taltîf eyledüñ
Maqdemüñle dâri teşrif eyledüñ
- 5071 Bu kemâlâtına nokşân mı eder
Şormağa gelse Süleymân mûrı ger
- 5072 Tîre idi kevkeb-i bahtum şehâ
Nûr virdi gün yüzüñ şimdi baña

- 5073 Hamdü'l-lah bendeden 'âr etmedüñ
Kibr-i yengî üzre etvâr etmedüñ
- 5074 Nûr-ı a'zamken güneş iy meh-likâ
Hâke pertev bahş olupdur dâyimâ
- 5075 Pes nedür bu bendeye fermân buyur
Muhsin ol ben sâyile ihsân buyur
- 5076 Hışmla andan dönüp ol pehlevân
Didi Şeh Nevruz'a kim iy nâ-tüvân
- 5077 Sen bu yerde kimsin ü kim olasın
Kim cüyüş-ı şâha hâkim olasın
- 5078 Çün benüm gibi dil-âverler tura
Peşşeler 'ankâya pençe mi ura
- 5079 Saña nâm-ı âverî olmaz sezâ
Pes nedür bu nefsüne kılmak cezâ
- 5080 Olmazsın sen dilîr iy bî-hüner
HâVce-âsâ mı olısar pîl-ver
- 5081 Bâz-ile olmaz kebüterler elîf
Yâ тұrur mı bâza pencüşk-i za'îf
- 5082 Bu saña düşmez Yemen ceysin alup
İdesin 'azm-i 'Aden tami' olup
- 141a 5083 Birdür evvelde bu iki memleket
Lîk vardur ara yerde şeytanet
- 5084 İmdi lutf it bu hevâdan vâz gel
Ya'ni cenge i'tinâdan vâz gel
- 5085 Hîle birle ya'nî geldüñ iy fuzûl
Kim kılasın taht-ı sultânı kabûl
- 5086 Çün eşitdi bunları şâh-ı cihân
Biñ tevâzu' birle kıldı imtinân
- 5087 Bu söze besm etdi şâh-ı Berber
Oldı şâbir olmadı hîç hışm-ger
- 5088 Dil açuban didi kim iy nâm-dâr
Naţ'-ı kuvvet üzre olgıl pây-dâr
- 5089 Tîg gibi olma igen tîz-nây
Söyle bir söz k'ola anda hüsn-rây
- 5090 Eylemişüz bilmeyüp çünkim günâh
Lutf edüp mahv ide anı 'afv-ı şâh
- 5091 Kılisa bunda ger haţâ birle fesâd
HâVce i'tâ birle anı kıla şâd
- 5092 Etmişüz biz kavı dağı çünkim haţâ
Pes haţâ-puş ola şeh edüp 'atâ

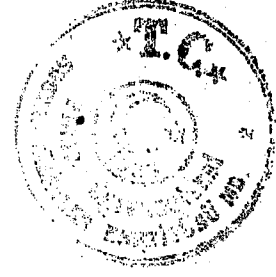
- 5093 Uşta leşker cümle cāndan çākerūñ
Ben-dağı bir bende-i fermān-berūñ
- 5094 Bu fuzūlī fevrlügiñden söyleme
Anūñ-ile baña teşnī' eyleme
- 5095 Şol ki ola bed-fi'āl ü bed-kūniş
Aña lāyık ola pes bu ser-zeniş
- 5096 Gel göñülden naḥveti terk eylegil
'Ucb birle ḥāleti terk eylegil
- 5097 Nīk nīkūñ olmaz ašlā düşmeni
Sen bed imişsin 'adū bildūñ beni
- 5098 Etme baḥset ben gedāya dāyimā
Kim bu ḥāl-ile olur merd-i Hudā
- 5099 Ger gedāyısam n'ola şāhum benüm
Āhiri var durur Allah'um benüm
- 141b 5100 'Āşıka ṭa'n etme her dem zīnhār
Yaḥtemil sen-de olasın 'aşk-dār
- 5101 Eyleyenler ḥāl-i 'uşşāka füsüs
Gördūñ oldı 'aşkla fikri Kiyūs
- 5102 Şunsa n'ola kāse-i ser iy hümām
K'oldı meşhūn ḥūn çeşmümden müdām
- 5103 Yeg durur işkeste ol cām-ı güher
Kim ola pūr ser-te-ser ḥūn-ı ciger
- 5104 Nedesin ol şāh uşta şāhuñ leşkeri
Saña olsun bende hep serverleri
- 5105 Var 'adū birle tekābül eylegil
Şīr ü bebr-āsā tecādül eylegil
- 5106 Böyle diyüp leşkere emr etdi şāh
Kim ola Behrām olara pād-şāh
- 5107 Şeh makāmın çünki teklīf eyledi
Ba'dehu Behrām'ı teşrīf eyledi
- 5108 Aldı pes Behrām cümle leşkeri
Getdi ol düşmana bu zen-serveri
- 5109 Nuşratu'l-lāh'a tevekkül etmedi
Ol tevekkülden tekemmül etmedi
- 5110 Bilmedi Gül niçe ire yanına
Niçe zaḥm-ı nār erüre cānına

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ÖZ YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

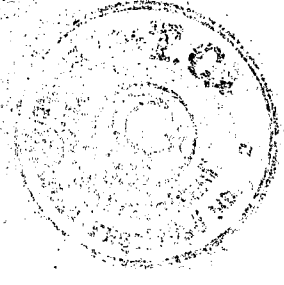
BEHRÂM-I HÛN-ÂŞÂM GÜLE MUKÂBİL OLICAK GÂFİLEN
GÜL ŞEBÎHÛN EDÜP YEMEN LEŞKERİN PERÎŞÂN
ETMESİNDEDÜR; İRTESİ BEHRÂM GÜLE MUKÂBİL OLUP GÜL
BEHRÂM'I HELÂK VE LEŞKERİN HÂK ETMESİNDEDÜR. *99

- 5111 Çünkü Behrâm irdi ceyş-i düşmene
Pes mukâbil kondı küh-i âhene
- 5112 Leşker-i Behrâm'a râhuñ şiddeti
Za'f ü zillet vermiş-idi key katı
- 5113 Urdı ol gice oları düzd-i hâVb
Tenleri emlâkini kıldı harâb
- 5114 Gördi çün ol hâli sultân-ı 'Aden
Kıldı emr andan Gül'e hân-ı 'Aden
- 142a 5115 Tâ ki Behrâm'a şebîhûn eyleye
Ceyşinüñ hâlin diger-gün eyleye
- 5116 Aldı pes Gül anda bir mikdar eri
Her birisi bir vilâyet serveri
- 5117 Muhkem idüp her biri âlât-ı harb
Tâ uralar düşmene tîg-ile zarb
- 5118 Od olup her biri yile bindiler
Dil-ber-ile cenge bile bindiler
- 5119 Gül her esbâbın çü müttekın eyledi
'Azm edüp âhenc-i düşmen eyledi
- 5120 Bu meşeldür dost hâVba varsa ger
Uyanık durur 'adû-yı fitne-ger
- 5121 İrdi çün ceyşe Gül-i gerdün-cenâb
Gördi urmuş ol çeriye düzd-i hâVb
- 5122 Şol mekâna varsañ olsa havf-nâk
Ceyş-i hâVbı başmasañ olduñ helâk
- 5123 Gördi Gül çün anda işbu hâleti
Şad ü mân oldu bu hâletden katı
- 5124 Didi zî-fırşat ki girdi destüme
Râygâne düşmen irdi destüme
- 5125 İmdi beñzer oldu bu leşker zebûn
Kim bu resme oldılar hâVb-ile dñ
- 5126 Hem degülmiş reh-nümünü sâl-hûrd
Bilmemiş niçe olur kâr-ı neberd
- 5127 Andan emr etdi Gül-i şâhib-kırân
Yaşadılar leşkeri ser-leşkerân

- 5128 Oldı 'âlem çünki gamdan tîre-reng
Tutdı mir'ât-ı felek yüzini jeng
- 5129 Didi pes Gül kıldı serverler hurûş
Yüridiler düşmen üzre tuş tuş
- 5130 Ra'd-veş kûs ü nakkâre gürledi
Nây-ı rüyîn mevt ırını ırladı
- 5131 Yüridiler düşmen üzre fevc fevc
Şan-ki deryâdan hüveydâ oldı mevc
- 142b 5132 Çaldılar şûr-nâları âheng-çün
Alp erenler yüridiler ceng-çün
- 5133 Çün uyandı uyhudan ceys-i Yemen
Gördiler taşmış gelür bahr-i 'Aden
- 5134 Her biri kalkup edince kâr-zâr
Eyledi düşmen oları hâk-sâr
- 5135 Bâr ü bûngâhı i'âret etdiler
Har-geh-i düşmânı gâret etdiler
- 5136 Oldı bîdâr uyhudan Behrâm Şâh
Gördi olmuş 'askerûñ hâli tebâh
- 5137 Dağı kılmaz kimse yârî kendüye
Yâr edindi pes firârî kendüye
- 5138 Hâtırına geldi çün ibnû'l-meferr
Eyledi pes iftirâr ol bed-güher
- 5139 Bed-güherde yok o deñlü havşala
Kim berâber düşmene karşı gele
- 5140 Bed-güherlerden hakikat gelmeye
Bî-hakikat kimse âdem olmaya
- 5141 Şol ki ola bed-sirişt ü bed-güher
Ol kişiden ola bihter imdi har
- 5142 Bâri bâra ol tahammül-kâr olur
Hâmil-i bâr olmada her-bâr olur
- 5143 Şol kişi kim ola süflî vü denî
Ola süflî lâ-büdd anuñ meskeni
- 5144 Gördiler bu hâli çün ceys-i Yemen
Kim neler kıldı gelüp şâh-ı 'Aden
- 5145 Cümleten dil-şâz düşmen leşkeri
Kılmış istihvâz düşmen leşkeri
- 5146 Her birisi bir yañaya kaçdılar
Bâr ü bûngâhı yabâna saçdılar
- 3147 Nâm ü nâmûsı kamu unuttılar
Her biri bir semti tutup getdiler

- 5148 Anda kim olmaya bu nāmūs ü nām
Erlik adı olısar aña harām
- 143a 5149 Def' ede başdan erenler kisvetin
İktisā eyleye zenler kisvetin
- 5150 Ceyş-i Gül gördi çü düşmen hālını
Didi aldılar ganāyim mālını
- 5151 Düşdi andan der-peyine düşmenüñ
Tā günin dün kıla yine düşmenüñ
- 5152 Bu yaña irdi çü hengām-ı seher
Mihr virdi gün yüziyle zīb ü fer
- 5153 İrdi çünkim şubh-ı şādık nā-gehān
Seyl-i nūra oldu müstağrık cihān
- 5154 Açdı tavus-ı münevver çünki bāl
Pes ufukdan eyledi 'arz-ı cemāl
- 5155 Zāğdan pāk oldu bu şahn-ı semā
Tutdı encüm yüzleri günden hafā
- 5156 Şāh-ı hāver nūr seyfin çekdi çün
Ceyş-i encüm oldu kim bir bir o gün
- 5157 Gördi çün Behrām-ı hūn-āşām ü hāvr
Leşkeri encüm-veş olmuş tār ü mār
- 5158 Kalmamış ol raht ü baht ü saltanat
Getmiş elden cümle halk-ı memleket
- 5159 Cengde koyı ta'allül eylemiş
Kendözi dağı tesellül eylemiş
- 5160 Bir kımar oynadı nerrād-ı zemān
Kaldı nakşında anuñ hayrān cihān
- 5161 Oldı bu hāle perişān gül gibi
Hāke urdı yüzini sünbül gibi
- 5162 Nāle kıldı bülbül-āsā derd-ile
'Ālemi toldurdu āh-ı serd-ile
- 5163 Gonce gibi kıldı göñli tengnāy
İñledi şad derd-ile mānend-i nāy
- 5164 Gözine rüşen cihān görindi tār
Leşkeri-tek oldu 'aklı tār ü mār
- 5165 Tālī'i sa'd iken āhir oldu naḥs
'Ārız oldu gonce-āsā derd ü taḥs
- 5166 Gerçi çekdi ceng içinde çok emek
Līk çıkdı harbden desti tehek
- 143b 5167 Eyledi gerçi tehevvr evvelā
Līk nīrū kılmadı fırsat aña

- 5168 Oldı muztarr bunlara ol nā-tüvān
Eyledi derd-ile nāy-āsā fiğān
- 5169 Gördi yok zār-ile çāre kārına
Didi yanınca olan seyyārına
- 5170 Bir mekāna irişüben indiler
İstirāhat kılmağ-içün kondılar
- 5171 Şol kişi kim olmaya ol tüş-māl
Aña pes tefvîz-i kār emr-i muhāl
- 5172 Ceyş-i mehzûm ol yere çün irdiler
Başları Behrām'ı anda gördiler
- 5173 Cümle anuñ yanına cem' oldılar
Her ne emr etdiyse anı kıldılar
- 5174 Bunlar ol mevzu'da iken nā-gehān
Leşker-ile irdi Gül idüp rehān
- 5175 Gördi çün bu hāli Behrām-ı mehīn
Oldı gāyet acısından hışm-gīn
- 5176 Çünki hışm odın fūrüzān eyledi
Göñli kazgān gibi cüşān eyledi
- 5177 Sağa şola kılmayup aslā nigāh
Depdi meydāna atın Behrām Şāh
- 5178 Yürüyüp meydānda cevlan eyledi
Mihr-vār ol yerde seyrān eyledi
- 5179 Pes şadā idüp be-āvāz-ı bülend
Didi iy şāh-ı 'Aden iy derd-mend
- 5180 Şāhumuza böyle düşmenlik neden
Hāliyā bu mekr-i rīmenlik neden
- 5181 Niçedür böyle şebîhün eylemek
Leşkerümüñ bağrını hūn eylemek
- 5182 Ya'ni kim düşmānı gāfil bulduñuz
Dīv gibi gice fitne kılduñuz
- 5183 Er odur kim ola erle başa baş
Hile n'olur k'eyleye merdānı fāş
- 144a 5184 Nisve ef'ālî olısar bu hiyel
Merd olan lā-büdd aña şunmaya el
- 5185 Baña irsāl it bu dem bir pehlevān
Tā kılam anuñla bir ceng-i girān
- 5186 Niçe toğdı göresiz māderden er
Niçe bulur bāz günçişke zafer
- 5187 Böyle diyüp niçe biñ lāf eyledi
Süzü'l-elsīnini itlāf eyledi

- 5188 Lîk nuşret vireni yâd etmedi
Zîkr-i Hakk-ile dilin şâd etmedi
- 5189 Şol ki hayr işde Hakkı etmeye yâd
Pes ne resme ide vicdân-ı murâd
- 5190 Gül eşitdi bunları bûlbûl gibi
Olmadı hergiz perîşân gül gibi
- 5191 Kimse Behrâm'a velîkin gelmedi
Biri ceyşinden mukâbil olmadı
- 5192 Gördi Gül ol hâli gâyet oldu tünd
Didi niçün böyle olmak tîg-i künd
- 5193 Kanda getdi kanı bu nâmûs ü nâm
K'etmeyesiz böyle cenge ihtimâm
- 5194 Yok mı bir er kim vere aña cevâb
Tâgıda cismine mânend-i habâb
- 5195 Seyfle olup havâle bî-emân
Tayy ede âverçe-i 'ömrin revân
- 5196 Hançer-ile şadrını çâk eyleye
Cânın alup meskenin hâk eyleye
- 5197 Gürz-ile yâ mağzını perrân ede
Rumhla yâ cismine bî-cân ede
- 5198 Söze geldi pes 'Aden serverleri
Didiler iy hüsn ilinüñ dâveri
- 5199 Nağ'-ı hüsn üzre dem-â-dem şâh ol
Hoş muhakkık bil dağı âgâh ol
- 5200 Bu durur ol server ü âver bugün
Pehlevânlık mülkine dâver bugün
- 144b 5201 Adı Behrâm ü özi hûn-hâvr durur
Dehrde nîrûyla ser-dâr durur
- 5202 Bu durur ol âver-i leşker-şiken
Kim kalupdur 'âcizi şâh-ı 'Aden
- 5203 Ger ola bebr ü peleng ü ejdehâ
Hamlesinden bulmaya biri rehâ
- 5204 Gül bu sözden yine ol-dem oldu tünd
Didi kim sa'y edüñ olmañ tîg-i künd
- 5205 Himmetünüz eyleyüp dâyim bülend
Görüñüz a'dâyı pest ü müstmend
- 5206 Kişi her ne deñlû olursa zebûn
Olmamak lâ-büdd durur himmetde dûn
- 5207 Şol kişi kim merd ola gayret eder
Şol ki nâ-merd ola pes nahvet eder

- 5208 Dağı şol kim merd ola devlet gerek
Şol ki nâ-merd ola bî-devlet gerek
- 5209 Harb eyleñ bî-hamiyyet olmañuz
Hayl-i a'dâdan maḥāfet kılmañuz
- 5210 Böyle diyüp ol Gül-i rüşen-beyân
Sürdi meydân içine rahşın revân
- 5211 Oldı Behrâm'a mukâbil ol nigâr
Ya'ni kim kıla anuñla kâr-zâr
- 5212 Gördi çün Behrâm ol sîmîn-beri
Diledi kim ola anuñ çâkeri
- 5213 'İzzet-ile didi kim iy nev-civân
Zâd ü būduñ niredür eyle beyân
- 5214 Bu olupdur gün gibi pes âşikâr
Sen 'Aden halkı degülsin iy nigâr
- 5215 Câmeñ üstüñde senüñ Türkânedür
Cümle ef'âlüñ kamu şâhânedür
- 5216 Nûrî ile alnuñuñ iy meh-cebîn
Rüşen olmuş ser-te-ser rûy-ı zemîn
- 5217 Hışm birle kaşlaruñ olmuş kemân
Tîr-i müjgânuñ komaz a'dâda cân
- 145a 5218 Gün yüzüñ âfâkı rüşen eylemiş
Güllerüñ dünyâyı gül-şen eylemiş
- 5219 Ağzuñ ol bir noktadur iy gül-'izâr
Kim tutupdur ğabğab üstinde karar
- 5220 Ğabğabuñ sîb ol zenaḥ iy yüzi mäh
'Âşıkun cânına olmuş ğabs-ğâh
- 5221 Leblerüñ şehd ü şekerdür yâ ruṭab
Kim ta'ayyüş ide andan iy 'aceb
- 5222 Gözlerüñ niçe fiten-engîz olur
Hışm birle dem-be-dem hûn-rîz olur
- 5223 İmdi lutf it söyle kim nâmuñ nedür
Ben fakîre şimdi i'lâmuñ nedür
- 5224 Kıldı âhû gözlerüñ göñlümi şayd
Boynuma zencîr-i zülfüñ şaldı kayd
- 5225 Gerçi ersin şüretâ iy dil-rübâ
Lîk var üstüñde âşâr-ı nisâ
- 5226 Ger zen iseñ hâlüñi eyle beyân
Kim alup sen dūrri iy mihr-i cihân
- 5227 Devlet-ile başuma tâc ideyin
Büy-ı zülfüñ câna mi'râc ideyin

- 5228 İdeyüm sen dil-beri bānū-serā
Bendeñ olam ben senüñ sen pād-şā
- 5229 Gel ta'accül birle kılma kār-zār
Pes teşālüh eyleyelüm iy nigār
- 5230 Kākülüñden boynuma takup resen
Gel beni anuñla taşlīb eyle sen
- 5231 Çün buları ol gül-i rüşen-cebîn
İstimā' etdi vü oldu hışm-gîn
- 5232 Döndi andan ol şeh-i Ferruh aña
Viridi hışm ü gayz-ile pāsub aña
- 5233 Didi kim iy naḥs-ı ekber dīv-sān
Sen nesen kim eyleyem ḥālüm beyān
- 5234 Bende bir mi olisardur şāhla
Bir mi yā şāhib-hüdā güm-rāhla
- 145b 5235 Gevher ile ola mı ḥar-mühre bir
Yā berāber mi gedā-yile emīr
- 5236 Necm-i aşgar mihr-ile vāhid midür
Seng-i ḥāra şābih olmaz la'l ü dürr
- 5237 Ko buları söyleme pes herzevāt
Ehl-i 'akluñ kavli olmaz türrehāt
- 5238 Da'va-yı bī-ma'na kılma urma laf
Olamaz zer-bāf şāhum peşm-bāf
- 5239 Tābi' olmaz 'ākılān dīvāneye
Hem daḥı hūş-yār olan mest-āneye
- 5240 Zāga lāyık ola mı tu'm-ı tezerv
Reste olmaz şüre yerde hīç serv
- 5241 Şavletüñ bir laḥza etme bize yād
Etmişüzdür fażl-ı Ḥaḳḳ'a istinād
- 5242 Ol ki yimez kimsenüñ işkencesin
Āhen ü pūlād añlar pençesin
- 5243 Āhenin pençeñle ber-zūr olmağıl
Zūr-ile bāzūña maḡrūr olmağıl
- 5244 Olmayıcak fırsat ü 'avn-ı ilāh.
İrmeyicek nuşret ü şavn-ı ilāh.
- 5245 Aşşı etmez ḥayl-i 'ālem keşreti
Bir olur nuşretde çoğ u kıletti
- 5246 Tolsa ger baḥr-i cihān orduñla tāz
Pes olur anlara bir pervāz-ı bāz
- 5247 Tolsa il ü memleket zāğ ü zağan
Tağılur bir sengile ol encümen

5248. Gün gibi kadrüm bugün eflâkdür
Baht-ı dūnuñ baña nisbet hâkdür
- 5249 Olmadınsa sen saña bānū-serā
Yeg durur biñ kerre ölmeklik yaña
- 5250 Başuñ isterseñ eger iy kaltabān
Gün gibi başuñ alup ayrıl hemān
- 5251 Etmezem bir zerre senden havf ü bīm
Erre-i çeşmüm eder cismüñ dü-nīm
- 5252 Her ne kim gelse elüñden hem-çü tīg
Cidd ü cehd ile düriş kılma dirīg
- 5253 Merg olupdur derdüñe āhir cevāb
Söz tamām v'Allahü a'lem bi's-şevāb
- 5254 Zeyn-i zer olmak har-ı lenge revā
Cevheri tāca gerekdür pād-şā
- 5255 Nîş-i mārı nûş eylemekdür vebāl
İstemek hürmāyı hanzaldan muhāl
- 5256 Rūy-ı jefg-ile dil ārām olmaya
Olsa biñ pāre saña rām olmaya
- 5257 Merd iseñ gel hamle kıl merdāne-vār
Ceng edelüm derd-ile şîr-āne-vār
- 5258 Kırı da'vā urmağıl nā-merd iseñ
Yanuma gelme yūri bî-derd iseñ
- 5259 Çün benümle etmeyüp ceng ü cedel
Urmayasın harb ālātına el
- 5260 Olasın 'avratdan ebter lā-cerem
Ola nezkep saña bihter lā-cerem
- 5261 Var dağı bir çarhı eyle ihtiyār
Tār-ı penbe işlegil iy nā-bekār
- 5262 Çün eşitdi bunları Behrām-ı dīv
Hışma geldi eyledi dilden gıriv
- 5263 Çekdi pes bir tīg 'uryān eyledi
İrdi kaşd-ı mihr-i rahşān eyledi
- 5264 Gördi Gül çün berķ-mānend indi tīg
Kıldı kalkanı revān kendüye mīg
- 5265 Eyledi redd anı 'avnu'l-lāh'la
Şavdı fażl ü lutf ü şavnu'l-lāh'la
- 5266 Hamle-i Behrām kıldı çün güzer
Şavdı Gül ol hamleyi pes bî-haţar
- 5267 Geçdi andan degdi çün nevbet Gül'e
Geldi ol dem hışmla şevket-i Gül'e

- 146a 5268 Çekdi seyfini revân ol Cem-nijâd
Kıldı nuşret idenüñ ismini yâd
- 5269 Zarb-ı mehmûz eyleyüp şıçratdı at
Eyledi ol-dem felek şâhını mât
- 5270 Çün kınından çekdi seyf ol meh-i şark
Ebrden şan-kim hüveydâ oldı berk
- 5271 Şaldı tîri dâr-ı cânın gözledi
Şah Behrâm'ıñ miyânın gözledi
- 5272 Cismine tîg-ile yara eyledi
Niçe yara iki pâre eyledi
- 5273 Oldı iki nîme Behrâm-ı dilîr
Çıkdı kıvınsından revân cânı çü tîr
- 5274 Kılmadı aşlâ hasedler aña sūd
Oldı اصدق الحصور لا يسود
- 5275 Gördiler Behrâm'ı k'oldı in'idâm
'Askeri ser-cümle buldı inhizâm
- 5276 Mihr-âsâ seyfini Gül çekdi çün
Düşmen oldı kim pes encüm-veş o gün
- 5277 Hasretle' getdi ol da'vî kılan
Dâyimâ da'vâ-yı bî-ma'nî kılan
- 5278 'Âlemüñ budur ser-â-ser pîşesi
Mekr ü dâm-ı hîledür endîşesi
- 5279 Bir zemân bir merdi kılssa 'azîz
Koparur başına bir gün rest-hîz
- 5280 Kanı İskender k'açılmışdı deri
'Âleme menşür-idi i'tâları
- 5281 İrdi çün cellâd-ı murg ol servere
Aldı cânın kodı mülkin ellere
- 5282 Yâ kanı n'oldı Süleyman nebî
Kim cihānuñ olmuşdı maṭlabı
- 5283 Esdi çün büstânına bād-ı fenâ
Murg-ı cânı tutdı 'ukbâ içre cā
- 5284 Kim durur şîr-i ecelden dest-kār
Kim durur k'olmaya andan hā'v ü zār
- 5285 Bu felekde yok şebât üzre binâ
Bize geh yüz dönderür gāhî kafa
- 5286 Kanı bunca pād-şāhān-ı keyān
Getdiler her biri hüzn-ile nihān
- 146b 5287 Sūsmār-ı mevt şunsa neşteri
Nūş eder pes niçe hūn dāveri

- 5288 Çünkim olur âhiri 'âlem fenâ
Pes fenâda istemek olmaz bekâ
- 5289 Çünki fânındur haṭā mu'teber
Cümle 'âlem imdi fânî olısar
- 5290 Bir mücâvir var mıdur iy nükte-dân
Kim müsâfir olmaya âhir revân
- 5291 Bu cihân 'ayyâr ü işi rıvdür
Şûretâ âdem be-ma'nâ dıvdür
- 5292 Dâyimâ eyler ḥudâ' vü mekr ü al
Nûşıdur nîş ü belâdur virse bâl
- 5293 Var mıdur bâğ-ı fenâda tâze berg
Kim anı ḥâk etmeye bu bād-ı merg
- 5294 Bir şanevber var mıdur iy pād-şâ
Kim anı ḥâk etmeye nâr-ı fenâ
- 5295 Geh ziyândur ḥâl-i 'âlem gâh sūd
Şem' virür gâh nûr ü gâh od
- 5296 Çünki böyle olısar ḥâl-i cihân
Fânidür olmaz bekâsı bî-gümân
- 5297 Pes ne durur bunca ḥayl-i tûmturâk
Âhiri çün bulısdur inzihâk
- 5298 İy kamu ḥayrı verüben hîç alan
Hîçe göñlin virüben yolda kalan
- 5299 Dirsın ola 'izzet-i dünyâ vü dîn
İkisi bir yerde cem' olmaz yakîn
- 5300 Ger dilerseñ dîni dünyâ terkin it
Dileseñ dünyâyı 'uqbâ terkin it
- 5301 Bu serây-ı bâğdur zindân saña
Ḥānmānuñdur belâ-yı cān saña
- 5302 Odda yansun ḥâk-dân-ı pūr-gurūr
Bile varsun bu cihân-ı bî-sürūr
- 5303 Himmetüñ çeşmini aç ḥâk-râhı gör
Baş yola pâ ol yüce der-gâhı gör
- 5304 Çün görine saña ol der-gâh-ı cān
'İzzetüñde teng görine cihân
- 5305 Her kime bir zerre himmet virdi dest
Kıldı ol zerreyile mihr ü mâhı pest
- 5306 Himmet oldı nokṭa-i mülk-i cihân
Himmet oldı per ü bâl-i murğ-ı cān
- 5307 Himmet id çün serv-âzād olasın
Bend-i gamdan kurtulup şād olasın

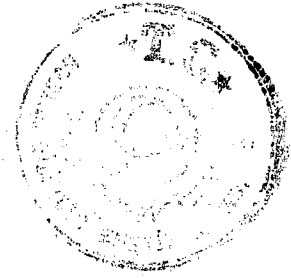
- 5308 Ger esîr-i bend-i dînî olasın
Lâ-cerem mehcûr-ı ma'nâ olasın
- 5309 Hâne-i dîv oldu nefsi pür-heves
Hâne-i dil ma'ad-i şıdk oldu ...
- 5310 Görmek isterseñ cemâl-i yâri sen
Kalbün it âyine-i dîzârı sen
- 5311 Hâzır ol yarın mehekk-i Kird-gâr
Âdemün nakdine 'arz eyler ...
- 5312 Niredendür gözle bu kâr-ı 'izâm
Kim vücūdından bulur 'âlem nizâm
- 5313 Merd iseñ ko nefsi öykünme zene
Er zene öykünse degmez er zene
- 5314 Başma avrat eyleyüp mestânelik
Nefsi baş k'oldur bugün merdânelik
- 5315 Kim ki başdı nefsi kıldı hâk-i pâ
Na'ı rif'atde çü şâhân buldı câ
- 5316 Dâr-ı dünyâ bî-vefâ bir zen durur
Şûretâ bir hûb-ter gül-şen durur
- 5317 Tâlibin bu dâr-ı ber-dâr eyledi
Düzd-i mücrim-veş nigû-sâr eyledi
- 5318 Zâl-i dünyâ bir 'arûs-ı nev olur
İki günde sihr-ile bir er bulur
- 5319 Merd-i nîk olan gözetmez çüft ü tāk
Döndürüp zâhrın aña virür talak
- 5320 Geh görünür bir leb-i hândânla
Geh görünür hud'a-i fettânla
- 5321 Geç tama'dan nefsi rûhuñ mârıdur
Bu kanâ'at anlaruñ mi'mârıdur
- 5322 Ger serâyuñ yiri olsa âsmân
Âhır olursın yer altında nihân
- 5323 Olsa Rüstem gibi sende kâdr ü zûr
Âhırüñ Behrâm mânend ola gûr
- 5324 Şehvet ü nefse olan dâyim mahall
Cümle ke'l-en'âmdur belhûm ezall
- 5325 Terk id iy dil bu cihân endîşesin
Şan'at idin etkıyânuñ pîşesin
- 5326 Ger dilerseñ kim olasın bahtiyâr
Künc-i 'uzlet ile imdi ihtiyâr
- 5327 Tek otur terk-i hâlâyık eylegil
Fikr kıl berg-i hâkâyık eylegil

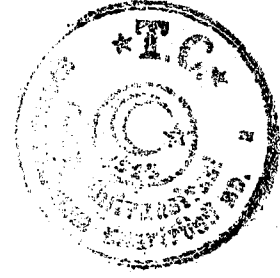
- 5328 Halvet isterseñ halāyıkdan kesil
Selvet isterseñ 'avātıkdan kesil
- 5329 Mūnis ol her lahza zikru'l-lāhla
Gir tarīk-i 'aşka ol hem-rāhla
- 147a 5330 خوشتن آرامشو چون بوستان
تا نورزد مر ترا باد هزاران
- 5331 Şevb-i 'ālem çünki ola müste'ār
Pes anuñla niçe ola iftiḥār
- 5332 İy Muḥibbī yok buña pāyān ebed
Bu maḳālī kim ede tibyān ebed
- 5333 Yine Gül efsānesin algıl dile
Söyle bülbul gibi turma şevkle
- 5334 Ger müyesser ola saña 'avn-ı şāh
Urasın başa ma'ārifden külāh
- 5335 Daḥı aḥsen diyesin Gül kışşasın
Eydesin verdüñ çü Bülbul kışşasın
- 5336 Eyle hem Nevruz ḥalinden beyān
Tā eşiden aña tuta gūş-ı cān

GÜL-İ RÜŞEN-DİL OL İNHİZÂMİ GÖRÜP İĞTİNÂMİ TALAN
EDİCEK, 'AZM-İ KİŞVER-İ YEMEN ETMESİNDEDÜR; BU
CÂNİBDEN OL MÜNHEZİM OLAN LEŞKER MÜDDET-İ
MEDİDEDEN-SOÑRA, HAYRÂN Ü SER-GERDÂN GELÜP
OLAN İNHİZÂMİ HABER VERİCEK YEMEN ŞAHI
PERİŞÂNÜ'L-AḤVĀL Ü MUTAZACCIRU'L-BĀL OLUP
TEKRĀR CEM-İ LEŞKER KILUP NEVRÜZ-İLE 'AZM-İ
'ASKER-İ GÜL-İ RÜŞEN-DİL EYLEMESİNDEDÜR; BA'D,
ZEMĀNIN İKİ 'ASKERİ BİRİ BİRİYLE MÜLĀKĀT OLICAK
CENG İÇİNDE GÜL'LE NEVRÜZ BİRİ BİRİNE MUVĀSİL
OLMALARINUÑ BEYĀNINDADUR. *100

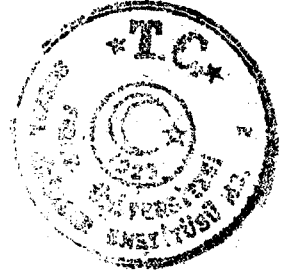
- 5337 Ma'na mızmarınd'olan şāhib-kırān
Böyle kılmış bize bu ḥālī beyān
- 5338 Gördi çün bu inhizāmı anda Gül
Şād olup geldi revān mānend-i gül
- 5339 Kıldı fermān anda olan beglere
Ser-te-ser ol leşkere vü yeglere
- 5340 İğtināmı cümle talan etdiler
Yola düşüp kaşd-ı düşmān etdiler
- 147b 5341 Bu yañadan leşker-i şāh-ı Yemen
İrdiler mehzūm ü maḥzūn cümleten

- 5342 Gördi çün şah-ı Yemen bu hāleti
Kıldı a'dādan mahāfetler katı
- 5343 Muẓtarib oldu bu hāle zerre-vār
Bār-ı heybet etdi 'aklın tār ü mār
- 5344 Gördi çün bu hālini Nevruz Şah
Yüz urup didi ki iy şahib-külāh
- 5345 Bu felek tahtuñ güneş tācuñ ola
Halk-ı 'ālem cümle muhtācuñ ola
- 5346 Yime gam bu hāl-içün iy kām-rān
İnkılāb üstindedür baħr-i cihān
- 5347 Gerçi kim virdi bugün fırsat aña
LİK yarın viriser anı saña
- 5348 Çekme işbu hālet-içün hiç 'usr
Kim olur her 'usr birle iki yesr
- 5349 Söylegil bu resme tahvifüñ nedür
Kendüne bu nev'a tahtırın nedür
- 5350 Pes bu durur Hüsrevā şimdi bihīn
Kim kılavuz kār-zār emrin hemīn
- 5351 Yine emr it cem'-i 'asker olına
Düşmene kaşd-ı mükerrer olına
- 5352 Ola kim a'dādan alup intikām
Dāne saçup idevüz ser-cümle dām
- 5353 Çün erişe dāmen-i maşşūda el
Düşmenüñ katliyçün olınsun 'acel
- 5354 Ger verürsem rāh-ı Keyhüsrev'de cān
Diye rahmet pād-şāh-ı kām-rān
- 5355 Ben kulını hayr du'adan yād ede
Ol du'ā-yile revānum şād ede
- 5356 Şeh buları çün beyān etdi bedī'
İstimā' etdi Yemen hānı Rebī'
- 5357 Hoş müveccih gördi fikr-i dāveri
Andan etdi ictimā'-ı leşkeri
- 5358 Aldı şahı pes şeh-i leşker-şiken
Bile beyçü cıladı 'azm-i 'āden
- 5359 Şah-ı 'ālem tırdı çün bir şubh-dem
Emr etdi kıldılar naşb-ı 'ālem
- 5360 Kūs-ı ekber ra'd mānend gürledi
Nāy-ı rüyīn şī'r-i 'azmi irledi
- 5361 Şukka-i i'lāmdan naṭ'-ı cihān
Lāle-zāruñ şahına döndi hemān

- 148a 5362 Naşb olındı anda çün rāyāt-ı dīn
Pes okundı āyet-i feth-i mübīn
- 5363 Kopdı mahşer şan-ki İsrâfîl-i şūr
Urdu oldu 'āleme ba's ü nūşūr
- 5364 Bîşeye döndürdi yer yüzün direfş
'Ālemi tutdı direfş-ile benefş
- 5365 Müntekîş oldu hevāda bebr ü şîr
Māh ü mihr etdi 'ālem başın serîr
- 5366 Oldı leşker atına çünkim süvār
Yüridiler şevket-ile üstüvār
- 5367 Yüridi çün leşkeri şāhuñ tamām
Yer yüzünden göklere ağı katām
- 5368 Çün hurūşān oldu āvāz-ı tebîr
Ber dil olanlar revān oldu çü şîr
- 5369 Var-idi deryā-yı bî-hadd-i kenār
Yoğ-idi ol leşkere hergiz şümār
- 5370 Çekdiler Nevruz'a bir rağş-ı kümeýt
Püye kılmaklıgda sehm-i mār-ı meýt
- 5371 Nesr-i t̄ayir görse sehmin nā-gehān
Per ü bālini döküp virürdi cān
- 5372 Ger elinde görse rümhın bîşm-nāk
Gökdeki tinnīn olurdu pes helāk
- 5373 Heybetine döymeye pîl-i demān
Kıykimından vehm ala bebr-i beyān
- 5374 İrişince düşmene ol kām-kār
Tutmadı bir yerde iki gün karār
- 5375 Düşmene irmek gerek mānend-i berk
Bî-haberken tā edesin anı hark
- 5376 Geldi ol vardı bu çünkim bir seher
Biri birine mukābil geldiler
- 5377 Birbirini gördi çün ol iki cünd
Biri birinden oldılar vehhām ü tünd
- 5378 Andan emr etdi şeh-i ferhunde-fer
Ceyş-i a'dāya mukābil kondılar
- 148b 5379 Kırdılar Nevruz-içün bir bār-gāh
Görmemiş mişlin anuñ mihr-ile māh
- 5380 Üstine çetr-i hümāyūn tutdılar
Sāyesinde fāl-ı meymūn tutdılar
- 5381 Hayme girdine serāyir gerdiler
Etdiler ebr-ile mihre perdeler

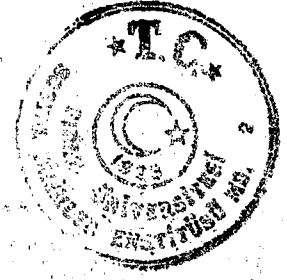

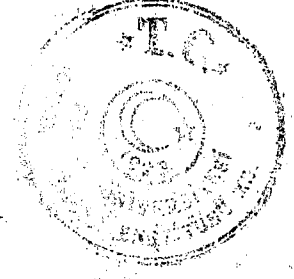
- 5382 Kırđı řāhuñ leşkeri çok bār-gāh
Leřker-i encūmden artuk bār-gāh
- 5383 Eyledi ol ceyře cūnkim Gūl nigāh
Gōrdi tutmış birbirin hayl-i sipāh
- 5384 Sūzen-i ser-tīz gōkden dūřse ger
Bulmaz-idi rūmh ucından yerde yer
- 5385 Haymeler har-gāhlar var bī-hisāb
Her biri bālā-yı ter gerdūn-cenāb
- 5386 Rişte-i tınābdan naş'-ı zemīn
Hāne-i cullāha dōnmiřdi hemīn
- 5387 Cūnki pervāz etmek-içūn lā-cerem
Feth-i per-i řukķalar etmiş 'ālem
- 5388 Yer yūzin kılmıř ihāta ādemi
Kıplamış gōk çehresin ādem demi
- 5389 Nīzeler etmiř hıyābān yer yūzin
Yūrūmiř gōñlūñ semānuñ ılduzın
- 5390 Gūn yūzin tutmıř benefřī řukķa
řavt-ı kūs etmiř felek gūřını ...
- 5391 At ü ādemden pūr olmiř neçe mīl
şan-ki şaşmış mevc urmiş baħr-i nīl
- 5392 Gōrdi Gūl bu hāleti cūn nā-gehān
Kaldı hayrān ol çeriye bir zemān
- 5393 Tīre kıldı řemse-i řāhı gūzīn
Ol mehābetden yitūrdi kendōzin
- 5394 Nař'-ı fikret ūzre pes řaldı semend
Kim ne resme eyleye Nevruz'ı bend
- 5395 'Avratuñ 'aklı vū fikri kem olur
Ādem ūzre cūr'eti bir dem olur
- 5396 Olsa řağı ger bed-āyīndūr bular
Nākıřātū'l-'akl ve'd-dīndūr bular
- 5397 řol ki merd ola ōzin mūmtāz ede
Bunlara meyli dem-ā-dem az ede
- 5398 Ādemi her dem bular izlāl ede
Şençe-i merd ser-keşi pā-māl ede
- 5399 İş-bularda olsa ger fikr-i řahīh
Eylemezdi zevcine zūlm-i řarīh
- 5400 Yūsuf'a kıldurđı 'avrat habs-i řāh
'Avrat etdi işini Dāvūduñ āh
- 5401 Zen idi kășd-ı Siyāvūř eyleyen
Bu ecel cāmıyla ser-şoş eyleyen

- 5402 Bunlara igen muhābā eyleme
Yüz verüben meyl ü pervā eyleme
- 5403 İrmesün dirseñ eger saña gılāz
Rāzuñı bunlardan eyle ihtifāz
- 5404 Buldururlar şahşa bunlar iy dede
Şöyle bilgil tāze balık tolada
- 149a 5405 Şaķın aldanma sözine bunlaruñ
Hışmla bakma bezine bunlaruñ
- 5406 Çünkü bunlar göre senden zecr ü kahr
Ref' olur kalbinde biñ yıllıkısa mehr
- 5407 Hıç bulardan ummağıl şahum vefā
Sen vefā umsañ eder anlar cefā
- 5408 Şanmağıl bunlar vefā-dār olalar
Bu vefā naṭ'ında seyyār olalar
- 5409 Hoş buyurmuş buni şeyh-i pür-şafā
سك وفا دارد نه دارد زن وفا
- 5410 Turi tursun bunda bu sözler hele
Yine Gül efsānesin alduk dile
- 5411 Gül öziyle çok tefekkür eyledi
Def'-i düşmen-çün tedebbür eyledi
- 5412 Gördi āhir cenge 'azm etmek gerek
Şāhla şır-āne rezm etmek gerek
- 5413 Bī-'adū olsa kişi eyleye bezm
Düşmeni olsa gerek kim ide rezm
- 5414 'Askere pes virdi bī-hadd sım ü zer
Tā kılalar piş-i sultānda hüner
- 5415 Aña kim şan'at ola dād ü dihiş
Ola ehven lā-cerem her eş'ab iş
- 5416 Anda kim işbu semāhat olmaya
Lā-cerem fırsatla rāhat olmaya
- 5417 Anda kim bu istimāhat var ola
Her kişi andan yaña karar ola
- 5418 Leşkere şol kişi kim kılmaya dād
İde mi ol kişi vıcdān-ı murād
- 5419 Anda geh kılmış meger bir kes su'āl
Kanda gidersin diyü iy hoş-bışāl
- 5420 Ol dağı dimiş şabā girdār olup
Seyr ederven tālīb-i bisyār olup
- 5421 'Anuñ-içün kaṭ' olunur şah-ı bāğ
Kim kıla çok büşeler halka belāğ

- 149b 5422 'Askere virseñ eger şey-i kalîl
Pes eder hadd-i belîğ sa'-yi cemîl
- 5423 Ceng içinde şevk birle her zemân
Şarf eder maqdûrını iy nev-civân
- 5424 Bu yañadan dañı Nevruz-ı dilîr
Leşkerini cem' kıldı ol emîr
- 5425 Anlara hep istimâlet virdi ol
Böyle ceyşe hayli hâlet virdi ol
- 5426 Cenge girmez kimse istikrâhla
Kişi hiç harb ide mi ikrâhla
- 5427 Geçdi ol gün irdi hengâm-ı seher
Şubh'dan kûs ü nakkâre urdılar
- 5428 İki leşker oldılar ata süvâr
Tâ kılalar birbiriyle kâr-zâr
- 5429 Esdi ol sâ'at şecâ'at yelleri
Cûşa geldi her birinüñ dilleri
- 5430 Nây-ı rûyîn kıldı çün şavt-ı semâ'
Etdiler meydânda merdânlar semâ'
- 5431 Cenge ağâza kişi server gerek
Söze ağâza zebân-âver gerek
- 5432 Erlik ihsâs etdi her bî-kâr-ı gerd
Erlik etmekdür çü lâ-büdd kâr-ı merd
- 5433 Pes hirâsân-ile yüridi çeri
Havf ede tâ göre düşmen leşkeri
- 5434 Düşmene eyle tahavvûf dâyimâ
Ol tahavvûf vire tâ tahvîf aña
- 5435 Birbirine iki düşmen irdiler
Şevkle ol-dem semâ'a girdiler
- 5436 Alp erenler cenge ağâz etdiler
Mevt irin neyler ser-agâz etdiler
- 5437 Tîr-i bārân etdi şāhuñ kulları
Kıldılar çok ādemi cāndan berî
- 5438 Girdi cenge şevkle bebr-i gāv-küş
Birbirin tîğ-ile yakdı çün güneş
- 150a 5439 Her biri ceng eyledi tevsen gibi
Dil uzatdı nîzeler sūsen gibi
- 5440 Nakş-ı tende tîğler açdı küre
Zühreler çāk oldu mānend-i zerre
- 5441 Maşer-ābād oldu ol deşt-i dimen
Yağdı tegerg gibi başlar tîğden

- 5442 Ğarka-i hūn oldu ol şahrā vū t̄āğ
Bir ayağ üstine t̄urdu bīñ ayağ
- 5443 Birbiriyle iki ceyş edüp hışām
Birbirine urdı seyf-i ihtisām
- 5444 Yir ü gök şavt-ile t̄oldı velvele
At ayağından yer etdi zelzele
- 5445 Odlu peykānlar cihāna şaldı od
Kān buhārı gök yüzün kıldı kebūd
- 5446 Leşkerüñ kimini havf etdi helāk
Kimini seyf odı yakup etdi hāk
- 5447 Kimi oldu t̄u'me-i t̄iğ ü teber
Kimi sehmü'l-mevt idindi siper
- 5448 Oldı gürz-ile kılıçlar ser-feşān
Rūy-ı arza yağdı bārān gibi k̄an
- 5449 T̄iğ yandı cengde bir fān gibi
Yağdı ceyşi āteş-i sūzān gibi
- 5450 Buldılar ol günde sehm ü nīze-kadr
Kim olara oldu mesken kalb ü şadr
- 5451 Akdı anda seyl-i dem olup revān
Başlar üstinde habāb-ı hūn-feşān
- 5452 Seyf-i çevgān serverān çevgān kişi
Urdılar meydānda t̄op-āsā başı
- 5453 Bād-pā atlardan idüp inhizām
Hāric oldu göklere yerden k̄atām
- 5454 Çarha irdi pīl ayağından gubār
Çün bered başlar yere oldu nişār
- 5455 Oldı ol gün 'āleme t̄ufān-ı Nūh
Pehlevānlar buldılar rāh-ı fütūh
- 5456 T̄oldı hūn-ile ser-āsīb ol diyār
Oldı yer deşt-i muğān-veş lāle-zār
- 5457 Şol ki āverdūr te'ehhüb eyledi
Girdi ceng içre tetarrüb eyledi
- 5458 İki leşker etdiler çün kār-zār
Gün şī'arū'l-kavmi kıldı āşikār
- 5459 Kime kim bir zarb-ı şimşir etdiler
Cānın alup anda tedmīr etdiler
- 5460 Pūşte oldu küşteden bī-iştibāh
T̄oldı andan rezm-gāh ü kīne-gāh
- 5461 Şir gibi girdi cenge her tekin
Urdılar a'dāya t̄iğ-i āteşin

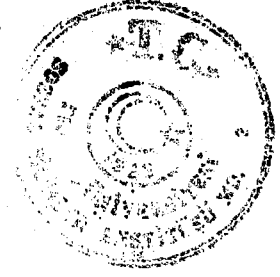
- 5462 Dās-ı esyāfı çeküp mānend-i bīd
Biçdiler a'dāyı ol-dem çün hevīd
- 5463 Tutmuş-iken serv-veş ol ceyş dest
Tīg birle kırup etdiler şikest
- 150b 5464 Her mübārız eyledi cūş ü hurūş
Birbirine urdılar tīg anda hūş
- 5465 Birbirine şundılar cām-ı ecel
İrdi ol gün niçeye şām-ı ecel
- 5466 Gāh kıldı dil-rübālıklar sinān
Mağz-efşān oldu geh gürz-i girān
- 5467 Nār-ı tīgān ki çıkup mānend-i berk
Merd-i meydānı revān eylerdi hark
- 5468 Her dil-āver oldu anda şīr ü bebr
Kān buhārı evce çıkdi hem-çü ebr
- 5469 Bir neberd oldu ki bu devr-i zemān
Aña beñzer görmedi ceng-i girān
- 5470 Ceng içinde şāh-ı hod bir şīr idi
Hūn-ı a'dāsın içen şimşīr idi
- 5471 Görse rümh-ı ejdehāsın ol zemān
Gökde 'Akreb korbūşından vire cān
- 5472 Dehre saçdukça yayından tīr-i mār
Düşmeninden pes götürürdi demār
- 5473 Görse ger destinde kavsın nā-gehān
Olur idi kaddi a'dānuñ kemān
- 5474 Düşmen üzre hışmla şaldukça rahş
Pes o deryāyı ederdi iki bahş
- 5475 Odi oda şuyı şuya kardı ol
Tīgla ol kūhı iki yardı ol
- 5476 Kim kime irişse virmeyp emān
Orta yirden iki biçerdi hemān
- 5477 Kime ursa zarb-ı gürzin bī-dirīg
Tağıdurdı cismini mānend-i mīg
- 5478 Ān-ı vāhidde edüp emrin tamām
Bīm idi bula leşker inhizām
- 5479 İrdi leşkerden göge vāh ü girīv
Şan-ki başdı Cem çerisin nerre-dīv
- 5480 Ol gün oldu 'āleme ba's ü nūşūr
Nāy-ı dem-keş irledi mānend-i şūr
- 5481 Na'ralar urdukça ol şāhib-kırān
Lerze eylerdi zemīn ü āsmān

- 5482 Nîzesiydi düşmen-ile dilleşen
Hışmla ser-harbesiydi elleşen
- 5483 Ceng ederken hışmla Nevruz Şah
Gözine görindi bir gün yüzlü mäh
- 5484 Çeşmi hançerler takınmış yanına
Tîr-i müjgânın komış kurbânına
- 5485 İrdi geldi hışmla âver gibi
Ceng eyler serverin server gibi
- 5486 Şît ü şavtı merdi nâ-pervâ kılur
Tîr-i hışmı leşkeri şeydâ kılur
- 5487 Kime kim kaçincile ursa sinân
Cânını alur teninden râygân
- 5488 Hışm ü kîneyle aña kim çalsa tîg
İki şakk eyler revân mânend-i mîg
- 5489 Kime kim zarb etse bir gürz-i girân
Tağıdur cismin çü kuhl-i İsfahân
- 151a 5490 Ta'n-ı nîzeyle kime kim ursa zarb
Görmez ol kişi ebed 'ömrince harb
- 5491 Kalbi kalbe uruban şöyle gelür
Âdemün bir zarbla cânın alur
- 5492 Etse bir kez ger şadâ-yı sehm-nâk
Kim eşidürse anı olur helâk
- 5493 Na'resinden dil-berini bildi şah
Ceng içinde eyledi bir kerre âh
- 5494 Nâle birle kıldı ol verde şadâ
Didi kim iy şîr-i gerdün merhabâ
- 5495 Bâreka'l-lah eyledün merdânelik
Cengde Ferhâd-veş dîvânelik
- 5496 Ol şadâ-yı şahı çün işitdi Gül
Hayretinden kendözinden getdi Gül
- 5497 Aña dağı olmadı ol pây-dâr
Getdi 'aklı düşdi yire ol nigâr
- 5498 Gördi 'ömrin çün şeh-i rûşen-cemâl
Zülfî gibi kıldı yüzün pây-mâl
- 5499 Bakdı gördi dil-beri olmuş hamûş
Getdi andan dağı cümle 'aklı ü hûş
- 5500 Pes düşüp iksi de bî-hûş oldılar
Nakş-ı Mânî gibi hamûş oldılar
- 5501 Çün ol iki yâr böyle düşdiler
İki leşker üstlerine üşdiler

- 5502 Didiler kim iy 'aceb n'oldı bular
Hāke düşüp gül gibi şoldı bular
- 5503 Her birisi eyleyüp pes terk-i ceng
Kaldılar naṭ'-ı tahayyür üzre deng
- 5504 Gördiler kim irdi bu māha kūsūf
Meh kūsūfı virmiş ol mihre husūf
- 5505 Her biri bī-hūş mey-i 'aşk-ile mest
İkisi de gül gibi hāk-ile pest
- 5506 Eyleyüp her biri terk-i kār-zār
Hākde yaturlar efkār ü nizār
- 151b 5507 İrdi ol dem anda sultān-ı 'Aden
Geldi yetişdi daḥı hān-ı Yemen
- 5508 Didiler ol iki şāh-ı kām-yāb
Kıldılar ol lahza ihzār-ı gül-āb
- 5509 Ol iki yārūñ katına geldiler
Ruḥların māverd-ile ter kıldılar
- 5510 Çünkü hūşa geldiler ol iki yār
Kıldılar firkat zemānın iftikār
- 5511 Bir birin andan der-āgūş etdiler
Lām-elif-veş pīç-der-pīç oldılar
- 5512 Gördi bu anı pes eyledi figān
Gördi çün anı bu āh etdi revān
- 5513 Şart-ı vuşlat geldi çünkim birine
'İzzet ü baht ü şeref birle yine
- 5514 Atlarına oldılar andan sūvār
Gün gibi seyr etdiler ol iki yār
- 5515 Birbirinüñ şordılar ahvālını
Niçe oldu gurbet içre hālını
- 5516 Didi şeh iy dil-ber-i ferhunde-nām
Maḳdemūñle yine buldum tāze-cān
- 5517 Yoğ-idi bu Būlbūl içre ol ümīd
Kim olaydı gül-ruḥuñ çeşme bedīd
- 5518 Şükr kim bu dem erişdüm vuşlata
Oldı her miḥnet mübeddel rāḥata
- 5519 Rū'yetūñdi dilde aḳşā-yı merām
Hamdūli'l-lah virdi ol Rabbū'l-enām
- 5520 Gerçi çekdüm bunca biñ dürlü belā
Līk vaşluñla olar oldu şafā
- 5521 Gerçi çekdüm zahmet-i rāh-ı sefer
Yaḳdı cānum kıt'a-yı nār-ı saḳar

- 5522 Çün senüñçün oldı rāhatdur baña
Cümlesi 'ayn-ı sa'ādetdūr baña
- 5523 Şol kişi kim kılsa dāyim cūy-ı genc
Derd ü gamla ol 'aceb mi çekse renc
- 152a 5524 Olsa nā-yāb olmaya efser güher
Girmeyince hāliş olmaz nāra zer
- 5525 Gerçi düşdüm sen güneşden ben ırak
Eyledi gam nāri cismüm ihtirāk
- 5526 Olmış-iken mürde iy şūh-ı cihān
Āb-ı vaşluñ virdi cisme tāze-cān
- 5527 Hamd aña vaşluñ müyesser eyledi
Bahtumuñ necmin münevver eyledi
- 5528 Böyle diyüp anda sultān-ı cihān
Medh-güne bunları kıldı beyān

MU'AŞŞERDÜR NEVRÜZ ŞĀH DİLİNDEN *101

Fa'ilātün fa'ilātün fa'ilātün fa'ilün

- 5529 Gün yüzüñ üzre karar etmiş bu zūlf-i 'anberin
Şan hemāndur kim civār-ı mehde olmışdur mekīn
- 5530 Yūsuf-ı Mısrī'nüñ açduñ çün yüzün iy meh-cebīn
Zāhir oldı mihr-āsā şun'-ı Rabbü'l-'ālemīn
- 5531 Ağzuñ idrākinde ma'düm oldı 'aql-ı horde-bīn
Bilmedi ol nokta mı yā hātem-i gevher nigīn
- 5532 'Ar'arı pest etdi kaddūñ kadri hem naql-i mihīn
Hūn-ı luţfuñla zemāne muğtenim meşhūn zemīn
- 5533 Gün cemālūñ kim gözedür her zemān iy nāzenīn
Bu ne hüsn-i ber-kemāl olur hezārān āferīn
- 5534 Pertev-i 'aks-i ruḡuñla mihr ü meh tābendedür
Leblerüñ āb-ı hayātı birle 'ālem zindedür
- 5535 Bir Süleymānsın ki 'ālem hükmüñi dārendedür
Genc-i 'aşkuñ Hüsrevā göñlümde kim pāyendedür
- 5536 Güyiyā bir dürr durur ol dāyimā maḥzendedür
Serv-i ser-keş sen kaddi Tübāya ser-efgendedür
- 5537 Gün yüzüñle cümle 'ālem tāli'i ferhundedür
Bir meleksin sen mişālūñ yok nazīrūñ kādatur
- 5538 Gül cemālūñ ravzasında her kişi güyendedür
Bu ne hüsn-i ber-kemāl olur hezārān āferīn

- 152b 5539 Gözlerüñ çün şubh mest-i pür-humâr olmışdurur
Sihr-i Bâbil anda beñzer âşikâr olmış durur
5540 Anuñ-içün 'âşık-ı dil-haste zâr olmış durur
'Anber-âsâ saçlaruñ boş müşg-bâr olmış durur
5541 Ruğlaruñdan mihr-i 'âlem şerm-sâr olmışdurur
Tende cânım zerre gibi bî-karâr olmış durur
5542 Yer yüzi kanlu yaşımdan lâle-zâr olmış durur
Şam-ı zülfüñ gibi 'aklüm târ ü mâr olmış durur
5543 Gül yüzüñ şevkine bu 'âlem hezâr olmış durur
Bu ne hüsn-i ber-kemâl olur hezârân âferîn

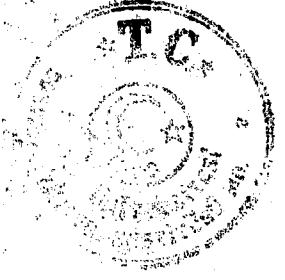
- 5544 Ruğlaruñ âyinesi cām-ı Sikender'den laţif
Tal'atuñ pîrâmeni mäh-ı münevverden laţif
5545 La'l-günü leblerüñ yâkût-ı ahmerden laţif
Saçlaruñ bûyı 'abîr ü misk-i ezferden laţif
5546 Dürr-i dendânuñ muşaffâ lûlû-yi terden laţif
Bâde-i cām-ı lebüñ bu âb-ı Kevşer'den laţif
5547 Kim durur 'âlemde sen mäh-ı semen-berden laţif
Câna la'lüñ şerbeti şehd-ile şekerden laţif
5548 Şol güşâde güllerüñ hırşîd-i enverden laţif
Bu ne hüsn-i ber-kemâl olur hezârân âferîn

- 5549 Gözlerüñ hünîligi kendözine âyîn eder
Düşmeye ol merdüme kim böyle bışm ü kîn eder
5550 Gamzeñüñ cellâdı şimdi kaşd-ı cân ü dîn eder
Koma kim yakdı cihânı fi'l-i bed âzîn eder
5551 Gözlerüm mihr-i cemâlüñ nûrı rûşen-bîn eder
Seng-i sahtı eşk-i çeşmüm mûm-veş teleyyün eder
5552 Bülbül-i dil vaşfuñı Ferhâd-veş Şîrîn eder
Güllerüñ dil gül-şenini dil-berâ tezyîn eder
5553 Ruğlaruñ zîbâligin kim görse ger tahsîn eder
Bu ne hüsn-i ber-kemâl olur hezârân âferîn

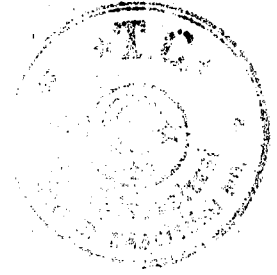
153a

MEŞNEVÎ

- 5554 Dağı bunuñ mişli çok dürlü kelâm
Söyledi vü kıldı aqvâlin tamâm
5555 Geldi söze pes Gül-i rûşen-beyân
Eyledi ol-dağı ahvâlin 'iyân
5556 Geldi andan ol Yemen hânı Rebî'
'Anuñ ardınca 'Aden şâhı Bedî'
5557 Biri biriyle buluşdı iki şâh
Şan mukârin oldılar mihr-ile mäh

- 5558 Aradan def'-i bürüdet etdiler
Şevkle ref'-i huşumet etdiler
- 5559 Birbiriyle eylediler merhabâ
Ara yerden getdi ol kîn ü cefâ
- 5560 Çün yerine geldi âdâb-ı mülûk
Geldiler orduy'edüp seyr ü sülûk
- 5561 Ba'dehu emr etdiler ol iki şâh
İki cânibden kuruldı bâr-gâh
- 5562 Şubh-ı vuşlat irdi getdi şâm-ı hicr
Vuşlata degşildi hep hengâm-ı hicr
- 5563 Zulmet-i firkat ser-â-ser oldu ref'
Mihri vuşlat irdi leyli kıldı def'
- 5564 Kıldı cevriye peşimânlık felek
Hem müyesser etdi şâdânlık felek
- 5565 Gün Hamel burcını eşref eyledi
Hâl-i dünyâyı müşerref eyledi
- 5566 Göçdiler andan ol iki tâc-dâr
Kıldılar şehir-i Yemen içre karar
- 5567 Eyleyüp şâd-ile Hakk'a biñ sipâs
Nüzl ü ni'metler çekildi bî-kıyâs
- 5568 Zer-şurâhîler tolu yakût-ı nâb
Nakl-i sükkerler kadehler pür-şarâb
- 5569 Başladılar gice gündüz işrete
Taldılar deryâ-yı şevk ü sohbet
- 5570 Geldi erişdi velî avân-ı dey
'Âleme töldi revân tûfân-ı dey
- 5571 Bahri hâzrâdan berî oldu zemîn
Tutdı pes şahrâ yüzün reng-i başîn
- 5572 Gark oldu kara toprağa çemen
Yirin aldı bûlbûlün zâg ü zağan
- 153b 5573 Zâl-i arzı guşsa pür-derd eyledi
Bâd şu kârûresin serd eyledi
- 5574 Nergisün zer-kâsesi buldı şikest
Getdi bâguñ revnakı vü oldu pest
- 5575 Esdi çünkim bîşmle bâd-ı hazân
Her dirâhtuñ hüllesin aldı revân
- 5576 Getdi başdan lâlenün la'l-efseri
Yile vardı nergisün tâc-ı zeri
- 5577 Berg-i hüsnini kurutdı büstân
Esved oldu ahmer iken ergavân

- 5578 Yile vardı zikr ü tesbîh ü çenâr
Dilde evrâdını unuttı hezâr
- 5579 Gördi çün mâtem-zed'oldı bağ ü râğ
Anuñ-içün kara cüller geydi zâğ
- 5580 Güllerüñ evrâkını bād-ı fenâ
Tağıdup virdi gül-istâna 'inâ
- 5581 Çün teneffüs etdi zehr-âlûde-bād
Aldı andan hâzrevât-ı dil-güşâd
- 5582 Yoldı saçın sünbülüñ dest-i fenâ
Aldı cânın kumrînuñ derd ü 'inâ
- 5583 Âf-tâbı istitâr etdi sehâb
Sîm pervâne uçurdu bî-hisâb
- 5584 Şâh-ı zanbak olmış-iken serv-sâ
Kağ' kıldı hançer-i bād-ı fenâ
- 5585 Yağdı gökden arza bārân ü bered
Serd yelden oldu 'âlem münce mid
- 5586 Zerrece gün halka gösterse ziyâ
Ebr ederdi yine irüp ihtifâ
- 5587 Halk koyup câmi'-i hâlî kamu
Urdılar mihrâb-ı âteş-dâna rû
- 5588 Ger çekide olsa femden bir lu'âb
Yağ olurdu düşmedin ol ber-türâb
- 5589 Çün bu resme oldu eyyâm-ı şitâ
Şaldı şiddet dehre bārân-ı şitâ
- 154a 5590 Tutdı yağ dünyâyı bād-ı serd-ile
Pür teşennüc buldı âb-ı berd-ile
- 5591 Kalılar oldu firâş ağ ebr-i sîm
Şular üstinde yayıldı ferş-i sîm
- 5592 Eyleyen ol ferş hâlinden beyân
Bu lûgazla eylemiş aşlın 'iyân

LÜGAZ *102

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

- 5593 Nedür ol sîm-ten seng-i mücellâ
Olupdur âb-veş gâyet muşaffâ
- 5594 Urupdur arkasını âba her dem
Tutup durur hevâya yüzini hem
- 5595 Olupdur serd-ıtab' ü berd-şüret
Ki ya'nî 'arz eder halka bürüdet

- 5596 Ger etse tevsen-i çarhuñ dem-i germ
Olur ol seng ol-dem mûm-veş nerm
- 5597 Muhibbî varsa ger kalbünde âzer
Edirne yahları pes şu seperler

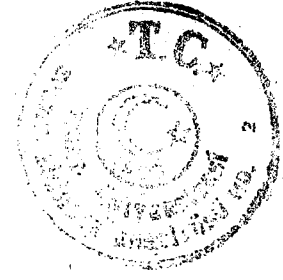
MEŞNEVÎ

- 5598 Oldı bâred böyle çün tab'-ı cihân
Oldı hoş mertûb her yâbis mekân
- 5599 Tıtdı tûfân ser-te-ser 'âlem yüzün
Dehr gösterdi ser-â-ser gam yüzün
- 5600 Oldı bu rûy-ı zemîn mâtem-zede
Kaldı bu mâtemden âdem gam-zede
- 5601 Kalb âteş oldı çünkim bî-hafâ'
Oldı pes ol kalbden hâşıl şitâ
- 5602 Bu şitâ faşlinda her şeyhle şâbb
Bu söze etmişler-idi irtikâb

KELİME-İ ŞETTÂ DER-BEYÂN-İ AHVÂL-İ ŞEDÂYİD-İ
EYYÂM-İ ŞİTÂ *103

Fa'ilâtün fa'ilâtün fa'ilâtün fa'ilün

- 154b 5603 Çün şedâyid bâbı feth old'irdi âvân-ı şitâ
'Âlemi tıtdı ser-â-ser hükm-i tûfân-ı şitâ
- 5604 Ak harîr ile ser-â-ser yer yüzün zeyn eyledi
Çin-seherden tırdı çün ferrâş-ı meydân-ı şitâ
- 5605 Kara qar yağdırdı halkuñ başına eylûk nazar
Âşkâre oldı beñzer yine tuğyân-ı şitâ
- 5606 Ser-te-ser cümle teşennüc buldı kihân-ı zemîn
Şerbet-i berd etdi beñzer anı işhân-ı şitâ
- 5607 Berf şanmañ rûy-ı arz üzre sefid olup yatan
Belki mevtâ üzre yayılmışdur ekfân-ı şitâ
- 5608 Yok haţâ didüm ağardı kahr-ile rîş-i zemîn
Var-ise hışm eylemişdür dehre sultân-ı şitâ
- 5609 Acı şûret gösterür rahm-ı mesâkîn eylemez
Hey ne kâfirdür ki beñzer yokdur imân-ı şitâ
- 5610 Kurdı ferrâş-ı şabâ âb üzre sîmîn tahtlar
Tâ erüp anda karar eyleye hâkân-ı şitâ
- 5611 Sîm-per pervâneler neşr etdi sultân-ı felek
Zâhir olsun diyü dehre içinde ihsân-ı şitâ
- 5612 Ser-te-ser koydı fukâ'a cümle mahlûkı revân
Dehre oldı çün revân hükm-i Süleymân-ı şitâ

- 5613 Her dirah̄t üstinde peydā oldı ezhār-ı sepīd
Vāzih̄ oldı gün gibi 'ālemde ifnān-ı şitā
- 5614 Gül-şen-i dehr içre kıldı ak nihālī iftirāş
Ya'ni etfāl-i nebātāta var ihşān-ı şitā
- 5615 Sūre-i ve's-şaffı ez-berden okurken şu gibi
Bād-ı serd irdi tūtıldı andan ezhān-ı şitā
- 5616 Mihr eder çünkim dü-rūlik anuñ-içün dāyimā
Bir qarār üstine olmaz bir dem elvān-ı şitā
- 5617 Peşm şanmañ rüy-ı arz üzre sefīd olup yatan
Giceden düşmiş durur hār-ı muğaylān-ı şitā
- 5618 Zemherir içinde her şeyb erba'in çekmezse ger
İrişür bir gün aña derd-i firāvān-ı şitā
- 5619 Hākim-i 'ālem ruṭubetdür zuhūr etsün deyü
Mā'i cārī üstine kuruldı eyvān-ı şitā
- 155a 5620 Ravza vü pālīz içinde her dirah̄tuñ pāyına
Urdı sīmīn silsile çün geldi Sübhān-ı şitā
- 5621 Serv baş kaldurdu bād-ı berd-ile ceng etmege
Pes kuruldı cūylar üstinde meydān-ı şitā
- 5622 Hūblar yüz urmağa geldükde āb-ı tūcebe
Ol durur ancak kamu şehrinde seyrān-ı şitā
- 5623 Gün gibi kaş ü serāy için münevver eyledi
Ocağ ocağ çünkim açıldı gül-istān-ı şitā
- 5624 Erba'in terkin urup hamsin dem urdılar
Hāric olsa n'ola şimden-girü ehıbbān-ı şitā
- 5625 Buzdan aldı harbeler destine kıldı kaşd-ı cān
Yā veşak yāhud semūrī ile kalkan-ı şitā
- 5626 Bu kelām-ı pūr-bed'i eyledüm çünkim beyān
Didiler olmazsa bunlar n'ola haytān-ı şitā
- 5627 Hamr-ı āteş-rengile pūr eyle cāmı sākiyā
'Ayş ü nūş eyyāmıdur çün irdi avān-ı şitā
- 5628 Oldı 'uryān her dirah̄tān esdi çün bād-ı hazān
Ben-dağı oldum Muhibbī uşta 'uryān-ı şitā
- 5629 Postum çıkardı tenden irdi bu cellād-ı bād
Çün kuruldı hışmla dīvān-ı erkān-ı şitā
- 5630 N'ola ger 'ārī olursam pōstīn-i köhneden
Umaram a'lāsını şah ide ihşān-ı şitā
- 5631 Oldı her kişi anuñ 'adli bahārında emir
Luṭfı birle ben-dağı olsam n'ola hān-ı şitā
- 5632 Bağ-ı 'ömri tāze olsun düşmeni gamla garik
Bād-ı şayf esdükçe hem yağdukça bārān-ı şitā

MEŞNEVİ

5633 Çün bu resme oldu avân-ı şitâ
'Âleme hüküm etdi tûfân-ı şitâ

155b 5634 'Ays ü 'işret eyledi şâh-ı Yemen
Bir yañadan dañı sultân-ı 'Aden

5635 Kıldı şohbet bir yaña Nevruz Şâh
Bir yañadan ol Gül-i şâhib-külâh

KÂF ŞÂHI LA'LÂN ŞÂH OĞLI REYHÂN ŞÂH ZEMÂN-I
KADÎMDE SÜNÛL'E 'ÂŞIK VÜ 'AŞKINDA SÂDİK OLICAK,
VİŞÂL-I KURBINA RÂH BULMAYUP GELÜP DERD-İLE
NEVRÜZ'A HÂLİN VÜ 'AŞK İÇRE AHVÂLİN İŞ'ÂR EDİCEK
NEVRÜZ DAHI OL DERD-MENDE VE NA'İ GÂMDA
KALMIŞ MÜSTMENDE MÜTERAHHİM OLMASINDADUR.*104

5636 Menzil-i sa'dında pes Nevruz Şâh
Bir gün oturmuş-idi mânend-i mâh

5637 Yanına alup perî-peykerlerin
Mahrem edinmişdi meh-manzarların

5638 Şohbet eylerdi sürür ü şevkle
'İşret eylerdi şafâ vü zevkle

5639 Bu sürür içinde-ken Nevruz Şâh
Nâ-gehân işitdi bir göynüklü âh

5640 Girye vü efgân erişdi sem'ine
Eyledi andan nazar pes cem'ine

5641 Gördi kim hiç birisi âh eylemez
Cümle şadide biri vâh eylemez

5642 Kaldı pes na'î-ı tahayyür üzre şâh
Karşısına eyledi nâ-geh nigâh

5643 Gördi kim bir serv-kâmet nev-cevân
Kendözini gün gibi kılmış 'iyan

5644 Yüzi nûrî rûşen etmiş 'âlemi
Gül-şen etmiş dehri verd-i burremi

5645 Rû'yetin gördi şehûñ çün ol hümâm
Kadd-hamide eyleyüp virdi selâm

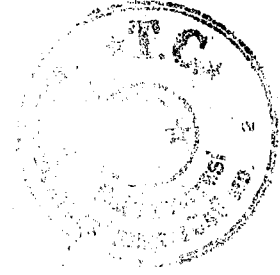
5646 Çün 'aleyk aldı şeh-i rûşen-cemâl
Döndi vü kimsiz deyü kıldı su'al

5647 Ol cevânûñ âh ü efgân iderek
Gonce-veş bağrın tolu kan iderek

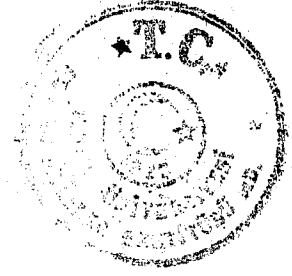
156a 5648 Didi kim iy hüsrev ü 'âlî-makâm
Ol muhalled tâ ilâ yevmi'l-kıyâm

- 5649 Hükümüñ irsün 'āleme mānend-i bād
Düşmenüñ maḥzūn ḥalīlūñ ola şād
- 5650 Ben kemīne bil ki sultān oğlıyam
Kāf şāhı Şāh-ı La'lān oğlıyam
- 5651 Aduma dirler benüm Reyḥān Şāh
Gün yüzümden eyledi teşvīr māh
- 5652 Cümleten 'ālem baña naḥcīr iken
Pes beni tutdı bir āhū-yı Huṭen
- 5653 Şād iken dil derdi maḥzūn eyledi
Cām-veş bağrum tolu ḥūn eyledi
- 5654 Bildi çün ol serveri şāh-ı cihān
Eyledi ta'zīm-i bī-ḥadd ü kerān
- 5655 Yanına aldı revān ol dāveri
Didi kim iy mülk-i ḥüsnüñ āveri
- 5656 Hayr-maḥdem şād geldüñ merḥabā
Nireden toğduñ bu yire mihr-sā
- 5657 Kanda toğduñ söylegil iy meh-cebīn
Kandan olduñ gonce gibi nāzenīn
- 5658 Kanda ḥāşıl oldu iy meh bu hilāl
Kandan oldu ṭal'atūñ ferḥunde-fāl
- 5659 Kanda rüste oldu bu serv-i revān
Kanda bitdi bu ḥadeng-i cān-sitān
- 5660 Kanda açıldıñ eyit iy verd-i ter
Nire di sen 'andelībe di maḥarr
- 5661 Pes kelāma geldi ol şīrīn-zebān
Eyledi Nevruz'a ḥālinden beyān
- 5662 Mācerāsın cümle şāha söyledi
Ser-güzeştin aña takrīr eyledi
- 5663 Didi kim iy āver-i gerdūn-cenāb
Efser eyler ḥāk-i rāhuñ āf-tāb
- 5664 İns ü cinn olmuş durur fermān-berüñ
Sen şehenşeh cümle şehirler çākerüñ
- 156b 5665 Hüsñ ü ḥübī mülki içre şāhsın
Bu melāḥat çarḥı üzre māhsın
- 5666 Kaşlaruñ tuğrāsı hükmi cān eder
Şaçlaruñ sünnīyi bī-īmān eder
- 5667 Ruḥlaruñla gül-şen olmuş rüy-ı dehr
Gün yüzüñle buldı zīnet māh ü mihr
- 5668 Kāmetüñ naḥl-i cihān-ārā durur
Leblerüñ bir la'l-i şekker-ḥā durur

- 5669 Bezlüñi ger görsedi Hâtem senüñ
Olur-idi çâkerüñ her dem senüñ
- 5670 'Adlüñi ger görse iy şâh-ı cihân
Unudurdu 'adlini Nüşîn-revân
- 5671 Görse bir kez heybetüñ İsfendiyâr
Dehşetinden ola 'aklı târ ü mâr
- 5672 Rub'-ı meskûna ser-â-ser şâh ol
Çün su'âl etdüñ bil ü âgâh ol
- 5673 Ben za'îf ü 'âşık ü şeydâ vü zâr
Künc-i derd ü gamda efkâr ü nizâr
- 5674 'Âşıkam bir mihr-i 'âlem-tâba ben
'Âşkı birle düşmişemdür tâba ben
- 5675 Saçları 'aklüm perîşân eyledi
Gam yerüm hâr-ı muğaylân eyledi
- 5676 Gerdenüme kâküli şaldı kemend
Serv-sâ âzâde iken kıldı bend
- 5677 Adı Sünbül'dür özi ferhunde-gül
Gül-sitân-ı dehrde tâbende-gül
- 5678 Bâde-i 'aşkı ile telh oldu 'ayş
Oldı nüşum zehr-i gamla cümle nîş
- 5679 Müstakim iken kaddüm şimşâd-sâ
Yâ kaşı kıldı revân anı dü-tâ
- 5680 Câna gam cellâdı çok kahr eyledi
Cümle 'ayşum şehd-iken zehr eyledi
- 5681 Gözi cellâdı fiten-engîzdür
Hışm-birle dem-be-dem hûn-rîzdür
- 157a 5682 Hâcibi olup havâle dâyimâ
Nakd-i cānum tırmaz eyler ilticâ
- 5683 Dilde müjgānı atılmış tîrdür
Cümle 'âlem çeşmine naḥçîrdür
- 5684 Bûlbûl-i dil gül yüzüñ gördi 'iyan
Gice gündüz tırmayup eyler figân
- 5685 Çün görindi baña ol hâl-i siyâh
Toldı bağrum dâğlar bî-iştibâh
- 5686 Teşne-dillikden gönül buldı memât
Şunmadı şîrîn lebi âb-ı hayât
- 5687 Dişleri lûlû-yi gevherden laṭîf
Cām-ı la'li âb-ı Kevşer'den laṭîf
- 5688 Bilmedi ağzın 'ukûl-i ḥurde-bîn
Nokṭa mı yâ hâtem-i gevher-nigîn

- 5689 Etmedüm teşmim zülfi būsını
Kokmadum bir şemme destin būsını
- 5690 Gerdeni bir şūşe-i sīmīn durur
Kim gözüm nūriyla rūşen-bīn durur
- 5691 Zūlf-i müşg-efşānı durur şām-ı Kadr
Rūşen ol sīmīn-beridür māh-ı bedr
- 5692 Sā'id-i sīmīni ādem öldürür
Gamze-i hūn-rīzi 'ālem öldürür
- 5693 Barmağıdur pençe-i mercān anuñ
Yolına kurbān durur biñ cān anuñ
- 5694 Kāmeti Tūbā durur yā mūntehā
Yā şanevber yāhu nahl-i ber-şafā
- 5695 Sīm-sākı şāh-ı mercāndur anuñ
Cām-la'lı rāhat-ı cāndur anuñ
- 5696 Tār-ı zūlfı göñlümi tār eyledi
Derd-i 'aşkı cānum efkār eyledi
- 5697 Bağruma gül-ruhlarından urdı nār
Ceyş-i şabrum oldu cümle tār ü mār
- 5698 Līk ol şeh baña terdāmen durur
Sevdüğüm için beni düşmen durur
- 157b 5699 Niçe kim kıldum tehāyā vü tuhaf
Göñli meşhūn oldu andan tāb ü tef
- 5700 'Aşkı yolında başum kūy eyledüm
Yel gibi yeldüm tekāpūy eyledüm
- 5701 Kendözin yüksek tutup gün-tek o māh
Kılmadı ben pest ü efgāra nigāh
- 5702 İy dirīgā bilmezem kim n'ideyüm
İş-bu işde niçe tedbīr ideyüm
- 5703 Līk aldum ba'zı yerlerden peyām
Kim gelürmiş şāha ol şīrīn-kelām
- 5704 İmdi geldüm yüz süriyü kapuña
Gice gündüz kul olayın tapuña
- 5705 Tek baña bir çāre kıl eyle meded
Dilden etgil miñnet ü belvāyı redd
- 5706 Ben ve gerçit olurum şāhum helāk
Nār-ı gam küllī vücūdum kıldı hāk
- 5707 Böyle diyüp āhla ol nev-civān
Eyledi bu şī'ri meclisde beyān

GAZELDÜR LA'LÂN ŞÂH OĞLI REYHÂN ŞÂH-I RÜŞEN-
MÂH ZEBÂNINDAN. *105

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- 5708 Metâ'-ı hüsn-i dil-dâra harîdâr olmasun kimse
Kemend-i zülf-i sehâra giriftâr olmasun kimse
- 5709 Düşüp ednâdan ednâya erişmez destüm ol mâha
Benüm gibi dirîgâ böyle nâ-çar olmasun kimse
- 5710 Erişdi bâr-ı derd ü gam tağıtdı hîrmen-i şabrum
Meded yağmacılar birle hevâ-dâr olmasun kimse
- 5711 Çü ol gülden cüdâ düşdüm kılur dil bülbülü nâle
Düşüp gül yüzlü yârinden cüdâ zâr olmasun kimse
- 5712 Dem-â-dem künc-i derd içinde kaldum zâr ü dil-haste
Müselmânlar benüm gibi dil-efgâr olmasun kimse
- 5713 Gözi sihr etdi dil murgın tutup bend eyledi zülfi
Meded billah cihân içinde sehâra olmasun kimse
- 5714 Edüp dellâl-i derd ü gam alur cân nakdini elden
Metâ'-ı hüsn-i dil-dâra harîdâr olmasun kimse

158a

NEVRÜZ ŞÂH-I RÜŞEN-MÂH, REYHÂN ŞÂHDAN BU
HABERİ EŞİDİCEK, SÜNÛL'İ DA'VET EDÜP 'ARZ-I HÂL Ü
'İŞ'ÂR-I MAKÂL KILUP İKİN BİRİ BİRİYLE
BARIŞDURMASINUŖ BEYÂNINDADUR. *106

- 5715 Çün eşitdi bunları Nevruz Şâh
Didi ol şâha ki iy gün yüzlü mâh
- 5716 Bende durur ol cerâhat merhemi
Kalb-i mecrûhuña râhat merhemi
- 5717 Hakk verürse saña tîmâr ideyüm
Hoş-vaşl-ı dil-dâr ideyüm
- 5718 Eyleyem maîlûbuña vâşıl seni
Lîk sen-dağı unutmağıl beni
- 5719 Eyle diyüp andan etdi emr şâh
Kıldılar ol meclisi def'-i penâh
- 5720 Cümlesi andan perîşân oldılar
Şâh perî birle halvet kıldılar
- 5721 Didi perîye dağı şâh-ı cihân
Kim vücûdın ol dağı kıla nihân
- 5722 Şâh çün bu resme fermân eyledi
Kendözini perî pinhân eyledi

- 5723 Aldı ol nārı ele pes pād-şāh
Kim anı virmişdi Sünbül yüzi māh
- 5724 Urdı oda eyledi iḥrāk-ı nār
Devlet-ile oldu Sünbül āşikār
- 5725 Didi kim iy Ḥüsrev ü mülk-i cihān
N'oldı ḥālūñden baña eyle beyān
- 5726 Tā kılam def'-i tazallüm ben bu dem
Eyleyem var düşmenüñ cümle 'adem
- 5727 Gürzüm-ile eyleyem a'dāñı ḥāk
Rumḥ-ile kâşidüñ kılam helāk
- 5728 Sen Güle kim eyler-ise bed-nazar
Şeş-perümle eyleyem zîr ü zeber
- 5729 Niçe yüz yüz biñ mürüvvet eyledüñ
Ben fakîri bunda da'vet eyledüñ
- 158b 5730 Söyle bu işden bu dem kâmuñ nedür
Ben za'ife yine ibrâmuñ nedür
- 5731 Tutayım fermānuñı cān üstine
Tek sen it fermān fermān üstine
- 5732 Didi şeh kim iy meh-i gerdün-cenāb
Gün yüzüñden behre almış āf-tāb
- 5733 Dilerem kim saña edem keşf-i rāz
İderem dehşet velî iy dil-nüvāz
- 5734 Bu sebebdan ḥışm edesin sen baña
Kılasın bed-kāşd olup düşmen baña
- 5735 Döndi andan nāz-ile ol nāzenin
Nesne etmeyem deyü kıldı yemîn
- 5736 Pes kelāma geldi sultān-ı cihān
Didi kim iy gün gibi 'ālî-mekān
- 5737 Gün cebinüñ levḥa-i sîmîn durur
Ay yüzüñle çeşm-i dehr idin durur
- 5738 Kākülüñ bir mār-ı 'anber-fāmdur
Gözlerüñ cellād-ı ḥûn-āşāmdur
- 5739 Gün gibi bu gül-ruḥuñ iy gül-'izār
Âbdur şüretde vü ma'nāda nār
- 5740 Şol görinen la'l-i mey-gün gonce-leb
Âb-ı Kevşer'dür veyā şîrîn-ruṭab
- 5741 Ḥüsnüñe ḥalk-ı cihān taḥsîn eder
Tal'atuñ erşadı rûşen-bîn eder
- 5742 Kaşlaruñ gördi çün iy şāhib-cemāl
Ḥalka oldu çarḥda kadd-i hilāl

- 5743 Zülf-i şîrînüñ cihānı kıldı tār
Ruḡlarıñ odı semāya urdı nār
- 5744 Lûlûdur yāhud Süreyyā dişleriñ
Cân-sitāndur sihr-ile bakışlarıñ
- 5745 Zerreür yā goncedür işbu dehān
Nokta-i mevhūmdan eyler beyān
- 5746 Beñzer ol ḡāl-i siyeh Hindū durur
Kim anuñ-çün böyle esved-rū durur
- 159a 5747 Kāmetüñ servi olupdur ser-firāz
Anuñ-içün her dil eyler aña āz
- 5748 'Aks-i ruḡsāruñla meh tābendedür
Tal'atuñdan yir ü gök ferḡundedür
- 5749 Bir hūmā durur bu zülf-i 'anberin
Kim olupdur mihr-ile māha ḡarın
- 5750 Çin-i zülfüñ tār ü mār olmuş durur
Çeşm-i mestüñ pūr-ḡumār olmuş durur
- 5751 Leblerüñ yākūt-ı aḡmerden laṡif
Gün cebinüñ māh-ı enverden laṡif
- 5752 Çünki böyle ḡüsn virdi Ḥaḡḡ saña
Pes zekātın eyle iḡsān dāyimā
- 5753 Bilürem ṡapuñ ṡeh-i 'ālem durur
Çarḡ-ı ḡüsn üzre meh-i 'ālem durur
- 5754 Eyle ṡāhum bendeye imdi nazar
ṡehlüğe budur veren zeyn-ile fer
- 5755 Her ne deñl'olsañ bülend iy āf-tāb
Zerreden luṡfuñla ḡılma ictināb
- 5756 ṡāh odur kim bendesini gözleye
Aña ser-efḡendesini gözleye
- 5757 ṡöyle eşitdüm ki ben iy āf-tāb
Var-imiş bir mih-ter-i gerdün-cenāb
- 5758 Kişver-i ḡüsn içre ṡāhen-ṡāḡmış
Ḥüblık çarḡında rūşen-māḡmış
- 5759 Gerçi dehre ṡāḡmış ol pād-ṡā
LİK sen sultāna pes olmuş gedā
- 5760 ṡapuñ ol sultāndan ibā' eylemiş
Kendözin andan müberrā eylemiş
- 5761 İmdi ṡāhum bu saña olmaz sezā
K'etmeyesin anuñ-ile merḡabā
- 5762 Künc-i ḡamda ḡalmış ol tenḡā vü zār
Baḡrına urmuş ruḡuñ envāri nār

- 5763 Bu saña lâayık mıdır iy nâzenîn
Kim kıla ol derd-ile endüh-gîn
- 159b 5764 Kâmetini hâcibûñ yay eylemiş
Tîr-i ğamzeñ yûregin nây eylemiş
- 5765 Çehresin ğam eylemiş çün za'ferân
Bağrını müjgânuñ etmiş tolu kan
- 5766 Ğarka-i hûn eylemiş eşki tenin
Derd-i 'aşkuñdan eder âh ü enîn
- 5767 Eylemiş künc-i terahda meskeni
Muya dönmiş müyeden nâzûk teni
- 5768 Haste-dildür çeşm-i mahmûrî gibi
Cismi yanmış şem'-i kâfûrî gibi
- 5769 Hasret ü ğamla geçüp gündüzleri
Şubha dek sâyir gözi yıldızları
- 5770 Çeşm-i ser-mestûñ gibi olup harâb
Hâşıl etmiş sûz-ı ğamdan pîç ü tâb
- 5771 Gül-rubı sürh-iken olmuş zerd-reng
Guşsa vaktin kılmış ağzı gibi teng
- 5772 Gör ne al etmiş aña gerdün-ı dñn
Kim akıtmış gözlerinden baħr-i hñn
- 5773 Böyle pes bed-hâlden ol bî-meded
Di niçün meyl eylemezsin serv-ķadd
- 5774 Bilürüz 'ar'ar ķaddûñ bālā durur
Mihr gibi tal'atuñ isnā durur
- 5775 Eyle kime eyleseñ bālālıguñ
Kılma aña lîk istignālîguñ
- 5776 Dileseñ dehre cefā-kār olasın
Çün aña ebr-i vefādār olasın
- 5777 Alma kanın boynuña zulm eyleme
Luţf edüp şal koynuña zulm eyleme
- 5778 Bir tülüngi olsa ol yā bir gedā
Merħamet etmeklik olurdı aña
- 5779 Hāşsa kim bu pād-şeh sulţān ola
Şāh-ı La'lān oğlu Reyhān Hān ola
- 5780 Şāh-ı 'ālemsin çün eyle ma'delet
Ya'ni kim kıl ol ğarîbe merħamet
- 5781 Dest-gîr ol derd-ile üftādeye
Merħamet kıl 'āşık-ı dil-dādeye
- 5782 Bağuña ger girmesün dirseñ ħazān
Koma k'anda eyleye bñlbñl fiğān

- 5783 Zülm kılma pād-şāhum alma āh
Kim kılur dil levhasını ol siyāh
- 5784 Āh odı 'ālemi oda yakar
Āh bādı kaşr ü täremler yıkar
- 5785 Āh alanlar bulmadılar zerre sūd
Belki oldılar ser-ā-ser lā-yesūd
- 5786 Hışm-ı āh anı ebirmezse eger
Bir zemān-ile gelüp āhir erer
- 5787 Dilberā bu yerde kıl tedbīr-i hāşş
Eyle bu miḥnetden ol şāhı ḥalās
- 5788 Tağlarca irişüp ḳahruñ aña
Zerre deñlü yog-imiş mihrüñ aña
- 5789 Taş mıdur bağruñ senüñ iy nūr-ı şem'
Kim anuñ tutmazsın efgānına sem'
- 5790 Bunları gūş etdi Sünbül gül gibi
Cūşa geldi şevḳ birle mül gibi
- 160a 5791 Hayli te'sīr etdi bu sözler aña
Şeh ne dirse lā-cerem virdi rızā
- 5792 Didi şāha devletüñ efzün ola
Ḳadri a'dāñuñ dem-ā-dem dūn ola
- 5793 Her neyi kim söyledüñse sen baña
Hoş müveccehdür ḳamusı vāḳı'ā
- 5794 Pīr-i sābık bu sözi hoş söylemiş
Ulu sözün tutmayan ölür dimiş
- 5795 İmdi virdüm sözüñe cāndan rızā
Her ne dirseñ ḥükm eyle sen baña
- 5796 Böyle ol miskīn ölümde ḳalmasun
Miḥnet-ile deşt-i ḡamda ḳalmasun
- 5797 Ol büte ben ṭap cefā-kār olayın
Şimdiden girü vefā-dār olayın
- 5798 N'idelüm geçdi geçen şimdi hele
Pād-şāhuñ minneti olsun yele
- 5799 Hār-ı ḡamda gerçi ḳaldı mübtelā
Līk virsün meh-cebīnüm nūr aña
- 5800 'Arza idüp hışm-ı insāniyyetin
Göre bu 'ayn-ı nazarla ḥāletin
- 5801 Tīr-i ḡamzem yara urmuş çün aña
Ben-daḡı merhem düzüp idem devā
- 5802 Ruḡlarum verdin teşemmüm eylesün
Hūn-ı vaşlumla tena'um eylesün

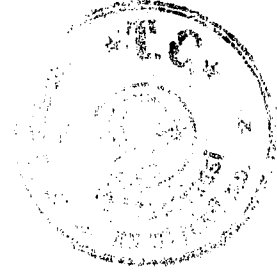
- 5803 Leblerüm hamrın dem-â-dem nûş ede
İş-bu hamr-ile dilin ser-hoş ede
- 5804 Bâğ-ı hüsnümden dere çok güllerüm
Deste deste kuça bu sünbüllerüm
- 5805 Zerre gibi ağzum esrârın şora
Ğabğabumuñ sîbine dendân ura
- 5806 Servdür kaddüm egerçi müntehâ
Ser-keş iken meyl ede lîkin aña
- 5807 Bilümi kuça kemer gibi hemîn
Büse ide destümi çün âstîn
- 160b 5808 Hüsnümüñ bâğını hâsıl eyleye
Boynuma kolın hamâyil eyleye
- 5809 Bûlbûl-âsâ eyleyüp berk nevâ
Bâğ-ı hüsnümde ola destân-serâ
- 5810 Ben de aña yâr ü dil-dâr olayım
Cân ü dilden hoş-perestâr olayım
- 5811 Hâk-i pâyin başuma efser kılam
Bu vücûdum mülkine dâver kılam
- 5812 Hidmetini gece gündüz hûb edem
Kösegü destüm saçum çârûb edem
- 5813 Çün eşitdi bu sözi şâh-ı cihân
Emr kıldı geldi pes Reyhân Hân
- 5814 İkinin bir yire cem' edüp revân
Birbiri birle barışdurdı hemân
- 5815 Ol iki çün birbirini buldılar
Şâha çok medh ü şenâlar kıldılar
- 5816 Olmasun diyü şehen-şâha şudâ'
İkisi de eylediler elvedâ'
- 5817 Kaldı Nevruz anda 'işret eyleyü
Gice gündüz zevk ü şöhet eyleyü
- 5818 Geçdi andan yine hengâm-ı şitâ
Getdi cümle berd-i eyyâm-ı şitâ
- 5819 Geydi 'âlem hulleler oldı bahâr
Cümle rûy-ı arz oldı lâle-zâr

ŞİFAT-I BAHÂR VE KELİME-İ ÇEND DER-BEYÂN-I EVŞÂF-I
MEVSİM-İ EYYÂM-I REBÎ'. *107

- 5820 Söze gel iy murg elhân vâktidür
Şâh-ı Gül irdi gül-istân vâktidür

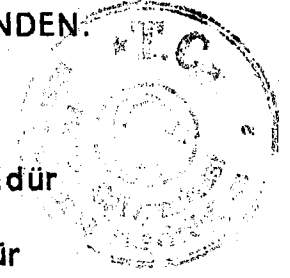
- 5821 Ceyşi Nevruz'uñ erişdi fevc fevc
Bād-ile urdı çemen deryası mevc
- 5822 Zî-mübârek 'îd eder kuşlar e's-şalâ
اشربو من كأسه شرب المدام
- 5823 Zî-mübârek 'îd eder kuşlar şadâ
الصلا يا حاضر الوقت الصلا
- 161a 5824 اشربوا من خمر انتم هالك
شوقر انالموت اليكم ما لك
- 5825 Gül-şen içre dir kılup kumrî nevâ
كلموا يا صاحب الصوت الصدا
- 5826 Olsun-içün her nefesde râh-ı rûh
Her biri dir çağrışup hâte's-şabûh
- 5827 Şems-i gülle buldı zeyn otâğ-ı dehr
Hây ü hüy ile pür oldı bâğ-ı dehr
- 5828 Cân dimâğın kıldı pür bād-ı şabâ
Şemse-i gül 'âleme şaldı ziyâ
- 5829 Pîç-ender-pîç edüp zülfin semen
Şaldı gonce boynına müşgîn resen
- 5830 Nergis-i şehlâ urındı tâc-ı zer
Dökdi zanbak şahna sîmîn kâseler
- 5831 Bâğ-ı dehrüñ pür-çarâvet gülleri
Gulğul eyler ol gülüñ bülbülleri
- 5832 Her mekânda dir edüp kuşlar gulû
هذه جنات عدن فادخلوا
- 5833 Tutdı zanbak goncesi mektûblar
Ketb olınmış anda vaşf-ı hûblar
- 5834 Sündüs-i ahzar döşendi nesteren
Serv üstün taht edindi yâsemen
- 5835 Bûy-ı 'anberle edüp bād-ı seher
Gül-sitānuñ şahına tecmîr eder
- 5836 Her gül-i nesrîn ü zanbak dem-be-dem
Naşb etdi bâğda gūnā-gūn 'alem
- 5837 Oldı pür-berg nevādan bûstān
Toldı hây ü hüy birle gül-sitān
- 5838 Beñzine kan geldi kadrinden gülüñ
Yağdı 'anber pür çemenden sūnbülüñ
- 5839 Açdı çün sîmā-i sîmîn yâsemen
Göge döñdürdi külāhın nesteren

- 5840 Gül yüzine jâleler saçdı şabā
Toldı dürrden gül dehānı dāyīmā
- 161b 5841 Şemse-i gül dehri rūşen eyledi
Hāzrevāt arzı müzeyyen eyledi
- 5842 Seng-i hārā virdi ra'nā lāleler
Hār-ı yābisler bitürdi verd-i ter
- 5843 Eyledi her yerde bülbüller nevā
Oldı pür bûy-ı karanfilden hevā
- 5844 Şevke geldi ser-te-ser vahş ü tuyūr
Oldı beñzer 'āleme ba's ü nüşūr
- 5845 Ebr kıldı yerlere gevher-nişār
'Anber-efşān oldı hem bād-ı bahār
- 5846 Nergis-i ra'nā ele aldı ayağ
Yandı gül-zār içre güllerden çerāğ
- 5847 Çin-seher çün irdi enfās-ı şabā
Gül-sitānı kıldı pür-müşgîn hevā
- 5848 İrişüp her şahşa bülbülden sühan
Dir ki uş kıldı güzër rûz-ı kühen
- 5849 Luţf erişdi 'āleme nevrûzdur
Hālî dünyānuñ bu dem pîrûzdur
- 5850 Destüñe al lāle-veş zerrîn kadeh
Hamr-ı hamrādan bula tā dil ferah
- 5851 Zer-piyāle tutdı elde lāleler
Gül-şenüñ şahnın pür etdi jâleler
- 5852 Sen de bu dem fırsatı eyleme fevt
Gözedür çünkim seni cellād-ı mevt
- 5853 Āb-ı cārî gibi 'ömr olur serî'
Eyle 'ayş ü 'işret olma menî'
- 5854 Gül-sitān içinde mey nüş eylegil
İktidāruñ varsa ney güş eylegil
- 5855 Şevkle her lahza açıl gül gibi
Turmayup eyle fiğān bülbul gibi
- 5856 Tûti vü kumrî vü bülbul bir seher
Dağı niçe bir yere cem' oldılar
- 5857 Didiler her birimüz söz söylesün
Her kişi bildüklü deñlü bildügin desün
- 162a 5858 Söze geldi tûti-i şeker-zebān
Medh-i şehde bu sözi kıldı beyān

BİRKAÇ KELİME DER-ŞİFAT-I BAHÂRDA HÜSREV-İ ZEMÂN
SULTÂN SÜLEYMÂN HÂN MEDHİNDE TUTİ DİLİNDEN.
*108

Fa'ilatün fa'ilatün fa'ilatün fa'ilün

- 5859 Uş şafâ bulduñ gönül kim derde dermân devridür
Gözün aydın ola bir hurşid-i tábân devridür
Gün Hamel burcındadır şādī vü ferhân devridür
Nūr-ile birdür cihân bir mihr-i rahşân devridür
Âf-tâb-ı heft-kişver Şeh Süleymân devridür
- 5860 Eyledi Sünbül dimâgını zemânuñ 'anberîn
Yüzün ağ etdi ser-â-ser yer yüzünñ yâsemîn
Toldı şahı gül-sitânuñ ser-te-ser dürr-i şemîn
Şād ol iy dil 'adlle boşdur zemân-ile zemîn
Âf-tâb-ı heft-kişver Şeh Süleymân devridür
- 5861 Âf-tâbuñ 'aksi birle yir ü gök tábendedür
Hızr-veş âb-ı bahâr-ile bu 'âlem zindedür
Verde karşı gül-sitânda bülbülân güyendedür
Hâliyâ işbu cihânuñ tâli'i ferhundedür
Âf-tâb-ı heft-kişver Şeh Süleymân devridür
- 5862 'Âleme bād-ı şabâ 'anber-nişâr olmış durur
İş-bu 'ıtr-ile hevâ hoş müşg-bâr olmış durur
Şahı arzuñ gül-sitân ü lâle-zâr olmış durur
'Adl ü rāhat 'âlem içre intişâr olmış durur
Âf-tâb-ı heft-kişver Şeh Süleymân devridür
- 5863 Şemse-i gül gül-şen içre mihr-i enverden laţif
Jâleler ol şemseler üstinde gevherden laţif
Bu gül-i nesrîn hem mäh-ı münevverden laţif
Yok durur aşlâ bu vakt-i rûh-perverden laţif
Âf-tâb-ı heft-kişver Şeh Süleymân devridür
- 162b 5864 Kaşrını güllerle ferrâş-ı şabâ tezyîn eder
Kim göre bu zînet ü pîrâyeyi tahsîn eder
Mihr-i 'âlem gonce ebşârını rûşen-bîn eder
Bülbül-i dil medh-i şâhı 'âleme tebyîn eder
Âf-tâb-ı heft-kişver Şeh Süleymân devridür
- 5865 Çün meşâmm-ı cāna irdi şemse-i gülden şafâ
Buldı her gam-gîn gönül büy-ı karanfilden şafâ
İrdi her cān ü dile eşvât-ı bülbülден şafâ
Virelüm dil bülbüline biz dağı mülден şafâ
Âf-tâb-ı heft-kişver Şeh Süleymân devridür

5866 Meskenümüz niçe bir seccân-ı gam gavr eylesün
Niçeye dek cāna sultân-ı felek cevri eylesün
Zecr ü kahr ef'âli üzre niçe bir tavır eylesün
Gel getir cām-ı muşaffâ sâkiyâ devri eylesün
Âf-tâb-ı heft-kişver Şeh Süleymân devridür

5867 İy gönül pür-şevk olalum gamla mahzûn olmadın
Açılalum gül gibi ber-bâd-ı gerdün olmadın
'Ays ü 'işret idelüm ahvâlümüz dūn olmadın
Medh-i şâhı idelüm hâlet diger-gün olmadın
Âf-tâb-ı heft-kişver Şeh Süleymân devridür

5868 Sâkiyâ toldur kadeh kim 'ays ü nûş eyyâmıdır
Kıl tegannî şevkle muṭrib-i şafâ hengâmıdır
Bir ni'amdur hūn-ı gül-şen Hâlik'un en'amıdır
Zulm olunmaz kimseye zevk ü şafâ a'vâmıdır
Âf-tâb-ı heft-kişver şeh Süleymân devridür

5869 İy Muḥibbî gel kelâma şevkle bûlbûl gibi
Micmer-i 'aşka düşüp yan dâyimâ fûlûl gibi
Vakt-i güldür ol güşâde sen-daḥı gül gül gibi
Bâde-i gül-rengle coş eyle her dem mül gibi

163a

Âf-tâb-ı heft-kişver Şeh Süleymân devridür

MEŞNEVÎ

5870 Bu kelâmı kıldı çün tûṭî-beyân
Söze geldi açdı pes kumrî lisân

5871 Gül gibi açıldı geldi şevkle
Söyledi ol dem şafâ vü zevkle

5872 Eyledi çünkim meserretle nevâ
Bu kelâmı didi ol nâzûk-şadâ

BİRKAÇ KELİMEDÜR KUMRÎ-Yİ BÂ-NEVÂ ZEBÂNINDAN
ŞARÂB-I NÂB Ü BÂDE-İ HOŞ-ÂB MEDHİNDE *109

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

5873 Çün bahâr irdi gelün 'ays-ı tarâb-nâk edelüm
Cām-ı meyden dil-i gam-gîni ferah-nâk edelüm

5874 Bezm-i meyde yüzümüz cür'a gibi ḥâk edelüm
Mest-i lâ-ya'kil olalum yaḳalar çâk edelüm

5875 Muṭribâ nâle-i 'ūd-ile pür it âfâkı
Çün bilürsin-ki şafâ bezmi degüldür bâkı

- 5876 Fırşat eldeyken ayağı koma bir dem sâkî
Mest-i lâ-ya'kil olalum yakalar çäk edelüm
- 5877 Gül-sitânda açılalum gülelüm güller-ile
Bile efgân edelüm şevkle bülbüller-ile
- 5878 Çehremüz ahmer edelüm yine hoş-müller-ile
Mest-i lâ-ya'kil olalum yakalar çäk edelüm
- 5879 Günbed-i çarha şalup zemzemeyi nûş-â-nûş
Edelüm bâde-i gül-rengle deryâ gibi cûş
- 5880 Hum-ı mey gibi cigerden kılalum cûş ü hurûş
Mest-i lâ-ya'kil olalum yakalar çäk edelüm
- 5881 Bülbül-âsâ yine şevk-ile figân eyleyelüm
Meyle gonce gibi bağırlı tolu kan eyleyelüm
- 5882 Bâde-i bezm içine âb-ı revân eyleyelüm
Mest-i lâ-ya'kil olalum yakalar çäk edelüm
- 5883 Yakmadın âteş-i gam külbe-i ahzânumuzı
Yıkmadın seyl-i fenâ miñnetle hânemüzi
- 163b 5883 Şunmadın bezm-i ecel sâkisi peymânemüzi
Mest-i lâ-ya'kil olalum yakalar çäk edelüm
- 5884 Sâkiyâ geldi bahâr irdi şafâ hengâmı
Âteşin bâde-i gül-rengle pür it câmı
- 5885 İy Muhibbî alalum devr-i zemândan kâmı
Mest-i lâ-ya'kil olalum yakalar çäk edelüm

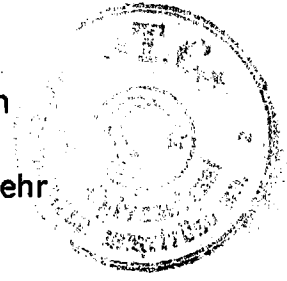
MEŞNEVÎ

- 5886 Eyledi kumrî bu resme çün şadâ
Söze geldi 'andelîb-i pür-nevâ
- 5889 Şevk-i bî-hadd-ile pervâz eyledi
Medh-i şâhen-şâha âgâz eyledi
- 5890 Şâhid-i ma'nâ-yile olup elîf
Bir ki söz didi güli kıldı redîf

GÜL KAŞİDESİDÜR BÜLBÜL-İ DESTÂN-SERÂ DİLİNDEN
HÂKÂN-İ CİHÂN SULTÂN SÜLEYMÂN HÂN MEDHİNDE.
*110

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

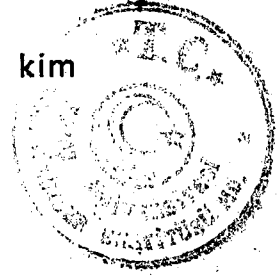
- 5891 Âteş-i Mûsâ gibi gül-şende yakdı nâr gül
Tal'atından saçdı yine 'âleme envâr gül
- 5892 'Ayn-ı ezhâr olmuş-idi akça rûy-ı yâr-içün
Nûr bahş etdi olara keşf edüp dîdâr gül

- 5893 Gonçe-sā derhem-keşide etmiş-iken çehresin
Bād-ı şubh irdi vü açdı oldu hoş-âşâr gül
- 5894 Germ idi 'itr-ı reyāhinden ser-ā-ser bāğ-ı dehr
Başdı ol 'itr-ı çü oldu tīb-ile 'attār gül
- 5894 Yūsuf-ı Mısrī gibi mizāna girdi şāh-ı dīh
Germ etdi gül-şen içre gün gibi bāzār gül
- 5895 Kāse kāse devr elinden her gece kanlar yuţar
Her seher 'arz etse tañ mı sürh-gün ruhsār gül
- 5896 Gül-şen içinde götür iy sāki-yi lāle-ayağ
Devlet-ile 'āleme gösterdi çün edvār gül
- 5897 Kişver-i gül-zāra cem' etdi şükūfe haylini
Şöyle beñzer mülk-i Ferhār'a eder esfār gül
- 5898 'Andelībūñ tāb-ı āhından bulup pejmürdelik
Gül-şenūñ dārū'ş-şifāsında olur bīmār gül
- 164a 5899 Gül-sitān içre gül-i nesrīne kılsañ ger nazar
Kan uğuddur beñzer etdi 'arz aña esrār gül
- 5900 Gördi encüm şāhidin çünkim ser-i ber-çarhda
Bağdı kaldı anlara feth eyleyüp ebşār gül
- 5901 Gül-şenūñ şāhnın harāb etmiş-iken bād-ı fenā
Yine ta'mīr eyledi irdi olup mi'mār gül
- 5902 Nūş kıl cām-ı muşaffā vü seher-ñiz ol deyü
Sem'-i cāna virdi nā-geh şubh-dem iñbār gül
- 5903 Yiri durur olsa dāyim meskeni hār-ı belā
Bülbül ile dāyim eyler çün hezār iñzār gül
- 5904 Şubh-dem dāmād-ı Bülbül eyledi çün keşf-i rāz
Ol sebebden kaldılar dem-best'olup ebkār gül
- 5905 Dehrde şāh-ı şükūfe olduğıyçün dāyimā
Eyledi taht-ı zümür-rüd üzre istikbār gül
- 5906 'İd-i Nevrüz oldu esdi dehre çün bād-ı bahār
Sīm ü la'līn levhalar feyz etdi her eşcār gül
- 5907 Çünki bülbüller gül-istān içre tutdı dāyire
Bu hevā-yile döner her yaña çün pergār gül
- 5908 Gonçe etfālını idüp bed-nazardan ihtifāz
Bir zümür-rüd bürka' örtüben eder esrār gül
- 5909 Yanmaz-ise tañ degül kandīl-i mihr ü şem'-i māh
Çünki rūy-ı 'āleme etdi feşān-envār gül
- 5910 Pād-şāh-ı baħr ü berr sultān Süleymān Şāh kim
Çarh-ı 'adlinde olupdur tāb-dār akmār gül
- 5911 Bāğ-ı dehr içre çü gördi āf-tāb-ı luţfını
Şevkle besīm eyleyüp kılar şafā izhār gül

- 5912 Şahn-ı arza kılalı bārān-ı bezli intişār
Serv ü 'ar'ar oldu pür per virdi her kuh-sār gül
- 5913 Tāk-ı a'lāsı içinde kendüye cā kılmağa
La'lden hūş şemse oldu nukre-i jengār gül
- 5914 Āb-ı luţfin yer yüzine çünki işār eyledi
Seng-i hārālar bitürdi lāle virdi hār gül
- 164b 5915 Hışn-ı şāh üzre çıkup çün pās-bān her rüz ü şeb
Kaşrını gözler olup hürşid ü meh girdār gül
- 5916 Şeb-nemi ki alnı deridür anı her şubh-gāh
Hāk-i pāy-ı şāha eyler dostlar işār gül
- 5917 La'lden orak alup destine rengin nazmla
Medh okur dīvān-ı gül-şende aña her-bār gül
- 5918 Gördi çün envār-ı mihr 'adlin anuñ tāb-nāk
Rūşenā buldı be-gāyet kendüye meh-vār gül
- 5919 Yağdı çün bārān-ı luţfı rüy-ı arza ser-te-ser
Deşt ü şahrā vü fezāda eyledi ikşār gül
- 5920 Ravza-i 'aşkında anuñ murg-ı kudsī her seher
İş-bu ebyātı okur dilde eder tekrār gül
- 5921 Sāye-i luţfında keşf etdi yine dīdār-ı gül
Āşkäre oldu sırr-ı Ahmed-i Muhtār gül
- 5922 Gül-sitān-ı 'ālem içre har-geh-i hāzrā kurup
Hārdan ol bār-gāha eyledi mismār gül
- 5923 Oldı çün ol rüydan kim kıble-i āfākdur
Lā-cerem olsa yeridür Hüsrev-i ezhār gül
- 5924 Ser-hamīde olduğu gül-şende bu kim bülbüle
Hande-dār olup eder büy-ı vefā ikrār gül
- 5925 Bāğ-ı dehr içinde ezhārī ziyāfet kılmağa
Eyledi la'līn tabakda elde hūn ihzār gül
- 5926 Bāğ-ı 'ālem içre luţf-ı Hakk'ı zāhir etmege
Şevkle kıyām oluban eyler istibşār gül
- 5927 Her seher şeb-nemle yuyup gün cemālin dāyımā
Keffin açup ol Gafūr'a eyler istiğfār gül
- 5928 Gül-şen içre irüp açdı bürka'ın bād-ı şabā
'Āleme 'arz etdi nā-geh şubh-dem ruhsār gül
- 5929 Öñine şalmış gül-sitānda şu lāk-veş zanbağı
Seyr-i bāğ eyler olup encümleyin seyyār gül
- 5930 Bülbül-i şūrīdeye çünkim eder cevır ü cefā
Yiri durur olsa dāyım ser-nigün ber-dār gül
- 165a 5931 Sebz-i bürka'dan cihāna eyledi 'arz-ı cemāl
Eyleyüp sebzīn serīr üstinde istikrār gül

- 5932 Zill-ı Yezdān hüsrev-i 'ālem Süleymān Şāh kim
Bāğ-ı 'adlinde kılur elṭāfını ezkā r gül
- 5933 Āf-tāb-ı sāye-güster sāye-i luṭf-ı Hudā
Gül-şen-i bezlinde eyler dāyimā işkā r gül
- 5934 Müşterī-rāy ü 'Uṭarid-fiṭnat ü Mirrīḥ-rezm
Himmeti bāğında olmışdur sipeh-sālār gül
- 5935 Fem-güşāde yüz sūriyü şād ü ḥandān dāyimā
Āsitānın mihr-vār olmuş durur devvār gül
- 5936 Bāğ-ı bezli tāze olsun gül-şen-i 'adli ṭurı
Virdügince her zemān eşcār-ı gül tekrār gül
- 5937 Gül-sitān-ı 'ömri olsun her nefes ser-sebz ü ter
Tolduğınca 'ālem içre ravza vü gül-zār gül
- 5938 Luṭfı cān virsün cihāna ḳahrı a'dāsın helāk
Virdügince şayf ü deyde her zemān eşcār gül
- 5939 Bezli efzūn-ter ola vü sāye-i fazlı faşīḥ
Olduğınca 'ālem içre rüz ü şeb bīdār gül
- 5940 Ḳanda kim 'azm eylese ola sa'adet hem-'inān
Tolduğınca bāğ ü büstān ü fezā hem-vār gül
- 5941 Ben ne medḥ idem Muḥibbī ola ol şāha sezā
Pāyına ḳıldum nişār ammā ki bir miḳdār ola
- 5942 Devḫa-i ikbālī olsun luṭf-ı Ḥakk-ile bülend
Virdügince dāyimā eşcār-ı gül aḥcār gül

EYYĀM-I BAHĀR ERİŞÜP RÜZGĀR-I ŞERİF Ü ZEMĀN-I
LATİF OLICAK NEVRÜZ ŞĀH Ü GÜL-I RÜŞEN-MĀH Ü
SĀLĀR-I YEMEN Ü SER-DĀR-I 'ADEN ZİYĀRET İÇÜN
'AZM-I ḲA'BE ETMELERİNÜŦ BEYĀNINDADUR. *111

- 5943 Bāğ-ı dehre esdi çün bād-ı bahār
Ḳurı yerler oldı cümle lāle-zār
- 165b 5944 'İzzet-ile irdi hem māh-ı receb
Ḳa'be 'azmin eyledi 'ālem ṭaleb
- 5945 Şunda k'ola istidā'at getmege
Ol yere sā'at be-sā'at getmege
- 5946 Pes ne içün varmaya ol şaḫş aña
Yāḫu ṭālib olmaya andan yaña
- 5947 Olsa ger destümde ḥāzır sīm ü zer
Hem müheyyā olsa esbāb-ı sefer
- 5948 Cān ü dilden 'azm-i Baḥḫā eyleyem
Pā yerine başumı pā eyleyem

- 5949 Gördi çün bu hâleti Nevruz Şâh
Dağı Gül ol dil-ber-i ferhunde mäh
- 5950 Dilediler beyt-i Hakk'a gideler
Ka'be'yi varup ziyâret ideler
- 5951 Tıydu anı çün 'Aden hânı Bedî'
Bildirdi dağı ol Yemen şâhı Rebî'
- 5952 Pes turuban bir araya geldiler
Cümlesi Hacc niyyetini kıldılar
- 5953 Bir mübârek rûzda Nevruz Şâh
Toğdı Cevzâ burcı üzre hem-çü mäh
- 5954 Yanına aldı perî-peykerlerin
Gün gibi cem' etdi meh-manzarların
- 5955 Girdi râha cümleye ser-dâr olup
'Azm kıldı kâfile-sâlâr olup
- 5956 Dağı ardınca Gül-i rûşen-beyân
بر عملریله yürüdi şâd ü mân
- 5957 Der-peyince getdi sultân-ı 'Aden
Bile yanınca anuñ hân-ı Yemen
- 5958 Gice gündüz kaç'-ı menzil etdiler
Turmayup bād-ı şehir-veş getdiler
- 5959 Yolda çok dürlü hacâret çekdiler
Deşt-i bîmârda harâret çekdiler
- 5960 'Âkıbet sük eyleyüp lutf-ı ilâh
Ka'be'ye irişdiler bir şubh-gâh
- 166a 5961 Ol mübârek günde çünkim irdiler
Ka'benüñ vaz' ü rûsûmın gördiler
- 5962 Şehr içine kodılar çünkim ayak
Her birisi kıldı çok bunda 'atâk
- 5963 Mekke halkına teşerrüf kıldılar
Mâl-i bî-gâyet taşadduk kıldılar
- 5964 Niçe gâv ağnâm kurbân etdiler
Dağı çok kurbân-ı şütrân etdiler
- 5965 Ba'dehu ol iki şâhuñ leşkeri
Hem dağı ol mihr ü mâhuñ leşkeri
- 5966 Geldiler şevk-ile cümle ser-be-ser
Mekke'nüñ havline inüp kondılar
- 5967 Kurdılar her şâh-çün bir sâyebân
Anlara reşk eyledi Keyvân revân
- 5968 Çetr ü çâderden sefid oldu zemîn
Şan açıldı yer yüzinde yâsemen

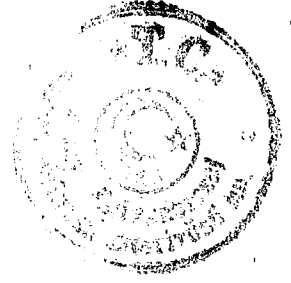
GÜL-İ RÜŞEN-DİL NEVRÜZ-İ DİL-FÜRÜZ-İLE GAYBET Ü
 TENHÂ DİYÂR-İ GURBETE 'AZÎMET EDİCEK SÜSEN-İ
 ŞÎRÎN-BEYÂN OL LEŞKERİ ALUP GİRYÂN Ü NÂLÂN
 MÜŞĞİN ŞÂHA GELÜP HÂLİ İ'LÂM ETMESİNDEDÜR.*112

- 5969 Gül-sitân-ı kışşayı tezyîn eden
 Bu ma'ânî bahrine tâlib giden
- 5971 Böyle kılmış bu sözi bunda 'iyân
 Ol zemân kim ol gül-i rûşen-beyân
- 5972 Şâh-ı Nevruz-ile gaybet eyledi
 Leşker-i Çin'den ibâkat eyledi
- 5973 Gördi çün ol hâli Sûsen oldu zâr
 Nâle kıldı derd-ile destân-vâr
- 5974 Emr kıldı pes tağıldı ol çeri
 Tâg ü taşî aradılar her biri
- 5975 Etdiler sa'y-i talebde ihtimâm
 Cüst ü cûda kıldılar ikdâm-ı tām
- 5976 Yel gibi yilüp yüpürüp rûz ü şeb
 Cân ü dilden etdiler anı taleb
- 5977 Berh-i eşcârı gezüp mânend-i tayr
 Aradılar kıldılar dünyâyı seyr
- 5978 Bulmadılar şemme ol gülden eşer
 Ol hümâdan alımadılar haber
- 5979 Terk edüben bunca il ü leşkeri
 Bilmediler kanda getdi ol perî
- 166b 5980 Gördi Sûsen çün bu hâli aşikâr
 Ol çeriye aldı pes nâlân ü zâr
- 5981 Bu gam-ile yola düşdi getdi ol
 Bir seher Ferhâr iline yetdi ol
- 5982 İderek bülbül gibi âh ü figân
 Şâha Gül ahvâlini kıldı beyân
- 5983 Sem'-i Müşğîn'e ericek bu haber
 Kendözini eyledi zîr ü zeber
- 5984 'Aqlını ser-cümle ber-bâd eyledi
 Yoldı rişin âh ü feryâd eyledi
- 5985 Gül gibi çekdi yakasın kıldı çāk
 Şaçdı gamla başına hâşāk ü hāk
- 5986 Zerre gibi kılmayup bir dem karar
 Gice gündüz eyledi feryâd ü zâr

- 5987 Eyledükçe nâle vü efgân ü âh
Lerzeye irürdi andan mihr ü mäh
- 5988 İş-bu hâli bildi çün Gül mâzeri
Toldı kalbi derd ü hicrân âzeri
- 5989 İrdi çün ol müstemende bu peyâm
Kendözinden getdi zâr ü müstehâm
- 5990 Kıldı âh ü nâle çün murg-ı seher
Gözlerinden dökdi çok la'l ü güher
- 5991 Çün ol iki güllerin yâd eyledi
Hem-çü Destân âh ü feryâd eyledi
- 5992 Añduğınca gamla ol nergis-i güzîn
Tîre olup çeşmi düşürdi bezîn
- 5993 Dirdi kanı meh-cebînüm âh âh
Kanda getdi nâzenînüm âh âh
- 5994 Nirede ola o müjgân-ı sihâm
Kanda tâli' oldı ol bedr-i tamâm
- 5995 N'oldı yâ Rabb ol gözi 'abhercigüm
Nireye getdi kaddi 'ar'arcigüm
- 5996 Kanda getdi ol hilâl-ebrû dirîg
Beñzer oldı yiri gün-tek târ-ı mîg
- 167a 5997 Kanda getdi ol güneş tal'atlu mäh
Nireye 'azm eyledi devletlü şâh
- 5998 Kuzıcağum karda virdüm hasretâ
Ol gazâlum şîre virdüm miñnetâ
- 5999 Esdi 'ömrüm bâğına bād-ı hazân
Şâh-sârın inkisâr etdi revân
- 6000 Oldı pejmürde bu 'ayşum gül-şeni
Hâr-ı firkat tağladı cân ü teni
- 6001 Nişe terk etdi o sultân leşkerin
Mäh komaz kanda getse ahterin
- 6002 İy 'aceb ol mâha kimler etdi rîv
Ol periye bend geçdi kankı dîv
- 6003 Kankı yire getdi yâ Rabb ol güneş
Hind'e mi 'azm etdi ol hâl-i Habeş
- 6004 Kanda getdi ol lebi âb-ı hayât
Kanda toğdı gün gibi ol 'âlî-zât

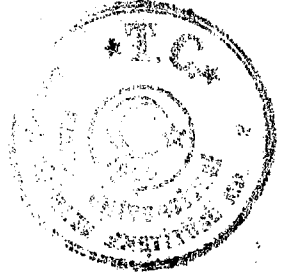

- 6005 Nireye pervāz kıldı ol hümā
Ne yañaya getdi mähum ne yaña
- 6006 Ol Şüreyyā dişlü mähum kãdadur
Ol kaba bakışlu şāhum kãdadur
- 6007 Kãdadur ol ağzı gonca gül gibi
Nirede feryād eder bülbül gibi
- 6008 Kãdadur ol sīb-gabgab kãdadur
Kãdadur ol şekkerîn-leb kãdadur
- 6009 Kani ol barmakları sîmîn kani
Kani ol cân kani îmân dîn kani
- 6010 Kani kanda getdi ol serv-i revân
Esdî beñzer bâğına bād-ı hãzân
- 6011 Kani n'oldı iy dirîğ ol sîm-sāk
Beñzer uzatdı ecel aña ayak
- 6012 Kani bu dem n'oldı āh ol mûmiyân
Kanda getdi anasız ol mihr-bân
- 6013 Ol güneş tal'atludan çün oldı dūr
Bîn ise 'aynum ola ser-cümle kūr
- 6014 Rûyına çünkim mülâhık olmaya
Olsa yüz yüzüm birisi kalmaya
- 6015 Çünki getdi ol gül-i ferhunde-fer
Nāle kılsun murğ-ı dil şeb tã-seher
- 6016 Nār-ı gāmdan kime yanam hālūmi
Kime iş'ār eyleyem ahvālūmi
- 6017 Nā-gehānî irdi çün emr-i kazā
Eyledi cismümden ol cânı cüdā
- 6018 Getdi ol Yūsuf çü dil-Ya'küb-vār
Kaldı bu beytû'l-hüzn içinde zār
- 6019 Ayruyam ol kaşı yādan çün bu dem
Tîr gibi kâmetüm pes oldı ham
- 6020 N'ola cânım ok gibi pertāv ola
Nār-ı derd-ile gönül pür tāv ola
- 167b 6021 Çünki getdi ol kamer behcet-nigār
Yiri durur olsa yirüm çāh-ı tār
- 6022 Oldısa bir gül gibi ger aña hāk
Gām teberzîni beni kılsun helāk
- 6023 Nār-ı gāmla yanarak ol āf-tāb
Gül hayāline dönüp kıldı hîṭāb
- 6024 Didi kim iy mihr-tal'at meh-cebîn
Gonce gibi devr içinde nāzenîn

- 6025 Kandasın iy mihr-ṭal'atlum benüm
Kandasın iy şāh-devletlüm benüm
- 6026 Nire durur şimdi di mesken saña
Kanda olmışdur eyit me'men saña
- 6027 Meh-cebînüñ hicri virdi cāna tāb
Künc-i 'aşkuñ göñli kıldı ḥarāb
- 6028 'Ayn-ı 'ayneynüñ ta'ayyün bulsa ger
İrmeyedüm bir nefes andan nazar
6029. Tek göreyin yüzüni iy meh-likā
Cānum alsun cālib-i murg-ı cefā
- 6030 Şaçlaruñ toyınca teşmīm etmedüm
Kıymetüñ kadrüñce tesnīm etmedüm
- 6031 Kaşlaruñ görsem yine iy dil-rübā
Eyler-idüm cānumı kurbān aña
- 6032 Gün cemālüñ olsa çeşme ger bedīd
Rü'yetünde eyde dil ḥilmin mezīd
- 6033 Hasret-i ḥālüñle bağrum tıldı dāğ
Yanaram tā şubḥ mānend-i çerāğ
- 6034 Haste kıldı firkat-i la'l-i lebüñ
Pes erişdür baña sīb-i gābgabuñ
- 6035 Virdi hicrān āzeri buḥrān baña
Gel ṭabībüm vir şarāb-ı hindibā
- 6036 Ağzuñı yād etmek-ile her zemān
Hīçden hīç olmışam ben nā-tüvān
- 6037 Māh-ı bedrin göksüñüñ iy āf-tāb
Görse bula tīre çeşmüm yine tāb
- 6038 Yirde misin bilmezem mānend-i serv
Gökde misin çün hümāyā iy tezerv
- 6039 İy dirīğā ger bu dem iy nev-civān
Esdı ise bāguña bād-ı ḥazān
- 168a 6040 Getdi ise ol keyān ü yāl ü bāl
Şoldısa ol rūḥ şoguldısa bu ḥāl
- 6041 Tıtuluban batduñ-ise iy güneş
Zīr-i ḥāke getdüñ-ise iy güneş
- 6042 Cām-ı çeşmüñ oldı ise ḥākdān
Etdüñ-ise derd-ile terk-i cihān
- 6043 Getdüñ-ise ḥāke ger iy bedr-i tām
Zindegī lā-büdd baña olsun ḥarām
- 6044 Yanup iy şem'-i cihān-tābum benüm
Oldı ḥākister ser-ā-ser bu tenüm

- 6045 Sensizin ben bu cihānı terk edem
Ne cihānı belki cānı terk edem
- 6046 Sensizin bu mülk-i a'lādan yaña
Gözlerüm bakmaya dünyādan yaña
- 6047 Leblerüñsiz zehrdür her āb-ı hayāt
Gül yüzüñsiz nūş edem cām-ı memāt
- 6048 Guşşadan gayrı nedīmüm olmaya
Āhdan gayrı harīmüm olmaya
- 6049 Şem'-i cāndan şol kişi kim dūr ola
Lā-cerem çeşmi anuñ bī-nūr ola
- 6050 Nār-ı gam ile yanup iy āf-tāb
Toldı bīrūn u derūnum cümle tāb
- 6051 Lāle gibi oldı sīnem tolu dāğ
Gözüme görünmez oldı bāğ ü rāğ
- 6052 Hasretüñ kıldı beni şeydā vü zār
Künc-i gam içinde efkār ü nizār
- 6053 Odlara yakduñ beni hem-çün sipend
Saña hoş-ter geldi hāl-i derd-mend
- 6054 Çetr-i gül-gün başuma oldı siyāh
Eylerem bülbül gibi feryād ü āh
- 6055 İmdi māhum eyledüñse ger nüzūl
Menzilüñe kıl yine meh-veş 'udūl
- 6056 Bu esīr-i gamdan āzād eylegil
Tolu gamken göñlümi şād eylegil
- 6057 La'l-i nābı gel hālāş it sengden
Eyle istibrāc kandı tengden
- 6058 Niçe bir seyr idesin hem-çün şabā
İmdi şimden-girü 'azm it bu yaña
- 6059 Nār-ı esfār-ile etme hark-ı ten
Añ mekānuñ var durur hubbū'l-vañan
- 168b 6060 Ger dilerseñ kim olasın bahtiyār
Vālidī incitme Gül gel zīnhār
- 6061 Bāb-ı mihrin yād eyle māzerüñ
Tā ki olmaya yarın āzer yerüñ
- 6062 Atanı rencide kılmak şüm olur
Ananuñ göñlin koyan mezmüm olur
- 6063 Gel bu ehvānı başuñdan öte ko
Menzil it kaşruñ yine iy mäh-rū
- 6064 Niçe yanam derd-ile mānend-i şem'
Niçe dökem gözlerümden yire dem'

- 6065 Bu denî dünyādan iy sâhib-cemāl
Korkaram ger eyledünse irtihāl
- 6066 Gice gündüz eyleyüp pes terk-i hāvb
Nār-ı derdünle yanam iy āf-tāb
- 6067 Meskenümi tün-i ğamda od edem
Ġuşsa deşti içre yaşum rûd edem
- 6068 Gözlerümi toptolu kan eyleyem
Meskenüm çāh-ı cehennem eyleyem
- 6069 Böyle diyüp ağlar-idi ol nigār
Akıdurdı dīdesinden cūy-bār
- 6070 İş-bu belvā ile kaldı rûz ü şeb
Nāle vü feryād kıldı rûz ü şeb

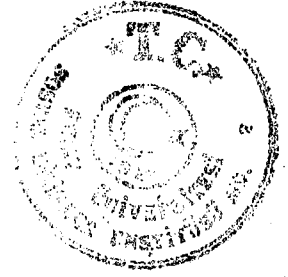

MÜŞĞİN ŞĀH ZĀR, HAZĪN, HEZĀRĀN-ı ENĪN BİRLE CĀLİS
Ü DĒRD Ü MİHNĒT İLE HEM-MECĀLİS İKEN NĀ-GĀH BİR
ŞUBĤ-GĀH NEVRŪZ ŞĀH ATASI FERRUH ŞĀHDAN ELÇİ
GELŪP NEVRŪZUN HĀLİN İSTİFSĀR ETMESİNDEDŪR;
MÜŞĞİN ŞĀH DAĤI ELÇİYE HABER VERŪP KENDŌZİ
'AZM-İ KA'BE ETMESİNDEDŪR. *113

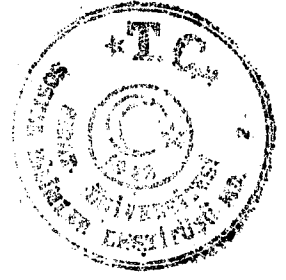
- 6071 Bir gün oturmuş-idi Müşğın Şāh
Ağlar-idi eyleyüp feryād ü āh
- 6072 Nā-gehānī bir seher irdi haber
Kim gelür bir elçi ğāyet mu'teber
- 6073 Pes buyurdi hayli istikbāl ede
Elçiye her birisi iclāl ede
- 6074 Çün bu resme irdi emr-i dāveri
Bindi Ferhār'uñ revān serverleri
- 169a 6075 Kāşıd'a ser-cümle ikbāl etdiler
Her biri ikrām ü iclāl etdiler
- 6076 Ba'dehu biñ 'izzet ü ta'zīmle
Geldiler Müşğın Şeh'e tekrīmle
- 6077 Geldi çün Kāşıd kodı yüz yerde baş
Nāmesin 'arz etdi andan bī-dihāş
- 6078 Kıldılar mektûb-ı mefhûma nazar
Enderûnında ne varsa bildiler
- 6079 Pes dile geldi vezīr-i kār-dān
Nāmenüñ fehvāsını kıldı beyān
- 6080 Ketb olunmuş nāmenüñ bedvinde hū
Kim anuñ me'mûrıdur 'ālem kamu

- 6081 'Älem üzre muṭlakā ḥākim durur
Ser-te-ser eşyāya ol 'ālim durur
- 6082 Kudretinüñ cümle 'ālem şāhidi
Kāimī 'arz ü felekler sācidi
- 6083 Şundi ḥalkā 'aşkdan bir tolu cām
Anuñ-ile buldı sekrān pes enām
- 6084 Kimisin maṭlūba vāşıl eyledi
Cümle maḳşūdını ḥāşıl eyledi
- 6085 Kimisin hicr-ile kıldı mürde ol
Etdi kimüñ ṭab'ını efsürde ol
- 6086 Kimisine ḥikmet i'tā eyledi
Kimisin cehl-ile şeydā eyledi
- 6087 Mülk anuñdur ḥükm anuñdur māl anuñ
'İzzet ü ta'zīm anuñ iclāl anuñ
- 6088 Siyyemā gönderdi bir şāh-ı cihān
Rāh-ı ḥaḳḳı eyledi ḥalkā beyān
- 6089 Kimisi ol şāhı taşdıḳ eyledi
Kimisi tekzīb i için söyledi
- 6090 Ol ki taşdıḳ etdi buldı devleti
Ol ki tekzīb etdi gördi nekbeti
- 6091 Yüzi nūrı arzı aydın eyledi
Gün cemāli dehri tezyīn eyledi
- 169b 6092 Ba'dehu iy Ḥüsrev-i gerdün-cenāb
Kām-rān ü kām-bīn ü kām-yāb
- 6093 Olduḡınca naṭ'-ı gerdün ber-devām
Olasın baḡt ü şerefle müstedām
- 6094 Tīg-i ḥışmuñ eyleye a'dāñı ḳahr
Bulasın te'bīd ṭurdukça sipihr
- 6095 Gül gibi her emrünü iy nīk-nām
Başlarında ṭuta ser-cümle enām
- 6096 Şöyle ma'lūm ola pes icmāl-i ḥāl
Var-idi bir bendeñüz şāhib-cemāl
- 6097 Gözlerüm nūrı vü baḡrum pāresi
Şaçınuñ ḥalk-ı cihān āvāresi
- 6098 Gün cebīni şafḥa-i sīmīn idi
Kaşlarınıñ yāsı müşg-āḡīn idi
- 6099 İki zülfi cīm-i cennetden nişān
Dişleri sīn-i sa'ādetden nişān
- 6100 Gözlerinüñ ḥalk-ı 'ālem ḥastesi
Kākūlinüñ mihr ü meh pā-bestesı

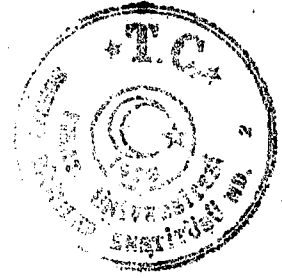

- 6101 'Älem içinde özi mūd idi
La'l-i gül-rengi şeker-ālūd idi
- 6102 Yā sīmīn idi ruḥı veyā semen
Mūy-ı çini nāfe-i müşg-i Hutēn
- 6103 Hāli bir Hindū-yı müşg-āgīn idi
Gözlerüm nūriyla rūşen-bīn idi
- 6104 Şehd-idi şīrīn lebi yāḥud ruṭab
Lāle-veş destindedi cām-ı ṭarab
- 6105 Şaçı sūnbūl zūlfı 'anber-būyidi
'Ar'ar-āsā kāmēti dil-cūyidi
- 6106 "Gevherīn dendānı pervīndi anuñ
Ruḥları evrākı sīmīndi anuñ
- 6107 Bu dehānı ḥātem-i gevher-nigīn
Mūy-ı müşgīni ser-ā-ser 'anberīn
- 6108 Çarḥ-ı ḥüsn üzre cemāli āf-tāb
La'li zikrīn verd ederdi şeyḫ ü şābb
- 6109 Yüzine gün gibi ḥayrāndı melek
Gün cemāli aya aşmışdı elek
- 170a 6110 Ğabğab-ı ra'nāsı destin-būyidi
İki çeşmi Bābil-i cāduyidi
- 6111 Mūy-ı 'anber yüz'olupdı şām-ı kadr
Sīne-i sīmīni idi māh-ı bedr
- 6112 Gerdeni bir şāḥ-ı nūr efşāndı
Gün cemāliyle cihān tābāndı
- 6113 Nabż-gīr olan görüp nabżın dedi
Taḥta-i 'āc-idi sīmīn sā'idi
- 6114 Ney-şekerdi ol gümüş barmakları
Āb-ı Kevşer gibi la'l-lebleri
- 6115 Mā-ḥaşal her ḥüsnle mevşūfdı
'Älem içre gün gibi ma'rūfdı
- 6116 Nā-gehān bir rüz içinde getmege
Mülk-i Ferḥār'a varup 'azm etmege
- 6117 Geldi vü benden icāzet diledi
Sözün elbette icābet diledi
- 6118 Bi'z-zarūrī ben-daḥı virdüm rızā
Oldum ol-dem ṭatlu cānumdan cūdā
- 6119 Bilmedüm kim getmege bā'ış nedür
Ol yere 'azm etmege bā'ış nedür
- 6120 Tāc ü taḥtı şöyle ḥālī kodı ol
Cümlesinden varuban el yudı ol

- 6121 * Aldı benden bir niçe biñ leşkerüm
Getdi yanınca niçe serverlerüm
- 6122 Uşta bir yeldür ki gaybet eyledi
Bilmezem kanda 'azîmet eyledi
- 6123 Vardısa cānum benüm ger ol yaña
İdesiz ahvālını i'lām baña
- 6124 Luţf edüp aña ri'āyet idesiz
Her ne isterse 'ināyet idesiz
- 6125 Uşta budur 'arz olınan bi't-tamām
Bākisini şāh bilür ve's-selām
- 6126 Çün eşitdi bu sözi Müşgîn Şāh
İderek biñ nāle vü feryād ü āh
- 6127 Giriye vü zār-ile şāh-ı mu'anber
Kāşid'a Nevruz'dan virdi haber
- 170b 6128 Yolda ol şāha periler n'etdügin
Leşkerin cümle perişān etdügin
- 6129 Sünbül adlu bir kız anı tutdügin
Beglerini ser-te-ser tağıtdügin
- 6130 Şāhuñ andan niçe buldügin rehā
Yolda niçe çekdügin renc ü belā
- 6131 Seyr ederken sāhire tuş oldügin
Sihr-i hamrā birle ser-hoş oldügin
- 6132 Gice gündüz anda feryād etdügin
Āhiri mevlāsı āzād etdügin
- 6133 Niçe Ferhār'a gelüben irdügin
Bir gül-istāna gül-ile girdügin
- 6134 Ol gül-ile niçe 'ālem kıldügin
Gül anı kendüye mahrem kıldügin
- 6135 Kendü verdi şāh-ı Çîn'e verdügin
Leşkeri birle aña gönderdügin
- 6136 Şāh anuñ der-peyince gitdügin
Duhter-ile yolda n'idüp n'etdügin
- 6137 Bir gece evvel ikisi kaçdukların
Çün hümā-pervāz urup uçdukların
- 6138 Her ne vāki' oldu ise Kāşid'a
Cümlesin takrîr kıldı āh ede
- 6139 Bilmezem didi bu dem n'oldukların
Kanda gidüp nerede kaldukların
- 6140 Bu peyāmı aldı çün Kāşid tamām
Girdi rāha pes o zār ü müstehām

- 6141 Kāşid'ı gönderdi çün Müşgîn Şāh
Kıldı fermān hālkına bir şubh-gāh
6142 Leşkeri ser-cümle mahmil tutdılar
'Azm-i Ka'be eyleyüben getdiler
6143 Müddet-ile gidüp ahir bir şehir
Mekke şehrine gelüp irişdiler
6144 Her birinüñ cismi pāk ü göñli şāf
Eylediler Mekke'yi cümle tavāf
171a 6145 Mekke hālkına şeh ihsān eyledi
Niçe gāv ü şütr kurbān eyledi

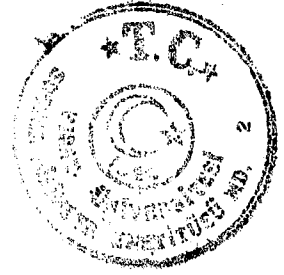

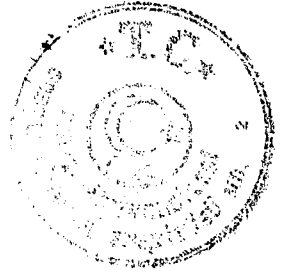
SÜNBÜL-İ RÜŞEN-DİL NEVRÜZ-İ DİL-FÜRÜZİ VÜ 'AŞIK-I
CİHÂN-SÜZİ CENG İÇİNDE BEND-İ GİRİFTÂR Ü CEYŞ-İ
BÎ-ŞÜMÂRIN ENCÜM-ÂŞÂR TÂR Ü MÂR EDİCEK LÂLE-İ
PÜR-JÂLEYE HEZÂRÂN EFGÂN Ü NÂLE, ŞÂHUÑ
MÜNHEZİM OLAN LEŞKERİN ALUP SULTÂN-I FERRUH
NÂM-DÂRA GELÜP OĞLI HÂLİNDEN HABER
VİRMESİNDEDÜR; BA'DEHU ŞÂH-İ FERRUH LEŞKER-İ
BÎ-ŞÜMÂR ALUP 'AZM-İ KA'BE ETMESİNÜÑ
BEYÂNINDADUR. *114

- 6146 Söyleyen bu dāstānuñ aşlını
Böyle yazmış bunda bāb ü faşlını
6147 Ol zemān kim Sünbül-i rüşen-beyān
Eylemişdi bend-i Nevruz-ı zemān
6148 'Asker-i Nevruz bulup inkisār
Olmış-idi cümle andan tār ü mār
6149 Lāle çünkim gördi bu hālî 'iyān
Eyledi dilden ceres gibi fiğān
6150 Çün benefşe urdı yere yüzini
Derd ü hayretten yitürdi özini
6151 Eyledi gam āveri kaddini yay
İñledi şad derd-ile mānend-i nāy
6152 Gördi olmaz nāle birle çāre hīç
Olacak oldu ne ise ir ü giç
6153 Bār ü büngāhı revān yükletdi ol
Rāh-ı Nevşād'ı tutuban getdi ol
6154 'Ākıbet Nevşād'a irdi bir şehir
Geldi Şeh Ferruh öñinde kodi ser
6155 İderek feryād ü zār ü müstehām
Didi şāha oğlı hālinden peyām

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMENTASYON MERKEZİ

- 6156 Niçesi yolda periler urduğın
Kendüler anlarla cenge tırduğın
- 6157 Periler bunlara ğalib olduğın
Şehleri ol cengde tıtılduğın
- 171 b 6158 Kendüleri münhezim oldukların
Niçe âdem mün'adım oldukların
- 6159 Her ne vaķı oldu ise söyledi
Şâh öñinde cümle takrîr eyledi
- 6160 Bu kelâmı çünki Ferruḥ kıldı gūş
Sâgar-ı zehr-i ğamı eyledi nūş
- 6161 Yire urup tâcın efgân eyledi
Çekdi vü çāk-i giribân eyledi
- 6162 Nâr-ı 'firķat aña virdi derd ü tâb
İñledi derd-ile mânend-i rübâb
- 6163 Dir idi kim kanı ol gün yüzlü mâh
Bu serîr-i hüsnde devletlû şâh
- 6164 Kanķı mülke 'azm etdi ol güneş
Baş alup kanda getdi ol güneş
- 6165 Kanda getdi iy 'aceb ol meh-cebîn
Nireye 'azm eyledi ol nâzenîn
- 6166 Bendesiyken halk-ı 'âlem bi't-tamâm
Kanķı şâha oldu ki ol meh gulâm
- 6167 İy dirîġâ ol saçı sünbül kanı
Zülfî 'anber beñleri fülful kanı
- 6168 Kanda durur iy 'aceb ol kaşı nûn
Beñzer etdi dâs-ı ğam anı zebûn
- 6169 Kandadur ol çeşm-i fettânum benüm
Kandadur ol ḥaṭṭ-ı reyḥânum benüm
- 6170 Kandadur ol ruḥları berg-i semen
Kandadur ol lâle-ḥadd sîmîn-beden
- 6171 İy dirîġâ ol gözi ekḥel kanı
İy dirîġâ ol meh-i ekmel kanı
- 6172 Kanı ol yüzi gül-istân kandadur
'Âşıkā çâh-ı zenaḥdân kandadur
- 6173 Kanķı yerlerde gezer ol âf-tâb
Kanķı yere gün cemâli virdi tâb
- 6174 Şimdi ol gün nireyi seyrân eder
Nirede tāvus-veş cevân eder
- 172 a 6175 Nirede açıldı ola gül gibi
Nirede feryâd eder bûlbûl gibi

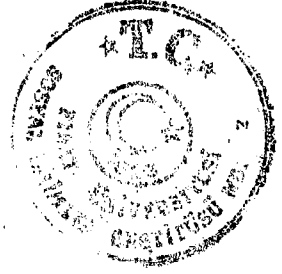
- 6176 Kanı ol kolı hamâyil iy dirîğ
Kanı ol cân kanı bu dil iy dirîğ
- 6177 Kandadur ol kâmeti bālâ kanı
'Aşıka naḥl-i cihân-ārâ kanı
- 6178 Kandadur ol serv-kâmet kandadur
Kanı ol kaşı kıyâmet kandadur
- 6179 İy dirîğâ n'oldı ol dürr-i 'Aden
Kandadur ol âhû-yı müşg-i Hutten
- 6180 Esdi ise âh eger bād-ı fenâ
Eylediye gül-şen-i 'ömrin hebâ
- 6181 Düşdi ise ḥâk içine ol güher
Komayam bir daḥı başa tâc ü zer
- 6182 Derd-ile pes ol şeh-i gerdün-cenâb
Kıldı ferzendi ḥayâline ḥitâb
- 6183 Didi kim iy Hüsrev-i mülk-i cihân
Leblerüñ âbı bağışlar cânâ cân
- 6184 Kandasın iy meh-cebînüm kandasın
Kandasın iy nâzenînüm kandasın
- 6185 Fikrümü etdi perîşân kâkülüñ
Hüşum aldı 'anber-efşân kâkülüñ
- 6186 Bağruma urdı ruḥuñ hicrânı nâr
Âh kılsam 'âlemi tutar şerâr
- 6187 Ağzuñı yâd etsem iy gonce-dehen
Hiç olur bu 'aql ü fikrüm cümleten
- 6188 Kandasın iy kâmeti serv-i revân
Kankı yiri seyr edersin iy cevân
- 6189 Gel-berü gel eylegil terk-i sefer
Bu seferdür kıt'a-yı nâr-ı saḡar
- 6190 Niçe bir hicrûñle efgân eyleyem
Nâr-ı ğamda cismi biryân eyleyem
- 6191 Eyleyüp meh gibi bir yere nüzûl
Korkaram etdüñ beni şâhum zühûl
- 172b 6192 Saña bunca yire gitmekler neden
Baña bunca hicr-ile âzer neden
- 6193 Ko sefer ehvâsını iy ser-firâz
Eyle şimden-girü mâl ü mülke âz
- 6194 Gel-berü beglik senüñ kişver senüñ
Bunca begler bunca leşkerler senüñ
- 6195 Mihrbânın mâzerüñ yâd eylegil
Gel-berü ol pür-ġamı şâd eylegil

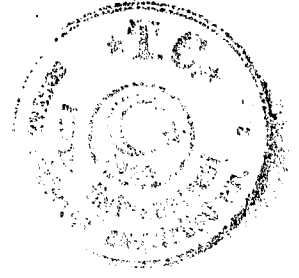
- 6196 . Gel atañ hālin müşevveş eyleme
Hoş iken ahyānı nā-boş eyleme
- 6197 Anañı rencide kılma iy oğul
Atasın inciden ola dīv ü gül
- 6198 Niçe yanam hicrūñle müdām
Destūme şunsun vişālūñ tolu cām
- 6199 Böyle diyüp ağlar-idi her seher
Giceler eylerdi āh ü nevḥalar
- 6200 Giryeden bir lahza bulmazdı sūkūn
Eylemişdi kaddini ğam Zāl'i nūn
- 6201 Anasına irdi çünkim bu haber
Ol da kıldı kendözin zīr ü zeber
- 6202 Urdı tācın eyledi yüzün hırāş
Katı taşa acı birle urdı baş
- 6203 Şaçların yolup perişān eyledi
Bülbül-āsā āh ü efgān eyledi
- 6204 Añdı müyün oldu 'aklı tār ü mār
Añdı çeşmin oldu mest-i pūr-ḥumār
- 6205 Gün cebīnin yād kıldı gördi tāb
Añdı yüzün yandı pes ol āf-tāb
- 6206 Kaşını yād etdi ol serv-i revān
Derd ü ğamla kāmetsi oldu kemān
- 6207 Zülfin añdı kıldı fikri intişār
Añdı verdin bülbül-āsā kıldı zār
- 6208 Çeşmini yād etdi oldu nā-tüvān
Sehm-i müjgānın çü añdı virdi cān
- 173a 6209 Hālini yād etdi ol rūşen-çerāğ
Lāle mānend oldu bağı tolu dāğ
- 6210 Yād kılsa dürr-i dendānın eger
Dökülürdi iki gözinden güher
- 6211 Gün yüzün yād eylese ol āf-tāb
Zerre-veş eylerdi cānı iztırāb
- 6212 İş-bu tavr-ile geçürdi rūzgār
Gözledi kim niçe olur encām-ı kār
- 6213 Hālī olmazdı hayālinden anuñ
Kurtılmazdı melālinden anuñ
- 6214 Tabliye bulmazdı aşlā vāhdan
Tecliye bulmazdı dūd-ı āhdan
- 6215 Bu yañadan elçi zār ü müstehām
Bir seher Nevşād'a geldi pūr-melām

- 6216 Geldi Şeh Ferruh öfine ağlayu
Nâr-ı hasret birle bağrın tağlayu
- 6217 Koldı yüz yire vü hâke urdı ser
Virdi şâha oğlu hâlinden haber
- 6218 Çün eşitdi bu sözi şâh-ı cihân
Eyledi biñ derd-ile âh ü figân
- 6219 Yine taze oldı dilde derd-i şâh
Türmadı vü eyledi feryâd ü âh
- 6220 Ba'dehu emr eyledi bir şubh-dem
Bindi ata ser-te-ser hayl ü haşem
- 6221 Leşker-ile 'azm kıldı Ka'be'ye
Müddet-ile irdi geldi Ka'be'ye
- 6222 Kondı Ka'be deşti içre leşkeri
Kendözi vü begleri vü yegleri
- 6223 Ka'be'yi geldi ziyâret eyledi
Havlin anuñ istidâret eyledi
- 6224 Şevk birle çok taşadduk kıldı ol
Mekke halkına temellük kıldı ol
- 6225 Hem dağı kurbân-ı bî-hadd eyledi
Ka'be halkın ni'met-ile toyladı
- 173b 6226 Eyledi erkân-ı hacc ü i'timâr
Pes yerine geldi emr-i Kird-gâr
- 6227 Ka'beye yüz urdı şâh-ı nâm-ver
Diledi pes niçe hâcât ü vaţar
- 6228 Çıkarup emvâli yağmâ eyledi
Niçe biñ hedy ü hedâyâ eyledi
- 6229 Ka'be'yi çünkim ziyâret kıldı ol
Lâ-cerem andan meşûbât oldı ol

NEVRÛZ ŞÂH İLE GÜL-İ RÛŞEN MÂH KA'BE'Yİ ZİYÂRET
VÜ HAVLİN İSTİDÂRET EDERKEN İKİSİ DAĞI VÂLİDEYNİN
GİRYÂN Ü NÂLÂN EFGÂN EDERKEN BULUP MÛLÂKÂT
OLMALARINDADUR. *115

- 6230 Gel-berü iy bülbül-i dil gel-berü
Vakt-i vuşlatdur igen kalma gerü
- 6231 Virse Hakk şadî müyesserdür saña
Vuşlat-ı vâlid muqarrerdür saña
- 6232 Vuşlat-ı vâlid verür câna sürür
Firkat-i mâzer verür kalbe fütür

- 6233 Vuşlat-ı vâlidle artar nûr-ı 'ayn
Bağ-ı dil anuñla bulur zîb ü zeyn
- 6234 Vuşlat-ı vâlidle meserret-bağş olur
Vuşlat-ı mâzer sürûret-bağş olur
- 6235 Vuşlat-ı vâlidle cân bulur ferah
Vuşlat-ı mâderle def' olur terah
- 6236 Vuşlat-ı vâlid durur câna şafâ
Vuşlat-ı mâzer verür 'ayna ziyâ
- 6237 Vuşlat-ı vâlid kişiyi şâd eder
Vuşlat-ı mâder gamı ber-bâd eder
- 6238 Vuşlat-ı vâlid gumûmı def' eder
Vuşlat-ı mâzer hümûmı ref' eder
- 6239 Vuşlat-ı vâlidle def' olur harac
Vuşlat-ı mâzer eder feth-i ferec
- 6240 Vuşlat-ı vâlidür istirvâh-ı rûh
Vuşlat-ı mâderle bulınur fütûh
- 174a 6241 Vuşlat-ı vâlid durur efrâha şâh
Vuşlat-ı mâderle gam olur ırâh
- 6242 Vuşlat-ı vâlid verür gamdan halâş
Vuşlat-ı mâder verür hemmden halâş
- 6243 Vuşlat-ı vâlid durur 'ömr-i tavîl
Vuşlat-ı mâderdur âlâ-i cemîl
- 6244 Vuşlat-ı vâlid durur el'âf-ı Hakk
Vuşlat-ı mâder durur i'tâf-ı Hakk
- 6245 Vuşlat-ı vâlidle ref' olur feza'
Vuşlat-ı mâderle gider her ceza'
- 6246 Vuşlat-ı vâlidle dil şâdân olur
Vuşlat-ı mâderle cân handân olur
- 6247 Vuşlat-ı vâlidde hâlet çok durur
Vaşl-ı mâderde makâlet çok durur
- 6248 İmdi gel iy bûlbûl-i şâhib-figân
Olalum hem-dem senûñle bu zemân
- 6249 Birbirimizle bu dem dem-sâz olup
Seyr edelüm dehri hem-pervâz olup
- 6250 Hakk verürse tayr-ı feth ü bâl ede
İrişevüz vâlid-ile vâlide
- 6251 Vuşlat-ı vâlidde vardur hazz-ı tām
Hem-çünân mâderde bil iy nîk-nām
- 6252 İş-bu hazzı bilmek isterseñ eger
Bu Gül ü Nevrûz'dan diñle haber

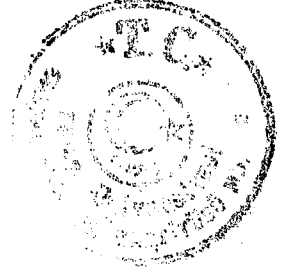
- 6253 Çıkdı bir gün tavf içün Nevruz Şah
Hem yanınca bile ol gün yüzlü mäh
- 6254 Gördi şeh bir pîre-zen bir pîr-i pāk
Her birisi gamla olmuşlar helāk
- 6255 'Urve-yi vüskâyı ahz etmiş olar
Halka-i bālâyı ahz etmiş olar
- 6256 Her birisi eyleyüp ah ü figān
Nāle birle dir olar yā Müste'ān
- 174b 6257 Çünkü elden getdi ol ferzendümüz
Hāke batdı server ü dil-bendümüz
- 6258 Ansuzın biz bu cihānı neylerüz
Terk ederüz cism ü cānı neylerüz
- 6259 Bize bu dem eylegil yā Rabb meded
Kıl göñülden miñnet ü belvā-yı redd
- 6260 Sen müyesser eyle ferzende vişāl
Vuşlatından kıl 'iṭā āb-ı zülāl
- 6261 Böyle diyüp ol ikisi hāk-sār
Nāle birle ağlaşurlar zār ü zār
- 6262 Diledi pes kendözin izhār ede
Gül yüziyle dillerin pür-nār ede
- 6263 Lîk bir dem şaklanup ol pād-şāh
İlerü varup dedi eyleñ nigāh
- 6264 Söyleñüz kimsüz edüñ hāli beyān
N'oldı ise kılūñ ahvālî beyān
- 6265 Didi bunlar derd-ile bî-çāreyüz
Fağd-i ferzend etmişüz āvāreyüz
- 6266 Didi şeh kim n'oldı diñ ferzendüñüz
Nireye 'azm etdi ol dil-bendüñüz
- 6267 Didiler kim aldı ceş-i bî-kerān
'Azm-i Ferhār eyleyüp oldu revān
- 6268 Didi şeh kim yolda n'olmuş hāli pes
Kancaru 'azm eylemiş ol pür-heves
- 6269 Didiler cinnlerle etmiş kār-zār
Ceşî getmiş yaluñuz kalmış o zār
- 6270 Didi şeh tenhā yakında getmiş ol
Didiler Ferhār'a dek 'azm etmiş ol
- 6271 Didi şeh Ferhār'a varup n'eylemiş
Didiler kim vaşl-ı dil-dār eylemiş

- 6272 Didi şeh bulmuş mı vuşlat istidād
Didiler yok bulmamış iy dil-güşād
- 6273 Didi şeh yā firqate n'olmuş sebab
Didiler ma'sūkın etmişler taleb
- 175a 6274 Didi şeh kim kılmış anı iktizā
Didiler sultān-ı ÇİN ol pād-şā
- 6275 Didi şeh almış mı yā anı o hān
Didiler virmiş atası rāygān
- 6276 Didi şeh yā n'eylemiş ol derd-mend
Didiler getmiş bile ol müstmend
- 6277 Didi n'olmuş soñra hāl-i rūzgār
Didiler kılmış ikisi de firār
- 6278 Didi şeh kim ba'dehu n'olmuş olar
Didiler kim bir gemi bulmuş olar
- 6279 Didi şeh kim n'eylemişler ol zemān
Didiler ol fülke binmişler revān
- 6280 Didi n'olmuş baħrde ol iki yār
Didiler şırmış gemiyi rūzgār
- 6281 Didi şeh n'olmuş ol iki mübtelā
Didiler bulmuş nigār andan cūdā
- 6282 Didi n'olmuş ba'dehu ahvalleri
Didiler ma'lum degül hiç ahvalleri
- 6283 Didi şeh kim kaddūñüz etdi dü-tā
Didiler kim iftirāk-ı dil-rübā
- 6284 Didi çeşmūñüz neden oldı sefid
Didiler olduk çü ol günden ba'īd
- 6285 Didi şeh niçün edersiz turma āh
Didiler ferzend içün bī-iştibāh
- 6286 Didi şeh niçün kılursız nāleler
Didiler ol verd-içündür ser-be-ser
- 6287 Didi şeh görseñüz anı niçedür
Didiler Nevruz'dan ola dīde pūr
- 6288 Didi şeh andan alındı mı haber
Bilmez hümādan kimse eşer
- 6289 Didi şeh ger görseñüz mūyın anuñ
Didiler koğar idük būyın anuñ
- 6290 Didi bulsa gün cebini ger huzūr
Didiler andan ererdi çeşme nūr
- 175b 6291 Didi olsa gamzesi tīr-i 'iyān
Didiler eyler idük kurbān-ı cān

- 6292 Didi servi sāye şalsaydı neçe
Didiler olurdu kıddümüz yüce
- 6293 Didi olsa gün cemāli āşikār
Didiler andan olurduķ tāb-dār
- 6294 Didi olsañuz anuñla yüz-be-yüz
Didiler ururduķ añā yüz-be-yüz
- 6295 Didi şeh yüzine itseñüz nazar
Didiler bulurdu gözler tāb ü fer
- 6296 Didi şeh ger kıksañuz reyhānını
Didiler dirilde ölmüş cānını
- 6297 Didi olsañuz añā hem-sāye siz
Didiler ta'n eyler-idük aya biz
- 6298 Didi şeh ger olsañuz hem-dem añā
Didiler olur idük mahrem añā
- 6299 Didi şeh bilüñ firāk oldu tamām
Didiler Hakk vire didüñ hoş kelām
- 6300 Didi dükendi bilüñ firķat günü
Didiler var kırkāruz hasret düni
- 6301 Didi pes şeh iy 'azizān bilüñüz
Benven ol Nevruz ü sultān bilüñüz
- 6302 Benven ol ferzendüñüz bilüñ 'iyān
Uşta olduķ vuşlat-ile şād ü mān
- 6303 Çün eşitdi bunu māderle peder
Yüz urup şāhı der-āgüş etdiler
- 6304 Eyleyüp firķat zemānın iftikār
İkisi de ağıladılar zār ü zār
- 6305 Kıldı nāle şeh dağı bülbül gibi
Kāynadı kalbi feraħdan mül gibi
- 6306 Gāh öpdi boynını anuñ peder
Gāh māder öpdi boynın ser-be-ser
- 6307 Ba'dehu olup üçü de şād ü mān
Secde-i şükr eylediler bir zemān
- 176a 6308 Bu yañadan ol Gül-i rüşen-beyān
Gördi eyler nāle iki nā-tüvān
- 6309 Bildi biri peder biri māzeri
İkisi de dilde yakmış āzeri
- 6310 Pes ilerü geldi ol māh-ı cihān
Kendözini anlara kıldı 'iyān
- 6311 Çünkü bildi duģterin māder peder
Pes Güli ol-dem kenāra çekdiler

- 6312 Öpdi kuçdı ikisi dağı Gül'i
Eylediler bülbül-âsâ gulguli
- 6313 Ba'dehu ser-cümle hâlin şordılar
Neylediyse kıl ü kâlin şordılar
- 6314 Gül dağı her hasb-i hâli söyledi
Âhla ser-cümle takrîr eyledi
- 6315 Aldı andan ot ikiyi şad ü mân
Geldi şeh katına ol-dem kâm-rân
- 6316 Pes gelüp Ferruh ile Müşgîn Şâh
Görüşüp oldu mukârin iki mân
- 6317 Ba'dehu altısı dağı turdılar
Bâr-gâh-ı şâha varup irdiler
- 6318 Tuydı bu hâli Yemen hânı Rebî'
Añladı dağı 'Aden şâhı Bedî'
- 6319 Geldiler anlar dağı irişdiler
Ol iki pîrânla görüşdiler
- 6320 Cümle leşker oldu vâhid ol zemân
Oldı 'âlem işbu hâle şad ü mân
- 6321 Ba'dehu Nevruz kıldı hark-ı nâr
Sünbül ile oldu La'lân âşikâr
- 6322 İrişüp ikisi de pür-sevk ü şafâ
Şâh birle eylediler merhabâ
- 6323 Anda pes şeh Ferruh-ı müşkil-güşây
Eyledi bu resmle tedbîr-i verây
- 6324 Kim ola 'irs-ı şehen-şeh Ka'be'de
Ola vâşıl mihre bu meh Ka'be'de
- 176b 6325 Şaldılar etrâfa peyk ü nâmeler
Kim kırıla Ka'be'de hengâmeler
- 6326 Başladılar yine 'ayş ü 'işrete
Taldılar deryâ-yı zevk ü şohbete

PÂD-ŞÂHÂN-I ÇEHÂR-SELÂTİN-I MİHÂN KA'BE'DE İKEN
YİNE EYYÂM-I BAHÂR ERİŞÜP FERRUH ŞÂH NEVRÜZ-
İÇÜN KA'BE'DE 'IRS ETMEĞİ MÜVECCİH GÖRÜP PÂD-
ŞEHLERİ 'IRSA DA'VET ETMESİNDEDÜR. *116

- 6327 Gel-berü iy bülbül-i şâhib-makâm
Bize vir Gül hâl ü kâlûnden peyâm
- 6328 Söylegil bir dâstân-ı nev yine
K'andan alsun mihr ü meh pertev yine

- 6329 Çün bahār erişdi elhān vaktidür
Seyr-i bāğ irdi gül-istān vaktidür
- 6330 Virdi rāhat 'āleme bād-ı bahār
Kırı yirler oldu şahn-ı lāle-zār
- 6331 Eyleyüp şūrîdelik ser-cümle mā
Urdılar şahrāya rû dīvāne-sā
- 6332 Şütr-mest-āsā tutup ağzın zebed
Sürüdi zencîrini hem-çün esed
- 6333 Âb-ı dil-cûy-ile meşhûn sebze-zār
Rûşen etdi bāğ-ı verd-i tâb-dār
- 6334 Dîde-i 'abher çekindi kuhl-i nāz
Gonce-i gannâc kıldı keşf-i rāz
- 6335 Serv-i ser-keş nāz-ile idüp hırām
Eyledi hoş istikāmetle kıyām
- 6336 Söze geldi murğlar edüp şadā
Bülbül oldu arada dāstān-serā
- 6337 Zeyn oldu her dıraht ezhār-ile
Dehr bāğı oldu pür envār-ile
- 6338 Aldı deste lāleler zerrîn ayāğ
Şāh-ı Gül gül-şende kurdı la'l otāğ
- 6339 Çekdi hançer sağ ü sola berg-i bîd
Yāsemenden rûy-ı arz oldu sefîd
- 177a 6340 Tâc-ı ahmer urdı başa lāleler
Goncenüñ ağzın pür etdi jāleler
- 6341 Tutdı bülbül 'ālemi destānla
Rağsa girdi her ağac ferhānla
- 6342 Hızr suyn çeşmeler etdi sebîl
Eşmelerden akdı 'ayn-ı selsebîl
- 6343 Baħr-i hāzrā 'arz eyledi çemen
Yüzün ağ etdi yerüñ berg-i semen
- 6344 Gül-şen içre tutdı nergis cām-ı zer
Bāğa virdi şemse-i gül zîb ü fer
- 6345 Gül-şene ferrāş olup bād-ı şabā
Etdi Sünbül saçını cārûb aña
- 6346 Bülbül'e güller olup āyine-dār
'Arz-ı ruhsār etdiler bî-ihtiyār
- 6347 Şevkle etdi ser-āğāzı tuyûr
Bāğa dütüzdi benefşe hoş-buhûr
- 6348 Tutup uşurlāb elde verd-i ter
Gökde virdi şemsden yire haber

- 6349 Şeb-nemi m̄anend-i dürr-i şah-vār
Tutdı el üzre revān berg-i çenār
- 6350 Oldı her dürrāc ü kumrī nāle-gīr
Eyledi her murğ cān-ile şarīr
- 6351 Lāle t̄ac urındı şāhīler gibi
Düşdi rāha āb-rāhīler gibi
- 6352 Destini açdı du'āya berg-i tīn
Rūy-ı ebyaz 'arz kıldı Yāsemīn
- 6353 Var yanında Sūsen'üñ çīnī kabak
Şun'-ı Hakk'ı zāhir etdi her varak
- 6354 Açuban her lahza Gül evrākı keff
Hālik'a kıldı şenāyā vū tuhaf
- 6355 Başını egmiş benefşe zıkr eder
Ağız açup verd-i hāndān zıkr eder
- 6356 Būlbūl'e Gül şem'i oldı nūr-ı 'ayn
Bāğa ezhār-ı gelincik virdi zeyn
- 177b 6357 Kāse-i sīmīni zanbak kıldı 'arz
Toldı andan ser-te-ser tūl-ile 'arz
- 6358 Serv ser çekdi göğē hem-çün 'alem
Geydi sebzīn cāme ez-ser tā-kadem
- 6359 Serv seyrinden dile irdi şafā
Şanasın bir hūbdur kadd-i mūntehā
- 6360 Būlbūl-i dil gördi servi mūstedām
Bāğ-ı ma'nī içre pes idüp bīrām
- 6361 Söyledi ol lahza bir şi'r-i laţif
Şāh medhinde edüp servi redīf

ŞEHENŞAH-I SERDĀR-I HAYL-I CİHĀN SULTĀN SÜLEYMĀN
HĀN MEDHİNDE EBEDALLAHU SALTĀNAT. *117

Fā'ilātūn fā'ilātūn fā'ilātūn fā'ilūn

- 6362 Būstān-ı 'ālem içre 'arz edüp dīzār serv
Fāzī-ı Yezdān-ile oldı Hūsrev eşcār-ı serv
- 6363 Şalınup rakş urur iki yanına şūfileyin
Gūyiyā olmuş durur bir zāhid-i dīn-dār serv
- 6364 İstikāmet gül-şeninde olduğıçün mūstakīm
Lā-cerem hışn-ı emānetde olur dīzdār serv
- 6365 Tālib-i şun'-ı Hakk'a sebzīn kabāsın 'arz edüp
Hulle-i hāzrātı eyler ya'nī istibşār serv
- 6366 Ayağına urdı sīmīn silsile āb-ı revān
Eyle beñzer eylemişdür egrilik izhār serv

- 6367 Køl açar gördükçe her mâhı der-âgûş etmege
Gördüğini der-kenâr etmek diler hem-vâr serv
- 6368 Etmese ger toğruluk gül-zâr-ı dehr içre eger
Rest-gâr olmazdı tîğ-i mevtden her bâr serv
- 6369 Bed-nazardan ihtifâz idüp şükûfe tıflını
Gül-şene çekdi zebercedden yeşil dîvâr serv
- 6370 Kaşr-ı bâğ-ı dehri yakdukça erüp bād-ı fenâ
Yine ta'mîr eyler olup dâymâ mi'mâr serv
- 6371 Şaf çeküp gül-şen kıyâma kâmet-i bālâyla
El namâza bağlamış çün zâhid-i hoş-yâr serv
- 6372 Zıll-ı Yezdân Hazret-i sultân Süleymân-zemân
Dilde eyler kâmet-i ra'nâsını ezkâr serv
- 178a 6373 Kaddine öykündügiçün ol kıyâmet kâmetüñ
Ayağına balta urdı dehr kaldı zâr serv
- 6374 İrmeseydi zıll-ı lutfından eger füşat aña
Olmaz-idi sâye-dâr ü sebz-i tûtî-vâr serv
- 6375 Etmese ger bûstân-ı 'adli içinde makarr
Olmazdı hayl-i eşcâra sipeh-sâlâr serv
- 6376 Ol emîrûñ âb-ı lutfı birle sîr-âb olmasa
Hızr-veş bulmazdı hîzr ü zindegî iy yâr serv
- 6377 Şaff şaff olup тұrur ol dâverüñ çün dîde-bân
Gözleyüp kaşrını olur rûz ü şeb bîdâr serv
- 6378 Hüsrev-i a'zam muzaffer-fer emîr-i mu'teber
Bâğ-ı dehr içre eder a'tâfını iş'âr serv
- 6379 Mihr-ile hem-serdür ammâ pâyına çün ser urur
Taht-ı fîrûz üzre tañ mı etse istikbâr serv
- 6380 Ok gibi toğruluğ ider eyleyüp 'akd-i kemer
Ol emîrûñ hîdmetin kılmağa etmez 'âr serv
- 6381 Dürc-i tab'um çün açıldı bir gâzel nazm eyledüm
Eyledüm dürc-i cevâhir söyledüm tekrâr serv
- 6382 Kendüye beñzetdügiçün kaddüñ iy dil-dâr-ı serv
Başına kağdı felek anı vü kaldı zâr serv
- 6383 Ki şarardur çehresini zâhid-i murtâz-veş
Hasret-i rûyuñla olmışdur meger bîmâr serv
- 6384 Ger nazar-gâh olmasa sen gül cemâle iy güneş
Bûstân-ı 'âlem içre olmaz-idi şâd serv
- 6385 Râstî budur ki 'aşkuñla hevâ-dâr olımaz
Nârvendür kim yanuñca olumaz seyyâr serv
- 6386 Şaff şaff olup hülle-püş ü bā-edeb dâmen-keşân
Gül cemâlüñ seyri içün kılmış istikrâr serv

- 6387 Būy uğurlar kâmetünden iy kıyâmet kadd meger
Ol sebebden oldu bâğ-ı dehrde ser-dâr serv
- 6388 İy Muhibbî 'arz kılmış câme-i hażrâsını
Hâl-i Nevruz-ile beñzer oldu ber-hûrdâr-ı serv
- 178b 6389 Pâd-şâhâ fakr deşti içre hâlüm n'olısar
Gördi ahvâlüm mükedder acıdı hem-vâr serv
- 6390 Ayagında her edâninün fütâde olmışam
Vaşf-ı fakrüm zikrini dilde eder ezkâr gül
- 6391 Merhamet kıl ben fakîre nâr-ı fakr etdi helâk
Hâletüm gördi çü oldu derd-ile efkâr serv
- 6392 Dâyimâ taht-ı şerefde müstedâm ol Hüsrevâ
Tolduğınca bâğ ü râğ ü deşt ü her kûh-sâr serv
- 6393 Necm-i bahtuñ evc-i a'lâ üzre kılsun irtifâ'
Olduğınca göklere ser-keş 'alem girdâr serv
- 6394 Dostuñ mesrûr ü her dem düşmenün mağhûr ola
Olduğınca pûr ser-â-ser vây ü gül-zâr serv

MEŞNEVÎ

- 6395 Çün bu resme irdi eyyâm-ı bahâr
'Âlemi zeyn etdi hengâm-ı bahâr
- 6396 Cem' olup pes pâd-şâhân-ı keyân
Serverân ü tâc-dârân-ı cihân
- 6397 Dilediler kim kılalar şâha sûr
Dehre bu hâletden irişe sûrûr
- 6398 İdeler bu 'irs için hengâmeler
Evvelâ Kısra'ya getdi nâmeler
- 6399 Getdi andan nâmeler hem Kayşer'e
Kim anuñdı Rûm meliki Yeksere
- 6400 Getdi hem Fağfûr-ı Çîn'e bu peyâm
Hem dağı Hâkân'a irişdi kelâm
- 6401 Yidi iklîme muhaşşıl ser-be-ser
Şaldılar peyk ü ulağ ü nâmeler
- 6402 'Irs için tertîb-i zînet etdiler
Her emîri 'irsa da'vet etdiler
- 6403 Bir seher-geh şehlere irdi peyâm
Kim erişdi şâh-ı Kısra şâd ü kâm
- 179a 6404 Pes derildi pâd-şâhân-ı mihân
Hem dağı niçe cüyüş-ı bî-kerân
- 6405 Birbiriyle eyleyüp ülfet bular
Kıldılar ol yerde cem'ıyyet bular

- 6406 Ba'dehu ata olup cümle süvār
Aldılar ol laḥza ceyş-i bī-şümār
- 6407 Şāh-ı Kistrā'ya hemīn ikbāl içün
Çıkdılar ser-cümle istikbāl içün
- 6408 Bindi istikbāle hem sultān-ı Kāf
Bile ol gül-çehre hem cānān-ı Kāf
- 6409 Yer yüzi ol resme buldı izdihām
Düşse igne bulmaya yerde maḳām
- 6410 Rūy-ı arzuñ tıldı yek-ser gulgule
Hāy ü hūy ile ser-ā-ser gulgule
- 6411 Maḥşer-ābād oldu ol gün taş ü tağ
Bir ayağ üstine tırdı biñ ayağ
- 6412 Seyre çıkdı ol gün anda ins ü cān
Oldı pūr ādem deminden āsmān
- 6413 Bu yañadan irdi Kistrā'ya haber
Kim erişdi devlet-ile şāhlar
- 6414 Yanına alup revān serverlerin
Emr kıldı yaşadılar leşkerin
- 6415 Eyleyüp tertīb-i 'ālī ol gürūh
Bīşeye döndi 'alemden deşt ü kūh
- 6416 Hem-ser oldu mihr birle her livā
Oldı ser-keş göklere rümh ü cidā
- 6417 Gūş-ı çarḥı kıldı ker aşdā-yı kūs
Tozdan gök şan-ki oldu ābnūs
- 6418 Yer yüzinde buldı ādem izdihām
Tıldı ceyş-ile feżā şahıñı tamām
- 6419 Tıldı yer ḥalk-ile ser-tā-ser o gün
Oldı arz-ı 'arşa-i maḥşer o gün
- 6420 Dehre kūs āvāzı virde zelzele
Nāy-ı rüyīn dilden etdi velvele
- 6421 Yüridi ḥayl ü ḥaşem pes fevc fevc
Şan-ki urdı aḥterān deryāsı mevc
- 6422 Çıkdı ol gün seyre māh ü āf-tāb
Vahş ü ṭayr ü mār ü mūr ü şeyḥ ü şābb
- 6423 Bu yaña Nevruz-ile şāhān-ı dehr
Yürüyüp yanınca niçe māh ü mihr
- 6424 Seyr ederken ol şehān-ı tāt-dār
Aşikāre oldu nā-geh bir gubār
- 6425 Göge çıkmış dūd-veş ol gerd-i rāh
Tūtiyā idinmiş anı mihr ü māh

- 179b 6426 Dāmeninden ceybine varınca ...
İrdi bir bād etdi girdi iki şakk
- 6427 Ceyş-i Kistrā çıkdı andan nā-gehān
Gün gibi her birisi oldu 'iyān
- 6428 Zāhir oldu niçe yüz yüz biñ 'alem
Garkā-i nūr anlar ez-ser tā-ka-dem
- 6429 Her biri bir serv-i ser-keş yā çenār
Şāh-ı gül-rengē dönüp kılmış karar
- 6430 Cümlesinüñ başda altun tācı var
Her birinüñ niçe biñ muhtācı var
- 6431 İstikāmetle kamosı kām-rān
Bu nihāl-i Sidre'den virür nişān
- 6432 Eyleyüp çün murg-ı keşf-i bāl ü per
Etmek ister turmayup 'azm-i sefer
- 6433 Her biri şan bir elif-kadd hūbdur
Dāmeni bir 'anberin cārūbdur
- 6434 Sancaguñ dibinde ol Kistrā-yı şāh
Başa komış gün gibi altun külāh
- 6435 Bağlamışlar tahtını pīl üstine
Çün Süleymān oturur pīl üstine
- 6436 Harr-ı şems olsun deyü andan ba'id
Günlük etmişler aña çetr-i sefid
- 6437 Yidilür yanınca niçe biñ yedek
Cümleñ hayrānı bu hunük-i felek
- 6438 Her birinüñ üzre var bir zeyn-i zer
Burc-ı Cevzā bulmuş andan zīb ü fer
- 6439 La'ile kīmuhtları ser-cümle zeyn
Naş-ı zeyni her birinüñ nūr-ı 'ayn
- 6440 Bağlamışlar zeyn üzre zer-siper
Şan-ki Cevzā üzre mihr etmiş makarr
- 6441 Kimi esb-i ahzar ü kimi kümeht
Her biri sür'atde sehm-i mār-ı meht
- 6442 Āsmān-süm cümleten Sīmurğ-ı tayr
هيزران -düm ser-be-ser hurşid-seyr
- 6443 Cümle hançer gūş ü şūretde melek
Her birinüñ pāyı şan mermer direk
- 180a 6444 Sür'at-i seyr içre şeb-diz-i cihān
Leng ola bunlar katında bī-gümān
- 6445 Her biri rahş-ı felek-sān reh-neverd
Tevsen-i eflāk-veş her biri ferd

- 6446 Yelse yüz yıl tozların görmez şabâ
Her birisi Hüdhüd-i mülk-i Şabâ
- 6447 Her birisi küh-peyker müşg-düm
Hebb kimi gerden ser-â-ser na'l-süm
- 6448 Mâ-ḥaşal tezyîn-ile Kistrâ-yı şâh
İrdi yanınca niçe yüz biñ sipâh
- 6449 Gördi çün biri birin şehirler be-tâm
Birbirine kıldı bî-hadd ihtirâm
- 6450 Şâh-ı Nevrûz-ile ol şehirler kamu
Urdılar Kistrâ öñinde yire rû
- 6451 Atıdan inüp her biri oldu beyân
Kodılar baş ayacağına şâd ü mân
- 6452 Pes du'â tîrin göğre ağdurdılar
Başına dürr-i güher yağdurdılar
- 6453 Her birisi ḥande-leb şâdî-künân
Kıldılar şâhdan dürüd-ı bî-kerân
- 6454 İrişüp ser-cümle begler bi't-tamâm
Etdiler Kistrâ'ya bî-hadd ihtirâm
- 6455 Ba'dehu anı niçe ta'zîm-ile
Leşkerin ikrâmla tekrîmle
- 6456 Aluban şehir içine kondurdılar
Niçe nûzl ü ni'meti gönderdiler
- 6457 Tutdı ol şahrâ yüzün leşker tamâm
Pes kuruldı yerde gerdün-veş bıyâm
- 6458 Kırdılar Kistrâ için bir bâr-gâh
Kim aña reşk etdi gökde mihr ü mân
- 6459 Ol hümâyûn çetr-idi gerdün nihâd
Tâk-ı sultânî gibi zâtü'l-'imâd
- 6460 Âsmâna eylemiş başı 'urûc
Çevresi gerdün gibi zâtü'l-burûc
- 6461 Zâr anuñ zârına şems ü Müşteri
Perçem-i tāvusa beñzer ipleri
- 6462 Gösterür nakş âdemi ḥayrân-ıçün
Bâl ü per açmış turur seyrân-ıçün
- 6463 Kırdılar bir taht-ı pür-nakş-ı nigâr
Etdi Kistrâ anuñ üstinde karar
- 6464 Geldi şeh ḥâkân ü hem Fağfûr-ı Çîn
Şâh-ı Berber Hüsrev-i İrân-zemîn
- 6465 İrdi Kayser cümle şâhân-ı cihân
Cem' oldu bir yere cümle mihân

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**